ม.ปร.

เสภาเรื่อง
ขุนช้างขุนแผน
ภาคปลาย

กรมศิลปากรตรวจสอบชำระใหม่

มีผังแสดงลำดับวงศ์สกุลของตัวละครในเรื่อง

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ

คุณหญิงเชื้อ ชลธารวินิจฉัย

(เชื้อ ชลานุเคราะห์)

ณ เมรุวัดประยุรวงศาวาส

๑๐ มกราคม ๒๕๐๙

08/06/2565

เสภาเรื่อง

ขุนช้างขุนแผน

ภาคปลาย

กรมศิลปากรตรวจสอบชำระใหม่

พิมพ์ครั้งแรก
ในงานพระราชทานเพลิงศพ
คุณหญิงเชื้อ ชลธารวินิจฉัย (เชื้อ ชลานุเคราะห์)
พ.ศ. ๒๕๐๙

เลขหมู่ 895.9112
ส 9178
เลขทะเบียน 020172
5/27
08/06/2565

คำนำ

คุณหญิงเชื้อ ชลธารวินิจฉัย เมื่อยังมีชีวิตอยู่ เป็นผู้มีอัธยาศัยโอบอ้อมอารีและมีใจเผื่อแผ่เกื้อกูลแก่บุคคลที่รู้จักมักคุ้นทั่วไป แม้บุคคลในครอบครัวของข้าพเจ้าก็ได้รับความเผื่อแผ่เกื้อกูลเสมอนเป็นลูกหลานของท่านด้วย มรณกรรมของคุณหญิงเชื้อ ชลธารวินิจฉัย จึงนำความโศกเศร้าอาลัยถึงมาสู่ลูกหลานญาติมิตรและผู้ได้รับความเกื้อกูลเผื่อแผ่จากท่านโดยทั่วไป เมื่อวันร่วมกันบำเพ็ญกุศลหน้าศพของท่าน ที่บ้านริมคลองบางหลวง บรรดาบุตรธิดาของคุณหญิงได้ร่วมปรึกษากันและมอบฉันทะให้ข้าพเจ้าเป็นผู้เลือกหาหนังสือที่จะจัดพิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพของท่าน ข้าพเจ้ายินดีรับมอบด้วยความเต็มใจ เพราะได้มีโอกาสสนองปฏิการคุณเป็นครั้งสุดท้าย แล้วมาคิดตกลงใจที่จะตรวจสอบชำระ **บทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนใหม่** สำหรับจัดพิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพของคุณหญิงเชื้อ ชลธารวินิจฉัย เหตุที่เลือกเรื่องนี้ ก็เพราะได้พิจารณาเห็นว่า ตลอดเวลาที่ได้รู้จักมักคุ้นกับคุณหญิงเชื้อ ชลธารวินิจฉัย ข้าพเจ้าเห็นว่าท่านนิยมชมชอบและสนับสนุนศิลปทางนาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์ ด้วยน้ำใสใจจริงตลอดมา เมื่อท่านยังมีร่างกายแข็งแรงและไปไหนมาไหนได้สะดวก จะเห็นท่านมาร่วมฟังดนตรีสำหรับประชาชนที่กรมศิลปากรจัดให้มีขึ้น ณ สังคีตศาลา แทบทุกเย็นวันเสาร์และอาทิตย์ โขนทุกชุด ละครทุกเรื่อง ที่จัดแสดง ณ โรงละครศิลปากร ท่านจะติดตามดูทุกชุดและทุกเรื่อง บางชุดบางเรื่องก็ติดตามดูหลายครั้งหลายหน โดยเฉพาะละครเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนพระไวยแตกทัพ และตอนพลายเพชรพลายบัวออกศึก จนท่านรู้จักมักคุ้นกับบรรดาศิลปินผู้แสดงเป็นอย่างดี ด้วยเหตุดังกล่าวมานี้ ข้าพเจ้าจึงตกลงใจเลือกบทเสภา เรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนใหม่ และได้ขอแรงเพื่อนข้าราชการในกองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร ให้ช่วยตรวจสอบชำระ

เพื่อจัดพิมพ์เป็นที่ระลึก โดยให้ชื่อตอนที่ตรวจสอบชำระพิมพ์ใหม่นี้ว่า **บทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ภาคปลาย**

ท่านผู้อ่านย่อมรู้จักเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนตอนต้นกันดีโดยทั่วไปอยู่แล้ว เพราะกรรมการหอพระสมุดวชิรญาณได้ชำระและจัดพิมพ์ขึ้นไว้แต่ปี พ.ศ. ๒๔๖๐ โดยแบ่งเป็นตอน มี ๔๓ ตอน เริ่มด้วยตอนที่ ๑ กำเนิดขุนช้างขุนแผน จนถึงตอนที่ ๔๓ จระเข้เถรขวาด ซึ่งสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เมื่อครั้งทรงมีพระยศเป็นพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ และทรงเป็นสภานายกหอพระสมุดวชิรญาณ ในครั้งนั้น ได้ทรงนิพนธ์ **คำนานเสภา** และทรงนิพนธ์อธิบายว่าด้วยการชำระบทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนไว้ แล้วโปรดให้จัดพิมพ์บทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนขึ้นครั้งแรกเป็นหนังสือ ๓ เล่มฉบับพิมพ์ ต่อมาในระยะหลังนี้ ก็มีผู้มาขออนุญาตกรมศิลปากรจัดพิมพ์บทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ๔๓ ตอนนั้นอีกหลายครั้ง โดยจัดพิมพ์เป็น ๓ เล่มบ้าง แบ่งตอนพิมพ์เป็น ๒ เล่มบ้าง รวมพิมพ์เป็นเล่มเดียวบ้าง แต่ฉบับที่ท่านถืออ่านอยู่ในบัดนี้ เป็นตอนที่กรมศิลปากรตรวจสอบชำระขึ้นใหม่ จัดเป็น **บทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ภาคปลาย** ดำเนินความต่อจากฉบับที่หอพระสมุดวชิรญาณได้ชำระจัดพิมพ์ไว้แต่ก่อน โดยนำเอาตอนที่ ๔๓ จระเข้เถรขวาด ซึ่งหอพระสมุดฯ ได้ชำระไว้เดิมมาเป็นตอนขึ้นต้นของภาคปลายด้วย เพื่อช่วยให้ท่านผู้อ่านได้เข้าใจเรื่องติดต่อกัน เพราะมีข้อความและเนื้อเรื่องเชื่อมโยงกับตอนต่อไป รวมเนื้อเรื่องที่จัดพิมพ์เป็นภาคปลายนี้จึงมีเพิ่มขึ้นอีก ๓๒ ตอน ถ้านับตั้งแต่ตอนที่ ๔๓ **จระเข้เถรขวาด** รวมด้วยไปจนถึงตอนที่ ๗๔ **อุปฮาดกับสมภารลาวจัมพลายเพชรได้** ก็เป็น ๓๓ ตอน แต่ยังไม่จบความ ก็หมดต้นฉบับ เรื่องจึงค้างอยู่ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เมื่อทรงนิพนธ์อธิบายความมุ่งหมายของกรรมการหอพระสมุดวชิรญาณ ในการรวบรวมชำระบทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐ ได้ทรงปรารภความถึงเรื่องขุนช้างขุนแผนภาคปลายนี้ไว้ด้วย (ฉบับพิมพ์ครั้งแรก อยู่ในเล่ม ๑) ว่า

08/06/2565

"กรรมการหอพระสมุดฯ มีความประสงค์จะรักษาหนังสือกลอนที่เป็นอย่างดีไว้ให้ถาวร เป็นข้อสำคัญยิ่งกว่าจะพยายามรักษาเรื่องขุนช้างขุนแผนด้วยเหตุนี้ เมื่อพิเคราะห์ดูหนังสือเก่าที่มีอยู่ เห็นว่าเป็นเรื่องดีและกลอนดีมีอยู่เพียง ๓๘ เล่ม ซึ่งเข้าใจว่าเป็นกลอนที่ได้รวบรวมขึ้นเป็นครั้งแรก คือตั้งแต่ต้น (ตอนที่ ๑ กำเนิดขุนช้างขุนแผน) มาจนถึงขับนางสร้อยฟ้าไปถึงเมืองเชียงใหม่ (ตอนที่ ๔๒ นางสร้อยฟ้าศรีมาลาลุยไฟ) นั้น จึงยุติว่าจะชำระพิมพ์เพียงเท่านั้น ตอนต่อนั้นไป คือ ตอนพลายงไปเมืองจีนก็ดี ตอนพลายเพชรพลายบัว (ออกศึก) ก็ดี เห็นไม่มีสาระในทางวรรณคดี จึงไม่พิมพ์" ท่านผู้เคยอ่านบทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนต้นมาแล้ว เมื่อมาอ่านบทเสภา ภาคปลายนี้ คงจะเห็นสมจริงตามพระนิพนธ์ทรงอธิบายความมุ่งหมายที่กล่าวข้างต้น แต่ที่กรมศิลปากรพยายามตรวจสอบชำระจัดพิมพ์บทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ภาคปลายนี้ขึ้น ก็ด้วยพิจารณาเห็นว่าบทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนตอนที่จัดเป็นภาคปลายนี้ บุคคลในยุคปัจจุบันไม่สู้จะได้ทราบเรื่อง เพราะหาฉบับที่จะอ่านจะฟังกันมิได้ จึงมีความมุ่งหมายจะรักษาเรื่องและบทกลอนเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนที่เคยมีอยู่แต่ก่อน ซึ่งท่านผู้อ่านคงจะเห็นด้วยว่าเป็นสมบัติวรรณคดีและศิลปส่วนรวมของไทยที่ควรรักษาไว้ มิให้กระจัดกระจายสูญหายไปเสีย เพราะมีบางตอนถ้อยคำสำนวนกลอนดีและบางตอนในเรื่องก็มีคณาจารย์ทางนาฏศิลป์นิยมนำเอาไปปรับปรุงเล่นเป็นละคอนและนับถือกันว่าได้รสทางศิลปเป็นอย่างดี มีประชาชนนิยมชมชอบทั้งในชั้นเชิงการแสดงและขับร้องอยู่ตลอดมา เช่น **ตอนพลายเพชรพลายบัวออกศึก** เป็นต้น และประการที่มุ่งหมายในโอกาสแรก ก็เพื่อจัดพิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ คุณหญิงเชื้อ ชลธารวินิจฉัย ด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้ว

ในการจัดพิมพ์บทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนภาคปลายนี้ ข้าพเจ้าขอขอบใจ นายหรีด เรืองฤทธิ์ เปรียญ ที่ได้อุตสาหะช่วยตรวจสอบชำระในเบื้องต้น แล้วข้าพเจ้าชำระในต่อมา และเมื่อมีปัญหา ก็ได้ขอให้นายหรีด

08/06/2565

เรืองฤทธิ์ ช่วยตรวจสอบค้นหาหลักฐานประกอบวินิจฉัยคำกลอนในตอนนั้นๆ และขอขอบใจ นางกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ ที่ช่วยสอบทานตรวจแก้ฉบับพิมพ์และให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมตลอดจนทำเชิงอรรถในตอนที่มีความขัดแย้งกัน ซึ่งท่านผู้อ่านจะพบเห็นในหนังสือนี้ กับทั้ง ขอขอบใจ น.ส. อารี สุทธิเสวันต์ ที่ได้ช่วยเรียบเรียง **สังเขปเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนต้น** และจัดทำ **ลำดับวงศ์สกุลของตัวละครในเรื่องขุนช้างขุนแผน** กับช่วยลำดับรายชื่อ **นักโทษ ๓๕ คน** ซึ่งขุนแผนกราบทูลขอพระราชทานโทษให้ไปทัพ ตามความประสงค์ของข้าพเจ้า ซึ่งได้นำมาพิมพ์ไว้ตอนต้นเรื่องในเล่มนี้ด้วย เข้าใจว่าจะช่วยให้ท่านผู้อ่านเข้าใจเรื่องและจับความได้ง่ายขึ้น จึงหวังว่าหนังสือบทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ภาคปลายนี้ คงจะให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลินแก่ท่านผู้อ่านผู้ฟังโดยทั่วกัน กับขอขอบใจผู้ที่มีส่วนช่วยในการจัดพิมพ์ให้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี ซึ่งมิได้ระบุถึง ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขออนุโมทนาในกุศลราศี ซึ่งบรรดาบุตรธิดาและญาติมิตรตลอดจนผู้ได้รับความแผ่เผื่อเกื้อกูลได้ร่วมกันบำเพ็ญเป็นทักษิณานุปทาน อุทิศแก่คุณหญิงเชื้อ ชลธารวินิจฉัย ผู้ล่วงลับไปสู่สัมปรายภพแล้ว และจัดพิมพ์หนังสือบทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ภาคปลายนี้ แจกจ่ายเป็นวิทยาทาน จงเป็นมหากุศลคลบันดาลให้ คุณหญิงเชื้อ ชลธารวินิจฉัย สถิตอยู่ในสุคติภพ ประสบแต่ความสุข พรั่งพร้อมด้วยทิพสมบัติอิฏฐารมณ์ สมดังมโนปณิธานทุกประการ เทอญ.

กรมศิลปากร

๒ มกราคม ๒๕๐๙

08/06/2565

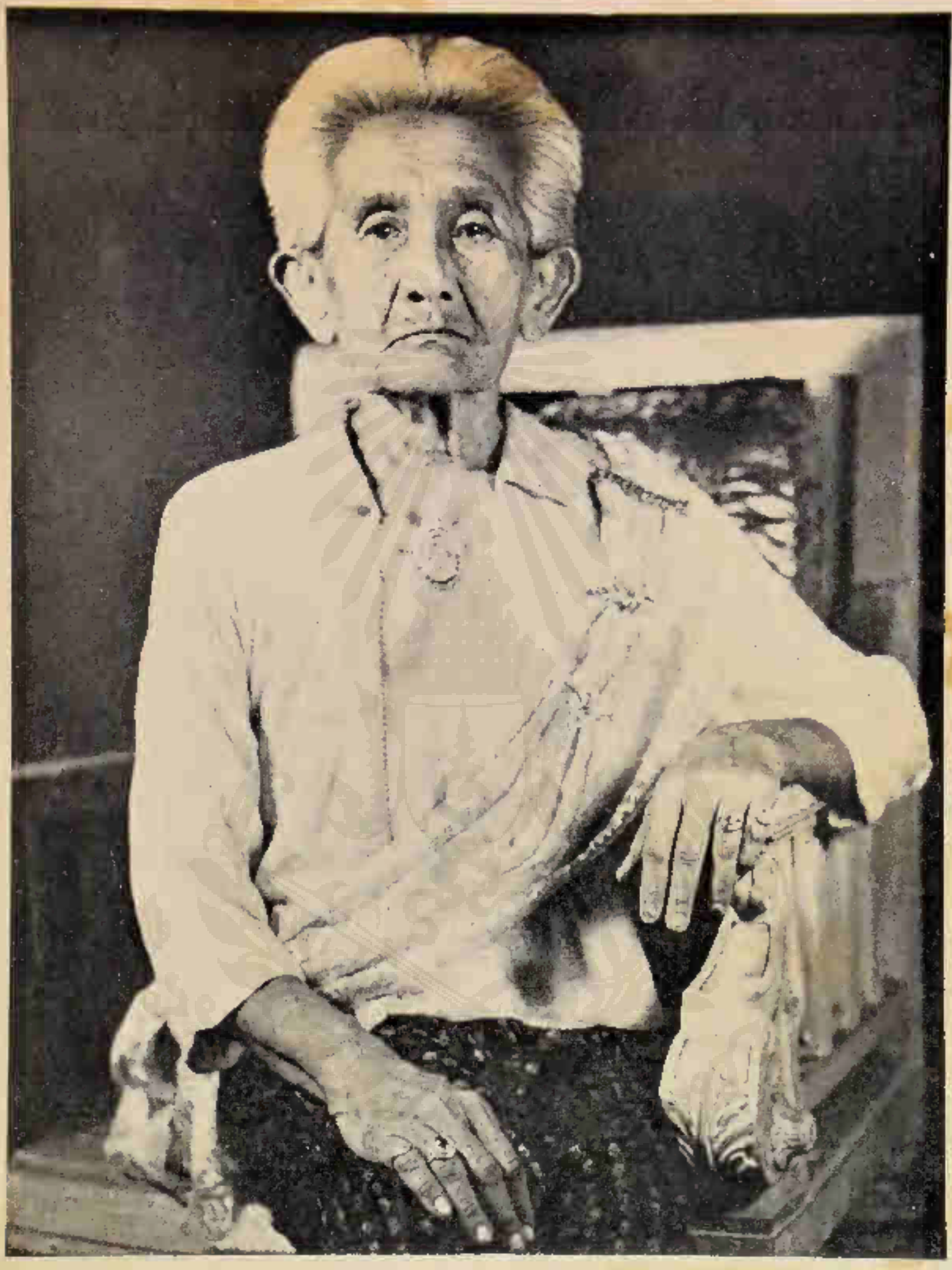

คุณหญิงเชื้อ ช่ลธารวินิจฉัย

(เชื้อ ชลานุเคราะห์)

08/06/2565

ชาตะ ๒๙ ตุลาคม ๒๔๒๔

มรณะ ๙ มกราคม ๒๕๐๙

ประวัติ
คุณหญิงเชื้อ ชลธารวินิจจัย

คุณหญิงเชื้อ ชลธารวินิจจัย (เชื้อ ชลานุเคราะห์) เกิดเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๒๔ เป็นธิดาของคุณสีสุก และคุณนุ่ม ชันมะเวส (ต้นสกุล ชันมะเวส)

คุณสีสุก บิดาของคุณหญิงเชื้อ ชลธารวินิจจัย นั้น เป็นน้องชายของคุณเอี่ยมเทพผลู ภริยาพระเทพผลู (เล็ก จุลกะ) ต้นสกุล จุลกะ ส่วนมารดา คือ คุณนุ่ม เป็นน้องสาวของพระเทพผลเอง ด้วยความสนิทสนมเกี่ยวดองกันเช่นนี้ ต่อมาคุณสีสุกและคุณนุ่มจึงได้สมรสกัน มีบุตรธิดารวม ๓ คน คือ

๑. นายชั้น ชันมะเวส สมรสกับ ตาด บูรณะอัฒม์ มีบุตรธิดารวม ๕ คน คือ

(๑) นายชงค์ ชันมะเวส

(๒) นางเชี่ยม ปรีดิชนิษฐ์ ภริยา น.ท. พระแม่นศรจักร ร.น.

(๓) นางชิน ปรีดิชนิษฐ์ ภริยา น.ท. พระแม่นศรจักร ร.น.

(๔) นางสาวบุญชอบ ชันมะเวส (ถึงแก่กรรม)

๒. คุณเชื้อ ชันมะเวส ต่อมาเป็นคุณหญิงเชื้อ ชลธารวินิจจัย

๓. นายชด ชันมะเวส (ถึงแก่กรรม)

08/06/2565

เมื่อคุณเชื้ออายุครบ ๑๒ ปี ท่านผู้ใหญ่ได้จัดให้โกนจุก แล้วคุณเอี่ยม เทพผลู ซึ่งเป็นป้า ได้นำคุณเชื้อไปอยู่กับเจ้าจอมมารดาโหมด (เจ้าจอมในรัชกาลที่ ๕ เจ้าจอมมารดา ของ นายพลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์) เพื่อรับการอบรมจากเจ้านายให้มีความรู้ความสามารถ สมเป็นกุลสตรี เจ้าจอมมารดาโหมดนั้น มีน้าสาวคนหนึ่ง คือ คุณนายเอม เป็นภริยาของพระชลธารพินิจจัย (ฉุน) คุณนายเอมได้รับอุปการะบุตรชายคนใหญ่ของพระชลธารพินิจจัย ซึ่งเกิดกับ วอน บุตรชายนั้นชื่อมุ้ย ซึ่งต่อมาได้เป็นจมื่นจิตรเสน่ห์ ครั้นคุณเชื้ออายุ ๑๙ ปี เจ้าจอมมารดาโหมดได้สู่ขอคุณเชื้อต่อคุณนุ่มมารดา ให้คุณเชื้อสมรสกับจมื่นจิตรเสน่ห์ ซึ่งขณะนั้นรับราชการสังกัดกรมอู่ทหารเรือ และต่อมาได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ พระราชทานบรรดาศักดิ์ให้เป็นพระยาชลธารวินิจจัย และได้รับพระราชทานนามสกุลว่า "ชลานุเคราะห์"

การที่พระยาชลธารวินิจจัยได้รับพระราชทานนามสกุล "ชลานุเคราะห์" ก็เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ท่านบิดาคือ พระชลธารพินิจจัย (ฉุน) ซึ่งเมื่อในรัชกาลที่ ๔ ขณะเป็น ขุนจรเจนทะเล ได้เคยเป็นล่ามของราชทูตไทยคณะแรกที่เดินทางเรือไปเจริญพระราชไมตรีกับประเทศอังกฤษ เมื่อปีมะเส็ง จุลศักราช ๑๒๑๙ พ.ศ. ๒๔๐๐ ตามที่มีเรื่องราวปรากฏในหนังสือนิราศลอนดอนและจดหมายเหตุราชทูตไทยไปยุโรป ของหม่อมราโชไทย ในคราวนั้น คณะราชทูตไทยได้เดินทางไปและกลับโดยสวัสดิภาพ การเจริญพระราชไมตรีเป็นผลดี จึงถือว่า "น้ำ" เป็นสิ่งสำคัญ ช่วยส่งเสริมให้พระชลธารพินิจจัย (ฉุน) ได้ประสบความสำเร็จ

08/06/2565

คุณหญิงเชื้อ ชลธารวินิจฉัย มีบุตรธิดาด้วยพระยาชลธารวินิจฉัย (มุ้ย) รวมทั้งสิ้น ๑๔ คน แต่ที่มีบุตรธิดาสืบสกุลและยังมีชีวิตอยู่จนถึงปัจจุบันนี้ ๘ คน ซึ่งเจ้าจอมมารดาโหมดได้เป็นผู้ให้ชื่อแก่บุตรธิดาของคุณหญิงเชื้อทุกคน คือ

๑. นายแม่น ชลานุเคราะห์

๒. นายเหมาะ ชลานุเคราะห์

๓. นางจิตรสมัย เทพธนสาร

๔. นางใจสมาน ศิลาอ่อน (ถึงแก่กรรม)

๕. นางสาวสมร ชลานุเคราะห์

๖. นางประเวศวุฒฒศึกษา (มัทรี จันทนยิ่งยง)

๗. นางศกุนตลา นฤสารสำแดง

๘. นายชลหมู่ ชลานุเคราะห์

บุตรธิดาเหล่านี้มีผู้สืบสายสกุลต่อไปอีก ดังปรากฏในลำดับวงศ์สกุล นอกจากนี้พระยาชลธารวินิจฉัย (มุ้ย) ยังมีบุตรธิดาเกิดกับภริยาอื่นก่อนที่จะสมรสกับคุณหญิงเชื้อ ชลธารวินิจฉัย คือ เมื่อยังมีบรรดาศักดิ์เป็นนายรักภูมินทร์

มีธิดากับนางต่วน ชลานุเคราะห์ ๑ คน คือ

๑. นางตองมะตาด สมรสกับ นายแพทย์หยู สมรสกันได้เพียง ๕ เดือน นางตองมะตาดถึงแก่กรรม

มีธิดากับนางช้อย ชลานุเคราะห์ (สกุลเดิม เบี่ยมใจชื่น) ๑ คน คือ

08/06/2565

๑. นางเลขการประมวล (ชดชะม้าย ชลานุเคราะห์) สมรสกับขุนเลข-การประมวล (เมือง จาติกรัตน) มีบุตรธิดาซึ่งยังมีชีวิตอยู่รวม ๙ คน ดังปรากฏรายชื่อในลำดับวงศ์สกุล

มีบุตรกับนางโฉม ชลานุเคราะห์ ๑ คน คือ

๑. นายเหมือน ชลานุเคราะห์ มีภริยา คือ นางถนอม ชลานุเคราะห์ และนางประเทือง ชลานุเคราะห์ มีบุตรธิดาสืบสายสกุล ดังปรากฏในลำดับวงศ์สกุล

คุณหญิงเชื้อ ชลธารวินิจฉัย เกิดมาในตระกูลที่ได้รับการอบรมมาดี จึงเป็นกุลสตรีที่มีความสามารถในการครองเรือน ได้เป็นผู้ช่วยเชิดชูวงศ์สกุลของสามี แม้ในยามสามีเจ็บป่วย ท่านก็อุตสาหะพยาบาลโดยเต็มกำลัง มิได้เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย เจ้าคุณสามีถึงอนิจกรรมแล้ว ท่านก็ปกครองครอบครัวเลี้ยงดูบุตรธิดาและหลานตลอดจนผู้อยู่ในปกครองให้ได้รับความสุขตลอดมา โดยที่ท่านเป็นผู้รู้มัธยัสถ์ รู้จักจ่ายแต่สิ่งควรจ่าย และรู้จักเก็บหอมรอมริบ เพิ่มพูนทรัพย์สมบัติบรรดามีให้มั่งคั่งยิ่งขึ้น จึงดำรงวงศ์ตระกูลและฐานะของครอบครัวไว้ด้วยดีตลอดมา ทั้งยังอบรมสั่งสอนบุตรหลานเหลน ให้รู้จักเก็บหอมรอมริบและสร้างฐานะอันมั่นคงมาจนตลอดอายุของท่าน คุณสมบัติของท่านในข้อนี้ เป็นสิ่งที่ช่วยให้บรรดาบุตรหลานเหลนพลอยได้รับความสุข เจริญเติบโต มีชีวิตราบรื่น มีฐานะตั้งตัวเป็นหลักฐานในการครองชีพอย่างมีความสุขมาตราบเท่าทุกวันนี้

นอกจากคุณสมบัติในด้านเป็นแม่ศรีเรือน และเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของบรรดาบุตรธิดาหลานเหลนแล้ว คุณหญิงเชื้อ ชลธารวินิจฉัย ยังเป็นพุทธมามกะผู้เลื่อมใสศรัทธาในพระบวรพุทธศาสนาอย่างยิ่ง ได้ประกอบ

08/06/2565

การกุศล ทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา รักษาศีลปฏิบัติธรรม ตลอดจนอุปถัมภ์พระภิกษุสงฆ์ที่ขาดผู้อุปถัมภ์ และบางรูปเจริญในพระบวรพุทธศาสนามีสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะและพระครูก็มี

ครั้นเมื่อวันที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๙ คุณหญิงเชื้อ ชลธารวินิจฉัย (เชื้อ ชลานุเคราะห์) ได้ถึงแก่กรรมด้วยโรคชรา สิริรวมอายุได้ ๙๔ ปี ท่านจากไปด้วยอาการสงบ มิได้กระวนกระวาย มีลักษณะเหมือนผู้ที่หลับสนิทไม่ตื่นขึ้นอีกต่อไป แม้กระนั้น บรรดาบุตรธิดาหลานเหลน ตลอดจนญาติมิตรและผู้ที่คุ้นเคยทั้งหลาย ย่อมมีวายที่จะกลั้นวิปโยคด้วยอาลัยรักท่านตามวิสัยปุถุชน เพราะเมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่ บรรดาบุตรหลานเหลนและญาติมิตร ต่างก็ได้รับความรักความสุขความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลจากท่านทั่วหน้ากัน.

08/06/2565

สารบาญ

	หน้า
คำนำ	[๑]
ประวัติและลำดับสกุลชลานุเคราะห์	[๕]
สังเขปเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนต้น	[๓๕]
ลำดับวงศ์สกุลของตัวละครในเรื่องขุนช้างขุนแผน	[๕๓]

บทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน

ตอนที่ ๔๓ จับจระเข้เถรขวาด

เถรขวาดเป็นสังฆราชา	๑
เถรขวาดคิดแก้แค้นพลายชุมพล	๑
เถรขวาดลานางสร้อยฟ้า	๒
นางสร้อยฟ้าอวยชัยให้พรเถรขวาด	๔
เถรขวาดสั่งเณรจิ๋ว	๕
เถรขวาดแปลงเป็นแร้งเห็นลางร้าย	๖
เถรขวาดแปลงเป็นจระเข้	๗
จระเข้เถรขวาดสู้หมอที่เมืองอ่างทอง	๘
จระเข้เถรขวาดลงมาจากเมืองอ่างทอง	๙
จระเข้เถรขวาดกัดคนไหว้พระวัดบ่าโมก	๑๐
จระเข้เถรขวาดลงมากรุงศรีอยุธยา	๑๒
จระเข้เถรขวาดมาถึงหน้าตำหนักแพ	๑๓

08/06/2565

	หน้า
พระพันวษาให้หาหมอไปปราบจระเข้	๑๓
จระเข้เถรขวาดฆ่าหมอจระเข้ตาย	๑๔
พระพันวษาตรัสถามพระไวย	๑๕
พลายชุมพลไปดูจระเข้	๑๖
พลายชุมพลรับอาสาจับจระเข้เถรขวาด	๑๖
ขุนแผนพระไวยช่วยพลายชุมพลเตรียมตัวจับจระเข้	๑๗
พระพันวษาเสด็จทอดพระเนตรการจับจระเข้	๑๘
พลายชุมพลสู้กับจระเข้เถรขวาด	๑๙
เถรขวาดแปลงตัวหนี	๒๐
พลายชุมพลจับเถรขวาดได้	๒๒
พระพันวษาให้จมื่นศรีเสาวรักษ์ชำระเถรขวาด	๒๔
พระพันวษาให้วางบทบัญญัติเรื่องคนโทษตาย	๒๖
โปรดให้พลายชุมพลนำเถรขวาดไปประหารชีวิต	๒๖
เถรขวาดถูกตัดศีรษะด้วยดาบฟ้าฟื้น	๒๗
พระพันวษาทรงแต่งตั้งพลายชุมพลเป็นหลวงนายฤทธิ์	๒๘
เถรจิ๋วแปลงเป็นนกทึดทือไปหาหมอาจารย์	๒๙
นกเถรจิ๋วคาบหัวเถรขวาดบินหนี	๓๐
เสือคาบหัวเถรขวาดไป	๓๑
เถรจิ๋วกลับเมืองเชียงใหม่	๓๑

08/06/2565

หน้า

ตอนที่ ๔๔ พระไวยได้นางแว่นฟ้า พลายชุมพลได้นางสร้อยระย้า

พระไวยลอบเข้าหานางแว่นฟ้า ๓๒

พระไวยได้นางแว่นฟ้า ๓๔

พระพันวษาประทานนางสร้อยระย้าแก่พลายชุมพล ๓๖

พระไวยนางศรีมาลาขัดเรือนหอให้พลายชุมพล ๓๗

ขุนแผนให้ตามนางแก้วกิริยากับนางลาวทองมาช่วยงาน ๓๗

พลายชุมพลได้นางสร้อยระย้า ๔๐

พระไวยลอบไปหานางแว่นฟ้า ๔๑

นางแว่นฟ้าพ้อพระไวย ๔๒

เศรษฐีมารดานางแว่นฟ้าพบพระไวย ๔๔

พระไวยขอขมาเศรษฐีมารดานางแว่นฟ้า ๔๕

นางศรีมาลาบอกขุนแผนว่าพระไวยหายไป ๔๖

ขุนแผนจับยาม ๔๖

ตอนที่ ๔๕ พระไวยพลายชุมพลตีคลีอวดแขกเมือง

เมืองขึ้นต่าง ๆ มาเฝ้าถวายบรรณาการ ๔๗

มีรับสั่งให้พระไวยกับพลายชุมพลตีคลีอวดแขกเมือง ๔๘

พลายชุมพลพบพระไวยและนางแว่นฟ้า ๔๙

นางแว่นฟ้าจัดเครื่องแต่งกายให้พระไวยและพลายชุมพล ๕๐

พลายชุมพลกลับมาบอกความแก่นางศรีมาลา ๕๑

08/06/2565

หน้า

พระไวยชวนนางแว่นฟ้าไปบ้าน เศรษฐีมารดา
สั่งสอนนางแว่นฟ้า ๕๑

นางแว่นฟ้าไปไหว้ขุนแผนและนางศรีมาลา ๕๒

นางศรีมาลาและนางแว่นฟ้าไปดูตีคลี ๕๔

พระพันวษาเสด็จทอดพระเนตรคลี ๕๔

พระไวยและพลายชุมพลตีคลีหน้าที่นั่ง ๕๕

พระพันวษาพระราชทานรางวัลพระไวยและพลายชุมพล ๕๗

พระพันวษาสวรรคต สมเด็จพระจักรพรรดิ
ขึ้นครองราชสมบัติ ๕๙

ขุนแผน นางแก้วกิริยา นางลาวทอง พระไวย
และพลายชุมพลถึงแก่กรรม ๖๐

นางสร้อยระย้ากลับไปเมืองพิมาย ๖๐

ตอนที่ ๔๖ นางสร้อยฟ้าถวายพลายยงแด่สมเด็จพระจักรพรรดิ

กำเนิดพลายยง ๖๑

นางสร้อยฟ้าคิดถวายพลายยงแด่สมเด็จพระจักรพรรดิ ๖๑

นางสร้อยฟ้าตั้งแสนคำอินรักษาเมืองเชียงใหม่ ๖๒

นางสร้อยฟ้ากับพลายยงออกจากเชียงใหม่ ๖๓

นางสร้อยฟ้ากับพลายยงถึงเมืองกำแพงเพชร ๖๕

08/06/2565

หน้า

สมเด็จพระจักรพรรดิให้จัดเรือไปรับนางสร้อยฟ้า
และพลายยง ๖๖

นางสร้อยฟ้าทูลถวายพลายยงและเครื่องราชบรรณาการ ๖๘

สมเด็จพระจักรพรรดิพระราชทานบ้านเรือน
และสิ่งของแก่พลายยง ๖๙

สมเด็จพระจักรพรรดิโปรดปรานพลายยง ๖๙

ตอนที่ ๔๗ พลายยงอาสาไปช่วยเจ้าตังจิ๋วรบชนะได้นางเวสิว

งวนบุนเจิ้ง จาหลีบุน เจ้าเมืองอ้ายมุ่ย กุยตั๋งรบกับ
จอจิหลังเจ้าเมืองตังจิ๋ว ๗๑

จอจิหลังทูลขอทัพกรุงศรีอยุธยาไปช่วย ๗๒

สมเด็จพระจักรพรรดิให้พลายยงยกทัพไปช่วย
เจ้าเมืองตังจิ๋ว ๗๓

พลายยงสามารถไปทัพ ๗๔

พลายยงยกทัพออกรบ ๘๑

พลายยงฆ่าจาหลีบุนตาย ๘๔

พลายยงจับงวนบุนเจิ้งได้ ๘๔

ทัพไทยกลับเข้าเมืองตังจิ๋ว ๘๕

เจ้าเมืองตังจิ๋วปรึกษาโทษงวนบุนเจิ้ง ๘๗

เจ้าเมืองตังจิ๋วยกนางเวสิวให้พลายยง ๘๘

08/06/2565

หน้า

นางสีจุหลีงิวสั่งสอนนางเวสิว ๙๗

พลายยงยกทัพกลับอยุธยา ๙๐

พลายยงเข้าเฝ้าสมเด็จพระจักรพรรดิ ๙๑

สมเด็จพระจักรพรรดิพระราชทานนางเวสิวให้พลายยง
และแต่งตั้งให้เป็นพระเจ้าสมมติวงศ์ครองเชียงใหม่ ๙๒

พลายยงได้นางเวสิว ๙๕

ตอนที่ ๔๘ **นางสร้อยฟ้าให้ฆ่านางศรีมาลาไม่ตาย**
สลบลอยน้ำมาพบลูก

นางสร้อยฟ้าพลายยงให้ฆ่านางศรีมาลา ๙๗

พลายยงใช้แสนคำอินไปฆ่านางศรีมาลา ๙๘

กุมารทองและโหงพรายช่วยป้องกันนางศรีมาลา ๙๙

นางศรีมาลาสลบลอยน้ำมาถึงหน้าวัดแรไร ๑๐๐

เกิดลางร้ายแก่พลายเพชรพลายบัว ๑๐๑

พลายเพชรพลายบัวไปพบมารดาที่วัดแรไร ๑๐๒

พลายเพชรพลายบัวลามารดาไปแก้แค้น ๑๐๔

นางศรีมาลาห้ามลูก ๑๐๕

นางศรีมาลาบอกตำแหน่งที่ขุนแผน
ซ่อนดาบฟ้าฟันแก่ลูก ๑๐๖

08/06/2565

หน้า

ตอนที่ ๔๙ พลายเพชรพลายบัวตามพลายยงขึ้นไปถึงบ้านจอมทอง

พลายเพชรพลายบัวลาอาจารย์วัดส้มใหญ่ ๑๐๘
พลายเพชรพลายบัวพบดาบฟ้าฟื้น ๑๐๘
พลายเพชรพลายบัวถึงบ้านจอมทอง ๑๐๙
หลวงต่างใจพาครอบครัวไปสระหัว ๑๑๑
พลายบัวหลงรักนางแว่นแก้ว ๑๑๒
พลายบัวทำมารยาป่วยสึกจากเณร ๑๑๓
พลายบัวปราบผีพรายตานี ๑๑๕
พลายบัวลอบเข้าไปลักนางแว่นแก้ว ๑๑๖
พลายบัวได้ม้านิลสิ้นปานและดาบโพรงแก้ว ๑๑๙

ตอนที่ ๕๐ พลายบัวได้นางแว่นแก้ว

พลายบัวโลมนางแว่นแก้ว ๑๒๑
อ้ายบ่องอ้ายเป่อแอบดู ๑๒๔
พลายบัวไล่ฟันอ้ายบ่องอ้ายเป่อ ๑๒๕
หลวงต่างใจออกตามนางแว่นแก้ว ๑๒๖
อ้ายบ่องอ้ายเป่อนำทางหลวงต่างใจ ๑๒๖
หลวงต่างใจให้บ่าวล้อมพลายบัวและนางแว่นแก้ว ๑๒๗
พรายตานีบอกความแก่พลายบัว ๑๒๗
นางแว่นแก้วขอโทษบิดา ๑๒๙
พลายบัวต่อสู้กับหลวงต่างใจ ๑๓๑
พลายเพชรห้ามการต่อสู้ ๑๓๑

08/06/2565

หน้า

พลายเพชรด่าพลายบัว ๑๓๓

หลวงต่างใจพลายเพชรพลายบัวรู้ว่าเป็นอาหลานกัน ๑๓๕

หลวงต่างใจพาพลายเพชรพลายบัวและ
นางแว่นแก้วกลับบ้าน ๑๓๕

พลายเพชรพลายบัวเล่าเรื่องนางศรีมาลาถูกทำร้าย
ให้หลวงต่างใจทราบ ๑๓๕

พลายเพชรสึกจากพระ ๑๓๖

พลายบัวร่ำลานางแว่นแก้ว ๑๓๗

หลวงต่างใจพลายเพชรพลายบัวกับทหาร
ออกเดินทางไปเชียงใหม่ ๑๓๙

พลายเพชรเสกหญ้าเป็นหุ่นพยนต์ ๑๔๐

พลายเพชรจัดทัพผี ๑๔๑

หลวงต่างใจพลายเพชรพลายบัวตีได้ด่านเมือง
เชียงใหม่ ๑๔๒

เพี้ยอ้ายนายด่านหนีไปเชียงใหม่ ๑๔๓

ตอนที่ ๕๑ พลายยงออกรับศึกพลายเพชรพลายบัว

เพี้ยอ้ายทูลข่าวศึกแก่พลายยง ๑๔๕

พลายยงให้แสนคำอินออกรับศึก ๑๔๖

หลวงต่างใจทำอุบายรับศึก ๑๔๗

หลวงต่างใจรบกับแสนคำอิน ๑๔๙

แสนคำอินถูกจับตัวได้ ๑๕๑

08/06/2565

หน้า

พลายยงยกทัพ ๑๕๔

เกิดลางร้ายแก่พลายยง ๑๕๕

พลายเพชรรบกับพลายยง ๑๕๖

พลายยงถูกจับตัวได้ ๑๖๑

หลวงต่างใจพลายเพชรพลายบัวเข้าเมืองเชียงใหม่ ๑๖๑

นางสร้อยฟ้าวอนขอชีวิตต่อพลายเพชร ๑๖๑

ปรึกษาโทษนางสร้อยฟ้าและพลายยง ๑๖๒

ประหารชีวิตนางสร้อยฟ้าและพลายยง ๑๖๓

หลวงต่างใจขึ้นครองเมืองเชียงใหม่ ๑๖๓

ตอนที่ ๕๒ สมเด็จพระจักรพรรดิยกทัพขึ้นไปเชียงใหม่

กรมการลาวหนีไปแจ้งข่าวศึกที่กรุงศรีอยุธยา ๑๖๕

สมเด็จพระจักรพรรดิให้หาคนดีมีฝีมือ ๑๖๙

หลวงหาญกับขุนศรีรับอาสา ๑๖๙

สมเด็จพระจักรพรรดิยกกองทัพ ๑๗๑

กองทัพกรุงศรีอยุธยายกมาถึงด่านเมืองเชียงใหม่ ๑๗๑

เพี้ยกวานนายด่านยกออกรบทัพกรุงศรีอยุธยา ๑๗๒

นายด่านกับพวกแพ้หนีไปเมืองเชียงใหม่ ๑๗๔

นายด่านเข้าแจ้งข่าวทัพกรุงศรีอยุธยาแก่หลวงต่างใจ
และพลายเพชรพลายบัว ๑๗๕

08/06/2565

ตอนที่ ๕๓ หลวงต่างใจพลายเพชรพลายบัวถวายเมืองเชียงใหม่

หลวงต่างใจกับพลายเพชรพลายบัวคิดอ่อนน้อม ๑๗๖

หลวงต่างใจให้อาลักษณ์เขียนสาร ๑๗๗

พระยายมราชรับสาร ๑๗๘

สมเด็จพระจักรพรรดิให้หาหลวงต่างใจ
พลายเพชรพลายบัว ๑๘๐

หลวงต่างใจ พลายเพชรพลายบัว เข้าเฝ้าสมเด็จ
พระจักรพรรดิ ๑๘๑

สมเด็จพระจักรพรรดิทรงแต่งตั้งพลายเพชร
เป็นเจ้าครองเมืองเชียงใหม่ ๑๘๒

สมเด็จพระจักรพรรดิยกทัพกลับกรุงศรีอยุธยา ๑๘๓

กำเนิดพลายสังวาลทองลูกพลายเพชรและ
พลายอนันต์ลูกพลายบัว ๑๘๓

พลายงกลับชาติไปเกิดเป็นนิลมัยในเมืองมอญ ๑๘๔

ตอนที่ ๕๔ นิลมัยกันเรือจึงยกทัพมอญมาตีเชียงใหม่

เรือจิ๋วคิดแก้แค้น ๑๘๕

เรือจิ๋วแปลงเป็นนกบินไปเมืองหงสา ๑๘๖

นิลมัยคิดหาคนดีช่วยรบเชียงใหม่ ๑๘๘

เสนาเมืองหงสาตีฆ้องร้องป่าว ๑๘๙

เรือจิ๋วเข้าเฝ้า ๑๙๐

เรือจิ๋วอาสารบเชียงใหม่ ๑๙๒

08/06/2565

หน้า

นิลมัยสั่งให้เกณฑ์ทัพ ๑๙๓

นิลมัยกับเถรจิ๋วยกทัพ ๑๙๖

เถรจิ๋วคิดเผาเมืองเชียงใหม่ ๑๙๗

เถรจิ๋วตีด่านเมืองเชียงใหม่แตก ๑๙๙

นิลมัยกับเถรจิ๋วยกเข้าตีเมืองเชียงใหม่ ๒๐๑

หลวงต่างใจ พลายเพชร พลายบัว รบเถรจิ๋ว ๒๐๓

เถรจิ๋วล่าทัพ ๒๐๗

ตอนที่ ๔๕ เถรจิ๋วได้ครองเมืองเชียงใหม่

เถรจิ๋วกับนิลมัยปรึกษากันเรื่องการรบ ๒๐๘

เถรจิ๋วยกทัพผีเข้าล้อมเมืองเชียงใหม่ ๒๑๐

หลวงต่างใจ พลายเพชร พลายบัว รบทัพเถรจิ๋ว ๒๑๑

หลวงต่างใจ พลายเพชร พลายบัว ล่าทัพเข้าเมือง ๒๑๓

เถรจิ๋วเผาเมืองเชียงใหม่ ๒๑๓

หลวงต่างใจ พลายเพชร พลายบัว พลัดกัน ๒๑๔

เมืองเชียงใหม่แตก นางศรีมาลา นางเวสิวหนีเข้าป่า ๒๑๔

นิลมัยยกทัพเข้าเมืองเชียงใหม่ ๒๑๖

นิลมัยแต่งตั้งให้เถรจิ๋วครองเมืองเชียงใหม่ ๒๑๘

เถรจิ๋วสึกออกจากสมณเพศ ๒๑๘

นิลมัยยกทัพกลับเมืองหงสา ๒๑๙

08/06/2565

หน้า

ตอนที่ ๕๖ นางศรีมาลากับนางเวสิวพบพลายมณีนาค และกำเนิดพลายสุริยัน

พลายบัวหลงทางกลางป่า ๒๒๐

พลายบัวครวญถึงนางแว่นแก้ว ๒๒๑

นางศรีมาลา กับนางเวสิว ระหกระเหินอยู่ในป่า ๒๒๓

นางศรีมาลากับนางเวสิวพบกับพระพลายมณีนาค บุตรพลายชุมพลกับนางสร้อยระย้า ๒๒๔

พลายมณีนาคนำนางศรีมาลากับนางเวสิวไปพบ นางสร้อยระย้ามารดา ๒๒๕

กำเนิดพลายสุริยัน ๒๒๗

พลายสุริยันถามความมารดา ๒๒๘

พลายสุริยันหนีมารดาไปตามหาบิดา ๒๒๙

เทวดาเข้าฝันพลายสุริยัน ๒๓๐

พลายสุริยันพบผ้าพยนต์ในถ้ำลานทอง ๒๓๑

พลายสุริยันเรียนวิชาจากลานทอง ๒๓๓

ตอนที่ ๕๗ พลายสุริยันได้นางบัวทอง

พลายสุริยันเดินทางไปถึงหมู่บ้านโจร ๒๓๕

พลายสุริยันสะกดเข้าบ้านหมื่นประจญนายโจร ๒๓๕

พลายสุริยันลักนางบัวทองลูกสาวหมื่นประจญ ไปไว้ในถ้ำลานทอง ๒๓๗

พลายสุริยันได้นางบัวทอง ๒๓๙

08/06/2565

หมื่นประจญสอบสวนพี่เลี้ยงนางบัวทอง ๒๔๐
หมื่นประจญออกติดตามนางบัวทอง ๒๔๑
พลายสุริยันพานางบัวทองกลับไปหานางเวสิว ๒๔๓
พลายสุริยันชุบผ้าพยนต์ขึ้นรักษาถ้ำ ๒๔๔
พลายสุริยันกับนางบัวทองหลงทางในป่า ๒๔๕

ตอนที่ ๕๘ พลายสุริยันถูกอันละมังโจรแยกผลักตกเหว บีศาจขุนไกรกับขุนแผนมาช่วย

พลายสุริยันพบเรืออันละมังโจรแขก ๒๔๖
พลายสุริยันพบกับอันละมัง ๒๔๘
พลายสุริยันขอโดยสารเรืออันละมัง ๒๔๙
อันละมังคิดฆ่าพลายสุริยัน ๒๕๒
อันละมังผลักพลายสุริยันตกเหว ๒๕๒
บีศาจขุนแผนไปช่วยนางบัวทอง บีศาจขุนไกรช่วยพลายสุริยันขึ้นจากเหว ๒๕๕
พลายสุริยันผูกหุ่นพยนต์ ๒๕๘
พลายสุริยันใช้หุ่นพยนต์ไปยุดเรืออันละมัง ๒๕๙

ตอนที่ ๕๙ พลายสุริยันตามรบกับโจรอันละมัง

พลายสุริยันขี่หงส์ยนต์ไปตามอันละมัง ๒๖๑
พลายสุริยันรบกับโจรอันละมัง ๒๖๒
พลายสุริยันเผาเรือโจรอันละมัง ๒๖๓
โจรอันละมังขี่ปลาโลมาหนีขึ้นฝั่ง ๒๖๓

08/06/2565

หน้า

อันละมังรวบรวมพล ๒๖๓
พลายสุริยันรบกับโจรอันละมัง ๒๖๕
พลายสุริยันจัดทัพหุ่นพยนต์ ๒๖๙
อันละมังแก้หุ่นพยนต์ได้ ๒๗๐
อันละมังหนี ๒๗๑
พลายสุริยันครวญถึงนางบัวทอง ๒๗๒

ตอนที่ ๖๐ อาจารย์เกวัดจับพลายสุริยัน บีศาจพระไวยมาช่วย

อันละมังหนีไปหาอาจารย์ที่เมืองโรมวิสัย ๒๗๓
อาจารย์เกวัดใช้นกกาสักไปทำร้ายพลายสุริยัน ๒๗๕
พลายสริยันปราบนกกาสัก แล้วใช้นกกลับไปท้า
อาจารย์เกวัดรบ ๒๗๖
อาจารย์เกวัดเสกขี้ผึ้งเป็นม้า ๒๗๗
อาจารย์เกวัดกับอันละมังรบพลายสุริยัน ๒๘๐
อาจารย์เกวัดล่าทัพ ๒๘๓
อาจารย์เกวัดเสกผ้ายันต์ ๒๘๓
พลายสุริยันเสียทีถูกจับได้ ๒๘๔
บีศาจพระไวยมาช่วยพลายสุริยัน ๒๘๕
บีศาจพระไวยบอกทางให้พลายสุริยันไปตามบิดา ๒๘๖

ตอนที่ ๖๑ พลายสุริยันกับพลายบัวรบเชียงใหม่

พลายสุริยันมาพบพลายบัวที่วัดลาว ๒๘๘
พลายบัวกับพลายสุริยันคิดการีเชียงใหม่คืน ๒๘๙

08/06/2565

หน้า

พลายบัวกับพลายสุริยันยกทัพหุ่นถึงเชียงใหม่ ๒๙๒

พลายบัวพลายสุริยันปลอมเป็นพระแขก ๒๙๓

ทัพพลายบัวเข้าตีด่านเมืองเชียงใหม่ ๒๙๔

นายด่านหนีไปเมืองเชียงใหม่ ๒๙๖

เถรจิ๋วยกทัพออกรับนอกเมือง ๒๙๗

สองทัพปะทะกัน ๒๙๙

ตอนที่ ๖๒ พลายบัวได้ครองเชียงใหม่

พลายสุริยันรบกับสมิงราหู ๓๐๐

พลายบัวรบกับเถรจิ๋ว ๓๐๒

เถรจิ๋วอ่านมนตร์หายตัว ๓๐๓

พลายสุริยันแก้มนตร์เถรจิ๋ว ๓๐๔

เถรจิ๋วล่าทัพ ๓๐๕

พลายสุริยันกับพลายบัวสะกดทัพจับเถรจิ๋ว ๓๐๖

พลายบัวได้ครองเชียงใหม่ ๓๐๙

พลายบัวให้อำมาตย์ไปรับนางศรีมาลาและนางเวสิว ๓๑๐

ตอนที่ ๖๓ หลวงต่างใจมีศุภอักษรถึงกรุงศรีอยุธยา

หลวงต่างใจกับพลายเพชรยกจากจอมทองมาถึงเชียงใหม่ ๓๑๒

หลวงต่างใจมีศุภอักษรถึงกรุงศรีอยุธยา ๓๑๓

เสนาเชียงใหม่ถวายศุภอักษร ๓๑๕

สมเด็จพระจักรพรรดิมีรับสั่งให้ประหารชีวิตทิดจิ๋ว ๓๑๗

08/06/2565

หน้า

ทิดจิ๋วหนีคุก ๓๑๘
ทิดจิ๋วสอบฆ่านางศรีมาลาและนางเวสิว ๓๒๐
ทิดจิ๋วกลายร่างเป็นจระเข้ออกอาละวาด ๓๒๑
พลายบัวพิพากษาให้ประหารชีวิตผู้คุมคุก ๓๒๔
พระสังฆราชทูลขอพระราชทานโทษผู้คุมคุก ๓๒๔

ตอนที่ ๖๔ พลายสุริยันอาสาปราบจระเข้ทิดจิ๋ว

กรมการบ้านทับช้างบอกเรื่องจระเข้อาละวาด ๓๒๖
พลายสุริยันอาสาปราบจระเข้ ๓๒๘
พลายสุริยันปลุกเสกอาวุธ ๓๒๙
พลายสุริยันถึงบ้านทับช้าง ๓๓๐
พลายสุริยันปราบจระเข้ทิดจิ๋ว ๓๓๓
พลายสุริยันกับทิดจิ๋วแผลงอิทธิฤทธิ์สู้กัน ๓๓๓
ทิดจิ๋วหนี ๓๓๗
พลายสุริยันตามทิดจิ๋วจนหลงทาง ๓๓๗
กรมการบ้านทับช้างออกติดตามพลายสุริยัน ๓๓๘

ตอนที่ ๖๕ พลายสุริยันได้นางตะเคียนทอง

พลายสุริยันหลงทางในป่า ๓๓๙
นางตะเคียนทองหลงรักพลายสุริยัน ๓๔๐
พลายสุริยันเกี้ยวนางตะเคียนทอง ๓๔๑
พลายสุริยันได้นางตะเคียนทอง ๓๔๒
กรมการบ้านทับช้างทูลเรื่องพลายสุริยัน ๓๔๓

08/06/2565

หน้า

โหรให้ติดตามไปทางทิศบูรพา ๓๔๔
หลวงต่างใจกับพลายบัวยกทัพออกติดตามพลายสุริยัน ๓๔๕
พลายบัวกับหลวงต่างใจเข้าในถ้ำนางตะเคียนทอง ๓๔๖
พลายสุริยันกับนางตะเคียนทองเข้าเมือง ๓๔๘

ตอนที่ ๖๖ พลายเพชรได้นางสร้อยแก้วจินดาและนางมณฑา

พระยาแมนยกนางสร้อยแก้วจินดาให้พลายเพชร ๓๔๙
พลายเพชรได้นางสร้อยแก้วจินดา ๓๔๙
หมื่นพิชัยยกนางมณฑาให้พลายเพชร ๓๕๐
พลายเพชรตั้งหมื่นพิชัยเป็นนายบ้าน ๓๕๒
พลายเพชรได้นางมณฑา ๓๕๒
นางสร้อยแก้วจินดาหึงนางมณฑา ๓๕๓
นางมณฑาลอบไปหาบิดามารดา ๓๕๖
หมื่นพิชัยให้หาหนานขะจงมาทำเสน่ห์ ๓๕๖
พลายเพชรหลงเสน่ห์นางมณฑา ๓๖๐
นางสร้อยแก้วจินดาตามหึง ๓๖๒
พลายเพชรขับนางสร้อยแก้วจินดาจากเมือง ๓๖๓

ตอนที่ ๖๗ สามเณรมาลัยกรองพานางสร้อยแก้วจินดาหนีไปเมืองลำพูน

สามเณรมาลัยกรองเข้าไปพบนางสร้อยแก้วจินดา ๓๖๔
สามเณรมาลัยกรองพานางสร้อยแก้วจินดามาพบสมภารลาว ๓๖๕

08/06/2565

หน้า

สมภารลาวนั่งกรรมฐานรู้ว่านางมณฑาทำเสน่ห์ ๓๖๖
นางสร้อยแก้วจันดาขอให้สมภารลาวช่วยแก้ไข ๓๖๗
อุปฮาดเมืองลำพูนกับนางแก่นจันทร์บิดามารดา
ของนางสร้อยแก้วจันดาเข้าเฝ้าพลายเพชร ๓๖๙
พลายเพชรทำหมางเมิน ๓๗๑
อุปฮาดกับนางแก่นจันทร์กลับเมืองลำพูน ๓๗๑
สามเณรมาลัยกรองพานางสร้อยแก้วจันดาไปถึง
เมืองลำพูน ๓๗๓
สามเณรมาลัยกรองอาสารบเชียงใหม่ ๓๗๖
สามเณรมาลัยกรองลาอุปฮาดกลับไปหาสมภารลาว ๓๗๗
สมภารลาวทัดทานการรบ ๓๗๘

ตอนที่ ๖๘ พลายบัวยกทัพไปตีเมืองลำพูน

พลายเพชรให้พลายบัวยกทัพไปตีเมืองลำพูน ๓๘๐
พลายบัวจัดทัพ ๓๘๒
พลายบัวตีด่านเมืองลำพูน ๓๘๔
นายด่านหนีไปแจ้งข่าวศึก ๓๘๖
อุปฮาดส่งสารไปอาราธนาสมภารลาวกับสามเณร
มาลัยกรองมาช่วยทำศึก ๓๘๗
สมภารลาวจัดกองทัพหุ่นพยนต์ ๓๙๑
พลายบัวยกทัพมาถึงเมืองลำพูน ๓๙๔

08/06/2565

หน้า

ตอนที่ ๖๙ สมภารลาวกับสามเณรมาลัยกรองรบพลายบัว

สมภารลาวยกทัพหุ่นออกโจมตีทัพพลายบัว ๓๙๖

สมภารลาวตั้งค่ายรับหน้าเมือง ๓๙๖

พลายบัวกับเพี้ยกล้ายกเข้าตีเมืองลำพูน ๓๙๘

สมภารลาวปลอมเป็นพระแขก สามเณรมาลัยกรอง
ปลอมเป็นเณรพม่า ๔๐๐

ทัพเชียงใหม่ปะทะกับทัพหุ่นของสมภารลาว ๔๐๔

พลายบัวเสกข้าวสารทำลายหุ่นพยนต์ ๔๐๕

สมภารลาวกับพลายบัวแผลงฤทธิ์สู้กัน ๔๐๖

เพี้ยกล้าถูกจับเป็นเชลย ๔๑๐

พลายบัวส่งหนังสือลับไปเมืองเชียงใหม่ ๔๑๑

อุปฮาดถามปากคำเพี้ยกล้า ๔๑๒

อุปฮาดให้จองจำทรมานเพี้ยกล้า ๔๑๓

ตอนที่ ๗๐ พลายเพชรยกทัพไปช่วยพลายบัวตีเมืองลำพูน

ขุนนางลาวเข้าเฝ้าถวายหนังสือลับแก่พลายเพชร ๔๑๗

พลายเพชรจัดกองทัพไปช่วยพลายบัว ๔๑๙

พลายเพชรลานางมณฑา ๔๒๐

พลายเพชรยกทัพออกจากเมืองเชียงใหม่ ๔๒๑

พลายเพชรยกทัพถึงเมืองลำพูน ๔๒๒

พลายเพชรกับพลายบัวคิดแก้ไขเพี้ยกล้า ๔๒๓

อุปฮาดเตรียมออกรบ ๔๒๖

08/06/2565

หน้า

สมภารลาวทูลทัดทานอุปฮาด ๔๒๘

อุปฮาดเกณฑ์พลรบประจำการ ๔๒๙

พวกสอดแนมทูลข่าวทัพอุปฮาดแก่พลายเพชร ๔๓๑

ตอนที่ ๗๑ **พลายบัวเข้าไปแก้เพี้ยกล้าออกจากเมืองลำพูน**

พลายบัวหายตัวลอบเข้าค่ายหน้าเมืองลำพูน ๔๓๓

พลายบัวเข้าเมืองลำพูน ๔๓๔

พลายเพชรยกออกตีทัพเมืองลำพูน ๔๓๔

พลายบัวสะกดเข้าคุก ๔๓๗

พลายบัวพบเพี้ยกล้าถูกจองจำไม่รู้สึกตน ๔๓๙

พลายบัวอ่านมนต์แก้ไขเพี้ยกล้า ๔๔๐

เพี้ยกล้าฆ่าผู้คุมคุก ๔๔๑

พลายบัวกับเพี้ยกล้าออกสมทบทัพพลายเพชร ๔๔๑

ทัพลำพูนล่าถอยกลับเข้าเมือง ๔๔๒

พะทำมะรงเข้าทูลเรื่องเพี้ยกล้าหายไปจากคุก ๔๔๔

เพี้ยกล้าทูลเรื่องสมภารลาวกับสามเณรมาลัยกรอง ๔๔๖

พลายเพชรให้เผาวัดท้ายเวียงฆ่าพระเณรและจับ
ญาติสมภารลาว ๔๔๗

พลายเพชรให้จองจำพระเณรและญาติสมภารลาว ๔๔๗

ญาติสมภารลาวหนีไปแจ้งข่าว ๔๕๐

สมภารลาวคิดแก้แค้นพลายเพชร ๔๕๒

08/06/2565

หน้า

ตอนที่ ๗๒ สมภารลาวกับสามเณรมาลัยกรองสะกดเข้าเมืองเชียงใหม่ จับนางมณฑาไปไว้เมืองลำพูน

สมภารลาวผูกหุ่นพยนต์ไว้ช่วยรบแทนตัว ๔๕๔

สมภารลาวกับสามเณรมาลัยกรองแปลงเป็นนกแก้วบินไปเมืองเชียงใหม่ ๔๕๕

เกิดลางร้ายในเมืองเชียงใหม่ ๔๕๖

ขรัวยายทำนาย ๔๕๗

สมภารลาวกับสามเณรมาลัยกรองสะกดเข้าเมือง ๔๕๘

สมภารลาวเอาปูนควดคอไพร่นายเมืองเชียงใหม่ ๔๕๙

สมภารลาวกับสามเณรมาลัยกรองแก้ไขพระเณรที่ถูกจำจอง ๔๖๐

พระเณรพ้นพระยายมราชและผู้คุม ๔๖๒

สมภารลาวกับพวกเข้าในปราสาท ๔๖๓

นางมณฑาถูกมัดพาตัวไปจากวัง ๔๖๔

พระเสื้อเมืองเข้าขัดขวาง ๔๖๕

สมภารลาวอ่านเวทปราบพระเสื้อเมือง ๔๖๖

สมภารลาวกับพวกเข้าเผ้าอุปฮาด ๔๖๗

อุปฮาดให้เบิกตัวนางมณฑามาถามความ ๔๖๘

นางมณฑาต้องมนตร์พ้นเพื่อน ๔๖๙

นางสร้อยแก้วทูลขอโทษให้นางมณฑา ๔๗๑

นางสร้อยแก้วกับนางมณฑาปรองดองกัน ๔๗๓

08/06/2565

หน้า

ตอนที่ ๗๓ หมื่นพิชัยยกทัพโจรไปช่วยพลายเพชร

ขุนนางเมืองเชียงใหม่ส่งม้าใช้ไปทูลให้แก่พลายเพชร ๔๗๔

หมื่นพิชัยรู้ข่าวนางมณฑาหาย ๔๗๕

หมื่นพิชัยเข้าไปสืบข่าวนางมณฑาในเมืองเชียงใหม่ ๔๗๖

หมื่นพิชัยยกทัพออกติดตามหานางมณฑา ๔๗๗

ทัพหมื่นพิชัยเข้าปล้นหมู่บ้านชายแดนเมืองลำพูน ๔๘๐

หมื่นพิชัยพบกับแสนคำทองนายอำเภอลาว ๔๘๒

แสนคำทองให้จัดอาหารเลี้ยงกองทัพหมื่นพิชัย ๔๘๕

ตอนที่ ๗๔ พลายเพชรกับหมื่นพิชัยลอบเข้าเมืองลำพูน

พลายเพชรพลายบัวทราบข่าวนางมณฑาหาย ๔๘๘

พลายบัวกลับไปรักษาเมืองเชียงใหม่ ๔๙๐

พลายบัวพิพากษาโทษขุนนาง ๔๙๒

หมื่นพิชัยเดินทางไปเฝ้าพลายเพชร ๔๙๕

หมื่นพิชัยทูลข่าวนางมณฑาแก่พลายเพชร ๔๙๕

พลายเพชรคิดแก้แค้น ๔๙๕

หมื่นพิชัยอาสาร่วมแก้แค้น ๔๙๕

เกิดลางร้ายแก่พลายเพชรและหมื่นพิชัย ๔๙๗

พลายเพชรกับหมื่นพิชัยหายตัวลอบเข้าเมืองลำพูน ๔๙๘

พลายเพชรหมื่นพิชัยลอบฆ่าพื้นชาวเมือง ๔๙๙

08/06/2565

หน้า

ตอนที่ ๗๕ อุปฮาดกับสมภารลาวจับพลายเพชรได้

พลายเพชรหายตัวลอบพึ่นอุปฮาด ๕๐๐

สมภารลาวเข้าฌานดูเหตุการณ์ ๕๐๑

สมภารลาวเสกรัดประคดเป็นงูรัดพลายเพชร ๕๐๒

มนตร์เสื่อม หมื่นพิชัยถูกล้อม ๕๐๒

หมื่นพิชัยหนีจากวงล้อม ๕๐๓

หมื่นพิชัยมาถึงบ้านแสนคำทอง ๕๐๔

หมื่นพิชัยชวนแสนคำทองสามิภักดิ์พลายเพชร ๕๐๖

หมื่นพิชัยพาแสนคำทองอพยพครอบครัวออกเดินทาง
ไปเชียงใหม่ ๕๐๗

หมื่นพิชัยพาแสนคำทองเข้าเฝ้าพลายบัว ๕๐๘

พลายบัวถามข่าวพลายเพชร ๕๐๙

หมื่นพิชัยทูลเรื่องพลายเพชรเสียที่ถูกจับตัวไป ๕๑๐

พลายบัวคิดแก้แค้น ๕๑๑

08/06/2565

สังเขปเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนต้น

น.ส. อารี สุทธิเสวันต์ เรียบเรียง

ครั้งสมเด็จพระพันวษาทรงครองกรุงศรีอยุธยา มีครอบครัวซึ่งควรกล่าวถึง ๓ ครอบครัว อาศัยอยู่ในเมืองสุพรรณ คือ

๑. ขุนไกรพลพ่าย ว่าเดิมชื่อพลายจันทน์ เป็นลูกพลายประจำยาม รับราชการอยู่ถึงมอาสาหกะเหล่า เดิมอยู่บ้านพลับ เมื่อได้กับนางทองประศรี ซึ่งอยู่ที่วัดตะไกรเป็นภริยา จึงย้ายมาอยู่บ้านภริยาที่วัดตะไกร มีลูกชายด้วยกันคนหนึ่ง เมื่อเกิดเป็นเวลาพระเจ้ากรุงจีนนำแก้วมาถวายสมเด็จพระพันวษา จึงได้นามว่า พลายแก้ว ซึ่งต่อมาได้เป็นขุนแผน แล้วเป็นพระสุรินทรฤาไชยมไหสูรย์ภักดี เจ้าเมืองกาญจนบุรี จึงเรียกกันว่า พระกาญจนบุรี

๒. ขุนศรีวิชัย รับราชการเป็นนายกองกรมช้างนอก เป็นเศรษฐีคนหนึ่งของเมืองสุพรรณ อยู่บ้านรั้วใหญ่ ได้นางเทพทองซึ่งอยู่ที่ท่าสิบเบี้ยเป็นภริยา มีลูกชายด้วยกันคนหนึ่งชื่อขุนช้าง ศีรษะล้านตั้งแต่เกิด เมื่อขุนช้างยังเล็ก ขุนศรีวิชัยพาเข้าเฝ้าถวายตัว สมเด็จพระพันวษาทรงรับไว้แต่มอบให้ขุนศรีวิชัยเลี้ยงไว้ก่อน

๓. พันศรโยธา เป็นพ่อค้า ได้นางศรีประจัน บ้านอยู่ท่าพี่เลี้ยง เป็นภริยา มีลูกสาวชื่อพิมพิลาไลย รูปร่างหน้าตางดงามมาก

ทั้งพลายแก้ว ขุนช้าง และพิมพิลาไลย เป็นเพื่อนเล่นกันมาแต่เด็ก

อยู่มาสมเด็จพระพันวษาทรงปรารภจะเสด็จไปล่ากระบือป่าในแขวงสุพรรณบุรี จึงทรัสสั่งขุนศรีวิชัยให้ไปแจ้งข่าวให้เตรียมการรับเสด็จ

08/06/2565

ขุนไกรจึงพาพวกไปปลูกตำหนักรับเสด็จตั้งคอกล่ากระบือบ้านแถวบริเวณเขาพระ ครั้นถึงวันกำหนด สมเด็จพระพันวษาก็เสด็จไปถึง ขุนไกรต้อนกระบือเถื่อนมาได้ฝูงใหญ่ แต่กระบือตื่นไม่เข้าคอกไล่ขวิดผู้คนอลหม่าน ขุนไกรจึงใช้หอกแทงกระบือตายลงเป็นอันมาก ที่เหลือต่างแตกหนีเข้าป่าไป สมเด็จพระพันวษากริ้ว จึงตรัสสั่งให้นำขุนไกรไปประหารชีวิต ก่อนถูกประหารชีวิต ขุนไกรได้ขอร้องหลวงฤทธานนท์ซึ่งเป็นเพื่อนกัน ให้ช่วยรีบส่งข่าวให้นางทองประศรีทราบ นางทองประศรีกลัวจะถูกริบเอาตัวเป็นหม้ายหลวง จึงพาพลายแก้วหนีไปอาศัยอยู่กับพวกพ้องของสามีที่ตอนเขาชนไก่ เมืองกาญจนบุรี และตั้งหลักฐานทำมาหากินอยู่ที่นั่น จนพลายแก้วอายุครบบวชเป็นสามเณร นางทองประศรีจึงนำไปบวช และให้อยู่ศึกษาเล่าเรียนความรู้กับท่านสมภารบุญ ที่วัดส้มใหญ่

ฝ่ายทางเมืองสุพรรณ ครั้นคืนวันหนึ่งโจรจันศรเข้าปล้นฆ่าขุนศรีวิชัย พ่อขุนช้างตาย และพันศรโยธา พ่อของพิมพิลาไลยนั้น ขึ้นไปค้าทางเมืองเหนือเป็นไข้ป่ากลับมาตายที่บ้าน นางเทพทองกับนางศรีประจันจึงพร้อมใจร่วมกันทำศพขุนศรีวิชัยและพันศรโยธา ที่วัดเขาใกล้บ้าน

เณรพลายแก้ว เมื่อเรียนวิชากับสมภารบุญที่วัดส้มใหญ่ เมืองกาญจนบุรี จนสิ้นวิชาของอาจารย์แล้ว นางทองประศรีก็พามาฝากไว้กับสมภารมี วัดป่าเลไลย เมืองสุพรรณบุรี เพื่อให้เล่าเรียนวิชาเพิ่มเติมอีก เณรพลายแก้วขยันศึกษาเล่าเรียนและเฉลียวฉลาดสามารถเรียนวิชาจากอาจารย์ได้รวดเร็ว ทั้งยังเชี่ยวชาญในมหาชาติกัณฑ์มัทรีได้ไพเราะอย่างหาตัวจับได้ยากอีกด้วย ส่วนขุนช้างเมื่ออายุสมควรมีครอบครัวได้แต่งงานกับนางแก่นแก้ว ลูกสาวหมื่นแผ้ว แต่อยู่ด้วยกันได้ปีกว่านางแก่นแก้วก็ป่วยตาย

08/06/2565

อยู่มาถึงเทศกาลสงกรานต์ มีงานทำบุญที่วัดป่าเลไลย พิมไปทำบุญที่วัดนั้นและได้พบเณรแก้ว ทั้งพิมและเณรแก้วต่างฝ่ายต่างก็จำกันได้ว่าเคยเป็นเพื่อนเล่นด้วยกันมาแต่เล็ก ทั้งสองฝ่ายจึงมีจิตคิดรักกัน เมื่อถึงวันออกพรรษา มีเทศน์มหาชาติที่วัดป่าเลไลย ขุนช้างรับเป็นเจ้าของกัณฑ์กุมาร นางศรีประจันรับเป็นเจ้าของกัณฑ์มัทรี เมื่อถึงวันเทศน์ ท่านสมภารมีธุระจะเทศน์กัณฑ์มัทรีเกิดอาพาธ ท่านจึงให้เณรแก้วเทศน์แทน เณรแก้วเทศน์เพราะจับใจสัปบุรุษสตรีทั้งศาลา พิมก็เกิดศรัทธาเปลื้องผ้าห่มสีทับทิมออกถวายเป็นเครื่องบูชากัณฑ์ ขุนช้างซึ่งหลงรักพิมอยู่แล้ว ครั้นเห็นดังนั้นก็เปลื้องผ้าห่มของตนวางทับผ้าของพิม แล้วอธิษฐานขอให้ได้เจ้าของผ้าสีทับทิมสมความปรารถนา พิมได้ยินก็โกรธลุกกลับไปบ้านพร้อมกับสายทองพี่เลี้ยงและบ่าวไพร่ ค่ำวันนั้นทั้งเณรแก้วและขุนช้างต่างก็คะนึงถึงพิม

วันต่อมา เณรแก้วไปบิณฑบาตที่บ้านท่าพี่เลี้ยง และอ้อนวอนสายทองให้เป็นสื่อนัดแนะให้ตนได้พบกับพิมที่ไร่ฝ้าย ครั้นถึงเวลานัด เณรแก้วก็สึกแล้วออกไปพบกับพิม เกี้ยวพานกันในไร่ฝ้าย เมื่อกลับมาแล้ว ค่ำวันนั้นพลายแก้วก็ไปหาพิมที่บ้านและสะกดผู้คนให้หลับ จอบขึ้นหาได้เสียกับพิม แล้วกลับไปบวชเป็นเณรอยู่ ณ วัดป่าเลไลยอย่างเดิม

ฝ่ายขุนช้างซึ่งหลงรักพิมอยู่แล้ว อ้อนวอนนางเทพทองผู้มารดาให้ไปสู่ขอพิมให้ นางเทพทองรักลูกชาย เพราะเห็นว่าพิมรูปสวย คงจะไม่ไยดีขุนช้างซึ่งเป็นชายรูปชั่ว ขุนช้างจึงไปพูดจาทาบทามกับนางศรีประจันด้วยตัวเอง ครั้นพิมได้ยินก็ด่าประชดให้ ขุนช้างต้องรีบลงจากเรือน สายทองจึงนำความไปแจ้งแก่เณรแก้วที่วัดป่าเลไลย แต่ได้ไปพูด

08/06/2565

จาหยอกเอินกับเณรแก้วจนเกินขอบเขต เณรไทยแอบเห็น นำความไปฟ้องสมภาร ท่านสมภารโล่ดี จึงพากันหลบหนีลงกุฏิไป เณรแก้วออกจากวัดบ้าเสียไปอยู่กับท่านอาจารย์คงที่วัดแค ท่านสมภารคงเจ้าอาวาสวัดแคเป็นอาจารย์ที่มีวิชาดีและเคยเป็นเพื่อนกับขุนไกรบิดาของเณรแก้ว ท่านจึงมีความเอ็นดูสั่งสอนวิชาความรู้ต่าง ๆ ให้เณรแก้วด้วยความเต็มใจ จนเณรแก้วสามารถดูกหุ่นพยนต์ เสกใบมะขามเป็นต่อแตน สะเดาะโซ่ตรวนกุญแจและดาลประตู สะกดผู้คน เรียนรู้คาถาอาคมล่องหนหายตัวและอยู่ยงคงกระพันด้วย

ฝ่ายขุนช้างไม่ละความพากเพียรและพยายามมาสู่ขอพิมอีก นางศรีประจันเป็นคนโลภ เห็นขุนช้างร่ำรวย จึงตกปากให้ขุนช้างจัดเถ้าแก่มาสู่ขอ พิมรู้ความก็ร้อนใจจึงชวนสายทองไปหาเณรแก้วที่วัดบ้าเสียครั้นทราบว่าเณรแก้วหนีไปอยู่วัดแค ก็ตามไปพบและเล่าเรื่องที่ขุนช้างมาสู่ขอให้ฟังและขอให้คิดแก้ไข คำวันนั้นเณรแก้วลาอาจารย์สึก แม้อาจารย์จะทัดทานก็ไม่อาจยับยั้งได้ ครั้นสึกแล้ว พลายแก้วก็ไปหาพิมและได้เสียกับสายทองในคราวนี้ด้วย แล้วพลายแก้วรีบไปกาญจนบุรีขอให้นางทองประศรีผู้เป็นมารดามาสู่ขอพิมกับนางศรีประจัน ๆ ก็ยอมยกให้ ได้แต่งงานกันตามประเพณีโดยมีขุนช้างเป็นเพื่อนเจ้าบ่าว

พลายแก้วอยู่กับพิมได้สองวัน ทางกรุงศรีอยุธยาก็ทราบข่าวศึกเชียงใหม่มารุกรานและตีได้เมืองเชียงทอง ซึ่งเป็นอาณาเขตกรุงศรีอยุธยา สมเด็จพระพันวษาจึงทรงมีรับสั่งถามหาเชื้อสายขุนไกร เพื่อจะให้ยกทัพไปตีเชียงทองคืน ขุนช้างซึ่งขณะนั้นเข้าไปรับราชการอยู่ เห็นเป็นโอกาสที่จะกำจัดพลายแก้ว จึงกราบทูลว่าขุนไกรมีบุตรชายชื่อพลายแก้ว มีวิชา

08/06/2565

อาคมดี มีภรรยาอยู่เมืองสุพรรณ สมเด็จพระพันวษาจึงโปรดให้หาพลายแก้วเข้ามายังกรุงศรีอยุธยา แล้วแต่งตั้งให้เป็นแม่ทัพไปรบเชียงทอง พลายแก้วจึงต้องจากพิม แต่ก่อนจะยกทัพไป พลายแก้ว พิม และนางทองประศรีได้ไปปลูกต้นโพธิ์ไว้คนละต้น อธิษฐานว่าถ้าใครเป็นอันตรายลง ก็ขอให้ต้นโพธิ์สำแดงลางให้เห็นประจักษ์

ครั้นกองทัพกรุงศรีอยุธยาไปถึงเมืองเชียงทอง พระยาเชียงทองให้พระสังฆราชออกมาแจ้งว่า ที่ต้องอ่อนน้อมแก่เมืองเชียงใหม่ก็เพื่อรักษาเมืองไว้ พลายแก้วจึงนัดแนะให้ทัพเชียงทองตีขนาบทัพเชียงใหม่เมื่อได้ชัยชนะและได้เมืองเชียงทองคืนแล้ว พลายแก้วก็ยกติดตามทัพเชียงใหม่ไปจนถึงเมืองลำปาง ลำพูน จนได้ตั้งค่ายมั่นอยู่ที่บ้านจอมทอง พลายแก้วกับไพร่พลมิได้เบียดเบียนข่มเหงราษฎรชาวบ้านจอมทอง แสนคำแมน นายแคว้น กับนางศรีเงินยวง ภรรยา จึงยกลูกสาวชื่อลาวทองให้แก่พลายแก้วเป็นการตอบแทนคุณ

เมื่อพลายแก้วยกทัพไปแล้วมีช้างพังก็ล้มเจ็บลง ชรัวตาจูหมอดูอยู่วัดบ้าเลไลยให้เปลี่ยนชื่อเสียใหม่ว่า วันทอง จึงได้หายไข้ ฝ่ายขุนช้างก็ยังมีใจผูกพันปรารถนาจะได้วันทองเป็นภรรยา จึงทำกลอุบายขุดกระดูกผีให้ยายกลอยยายสานำมาหลอก ว่าพลายแก้วไปทัพพ่ายแพ้ตัวตาย บ่าวไพร่ก็ติดคุกหมด แล้วยายกลอยยายสาเถ้าแก่ของขุนช้างก็ชักนางศรีประจันและวันทองว่าตามกฎหมายเมื่อผัวไปทัพแพ้พ่ายตายลง เมียจะต้องตกเป็นหม้ายหลวง ขอให้คิดบ่ายเบี่ยงยกวันทองให้เป็นภรรยาขุนช้างเสีย นางศรีประจันเชื่อคำชักยอมยกวันทองให้ขุนช้าง เร่งให้ปลูกหอแต่งงานกันโดยเร็ว วันทองไม่เชื่อกลอุบายของขุนช้างจึงไปหาชรัวตาจูวัดบ้าเลไลย

08/06/2565

ท่านขรัวท่านายว่าพลายแก้วยังไม่ตาย ซ้ำยังมีชัยชนะจะกลับมาในเร็ววัน วันทองเล่าเมาบอกมารดาฯ ไม่เชื่อ วันทองจึงขอไปดูต้นโพธิ์ที่อธิษฐานไว้ ขุนช้างแอบรู้ความ จึงลอบไปทำร้ายต้นโพธิ์เสียก่อน ครั้นวันทองกับมารดาไปถึงก็เห็นต้นโพธิ์ของพลายแก้วเหี่ยวเฉาใบร่วงอยู่ แม้กระนั้นวันทองก็ไม่ปลงใจจะแต่งงานกับขุนช้าง นางศรีประจันต้องทำอุบายบอกวันทองว่าจะรื้อหอไปถวายวัดกลางเพื่ออุทิศกุศลให้พลายแก้ว วันทองจึงยอมให้รื้อ แล้วนางศรีประจันก็ให้ขุนช้างปลูกเรือนหอใหม่ในที่เดียวกันนั้น ต่อมานางทองประศรีมาเยี่ยมวันทอง ทราบว่านางศรีประจันยกวันทองให้ขุนช้าง จึงกล่าวห้าม เพราะไม่เชื่อว่าลูกชายของตนจะเสียทัพ นางศรีประจันไม่เชื่อฟัง นางทองประศรีจึงไปแจ้งความไว้แก่พันโชติกำนันแขวงให้เป็นพยาน แล้วกลับไปกาญจนบุรี ฝ่ายนางศรีประจันเห็นว่าวันทองไม่ยินยอมแต่งงานกับขุนช้าง ก็เฝ้ายินดีบังคับจนวันทองสุดที่จะทัดทานแม่ได้ จำใจต้องเข้าพิธีแต่งงานกับขุนช้าง แต่ถึงกระนั้นก็ยังไม่ยอมร่วมหอกับขุนช้าง รออยู่ถึงเจ็ดวัน

ฝ่ายพลายแก้วเมื่อมีชัยชนะกลับมาถึงกรุงศรีอยุธยาแล้ว สมเด็จพระพันวษาโปรดทรงแต่งตั้งให้พลายแก้วเป็นขุนแผน คุมไพร่ห้าร้อยมีหน้าที่รักษาเขตแดนทางเมืองกาญจนบุรี ขุนแผนจึงกราบทูลลาลงเรือกลับมาถึงสุพรรณบุรี พาวันทองฯ เล่าเรื่องให้ฟัง ขุนแผนโกรธชักดาบจะขึ้นไปฆ่าฟันขุนช้าง สาวทองซึ่งนั่งอยู่ในเรือออกมาห้ามไว้แล้วเกิดเรื่องหึงหวงกันขึ้นระหว่างวันทองกับสาวทอง จนวันทองน้อยใจกล่าวถ้อยคำก้าวร้าวขุนแผน ขุนแผนโกรธจึงพาสาวทองไปอยู่กับนางทองประศรีที่กาญจนบุรี เมื่อขุนแผนจากไปแล้ววันทองเดินขุนแผนคิดว่าสิ้นรัก จึงยอมปลงใจด้วยขุนช้าง อยู่มาได้ ๒ วัน ขุนแผนหวนคิดถึงวันทองจึง

08/06/2565

ลอบเข้าสะกดผู้คนบนเรือนขุนช้าง มัดขุนช้างกับวันทองติดกันไว้แล้วลง จากเรือนกลับไปขี่ม้า ให้บ่าวไพร่เรียกทำทีว่าขุนแผนกลับมา เพื่อทำประจานให้วันทองกับขุนช้างได้รับความอับอาย ขุนช้างเกรงกลัวขุนแผนก็ออกมาวอนขอโทษ ขุนแผนจึงให้ตามตัวผู้ที่รู้เห็นเป็นใจมาบอกกล่าวแก่กำนันแล้วก็กลับไป

ต่อมาสมเด็จพระพันวษาโปรดให้ขุนช้างกับขุนแผนเข้าไปผึกหัดราชการกับพระหมื่นศรี ณ กรุงศรีอยุธยา ครั้นถึงเวรขุนแผน ก็บังเอิญลาวทองเป็นไข้หนัก ขุนแผนจึงฝากเวรไว้กับขุนช้าง แล้วออกไปผ่าไข้ลาวทอง พอรุ่งขึ้นสมเด็จพระพันวษาเสด็จออก มีรับสั่งถามถึงขุนแผน ขุนช้างเห็นเป็นโอกาสจะกำจัดขุนแผน เพื่อมิให้มีโอกาสแก้แค้นที่ตนชิงวันทองมาครอง จึงกราบทูลว่าขุนแผนละทิ้งหน้าที่ราชการลอบเป็นกำแพงวังออกไปหาภรรยา สมเด็จพระพันวษาได้ทรงฟังก็กริ้ว จึงลงโทษห้ามขุนแผนเข้าเฝ้าและเข้ากรุง ให้ออกไปตระเวนด่านอยู่ชายแดน และให้ส่งลาวทองมากักขังไว้ ณ โรงสะดึงในพระราชวัง

การที่ขุนช้างกระทำเช่นนั้น ทำให้ขุนแผนคิดแค้นอย่างสาหัส จึงคิดจะชิงวันทองกลับมาเป็นของตนอีก ขุนแผนได้ท่องเที่ยวไปจนถึงช่องโจรของหมื่นหาญหรือนายแดชกระดูกดำ ซึ่งมีเมียชื่อนางสีจันทน์ และมีลูกสาวชื่อบัวคลี่ มีลูกน้องอยู่ยงคงกระพัน ๒๐ คน ขุนแผนเห็นลักษณะบัวคลี่ก็ต้องใจ จึงไปฝากตัวขออยู่กับหมื่นหาญ วันหนึ่งหมื่นหาญชวนขุนแผนไปล่าวัวกระทิง ขุนแผนได้ช่วยชีวิตหมื่นหาญให้รอดพ้นจากถูกวัวกระทิงขวิดตาย หมื่นหาญและนางสีจันทน์จึงตอบแทนบุญคุณด้วยยกบัวคลี่ให้เป็นเมียขุนแผน ครั้นอยู่มาหมื่นหาญเห็นขุนแผนมีวิชาอาคมดีกว่าตน จึงคิดกำจัดโดยให้บัวคลี่ลอบวางยาพิษในอาหาร โหงพรายที่

08/06/2565

ขุนแผนเลี้ยงไว้กระซิบบอกให้รู้ตัว ขุนแผนเจียดทองปั้นข้าวกับกับข้าว โยนให้กากิน กาก็ตกลงมาตายต่อหน้า ขุนแผนเห็นจริงจึงแกล้งทำเป็นไม่สบายกินอาหารไม่ได้ แล้วคืนนั้นขุนแผนก็ทำกลมายาขอลูกในครรภ์ของบัวคลี่ บัวคลี่ไม่รู้ในอุบายก็ออกปากยกให้ พอบัวคลี่หลับขุนแผนจึงผ่าท้องนำเอาลูกไปทำกุมารทองที่โบสถ์วัดร้าง หมื่นหาญตามไปทันเกิดต่อสู้กัน หมื่นหาญสู้ไม่ได้ด้วยอนุชีวิตไว้ ขุนแผนเห็นว่าเป็นผู้เคยมีคุณกับตนจึงปล่อยไป เมื่อกลับมาถึงบ้านแล้ว ขุนแผนก็หาเหล็กเนื้อดีมาตีดาบ ขณะลองดาบเกิดหยาดฝน ฟ้าร้องและฟ้าผ่า ขุนแผนจึงตั้งชื่อดาบเล่มนั้นว่า "ฟ้าฟื้น" ตามนิมิตที่ปรากฏ ต่อมาไม่ช้าขุนแผนก็ได้ม้าลักษณะดีตัวหนึ่งให้ชื่อว่า "สีหมอก" เมื่อขุนแผนมีดาบฟ้าฟื้นเป็นอาวุธมีม้าสีหมอกเป็นพาหนะ และมีกุมารทองเป็นคู่ใจแล้ว คืนวันหนึ่งขุนแผนจึงลอบไปยังเรือนขุนช้าง สะกดทั้งคนบนเรือนหลับหมด เที่ยวหาห้องวันทอง แต่ไปพบแก้วกิริยา ลูกพระยาสุโขทัยซึ่งบิดานำมาขายขังเงินไว้กับขุนช้าง ขุนแผนก็ได้แก้วกิริยาเป็นเมียและให้เงินนางไว้ใต้ตัว แล้วปลุกวันทองพาหนีไปจากบ้านขุนช้าง

ฝ่ายขุนช้างตื่นขึ้นรู้ว่าวันทองลูกลักพาไป จึงพาพวกพ้องบ่าวไพร่ออกติดตามขุนแผนไปทันกันในป่า ขุนช้างกับพวกสู้ขุนแผนไม่ได้ จึงเข้ามากราบทูลสมเด็จพระพันวษากล่าวโทษว่าขุนแผนเป็นกบฏล้องสุมไพร่พลไว้มาก และลักเมียลักทรัพย์ของตนไป สมเด็จพระพันวษาจึงให้จมื่นศรีจมื่นไวยเป็นแม่ทัพ ขุนเพชรอินทราและขุนรามอินทรา เป็นปีกซ้ายและปีกขวา ยกไปตามตัวขุนแผนกลับมา หากไม่ยอมมาโดยดีก็ให้จับตาย กองทัพตามขุนแผนไปจนถึงป่าห้วยระเข้สามพัน ขุนเพชรขุนรามต่างประจานถึงบิดามารดาขุนแผน ๆ บันดาลโทสะฆ่าขุนเพชรและขุนรามตาย

08/06/2565

จมื่นศรีจมื่นไวยจึงกลับมากราบทูล สมเด็จพระพันวษาทรัว มีรับสั่งให้ส่ง หมายถึงทุกหัวเมืองทุกด่านให้จับขุนแผนกับวันทองจำส่งมากรุงศรีอยุธยา ขุนแผนกับวันทองจึงต้องหลบซ่อนตัวอยู่ในป่าด้วยเกรงพระราชอาญา ทั้งสองระหกระเหินตรากตรำอยู่จนวันทองมีครรภ์ใกล้จะครบกำหนด ขุนแผนสงสารวันทองเกรงจะต้องคลอดลูกกลางป่า จึงพากันเข้ามอบตัว ต่อพระพิจิตรเจ้าเมืองพิจิตร ทั้งพระพิจิตรและนางปุษบาภรรยาพระพิจิตร ต่างรักใคร่ปรานีเลี้ยงดูขุนแผนกับวันทองเหมือนดังลูกของตน อยู่ต่อมา ขุนแผนเกรงว่าพระพิจิตรจะพลอยมีความผิดฐานบังคนโทษไว้ จึง ปรึกษากันขอให้พระพิจิตรท้าบอกส่งตัวเข้ามากรุงศรีอยุธยา โทษก็คงจะ เบาบางลง พระพิจิตรจึงมีใบบอกกราบทูลส่งขุนแผนกับวันทองมา ยังกรุงศรีอยุธยา ขุนแผนฝากม้าสีหมอกไว้กับพระพิจิตร แล้วเอา ดาบฟ้าฟื้นเข้าซ่อนไว้ที่โพรงต้นไทรในป่า ที่บ้านด่านบ่งธนู ระหว่างทาง วันเมื่อเข้ามาถึงกรุงศรีอยุธยานั้น แก้วกิริยาซึ่งได้ไถ่ตัวออกจากบ้าน ขุนช้าง แล้วมาพักอาศัยหาเลี้ยงชีพด้วยการขายหมากพลูและของชำอยู่ ในกรุงศรีอยุธยา ก็ได้มาพบกับขุนแผนและวันทองด้วย ครั้นจมื่นศรีนำ ขุนแผนและวันทองเข้าเฝ้ากราบทูลเรื่องราวต้นสายปลายเหตุให้ทรงทราบ แล้ว สมเด็จพระพันวษาก็คลายพิโรธ พระราชทานอภัยโทษที่ฆ่าขุนเพชร ขุนราม แล้วรับสั่งให้ขุนช้างกับขุนแผนสู้ความกัน เมื่อลูกขุนพิจารณาคดี แล้ว ตัดสินให้ขุนแผนชนะความ และได้วันทองคืนไป ส่วนขุนช้างนั้น ลูกขุนพิพากษาว่ามีโทษถึงตาย ถ้าขุนแผนคุมแค้น จะให้ฆ่าเสียก็ตาม อัชฌาสัย แต่ถ้าเกรงกลัวบาปกรรม ก็ให้ปรับไหม แต่ขุนแผนมิได้คิด จองเวร ขุนช้างจึงพียงแต่ถูกปรับไหมเท่านั้น

08/06/2565

เมื่อขุนแผนชนะความแล้ว จึงพาวันทองกับแก้วกิริยามาอาศัยอยู่ที่บ้านจมื่นศรี อยู่มาไม่นาน กรรมบันดาลให้ขุนแผนนึกถึงลาวทองซึ่งถูกกักขังอยู่ที่โรงสะดึงในพระราชวัง จึงขอร้องให้จมื่นศรีกราบทูลขอพระราชทานอภัยโทษลาวทอง จมื่นศรีทัดทานก็ไม่ฟัง ครั้นจมื่นศรีกราบทูลสมเด็จพระพันวษาก็ทรงเห็นว่าขุนแผนกำเริบ จึงรับสั่งให้เอาตัวขุนแผนไปจองจำไว้ในคุก แก้วกิริยาได้เข้าไปปรนนิบัติขุนแผนในคุก ส่วนวันทองคงอาศัยอยู่ที่บ้านจมื่นศรี วันหนึ่งวันทองออกจากบ้านไปเยี่ยมขุนแผน ขุนช้างให้บ่าวไพร่มาฉุดคร่าพาวันทองไปสุพรรณ วันทองไปคลอดบุตรเป็นชายที่บ้านขุนช้าง แล้วให้ชื่อบุตรตามวงศ์ขุนแผนว่าพลายงาม ครั้นขุนช้างทราบว่าพลายงามเป็นลูกขุนแผน ก็หมางใจคิดกำจัดอยู่ทุกเวลา จนพลายงามอายุได้ ๑๐ ขวบ วันหนึ่งขุนช้างล่อลวงพลายงามเข้าไปในป่าแล้วทุบตีบังคับจะฆ่าเอาขอนไม้ทับไว้จะให้ตาย หวกผีพรายของขุนแผนเข้าช่วยไว้แล้วไปเข้าฝันบอกวันทอง วันทองตามไปพบเล่าเรื่องราวให้พลายงามทราบแล้วบอกว่า มีย่าชื่อทองประศรีอยู่ที่กาญจนบุรี พลายงามจึงลามารดาเดินทางไปอยู่กับย่า นางทองประศรีก็เลี้ยงดูพลายงามไว้ แล้วพาไปเยี่ยมขุนแผน ๆ ให้พลายงามเรียนหนังสือและให้หมั่นศึกษาตำรับตำราของขุนแผนที่มีอยู่กับนางทองประศรี ครั้นพลายงามอายุได้สิบสามปีนางทองประศรีจัดทำพิธีโกนจุก แล้วพามาฝากไว้กับจมื่นศรี ต่อมาจมื่นศรีพาพลายงามเข้าเฝ้าถวายตัวเป็นมหาดเล็ก

ต่อมาเกิดศึกระหว่างกรุงศรีอยุธยากับเมืองเชียงใหม่ ศึกครั้งนี้เกิดขึ้นเพราะพระเจ้าเชียงใหม่ได้ทราบข่าวว่านางสร้อยทอง ธิดาเจ้าเมืองล้านช้างมีรูปโฉมงดงาม ใคร่จะได้มาเป็นพระสนม จึงให้ท้าวกรุงกาพกับ

08/06/2565

แสนตรีเพชรกล้าเป็นทูตนำพระราชสาส์นพร้อมด้วยเครื่องราชบรรณาการไปสู่ขอธิดาพระเจ้าล้านช้าง แต่พระเจ้าล้านช้างไม่ยอมยกพระธิดาให้ และให้คืนเครื่องราชบรรณาการมา พระเจ้าเชียงใหม่กริ้วมาก จึงรับสั่งให้กวานมหาปาดไปสืบข่าวในเมืองล้านช้าง ก็ได้ทราบว่า อีก ๑๕ วันพระเจ้าล้านช้างจะส่งนางสร้อยทองลงมาถวายพระเจ้ากรุงศรีอยุธยา พระเจ้าเชียงใหม่จึงแต่งกองทัพให้แสนตรีเพชรกล้ายกไปดอยดักตีชิงนางกลางทาง แสนตรีเพชรกล้าชิงนางได้และจับพระท้ายน้ำขุนนางฝ่ายไทยกับกึงกำกงขุนนางฝ่ายล้านช้างไปถวาย พระเจ้าเชียงใหม่ให้จองจำไว้และทรงคาดการณ์ว่าในไม่ช้าคงจะมีศึกกระหนาบมาทั้งทางล้านช้างและทางกรุงศรีอยุธยา จึงปรึกษากับขุนนางเห็นพร้อมกันยั้วให้ไทยยกมาระบ่อนพระเจ้าเชียงใหม่จึงมีสาส์นท้าทายมายังกรุงศรีอยุธยา พระพันวษาโปรดหาผู้อาสายกกองทัพไปรบ แต่ไม่มีผู้ใดทูลอาสา พระพันวษากริ้ว ครั้นเสด็จขึ้นแล้ว จมื่นศรีกลับมาบ้านเล่าความให้ลูกเมียฟัง พลายงามแอบได้ยิน จึงอ้อนวอนจมื่นศรีให้พาเข้าเฝ้าขอทูลอาสา ครั้นพลายงามได้แสดงวิชาความสามารถจนเป็นที่พอใจจมื่นศรีแล้ว จมื่นศรีจึงพาพลายงามเข้าเฝ้า ก็โปรดให้พลายงามเป็นแม่ทัพยกไป พลายงามเห็นเป็นโอกาส จึงกราบทูลขอพระราชทานโทษขุนแผนผู้เป็นบิดาให้ไปเป็นที่ปรึกษาด้วย พระพันวษาก็โปรดพระราชทาน ขุนแผนจึงกราบทูลขอนักโทษมีชื่อที่ถูกจองจำอยู่ในคุกด้วยกันอีก ๓๕ คนไปช่วยตีเชียงใหม่ และได้โปรดให้สาวทองหันโทษออกจากวังในคราวนี้ด้วย เมื่อขุนแผนจะไปทัพ ได้ให้คนไปรับนางทองประศรีมาอยู่กับสาวทองและแก้วกิริยาซึ่งมีครรภ์แก่จวนจะคลอด ณ บ้านวัดตะไกรในกรุงศรีอยุธยา ครั้นได้ฤกษ์ที่ขุนแผนกับพลายงามจะกรีฑาทัพไปตีเชียงใหม่ แก้วกิริยาก็คลอดบุตรชาย จึงให้ชื่อว่าพลายชุมพล

08/06/2565

ฝ่ายขุนแผนกับพลายงามก็เดินทัพจากวัดใหม่ไชยชุมพล ไปจนถึงบ้านดาบก่องธนู ขุนแผนขุดเอาดาบฟ้าฟาดที่ฝังไว้ แล้วเดินทัพต่อไปจนถึงเมืองพิจิตร ขุนแผนแวะไปเยี่ยมคารวะพระพิจิตรและนางบุษบา แล้วรับม้าสีหมอกไปทัพ พลายงามได้พบกับศรีมาลาลูกสาวพระพิจิตรนางบุษบา เกิดมีความรักต่อกัน ลอบเข้าหานางศรีมาลาได้เสียกันก่อนวันจะคลื่อนทัพ ขุนแผนรู้ความจึงสู่ขอนางศรีมาลาให้พลายงาม กำหนดว่าเมื่อเสร็จศึกแล้วจะกลับมาทำพิธีแต่งงาน เมื่อเดินทัพไปถึงเชียงใหม่ ขุนแผนกับพลายงามสะกดผู้คุม แก้พระท้ายน้ำและกึงกำกงพร้อมทั้งทหารไทยลาวออกมาได้แล้ว พระท้ายน้ำจึงช่วยกันรบเชียงใหม่ ทัพไทยชนะฆ่าท้าวกรุงกาพกับแสนตรีเพชรกล้าและแม่ทัพรองตาย แล้วขุนแผนพลายงามปรึกษากันลอบสะกดเข้าเมืองเชียงใหม่ในเวลากลางคืน เข้าไปจนถึงที่บรรทมพระเจ้าเชียงใหม่ พระเจ้าเชียงใหม่ขอชีวิตและอ่อนน้อมยอมขึ้นแก่กรุงศรีอยุธยา พร้อมทั้งมอบนางสร้อยทองคืนมาถวายพระพันวษาด้วย

เมื่อขุนแผนถับพลายงามชนะศึกแล้ว ก็แจ้งเรื่องมายังกรุงศรีอยุธยา จึงมีรับสั่งให้ยกทัพกลับ ขุนแผนนำพระเจ้าเชียงใหม่กับมเหสีคือนางอัปสรและธิดาคือนางสร้อยฟ้าลงมาด้วย พระพันวษาทรงพิจารณาความชอบ โปรดแต่งตั้งให้ขุนแผนเป็นที่พระสุรินทรฤาไชยมไหสูรย์ภักดีรงเมืองกาญจนบุรี ตั้งพลายงามเป็นจมื่นไวยวรนาถ หัวหมื่นมหาดเล็กฝ่ายขวา และพระราชทานรางวัลให้แก่ทหารอาสาทั้ง ๓๕ คน ส่วนพระท้ายน้ำมีความผิดที่เสียทัพ แต่ได้ช่วยขุนแผนรบชนะเป็นความชอบลบล้างโทษ จึงเพียงแต่ถูกถอดยศลงเป็นไพร่เฝ้าประตู ทางเมืองเชียงใหม่นั้นพระพันวษาทรงพิจารณาเห็นว่า เดิมเป็นนครอิสระ มิได้ขึ้น

08/06/2565

กรุงศรีอยุธยา จึงไม่นับว่าเป็นกบฏ และยังนับพระเจ้าเชียงใหม่ก็อ่อนน้อมโดยดีแล้ว จึงพระราชทานอภัยโทษไม่ประหารชีวิต โปรดให้กลับไปครองเมืองเชียงใหม่ตามเดิม และพระราชทานครอบครัวที่กวาดต้อนมาให้คืนกลับไปด้วย พระเจ้าเชียงใหม่จึงทูลถวายสร้อยฟ้าแด่พระพันวษา ๆ โปรดพระราชทานสร้อยฟ้าแก่จมื่นไวยวรนาถ ส่วนนางสร้อยทองนั้นทรงแต่งตั้งเป็นพระสนม ขุนแผนกราบทูลให้ทรงทราบว่าจมื่นไวยมีคู่อยู่แล้วคือศรีมาลา ลูกพระพิจิตรและนางบุษบา พระพันวษาก็ทรงพระกรุณาโปรด ๆ ให้นำศรีมาลาลงมาแต่งงานกับจมื่นไวยพร้อมกับสร้อยฟ้า

ถึงวันแต่งงานจมื่นไวย วันทองและขุนช้างก็เข้ามาช่วยงานด้วย ขุนช้างกินเหล้าเมามายจนเกิดวิวาทกับจมื่นไวย ๆ บันดาลโทสะทำร้ายขุนช้าง ขุนช้างเข้าเฝ้าถวายฎีกาฟ้องโทษ จมื่นไวยจึงฟ้องทวนว่าขุนช้างคิดฆ่าจมื่นไวยเมื่อครั้งยังเป็นเด็กอยู่ ขุนช้างปฏิเสธ ข่อพิสูจน์ดำน้ำดวย ขุนช้างดำแพ้ถึง ๒ ครั้ง พระพันวษาทรงพระพิโรธ รับสั่งให้นำขุนช้างไปประหารชีวิต วันทองอ้อนวอนขอให้จมื่นไวยกราบทูลขอพระราชทานโทษแก่ขุนช้าง จมื่นไวยเห็นแก่มารดาจึงกราบทูลขอก็โปรดพระราชทานโทษขุนช้าง ต่อมาจมื่นไวยลอบสะกดขันเรือนขุนช้างอ้อนวอนให้วันทองผู้มารดามาอยู่ที่บ้านของตน ด้วยหวังจะให้คืนดีกับขุนแผนผู้บิดา ขุนช้างขัดเคืองมากจึงไปดักทางเสด็จ ลอยคอชูฎีกาถวาย ขณะพระพันวษาเสด็จพระราชดำเนินทางชลมารคกลับจากประพาสบึง พระพันวษาทรงกริ้ว ตรัสให้เฆี่ยนขุนช้าง ๓๐ ที แต่ก็โปรดให้รับพ้อง แล้วทรงตราพระราชกฤษฎีกากำหนดโทษเจ้าหน้าที่รักษาพระองค์

08/06/2565

ซึ่งบ่ระมาทปล่อยให้มีผู้ล่วงล้ำเข้ามาในล้อมวง มีโทษ ๗ สถาน และประหารชีวิตสืบมาแต่นั้น

ฝ่ายขุนแผนทราบว่าวันทองมาอยู่ที่บ้านจมื่นไวยก็มาหา วันทองเกรงจะมีความผิดที่ถูกคนนั้นลักไปคนนี้พามา จึงไม่ยอมปรองดองด้วยขุนแผน ครั้นรุ่งเช้าพระพันวษาโปรดให้ไต่สวนคดีตามฎีกาของขุนช้าง แล้วโปรดให้วันทองซึ่งเป็นคนกลางตัดสินใจว่าจะเลือกอยู่กับขุนช้างหรือขุนแผน หรือจะอยู่กับลูก ด้วยชะตาถึงฆาตถึงคราวที่วันทองจะสิ้นชีวิต กรรมจึงบันดาลให้นางทูลตอบไปเป็นกลางว่า ตามแต่จะโปรดตัดสิน พระพันวษาเข้าพระทัยว่าวันทองคิดจะครองทั้งสองชาย จึงตรัสบริภาษแล้วรับสั่งให้นำไปประหารชีวิตเสีย เมื่อถึงที่ตะแลงแกงแล้วจมื่นไวยตัดสินใจกลับไปเผ้าถวายบังคมทูลขอพระราชทานอภัยโทษ พระพันวษาก็โปรดทรงยกโทษพระราชทาน จมื่นไวยจึงรีบขี่ม้ายกธงขาวกลับมา แต่ด้วยกรรมบันดาลให้พระยายมราชเข้าใจผิด คิดว่าเร่งให้ลงดาบประหาร นางวันทองจึงต้องสิ้นชีวิตไป

ฝ่ายสร้อยฟ้าและศรีมาลาสองภริยาของจมื่นไวย ก็มีเรื่องวิวาทหึงหวงกันอยู่ตลอดมา เพราะพระไวยแสดงความรักใคร่ศรีมาลามากกว่า สร้อยฟ้าจึงลอบไปหาเถรขวาดทำเสน่ห์ให้พระไวยหลงรัก พระไวยก็หลงเสน่ห์และเฆี่ยนตีศรีมาลา พลายชุมพลเข้าช่วยข้างศรีมาลา ก็พลอยถูกพระไวยตีไปด้วย พลายชุมพลน้อยใจจึงหนีไปกาญจนบุรี เล่าเรื่องให้ขุนแผนและแก้วกิริยาทั้ง แล้วเลยหนีไปหาตายายที่เมืองสุโขทัย โดยมีกุมารทองไปเป็นเพื่อน ขุนแผนรู้ความแล้วก็รีบมายังกรุงศรีอยุธยาหมายจะแก้เสน่ห์ ส่วนศรีมาลาก็ใช้อ้ายทิดไปแจ้งแก่พระพิจิตรและนางบุษบาผู้เป็นบิดามารดาว่าตนป่วยให้รีบลงมา ทั้งสองฝ่ายมาถึงพร้อมกัน พระพิจิตร

08/06/2565

และนางบุษบาต่อว่าพระไวย ขุนแผนมั่นใจว่าพระไวยต้องเสน่ห์ยาแฝดเพราะหน้าตามัวหมอง จึงให้เอากระจกที่ส่องมาดูก็เห็นรูปรอยที่ทำเสน่ห์แต่นางทองประศรีซึ่งพลอยถูกเสน่ห์ด้วย เห็นเป็นเรื่องเล่นกล จึงเข้าข้างพระไวยและด่าขุนแผน พระไวยเองก็กลับกล่าวลำเลิกบิดาถึงความหลังครั้งที่ตนได้กราบทูลขอพระราชทานโทษให้ออกจากคุก ทำให้ขุนแผนโกรธมากถึงตัดพ่อตัดลูกและทวงดาบฟ้าฟื้นคืน แล้วกลับไปกาญจนบุรีคิดแค้นหมายจะฆ่าพระไวยอยู่ ส่วนพระพิจิตรและนางบุษบาก็กลับไปยังบ้านเมืองของตน

ฝ่ายพลายชุมพลเมื่อขึ้นไปอยู่กับตายายที่สุโขทัยแล้วก็บวชเป็นเณรเรียนหนังสือทั้งขอมและไทย และได้วิชาจากลานทองของขอมดำดินด้วย วันหนึ่งระลึกถึงเหตุที่ทำให้ตนต้องหนีจากย่ามา จึงผูกหุ่นยักษ์ให้ถือหนังสือมาหาขุนแผนที่กาญจนบุรี ขุนแผนได้รับแล้วก็ตอบนัดหมายกับพลายชุมพล พลายชุมพลจึงสึกจากเณรและได้ม้ากะเลียวกับดาบชนะไพรีของตา แล้วเดินทางจากสุโขทัย มาทำพิธีผูกหุ่นพยนต์เป็นกองทัพ และปลอมตนเป็นมอญใหม่ชื่อสมิงมัตราคุมทัพหุ่นยกลงมาถึงตำบลเดิมบาง พระพันวษาทรงทราบข่าวศึก ก็โปรดให้ขุนแผนยกทัพออกไปต่อต้าน ขุนแผนแกล้งทำเป็นแพ้ให้พลายชุมพลจับตัวไป ด้วยหมายจะให้พระไวยอาสาออกมารบ แล้วเคลื่อนพลมาตั้งค่ายอยู่ที่ตาลานแขวงอยุธยา พระพันวษาก็ให้พระไวยออกไปรบแก้แค้นแทนพ่อ ระหว่างเดินทัพมาวันหนึ่งขึ้งตายไปแล้วก็ปรากฏตัวเป็นเปรตมาห้ามทัพด้วยความเป็นห่วงลูก กลัวว่าจะถูกบิดาฆ่าตาย แต่ก็ไม่อาจจะยับยั้งพระไวยได้ เมื่อกองทัพ

08/06/2565

พระไวยไปถึงและได้รบกับพลายชุมพลซึ่งปลอมเป็นมอญ ขณะเข้ารบติดพันกัน พระไวยได้ทราบว่าขุนแผนและพลายชุมพลปลอมตัวมา จึงรีบหนีกลับมาเฝ้าพระพันวษากราบทูลให้ทรงทราบ พระองค์จึงตรัสใช้ให้ศรีมาลาออกไปรับขุนแผนพลายชุมพลเข้ามา ขุนแผนก็เข้ามาเฝ้าและกราบทูลเรื่องพระไวยถูกเสน่ห์ให้ทรงทราบ แล้วพลายชุมพลกราบทูลรับอาสาขอจับเสน่ห์โดยมีจมื่นศรีไปเป็นสักขีพยาน ทั้งสองคนปลอมตัวเป็นแขกชวา นำเหล้ากัญชาและของมึนเมาต่าง ๆ ไปมอมเถรขวาดซึ่งอยู่ที่วัดพระยาแมน จนเถรขวาดเมามายพลั้งปากว่าตนเป็นผู้ทำเสน่ห์ให้จมื่นไวยหลงรักสร้อยฟ้า พลายชุมพลจึงให้บ่าวไพร่จับมัดแล้วถามถึงสถานที่ฝังรูปฝังรอย เถรขวาดไม่บอก พลายชุมพลเอากระบี่ฟันที่แสกหน้า เถรขวาดจึงยอมพาไป แล้วนำตัวเถรขวาดกับเณรจิ๋วมาจองจำและขังไว้ที่ทิมตำรวจตกกลางคืนดึกสงัด เถรขวาดกับเณรจิ๋วส่างเมา จึงสะเดาะโซ่ตรวนหลุดแล้วเสกปูนพลูเป็นเถรเณรนอนตายแทนไว้ แล้วเถรขวาดแปลงเป็นจระเข้ให้เณรจิ๋วเป็นลูกเกาะหลังว่ายน้ำหนีไป

พระพันวษาโปรดให้ไต่สวนคดีทำเสน่ห์ สร้อยฟ้าไม่ยอมรับ ซ้ำยังกล่าวหาทวนว่าศรีมาลาเป็นชู้กับพลายชุมพล ทั้งสองฝ่ายไม่มีพยานหลักฐาน จึงโปรดให้สร้อยฟ้าและศรีมาลาลุยไฟพิสูจน์ความบริสุทธิ์ สร้อยฟ้าแพ้แก่พิสูจน์ พระพันวษาทรงพิพากษาให้ประหารชีวิต นางทองประศรีเห็นว่าสร้อยฟ้ามีครรภ์มาได้ ๗ เดือนแล้ว จะพาลูกในท้องตายไปด้วย จึงขอให้ศรีมาลากราบทูลขอพระราชทานชีวิตสร้อยฟ้า พระพันวษาก็โปรดพระราชทานโทษ แต่ให้เนรเทศสร้อยฟ้าไปจาก

08/06/2565

กรุงศรีอยุธยา สร้อยฟ้าจึงต้องเดินทางกลับไปเชียงใหม่โดยทางเรือ เมื่อมาถึงบางแมวได้พบกับเถรขวาดและเณรจิ๋ว จึงสมทบกันเดินทางขึ้นไปจนถึงเชียงใหม่ ต่อมาศรีมาลาคลอดบุตรเป็นชาย ขุนแผนให้ชื่อว่าพลายเพชร ส่วนสร้อยฟ้าไปถึงเชียงใหม่ไม่นานก็คลอดบุตรเป็นชาย เจ้าเชียงใหม่ให้นามว่า พลายยงหงส์นพรัฐ

เรื่องต่อจากนี้ มีปรากฏในบทเสภา ซึ่งตรวจสอบชำระใหม่และพิมพ์ไว้ในเล่มนี้แล้ว.

08/06/2565

08/06/2565

ลำดับวงศ์สกุลของตัวละครในเรื่อง ขุนช้างขุนแผน

ขุนไกรพลพ่าย + นางทองประศรี

(ตำบลบ้านพลับ จังหวัดสุพรรณบุรี) | (วัดตะไกร จังหวัดสุพรรณบุรี)

ขุนแผน

[พลายแก้ว, พระสุรินทรฦๅไชยมไหสูรย์ภักดี (พระกาญจนบุรี)]

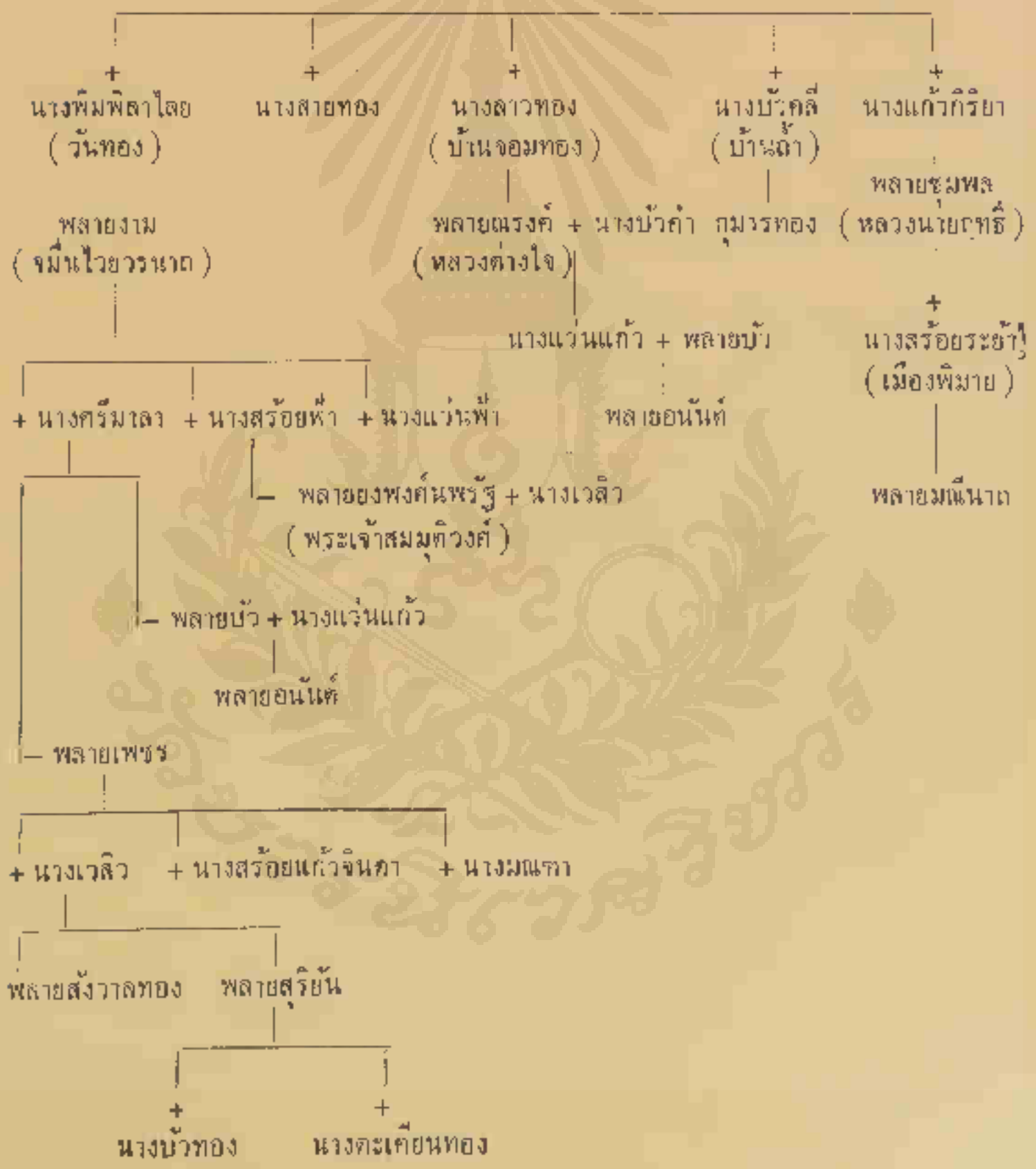

หมายเหตุ : ขุนไกรพลพ่ายนั้น ว่าเดิมชื่อ พลายจันทน์ เป็นบุตรพลายประจำยาม

ขุนศรีวิชัย + **นางเทพทอง**

(นายกองกรมช้างนอก บ้านร้วใหญ่ เมืองสุพรรณ) | (ท่าสิบเบี้ย เมืองสุพรรณ)

ขุนช้าง

+ นางแก่นแก้ว (ลูกหมื่นแผ้ว)

+ นางวันทอง (เมียนางแก่นแก้วคาย)

พันศรโยธา + **นางศรีประจัน**

(ท่าพี่เลี้ยง เมืองสุพรรณ)

นางพิมพิลาไลย (วันทอง) + พลายแก้ว (ขุนแผน)

พลายงาม (หมื่นไวยวรนาถ)

อาจารย์ของพลายแก้ว

สมภารบุญ (วัดสัมใหญ่) เมืองกาญจนบุรี

สมภารมี (วัดป่าเลไลย) เมืองสุพรรณบุรี

สมภารคง (วัดแค) เมืองสุพรรณบุรี

08/06/2565

กรุงศรีอยุธยา

สมเด็จพระพันวษา

\+ พระมเหสี

\+ นางสร้อยทอง (เมืองล้านช้าง)

พระมเหสี

สมเด็จพระจักรพรรดิ

เมืองเชียงใหม่

พระเจ้าเชียงอินทร์ + นางยัปสร (เมืองเชียงตุง)

นางสร้อยฟ้า + พลายงาม (จมื่นไวยวรนาถ)

พลายยงพงศ์นพรัฐ + นางเวสิว
(พระเจ้าสมมุติวงศ์)

เมืองล้านช้าง (กรุงนาคบุรี)

พระเจ้าล้านช้าง + นางเกสร

นางสร้อยทอง + สมเด็จพระพันวษา
(กรุงศรีอยุธยา)

08/06/2565

หมู่บ้านจอมทอง

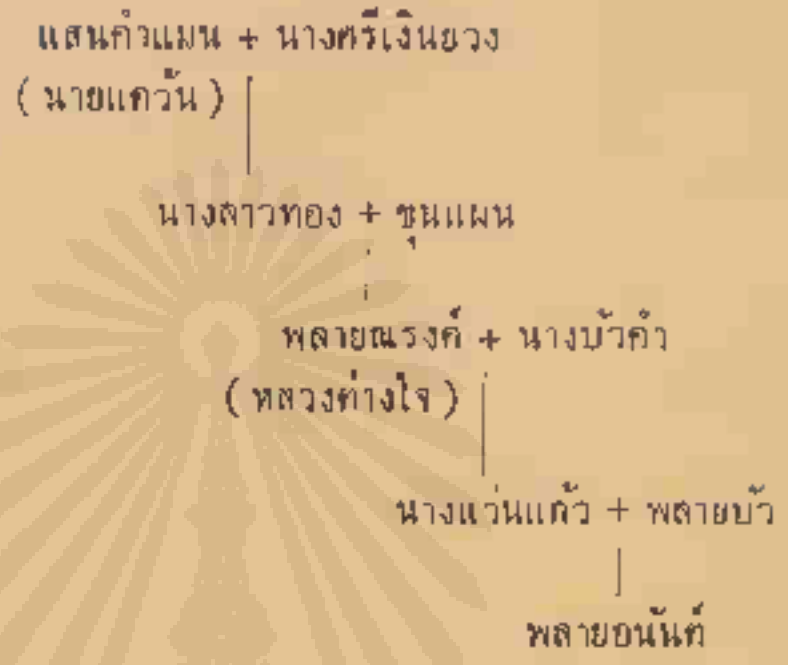

เมืองพิจิตร

08/06/2565

เมืองสุโขทัย

พระยาสุโขทัย + นางเพ็ญจันทร์

นางแก้วกิริยา + ขุนแผน

พลายชุมพล + นางสร้อยระย้า

พลายมณีนาถ

บ้านถ้ำ

หมื่นหาญ (นายเดช) + นางสีจันทร์

นางบัวคลี่ + นายแก้ว (ขุนแผน)

กุมารทอง

เมืองตังจิ๋ว

จอจิหลัง + นางสีจุหลีงิว

นางเวสิว

+

พลายยง (พิราลัย) พลายเพชร

พลายสังวาลทอง พลายสุริยัน

+

นางบัวทอง นางตะเคียนทอง

08/06/2565

เมืองอ้ายมุ่ย

งวนบุนเจิง — น้องชายชื่อ จวหลีบุน

เมืองลำพูน

(ขึ้นเมืองเชียงใหม่)

ท่านอุปราค + นางแก่นจันทน์

นางสร้อยแก้วจินดา + พลายะพชร

บ้านช่อง

หมื่นพิชัย + นางประทุม

นางมณฑา + พลายะพชร

เมืองหงสา

ศรีเมาะตะเกิง + นางสร้อยทอง

นิลมัย (พลายยงกลับชาติมาเกิด)

เถรขวาด
- เดิมอยู่ วัดเวียง เชียงใหม่
- พระเจ้าเชียงใหม่ให้ลงมาอยู่เป็นเพื่อนนางสร้อยฟ้าในกรุงศรีอยุธยา อยู่ ณ วัดพระราม ภายหลังถูกชับจึงมาอยู่ที่วัดพระยาแมน (พลายชุมพลจับะเล่นได้ที่วัดนี้)
- แปลงเป็นจระเข้เถรขวาดหนีกลับไป ได้เป็นสังฆราชวัดพระธาตุ (เชียงใหม่)

เถรจิ๋ว ลูกศิษย์

08/06/2565

นักโทษ ๓๙ คน

ซึ่งขุนแผนทูลขอพระราชทานโทษให้ไปตัดเชียงใหม่

๑. นายพุก ลุกแก
๒. นายมี บ้านยี่ล้น
๓. นายปาน บ้านชีหน
๔. นายจันสามพันตึง บ้านเหมืองใหม่
๕. นายคงเครา บ้านหนองหวาย
๖. นายสีอาด
๗. นายทอง ช่องขวาก
๘. นายช้างดำ บ้านถ้ำ
๙. นายบัวหัวกะโหลก บ้านโคกขาม
๑๐. นายแตงโม บ้านชุมสาย
๑๑. นายอินเสือเหลือง เมืองไชยนาท
๑๒. นายมอญมือด่าง บางโฉลง
๑๓. นายทอง หนองฟูก
๑๔. นายมากสากเหล็ก
๑๕. นายกุ้ง
๑๖. นายสง กงควน
๑๗. นายกร่าง บางเหี้ย
๑๘. นายกลึง
๑๙. นายเภา บ้านนาเกลือ
๒๐. นายจั่ว บางน้ำชน
๒๑. นายแมว ท่าเกวียน
๒๒. นายมั่น น้ำดิบ
๒๓. นายจัน บ้านกะเพรา
๒๔. นายสา นกเล็ก ตุ้งถลุงเหล็ก
๒๕. นายมากหนวด บางพลี
๒๖. นายเกิดกระดูกดำ
๒๗. นายเฉย
๒๘. นายมา
๒๙. นายเพ็ด
๓๐. นายสา
๓๑. พรหมสร
๓๒. สำมะยัง
๓๓. ธรรมเถียร
๓๔. นายโดด
๓๕. นายเสือ

08/06/2565

08/06/2565

บทเสภา เรื่องขุนช้างขุนแผน

ภาคปลาย

08/06/2565

08/06/2565

บทเสภา เรื่องขุนช้างขุนแผน

ตอนที่ ๔๓

จับจระเข้เถรขวาด

๏ จะกล่าวถึงเถรขวาดฉลาดเวท
แต่รับนางสร้อยฟ้ามาเวียงชัย
ด้วยเจ้าลาวยกย่องสนองคุณ
เป็นที่สังฆราชามลาวงศ์
ถวายเครื่องยศอย่างสังฆราช
ล้วนปักหักทองขวางสำอางงาม
เจ้าเชียงใหม่ให้ลาวเป็นเลกวัด
สานุศิษย์ใหญ่น้อยสักร้อยคน
อยู่กุฎีหลังดังตำหนัก
อัฐบริขารตั้งเครื่องบูชา
กระจกใหญ่ใส่เสาเข้าทุกทิศ
เตียงจีนตั้งสิงโตทอง

๏ วันหนึ่งจึงพระสังฆราชเถร
สานุศิษย์หมอบกลาดดาดระเบียง
ยกหมอนขวานอิงพิงกับอก
เลือดฝาดขึ้นหน้าเป็นนวลละออง
เหลือบแลเห็นแผลหน้าผากยับ
ฉุนโกรธขึ้นมาพลันในทันที
กระเดื่องเดชเชียงอินทร์แผ่นดินไหว
เปรียบดังไกรสรราชที่อาจอง
มีบุญยิ่งกว่าบรรดาสงฆ์
ดำรงวัดพระธาตุราชอาราม
ตลกบาตรตาลิปัตรพัดย่าม
ขี่เรือม่านคานหามกั้นสัปทน
เปลี่ยนผลัดเข้าเคียงอยู่เกลื่อนกล่น
แต่เณรจิ๋วนั้นเป็นต้นต่างหูตา
ดละดึกดึกดักแน่นหนา
ล้วนเครื่องแก้วกะหลาป๋าปากเลี่ยมทอง
หน้าต่างติดกระจกชุ้มคันฉ่อง
เครื่องประดับสำหรับห้องก็พร้อมเพรียง ฯ

ฉันเพลแล้วยอกไปในเฉลียง
เอนตนลงบนเตียงพนักทอง
หยิบกระจกกะหลาป๋าอามาส่อง
ผิวผ่องเปล่งปลั่งกำลังดี
รอยเมื่อชุมพลจับสับด้วยกระบี่
มึงดีละจะเล่นให้เห็นกัน

08/06/2565

จะลงไปกรุงศรีอยุธยา
ผลุดลุกจากเตียงเหวี่ยงหมอนพลัน
จีบจีวรห่มทองแล้วครองผ้า
เณรพรมฉวยร่มกับพัชนี
พวกเลกวัดจัดวอยมารอท่า
ขึ้นวอหลังคาสีตะลีระลาน
ถึงประตูหูช้างที่ข้างหน้า
ขึ้นบนตำหนักพลันด้วยทันใด

๏ ครานั้นสร้อยฟ้ายาใจ
เลี้ยงบุตรสุดสวาทไม่คลาดคลา
พอสาวใช้ไปแถลงแจ้งคดี
ก็จูงลูกพลายยงตรงออกไป
ถวายเภสัชตะบันแล้ววันทา
มานี่ด้วยมีกิจธุระ

๏ เณรขวาดถอนใจถวายพร
ทุกวันนี้กายนอกตอกเบื่อใย
จะขบฉันอันใดก็เต็มกลืน
ถ้าเบื่ออย่างนี้ไปไม่บรรเทา
รูปมาหมายจะลาองค์เจ้าแม่
อย่าห้ามไว้ให้ชีวันอันตราย

๏ ครานั้นจึงโฉมนางสร้อยฟ้า
ฉันถวายตัวมาก็ช้านาน
จับม้าเช่นฆ่าให้อาสัญ
งกงันเข้าไปในกุฎี
ร้องเรียกศิษย์มาอยู่เอิงมี่
เณรสีตะพายย่ามตามอาจารย์
เณรขวาดยาตรามางุ่นง่าน
หามลัดตัดบ้านเข้าวังใน
ลงจากวอเดินมาหาช้าไม่
แล้วสั่งให้ไปทูลเจ้าสร้อยฟ้า ฯ
อยู่ในตำหนักจันทน์หรรษา
จนลูกยาพลายยงเจริญวัย
พระครูบามาที่ตำหนักใหญ่
นิมนต์ให้สังฆราชนั่งอาสนะ
เจ้าคุณอุตส่าห์มาลาธุระ
หรือว่าจะประโยชน์สิ่งอันใด ฯ
ว่าทุกข์ร้อนรูปนี้มีข้อใหญ่
แต่ภายในชอกช้ำทุกค่ำเช้า
ผวาตื่นตกใจให้ร้อนเร่า
เห็นจะข้ออติสารอาการตาย
ไปคิดแก้ทุกข์ร้อนพอผ่อนหาย
โฉมฉายได้เมตตาแก่อาจารย์ ฯ
ได้พึ่งเณรขวาดว่าก็สงสาร
มีเหตุการณ์จงเล่าให้เข้าใจ

08/06/2565

ที่ห้ามปรามแต่หลังเคยรั้งเหนี่ยว
จะแก้แค้นชุนแผนกับพระไวย
ด้วยกลัวลูกยากำพร้าพ่อ
ถ้ามิให้พระไวยนั้นปลดปลง

๏ ครานั้นท่านสังฆราชา
ค่อยกระดะเข้าไปให้ใกล้ชิด
ยังแค้นใจอ้ายชุมพลมิรู้สิ้น
แต่เกิดมายังมิให้ใครดูเบา
ถ้ามิได้ทดแทนให้แค้นหาย
จึงหมายว่าจะแกล้งแปลงอินทรีย์
จะทำเสียให้วิ่นขี่นทั้งกรง
อันคนดีที่ไหนเคารจะมา
จะล่อมันลงน้ำทำให้ถนัด
ถ้าได้เสร็จสมหมายวายกังวล
อันตรงที่พระนายของพลายงง
เข้ามาหวังว่าจะลาไป

๏ ครานั้นสร้อยฟ้ามารศรี
ด้วยอาฆาตชุมพลแต่ไรมา
ถ้าคุณฆ่าอ้ายชุมพลคนนี้ได้
คุณจะเอาสิ่งใดจะให้บั่น
แต่ตัวคุณนั้นชรารอย่าประมาท
ครั้งมันแกล้งแปลงมารบพระไวย

ก็ครั้งเดียวเมื่อจะลงไปเมืองเต้
ห้ามไว้เพราะสงสารเจ้าพลายงง
จึงได้ขอร้องห้ามความประสงค์
จะลงไปก็ตามแต่ความคิด ฯ

ได้ฟังนางว่าก็สมจิต
กระซิบว่าข้านี้คิดอยู่ค่ำเช้า
มันดูหมิ่นมากมายให้อายเขา
จะให้มันทำเปล่าก็เต็มที
จะชอกช้ำจำตายไปเป็นผี
เป็นกุมภีล์ลงไปอยุธยา
เอาให้ยิ่งถึงสมเด็จพระพันวษา
คงอาสาแต่อ้ายพลายชุมพล
ขบกัดตามสบายให้ตายบ้น
จะได้อยู่เมืองงนสบายใจ
รูปหากิดปลิดปลงชีวิตไม่
จงอวยชัยให้สำเร็จเจตนา ฯ

ฟังเสร็จนี้หัวเราะร่า
พอเสร็จว่าก็เหมือนเกาเข้าที่คัน
จะขอบคุณเหมือนให้ไปสวรรค์
เว้นแต่ดาวเดือนตะวันแลจนใจ
อ้ายชุมพลเก่งกาจเป็นไหนเหน
มันยังไล่บุกบ้ามาแต่ตัว

08/06/2565

เจ้าอุบายถ่ายเทก็ใช่เล่น
หากคุณเป็นอย่างยอดจึงรอดตัว

◎ เถรขวาดตอบว่าแม่อย่าพรั่น
ถึงตัวแก่อย่างนี้แลสีกา
คราวนั้นไม่รู้ตัวมัวกินเหล้า
ถ้าคนอื่นหมื่นพันก็บรรลัย
ได้เล่นกันซึ่งหน้าแล้วอย่าพรั่น
จะทำเสียให้เห็นเป็นภัสม์ธุลี
พรุ่งนี้อาตมาจะลาไป
จะรีบตรงลงไปอยุธยา

◎ กรานั้นสร้อยฟ้านารี
ให้คุณเรืองฤทธิไกรชัยชาญ
ขอให้ปราบศัตรูหมู่ร้าย
ประสงค์ใดให้สมอารมณ์คิด

◎ เถรขวาดรับคำแล้วอำลา
ผลุดลุกจากที่ตะลีตะลาน
ศิษย์ถือร่มย่ามมาตามปร้อ
ครู่หนึ่งมาถึงกุฎีพลัน
ผลัดผ้าใตรกองครองผ้าเก่า
เอ็งคอยดูศิษย์หาต่างตาใจ
ไปแก้แค้นเทนทดอย่าชุมพล
สมคิดแล้วจะมาไม่ช้าที

เคยเห็นเมื่อมันปล่อมล้อมท่านขรัว
ถ้าชั่วก็คงยับไม่กลับมา ฯ

มิให้มันทำร้ายให้ขายหน้า
แต่ฝ่ายข้างทางวิชายังว่องไว
มันจึงจะข้ามาตะครุบเอาไปได้
ถึงรูปพลาดพลั้งไปไม่เสียที
ต่อให้มันขี่คอทั้งพ่อพี่
ถ้าไม่ดีแม่อย่ารับเอากลับมา
ด้วยว่าได้ฤกษ์เก้าเป็นเสาร์ห้า
ไม่ช้าคงจะสำเร็จการ ฯ

อัญชลีอวยพรสุนทรสาร
ใครใครอย่าได้ทานกำลังฤทธิ์
แพ้พ่ายบรรลัยได้ดังจิต
สำเร็จกิจกลับมาอย่าช้านาน ฯ

ค่อยอยู่เถิดสีกากับพลายหลาน
ออกทวารขึ้นวอจรจรัล
เลกวัดหามวอขมีขมัน
ขันอัฒจันทร์เยื้องย่องเข้าห้องใน
ร้องเรียกเจ้าเณรจิ๋วเข้ามาใกล้
กูจะไปอยุธยาธานี
จะทำเสียให้บ้านจนเป็นผี
ในสิบห้าราตรีจะกลับมา

08/06/2565

อยู่หลังกูจะสั่งให้เสร็จสรรพ
ถ้าเห็นการนานเนิ่นเกินสัญญา

◎ คราน้ันเณรจิ๋วคนฉลาด
นึ่อย่างไรพระครูอยู่ที่ดี
คิดพลางทางตอบพระอาจารย์
อ้ายชุมพลคนคะนองมันว่องไว
ฤทธิ์เดชเวทมนตร์กลใดใด
คนดีมีไม่สิ้นอยุธยา
เมื่อแก่เฒ่าเข้าเรือนแปดสิบปลาย
จะอยู่ไปได้อีกสักกี่ปี
นั่งกินนอนกินจนสิ้นชีวิต
จะไปไยให้ยากลำบากกาย

◎ เณรขวาดทั้งว่านั่งหน้านิ่ว
ถืออ้ายพลายฝ่ายเดียวเจียวเจ้าเณร
ถึงมีฤทธิ์เรี่ยวแรงแข็งเป็นเหล็ก
มันจะรู้สึกชั่งถึงเพียงใด
เพราะมึงขลาดพลาดให้มันจับตัว
หากกูเมางัวเงียเสียอารมณ์
ถ้าดีอยู่อย่างนี้แล้วที่ไหน
เอ็งอยู่ดูกูสักครึ่งเดือน

◎ เณรจิ๋วขนพองสยองหัว
ประนมมืออวยพรอ่อนหวาม

คอยระวังนั่งนับวันไว้ท่า
อย่าช้าตามไปให้ทันที ฯ

พังเณรขวาดนึกพรั่นขวัญหนี
จะวิ่งรี่ตั้งหน้าไปหาภัย
จะฮึกหาญไปอย่างนี้หาดีไม่
เราเคยได้เห็นชัดถนัดตา
ที่พระครูทำได้มันไวกว่า
อย่าชะล่าใจนักจักเสียที
แสนสบายยศศักดิ์ก็ถึงที่
ถึงเพียงนี้ไม่รู้จักรักสบาย
ไม่ควรคิดพยาบาทมาดหมาย
อยู่ตายในเชียงใหม่ได้เข้าเมรุ ฯ

ทุดอ้ายจิ๋วขี้ขลาดประมาทเณร
กูไม่เด็ดชัดเจนเหรืออย่างไร
มันก็เด็กเล็กลูกกระหิ่งใส
ปากไอยังไม่สิ้นกลิ่นน้ำนม
เลยหดหัวกลัวมันเป็นกุ้งต้ม
ว่าคาถาอาคมจึงฟื้นเพื่อน
จะพันให้คอขาดลงกลาดเกลื่อน
ถ้าเห็นช้าอย่าเชือนรีบไปตาม ฯ

นึกกลัวเณรขวาดไม่อาจห้าม
ให้สมความคิดไว้ประดิษฐ์

08/06/2565

ไชยะให้ชนะพลายชุมพล ให้เล่ห์กลสมหวังดังดำริ
ให้ฟุ้งเฟื่องเรืองฤทธิ์ประสิทธิ ฉันจะอยู่ดูกุฏิต่างหูตา ฯ

๏ พระครูเถรฟังเณรอนุญาต ถูกใจสังฆราชหัวเราะร่า
ด้วยคราวนั้นเถรขวาดขาดชะตา ให้นึกว่าได้ทีไม่มีแพ้
จึงหยิบเครื่องรณรงค์ยงยุทธ์ สายตะกรุดประคำทองของเก่าแก่
มงคลคุ้มเสนียดประเจียดแพร ปรอทแร่เครื่องรางอย่างสำคัญ
ยัดใส่ย่ามน้อยห้อยหัวไหล่ ผลัดสบงทรงสไบเข้าให้มั่น
ห่มดองแล้วคาดราดคดพัน ตรงเข้าที่อัฒจันทร์วันทาลา
จับไม้เท้าก้าวเยื้องขยับกาย เห็นจิ้งจกตกตายลงตรงหน้า
นกแสกแถกเสียดศีรษะมา หลวงตานิ่งขึงตะลึงคิด
เอ๊ะอย่างไรท่าทางเป็นลางร้าย ระงับกายกลับนั่งลงตั้งจิต
หลับตาร่ายคาถาแก้นิมิต ขยับยืนยักทิศไปอุดร
ก้าวลงอัฒจันทร์ถึงชั้นล่าง งูเห่าลางเลื้อยฟู่ชูหัวร่อน
แผ่แม่เบี้ยขวางหนทางจร เถรเห็นสังหรณ์เป็นลางร้าย
กอดอกยกเมฆดูนิมิต ก็วิปริตเป็นรูปคนหัวหาย
จะยกต่อคอแขนไม่ติดกาย เถรสำคัญมั่นหมายไม่คืนมา
ครั้นจะถอยสร้อยฟ้าจะว่าขลาด เป็นชาติลูกผู้ชายตายดาบหน้า
กัดฟันกลั้นใจแล้วไคลคลา ตรงเข้าป่าช้าด้วยทันที
ขัดสมาธิ์สมาธิสติมั่น ปลุกเสกเลขยันต์น้ำมันผี
ครั้นสำเร็จเสร็จแสร้งแปลงอินทรีย์ รูปตาชีก็หายกลายเป็นแร้ง
สองเท้าถีบดินบินกระโชก หางโบกหัวเกลี้ยงเหนียงแกว่ง
ปากมุ้มมู่ทู่สองหูแดง ลมแรงร่อนมุ่งกรุงอยุธยา ฯ

08/06/2565

๏ โผตรงลงเหนือเมืองอ่างทอง พอเยื้องคลองบางแมวเป็นแนวป่า
แร้งหายกลายรูปเป็นหลวงตา ลงนั่งนึ่งภาวนาร้อยแปดที
เสกไม้เท้าต่อหางที่กลางตัว แล้วเอาบาตรสวมหัวเข้าเร็วรี่
เผ่นโผนโจนผางกลางนที ก็กลายเป็นกุมภีล์มหิมา
เขี้ยวขาวยาวออกนอกปากโง้ง ฟาดโผงร้องเพียงเสียงฟ้าผ่า
โตใหญ่ตัวยาวสักเก้าวา ขึ้นวังร่าหลังน้ำด้วยลำพอง
ท่านผู้ฟังตั้วนหน้าอย่าสงสัย เดิมจะได้ตั้งบ่านเป็นบ้านช่อง
เพราะเดรฉวาดแปลงกายร้ายคะนอง จึงเรียกบ้านจระเข้ร้องแต่นั้นมา
เดี๋ยวนี้มีหลักแหล่งแขวงอ่างทอง บ้านช่องบึกแผ่นยังแน่นหนา
ตั้งนามตามนิทานเพราะขรัวตา จึงได้ปรากฏตำบลจนทุกวัน ฯ

๏ ครานั้นกุมภาหลวงตาขวาด เอาหางฟาดเพื่อยผึ่งดังสนั่น
ใหญ่ยาวราวพระยาชาละวัน ครืนครันสนั่นก้องลำพองกาย
เหล่าจระเข้เก่าเป็นเจ้าถิ่น บ้างมุดดินซ่อนตัวชุดหัวหาย
บ้างลงหนองหนีตัวด้วยกลัวตาย บ้างตะกายขึ้นบกมุดรกไป
พ้นบ้านตลาดกรวดรวดเร็วมา ควายช้างขวางหน้าเข้าไม่ได้
ฟาดพลัดถลันตายก่ายกันไป เลยไล่ล่องน้ำร่ำลงมา
ครู่หนึ่งถึงหน้าเมืองอ่างทอง โยกหางครางร้องคะนองว่า
หอชาวบ้านลงตะพานมาล้างปลา เข้าคาบคร่าลงน้ำแล้วดำทวน
โยกหางวางตะลึงขึ้นครึ่งกาย ชูศพขึ้นถวายพระอิศวร
คาบผีร่มาที่หน้าจวน พลิกฟาดขวดถ้วนกระเด็นไป
ร้องแขวงกรมการชาวบ้านช่อง วิ่งร้องตัวสั่นอยู่หวั่นไหว
เห็นจระเข้คาบคนบนบันได เอาออกไปฟาดผางกลางคงคา

08/06/2565

ฝูงคนบนศลึงวิ่งสอสอ
หมอก็ไม่มีครองงปลาปลา
ที่หมอเก่าเข้าใจไปห้ามกลุ้ม
จระเข้นั้นใหญ่อย่าไปเลย
เหมือนอย่างคำบุราณท่านย่อมว่า
นี่มันเกินสามวากว่าขึ้นไป
อ้ายลางคนเห็นจริงวิ่งกลับมา
ลางคนเชื่อมือยังต้อตัน
ถือชนักหยักรั้งนั่งหัวเรือ
จระเข้ท่องพื้องฟูดอยดูใจ
ซ้ำใส่เข้าอีกเล่มให้เต็มแรง
สิ้นชนักชักหอกตอกระดอน
เรือหมอพายม้าสามวาปลาย
จระเข้งับบั่นเตียวด้วยเรี่ยวแรง
เรือคนหกนายพายห้าเล่ม
เอาไปคำสำรอกเสียทันใด
ผู้คนบนศลึงวิ่งสอสอ
ต่างคนย่นย่อไม่รอรา
เขมรมอญลาวชาวป่าดอน
ไม่อาจลงอาบน้ำในลำคลอง

๏ ถึงที่เปลี่ยวเหลียวดูไม่เห็นเรือน
ถ้าเห็นบ้านเรือนคนที่บนดอน
มดหมออยู่ที่ไหนก็ไปหา
นึกจะมาแทงเล่นอย่างเช่นเคย
เมินเสียเถิดเจ้าหนุ่มเหล่านี้เอ๋ย
:อาดางเกยก็จะล่มจมน้ำไป
ถ้าสามวาแล้วมีฤทธิ์นิมิตได้
เวทมนตร์เห็นจะไม่ถึงใจมัน
ไต้ยินว่านึกกลัวจนตัวสั่น
ถึงชาละวันจึงเล่นจะเป็นไร
คนข้างท้ายพายเผื่อหาหยุดไม่
พอข้าใกล้เพื่อนก็พุ่งผลุงกระท้อน
จระเข้แว้งเอาชนักหักสองท่อน
จระเข้ย้อนกลับมาอ้าปากแดง
กับคนพายห้าเล่มล้วนเข้มแข็ง
ทั้งเรือคนงับเข้าปากไป
ยังไม่เต็มแก้มดีกุมภีล์ใหญ่
กดลงไว้ใต้น้ำดำเลยมา
เห็นจระเข้กินหมอเสียหนักหนา
ฉาวฉ่าไปทุกแห่งแขวงอ่างทอง
ลือกระฉ่อนไปทั้งหมดสยดสยอง
จระเข้ล่องเลยมาในสาคร ฯ
ค่อยค่อยเลื่อนลอยมาเหมือนไม้ซอน
ก็ทำอิทธิฤทธิรอนเข้ารุกราน

พอจวนรุ่งเที่ยวมาหาที่เปลี่ยว
ได้จังหันฉันแล้วตะลีตะลาน
ถ้าบ้านไหนเถรได้บิณฑบาต
ไม่รีบรัดค่อยค่อยลอยล่องมา
ถึงบ้านแหแร่ร้องก้องกระหึม
ครั้นมาถึงหัวย่านบ้านสะตือ
พอชาวบ้านเลิกนากลับมาเรือน
เถรก็ผุดผลุดโผล่ขึ้นจากน้ำ
เข้าไล่คนปากกัดหางพัดฟาด
ได้สามคนคาบตรงลงน้ำโครม
ทำอำนาจฟาดพัดกัดขบ
ขบกัดฉีกเสียที่รากไทร
เที่ยวท่องล่องโร่มาโพธิ์สระ
ขบกัดสะบั้นเถรขึ้นเลนดิ้ง
เรือแพใหญ่น้อยถอยเข้าคลอง
พ่วงกันพันพัวด้วยกลัวตาย
มาถึงนั้นตะวันพอตกบ่าย
จระเข้ท่องล่องลอยมาใต้น้ำ
ควายเปลี่ยวเลี้ยวชวิดด้วยเขาขวับ
คาบควายว่ายวู่ชูลูกคาง
คนบนบกหกล้มลงจมเลน
เข้าไล่คนบนคลิ่งวิ่งออกโรม
เถรขึ้นเที่ยวบิณฑบาตที่บนบ้าน
โจนลงชลธาระเป็นกุมภา
บ้านนั้นเป็นอันขาดไม่เข่นฆ่า
ปรารถนาจะให้เรื่องนั้นเลื่องลือ
รางควานพึมพูดกันสนั่นอื้อ
ก็มุดน้ำดำที่ออยู่ใต้น้ำ
ลงล้างเบื้องที่ดินท่าอยู่คลาคล่ำ
ตะกายย่ำขึ้นบนโคลนโจนกระโจม
ทำอำนาจราชศักดิ์เข้าหักโหม
ถาโถมถีบดำล่องน้ำไป
ซ่อนศพเสียทั้งสิ้นหากินไม่
แล้วเลยไล่ล่องน้ำร่ำตะบึง
ปะหลวงตาบิณฑบาตฟาดดังผึง
บนคลิ่งวิ่งอึงทั้งหญิงชาย
ไม่อาจล่องลอยน้ำระส่ำระสาย
จระเข้ร้ายถึงย่านบ้านระกำ
เขาไล่ควายลงท่าออกคลาคล่ำ
ดำลอดไปทะลึ่งขึ้นกึ่งกลาง
จระเข้งับคอขาดฟาดด้วยหาง
สะบัดข้างขึ้นบนบกตกบนโคลน
จระเข้เถรขึ้นบกทำผกโผน
ถึงท้ายคุ้งพุ่งโจนลงน้ำครืน

08/06/2565

ทำอำนาจฟาดหางอยู่กลางน้ำ
คนบนบกหกล้มลงทั้งยืน

◎ มาถึงบางเทวาท้ายเบ่าโมก
ที่นั้นน้ำลึกนักตระพักพัง
เป็นเทศกาลชาวบ้านมาไหว้พระ
แข่งกันไปมาอยู่หน้าวัด
นางสาวสาวโอ่อวดประกวดกัน
เอาโตกตั้งทั้งคู่อยู่ท้ายเรือ
เจ้าหนุ่มหนุ่มรักสนุกมาทุกบ้าน
ปูเสื่ออ่อนหมอนวางมาตั้งอิง
เรือเจ้าพวกขี้เมาขวดเหล้าวาง
เอาดอกดาวเรืองร้อยห้อยหไว้
เจ้าเณรพระสงฆ์ลงเรือโขน
ยังพวกนางสาวสาวชาวแม่ค้า
ขายกล้วยทอดส้มขนมจีน
ผู้คนบนวัดก็อัดแอ
พวกหัวไม้ลอยชายออกรายกรีด
เข้าในวัดยัดเยียดเบียดตะเบ็ง

◎ คราน้ันกุมภาหลวงตาขวาด
ออกจากเพียเลื้อยลำใต้น้ำมา
ตีนตะกายปากกัดหางฟัดฟาด
เกรียวกราดหวีดวิ่งออกอลวน
โผมุดผุดดำน้ำเป็นกลีน
กำลังดื่นวิ่งทะลึ่งออกตึงตัง ฯ
จระเข้โบกหางหันเข้าแฝงฝั่ง
เข้าเพียพุ่งแยบคายอยู่ท้ายวัด
เสียงเอะอะเรือแพออกแออัด
บ้างชักเพลงปรบไก่ใส่เพลงเรือ
ห่มสีสันม่วงไหมล้วนใส่เสื้อ
บ้างปูเสื่อปูหนังตั้งหมอนอิง
ดาดเพดานดอกลำทำสูงสิง
พายเที่ยวเกี้ยวผู้หญิงรอบรอบไป
โต๊ะจีนตั้งกลางเอาแกล้มใส่
ล้วนแต่ตัดผมใหม่ใส่ขาวม้า
ยาวโยนเกรียวกราวอยู่ฉาวฉ่า
ผัดหน้ากันไรใส่เสื้อแพร
เอาโตกตีนช้างตั้งไว้แต่งแง่
เรือพ่วงกันเป็นแพออกแซ่เซ็ง
เหน็บมีดขวานคร่ำทำกำเก่ง
สาวสาวกลัวนักแลลงลงนาวา ฯ

เห็นเรือคาดไปทั้งแดนออกแน่นหนา
ทะลุฉลาโลดผางขึ้นกลางคน
ตัวขาดคอพับลงยับย่น
โจนประจญเรือล่มจมระเนน

ปะแม่ค้าขนมจีนฉวยตีนลาก มันเคยปากร้องว้ายควายตาเถร
โดดขึ้นบนตลิ่งวิ่งร้องเกน ลุยเลนผ้าหลุดฉุดแต่ชาย
จระเข้ตรงเข้าในวงเพลงครึ่งท่อน ผู้หญิงทิ้งผ้าผ่อนล้มนอนหงาย
สิ้นสติลืมตัวด้วยกลัวตาย เวยวายวิ่งเม้าเป็นเต่านา
พวกเจ้าเพลงผู้ชายก็วายวุ่น โดดผลุนวิ่งแต้ทั้งแก้ผ้า
อารามกลัวโทงเทงปุเลงมา โดนเอานางเต่านาเข้าต้ำปึง
หญิงล้มชายคะมำคว่ำลงไป ผลักไสเหวี่ยงวางอยู่ผางผึง
หญิงดิ้นชายดันกันตะบึง รู้สึกกายอายทะลึ่งไปจากกัน
จระเข้คาบได้นางแม่ค้า ทำศักดาโดดดำแม่น้ำลั่น
อมแต่หัวตัวออกไว้นอกฟัน คนบนบกอกสั่นทุกคนไป
จระเข้คาบผู้หญิงวิ่งแหวกว่าย ชูถวายพระอิศวรทวนน้ำไหล
เห็นแต่คนก้นขาวเท้าแกว่งไกว จนใจไม่อาจแก้แต่สักคน ฯ

๏ จระเข้ล่องมาทางบางโผงเผง เห็นฝูงเป็ดฟาดเป้งลงตายป่น
ผุดดำร่ำมาในสาชล จนกระทั่งบ้านกุ่มซุ่มในรก
นางสาวสาวชาวบ้านมาอาบน้ำ ขรัวตาดำเข้าไปโผล่โผผงก
หวีดผวาผ้าหลุดมุดเข้ารก เอามือปกเป็นจับปิ้งวิ่งขึ้นตะพาน
จระเข้ไม่ทำดำต่อมา คนระอาออกชื่อลือทุกบ้าน
ล่องเลยลงมาหน้าบางบาน ตรงเข้าบ้านผีมดกดเอากระบือ
อ้ายมะเดื่อเงื้อถ่อขึ้นแทงปราด จระเข้ฟาดหัวเด็ดกระเด็นปรื๋อ
อีเม้ยโดดดิ้นแหยวแจวหลุดมือ ร้องอึงอื้ออุยย่ายตะกายตะกุย
ถึงหัวตะพานกบเจาเข้าบ้านตึก ไล่สะอึกเอาผู้หญิงวิ่งผ้าลุ่ย
ลงลุยเลนเบนว่ายกระจายกระจุย โคลนมันดูดปรูดปรุยเปรอะทั้งกาย

08/06/2565

ความกลัวกุมภาประดาเสีย
ช้างเจ้าผัวกลัวเมียจะล้มตาย

๏ ตั้งแต่อ่างทองสองฟากท่า
เรือแพก็ขยาดไม่อาจจร
มดหมอมาดูก็สั่นหัว
แต่ชั่วปู่ชั่วย่ามาแต่ไร
โจษกันจอแจออกแซ่ซ้อง
ฟาดพัดกัดคนเป็นภัสม์ธุลี
แล้วเลยลงมาหน้าบ้านบ่อม
ขบกัดขัดเสียที่รากไทร
คนเห็นกุมภานั้นกลัวหาญ
ถึงแพเจ็กจอดหน้าท่าการ้อง
อ้ายผัวร้องไอ้ย่าวิ่งมาช่วย
จนผ้าผ่อนล่อนลุ่ยจากพุงพัน
จระเข้เถรเห็นเจ็กมันร้องไห้
พอปากอ้าเจ็กคร่ำไม่รารอ
จระเข้ลงจากแพแร่เร็วมา
พอร้องเหนอผุดเถ่อขึ้นข้างท้าย
เรือนางญวนยืนแจวแหยวแหยวมา
แว้งผางหางฟาดลงกลางลำ
ทะลุมิดติดหลักชักไม่ไหว
อ้ายเจ้าผัวตกประหม่าตาแบ้งแบ้ว
ปลกเปลี้ยลีนอ่อนลงนอนหงาย
มือตะกายเสือกก้นขึ้นบนตอน ฯ

กลัวกุมภาทั่วหมดสยดสยอน
ลือกระฉ่อนชาวบ้านสะท้านใจ
ด้วยเห็นตัวกุมภาน้ำโตใหญ่
ก็ยังไม่เคยเห็นเหมือนเช่นนี้
เถรก็ล่องมากระทั่งถึงกรุงศรี
ชาวบุรีเล่าลือออึงไป
แกหอยต้อมตอดฉวยเอาคนไต้
แล้วเลยไล่เรือมาภูเขาทอง
ชายหญิงวิ่งพล่านทุกบ้านช่อง
ขึ้นคาบเมียเจ็กจ้องเจ้าน้ำมัน
จระเข้ฉุดเจ็กฉวยบั้นเอวมั่น
อ้ายผัวหันหน้าจ้องร้องไห้งอ
นึกขันกลั้นไม่ได้ก็หัวร่อ
เมียก็พอหลุดได้ไม่ถึงตาย
พบแม่ค้าคอนของมาร้องขาย
ตีนตะกายปากกัดฟัดระยำ
จระเข้คว้าแจวบ่บงับระย้ำ
ญวนตะมำล้มอักร่อมหลักแจว
เลือดไหลรินรินลงต้นแจ่ว
ร้องแต่เจ๊กกำจุ่นหมุนอยู่ในเรือ

08/06/2565

ชาวเรือแพชุลมุนวุ่นวาย
ใครไม่อาจค้าขายลงพายเรือ
จระเข้เถรเห็นคนพากันกลัว
แว้งหางกลางน้ำทำคะเนอง
พวกข้าราชการสะท้านใจ
ริมตลิ่งเยียดยัดอยู่อัดแอ
บ้างตรงมาที่ศาลาลูกขุน
ว่ามีกุมภากล้าเหลือใจ
มันยาวใหญ่ได้ประมาณสักสิบวา
เที่ยวกินสัตว์กัดคนจนเป็นเบือ

๑ ครานั้นท่านเจ้าคุณอธิบดี
กระทำฤทธิ์กินคนจนพารา
คิดพลางทางนุ่งผ้าสมบัก
เข้าท้องพระโรงพลันอัญชลี
ข้อเดชะพระองค์ผู้ทรงเดช
บัดนี้เกิดมีซึ่งกุมภา
แต่ศีรษะยาวกว่าห้าศอกเศษ
เข้ามาลอยล่องลำพองกาย

๑ ครานั้นพระองค์ผู้ทรงฤทธิ์
เที่ยวกินสัตว์กัดคนเป็นเป็นเบือ
ละไว้ไพร่บ้านพลเมือง
จึงตำรัสตรัสสั่งอธิบดี

จระเข้ฉิบหายร้ายกว่าเสือ
เรือเหนือใหญ่น้อยถอยเข้าคลอง
ขึ้นลอยตัวม่านมาหน้าบ้านช่อง
ลอยล่องเลยมาหน้าตำหนักแพ
เจ๊กลาวแขกไทยก็เซ็งแซ่
ตำรวจแร่วิ่งเหย่าเข้าวังใน
ไปกราบเรียนเจ้าคุณท่านผู้ใหญ่
มาเที่ยวไล่นาวาหน้าโรงเรือ
ลือข่าวเล่าว่ามาแต่เหนือ
เห็นโตเหลือเกินขนาดชาติกุมภา ฯ
ได้ยินว่ากุมภีล์นั้นเหลือกล้า
ต้องกราบทูลพระกรุณาฝ่าธุลี
ชักผ้ากราบพันขมันขมี
กราบทูลพระภูมีมิได้ช้า
บีนบ่กนัดเรศนาถา
ลงมาแต่เหนือว่าเหลือร้าย
ทำฤทธิ์เดชกินคนเสียมากหลาย
ขึ้นว่ายทวนคงคาหน้าโรงเรือ ฯ
สำคัญคิดว่ากุมภามาแต่เหนือ
มันใหญ่เหลือขนาดชาติกุมภีล์
จะขุ่นเคืองยับยุ่งทั้งกรุงศรี
ให้หาหมอกุมภีล์ที่สำคัญ

08/06/2565

ทั้งหมอหลวงเชลยศักดิ์ให้หนักหนา
ใครจับได้กูจะให้ซึ่งรางวัล
ช่วยกันจับกุมภามาให้ทัน
อย่าให้มันหนีได้ไปเดี๋ยวนี้ ฯ

๏ ท่านเจ้าคุณผู้ใหญ่ได้รับสั่ง
สั่งกรมเมืองพลันในทันที
กรมเมืองรับมาเที่ยวหาหมอ
ดีใจอยากได้ซึ่งรางวัล
เอาเครื่องคาดพุงนุ่งสนับเพลา
มงคลสวมศีรษะทะมัดทะแมง
พร้อมกันทันทีขี่สิบล้ำ
ประนมมือถือชนักนั่งจังกา
บังคมคลาดถอยหลังออกจากที่
ให้หาหมอกุมภีล์ที่สำคัญ
สอสอหมอมาขมีขมัน
สำคัญว่ากุมภีล์ที่เคยแทง
ราตกดคาดุเข้าให้เข้มแข็ง
ถือชนักกวัดแกว่งลงนาวา
เหนือน้ำใต้น้ำขนานหน้า
ภาวนาสาดน้ำร่ำเข้าไป ฯ

๏ ครานั้นกุมภาหลวงตาขวาด
ดูหมอมันจะมาทำท่าไร
พวกหมอออกขยาดไม่อาจใกล้
เขี้ยวงอกกลอกตาดูน่ากลัว
กูพุ่งเอี้ยงพุ่งเสียงผลุงผลัง
เปลี่ยนล้ำพุ่งซ้ำกระหน่ำไป
หมอเห็นจระเข้นิ่งยิ่งเข้าใกล้
ไม่เข้าหนังสักนิดผิดใจนัก
ไม่ขยาดอาคมหาจมไม่
แกล้งลอยฟูดูใจไม่ไหวตัว
เห็นยาวใหญ่ให้ขยั้นสั่นหัว
บ้างโย้ตัวเยื้องพุ่งแต่ไกลไกล
กระทบหนังกระท้อนเปล่าหาเข้าไม่
เถรแกล้งนิ่งไว้ให้สิ้นชนัก
ชักหอกแทงไปจนกั่นหัก
ราวกับพุ่งซุงสักสิ้นกำลัง ฯ

๏ ครานั้นกุมภาหลวงตาเวท
แว้งวัดฟัดขย้ำด้วยกำลัง
ชุลมุนหมุนกลมดังลมกรด
แว้งผางหางฟาดขาดระยำ
สำแดงเดชโดดปราดฟาดปังปัง
เรือแตกพังระทมล่มทุกลำ
พวกหมอมดทั้งหลายลงว่ายคล่ำ
ตายระทมจมน้ำสิ้นทุกคน

08/06/2565

ฝูงคนบนตลิ่งทั้งหญิงชาย เห็นพวกหมอทั้งหลายตายเกลื่อนกล่น
สยดสยองพองหัวทุกตัวคน จระเข้ไม่ฟังมนตร์เห็นพ้นคิด
พวกขุนนางน้อยใหญ่ที่ไปดู ก็เต้นอยู่บนตะพานสะท้านจิต
บ้างก็วิ่งมาเฝ้าเจ้าชีวิต กราบทูลมูลกิจพระโองการ ฯ

๏ ครานั้นพระองค์ผู้ทรงเดช ทราบเหตุว่ากุมภานั้นกล้าหาญ
มดหมอมากมายก็วายปราณ ดูอาการวิปริตผิดท่วงที
จระเข้อะไรใหญ่นักหนา อาจองลงมาจนถึงนี่
สิ้นมือหมอมดหมดธานี ไม่เคยเห็นเช่นนี้แต่ก่อนมา
กวักพระหัตถ์ตรัสเรียกจมื่นไวย เฮ้ยอย่างไรกุมภีล์นี้เหลือกล้า
เอ็งสิเป็นคนดีมีวิชา จะคิดอ่านเข่นฆ่ามันอย่างไร ฯ

๏ ครานั้นพระไวยวรนาถ ชาญฉลาดตรึกตราหาช้าไม่
จระเข้นี้มีฤทธิ์เห็นผิดใจ จะมิใช่กุมภาที่สามัญ
อย่าเลยจะกราบทูลฉลอง เปิดช่องให้ชุมพลคนขยัน
ให้ได้มีความชอบประกอบครัน คิดแล้วเท่านั้นก็ทูลไป
ขอเดชะพระองค์ทรงธรณี จระเข้จริงเช่นนี้หามีไม่
ทำศักดากล้าหาญชาญชัย ทั้งโตใหญ่เกินขนาดชาติกุมภา
จะเป็นจระเข้มนตร์ของคนร้าย จึงฆ่าหมอล้มตายเสียหนักหนา
จะให้พลายชุมพลผู้น้องยา ไปพิเคราะห์กุมภาดูสักที ฯ

๏ ได้ทรงฟังรับสั่งมาบัดดล เอออ้ายพลายชุมพลเข้ามานี่
แต่ถวายตัวมาก็หลายปี ยังไม่มีธุระจะได้ใช้
มึงก็เป็นพงศ์เผ่าเหล่าทหาร ดูลาดเลาเอาการจะใช้ได้
คราวจับเถรทดลองก็ว่องไว เมื่อพ่อให้ก็บอกว่ามึงดี

08/06/2565

อ้ายกุมภากล้าคนพันประมาณ
อย่านอนใจลงไปดูสักที

◎ ชุมพลรับโองการสานถอยหลัง
มาถึงตำหนักแพแลลงไป
ฟูพ่องล่องลอยอยู่หลังน้ำ
เจ้าพลายเพ่งพินิจพิจารณา
เหมือนชาติไก่กับงูดูดีนเห็น
เข้าใจว่าใครไม่รู้เทียม
ครั้นแจ้งประจักษ์ตระหนักใจ
ขอเดชะพระองค์ทรงฤทธา
มันเป็นจระเข้มนตร์คนมารยา
จึงมิได้ย่อท้อหมอกุมภีล์
ถ้าทรงพระกรุณาข้าพระบาท
จะขอรับอาสาผ่าบาทบงสุ์

◎ ครานั้นพระองค์ได้ทรงฟัง
กระนั้นสิอ้ายชุมพลคนวิชา
ถ้าจับได้ไอ้จระเข้ตัวสำคัญ
อ้ายพี่ชายอย่าช้าพากันไป
ช่วยกันเตรียมเครื่องอานการรบสู้
เล่นมันให้ลือเลื่องเพื่องฟุ้ง

◎ ครานั้นพี่น้องทั้งสองนาย
บ่าวไพร่ตามหลังมาพรั่งพรู
ไล่สังหารผู้คนเสียป่นปี้
ว่ามันเป็นกุมภีล์ชนิดไร ฯ

รีบออกจากวังหาช้าไม่
เห็นจระเข้โตใหญ่มหิมา
ทำทีอาการเห็นหาญกล้า
เห็นผิดเพศกุมภาตามธรรมเนียม
เป็นจระเข้วิชาการจึงหาญเหี้ยม
ที่เลียมมาจะเล่นอยุธยา
ก็รีบไปทูลองค์พระพันวษา
เห็นมิใช่กุมภาในวารี
แปลงมาลองทหารในกรุงศรี
เห็นจะเป็นคนดีมาเป็นแน่
อนุญาตโปรดตามความประสงค์
ลงไปรับจับมันมา ฯ

ทรงพระสรวลร่วนดังอยู่เริงร่า
ต้องอาสาทำชอบน่าขอบใจ
กูจะให้รางวัลเป็นไหนไหน
พ่อมันนั้นไซร้ก็อยู่กรุง
ไปคอยกูที่แพแต่ย่ำรุ่ง
พรุ่งนี้กูจะลงไปดู ฯ

กราบถวายบังคมลามาทั้งคู่
ออกประตูไปบ้านพระกาญจน์บุรี

08/06/2565

ครั้นถึงจึงแจ้งข้อรับสั่ง เล่าให้พ่อฟังเป็นถ้วนถี่
เดียวนี้มีกุมภากล้าฤทธิ์ มาไล่คนจนที่หน้าโรงเรือ
มดหมอเท่าไรที่ไปทำ มันฟาดล่มจมน้ำไม่มีเหลือ
แล้วขบกัดฟัดตายเสียเป็นเบือ ชุมพลดูรู้เชื่อว่าคนแปลง
ได้ช่องน้องชุมพลจึงอาสา รับจะจับกุมภาที่กล้าแข็ง
โปรดให้บอกคุณพ่อช่วยขอแรง ตกแต่งชุมพลไปราวี ฯ

๏ ครานั้นขุนแผนแสนสนิท ทราบรับสั่งนั่งคิดเป็นถ้วนถี่
แล้วชวนลูกว่าอย่าช้าที มาไปที่บ้านพระไวยไปด้วยกัน
ครั้นถึงจึงสั่งศรีมาลา ให้จัดหาบัตรพลีทุกสิ่งสรรพ์
เครื่องอานเรียกหาเอามาพลัน แป้งน้ำมันกระแจะเจิมแฉลิมพักตร์
ที่ในห้องหอพระจมื่นไวย ให้จัดธูปเทียนไว้ตอกไม้ปัก
มีดหมอเปลี่ยนปลอกหอกชนัก พร้อมพรักเรียบเรียงไว้เคียงกัน
ให้ชุมพลชำระสระสาน ขุนแผนอ่านคาถาเสกอาถรรพณ์
ลูบไล้ว่านยาทาน้ำมัน คงกระพันชาญชัยวงาสารพัด
พอแสงทองพวยพุ่งจะรุ่งเช้า ชุมพลเข้าหอพระที่สงัด
นึ่งนั่งบริกรรมทำอาพัด อัดใจเข้าปลุกเครื่องศาสตรา
เดชะพระเวทวิทยาคาร สะเทือนสะท้านด้วยฤทธิ์พระคาถา
ชุมพลเห็นประสิทธิ์ก็ปรีดา จึงแต่งตัวลงมาที่หน้าเรือน
ขุนแผนพระไวยพลายชุมพล ทั้งสามคนรีบมาข้าตามเกลือน
ตรงมาตำหนักแพไม่แชเชือน อยู่ริมเขื่อนคอยองค์พระทรงธรรม์ ฯ

๏ จะกล่าวถึงพระองค์ผู้ทรงฤทธิ์ ประจามิตรเกรงเดชทุกเขตขัณฑ์
สถิตเท่นแม้นมหาเวชายันต์ เสมอชั้นบัณฑุกัมพล์อัมรินทร์

08/06/2565

สาวสุรางค์นางบำเรอเสนอนาถ
นางสำหรับขับเพลงบรรเลงพิณ
ครั้นรุ่งเช้าเสร็จทรงสรงสนาน
ทรงระลึกนึกถึงเรื่องกุมภา
ดูชุมพลมันประจญจับกุมภีล์
พระสั่งเสร็จเสด็จลงสู่แพ
ถึงประทับกับเกยเลยลีลาศ
ขุนนางราบกราบก้มบังคมควร
พวกท้าวนางต่างพากันลงไป
พระวงศาข้าละอองรองบาทา
จึงตรัสว่าช้าเช้ยจมื่นไวย
พระไวยให้เรียกชุมพลพลัน
รับสั่งถามเป็นกระไรอ้ายชุมพล
ขอเดชะพระองค์ผู้ทรงชัย
เออกระนั้นชิว่าให้น่าฟัง
ถ้าแม้นมึงฆ่ากุมภาตาย

๏ พลายชุมพลคำนับรับสั่ง
ให้ถอยแพเข้ามาที่ท่าพลัน
อธิษฐานนมัสการพระเป็นเจ้า
คุณพระธรณีพระคงคา
ก้าวลงแพคนแลละลานจิต
ที่ผู้ใหญ่ให้พรออกแซ่ซ้อง
บำรุงราชรู้เชิงบันเทิงถวิล
บำเรอบีนบั๋ถพีให้ปรีดา
นางอยู่งานตั้งเครื่องกันพร้อมหน้า
ตำรัสว่าวันนี้จะลงแพ
นางพวกนี้จะไปอย่าให้แช่
ตำรวจแห่สองข้างทางกระบวน
ขึ้นสู่อาสน์พระองค์ทรงพระสรวล
ทุกถ้วนล้วนเหล่าท้าวพระยา
พวกนางในพร้อมหมดไม่ขาดหน้า
ทั้งฝ่ายหน้าฝ่ายในไปพร้อมกัน
อ้ายชุมพลอยู่ไหนอย่างไรนั่น
คลานมาอภิวันท์ข้างพระไวย
จะจับจระเข้มนตร์ได้หรือไม่
ถ้าไม่ได้เกล้ากระหม่อมก็ยอมตาย
มึงทำให้ได้ดังที่มาดหมาย
อ้ายพลายเป็นรวยด้วยรางวัล ฯ

ถอยหลังลุกมาขมีขมัน
อภิวันท์กราบงามลงสามลา
จงปกเกล้าคุ้มภัยให้แก่ข้า
คุณบิดรมารดาจงคุ้มครอง
ต่างคิดกลัวหมดสยดสยอง
ที่สาวแส้แลจ้องไม่วางตา ฯ

08/06/2565

๏ คราวนั้นโฉมเจ้าพลายชุมพล
โหงพรายรายรอบทั้งกายา
อ่านคาถาพระสยมภูวนาถ
โปรดกำหราบสาปให้อยู่เมืองคน
โอมอ้ายนักกระผุดอย่านึงนาน
พระอิศวรท่านใช้ให้กูมา
โอมอ้ายนักกระผุดตัวไหนกล้า
เสกข้าวสารปะรางควานแล้วซัดไป
พรายใดที่ได้อยู่รักษา
เสกน้ำซ้ำสาดไปทันที

๏ คราวนั้นกุมภาขรัวตาขาว
เห็นชุมพลบนแพแล้วขึ้นไป
อ้ายชุมพลมาให้ดังใจคิด
แกผุดพ่องล่องลอยหลังน้ำที
ผู้คนบนแพห้ามไม่หยุด
ที่ข้างในโขลนไล่ตะลีตะลาน
เมื่ออยากดูแล้วก็นั่งจงพ้องห้าม
ดูยิ่งห้ามยิ่งกล้าว่าไม่พ้อง

๏ คราวนั้นชุมพลคนกล้า
ผุดเหนือน้ำมันจะทำอันตราย
จึงเสกด้ายสายสิญจน์เข้าสามเส้น
มัดหมอเหน็บมั่นกับกายา
ฤทธิรณเหลือดีมีสง่า
ให้ปล่อยแพออกมาที่กลางชล
ลำเลิกชาติกุมภามาแต่ต้น
แล้วประทานพระมนตร์ปราบกุมภา
กูหรือคือพระกาลจะมาฆ่า
ผลาญเอาชีวาม้งขึ้นไป
จงเร่งผุดขึ้นมาอย่าช้าได้
มึงกบดานอยู่ทำไมอ้ายกุมภีล์
อย่าช้าถอยไปให้พ้นที่
พรายเถรต่างหน้าลี้หลีกไป ฯ

แกไม่อาจกบดานนิ่งอยู่ได้
จริงเหมือนนึกตรึกไว้ก็ยินดี
กูจะเอาชีวิตให้เป็นผี
พระพันปีแลตะลึงเป็นช้านาน
มันถอยรุดลงมาจนหน้าฉาน
ช่างหน้าด้านนี่กระไรไม่มีพ้อง
รูปงามงามสันจะลายเสียตายหลัง
นางชาววังเหล่านี้ไม่มีอาย ฯ

เห็นกุมภาผุดขึ้นดังใจหมาย
อ้ายแสนร้ายนี่มันรู้ว่ากูมา
ขะมักเขม้นพันมือไว้คอยท่า
ถือชนักตั้งท่าจะชิงชัย ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นขรัวคาวิชาตี
แพชุมพลดังจะล่มจมลงไป
เสียงซ่าคนแซ่แพแทบหัก
พวกจ่าโขลนร้องด่าอีหน้าเป็น
ชาวประชามาดูอยู่สลอน
ญวนกะเหรี่ยงเจ๊กฝรั่งยังไม่เคย
นางทวายอายเอียงเสียงแปร่งแปร่ง
เจ้ามอญว่าอาละกูลทิ้งปูนพลู
ผู้คนมากมายหลายภาษา
เจ๊กกับแขกมันทะเลาะกันเพราะพริ้ง
เจ้าแขกว่าเมาะโมหะโยเปาะ
พอจระเข้ขึ้นก็ตื่นพรู

๏ ครานั้นเจ้าพลายชายชุมพล
เห็นกุมภามาใกล้ก็ได้ที
จระเข้เถรถูกแทงก็แว้งหาง
ชุมพลตกจากแพคนแซ่ไป
ตำรัสร้องว่าอ้ายไวยอย่างไรหวา
พวกขุนนางตกใจใช่พอดี
ชุมพลไม่แพ้แก่กุมภา
พวกขุนนางต่างนึกไม่ไว้ใจ
สงสารสาวคราวรักชุมพลนั้น
บ้างซ่อนหน้าร้องไห้ใจคะนึง
ได้ทีโถมมาหาช้าไม่
ระลอกใหญ่แต่ละลูกถูกกระเด็น
คึกคักตั้งตาคอยเขม้น
ช่างทะเล้นนี่กระไรไม่สิ้นเลย
เขมรมอญพวกพม่าเสียงหวาเหวย
ไทยว่าเชย้มึงกล้าก็มาดู
แมงขะแวงเฉบะราฉามะหลู
ลาวบ่อู้บ่หันข้อยยั่นจริง
บ้างยืนนั่งตั้งตาริมตลิ่ง
เสียงหนุงหนิงเหนอหนาน่าเอ็นดู
เจ๊กทะเลาะอั๊วละไหม่ไอ้มู่ทู่
ยัดเยียดเบียดดูริมวารี ฯ

ฤทธิรณสามารถดังราชสีห์
แทงกุมภีล์ดังฉาดเลือดสาดไป
เสียงโผงผางแพบ่นไม่ทนได้
พระทรงภพตกพระทัยพันทวี
อ้ายกุมภาทับชุมพลลงกับที่
พระไวยกราบสามทีแล้วทูลไป
สักประเดี๋ยวคงคร่าขึ้นมาได้
พวกข้างในเสียงแซ่แลตะลึง
ให้พรั่นพรั่นหวั่นไหวอาลัยถึง
พ่อพลายเมื่อไรจึงจะขึ้นมา ฯ

08/06/2565

◎ ครานั้นโฉมเจ้าพลายชุมพล
ชักมีดหมอต่อสู้กับถุมภา
เอาหางฟาดฉาดรับด้วยมีดหมอ
เถรถดชุมพลกอดต้นคอพลัน
พระทรงภพตบพระเพลาเอาสิหวา
เอาให้มันสัจจังอย่ารั้งรอ
ขุนแผนนั่งตั้งคากับพระไวย
เสียงคนฮาลั่นสนั่นชล
พวกข้าหลวงต่างมองแล้วร้องมี่
บ้างก็ว่าน่ากลัวมันสุดใจ
ฝ่ายโขลนจ่ามาห้ามมิให้แซ่
ดูอะไรเขาให้ดูแต่ตา

◎ ครานั้นเถรขวาดชาติกุมภีล์
แกแว้งเหวี่ยงเบี่ยงสะบัดด้วยขัดใจ
ฉับฉับยับย่อยล้วนรอยแทง
จระเข้เถรเหลือทนเห็นพ้นคิด
อ่านคาถาถ้วนคำรบร้อยแปดที
ชุมพลหายกลายเป็นสกุณา
คนที่ดูพรูตื่นยืนสะพรั่ง
พระสนมกำนัลพวกขันที

◎ ฝ่ายว่าพระองค์ผู้ทรงศักดิ์
อย่างไรนั่นมันหายทั้งสองคน
มุดน้ำดำทนด้วยคาถา
ข้างขรัวตาหักโหมโจมประจัญ
แกแว้งขบหลบล่อแล้วห้ำหั่น
เถรผุดชุมพลรันขึ้นขี่คอ
ให้มันกล้าอย่างนี้สิลูกพ่อ
พวกขุนนางต่างหัวร่อพลายชุมพล
พวกข้างในวิ่งดูอยู่สับสน
ผู้ดีปนกับขี้ข้าไม่ว่าไร
พ่อชุมพลหล่อนช่างขี่จระเข้ได้
ทั้งยาวใหญ่ดูราวสักเก้าวา
นี่แน่แม่อึงไปเขาจะด่า
อย่ามาซาอยู่ที่นี่รีบหนีไป ฯ
ชุมพลขี่อยู่บนหลังหาลงไม่
ชุมพลได้ทีแทงด้วยแรงฤทธิ์
จนน้ำแดงดาดไปด้วยโลหิต
พลางนึกมิดด้วยพระเวทวิทยา
เพศกุมภีล์ก็กลับเป็นมัจฉา
เที่ยวดำดิ่นดิ่นปลาในวารี
ดำหนักแพเพียงจะพังลงกับที่
อึงมี่แซ่ซ้องริมท้องชล ฯ
รับสั่งซักพระนายเป็นหลายหน
อ้ายชุมพลแพ้ชนะประการใด

08/06/2565

พระไวยตาจ้องดูน้องชาย
จึงทูลว่าไพรีแปลงหนีไป
พอขาดคำก็เห็นเถรแปลงใหม่
ขึ้นไล่คนแทงมาดูน่ากลัว
ตามขึ้นบนตลิ่งวิ่งไล่ช้าง
ช้างสะบัดเสือกระเด็นเผ่นมาทัน
พวกคนดูบ้างกลัวม้วจะหนี
เสือเกาะไล่ถนัดกัดที่คอ
พวกขุนนางต่างพากันชาลั่น
เสือหรือช้างข้างเราหาออไวย
เสือกัดช้างบิ่นจนยืนนิ่ง
ชุมพลก็แกล้งแปลงกายา
ผ่ายพวกคนดูรู้ว่าแปลง
ใครหนอแปลงเป็นสิ่งทำสิ่งคลี
สิงสู่งูขบทบกระหวัด
สิงก็หายกลายเป็นขรัวตาครู
สองมือรวบรัดมัดเถรขวาด
แล้วพามาหน้าที่นั่งในทันใด

◎ ครานั้นพระองค์ผู้ทรงศักดิ์
เห็นโจ้ตัวเถรมาหน้าพระลาน
เออมันน่าขอบใจอ้ายชุมพล
ความชอบครั้งนี้มีเต็มประดา
รู้แยบคายไม่ระวังสงสัย
ชุมพลนั้นแปลงไล่ไปติดตัว
เป็นช้างงาตัวใหญ่มิใช่ชั่ว
ฝ่ายชุมพลแปลงตัวเป็นเสือพลัน
โดดผางเกาะงวงเข้าไว้มั่น
พอช้างหันเสือปุบตะครุบคอ
บ้างยืนดูอยู่กับที่ไม่ย่นย่อ
จนช้างองวงร้องออกก้องไป
ทรงธรรม์ยังระวังสงสัย
ขอรับใส่เกล้ากระหม่อมพยัคฆา
ช้างหายกลายเป็นลิงไปต่อหน้า
กลายเป็นงูเห่ากล้าเข้าราวี
ต่างแทรกแซงจะดูอยู่ไม่หนี
ถึงมันดีก็ไม่พ้นชุมพลงู
งูรัดเอาลิงลงกลิ้งอยู่
ชุมพลหายจากงูเป็นคนไป
อ้ายอุบาทว์นี่กว่ามาแต่ไหน
บังคมไหว้คอยสดับรับโองการ ฯ
เป็นปักอยุธยามหาสถาน
ตบพระหัตถ์ฉัดฉานประภาษมา
ช่างกล้าหาญทานทนเป็นหนักหนา
เอาเถิดหวาจะให้มีงให้ถึงใจ

08/06/2565

แล้วทรงขัดเคืองชำเลืองแล
นี่มันเป็นชีบาประสาไร
ตั้งหน้ามาเล่นเอากรุงไกร
คงเป็นพวกทรยศคดประทุษฐ์
ข้าเชื้อจะมื่นศรีเสาวรักษ์
อย่ากลัวบาปติดไม้ใส่ขื่อคา
จะมีใครใช้สอยมันมาแน่
ตัวของมันชื่อเรียงเสียงไร
สั่งแล้วเบือนพระพักตร์มาทักว่า
อ้ายลูกชายพลายชุมพลคนนี้
มันรู้เท่าเจ้าเล่ห์ที่แปลงมา
ได้เห็นฤทธิ์ด้วยกันมันหอดู
ตรัสเสร็จพระเสด็จลีลาศ
พวกนางในเสนาข้าราชการ

ทุดอ้ายแก่โกโรกโหยกเหยกใหญ่
เที่ยวกัดกินคนได้ผิดมนุษย์
ดูกำเริบเติบใหญ่เป็นที่สุด
อุตหนุนกันให้แกล้งจำแลงมา
เอาอ้ายเดรไปซักให้หนักหนา
เอาให้ได้ความว่ามาทำไม
บ้านช่องช่องแขวมันอยู่ไหน
เหตุใดจึงแกล้งแปลงอินทรีย์
ดูราพระกาญจน์บุรีศรี
ไม่เสียทีเลี้ยงไว้ให้กับกู
แล้วอาสากล้ารับไปต่อสู้
พอเป็นคู่กับอ้ายไวยใช้การงาน
จากอาสน์คืนเข้าพระราชฐาน
ก็เข้าวังกลับบ้านสำราญใจ ฯ

◎ ฝ่ายเหล่าชาวประชาพากันกลับ
ชมชุมพลคนดีออกมี่ไป
อ้ายเดรเฒ่าที่แกล้งจำแลงมา
เอามดหมอถ่อพายตายตั้งพัน
บ้างว่ากูดูเพลินจนลืมลุก
บ้างว่าเห็นงูกูเกือบโจน
ฝ่ายพวกแขกฝรั่งทั้งจีนจาม
ไม่เคยเห็นที่ไหนแต่ไรมา

ดังคับโจษกันสนั่นไหว
ช่างกระไรฤทธิ์เดชวิเศษครัน
มันก็ตัวครูบาที่กล้ากลั้น
เขาขยันมัดกลิ้งเป็นลิงทะโมน
ช่างสนุกจริงจริงยิ่งกว่าโขน
มันเพนโพนมาใกล้ไม่ถึงวา
ก็เดินชมกันตามเพศภาษา
แต่เจ๊กว่าเมืองจีนนั้นเคยมี

08/06/2565

เมื่อครั้งเกียงจูแหยแก้กลศึก
แต่เป็นการนานช้ากว่าพันปี
ฝ่ายข้างพวกผู้หญิงริงเรือ
ให้เสียวไส้ไม่ดูได้เต็มตา
รูปทรงบอบบางเหมือนอย่างเหลา
บ้างก็ว่าเป็นห่วงถึงบวงบน
ที่สาวสาวนึงให้ผู้ใหญ่ว่า
จะพลอยพูดจาด้วยก็ขวยอาย

๏ ครานั้นจมื่นศรีเสาวรักษ์ราช
มาจากตำหนักแหไม่แชเชือน
ขงระวังเถรเฒ่าเจ้ามารยา
แล้วสั่งตำรวจในให้ไล่คน
ให้เอาตัวขรัวตาเข้ามาถาม
ไยจึงมาฆ่าคนจนเป็นเบือ

๏ ครานั้นขรัวตานั่งหน้าเศร้า
ไม่มีใครใช้สอยอาตมา
พระหมื่นศรีว่าอ้ายนี่ไม่บอกจริง
ดูพาราฆ่าคนออกครันเครง
คงจะมีผู้ใดใช้ลงมา
ตำรวจหน้าพากันวิ่งเป็นสิงคลี
ทั้งโซ่ตรวนขื่อคาเอามาครบ
ผูกเถรขวาดเข้าไว้เร่งไม้พลัน
ก็รบกันครันครึกกระบวนผี
เราได้เห็นครั้งนี้เป็นบุญตา
บ่นว่าเบื่อรบพุ่งยุ่งหนักหนา
เวทนาแต่เจ้าพลายชายชุมพล
กลัวอ้ายเฒ่าเจ้ากรรมจะทำบ่น
ให้หล่อนพ้นไภยันอันตราย
เดินกลับหน้ากรุ่มกริ่มยิ้มไม่หาย
ใจคะนึงถึงเจ้าพลายจนมาเรือน ฯ

ชาญฉลาดว่องไวใครจะเหมือน
ร้องเตือนหลานชายพลายชุมพล
คุมมาอย่าให้ใครสับสน
มาจนที่นั่งหลังโรงเรือ
มึงบอกความตามจริงอย่าพรั่นเผื่อ
ใครไว้เนื้อเชื่อใจใช้มึงมา ฯ

แถลงเล่าเสกแสร้งแกล้งมุสา
นึกอยากดูอยุธยาก็มาเอง
มันกลอกกลั้งพูดโกงทำโฉงเฉง
อ้ายแสนเพลงไยไม่ตรงมาดีดี
ตำรวจเอาหลักคาเข้ามานี่
ปักหลักลงตรงที่โรงเรือพลัน
พวกตำรวจเต้นหรบอยู่ตัวสั่น
ห้อมล้อมหลายชั้นทั้งนอกใน ฯ

08/06/2565

๏ จึงพระหมื่นศรีผู้ปรีชา
จงแจ้งความตามจริงอย่านิ่งไว้
เถรเจ็บแจ้งจริงทุกสิ่งสิ้น
เดิมเป็นบ่าวสาวน้อยเจ้าสร้อยฟ้า
ครั้งลงมาอยู่วัดพระยาแมน
เขาจะฆ่าพันให้บรรลัย
จะมีใครใช้มาหามิได้
จึงได้แกล้งแปลงตัวเป็นกุมภา
ด้วยคาดว่าถ้าเถรไม่ต่อสู้
ถ้าหลงกลล่อลวงได้ท่วงที
อันที่พระองค์ผู้ทรงยศ
เป็นความสัตย์ทุกสิ่งจริงในใจ

๏ ครานั้นพระหมื่นศรีมีศักดิ์
มึงโกรธแค้นชุมพลคนวิชา
มิรู้หรือกำหนดบทอัยการ
มึงบังอาจทรยศกบฏใจ
แล้วสั่งให้เสมียนเขียนคำเถร
เสด็จออกกราบทูลพระกรุณา

๏ ครานั้นพระองค์ผู้ทรงเดช
อ้ายนี่ไหนว่าตายเสียหลายปี
ฮ้าเฮ้ยอ้ายพระยาอนุชิต
ว่าเถรเณรครั้งนั้นมรณา
ตั้งภระทู้ถามมาหาช้าไม่
มึงอยู่ไหนใครใช้ให้มึงมา
ข้าอยู่เมืองเชียงอินทร์พระเจ้าข้า
ชื่อว่าเถรขวาดจงแจ้งใจ
ชุมพลลูกขุนแผนจับมาได้
จึงหนีไปเชียงอินทร์ถิ่นอาตมา
แค้นใจพลายชุมพลคนจับข้า
มากรุงศรีอยุธยาในคราวนี้
ชุมพลรู้คงอาสามาเร็วรี่
จะกดขมวาจาให้บรรลัย
ข้าหาได้คิดคดกบฏไม่
อันโทษทัณฑ์ฉันใดได้เมตตา ฯ
ห้วร่อคักว่าอ้ายแก่แก้หนักหนา
ก็กินคนบ้นมาด้วยเหตุใด
ฆ่าคนท่านประหารให้ตักษัย
แก้ไขบ่วยการล้วนมารยา
พอจวนเพลก็เข้าพระโรงหน้า
ให้ทราบตามวาจาของตาชี ฯ
ทราบเหตุใคร่ครวญเป็นถ้วนถี่
เออเดียวนี้ทำไมไพล่กลับมา
ช่างปกบิดปดกูได้ต่อหน้า
เดียวนี้กลับเป็นมาจะว่าไร

08/06/2565

ท่านจางวางตำรวจไม่เงยหน้า
กระหม่อมฉันโฉดเขลาเบาใจ
ก็วางใจไม่พินิจพิจารณา
ถ้ามิโปรดโทษมีถึงที่ตาย

◎ ครานั้นพระองค์ผู้ทรงภพ
แก่นี้ไปให้ตั้งเป็นแบบบรรพ์
ให้หมายบอกมหาดเล็กแลตำรวจ
พร้อมกับกลาโหมมหาดไทย
แล้วจึงตรัสสั่งเจ้ากระทรวง
ปรึกษาโทษเธรเฒ่าเจ้ามารยา
ฝ่ายลูกขุนศาลาแลศาลหลวง
เธรขวาดโทษมหันต์อันธพาล
พระองค์ทรงฟังคำปรึกษา
อ้ายนี่เจ้ามารยาอย่าไว้ใจ
สั่งเสร็จพระเสด็จขึ้นข้างใน
หมายบอกรับสั่งพระทรงธรรม์

◎ ครานั้นพระไวยวรนาถ
อ้ายเธรเฒ่านี้ชลังทั้งเวทมนตร์
ขุนแผนส่งพ่าพันให้ลูกชาย
เจ้าจงเป็นเพชฌฆาตฟาดฟัน
เมื่อเสียบไว้ให้ผู้คุมคอยรักษา
ให้ระวังนั่งยามตามอัคคี

เธรงพระราชอาญาจนเหงื่อไหล
ด้วยผู้คุมยามในว่าวอดวาย
ให้ไปทั้งป่าช้าด้วยมักง่าย
ทูลแล้วก็ถวายบังคมคัล ฯ

พังงบตรัสไปทันใดนั้น
ถ้าหากคนโทษนั้นจะบรรลัย
ออกไปตรวจเสียก่อนอย่าขาดได้
แล้วจึงให้เอาศพไปป่าช้า
ทั้งลูกขุนศาลหลวงจงพร้อมหน้า
ว่ามาตามกำหนดบทพระอัยการ
ทุกกระทรวงปรึกษาว่าขาน
ควรประหารให้สิ้นชีวาลัย
พระโองการสั่งมาหาช้าไม่
จงมอบให้อ้ายชุมพลเอาไปฟัน
นครบาลรีบไปขมีขมัน
เธรนั้นมอบให้พลายชุมพล ฯ

พยาบาทชิงตามาแต่ต้น
แน่ชุมพลอย่าได้วางใจมัน
ทั้งสองนายสั่งกำชับกับขัน
แล้วหันนั้นเอาไว้ให้จงดี
ทุกเวลาอย่าประมาทคลาดจากที่
พวกมันมีมันจะมาพากันไป

08/06/2565

ชุมพลรับสั่งไม่ยั้งหยุด รีบรุดลามาหาช้าไม่
นำหน้าหาเธอระเวนไป นครบาลนายไพร่ก็คุมตาม
ผู้คนพลเมืองนั้นตาษตื่น แตกตื่นกันดูอยู่ฉ้นหลาม
สำรวจตรวจตราว่าห้ามปราม คอยห้ามมิให้ใครเข้าใกล้เคียง
ครั้นถึงตะแลงแกงก็ยั้งหยุด อุตลุดผู้คนไม่ขาดเสียง
ปักหลักมัดเธอนั่งเคนเอียง ชุมพลเหวี่ยงดาบฉาดคอขาดไป
พวกคนผู้มาดูเขาเข่นฆ่า จะมีใครเวทนาก็หาไม่
บ้างว่าสมน้ำหน้าสาแก่ใจ พระเธอระไรมันกินคน
ที่เป็นญาติพี่น้องของคนตาย ก็ด่าว่าวุ่นวายอยู่เกลื่อนกล่น
แล้วต่างคนต่างกลับสถานบ้านเรือนตน ฝ่ายชุมพลสั่งผู้คุมคอยระวัง
ศีรษะเสียบรักษาอย่าประมาท เผื่อคนดีมันจะอาจเข้ามาชิง
จงพิทักษ์รักษาอย่าได้พลั้ง กำชับสั่งเสร็จสรรพแล้วกลับมา ฯ

๏ จะกล่าวถึงพระองค์ผู้ทรงฤทธิ์ ทศทิศกลั้วแสยงทั้งแหล่งหล้า
สถิตในแท่นที่ศรีไสยา พระสนมตาษตาดังดาวราย
บ้างโบกบัดพัดถวายให้สำราญ บ้างอยู่งานนวดเคล้นพระเส้นสาย
บ้างร้องรับขับเสียงจำเรียงราย ทรงสบายเบิกบานสำราญพ้ง
ครั้นรุ่งแสงสุริยาภาณุมาศ สกุณชาติแซ่ซ้องดังเสียงสังข์
เสด็จจากที่สุวรรณบัลลังก์ พระสนมหมอบสะพรั่งประนมกร
ทรงชำระสระสรงแล้วทรงเครื่อง อร่ามเรืองเนาวรัตน์ประภัสสร
ออกข้างหน้าว่าขวนการนคร ประทับที่บรรจถรณ์บัลลังก์ทรง
พวกขุนนางต่างกราบอยู่พร้อมหน้า งามสง่าดังท้าวครรไลหงส์
พร้อมเสนาอำมาตย์พระญาติวงศ์ พระองค์ทรงรำพึงถึงชุมพล

08/06/2565

ด้วยมันปราบกุมภีล์มีความชอบ
จะเอาไว้ใช้สอยอีกสักคน
ตำริพลางทางมีสีหนาท
อ้ายชุมพลทำชอบกูขอบใจ
ความชอบครั้งนี้มีหนักหนา
ให้มันเป็นที่หลวงนายฤทธิ์
กรมเมืองทหารไปจัดการ
อ้ายไวยเอ็งไปช่วยแลดู
แล้วจึงตรัสสั่งชาวคลังใน
ทั้งเงินตราห้าชั่งตั้งใส่พาน

๏ ครานั้นหลวงนายได้ประทาน
ให้ข้าคนขนของไปทันใด
ถึงบ้านบอกบิดาหาช้าไม่
ทั้งวงศ์ญาติชื่นบานสำราญครัน

๏ จะกล่าวถึงเณรจิ๋วคอยอาจารย์
อยู่กุฎีไม่มีสุขทุกเวลา
จึ่งจกตกลงตายต่อหน้า
คืนวันนั้นผันว่าขรัวตาไป
จึงจับยามลงตามตำราวัน
ลมปราณนั้นเดินสะดวกดี
แล้วลงเลขค้นไล่ดวงชะตา
ได้เมื่อพระยาม้ารีจตาย

ควรประกอบยศศักดิ์เป็นพักผล
แยบยลมันก็คล้ายกับอ้ายไวย
ตรัสประภาษสั่งมาหาช้าไม่
อาสาไปไม่เห็นแก่ชีวิต
ถ้าไม่ได้กุมภาก็จะผิด
จะเอาไว้ใช้ชิดอยู่กับกู
หาที่บ้านปลูกเรือนให้มันอยู่
มันหนุ่มนักจักไม่รู้เรื่องเรือนชาน
จัดผ้าสมบ่กไหมสไบส่าน
พระราชทานแล้วเสด็จขึ้นข้างใน ฯ

แสนสำราญยิ้มย่องผ่องใส
พระนายไวยนำหน้าออกมาพลัน
ต่างดีใจปรีดิ์เปรมเกษมสันต์
อยู่เป็นสุขทั่วกันแต่นั้นมา ฯ

เห็นเนิ่นนานเกินนัดเป็นหนักหนา
วันขรัวตาตายนั้นเป็นลางใจ
ในกุฎีดังว่าคนร้องไห้
เณรจิ๋วตกใจเป็นพ้นที่
ลมจันทรกลาเคลื่อนจากที่
ขรัวตานี้คงเป็นอันตราย
หลายครั้งหลายครามากหลาย
ต้องสายศรทรงองค์พระราม

08/06/2565

เณรจิ๋วตกใจร้องไห้โฮ
ยินแต่เสียงร้องไห้ไม่ได้ความ
เณรจันว่าอ้ายเดอะพูดเลอะเลือน
อยู่ดีดีก็ร้องไห้ฟายน้ำตา
เณรจิ๋วว่าอะไรไม่เข้าท่า
แกไปนานเห็นเนื้นเกินนัดไว้
พระเณรพึ่งเล่าให้เศร้าจิต
นึ่งอยู่ไยกูจะไปตามขรัวตา
เณรคงว่าข้าไม่ไปได้
ล้อเกวียนสิ่งใดก็ไม่มี
เณรจันว่าเกวียนข้าจะให้
ประสกสอนว่านี่พูดให้ผิดทาง

๏ เณรจิ๋วเห็นว่าดูวุ่นวาย
ข้าจะไปอยุธยาไม่ช้าพลัน
ว่าแล้วก็รีบออกมา
เข้าห้องหมองใจไม่บรรเทา
ครั้นถ้วนคำรบร้อยแปดที
มุ่งทิศไม่ผิดอยุธยา
พอใกล้รุ่งฝูงสัตว์ก็ตื่นแซ่
เณรก็หยุดเหนื่อยนึ่งกับกึ่งไทร
บินหนักพักหนึ่งมาถึงเขต
เที่ยวบินรีรอบศรีอยุธยา
พวกระวังนั่งเฝ้าหัวตาเณร
บ้างก็ว่าขรัวตานี้กล้าดัน

พระว่าโอเป็นอย่างไรรีบไปตาม
เสียงพูดพล่ามร้องว่าใครผู้ใดมา
นี่ผีเรือนเข้ามันกระมังหวา
หรือผีพี่บ้านน้าอาจงบอกไป
ข้าคิดถึงขรัวตาจึ่งร้องไห้
ข้ารักใคร่ให้รักท่านขรัวตา
ต่างก็คิดสงสัยเป็นหนักหนา
จะได้แจ้งกิจจาว่าร้ายดี
ช้างม้าวัวควายไม่มีชี
ข้อยยั้นเสือเต็มทีเดินกลางทาง
แต่มันไม่มีใครเป็นลูกจ้าง
เช่าช้างเข้าสักเชือกไปด้วยกัน ฯ
ท่านทั้งหลายอยู่กุฎีแทนตัวฉัน
สักห้าวันก็จะกลับมาเมืองลาว
รำลึกถึงขรัวตาทำหน้าเศร้า
แล้วก็เป่าพระเวทวิทยา
ก็กลายเป็นสกุณีบินถลา
ลอยเร่เมฆามาทันใด
ทั้งกาแกหัสดินบินไถล
ครั้นหายเหนื่อยบินไปในเมฆา
พ้นประเทศทิวไม้ไพรพฤกษา
คอยฟังเหล่าชาวประชาพูดจากัน
ก็กะเกณฑ์กำชับกันขับขัน
แต่หัวมันยังต้องเฝ้าจนหาวนอน

08/06/2565

บ้างก็ว่าข้าจะขอเอนหลังมั่ง
ว่าพลางทางเอนตัวลงนอน

◎ ครานั้นเณรจิ๋วบินลิ่วมา
แทบจะตกถลาลงมาดิน
นกทึดทือฮือฮือเสียงร้องไห้
ได้แล้วรีบถลันขึ้นบนเมฆา
เหนื่อยนักพักหยุดบนกิ่งไม้
พอรอนรอนอ่อนแสงสุริยน

◎ ฝ่ายผู้คนทำมะรงที่รักษา
ต่างคนตกใจไม่สมประดี
ต่างเที่ยวหาพากันมองทุกห้องแห่ง
แกล้งหนีหน้าให้เที่ยวหามันไม่เบา
หาไม่พบแล้วก็พากันมาบ้าน
หลวงนายว่าพวกนี้ดีแต่กิน
แสนถ่อยนี่กระไรหนาอ้ายเคอะ
พลางขู่ขับว่ามึงกลับไปหามา

◎ เณรจิ๋วพาหัวขรัวตามาหยุดอยู่
เหนื่อยนักพักอยู่ใต้ต้นไทร
มียักษ์หยุดฝนที่ต้นไม้
กำลังหิวเห็นหัวของขรัวตา
ครั้นรุ่งแจ้งแสงศรีสุริยา
ผิดแล้วใครพาหัวขรัวตาไป

เอ็งจงนั่งคอยดูมันอยู่ก่อน
หลับเหมือนขอนไม้กลิ้งอยู่กลางดิน ฯ
ได้ยินพูดเรื่องขรัวตาอยู่แช่สั้น
ดังจะสั้นใจลงด้วยขรัวตา
บินเข้าใกล้ฉวยฉาบหัวถลา
ไปพาราเชียงใหม่ดังใจตน
หายเหนื่อยรีบไปในไพรสณฑ์
ก็รีบร้นเร่งมาไม่ช้าที ฯ
หัวขรัวตาแกก็หายอยู่กับที่
หลังจะลายคราวนี้แล้วพวกเรา
อ้ายเณรถ่อยนี่มันแกล้งกันเปล่าเปล่า
มาเฉดเราจะให้หมูไก่กิน
แจ้งข้อราชการหลวงนายสั่น
แต่คุมผีก็ให้ปลันไปต่อตา
ชำสามเซอะเมียนเสียสมน้ำหน้า
พวกผู้คุมก็พากันกลับไป ฯ
อีกสักครู่ก็รีบบินไปใหม่
วางหัวเณรลงไว้ที่สุธา
เห็นนกวางผีไว้ที่ตรงหน้า
พยัคฆ์ก็คาบแล้วพาไป
เณรหาหัวขรัวตาหาเห็นไม่
นกก็ร่ำร้องไห้อยู่ฮือฮือ

08/06/2565

แต่ร้องไห้เที่ยวหามาช้านาน
เณรร้องไห้จึ่งได้มีคนลือ
เณรจิ๋วมากุฏีถึงกระได
เณรจิ๋วเดินกรายชายขึ้นมา
แต่บรรดาพระสงฆ์ทุกองค์รู้
ต่างองค์สงสารร่ำคาญใจ

◎ ครานั้นเณรจิ๋วแจ้งความรู้
แล้วระงับดับโศกโศกา
ครั้นถึงห้องพระโรงข้างหน้า
ขรัวตาแกมาลาไปกรุงไทย
นางสาวใช้ก็แจ้งทุกประการ
สองมือตีอกฟูมน้ำตา
โอ้ขรัวตาตั้งแต่จะแลลับ
เคยเป็นเพื่อนทุกข์ยากลำบากกาย
เมื่อเดินป่าสารพัดจะจัดสรร
ปรนนิบัติมิได้ขัดสักเวลา
ถึงกระไรได้พบแต่ศพซาก
ชะรอยสิ้นวาสนาเวรากรรม

◎ ขอหยุดบทงดเรื่องสร้อยฟ้าไว้
จะกล่าวข้างกรุงศรีอยุธยา
นางเมียสาวขาวสวยช่วยนวดพัด
ใครเข้าใกล้แล้วก็ได้เสียเป็นควัน
รักแต่นางศรีมาลาเยาวยอด
ไปสมสู่อยู่กินด้วยอัตรา
ไม่พบหัวอาจารย์แล้วบินปรื่อ
เรียกว่านกทึดทือทุกวันมา
ก็หายไปจากที่เป็นปักษา
แจ้งกิจจากับพระสงฆ์ทุกองค์ไป
ว่าขรัวครูนั้นเขาฆ่าให้อักษัย
ก็ร้องไห้รักครูทั้งวัดวา ฯ
เณรร้องไห้รักครูเป็นนักหนา
รีบเข้ามาในวังเหมือนดังใจ
ให้ทูลความสร้อยฟ้าหาช้าไม่
เขาจับได้ฆ่าเสียไม่กลับมา
แม่สร้อยฟ้าสงสารเป็นหนักหนา
เจ้าทอดตัวโศการำพันไป
หาได้กลับทวนทบมาพบไม่
นอนกลางดินกลางทรายด้วยกันมา
ทั้งเผือกมันลูกไม้ก็ไปหา
โอ้สร้อยฟ้ามิได้แทนพระคุณทำ
เมื่อยามยากแกเคยได้อุปถัมภ์
นางก็ร่ำร้องไห้อยู่ไปมา ฯ
หล่อนร้องไห้ร่ำไรเป็นหนักหนา
พระไวยคิดถึงสร้อยฟ้าทุกคืนวัน
ยิ่งฮึดฮัดมิได้มีความกระสัน
นางเหล่านั้นมิอาจรอต่อหน้าตา
หล่อนช่างพลอดผัวจึงรักเจ้าหนักหนา
จนศรีมาลาเจ้าก็ท้องขึ้นสองเดือน ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๔๔

พระไวยได้นางแว่นฟ้า พลายชุมพลได้นางสร้อยระย้า

๏ ครานั้นจึงโฉมพระหมื่นไวย การเจ้าชู้ไม่มีใครเสมอเหมือน
เปิดหน้าต่างออกสว่างด้วยแสงเดือน ยิ่งพิศพิศก็ยิ่งเตือนอารมณ์ปอง
โอ้แว่นฟ้านารีของพี่เอ๋ย ไม่มีผู้ใดเลยประสมสอง
เจ้างามหน้างามนวลควรประคอง งามทำนองงามนั่งงามวาจา
งามยุพินเมื่อเจ้าผินมาพบพี่ งามกรีเมื่อเจ้าค้อนเหมือนให้ท่า
งามจริตเมื่อเจ้าพิศมาปะตา วันนี้พี่จะไปหาให้ยวนใจ
แล้วผลัดผ้าทาน้ำอบแป้งร่ำ ห่มเพลาะดำหอมดีจะมีไหน
ปูมสีฟ้าผ้าเขมรเป็นดวงใน เอานุ่งไปคืนวันนั้นเป็นวันดี
เสกขี้ผึ้งสีปากกินหมากคิบ แล้วก็หยิบน้ำมันเสกใส่สี
แหวนเพชรน้อยใส่ก้อยจรลี เป็นราตรีเดือนหงายสบายใจ ฯ

๏ รีบตะบึงมาถึงบ้านเศรษฐี เข้าหยุดที่พฤกษาแอบอาศัย
เสกดินปาข้ามหลังคาเศรษฐีไป คนข้างในหลับเงียบเหมือนไม่มี
แล้วให้พรายกุมารเข้าบ้านก่อน ไปถอดกลอนประตูบ้านท่านเศรษฐี
พระนายไวยก็เข้าไปด้วยยินดี สงัดเงียบมิได้มีคนไอจาม
พรายกุมารนำหน้าพานายไป บังอาจใจมิได้คิดจะเกรงขาม
แล้วรีบเข้าเรือนใหญ่เห็นไฟตาม แลอร่ามเครื่องเรือนเจ้าเหลือดี
ม้าเครื่องแป้งมีกระจังลายกระหนก ตู้กระจกดูกระจ่างสว่างศรี
ในตู้ตั้งเครื่องทองของดีดี ไม่เสียทีเจ้าช่างแต่งเครื่องเรือนจริง
ครั้นจะร่ำไปนักก็จักช้า พระหมื่นไวยจะรีบมาหาผู้หญิง
เผยประตูเข้าไปใจประวิง เห็นนางนิ่งนอนหลับบนเตียงน้อง

08/06/2565

เต้ากำดัดครัดเคร่งดูเต่งตั้ง
เข้านั่งแนบแอบนางพลางประคอง
ทรามกำดัดครัดเคร่งดูเปล่งปลั่ง
ให้ยียวนบ้วนปั้นคันไม้มือ
พลางปลอบปลุกว่าจงลุกขึ้นเถิดน้อง
อนิจจาพี่มาเป็นช้านาน

๏ คราหนึ่งจึงโฉมเจ้าแว่นฟ้า
เห็นพระนายอายสั้นสมประดี
อนิจจาว่าไยอย่างนั้นน้อง
เออพระนายช่างไม่อายแก่วาจา
โอ้พี่ลืมไปตอกน้องไม่ได้นัด
ขอกอดหน่อยแม่อย่าถอยไปให้ไกล
ฉันเป็นเมียหรือจึงมากอดเอา
เชิญพระนายจงขยายออกไปพลัน
อนิจจาน่าสงสารพระนายนัก
บ้านของฉันมิใช่บ้านพระนายไวย
นี่ลืมไปสักกี่รายพระนายขา
นี่ลืมสั่งใครสอนมาวอนวิง
น่าหัวร่อช่างมายอเอาหนักหนา
พูดจริงจริงไยจึงไม่เชื่อใจ
เป็นเมียพี่พี่มิให้อนาทร
พลางอิงแอบแนบน้องประคองกาย

ดูกำลังเป็นสาวไม่เคร้าหมอง
ค่อยค่อยต้องเต้าเคล้นเล่นเต็มมือ
ชะดูยังไม่คล้อยน้อยไปหรือ
แม้นไม่ถือคำครูคงเป็นการ
ค่อยประคองกล่าวสุนทรด้วยอ่อนหวาน
เจ้าของบ้านช่างไม่เบื่อมาพาที ฯ
ตื่นผวาแล้วก็ลุกไปจากที่
ว่าเออนี่ใครนัดให้เธอมา
เจ้าของห้องสินัดให้มาหา
ข้านัดหาพูดบ้างเมื่อครั้งไร
ความกำดัดใจพาเอามาได้
เออพระไวยนี่ช่างหนักคะนองครัน
เปล่าตอกเจ้าแต่ว่าใจพี่ใฝ่ฝัน
แม่ขับฉันจะให้พี่ไปแห่งใด
ไม่รู้จักกันเมื่อแรกมาแต่ไหน
โอ้ลืมไปคิดว่าบ้านพี่จริงจริง
อนิจจาช่างลืมเสียทุกสิ่ง
แม่เพริศพริ้งพูดเพราะเสนาะใจ
อนิจจาฉันยอที่ข้อไหน
ฉันไม่ไปเป็นเมียน้อยแล้วพระนาย
แม่มาวอนขอรักพี่ง่ายง่าย
อย่าวุ่นวายนะจะร้องให้ก้องไป

08/06/2565

ร้องให้ดังสิจะพังกระแสเสียง
ช่างน่าขันจริงขาพระนายไวย
เปล่าดอกแม่ฉันรังแกเมื่อไรเล่า
นางข่วนหยิกพลิกผลักพัลวัน
นี่ทำไมจึงข่มเหงไม่เกรงหน้า
อย่ามาต้องให้หมองระบมมือ
ถ้ารักจริงจงนึงฟังฉันว่า
อย่าลามลวนกวนปล้ำทำประจาน
แม่แว่นทองส่องใจของไวยเอ๋ย
ก็แจ้งใจว่าผู้ใหญ่ที่นี่มี
จะห้ามอื่นดอกจะฟังเหมือนอย่างห้าม
จะห้ามเสียให้หยุดนี่สุดจริง
อนิจจาไยจึงกล้าทำหักหาญ
จงโปรดปล่อยเกิดเอาบุญคุณพระนาย
แม่แว่นพ้ายาใจของไวยเอ๋ย
ช่วยดับโศกให้พี่สร่างสว่างใจ
ว่าพลางสวมสอดกอดประทับ
อัศจรรย์นั้นจะกล่าวให้ป่วยการ
เสียงดุเหว่าเร้าเร่งสุริยัน
กระซิบสั่งว่าจวนแจ้งแสงอุทัย
อนิจจาใจพระไวยกระไรหนอ
เมื่อมานั้นใครเชิญให้หม่อมมา

พลางเอนเอียงจุมพิตพิสมัย
นี่ทำไมมาจูบรังแกกัน
พลางต้องเต้าติดต้องประคองเน้น
พระไวยกอดไว้มั่นไม่วางมือ
นี่ชื้อหาช่วยถ่ายฉันไว้หรือ
นี่รักหรือจะมาทำให้รำคาญ
ไปเบื้องหน้าก็จะได้เป็นแก่นสาร
ผู้ใหญ่บ้านมารดาข้ายังมี
ฉันเลยแม่มาละอาลัยหนี
แต่เดี๋ยวนี้ความรักนี่หนักจริง
จะผ่อนตามใจน้องไปทุกสิ่ง
พลางเอนอิงกอดแอบไว้แนบกาย
เหมือนแกล้งฉลาญชีพน้องให้สูญหาย
จะมาหมายมุ่งน้องด้วยสิ่งใด
อย่าวอนเลยพี่จะวางอย่าสงสัย
เหมือนช่วยชูชีพไว้ให้นานนาน
นางก็รับร่วมภิรมย์สมสมาน
สองประสานสอดคล้องทำนองใน
พระไวยหวั่นเจวาบหวิวหวิวไหว
ผัวจะไปแล้วพรุ่งนี้จะกลับมา
มาลวงล่อแล้วจะหลีกไปซึ่งหน้า
ครั้นสมใจแล้วจะลาครรไลจร

08/06/2565

แม่แก้วตายาใจของไวยเอ๋ย อย่าแคลงเลยพี่ไม่ทิ้งมิ่งสมร
จวนจะแจ้งแสงสีรวีวร ผัวจะนอนอยู่ไม่ได้ต้องจำลา
จวนจะรุ่งอยู่แล้วพ่ออย่ารอรั้ง ห่วงทางหลังก็ยังมีอยู่หนักหนา
ได้บอกกล่าวเขาหรือเปล่าเมื่อจะมา ได้ร่ำลาหล่อนแล้วหรืออย่างไร
ไฉนแม่มาว่าอย่างนั้นน้อง ไม่เกี่ยวข้องกีดขวางที่ตรงไหน
ตรงเมียข้าเขาไม่ว่าสิ่งอันใด จะมีให้สักร้อยพลอยยินดี
เว้นเสียแต่แม่แว่นหล่อนแสนรู้ ทั้งข่มขู่ทั้งละเมียดทั้งเสียดสี
พี่ไม่กลัวภรรยาอย่าพาที กลัวแต่ท่านบ้านนี้จะโกรธา
เสนาะจริงพระนายน่าอายจิต ช่างประดิษฐ์พูดเพราะเย็นหนักหนา
ฉันเป็นอะไรฉันจะได้ไปโกรธา ท่านจะลาจะไปโกรธท่านทำไม
ไม่เชื่อใจจริงเจียวทีเดียวนี้ กลับเสียดสีแดกดันฉันก็ไห้
จวนจะรุ่งพี่จะลาพวกข้าไท เขาเห็นเข้าไม่ได้จะเกิดความ
แม่นอนเถิดนะพี่จะกล่อมให้ สายสุดใจแม่อย่าคิดระคางขวม
จวนจะรุ่งพี่จะรีบจงผ่อนตาม จะกอดแม่งามให้นอนอย่าร้อนใจ
ครั้นจะร่ำไปนักก็จักช้า เจ้าแว่นฟ้าก็ระงับหลับไหล
พระไวยรีบออกมาแล้วคลาไคล ตรงไปเคหาไม่ช้าการ ฯ

๏ จะกล่าวถึงพระองค์ผู้ทรงภพ ขจรจบทั่วประเทศเขตสถาน
ถึงปีแล้วก็มีบรรณาการ มาถวายภูบาลทุกปีไป
ลูกสาวเจ้าเมืองพิมายถวายมา ชื่อนางสร้อยระย้างามแจ่มใส
งามจริตรูปร่างดังนางใน แต่ยังไม่ได้ทำราชการ
อายุเจ้าราวสิบห้าน่าเอ็นดู ยังไม่รู้สิ่งอันใดอยากไปบ้าน
แต่ร้องไห้ถึงบิดาอยู่ช้านาน พวกท้าวนางต่างรำคาญปลอบเอาใจ

08/06/2565

คืนวันนั้นจันทร์สว่างกระจ่างฟ้า
พระทรงธรรม์บรรทมพึ่งเรไร
ลูกสาวเจ้าเมืองพิมายถวายมา
รูปร่างถ้ากระไรมันชอบกล
ตำริพลางทางสั่งเจ้าขรัวยาย
เข็ญใจสักเท่าไรอายุมัน
เออขรัวยายรูปร่างนั้นอย่างไร
ขรัวยายรับรีบกลับมาบัดดล
จะพาตัวสร้อยระย้าขึ้นมาเฝ้า
พี่เลี้ยงแจ้งแต่งตัวให้แก่นาง
ครั้นถึงจึงบังคมหมอบก้มหน้า
พระตรัสว่าให้นั่งขึ้นฉับพลัน
ครั้นนางนั่งพระพินิจพิศพักตร์
ดูขาวคมสมควรเป็นนวลใย
พรุ่งนี้เช้าพาไปมอบพระนายไวย
ขรัวยายช่วยจัดแจงแต่งให้ดี

๏ ครานั้นสาวน้อยสร้อยระย้า
แต่เกิดมามิได้เคยชายประคอง
เราเป็นข้าครั้นจะขัดต้องตัดหัว
ยิ่งนึกนึกแล้วยิ่งให้ใจระกำ
ครั้นรุ่งแสงสุริยาเวลาเช้า
กำชับว่าเข้าของอย่าต้องเตือน
ในสวนขวารุกขชาติงามไสว
หวนพระทัยคิดถึงพลายชุมพล
ยังไม่เห็นหน้าตาแต่สักหน
จะยกให้อ้ายชุมพลมันเลี้ยงกัน
เมืองพิมายให้ลูกสาวเรามานั่น
จะรางวัลให้หลวงนายพลายชุมพล
ตั้งแต่ให้ยังไม่เห็นมันสักหน
ลงจากบนไปบอกพี่เลี้ยงนาง
พระผ่านเกล้าคอยเสด็จอยู่ชั้นล่าง
ขรัวยายนำเยื้องย่างขึ้นมาพลัน
พระจอมภพอยุธยานราสรรค์
จะได้ดูหน้ามันเป็นอย่างไร
อายุสักราวสิบห้าก็ว่าได้
จะยกให้ชุมพลชอบกลดี
เอาวอสำหรับข้างในให้มันขี่
พระสั่งเสร็จจรลีขึ้นแท่นทอง ฯ

คลอน้ำตาคิดถึงตัวยิ่งม้วหมอง
จะมาต้องมีผัวเพราะตัวกรรม
เพราะว่าตัวไร้ที่อุปถัมภ์
นางครวญคร่ำแล้วก็รีบลงมาเรือน
เจ้าขรัวยายเรียกบ่าวมากลาดเกลื่อน
ทั้งเครื่องเรือนเงินทองขนเอาไป

08/06/2565

สร้อยระย้านารีไม่มีชื่น โศกสะอื้นคิดถึงตัวแล้วร้องไห้
ขรัวยายเตือนเจ้าก็เบือนบอกข้าไท จงขนของออกไปให้พร้อมกัน
ไม่อาบน้ำทาแป้งไม่แต่งตัว ใจหมองมัวมีแต่เศร้าเฝ้าโศกศัลย์
ขรัวยายขู่ดูดู๋ดื้อมือคันคัน จะใคร่รันเข้าสักผางเป็นอย่างไร
นางนึกกลัวขรัวยายไปอาบน้ำ ใจยังช้ำนวลแต่หน้านุ่งผ้าใหม่
ทั้งโขลนจ่ามาพร้อมห้อมล้อมไป ท่านข้างเนมาส่งจนถึงเรือน ฯ

๏ ครานั้นหลวงนายพลายชุมพล ฤทธิรณเหลือดีไม่มีเหมือน
เห็นคนมาเซ็งแซ่แร่ขึ้นเรือน ลุกเขยื้อนขยับเข้าห้องใน
ท่านหลวงแผนหมื่นไวยออกไปรับ ต่างคำนับพูดจาอัชฌาสัย
ขรัวยายว่าแน่ขาพระนายไวย พระทรงชัยประทานนางให้น้องชาย
พระไวยหัวร่อคุณพ่อไปจัดของ ทั้งเงินทองเสื้อผ้ามามากหลาย
รางวัลบรรดามาด้วยขรัวยาย ทั้งผ้าลายผ้าแพรมากครามครัน
ครั้นเสร็จสรรพต่างก็กลับราชสถาน พระไวยรีบจัดการขมีขมัน
หลวงแผนพ่อก็ช่วยจัดแจงพลัน หลวงนายนั้นนึกอายไม่ออกมา
ครั้นเสร็จสรรพหลวงแผนแสนสนิท ชำเลืองพิศลูกสะใภ้เสน่หา
นวลละอองผ่องผิวดั่งจันทรา ดูหน้าตาดละนางกินนรรำ
ดูจริตติดจะหงิมไม่ยิ้มแย้ม ดูแช่มแช่มสวยสมช่างคมขำ
ศรีมาลาเจ้าก็มาช่วยแนะนำ ไปบ้านใหม่แล้วก็พร่ำสั่งสอนกัน
แล้วช่วยจัดปูปัดที่นอนให้ ทั้งพระไวยปรีดิ์เปรมเกษมสันต์
ในเรือนเหย้าเข้าของมีครบครัน หลวงแผนนั้นให้ไปบ้านกาญจน์บุรี
บอกแก้วกิริยากับลาวทอง ให้ทั้งสองรีบมายังกรุงศรี
บ่าวรับรีบกลับไปทันที ตรงไปบ้านกาญจน์บุรีดั่งวาจา ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นหลวงนายพลายชุมพล
ครั้นเย็นย่ำค่ำควรจวนเวลา
งามจริตกริยาน่าเอ็นดู
จะใคร่ดูก็อดสูกับพี่ไวย
น่าน้อยใจไยอาทิตย์มิใคร่ล่วง
ถ้ามีฤทธิ์แล้วจะสู้เธอดูลอง
พระสุริยงส่งฟ้าเข้าข้าเอ๋ย
แต่ครวญครำ่ครำสรดรันทดใจ
ดารารายพรายพร่างกลางอากาศ
หลวงนายฤทธิ์สมจิตแล้วจรลี
นุ่งผ้าแดงห่มผ้าขาวม้าร่ำ
ใส่แหวนเพชรเม็ดพร่างกระจ่างตา
ขึ้นเคหาข้าคนอยู่พร้อมพรั่ง
ค่อยค่อยย่องแอบบังหลังลับแล
พลางพินิจดูน้องเห็นหมองเศร้า
ไม่ยิ้มเยือนเอื้อนกล่าวจำนรรจา
พลางเดินเข้าใกล้แล้วแกล้งว่า
นางสาวสาวเหล่านี้ก็รู้ที

๏ ครานั้นหลวงนายชายฉลาด
เห็นพวกเหล่าบ่าวข้าพากันไป
เป็นไรเจ้าเหงาหงิมไม่ยิ้มแย้ม
แม่นั่งอยู่ไยเล่าไม่หาวนอน
ฤทธิรณเหลือดีมีสง่า
ระลึกถึงสร้อยระย้ายิ่งยวนใจ
พี่อยากรู้ว่าอายุสักคราวไหน
คำวันนี้พี่จะไปเคียงประคอง
ช่างเด่นดวงมิใคร่ครรไลล่อง
ให้สมใจที่ไม่ล่องครรไลไป
กระไรเลยนี่จะอยู่ไปถึงไหน
จนสุริย์ใสลับฟ้าเข้าราตรี
ระดาดาษดูสว่างกระจ่างศรี
มาอาบน้ำขัดสีทั่วกายา
ดูงามขำดำดีมีสง่า
ถือพัดงาลงเรือนไม่เชือนแช
พี่เลี้ยงนั่งคอยนางไม่ห่างแห
เห็นนางนั่งนิ่งแน่ไม่เจรจา
ดูหงิมเหงาน่าสงสารเป็นหนักหนา
ดูน้ำตาคลอตาน่าปรานี
ฉันมาหาเทียนชุดจุดบุหรี
ชวนพี่เลี้ยงเลี่ยงหนีไปทันใด ฯ
แสนสวาทยินดีจะมีไหน
เข้านั่งใกล้แล้วก็กล่าวสุนทรวอน
ดูดูแก้มเบือนไม่ล้างเสียบ้างก่อน
นางคมค้อนเคืองใจไม่เจรจา

08/06/2565

นิจจาเจ้าไยไม่กล่าวสุนทรพร้อง
กุศลส่งได้ลูกสาวเจ้าพระยา

๏ ประหลาดจริงนี่อะไรมาได้ค่อน
จะนั่งไยให้นานดึกบ้านนี้
ประหลาดใจนี่กระไรเล่าขาหม่อม
ฉันไม่เคยนอนกับใครแต่ไรมา
แม่ไม่นอนฉันจะนั่งอยู่เป็นเพื่อน
พลางจับจูงมือมาจะพาจร
อะไรเล่าจึงเผ้าแต่โกรธขึ้ง
พลางเลียมลอดสอดต้องเต็มอุรา
อะไรมาคว้าไขว่อย่างนั้นนั่น
ข่มเหงเล่นเช่นนี้ข้ามิเคย
รักอะไรนี่จึงได้มาเกี่ยวน้อง
ฉันไม่เคยมีใครมาไขว่คว้า
ไยสมรแม่จึงวอนให้วางมือ
ว่าพลางทางขยับดับอัคคี
เล่นท่าไรจึงดับไฟเสียหมดนั่น
กระถดถอยออกไปหน่อยหนึ่งเถิดรา
นิจจาน้องไยมาร้องเอาคนรัก
ถ้าวอดวายเห็นจะกลายสวาทหวี
อย่านะหม่อมฉันไม่ยอมให้ง่ายง่าย
หรือรู้จักรักใคร่กันไว้นาน
หรือว่าน้องชังชิงพี่หนักหนา
ไม่สมหน้าเจ้าจึงนิ่งไม่พาที ฯ

ฉันไม่นอนฉันจะนั่งอยู่ที่นี่
นอนเพื่อนพี่แต่พอหลับจึงกลับมา
จัดไว้พร้อมฟูกหมอนนอนสิขา
แล้วเวลานี้ก็ยังไม่ควรนอน
ไปชมเดือนเล่นด้วยกันที่นั่นก่อน
นางหยิกข่วนคมค้อนด้วยโกรธา
ทั้งหยิกทึ้งทุบตีพี่หนักหนา
โอ๊ยหน้าผ่าฉันไม่รู้ว่านมเลย
จงวางฉันดูยิ่งว่าทำหน้าเฉย
อย่าถือเลยเพราะฉันรักหนักอุรา
นี่รักลองรักหลอกตอกหรือขา
ได้เมตตาพ่อจงวางเสียโดยดี
ไม่เห็นหรือรักร้อนในทรวงพี่
ขอจุบทีเถิดนะแม่จงเบือนมา
ข่มเหงฉันจริงจริงยิ่งกว่าข่า
ดูยิ่งว่ายิ่งขยับเข้าทับย
แม่อย่าผลักเลยจงผลาญชีวิตพี่
อยู่อย่างนี้แล้วก็เหลือจะทนทน
ทำวุ่นวายนี่ดั่งหนึ่งฉันแสนซน
ฉันรำคาญหม่อมจงถอยไปเถิดรา

08/06/2565

ไม่เห็นใจหรือไรเล่าเผ่าแต่ไล่ ไม่ไปได้ฉันจะอยู่ให้แม่ฆ่า
แล้วอุ้มแอบแนบประทับกับอุรา พลางซบหน้าลงที่แก้มถนัดใจ
โอ๊ยเป็นเคราะห์เพราะจูกไปถูกแก้ม จะจูบแถมเสียอีกที่หาพึ่งไม่
ว่าพลางกอดสะพักใส่ตักไว้ เคล้นไคล้เคล้าพุ่มปทุมมาลย์
นี่จจาหม่อมจะให้มอมเสียวันนี้ ไม่ปรานีพ่อจึงแกล้งทำหักหาญ
กินที่ไหนนอนที่นั่นฉันรำคาญ เจ้าพลายยิ้มเผยม่านขึ้นบนเตียง
วางนางพลางนอนแล้ววอนว่า ที่สัญญาว่าไว้อย่าหลีกเลี่ยง
พลางอิงแอบแนบน้องประคองเคียง สองเรียงสองร่วมภิรมยา ฯ

๏ ครานั้นพระไวยวรนาถ ครั้นภาณุมาศส่องแสงทุกแหล่งหล้า
รีบแต่งกายชวนพลายชุมพลมา เรียกบรรดาบ่าวไพร่ไปในวัง
ถึงพระโรงต่างก็ตรงเข้ามาเฝ้า แล้วก้มเกล้าคอยสดับฟังรับสั่ง
พระว่าขานการเมืองเรื่องในวัง เมื่อคราวครั้งยายมาหนีตาแดง
ความฎีกามาถวายอีกรายหนึ่ง ยายฟ้องนครชัยศรีหนีเจ๊กแสง
อำแดงวันนั้นกับนายแฟง ทะเลาะกันเพราะแกงไม่มีกิน
แห่งก็ตันวันก็ตีทั้งสองฝ่าย วันก็ป่ายเอาจนแห่งหน้าแดงบ้น
ทรงพระสรวลว่าควรหรือทะเลาะกัน ข้าแม่นดินนี้มันยุ่งทุกอย่างไป
จึงตรัสสั่งพระไวยให้ชำระ แพ้ชนะตามแต่เอ็งจะปรับไหม
เออหลวงนายกูให้เมียเอ็งไป เจ้าถูกใจหรือเปล่าจงเล่ามา
หลวงนายยิ้มพระก็เย้อนเอ้อนโองการ จะแต่งงานแล้วเจ้าจงบอกข้า
พระตรัสเสร็จเสด็จลับกายา ชุนนางต่างกลับเคหาทั้งสิ้นพลัน ฯ

๏ ครานั้นพระไวยวรนาถ แสนสวาทปรีดิ์เปรมเกษมสันต์
พอพลบค่ำย่ำเสงสุริยัน มาบ้านท่านเศรษฐีด้วยปรีดา

08/06/2565

คนในเรือนตื่นสะพรั่งบ้างนั่งยาม
พวกสาวสาวเหล่านั้นเล่นสักวา
แสนคะนึงถึงพระนายไม่วายคิด
โอ้คอยหายหรือพระนายเป็นอย่างไร
ชะน้ำใจกระไรพระนายหนอ
จะวานใครให้ไปตามเธอมา
คิดถึงตัวมาชั่วลงคราวนี้
เมียเขามีเช่ไม่รู้อยู่เมื่อไร
แต่นี้ไปจงจำอย่าทำชั่ว
ยิ่งตรองตรึกยิ่งนึกโศกทวี

๏ ครานั้นพระนายชายฉลาด
เสกก้อนดินปาข้ามหลังคามา
ระเนนนอนหลับนิ่งไม่ติงกาย
ประตูเรือนข้างในใส่ลิ่มดาล
พระหมื่นไวยใจกล้าขึ้นมาพลัน
ที่บนเรือนเกลื่อนกล่นด้วยคนนอน
ขึ้นบนเตียงเคียงข้างเห็นนางหลับ
นางลืมตาตกใจถามไปพลัน
พระไวยยิ้มหยอกเย้าเข้าเคล้าเคลีย
นางว่าก้อเออนี่ใครเป็นเมียใคร
ใครซื้อขายหย่าร้างให้เจ้าเล่า
อย่านั่งอยู่ที่นี่ฉันจะนอน

คอยห้ามปรามผู้คนที่แปลกหน้า
เจ้าแว่นฟ้านอนฟังอยู่ข้างใน
จนอาทิตย์เลี่ยวลับเหลี่ยมไศล
จะเจ็บไข้หรือมิได้ประจักษ์ตา
มาลวงล่อแล้วหลบไม่มาหา
ไม่เห็นหน้าที่จะนึกวานใครไป
เออพอที่หรือมาเชือเขาหลอกได้
ก็สาใจแล้วที่ใจเราไม่ดี
สงสารตัวบ้างสิใจกระไรนี่
ถึงยามดีก็ยิ่งมีแต่น้ำตา ฯ

สามารถยืนร่ายพระคาถา
คนในเรือนตั้งหนึ่งว่าต้องลมพาน
ไม่มีใครตื่นหมดสิ้นทั้งบ้าน
ประตูบ้านเปิดอยู่ไม่ใส่กลอน
เงียบจนชั้นสุนัขไม่เห่าหอน
พระหมื่นไวยรีบจรเข้าไปพลัน
เข้าสวมสอดกอดประทับแล้วรับขวัญ
พระไวยว่าฉันนางว่ามาทำไม
มาหาเมียจะให้มาเวลาไหน
พระไวยว่าแม่แว่นหล่อนแสนงอน
เมียของเราหมอนก็รู้จงถามหมอน
พระไวยวอนว่าขับฉันทำไม

08/06/2565

นี่หม่อมลาหรือจึงมาได้คล่องคล่อง เปล่าตอกน้องถึงไม่ลาก็มาได้
แม่โกรธพี่หรือว่ามานั้นช้าไป จะโกรธไยใครเขาเรียกให้หม่อมมา
ฉันได้ชั่วก็เพราะเชื่อหม่อมง่ายง่าย เหลือจะอายคำคนเขาค่อนว่า
แต่นี้ไปก็จะได้แต่เวทนา จะเอาหน้าไปแฝงไว้แห่งใด
นึ่งเกิดน้องเจ้าอย่าร้องพี่จะเล่า นิจจาเจ้าช่างไม่เห็นธุระได้
ธุระมีแต่ที่เมียเขาห้ามไว้ มาไม่ได้จริงหม่อมจึงไม่มา
ดูเอาเถิดดูเถิดอย่างไรเจ้า ไม่ทันเล่าชิงรู้ไปล่วงหน้า
เจ้าก็เป็นคนดีมีปัญญา สกัดหน้าล่วงรู้ทุกอย่างไป
นี่ถูกใจหรือพระไวยจึงโกรธฉัน ไม่น่าขันที่จะเคืองที่เรื่องไหน
มาใส่ความเอาทุกอย่างต่างต่างไป เมื่อแม่ไม่เมตตาจะลาจร
พลางเบ่ามนต์ดลจิตประสิทธิ์ซ้ำ แล้วแกล้งทำลุกมาฉันลาก่อน

นางฉวยฉุดยุดไว้ไม่ให้จร จะมานอนหรือมาหย่าให้ว่ามา
พระไวยยิ้มถ้าจะหย่าไม่มาตอก จะมาบอกด้วยธุระนั้นหนักหนา
ด้วยหลวงนายได้เมียประทานมา อยู่จัดแจงเคหาจึงช้านาน
จริงนะน้องใช่ไม่นึกระลึกถึง ใจพี่จึงร้อนยิ่งกว่าไฟผลาญ
แม่ไม่เห็นแล้วก็ว่าน่าร่ำคาญ ถึงอยู่บ้านใช่จะสุขสักเวลา
แม่จงรู้เถอะอย่าขุ่นนักเลยน้อง พลางประคองกอดแอบไว้แนบหน้า
ของที่เคยขอให้เชยชื่นวิญญาณ์ นางว่าอย่าหยุกหยิกอย่ากวนใจ
ตามจะทำพี่จะทนก็เพราะรัก กอดสะพักไว้กับอกไม่ห่างได้
นางว่าเบื่อเหลือจะร้อนนอนให้ไกล ร่ำคาญใจเผ้าแต่คลำให้ช้ำมือ
เป็นเจ้าของแต่จะต้องก็ไม่ได้ หวงไว้ขายหรือจะให้ผู้ใดถือ
ถึงถูกต้องก็ประคองแต่พอครือ แม่อย่าตื้อเลยจงผ่อนให้ดีดี

08/06/2565

ฉันเหลือร้อนพ่อจงนอนอยู่นี่ก่อน
พลางลุกมาพระไวยคว้าไว้ทันที
บอกว่าร้อนยังไม่นอนจะอาบน้ำ
ว่าพลางนางก็คลาออกมาพลัน
ดูฉุดผ้าแล้วมาคร่าของสงวน
จะอาบน้ำเผ่าแต่ปล้ำเข้ายุดย้อ
พระไวยย่องยิ้มพลางแล้วทางว่า
อย่าเพ่อไปพี่จะไปอาบด้วยกัน
น่ารำคาญฉันมีขันอยู่แล้วหม่อม
ประหลาดแท้ช่างรังแกฉันสุดใจ
นี่ทำไมใส่ความเอาเล่าน้อง
นี่เป็นไฝหรืออะไรริมรักแร้
กรรมเอ๋ยช่างมากวนจริงจริงหนอ
เข้าไปนอนก่อนเถิดอย่ากวนใจ
จะลูบตัวมัวเล่นอยู่เช่นนี้
เสียงเหมือนคนมองดูอยู่นั่นแน่
พระไวยวิ่งตามมาว่าน่ากลัว
พลางประคองน้องขึ้นบนเตียงพลัน
จะกอดน้องให้แม่นอนอย่าหนาวใจ
พลางหยอกเย้าเคล้าชวนภิรมยา

① คราน้ันท่านเศรษฐีผู้มารดา
แกร้องเรียกผู้คนออกอึงไป

หรือไม่นอนจะมานั่งเล่นที่นี่
อะไรนี่ดูเหมือนแกล้งรังแกกัน
เผ่าแต่ปล้ำพ่อจงปล่อยผ้าห่มฉัน
พระไวยยุดไว้มั่นไม่วางมือ
รังแกกวนนี่เธอช่วยฉันมาหรือ
สะบัดมือเปลื้องผ้าออกมาพลัน
ดูดูผ้าก็ไม่ห่มอย่างไรนั่น
ไม่เอาขันออกมาหรือว่าไร
ไหนแบ่งหอมเล่าเอามาจะทาให้
เอาผ้าไว้แล้วก็วิ่งมารังแก
มาทุบถองหรือมาท้ำก้ำเกินแม่
เออนั่นแน่บวมไม่น้อยถนัดใจ
เผ่าแต่พ้อเหลือจะอายไม่ทนได้
เดี๋ยวจะไปตอกพ่ออย่าตอแย
ไม่บัดสีคนผู้เขาอยู่แซ่
ทำตกใจวิ่งแร่เข้าเรือนพลัน
เข้ากอดตัวดูดู๋กลัวจนตัวสั่น
ขวัญเอ๋ยขวัญขวัญแม่จงคืนมา
ขวัญอย่าได้เร่เตร็ดเตร่จากเคหา
ทั้งสองรางีบระงับเลยหลับไป ฯ
ถึงเวลาแล้วก็ตื่นหาช้าไม่
ช่างหลับนอนนี่กระไรอยู่บ้านนี้

08/06/2565

พระอาทิตย์ขึ้นแดงอยู่แล้วเหวย
พวกข้าพากันตื่นขึ้นทันที
แล้วก็รีบเข้ามาในเรือนใหญ่
จงลุกขึ้นดูมันทำการงาน
เอ๊ะนี่ใครไยมานอนกับลูกข้า
ครั้นจะอึงก็จะอายแก่ผู้คน
จำจะนิ่งเนื้อความถามมันดู
โมโหหุนแล้วระงับดับลงไว้
แกร้องเรียกนอนกระไรยังไม่ตื่น
นอนกระไรมีบุญดั่งขุนนาง

๏ นางแว่นฟ้านอนหลับกับพระไวย
ลุกขึ้นจากที่ตะลีตะลาน
หยิบหาผ้าขันมาล้างหน้า
จะหยิบขันรันเอาของไปใส่ลง
เศรษฐีถามว่าสบงเอามาไย
ใครมานอนเอ็งจงแจ้งแต่จริงมา
แต่กล่อมเกลี้ยงเลี้ยงเจ้าเป็นเท่าไร
กลับมาหาเอาเองไม่เกรงกลัว
นางกราบกรานมารดาน้ำตาตก
ถึงมิชั่วก็เหมือนชั่วจะโทษใคร
ครั้นจะร้องกลัวอำนาจเหลือประหม่า
ลูกจึงชั่วก็เพราะกรรมลูกทำเอง

กระไรเลยเดี๋ยวก็เมียนให้เป็นบ้า
บ้างจับนั่งคว้านี่ตะลีตะลาน
นอนกระไรจนเขาตื่นหมดทั้งบ้าน
แกเผยม่านเข้ามามองเห็นสองคน
ดูแปลกหน้ามาแต่ไหนไม่เห็นหน
ลูกเราชนจะไปโกรธเขาทำไม
จะได้รู้ว่าเจ้านี่มาแต่ไหน
ปิดม่านกลับไปจากเตียงนาง
ลุกขึ้นบ้างเดินจวนสว่าง
จงตื่นบ้างช่วยอีเฒ่ามันทำงาน ฯ
ตกใจเสียงคณแม่แกโกรธง่าน
เจ้าเผยม่านออกมาแล้วปิดลง
เห็นแม่อยู่ยืนประหม่าจนลืมหลง
หยิบสบงใส่ถาดแล้วแบกมา
เออนี่ลืมเหลือใจแล้วลูกข้า
ไม่บอกข้าตามจริงจะเจ็บตัว
ก็หมายใจว่าจะให้เจ้ามีผัว
เขาจะชั่วหรือจะดีประการใด
ทุกข์ในอกเหลือจะเล่าให้แม่ได้
ด้วยพระไวยเธออาจเข้ามาเอง
เธอเข้ามาปลุกปล้ำทำข่มเหง
แม่อย่าได้ครั้นเครงจงเมตตา

08/06/2565

ท่านเศรษฐีนึ่งฟังลูกสาวเล่า
แต่แรกคิดว่าใครที่ไหนมา
เออเมียเขามีอยู่กรรมของข้า
ผัวคุณแม่ศรีมาลาพึ่งแจ้งใจ ฯ

๏ พระไวยนึ่งนอนฟังอยู่ในม่าน
จึงร่ายเทพรำจวนให้ยวนใจ
ลูกทำผิดแล้วคุณแม่จงโปรดเกล้า
จงเลี้ยงไว้ใช้สอยตามอัชฌา
เห็นคุณแม่โกรธง่านหาหายไม่
แล้วคลานไปจากม่านไหว้มารดา
จะขอเป็นรองเท้าไปวันหน้า
ลูกก็เป็นกำพร้าจงปรานี ฯ

๏ ท่านเศรษฐีนั้งฟังพระไวยว่า
สงสารคำร่ำว่าน่าปรานี
คิดแล้วจึงว่ากับพระไวย
อันลูกเมียจะสัญญาอย่าว่ากัน
ว่าพลางทางรับลูกออกมา
ก็สมสู่อยู่กินกับพระไวย
ถูกคาถางวยงงลงกับที่
ก็ตามทีเถิดอยู่เสียด้วยกัน
ฉันนี้ไม่รังเกียจคิดเสียดฉันท์
ถ้าขืนว่าท่านกับฉันจะขัดใจ
เจ้าแว่นฟ้ายินดีจะมีไหน
สำราญใจอยู่ในห้องทั้งสองรา ฯ

๏ จะกล่าวถึงศรีมาลายอดนารี
ไม่เห็นผัวตื่นนอนเหมือนก่อนมา
เอ๊ะพระไวยไยนอนจนบ่านนี้
ครั้นจะเข้าหาเองนึกอายใจ
ครั้นสุริย์ศรีส่องแสงในแหล่งหล้า
ศรีมาลานึกหลากประหลาดใจ
ผิดทีแล้วเห็นจะเป็นไข้
ยอกลูกไปช่วยปลุกคุณพ่อที ฯ

๏ ศรานั้นจึงโฉมเจ้าพลายน้อย
มันมืดอยู่ผู้คนไม่เห็นมี
ศรีมาลาหัวร่อว่าพ่อพลาย
พลางอุ้มลูกแล้วก็รีบเข้าข้างใน
ขึ้นบนเตียงเมียงมองเที่ยวหาจบ
เรียกสาวสาวเข้ามาถามตามสงกา
วิ่งร่อยร่อยเข้ามามองแล้วร้องมี
กลัวตุ๊กแกเต็มทีไม่เข้าไป
ไปไม่ได้ไหนตุ๊กแกมันอยู่ไหน
เบิดหน้าต่างออกไปสว่างตา
ไม่พานพบสงสัยเป็นหนักหนา
ต่างก็ว่ามิได้แจ้งยิ่งแคลงใจ

08/06/2565

ไปถามบ้านหลวงนายกีไม่พบ
หลายตลบนี่ประหลาดเธอไปไหน

ออกมาหาบิดาด้วยทันใด
ว่าพระไวยเธอหายในที่นอน

ท่านหลวงแผนนั่งยั้มแล้วจึงว่า
ในตำราว่าให้รอฟังดูก่อน

วันครูเขาว่าอยู่ทิศอุดร
สตรีซ่อนไว้แน่มานมนาน

ได้เมื่อพระรามไปยกศร
ในนครมิถิลาราชฐาน

อย่าตกใจไปเลยไม่ต้องการ
จงอยู่บ้านเราเถิดลูกไม่เป็นไร

ศรีมาลาฟังบิดาก็แคลงจิต
เอ๊ะนี่ผิดรักลูกสาวแต่ดราวไหน

ครั้นจะว่ากลัวบิดาจะเคืองใจ
ลุกเข้าไปในที่นอนถอนวิญญาณ์

ชะกระไรหนอพระไวยช่างเจ้าชู้
บอกให้รู้ก็จะได้ไม่เที่ยวหา

นี่อยู่อยู่ก็มาจู่ไม่เจรจา
ให้เที่ยวหานั่นน้อยไปเมื่อไร

มิเสียทีผู้หญิงคนไหนหนอ
มันช่างล่อเอาจนหลงมันไปได้

น่าน้อยจิตคิดจะว่าให้สาใจ
ก็ระงับดับไว้กลัวบิดา ฯ

๏ ครานั้นพระไวยวรนาถ
มิได้คลาดห่างเหเสน่หา

เฝ้าเชยชมสมสุขทุกทิวา
ด้วยแว่นฟ้าหล่อนบำรุงไม่ขาดวัน

คลึงเคล้าเฝ้าชมภิรมย์ชื่น
ทุกค่ำคืนมีแต่สุขเกษมสันต์

ลืมเมียหลวงลืมลูกเคยผูกพัน
ลืมจนชั้นเผ่าแหนพระพันปี ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๔๔

พระไวยพลายชุมพลตีคลีวดแขกเมือง

๏ ยังมีนครานานาประเทศ
ถวายสุวรรณบุปผาสุมาลี
ต่างเข้าหาเจ้าพระยาให้พาเฝ้า
ถวายของนองเนืองเครื่องสุวรรณ

๏ ครานั้นพระองค์ผู้ทรงภพ
พระเนาในปรางค์รัตน์อันรูจี
บ้างร้องรับขับเพลงบรรเลงเสียง
บรรทมฟังวังเวงในวิญญาณ์
ครนรุ่งแสงสุริยาภาณุมาศ
พระสำราญบานอารมณ์บรรทมเพลิน
บรรทมตื่นแล้วพระองค์สรงสวย
พร้อมเสนาหมอบแน่นท้องพระโรง
ตำแหน่งใครใครก็ทูลมูลเหตุ
เรื่องทูตแลบรรดาข้าแผ่นดิน

๏ ครานั้นท่านเจ้าคุณกรมท่า
ขอเดชะพระอาญาเบื้นพ้นไป
เมืองละว้าเอาแพรมาถวาย
ไซ่ง่อนมาถวายดอกไม้ทอง
เจ้าล้านช้างมาผ้าคราวเดียวกัน
ทั้งทองทรายหลายหลากก็มากมี
มาน้อมเกศลงประณตบทศรี
ครั้นถึงบ้แล้วก็พากันมาพลัน
พระผ่านเกล้าอยุธยานราสรรค์
ทั้งหิรัญบุปผาสุมาลี ฯ
เสศลบลือทั่วทิศทั้งสี่
พระสนมนารีศาษดา
พิศเพียงดั่งเทพเลขา
แต่บรรดานางห้ามงามเจริญ
สกุณชาติแซ่ซองออกร้องเกรน
ไปจนเกินเวลาสักห้าโมง
เสด็จเคยพระที่นั่งบัลลังก์โถง
พระเอื้อนโองการถามความแผ่นดิน
พระทรงเดชทราบเสร็จทั้งปวงสิ้น
เบ็นเสร็จสิ้นไม่มีเสียนศัตรูภัย ฯ
วันทาแล้วก็ทูลแถลงไข
มีกรุงไกรมาถวายดอกไม้ทอง
กล้วยไม้โกสนทั้งเข้าของ
อีกทั้งของนานาบรรดามี
ถวายสุวรรณต่างต่างหลายอย่างสี
พระพันบีเบิกบานสำราญใจ

08/06/2565

แต่บรรดาเมืองขึ้นมาพร้อมหน้า
ว่าวันนี้เรายังไม่สบายใจ
เราจะให้อ้ายพี่น้องออกรำคลี
ไม่เคยเห็นเขาจะได้มาดูมัน
เช้าหลวงนายไยไม่เห็นอ้ายไวยเล่า
หลวงนายตรึกนึกเกรงพระอาญา
เจ็บอะไรวะอ้ายไวยกูไม่รู้
เอออย่างไรกูจะให้ตีคลีกัน
ขอเดชะพระอาญาเบื้องล้นเกล้า
พระกำรับว่ามึงช่วยดูพี่ชาย
ทั้งมดหมอก็ร้องเรียกเอาโรงใน
บิดาช่วยจัดแจงทั้งหยูกยา

เจ้าพระยาจงไปนัดเขาเสียใหม่
พรุ่งนี้สายแล้วจึงให้มาพร้อมกัน
ยังที่พระที่นั่งสุทไธสวรรย์
แล้วสั่งให้ตกรางวัลทั้งสองรา
มันขาดเผ้าหลายวันไม่เห็นหน้า
ขอเดชะป่วยมาเป็นหลายวัน
ขอเดชะถูกครูแทบอาสัญ
จะหายทันหรือไม่อ้ายหลวงนาย
พรุ่งนี้เช้าค่อยยังชั่วคงรำถวาย
อย่าให้กูได้อายกับวาจา
ขอรับใส่เกล้ากระหม่อมไม่ต้องหา
ค่อยยังชั่วหลายเวลาเพราะบิดร ฯ

๏ ป่างพระองค์ทรงฟังหลวงนายทูล
เสร็จคำรัสตรัสเรื่องพระนคร
พวกขุนนางต่างก็พากันมาบ้าน
กรมท่ามาแจ้งเจ้าเมืองพลัน

๏ ครานั้นหลวงนายชายฉลาด
ครั้นเสด็จขึ้นแล้วก็ตรองการ
ก็ไม่รู้ว่าจะอยู่หนไหนแน่
จำจะถามพรายดูให้รู้ใจ
พลายชุมพลจึงว่าอ้ายพวกนี้
พรายรำแล้วก็นำไปบัดดล

นเรนทร์สูรแสนสุขสโมสร
เสด็จจรเข้าปราสาทราชสุวรรณ
แสะสำราญปรีดิ์เปรมเกษมสันต์
ตามบัญชาสั่งทุกประการ ฯ

สามารถคนกลั่วทั่วสถาน
จะไปบ้านบอกพี่ให้แจ้งใจ
หายไปแต่เดือนก่อนหาเห็นไม่
คิดแล้วเรียกไปด้วยเวทมนตร์
เอ็งช่วยชี้เรือนพระน้องให้ลักหน
ฝ่ายชุมพลก็มาไม่ช้าพลัน

08/06/2565

ครั้นถึงบ้านพรายก็ชี้ว่านี่แน่
ที่ตึกขวางข้างหอนั่งออกไปนั้น
หลวงนายนึกหัวร่ออ้อวันนั้น
มาถึงนี่แล้วก็ไม่ใคร่จะไป
พลางยืนคอยเห็นข้าขึ้นมานอก
ว่าฉันมาคอยหาเป็นช้านาน
พวกบ่าวแจ้งว่าเป็นน้องของพระไวย
นั่งที่หอรอท่าไม่ช้าพลัน
ว่าพลางทางกลับเข้าข้างใน
บัดนี้คุณหลวงนายน้องชายมา
พระไวยนั่งฟังบ่าวเล่าว่าน้อง
นี่ศรีมาลาใช้มาหรือว่าไร
คิดพลางทางเดินออกมาหา
ยกมือไหว้แล้วก็ถามไปทันที
มีรับสั่งให้คุณพี่ไปรำทวน
รุ่งพรุ่งนี้คุณพี่จงเร่งไป

๏ พระไวยว่าจะทูลก็ไม่ปด
ไม่แกล้งว่าเหมือนหนึ่งหลอกบอกอาการ
จริงกระนั้นฉันดูหน้าสลดนัก
อ่อเช่นนั้นสิจึงซูบผิดรูปทรง
พระไวยยิ้มแล้วก็เย้อนย้อนถามน้อง
หลวงนายนิ่งมิได้ตอบประการใด

คนอยู่แซ่บ้านเศรษฐีมีตึกกั้น
คือเรือนท่านภรรยาพระนายไวย
เราหาทันรู้เท่าพี่ไวยไม่
เพราะติดใจบ้านนี้พึ่งแจ้งการ
ฉันวานบอกที่ท่านเจ้าของบ้าน
มายืนอยู่ประตูบ้านจนเหนื่อยครัน
เชิญขึ้นไปบนเรือนขมีขมัน
จะเรียนท่านมาข้างนอกให้พูดจา
พบพระไวยตีระนาดคลานเข้าหา
นั่งคอยท่าอยู่ที่หอให้เชิญไป
มาคอยจ้องนั่งรออยู่หอใหญ่
มาทำไมหรือว่าราชการมี
ชุมพลเหลียวแลมาเห็นคุณพี่
นี่อยู่ดีหรือว่าป่วยประการใด
ให้พวกญวนเขาดูอย่าช้าได้
แล้วเล่าให้แจ้งสิ้นทุกประการ ฯ
จริงหมดตั้งแต่พี่มาแต่บ้าน
แต่เจ็บนานพี่พึ่งคลายสบายลง
พี่เจ็บรักเจ็บโรคหรือเจ็บหลง
ก็คิดสงสารพี่เบี่ยงพ้นไป
เออเมียเจ้าเขาว่าท้องหรือหาไม่
ข้างพระไวยหัวร่อล้อชุมพล

08/06/2565

แล้วสั่งบ่าวเอ็งไปบอกเจ้าแว่นฟ้า
บ่าวบอกนางก็ออกมาบัดดล
คำนับนางนางก็รับคำนับน้อง
พระไวยแจ้งตามจริงทุกสิ่งไป
กับชุมพลพรุ่งนี้หน้าที่นั่ง
ให้รำคลีประกวดอวดพวกญวน
สารพันจนครบเครื่องตบแต่ง
ท่านข้างนี้เป็นเศรษฐีมีถมไป
สงสารน้องจะต้องแต่งให้เหมือนพี่
งอนกระไรหนอพระไวยช่างพูดจา
สักสิบน้องก็จะแต่งไม่อายหน้า
จริงนะนายจะให้อายเขาทำไม
ว่าพลางทางกลับเข้าข้างใน
เครื่องนากเครื่องทองของนานา
จัดเสร็จแล้วให้คนขนออกไป
เลือกล้วนเพชรเม็ดใหญ่ที่อย่างดี
ส่งให้น้องของนี้จะออกหน้า
ครั้นเสร็จสรรพชุมพลกลับออกมาพลัน
แม่ช่างดีใจอารีช่วยแผ่เผื่อ
พลางเชยชมสมสองกับน้องนาง
แม่แก้วตายาใจไปกับผัว
ศรีมาลาเขาก็ดีไม่มีงอน
ชุมพลมาอยากจะพบประสักหน
พลายชุมพลเห็นพี่ก็ดีใจ
ต่างยิ้มย่องพูดจาอัชฌาสัย
รับสั่งให้พี่นี้ไปรำทวน
พระคำรัสตรัสสั่งมาถี่ถ้วน
จะรำทวนครั้งนี้พี่ท้อใจ
ไม่มีใครจัดแจงหามาให้
ดูน้ำใจเหมือนจะนิ่งไม่นำพา
ของไม่มีก็ใครจะช่วยหา
คราวจะว่าแล้วก็ว่าทุกอย่างไป
ตามประสาคนจนช่วยจัดให้
มาแต่ไกลเขาจะหมิ่นพระเดชา
ยกกำปั่นออกมาไขแล้วค้นหา
เสื้อผ้าโหมดตาดล้วนดีดี
พระนายไวยปรีดิ์เปรมเกษมศรี
ช่างทองตีราคาไว้ห้าพัน
ทั้งเสื้อผ้าสารพัดทุกสิ่งสรรพ์
พระไวยนั้นเข้าห้องประคองนาง
ทั้งขาดเหลือสารพัดไม่ขัดขวาง
เข้าแนบข้างแล้วก็กล่าวสุนทรวอน
อย่าถือตัวเลยจงฟังพี่สั่งสอน
จงโอนอ่อนพูดจากันโดยดี

08/06/2565

ว่าพลางแอบอิงพิงพาด
ท่านทั้งสองปรองดองกันโดยดี

๏ ฝ่ายชุมพลมาบ้านบอกกิจจา
รับสั่งให้รำทวนกับพี่ไวย
ศรีมาลาหัวร่อว่าพ่อดี
ชุมพลแจ้งตามจริงทุกสิ่งอัน
ครั้นเสร็จสรรพสนทนาลาไปบ้าน
เล่าแถลงแจ้งกันกับภรรยา
ครั้นรุ่งแจ้งแสงสีรวีวรรณ
มาอาบน้ำทาแป้งสบแต่งกาย

๏ คราน้นพระไวยวรนาถ
นึกจะชวนแว่นฟ้าให้คลาไคล
คิดพลางกล่าวสุนทรวอนว่า
เชิญแม่ไปเคหากับสามี

๏ คราน้นจึงโฉมเจ้าแว่นฟ้า
ทั้งเมียผัวก็พากันคลาไคล
ท่านเศรษฐีดีใจแกให้พร
อันพ่อผัวเจ้าจงกลัวเหมือนบิดา
แม่สอนเจ้าเจ้าจงจำคำแม่ว่า
จงอัชฌาเมื่อเวลาจะนั่งเดิน
สองคำนับรับพรแล้วจรมา
ครั้นเสร็จสรรพเจ้าก็กลับมาแต่งตัว

แสนสวาทปรีดิ์เปรมเกษมศรี
จนราตรีค่ำก็หลับระงับไป ฯ

แจ้งกับพี่ศรีมาลาหาช้าไม่
ฉันตามไปจนถึงเคหาพลัน
ไปตามพี่พบอยู่ที่ไหนนั่น
แล้วถามฉันถึงคุณพี่ศรีมาลา
แสนสำราญปรีดิ์เปรมเป็นนักหนา
สร้อยระย้าเจ้าก็ยิ้มอยู่พร้อมพราย
ทั้งสองราพากันรีบผันผาย
นั่งสบายอยู่ที่บ้านคอยพระไวย ฯ

ครั้นภาณุมาศส่องแสงจำรัสไข
ได้ไปไหว้ศรีมาลายอดนารี
แม่แก้วตาชูจิตชีวิตพี่
ได้ไหว้พี่ศรีมาลาจะช้าไย ฯ

ได้ฟังว่ายินดีจะมีไหน
จึงเข้าไปแจ้งการกับมารดา
แล้วสั่งสอนลูกรักเป็นนักหนา
ศรีมาลาเขาเป็นหลวงอย่าล่วงเกิน
ไปเบื้องหน้าจะมีคนสรรเสริญ
จะเจริญราศีไม่มีมัว
เจ้าแว่นฟ้าจัดแจงแต่งให้ผัว
พร้อมผัวพร้อมเมียลงเรือมา

08/06/2565

ครั้นถึงหน้าท่าหาช้าไม่
เจ้าแว่นฟ้ายาใจก็ใคลคลา

๏ ครานั้นนารีศรีมาลา
นายผู้ชายหายไปเป็นหลายวัน
นางรู้เรื่องเคืองอยู่แต่สู้กลั้น
นั่งคอยอยู่หมายจะดูภรรยา

๏ ครานั้นพระไวยวรนาถ
เชื่อเชิญแว่นฟ้าให้คลาใคล
จึงแจ้งกับบิดามาแต่ต้น
หลวงแผนว่าเออมีราชการ
แล้วเหลียวมารับไหว้เจ้าแว่นฟ้า
กระนี้หรือจะมิหลงเล่าออไวย
คิดพลางทางเรียกหลานชาย
เจ้าพลายเพชรวิ่งตรงเข้ามาพลัน
เจ้าแว่นฟ้าอุ้มไว้ในทันที
เจ้าพลายวิ่งหนีมาหาพระไวย
พระไวยว่าข้าอยู่มิได้ไปไหน
ชวนแว่นฟ้าให้มาหาศรีมาลา

๏ ครานั้นศรีมาลาเจ้ายาใจ
กระโถนนากภานากมีถาดรอง
พอเหลือบไปเห็นพระไวยพาเมียมา
ร้องเรียกหาให้เข้ามานั่งด้วยกัน
พระไวยจึงขึ้นบนเคหา
ตามผัวขึ้นมาบนเรือนพลัน ฯ
บ่าวข้ามาแจ้งทุกสิ่งสรรพ์
เดี๋ยวนี้ท่านพาเมียท่านกลับมา
ให้จัดสรรค์หานหมากไปสู่หา
จะมาหาหรือมิมาประการใด ฯ
แสนฉลาดยินดีจะมีไหน
ขึ้นหอใหญ่หาบิดาไม่ช้าการ
ว่าชุมพลหล่อนไปตามฉันถึงบ้าน
ไปจากบ้านเจ้าไม่บอกไว้กับใคร
ดูหน้าตาดมดีจะมีไหน
มันหนีไปอยู่บ้านเขานานครัน
ให้มาไหว้แม่เสียขมีขมัน
หลวงแผนว่าไหว้ท่านเสียเป็นไร
จงมานี่เถิดพ่อหนูจะไปไหน
คุณพ่อไปไหนนานไม่เห็นมา
แล้วอุ้มลูกเข้าไปในเคหา
เจ้าแว่นฟ้าตามไปดั่งใจปอง ฯ
อยู่ข้างในจัดแจงทุกสิ่งของ
กระเป๋าทองโต๊ะชุดทุกสิ่งอัน
ศรีมาลาเจ้าก็รับขมีขมัน
พระไวยหันเข้าเรือนไม่เจรจา

08/06/2565

เจ้าแว่นฟ้าทรุดนั่งลงทันใด
แล้วคอยดูท่วงทีศรีมาลา
๏ ครานั้นนารีศรีมาลา
จึงปราศรัยด้วยใจเป็นสัจจัง
เจ้าแว่นฟ้าว่าท่านอย่าฉันทา
ศรีมาลาเจ้าก็ว่าอย่าแคลงใจ
เห็นท่วงทีมิได้มีระคางข้อง
เรียกหาข้าไทมาถามพลาง
เอ็งผูกม้าเคยขี่ไว้คอยท่า
สั่งบ่าวแล้วก็ก้าวขึ้นบันได
ทั้งสองอย่ารังเกียจคิดเคียดฉันท์
จงไปนั่งข้างพวกเมียขุนนาง
เจ้าจงชวนน้องสะใภ้ไปด้วยกัน
เจ้าก็เป็นผู้ใหญ่ไวบัญญา
สั่งพลางทางเรียกไปทันใด
เลือกที่รูปดีดีสักสี่คน
ลงไปเตือนหลวงนายอย่าได้ช้า
บ่าวรับรีบกลับไปทันใด
เอาน้ำมันเสกใส่มิได้ช้า
เอาหวีเสยสอยกันเป็นผึกบัว
เจ้าเบี้ยวมาถึงเรือนคุณหลวงนาย
จึงแจ้งความตามนายใช้มานั้น
พลางยกมือขึ้นไหว้ด้วยหรรษา
เขาจะว่าเป็นอย่างไรจะใคร่ฟัง ฯ
เห็นแว่นฟ้ามาไหว้ดังใจหวัง
เจ้าอย่ารังเกียจจิตคิดฉันใด
จงเมตตาเหมือนหนึ่งน้องร่วมท้องไส้
ฝ่ายพระไวยแอบฟังทั้งสองนาง
ออกจากห้องแล้วก็รีบลงไปล่าง
พวกขุนนางพร้อมหน้าแล้วหรือไร
อีกทั้งม้าพลายชุมพลช่วยผูกให้
เข้านั่งใกล้ศรีมาลาแล้วว่าพลาง
ไปด้วยกันตูผัวอยู่ห่างห่าง
สั่งพลางทางบอกศรีมาลา
เด็กนั้นยังไม่รู้จักเดียงสา
หน้าพลับพลาพวกตำรวจมันไล่คน
เฮ้ยอ้ายเด็กไปไหนไม่เห็นหน
ถือของตามก้นกูเข้าไป
บอกว่าข้าคอยรออยู่หอใหญ่
พระนายไวยเข้าห้องแล้วแต่งตัว
ผงดินสอผัดหน้าทาขนทั่ว
แต่งตัวแล้วก็มานุ่งผ้าพลัน
เห็นจัดแจงแต่งกายอยู่เฉิดฉัน
แล้วกราบลามาพลันด้วยทันที

08/06/2565

หลวงนายรู้รีบมาหาช้าไม่ กับบ่าวไพร่ตามหลังอยู่อึงมี่
ทั้งผ้วเมียผายผันมาทันที จรลีถึงเรือนพระหมื่นไวย
ถึงหอนั่งคนก็นั่งอยู่พร้อมหน้า พระนายผินพักตราแล้วปราศรัย
มาด้วยกันทั้งสองต้องในใจ เจ้าสร้อยระย้ายกมือไหว้ไปทันที
แล้วไหว้พี่ศรีมาลาแว่นฟ้าด้วย พระไวยฉวยพูดจาว่าเออนี่
ศรีมาลาเป็นผู้ใหญ่ไปด้วยชี นั่งดูที่พลับพลาหน้าข้างใน
ทั้งสองนายแต่งกายแล้วมิช้า ก็ลงจากเคหาไม่ช้าได้
รีบดำเนินเดินมาพร้อมข้าเท บัดเดี๋ยวใจถึงพลับพลาพร้อมหน้ากัน
เจ้าเมืองจีนนั้นมานั่งคอยท่า เจ้าพระยาพระหลวงทั้งปวงนั่น
นั่งตามตำแหน่งแห่งตนนั้น คอยทรงธรรม์จอมนิเวศน์เขตนคร ฯ

๏ คราน้ันพระองค์ดำรงภพ ขจรจบลือทั่วกลัวสยอน
ประจามิตรมิได้รอมาต่อกร ทุกนครอ่อนเกล้าอภิวันท์
พระสำราญหฤทัยในไสยาสน์ ภาณุมาศเยี่ยมยอดสะดาหมัน
สะดุ้งตื่นพี่นองค์พระทรงธรรม์ พอสุริยันสายสางสว่างตา
ทรงคะนึงถึงเรื่องเมืองจีนเผ้า เรานัดเขาว่าวันนี้มีกลีหนา
ให้อ้ายไวยกับพลายชุมพลมา ตีคลีหน้าที่นั่งให้มันดู
พระตริแล้วลุกจากบรรจถรณ์ ฝูงนิกรคอยถวายน้ำสรงอยู่
พร้อมสะพรั่งนั่งเรียงเคียงเป็นคู่ คอยพระผู้จอมจักรนัครา
พระยุรยาตรย่างเยื้องเข้าที่สรง ผลัดผ้าทรงสู่แท่นอันเลขา
พนักงานไขปทุมท่อธารา กระเซ็นซ่าฝอยฟองมาต้ององค์
น้ำกุหลาบอาบอบแต่กลิ่นหอม สุคนธ์พร้อมพุ่งไปในที่สรง
พนักงานคลานหมอบแล้วยอบลง ถวายภูษาทรงค่าควรเมือง

08/06/2565

พระสอดใส่เครื่องทรงทรงประดับ ฤๅวาบวับแสงสีมณีเหลือง
ธำมรงค์ทรงอร่ามงามประเทือง จำรูญเรืองด้วยเพชรเม็ดมุกดา
แล้วสวมทรงมงกุฎสุดประเสริฐ งามเลิศล้วนมณีอันมีค่า
วาวแวววาวแก้วกับจินดา ดังดาราสุกสว่างกลางอัมพร
พระทรงเสร็จแล้วเสด็จยุรยาตร ฝูงนางนาฏเชิญเครื่องเรืองสลอน
กรกุมพระขรรค์แก้วบทจร ภูธรเสด็จเลยถึงเกยพลัน
ประทับเกยแล้วเลยขึ้นเสลี่ยง ขุนนางเคียงแซงข้างพลางผายผัน
ตำรวจเดินเป็นแถวตามแนวกัน พร้อมกำนัลตามหลังสะพรั่งมา
ถึงพลับพลาหน้าจักรวรรดิ์ราช ฤๅนาถขึ้นยังตำหนักขวา
พร้อมด้วยเหล่าสาวสุรางค์นางพระยา ได้เวลาเสด็จเดินดำเนินไป
พนักงานวิสูตรก็รูดกร่าง พระเยื้องย่างขึ้นแท่นทองสุดผ่องใส
ขุนนางราบกราบก้มบังคมไหว้ คอยฟังไทรับสั่งข้อคดี
พระเบือนพักตร์โอภามาปราศรัย เรานัดไว้ว่าให้ท่านมาวันนี้
ตุ๊กลีเล่นเป็นขวัญตาในธานี เย้ยมนตรีบอกอ้ายไวให้เข้ามา
พนักงานธงแดงก็แกว่งธง เวียนวงแล้วก็ปักไว้ตรงหน้า
ถวายบังคมกราบงามถ้วนสามลา ลุกเข้ามาที่นั่งด้วยฉับไว ฯ

๏ กรานั้นหมื่นไวยพลายชุมพล ฤทธิรณด้วยพระเวทข้างเพทไสย
อ่านคาถาพระยามนตร์ให้คลใจ ใครแลไปต้องจิตด้วยวิทยา
เห็นธงแดงแกว่งคว้างอยู่กลางสนาม ทั้งหลวงนายพลายงามรำอาสา
กรกุมพาชีแล้วลีลา มาตรงหน้าพระที่นั่งสนามชัย
ทั้งสองนายต่างถวายบังคมบาท ขึ้นสู่หลังอาชาชาติไม่ช้าได้
แล้วชักม้าหันเหียนให้เวียนไป เป็นที่ไล่แล้วก็หันพลันถอยรา

08/06/2565

ขยับโกลนม้าก็โผนเข้าประชิด
ชุมพลชักถอยหลังให้ห่างมา
คลีกระเด็นลงในกลางหว่างสนาม
เสียงฮาลั่นครั่นครื้นทุกคนไป
มิเสียทีเป็นทหารชาญสนาม
ทั้งแคล่วคล่องว่องไวในกระบวน
ดูงามคมสมรูปเป็นนวลศรี
ทั้งน้องชายก็สำอางลออตา
จะกรายกรอ่อนแขนก็แอ่นหยับ
แม้นหญิงใดยลพบประสบคราว
จะแลไหนมันให้งามไปทั้งนั้น
ดูก็งามไปทั้งกายไม่หายนวล
บ้างก็ว่าถ้าได้กับเราแล้ว
ถึงแดดลมมิให้ต้องหมองละมุน
ที่สาวแส้แม่ม่ายใจเสียวเสียว
เพราะมันแก่เกินกิริ้นอุบาย
ถึงสาวแส้สู้แก่คงไม่ได้
ไม่ต้องเหนื่อยกายาโลมาชัน
เปรียบเหมือนมะพร้าวห้าวที่เขาปอก
ถ้าหมั่นเคี้ยวแล้วมันคันเพดาน

๏ ครานั้นนารีศรีมาลา
กับสร้อยระย้านวลละอองน้องสะใภ้
ลูกคลีคิดอยู่กับไม้พระไวยหน้า
พอได้ท่าหวดขวับขับม้าไป
คนดูตามยัดเยียดเบียดไม่ไหว
เจ๊กจีนไทยต่างชมว่าสมควร
กล้าสงครามเชิงดีทั้งถีถ้วน
จึงสมควรเป็นทหารอยุธยา
ทั้งอินทรีย์แสไม่เบื่อเลยนะจ๊ะ
ด้วยจินดาเครื่องประดับวะวับวาว
ดูราวกับนางละคอนที่รุ่นสาว
สงนั่งหาวบ่นเพ้อละเมอครวญ
เพราะพระเวทพากระสันให้บันป่วน
น่าสงวนจริงจริงหนอเจียวพ่อคุณ
จะกอดแก้วไว้กับกายมิให้วุ่น
จะกอดอุ่นไว้ในเรือนไม่เคลื่อนคลาย
นึกจะเกี้ยวก็ไม่สมอารมณ์หมาย
นั่งน้ำลายฟูมปากะเหมือนอยากตรัน
มีเม็ดไพรท่วงทีจะดีหัน
เป็นแต่ดันไว้ก็เสร็จสำเร็จการ
ถึงแข็งนอกหมั้นเคี้ยวคงเปรี้ยวหวาน
ไม่รำคาญด้วยมันคล่องทำนองใน ๆ
กับแว่นฟ้าเยาวยอดพิสมัย
กับข้าไทนั่งเรียงเคียงกันมา

08/06/2565

ต่างก็แลดูผัวของตัวไซร้ งามวิไลเพราพริ้มเป็นนักหนา
ฝ่ายท่านหญิงนารีศรีมาลา เห็นแว่นฟ้าดูพระนายไม่อายเลย
จึงแกล้งว่าแว่นฟ้าน้องรักพี่ ส่งหีบหมากให้ทีเถิดหล่อนเอ๋ย
ช่างเปรี้ยวปากนี่กระไรไม่หายเลย ลมมันเชยพัดหมากปากแห้งไป
เจ้าแว่นฟ้ากำลังเผลอไม่ทันรู้ โดนกระทู้เหลือแสบแทบไถล
ครั้นจะพูดตอบความจะลามไป แกล้งอดใจมิได้พูดตอบสักที
ศรีมาลาตริตรึกนึกในใจ จะหาไหนเหมือนอย่างแว่นฟ้านี่
ไม่แง่งอนเหมือนอีสาวลาวอัปรีย์ หญิงอย่างนี้ควรจะเลี้ยงไว้เคียงนอนฯ

๏ ครานั้นพระไวยหลวงนายฤทธิ์ เชิงจริตเหมือนกันแล้วผันผ่อน
สุริยาล่าลับยุคุนธร ชักม้าถอนเสียให้ห่างเหยาะย่างมา
แล้วกรายกรรำคลีเป็นลีลาศ อาชาชาติเต้นเหยาะเฉพาะหน้า
ฉวัดเฉวียนเปลี่ยนแปลงแว้งไปมา เป็นพัดชาน้อมกายถวายพร
แล้วแกว่งคลีท่าย่างเป็นทางรำ จับระบำเหมือนอย่างนางอัปสร
พอสิ้นเพลงแล้วก็ก้มประนมกร ลงอัสดรเข้ามาพลับพลาชัย ฯ

๏ เจ้าเมืองจีนหัวเราะงอว่าฮ้อซี รำดีดีอั๊วฮ้อหัวร่อใหญ่
ยิงฟันขาวเสียงลั่นสนั่นไป บ้างปราศรัยว่าเลิศประเสริฐชาย
แล้วก็ให้เงินตราทั้งผ้าผ่อน แพรหงอนไก่ย่นออกมากหลาย
ทั้งพี่น้องได้รางวัลกันมากมาย จีนทั้งหลายร้องชมว่าสมควร ฯ

๏ บ่างพระจอมอยุธยามหาสถาน มีโองการสั่งคดีมาถี่ถ้วน
ให้เอาเงินมารางวัลมันจึงควร นับประมวลสิบชั่งเป็นรางวัล
เฮ้ยอ้ายไวยเอาไปแบ่งกันพี่น้อง นี่เป็นของกูให้ไม่เสกสรร
พระไวยรับกราบก้มบังคมคัล อภิวันท์ถอยกลับมาฉับไว

08/06/2565

๏ บ่างพระองค์ทรงเดชเกศกษัตริย์ โองการตรัสโอภาแล้วปราศรัย
กับเจ้ากรุงจีนพลันด้วยทันใด ในเสฉวนนั้นไซร้อย่างไรนา
บริบูรณ์พูนเกิดธัญญาหาร กับอีกการความไข้อย่างไรหนา
ประจามิตรศัตรูหมู่พาลา ยังมีมารบกวนบ้างหรืออย่างไร ฯ

๏ ฝ่ายเจ้ากรุงเสฉวนผู้มียศ น้อมประณตแล้วก็ทูลสนองไข
ว่าพาราข้านี้ไม่มีภัย ด้วยบุญไทยจอมกษัตริย์เป็นฉัตรกัน
ทั้งข้าวกล้าในนาก็ให้ผล ออกเหลือล้นมากมายไม่เสกสรร
ทั้งความไข้เล่าก็บางห่างทุกอัน ปรบักษ์มักขยั้นไม่แผ้วพาน
ด้วยบุญญาบารมีเป็นที่ยิ่ง บ้องกันจริงมากมายหลายสถาน
ราษฎรมิได้ร้อนเคืองรำคาญ สุขสำราญถ้วนหน้าประชาชน ฯ

๏ พระฟังทูลมูลคดีเห็นดีสิ้น จอมนรินทร์สั่งพวกชาวคลังชน
ทั้งแก้วแหวนเงินทองกองเกลื่อนกล่น มาเหลือล้นหลายอย่างต่างต่างกัน
เป็นรางวัลตอบแทนที่เขาให้ ตามวิสัยกษัตราสืบมานั้น
ให้เลี้ยงเสร็จสำเร็จสิ้นทุกสิ่งอัน จีนเหล่านั้นลากลับไปฉับไว
ลงสู่สำสำเภาขันเสารอก ก็แล่นออกตามอ่าวเสาไสว
ออกทะเลลมก็พาไม่ราใบ สำราญใจถึงบุรีต่างปรีดา ฯ

๏ ฝ่ายพระจอมจุลเจิมเฉลิมโลก สายัณห์โยคเสด็จกลับมิได้ช้า
พร้อมดำรวจเสนีกีลีลา เสร็จยาตราสู่ปราสาทราชวัง
พวกข้าเฝ้าเหล่าทหารพลเรือน ออกกลาดเกลื่อนกลับไปดั่งใจหวัง
ถึงเรือนชานบานใจในอุรัง ลูกเมียนั่งคอยท่าหน้าเบ็นใย
แล้วพูดจาจู๋จี๋อย่างนี้อย่างนั้น ไปด้วยกันดูเล่นเบ็นไฉน
เขาดีดีวันนี้ดีสุดใจ พระนายไวยกับน้องเบ็นสองคน

08/06/2565

ได้รางวัลเงินตราทั้งผ้าผ่อน ทั้งแพรหงอนไก่สีเนื้อดีย่น
บ้างก็ว่าฉันเหนื่อยเมื่อยเต็มทน พาเมียตนเข้าเรือนเชือนหลับไป ฯ

๏ ครานั้นพระนายพลายชุมพล พาเมียตนกลับมาหาช้าไม่
บ่าวไพร่แบกหลามตามนายไป ถึงบันไดขึ้นบ้านสถานตน
ทั้งเงินตราผ้าไหมได้ประทาน แจกลูกหลานน้าป้ามาแต่ต้น
ทั้งบ่าวไพร่หญิงชายให้ทุกคน ที่ดีขนให้กับเมียเฉลี่ยกัน
ศรีมาลาเมียใหญ่ได้มากหน่อย แม่นฟ้าเป็นเมียน้อยไม่เสกสรรค์
ก็แบ่งให้ตามส่วนได้ควรกัน ไม่เดียดฉันท์แง่งอนผ่อนตามใจ
แต่หลวงนายเจ้าพลายชุมพลนั้น แม่สร้อยระย้าจอมขวัญผู้พิสมัย
ครั้นกลับมาถึงบ้านสำราญใจ ไม่ต้องแบ่งให้ใครสักสิ่งอัน
ด้วยคู่ตัวผัวเมียเอี่ยมข้างสาว กลางคืนวันมีแต่หนาวเข้าคลึงหนัน
เวลาร้อนน้อยเต็มที่ไม่มีวัน ประเดี๋ยวหนาวหนาวสั่นนั้นร่ำไป
วิสัยหนุ่มกับสาวมักหนาวบ่อย โรคมันคอยชักสั่นให้หวั่นไหว
จะร่ำว่าเห็นจะช้าเนื้อความไป ท่านผู้ฟังนั้นไซร้จะโกรธา
ว่าพูดมากเหลวไหลไม่ได้เรื่อง จะฟังเบื้องโบราณต่อข้อมีหนา
ต้องกล่าวโดยพิสดารนานสืบมา องค์สมเด็จพันวษานั้นต่อไป ฯ

๏ ครานั้นพระองค์ผู้ทรงภพ ทรงปรารภความชราเข้ามาใกล้
พระโรคาอาการนั้นร่ำไป พระทรงชัยดับขันธ์สวรรคต
พวกเสนาน้อยใหญ่ในราชฐาน จึงเชิญพระกุมารองค์โอรส
ขึ้นครองราชสวรรยาให้ปรากฏ ตามกำหนดสืบวงศ์กษัตรา
แต่กษัตริย์องค์นั้นได้ครองกรุง เพื่องฟุ้งทั่วไปทุกทิศา
ประจามิตรมิได้รอต่อศัตรา จึงหยุดการยุทธนามาช้านาน ฯ

08/06/2565

๏ หลวงแผนนั้นก็แก่ชราภาพ ตั้งแต่ปราบศัตรูหมู่ทหาร
ถึงกองกรรมที่แกทำมากประมาณ กำหนดกาลแกก็ล่วงพิราลัย
ทั้งนางแก้วกิริยานางลาวทอง เมียทั้งสองก็แก่ถึงตักษัย
ก็ตายสิ้นตามกันเพราะนานไป พ่อแม่ใครลูกได้เผาตามเหล่ามา
พระนายไวยที่ชื่อพลายงามนั้น ก็ชีพลับดับขันธ์สิ้นสังขาร์
อันแว่นฟ้านารีศรีมาลา ยังวัฒนาเลี้ยงลูกอยู่ทุกวัน
แต่ลูกชายฝากไว้กับสมภาร อยู่สถานวัดสัมเกลี้ยงใหญ่นั่น
ทั้งพี่น้องรู้วิชาสารพัน ทั้งเลขยันต์ปถมังช่างชำนาญ
ล่องหนหายตัวสะกดทัพ ผูกพยนตร์มนต์สำหรับกับทหาร
รู้เมฆดั้นเมฆฉายหลายประการ ชำนิชำนาญการเพียรเรียนต่อมา
แต่หลวงนายชื่อพลายชุมพลนั้น อยู่ด้วยกันกับเมียนานนักหนา
เป็นอย่างไรจึ่งไม่มีซึ่งบุตรา หรือจะว่าเขาเป็นหมันก็ตามที
วิสัยคนไม่มีบุตรแล้วไซร้ จะบนบวงสรวงไหว้อย่างไรนี่
ถึงได้ยาสำคัญอันอย่างดี ถ้าไม่มีแล้วก็เปล่าไม่เข้าการ
ถึงผัวเมียเขาทั้งสองใช่อยู่เปล่า กลางคืนเข้าร่วมรักสมัครสมาน
เพราะตั้งเพียรหาบุตรสุดประมาณ กำลังก็ถอยเสื่อมการลงทุกที
โรคภัยมันก็ใส่เอาเร็ววัด อายุขัดสิ้นชีพไปเมืองผี
นางสร้อยระย้าเศร้าโศกแสนทวี ก็ปลงศพสามีเสียฉับไว
แล้วยักย้ายถ่ายครัวของตัวกลับ ไปพร้อมกับบ่าวข้าหาช้าไม่
ถึงเมืองพิมายพลันด้วยทันใด อยู่อาศัยเหมือนเช่นแต่เดิมมา ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๔๖

นางสร้อยฟ้าถวายพลายยงแด่สมเด็จพระจักรพรรดิ

๏ จะกล่าวถึงพลายยงผู้ทรงฤทธิ์ กระชิริดห้าวหาญเป็นนักหนา
ร่ำเรียนเขียนอ่านชาญวิชา แกล้วกล้าอาจองทรงฤทธี
ตั้งแต่เถรขวาดแกบรรลัย เถรจิ๋วก็ได้เป็นแทนที่
วิชาเจ้าพลายยงคงชาตรี ทุกบุรีออกนามขามเข็ดใจ
จะทำสิ่งใดเล่นก็เป็นหมด ปรากฏคนกลัวทั่วเชียงใหม่
ออกลือนามขามยศปรากฏไป จนอายุเจ้าได้สิบเจ็ดปี ฯ

๏ ครานั้นจึงโฉมนางสร้อยฟ้า ให้หาลูกยามาในที่
เจ้าพลายยงเข้ามาไม่ช้าที ครั้นถึงชนนีก็กราบกราน
ฝ่ายจอมนวลอนงค์องค์สร้อยฟ้า เห็นราชบุตรเข้ามาเกษมศานต์
พระลูกเอ๋ยแม่คิดเป็นนิจกาล วงศ์วานว่านเครือบรรลัยแล้ว
ฝ่ายพระไวยบิดาพิราลัย เชียงใหม่ก็ได้กับลูกแก้ว
แม่พินิจคิดอยู่ไม่รู้แล้ว ลูกแก้วเจริญวัยเติบใหญ่มา
บู่หนอพ่อเจ้าเหล่าทหาร ก็รุกรานปราบได้ทุกทิศา
มาตีเอาเชียงใหม่ของอัยกา เอามารดาไปถวายเจ้าธานี
ได้เป็นข้ากรุงไทยแต่ไรมา มารดาจึงค่อยเกษมศรี
จะตั้งบึงขึงอยู่ในบุรี นานไปก็จะมีซึ่งเหตุมา
แม่ลูกเราจะลงไปเมืองใต้ ถวายเจ้าเข้าไว้ให้เป็นข้า
นานไปจึงค่อยทูลโดดคลา คืนยังพาราเชียงใหม่พลัน ฯ

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายยง กราบลงด้วยความเกษมสันต์
ลูกจะขัดพระทัยไปไยกัน บังคมคัลมาสั่งแสนเสนา

08/06/2565

ให้เร่งรัดจัดแจงซึ่งรี้พล
ทวนง้าวหลาวแหลนแสนศาสตรา
ให้แต่งเครื่องบรรณาการดอกไม้ทอง
พระแม่จะเสด็จลงไป
จึงให้แสนคำอินเป็นนายใหญ่
ตัดสินว่าความให้งามดี

๏ แสนหลวงอุปราช้ได้รับสั่ง
จัดแจงแต่งเมืองด้วยเร็วพลัน
สำหรับบ้อมวังทั้งหอรบ
ชั้นช่องกองรุกจุกประตู
ช้างม้าหลาวแหลนแลทวนทอง
ครบสรรพสำหรับนางทรามวัย
เสร็จแล้วมาทูลเจ้าพลายยง
ว่าบัดนี้พหลพลโยธา

๏ ดรานั้นสร้อยฟ้าได้ฟังทูล
พี่บ้าน้าอาแลชนนี
โอ้บุญน้อยข้อยนี้จะเม้อไกล
หลานลับกว่าจะกลับมาคืนเมือง
ปรนนิบัติเจ้าหัวจั่วพระ
ฟังเทศน์ฟังธรรม์ทุกวันเด
กบอึ่งบังหนูปูแย้
จงรักษากุศลกรรมทำบูชา

ทั้งพหลมนตรีที่อาสา
ช้างม้าโล่เขนอันเกรียงไกร
มณีกรองเนาวรัตน์น้อยใหญ่
เผ้าเจ้ากรุงไทยราชธานี
อยู่ครอบครองเชียงใหม่บุรีศรี
ให้ไพร่พลมนตรีเป็นทางธรรม์ ฯ
ลาแล้วมายังศาลานั้น
ให้พลขันธ์ชั้นประจำตามค่ายคู
บรรจบตรวจเตรียมเป็นหมู่หมู่
จัดหมู่พวกพลแลคนใช้
ปีฆ้องกลองชนะน้อยใหญ่
จะลงไปยังกรุงอยุธยา
กับเอกองค์สร้อยฟ้าเสน่หา
ช้างม้าพร้อมกันในวันนี้ ฯ
อาดูรด้วยญาติแลสาวศรี
ทาสีเถ้าแก่ที่เผ้าเมือง
จะลงไปสู่หล้าแดนฟ้าเหลือง
อย่าเคืองแค้นแสนโศกโอดหวนเห
สละเสียความชั่วอย่าหวนเห
อย่าเที่ยวทำหยำเปหาปูปลา
อย่าแล่เนื้อเสือสัตว์เช่นฆ่า
ตายจะไปสู่ฟ้าฟากเมืองบน ฯ

08/06/2565

◎ ครานั้นพระญาติวงศา
ตีอกชกหัวทุกตัวคน
ฟูมฟายน้ำตาว่าเจ้านาง
บุ๋จจามิตรมันจะคิดมายายี
จะเกิดข้าวยากหมากแพงเค่
จะพึ่งท่านผู้อื่นบ่หื้นฮวย

◎ นางสร้อยฟ้าวิโยคโศกเศร้าใจ
พร้อมลูกชายพลายยงสององค์นี้
น้ำกุหลาบอาบองค์ทรงสุคนธ์
กระหนกกระหนาบคาบก้านกรรณิการ์
กำไลกรบวรลักษณ์บรรจง
ถือดาบคู่ใจพรายพรรณ
นางสร้อยฟ้าเกล้าช้องบ๋องเกศ
ต่างหูดุมมหาวิเชียรแพรว
ปกบิดชั้นนอกตอกเครือทอง
สององค์บูรยาตรนาดกรไกว
ข้าไทยตีเยียดเบียดเสียดสี
ค่อมเค้าเถ้าแก่เซ็งแซ่มา
เกวียนต่างช้างควายรายรอบตัว
อีสาวปานลนลานจะขึ้นช้าง
อ้ายนายช้างวางฉวยเอาตีนซ้าย
ปากเบี้ยวเขี้ยวงอดั้งขอเปล
พี่ป้าน้าอาร้องไห้บ่น
บ่นพร่ำร่ำไห้ไม่สมประดี
จะครวญครางทุกข์ตรอมผอมเป็นผี
กรุงศรีเชียงใหม่บรรลัยม้วย
ฝนฟ้าไม่เทลงมาด้วย
บ่วยไข้จะได้ผู้ใดดี ๆ
อาลัยขุ่นข้องให้หมองศรี
เข้าที่สระสรงพระคงคา
ภูษาสนลายทองอันเลขา
ทรงสร้อยมหาสังวาลวรรณ
ธำมรงค์พริ้งเพริศเฉิดฉัน
พลายยงนั้นแต่งตัวสำเร็จแล้ว
บีนบั๊กสลักเทศแกมแก้ว
แล้วห่มชมพูชูชื่นใจ
จับพักตร์เรืองรองดูผ่องใส
เสด็จไปยังเคยเกยชลา
แล้วขึ้นขี่ช้างกูบไปพร้อมหน้า
ขี่ช้างคอยท่ามารายทาง
ครอบครัวหาบคอนอยู่ยุ่งย่าง
ตกผางผวาห้อยข้อยตายเต
ตีนขวาขวักไขว่หงายหัวหันเห
ร้องว้ายตายเต่บ่ฮอดตัว

08/06/2565

นางสร้อยฟ้าร้องว่ามาช่วยคอม
อ้ายบักจันแหงนรับเข้าจับตัว
พลายยงร้องด่าว่าอีบัดซบ
นางสร้อยฟ้าด่าอีสังร้องตังมา
แม่ลูกสองศรีขี่คนละช้าง
เอิกเกริกได้ฤกษ์พรรณราย
พร้อมด้วยพหลพลทวยหาญ
พลม้าม้าโลดโดดคะนอง
คืนหนึ่งมาทางท่างบุรี
ครั้นพวยพุ่งรุ่งแสงอโณทัย
ครั้นถึงสิงขรที่ช่องแคบ
ชะง่อนชะโงกโกรกเกริ่นเนินคีรี
เป็นน้ำพุดุ้นสนั่นครั้น
งอกเงื่องง้ำไปที่ในดง
รกฟ้าขานางแลอัญชัน
โมกมันพันพะยูงพะยอมลาย
โพระดกนกกระไนแลไก่ป่า
นกเขาเคล้าคู่อยู่ในดง
นกกระทาจับต้นคนทาบัก
ไก่ป่าพาฝูงจรจรัล
เลียงผาผาดโผนกระโจนวิ่ง
หมูหมีแรดกวางทั้งช้างไพร
ผ้าหลกปกกรอมที่จอมหัว
หัวต่อหัวเข้ากระแทกแตกกันมา
หัวขบแลบลิ้นโน่นแน่หวา
มึงแลดูไยหวาตาบอดตาย
นักสนมกรมนางดูเฉิดฉาย
ธงทิวปลิวชายระบายทอง
อลหม่านจากเชียงใหม่ไปมี่ก้อง
พลช้างช้างร้องอื้ออึงไป
ตรูตรีพลพักอาศัย
ยกพลรีบไปใกล้คีรี
ทางแทบริมเชิงคิรีศรี
ดูศิลาพรายพร้อยจะย้อยลง
ร่มรื่นพื้นไม้ไพรระหง
มะปริงปรงปรูปรางย่างทราย
เหียงหันกันเกรากระเบาหวาย
นกหกะนกผายผวาลง
สาลิกานกแก้วแลเป็ดหงส์
คูส่งเสียงก้องพนาวัน
เสนาะนักเพรียกพร้องก้องไพรสัณฑ์
คุ้ยขันเรียกคู่ตะกุยไป
ทั้งกระทิงโคแดงเข้าแฝงไผ่
แปร่แปร้นแล่นไล่ฝูงคนมา

08/06/2565

พวกโยธาหน้าทัพจับปืนยิง
โห่ฉาวกราวสนั่นพื้นเวงา
◎ ครั้นถึงระแหงกำแพงเพชร
ผู้รั้งกรมการแจ้งสารพัน
กรมการรับบอกแล้วออกเรือ
เจ็ดวันรันถึงอยุธยา
เรียกบ่าวก็อไก๋มาไปหวา
ลอยชายรุงรังเก้กังไป
อ้ายนายประตูฉวยชายพกฉุด
นายเวรไปมิได้ช้า
นายประตูร้องว้ายอ้ายตายห่า
นายเวรว่าเอาพร้ามาแต่เรือ
ถึงศาลาเข้าหานายชำนาญ
กราบเรียนเจ้าคุณผู้สำคัญ
ขอเดชะข้าแต่ละอองบาท
ควรมิควรข้ากราบบังคมทูล
มีบอกกำแพงระแหงมา
กับลูกชายพลายยงทรงฤทธี
จะขอลงมาเฝ้าละอองบาท
เป็นลูกชายพลายงามทรามโสภา
ปู่ชื่อพลายแก้วมียศแสน
แต่สร้อยฟ้ามาอยู่ในกรุงไทย
ถูกผึงผางช้างวิ่งชนภูผา
รีบเดินมาสิบห้าสิบหกวัน ฯ
วางตราสำเร็จพักอยู่นั่น
คิดอ่านกันแต่งบอกแล้วบี้ตรา
พลพายชาวเหนือเบื่อนักหนา
ก็เข้าจอดหน้าท่าในทันใด
นุ่งผ้าหางโจงกระเบนไม่
เข้าประตูแดงได้กรายแขนมา
เฮ้ยอะไรมันคุดอยู่ใต้ขา
ที่คุดผ้านั้นกลักพริกกะเกลือ
ทุดต่ำคร่ำคร่าอ้ายชาวเหนือ
ข้ามาแต่เหนือดอกไม่รู้เอ็นดูกัน
เข้าหยุดพักชักสารขมีขมัน
เอาบอกนั้นรันเข้าบังคมทูล
บรมนาถราชานราสูร
ชีวิตอยู่ใต้บาทมูลจงปรานี
ว่าสร้อยฟ้าบังคมก้มเกศี
นำมณีเครื่องสุวรรณบุปผามา
ด้วยเป็นชาติเชื้อทหารชาญอาสา
พระผ่านฟ้าทรงเลี้ยงเป็นหมื่นไวย
เป็นขุนแผนเจ้ากาญจน์บุรีใหญ่
ลุยไฟก็แพ้ศรีมาลา

08/06/2565

สมเด็จพระพันวษาให้ห้ำหั่น
ทูลขอโทษโปรดให้ไม่มรณา
ขับให้ขึ้นไปเมืองเชียงใหม่
อายุได้สิบเจ็ดปีไม่มีเรือน
สิ้นในใบบอกแต่เท่านี้
ขอเดชะพระองค์ผู้ทรงนาม

๏ ครานั้นสมเด็จพระจักรพรรดิ
สิงหนาทตรัสพลันด้วยทันที
กับอ้ายพลายงผู้ลูกชาย
เร่งรีบไปรับมาฉับพลัน

๏ เจ้าพระยาอธิบดีได้รับสั่ง
แล้วลุกออกไปพลันทันที
จึงสั่งนายเวรตำรวจซ้าย
รีบไปเมืองกำแพงระแหงพลัน
ฝ่ายว่าตำรวจก็รีบไป
ลงเรือเรียงลำพายร่ำมา
รับนางสร้อยฟ้ากับพลายงง
พวกไพร่ไปบอกยกตามกัน
หยุดพักช้างเข้าไว้ในเพนียด
สร้อยฟ้าพลายงก็เข้ามา
พร้อมเครื่องบรรณาการดอกไม้ทอง
เจ้าพระยาพระหลวงทั้งปวงนั้น
ศรีมาลานั้นไม่ถือซึ่งโทษา
สร้อยฟ้ามีครรภ์ได้เจ็ดเดือน
พลายงนั้นไซร้จึงคลอดเคลื่อน
หน้าตาก็เหมือนเจ้าพลายงาม
อัญชลีกราบครบคำรบสาม
สุดแต่ความกรุณาโปรดปรานี ฯ
โสมนัสปรีดิ์เปรมเกษมศรี
ให้หาอีสร้อยฟ้าเข้ามาพลัน
จัดเรือพลพายที่แข็งขัน
เจ็ดวันให้มาถึงธานี ฯ

ฉวายบังคมองค์พระทรงศรี
ถึงที่ศาลาลูกขุนพลัน
จัดเรือพลพายที่เข้มขัน
ป้องกันสร้อยฟ้าพลายงมา
จึงจะได้พลขันธ์สามสิบห้า
ได้ห้าวันถึงท่ากำแพงพลัน
กรมการตามส่งเป็นจ้าละหวั่น
เจ็ดวันก็ถึงอยุธยา
ปลงช้างยังเยียดกันนักหนา
มิช้าก็ถึงศาลาพลัน
สิ่งของต่างต่างวางไว้นั้น
พร้อมกันคอยเฝ้าพระภูมี ฯ

08/06/2565

◎ ครานั้นสมเด็จพระจักรพรรดิพงศ์ ราชาธิราชองค์เฉลิมศรี

พระทรงคิดกิจการผ่านธานี ในแท่นที่ศรีสุวรรณอันบรรจง
นางในขับลำบำเรอร้อง เสน่าะก้องจับจิตพิศวง
พิณพาทย์ดนตรีดีฆ้องวง หนอดหนึ่งเนื้อเพลงวังเวงใจ
พระชำระสระสรงกระยาสนาน สุคนธารื่นจิตพิสมัย
ทรงภูษาผ้าทิพย์เอี่ยมอำไพ ลายดอกไม้ก้านเกี่ยวเป็นเครือวัลย์
จีบจับประดับผ้าทิพย์ทรง ชายห้อยหางหงส์ลายเฉิดฉัน
สร้อยสะอิ้งปรุฉลุกุดั่นพัน พลอยแดงแสงฉันจับสายตา
สอดสวมกำไลใส่พระกร บวรพริ้งเพริศตั้งเลขา
ทรงธำมรงค์เพชรดีมีราคา แต่ละเม็ดควรค่าพระนคร
ทรงมหามงกุฎเลิศเพริศพริ้ง งามยิ่งเพียงนารายณ์ทรงศร
เสด็จจากเกษียรสาคร ลอยเลื่อนอัมพรมาสู่ดิน
ทรงพระขรรค์แก้วแววไว เสด็จไปหน้าที่นั่งอันเฉิดฉิน
ขึ้นบัลลังก์ห้างสีมณีนิล พร้อมสิ้นบรมวงศานุวงศ์
เสียงประโคมครื้นครันสนั่นก้อง แตรสังข์ฆ้องกลองเสียงสูงส่ง
ชักวิสูตรรูดกร่างกระจ่างองค์ ขุนนางยอบหมอบลงเป็นหลั่นไป
สร้อยฟ้าพลายยงบรรจงกราบ หมอบราบก้มหน้าหาเงยไม่
ตรงหน้าพระที่นั่งตั้งเครื่องไว้ ดอกไม้เงินทองของนานา ฯ

◎ พระจอมเจ้ามหาราชาธิราช เป็นหน่อนาถทรงธรรม์พระพันวษา
จึงแย้มโอษฐ์ประภาษฉาดฉานมา ไพร่ฟ้าพลเมืองเป็นเรื่องไป
เป็นธรรม์มั่นคงทรงพิภพ จบทั้งเมืองขึ้นน้อยใหญ่
ดั่งหนึ่งตราชูแก้วอันแววไว เป็นหลักโลกอยู่ในพระบุรี

08/06/2565

เจ้าพระยาพระหลวงกีทูลสาร
ไม่ขัดเคืองทูลเนื่องในบาญชี
เจ้าพระยาอธิบดีกีคลีสาร
ขอเดชะพระองค์ผู้ทรงชัย
กับลูกชายพลายยงหนุ่มน้อย
ดอกไม้เงินดอกไม้ทองของสำคัญ

๏ ครานั้นพระผู้จอมจักรพรรดิ
สถิตแท่นสุวรรณอันรูจี
เครื่องบรรณาการนานาห้าร้อยสิ่ง
นอระมาดงาช้างต่างเมืองมา
เอิงมาต่างเขตนิเวศน์ไกล
ข้าวกล้านาปรังดังต้นดี
ในเมืองเชียงใหม่ทุกวันนี้
อันว่าสมเด็จพระบิดา

๏ ครานั้นจึงโฉมนางสร้อยฟ้า
ขอเดชะพระองค์ผู้ทรงชัย
ด้วยว่าพระเดชปกเกศไท
ฝ่ายข้างสมเด็จพระบิดา
จึงมาเผ้าพระบาทปกเกศ
ได้พาลูกน้อยมักลอยใจ
หลวงแผนหมื่นไวยพลายชุมพล
ทั้งสามคนม้วยมุดสุดชีวี

ด้วยข้อราชการบุรีศรี
วันนั้นไม่มีซึ่งโพยภัย
ทูลข้อราชการเมืองเชียงใหม่
สร้อยฟ้ามาในที่เฝ้าพลัน
บรรณาการห้าร้อยสามสิบนั่น
ทั้งนั้นทูลถวายรายบาญชี ฯ

ผ่านสมบัติอยุธยากรุงศรี
เห็นมณีดอกไม้เงินทองมา
ชะมดยิ่งกำยานหอมนักหนา
ตรัสถามสร้อยฟ้าไปทันที
พลไพร่ล้อยเปรมเกษมศรี
ไพริไม่เบียดเบียนบีฑา
ล้อยอยู่สวัสดีเป็นสุขา
โรคาเบียดเบียนประการใด ๆ

กราบงามสามลาแจ้วทูลไข
ศึกเสือเหนือใต้ไม่บีฑา
เชียงใหม่อยู่เย็นเป็นสุขา
ก็มอดม้วยมรณาพิราลัย
เอาพระเดชเป็นร่มโพธิ์ใหญ่
มาถวายไว้ใต้ฝ่าธุลี
สามคนเป็นทหารชาญชัยศรี
เจ้าพลายยงผู้นี้เป็นเครือมา

08/06/2565

ถวายไว้ในฝ่าละอองบาท
ขอเดชะสั่นความตามะลำมา

๏ ครานั้นพระองค์ทรงสวัสดิ์
ทอดพระเนตรมาพลันทันใด
อกผายผิวพรรณระเหิดระหง
ดาก็ดำเปรียบอย่างน้ำนิลดี
พ่อมิงดีตีได้เชียงใหม่มา
ทุกนครสยอนชื่ออออกลือนาม
พระราชทานเงินตราสิบห้าชั่ง
ทั้งเรือนฝากระดานตระหง่านตา
เจ้าพระยาอธิบดีได้รับสั่ง
เงินตราเสื้อผ้าเป็นก่ายกอง
แล้วนุ่งผ้าใส่เสื้อถวายตัว
หน้าตาราศีดีครัน

๏ ครั้นพระองค์เสด็จกลับเข้าพระที่
พิณพาทย์ดนตรีรี่เรื่อยไป
ฝ่ายนางสร้อยฟ้ากับพลายงาม
มอบเรือนฝากระดานตระหง่านตา
อีกทั้งเครื่องประทานให้ขนมา
อยู่มาได้สักห้าสักหกปี
ห้าวหาญในการกระบวนรบ
ออกชื่อคร้ามขามเกรงทุกตัวคน

ภูวนาถปกเกล้าเกศา
พระอาญาเป็นพ้นล้นเกล้าไป ฯ
โสมนัสยิ้มแย้มแจ่มใส
ดูพลายงามทรงวิไลท่าไวดี
เห็นมั่นคงวงศ์ขุนไกรชาญชัยศรี
ดูท่วงทีแม้นละม้ายจ้าพลายงาม
ปราบโยธาทุกประเทศต่างเข็ดขาม
จงทำตามวงศ์พ่อมิงต่อมา
กับอีกทั้งแพรอย่างต่างต่างผ้า
นอกกำแพงแห่งหน้าข้างวัดชอง
เร่งให้ชาวคลังเบิกจ่ายของ
สิ่งของให้แก่พลายงามพลัน
ยิ้มหัวปรีดิ์เปรมเกษมสันต์
บังคมคัลเบิกบานสำราญใจ ฯ

แตรสังข์ประโคมมีสังเสียงใส
พระภูวไนยเกษมสุขทุกเวลา
ผู้รับสั่งพาตรงไปเคหา
ห้าห้องฝาประเจียดระเนียดดี
สองราสำราญเกษมศรี
โปรดเจ้าพลายงามยิ่งกว่าคน
ข้าคึกสยบแสยงขน
เจ้ากล้าหาญการประจญเป็นพ้นไป ฯ

๏ ครั้งกษัตริย์พระองค์นี้เสวยราชย์ อยุธยามีอำนาจพ้นวิสัย
ลือนามขามจิตเกรงฤทธิ์ไทย มีเมืองขึ้นน้อยใหญ่พ้นประมาณ
พม่ามอญร้อนตัวด้วยกลัวเดช ไม่ล่วงเขตเยื้องยักทำหักหาญ
เมืองของใครใครต่างอยู่คูสำราญ จึงว่างการยุทธนามาหลายปี
จะขอแจ้งแต่งความตามเรื่องเก่า มีสำเนาแต่โบราณเป็นนานที่
ว่าบัดกึงกับไทยผูกไมตรี ได้เป็นที่ชอบจิตไม่บิดพลิ้ว ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๔๗

พลายงอาสาไปช่วยเจ้าเมืองตังจิ๋วรบชนะได้นางเวสิว

๏ มาข้าจะขอกล่าวเป็นราวเรื่อง ถึงเจ้าเมืองจอจิหลังเจ้าตังจิ๋ว
มีเมียชื่อนางสีจุหลีง่ว มีลูกชื่อนางเวสิวงามโลภา
ทั้งตึกกว้านบ้านช่องท้องถนน ทั้งรพลมากนักเป็นหนักหนา
อีกเงินทองแพรพรรณนั้นนานา นายทหารแข็งกล้าก็มากมี
ทั้งกำแพงแต่งพร้อมแลป้อมคู อีกประตูหอรบครบทั้งสี่
เมื่อจะเกิดเหตุภัยอันใหญ่มี เป็นเดือนสี่ประกาเวลาชาย ฯ

๏ มาจะกล่าวถึงเจ้างวนบุนเจ๋ง เป็นคนเก่งฤทธามามากหลาย
ได้ครองเมืองอ้ายมุ่ยกุยตั๋งราย มีน้องชายชื่อว่าจาหลีบุน
คุมพหลพลโยธาได้ห้าพัน ง้าวคมคันแรงนักมักเฉียวฉุน
ขี่ม้าแดงแข็งขันตามมันซุ่น ลูกสมุนหมวกแดงพร้อมแต่งตัว
ครั้นเสร็จแล้วสองทัพยับพลมา พร้อมโยธาแน่นอัดขนัดทั่ว
พวกม้าพ่อล่อผ่างฉ่างฉ่างรัว เข้าตีครัวบ้านเมืองเนืองแตกมา
บ้างอุ้มลูกจูงหลานคลานเข้ารก บ้างตื่นตกโดดบ้านชานถลา
พวกกองทัพยับพาชีตีม้ามา ชาวพารา ร้องตายนายช่วยกู
พวกกองทัพจาหลีบุนหนุนมามาก ยกพวกดากล้อมตังตังจิ๋วอยู่
วงทหารรายรอบขอบค่ายคู ล้วนหางหนูใหญ่ใหญ่ร้องไล้ขื่อ ฯ

๏ ครานั้นท่านจอจิหลังเจ้าตังจิ๋ว ลงหน้านิ่วอยู่บนตึกคร่างฮึกหือ
เห็นรี้พลอ้ายมุ่ยกุยตั๋งจือ มันมารื้อตีกหาญรานล้อมเมือง
ให้ทหารออกรบหลบไม่ไหว ก็ตกใจคิดสะดุ้งอยู่พึ่งเพื่อง
ทำกระไรหนอจะได้คงคืนเมือง คิดในเรื่องคดีตามมีพลัน

08/06/2565

ทั้งหัวเมืองบ้านนอกขอกนา ขึ้นมหาปักกิ่งใหญ่ไอศวรรย์
ครั้นจะแต่งบอกไปให้แจ้งกัน ข้าศึกมันก็ล้อมป้อมประตู
ก่อตึกลงกว้านรานรอบบก จะให้ยกบอกไปจนใจอยู่
ยังคงมีแต่สำเภาเข้าประตู ปักกิ่งอยู่ไกลเถื่อนสามเดือนปลาย
นับทั้งไปทั้งมากว่าเจ็ดเดือน ไพร่ก็เกลื่อนตายริบถึงฉิบหาย
เห็นจะไม่พ้นได้ในความตาย ยังนารายณ์หน่อท้าวเจ้าอยุธยา
กับกรุงปักกิ่งนั้นผูกพันธมิตร เราแจ้งกิจสารไปเห็นง่ายกว่า
ถ้าสำเภาจะใช้ใบไปมา กำหนดท่าใกล้หน่อยได้น้อยวัน
เห็นแต่องค์พระทรงศรีอยุธยา ดั่งเจ้าฟ้าสุริย์วงศ์ดำรงสวรรค์
จะขอทหารมาปราบไพรีพลัน ช่วยปกป้องภยันอันตราย
คิดแล้วจึงสั่งกองเอี๋ยกองไหล เร่งจัดสำเภาใบระยางสาย
ทั้งจังกวาต้นหนคนท้าย แต่งสารไปถวายเจ้ากรุงไทย ฯ

๏ กองเอี๋ยกองไหลได้รับสั่ง ไม่รอรั้งรีบจัดสำเภาใหญ่
บรรทุกเครื่องบรรณาการพานทองไป อีกทั้งดอกไม้เงินทองพลัน
กองเอี๋ยกองไหลมิได้ช้า พร้อมพรั่งแล้วลุกมาขมีขมัน
จัดได้ราชสารพานทองพลัน สำเร็จทุกสิ่งสารพ์ยกลงมา
บรรทุกสำเภาเข้าของสรรพ ให้จับใบคลี่กางออกจากท่า
ชักสมอขันช่อร้องสาระพา อายล่าอายโลไฮ้โฮเฮ
ลมคล่องว่องไวใช้ใบมา คลื่นโยนฉานฉ่าเภตราเห
แล่นหมายชายฝั่งข้างทะเล คะเนมาได้สิบห้าสิบหกวัน
ก็บรรลุถึงกรุงอยุธยา ทอดท่าลงอยู่ท้ายคูนั่น
ขุนท่องหมื่นท่องลงรับพลัน ได้เรื่องราวนั้นมาเรียนนาย ฯ

08/06/2565

๏ ฝ่ายพระยาโชดึกลงตึกพลัน
ขอเดชะข้าแต่หน่อนารายณ์
ว่ามาแต่นครังเมืองตังจิ๋ะ
คุมเครื่องบรรณาการมามากมูล
ในสารว่าเจ้าเมืองตังจิ๋วนั้น
ขอเป็นข้าใต้บาทเจ้าอยุธยา
บัดนี้จีนงวนบุนเจ๋ง
ครองเมืองอ้ายมุ่ยกุยตังบุรี
น้ำบกรายรอบขอบประจบ
ครั้นละไว้ก็จะเสียบ้านเมือง
ไปปราบศัตรหม่ไพรี
จะลือชาทั่วกาลปาไป

๏ ครานั้นพระองค์ทรงธรรณิน
ฟังจบสารศรีที่มีมา
กูรู้ว่าอ้ายงวนบุนเจ๋ง
ถ้ากูมิให้ไปชิงชัย
ทั้งเจ้าเมืองไพร่ฟ้าจะอาสัญ
แต่กูจะให้อ้ายพลายยง
ด้วยมันเป็นเชื้อชาติทหารใหญ่
ถึงปู่มันพ่อมันก็ยังยั้น
เร่งไปเอาตัวพลายยงมา
ถ้ามันอาสาได้ในครั้งนี้
เอาเรื่องราวนั้นมาถวาย
มีจีนสองนายบังคมทูล
นบน้อมราบบาทนเรนทร์สูร
จำทูลพระราชสารา
อภิวันท์บังคมก้มเกศา
ไปกว่าจะม้วยมุดสุดชีวี
ตัวเก่งกล้าหาญชาญชัยศรี
กรูกรีพลมาล้อมเมือง
ไพร่แตกสยบเข้ามาเนื่อง
ขอทหารพุ่งเพื่องในเมืองไทย
พระเกียรติยศก็จะมีสนั่นไหว
ขอเดชะสิ้นในความสารา ฯ

ครองปริณลือทั่วทุกทิศา
จึงตรัสบ่รึกษาไปทันใด
หาเกรงเจ้ากรุงบ้ากึงไม่
ตังจิ๋วเห็นไม่รอดคืนคง
อ้ายบุนเจ๋งมันจะหันเป็นผุยผง
ไปช่วยให้คงพาราคืน
นอกนั้นไม่เห็นใครจะฝ่าฝืน
ม่าคนกว่าหมื่นภัยไม่มี
จะถามดูมันจะว่ากระไรนี่
เกียรติยศก็จะมีในพารา

08/06/2565

ช้าเฝ้าบังคมก้มรับสั่ง
เร่งไปวัดซองอย่าได้ช้า
ตำรวจลุกวิ่งไปด้วยแรง
ครั้นถึงจึงบอกเจ้าพลายยง
มาถึงจึงบังคมก้มถวาย
แก่พลายยงองอาจว่องไว
ว่าเมืองอ้ายมุ่ยมาล้อมไว้
ถ้าเอ็งไปไพร่เมืองจะลือชา

๏ คราน้ันพลายยงฟังรับสั่ง
พนักงานกระหม่อมฉันจะยกไป
เดชะพระเดชปกเกศไป
ว่าแล้วก็ถวายบังคมลา
ได้ห้าร้อยคนตั้งรายชื่อ
เครื่องเดราสำหรับตัวมีทั่วไป
พลายยงจัดพลแล้วตรงมา
จะขอพรประสิทธิ์ด้วยฤทธี
สร้อยฟ้านั้นก็อวยพรให้
พลายยงกราบลงกับผ่าตีน
ลาแล้วก็ลงจากเรือนพลัน
แหงนดูเมฆฉายได้เวลา
ข้าไทไปส่งถึงท้ายคู
ล้าต้าต้นหนคนท้าย
ละล้าละลังวิ่งมาบอกตำรวจหน้า
รับสั่งให้หาเจ้าพลายยง
หายใจคอแห้งเป็นแป้งผง
พากันวิ่งตรงเข้าวังใน
หน่อนารายณ์ประภาษเสียงใส
ว่าตังจิ๋วเขาให้ซึ่งสารมา
ขอทหารกรุงไทยไปช่วยหวา
จะได้หน้าได้ชื่อระบือไป ฯ

ถวายบังคมทูลหาช้าไม่
ตังจิ๋วจะให้ได้คืนมา
เห็นจะไม่เป็นไรพุทธเจ้าข้า
ออกมาจัดโยธาด้วยทันใด
ศาสตราครบมือหาเว้นไม่
คอยท่าฤกษ์ชัยทันที
กราบลามารดาเกิดเกศี
ไปช่วยปราบไพรีตังจิ๋วจีน
เจ้าไปอย่าเห็นแก่ทรัพย์สิน
ช่วยเมืองจีนแล้วฉันจะกลับมา
กับพวกพลขันธ์ที่อาสา
ได้ฤกษ์แล้วก็พากันเคลื่อนคลาย
ตรูลงสำเภาอันเฉิดฉาย
ปืนรายท้ายพระเกะกะกัน

08/06/2565

บรรทุกเสร็จเป็ดไก่ไหว้ย่านาง ปีนวางผางผึงดึงลั่น
แผ่งฉ่าม้าฬ่อถอนสมอพลัน สำเภาตังจิ๋วนั้นรันออกมา
สายสมอช่อชักสำเภาไป นายเบหัวท้ายผายผันหา
ร้องเพรียกลาโลโฮเฮมา เอโลอ่ายล่าเซ็งแซ่อึง
ลมติดเต็มใบไปริ้วริ้ว แล่นลิ่วสายเลียวเป็นเกลียวขึง
สลาตันผันพัดอยู่ตึงตึง ได้กังขึงเชือกช่อพังงาไว้
สำเภาว่องไวไปกลางทาง แล่นไล่ใบกางกว้างใหญ่
เจ้าพลายยงสำราญบานใจ สุริเยศลับไศลลงฉับพลัน ฯ

๏ ครั้นค่ำย่ำลงเดือนกระจ่าง สว่างด้วยรัศมีสีสัน
แสงจันทร์นวลสะกาววาววรรณ พรายพรรณจับกลีบเมฆา
ดาวข่างสว่างช่วงดวงโดด รุ่งโรจน์ระยับจับเวหา
ดาวลูกไก่เป็นหมู่ดูจับตา ดาวกาเก้าหมู่อยู่เคียงกัน
ดูดาวไถไรรีวิถีจร ดูดาวอัสดรระเห็จหัน
ดาวเต่าเข้าทับระดับกัน ดาวหามผีนั้นประจำเมือง
พอสำเภาเร้าใบใกล้ปากอ่าว สังเกตดาวหามผีสีแปลกเหลือง
สีดวงช่วงจรัสจำรูญเรือง แสงประเทืองเหมือนเยื้องบอกต้นทาง
นี่แน่แท้เหมือนอ่าวเมืองตังจิ๋ว น้ำเป็นทิวเชี่ยวโชนอยู่ผางผาง
บ่ายสำเภาหมายดาวบนนภางค์ จวนสว่างดาวผีลี้พระจันทร์ ฯ

๏ ครั้นพวยพุ่งรุ่งแสงทินกร สำเภาจรถึงเมืองตังจิ๋วนั้น
ตีม้าฬ่อฉ่างวางสมอพลัน ข้างเมืองตังจิ๋วนั้นก็ดีใจ
ยืนเชี้ยโก้งโค้งกระโพงเต้น ลุกโดดโลดเล่นอยู่ขวักไขว่
ฝ่ายกองเอี๋ยกองไหลก็เข้าไป ขึ้นม้าเชี้ยไหว้ท่านเจ้าเมือง

08/06/2565

ว่าไทยฤทธากล้าหาญ กรุงไหนไม่ทานมือลือฟุ้งเฟื่อง
จะได้ตลอดรอดคืนเมือง เรียนไปในเรื่องคดีมา ฯ

๏ ครานั้นฝ่ายเจ้าเมืองตังจิ๋ว ยกนิ้วยักคอหัวร่อร่า
จัดไพร่ไปหามพลายยงมา เหล้ายาโต๊ะแต่งให้เลี้ยงดู
กองเอี๋ยกองไหลไปลนลาน สั่งจีนพนักงานงุ่นง่านอยู่
ให้เอาเกี้ยวเขียวดาดปัศดู แล้วดุสั่งจงโผ้ให้แต่งโต๊ะ
ยกเกี้ยวเลี้ยวหามตามลงเรือ แล้วโล้หางเสือเรือโป้โหละ
เชื้อเชิญเจ้าขรัวไทยไปกินโต๊ะ เอาเรือโป้โหละมารับนาย ฯ

๏ ครานั้นพลายยงทรงศักดา ฟังว่าแต่งตัวเฉิดฉาย
นุ่งยกกระหนกเพราพราย คาดสายปั้นเหน่งประดับพลอย
ใส่เสื้อกำมะหยี่สีดำ สังเวียนกรองทองคำดังหิ่งห้อย
ติดอินทรธนูชูลอย กรองคอช่อช้อยสุวรรณพราย
เจียระบาดคาดเอวโอบกระหวัด กะทัดรัดอร่ามงามเฉิดฉาย
ห้อยหน้าผ้าทิพย์เชิงชาย กรวยกรองลองลายโสภา
ใส่แหวนเพชรเม็ดนิลจินดาดวง มรกตรุ้งร่วงเรืองค่า
ใส่หมวกฝรั่งมาแต่เมืองลังกา ถักทองกรองระย้าฝังพลอย
เหน็บกริชมีดตรีมีสง่า ลัลปังหาสีดำด้ำเงินห้อย
ประดับเพชรนิลรายพรายพลอย ทหารคอยแห่ห้อมล้อมวงไป
ขึ้นขี่เกี้ยวจีนไพร่ใส่ไหล่หาม เจียดกระบี่มีตามคนโทใหม่
หอกง้าวหลาวแหลนทวนชัย เข้าไปในเมืองตังจิ๋วพลัน
เจ๊กจีนเป็นหมู่ยืนดูไทย อึงไปพูดจาจ้าละหวั่น
เบียดยัดอัดรุนหมุนพัลวัน ทะเลาะกันชี้หน้าว่าอาแป๊ะ

08/06/2565

ปากว่าตาดูเป็นหมู่ฉาว ฟันขาวยิงฟันตะแหมะแขะ
หนวดยุ่งรุงรังดังคางแพะ ยิ้มแหะยืนดูเป็นหมู่ไป
พลายยงตรงเข้าไปในตึก พิลึกพรมเจียมดูแจ่มใส
โคมแก้วอัจกลับระยับไป ตะเกียงแก้วแววไวชวาลา
เก้าอี้ตั้งที่มีทางกลาง ขุนนางเจ๊กจีนมาพร้อมหน้า
นั่งเรียงเคียงกันเป็นหลั่นมา พลายยงนั่งหน้าเก้าอี้ใน
จีนอ๋องเป็นล่ามของพลายยง มันส่งภาษาเจ๊กพูดไทยได้
คอยฟังเจ้าเมืองว่าประการใด ก็จะได้แปลให้พลายยงรู้
ได้เวลาเจ้าเมืองก็ออกมา ขุนนางพร้อมหน้าคำนับอยู่
เจ้าพลายยงลดองค์ไหว้แล้วดู คุกเข่าอยู่ฟังจะว่าประการใด ฯ

๏ ครานั้นจึงท่านจอจิหลัง ฉุดมือพลายยงนั่งดังเก่าได้
เชื้อเชิญท่านผู้เป็นทหารไทย มานั่งใกล้แล้วก็พิศดูกายา
พิศดูพลายยงยิ่งยิงฟัน ลุกหันชี้นิ้วอิวติกวังกว้า
รูปของเจ้าให้งามละลานตา ถ้ากู้พาราได้จะให้เมีย
ทุกวันนี้เหมือนว่ายกลางสมุทร เอ็นดูด้วยช่วยยุดมาฉุดเตี่ย
เวสิวลูกเราไซร้ให้เป็นเมีย สำเภาของเตี่ยจะให้ไป ฯ

๏ ครานั้นพลายยงผู้ทรงฤทธิ์ ได้ฟังมีจิตพิสมัย
ข้าเจ้าอาสามานี้ไซร้ เพื่อจะกู้เมืองให้ดังเก่ามา
อย่าทุกข์ร้อนนอนให้สบายใจ อันข้าศึกนั้นไว้ธุระข้า
ให้สิบเท่านี้ยกบกเรือมา ก็จะฆ่าให้มันม้วยบรรลัย
อันงวนบุนเจ๋งที่ยกมา ซึ่งจะคงชีวาอย่าสงสัย
จะพั่นให้ย่อยยับพับกันไป จะสู้แต่กับไพร่ห้าร้อยมา

08/06/2565

สั่งเจ๊กพวกเหล่าชาวตังคิ้ว
ให้หัวแซ่เจียะแตกินน้ำชา
พรุ่งนี้เวลาสามโมงปลาย
ขอแต่ม้าครบตัวทั่วกันไป

๏ ฝ่ายว่าจอจิหลังเมืองตังคิ้ว
ดีใจสิ้นทุกข์สุขสบาย
จึงสั่งเอี๋ยตูเป็นผู้ใหญ่
เลี้ยงโต๊ะข้าวปลาหาหมากพลู
เร่งจัดม้าตัวดีมีผีเท้า
จงจัดมโหรีที่ชำนาญ

๏ เอี๋ยตูเชี้ยแล้วก็ลุกมา
กับพวกไทยห้าร้อยบรรดาไป
อ้ายเหล่าไพร่ไม่เคยจะกินโต๊ะ
คีบผักไม่อยู่ชิ้นหมูมัน
ชิ้นโตโย้เข้าใส่ปากเคี้ยว
บ้างฉวยได้ขาไก่ไว้สองมือ
แกงร้อนหย่อนคอเข้าพอแรง
ถือดาบเงื้อง่าทำตาเหลือก
เจ้าพลายยงคนดีมีกิริยา
หอสุริยนสนธยาลงไรไร

๏ เวลาค่ำน้ำค้างเป็นฝอยมา
รื่นรื่นชื่นกลิ่นบุปผาครัน
ให้เล่นงิ้วนั่งดูอยู่หรรษา
ดูเล่นให้เย็นผาสุกใจ
จะรายพลออกบุกรุกไล่
พลไพร่ที่มาห้าร้อยปลาย ฯ

ยักคิ้วหัวร่อคอแหงนหงาย
ร้องฮ้อติดต้อหลายน้ำลายพรู
จัดบ้านตึกให้พวกไทยอยู่
พรุ่งนี้เช้าตรู่จะทำการ
แล้วสั่งให้เจ้าเหล่าทหาร
ไปบำเรอนายทหารสำราญใจ ฯ

น้ำหน้าพลายยงเข้าตึกใหญ่
จงโผ้ให้ยกโต๊ะมาเลี้ยงพลัน
โอ้โอะหยิบตะเกียบมั่นพลิกหัน
ไม่ทันใจเข้าใส่เอาด้วยมือ
หมูเหนียวติดคอร้องคราง หือ
บ้างถือจอกเหล้าเข้าดื่มเจือก
ที่เมาบ้าหน้าแดงลงนอนเสือก
ถีบเสือกไสโต๊ะโอ๊ะหกไป
กับจีนอ้องเมาร่ำหาพูดไม่
กับจีนอ้องเข้าไปที่นอนพลัน ฯ

ดวงดาราสุกเข้มเต็มสวรรค์
เจ้าพลายยงแสนกระสันคะนึงคิด

08/06/2565

เขาลือว่าเวสิวตังจิวนั้น
จำจะใคร่ไปดูให้รู้นิด
แล้วเหลียวหน้ามาว่ากับจีนอ๋อง
ภาษาจีนกูเล่าไม่เข้าใจ
จะสะกดเจ้าเมืองตังจิว
จีนอ๋องร้องว่านายมาไปดู
โอมอ่านคาถามหาสะกด
พลายยงพาจีนอ๋องเดินย่องไป
พิศดูอัจกลับระยับแสง
จึงเดินเข้าห้องพลันมิทันช้า
พลางเดินเข้าในไปทุกห้อง
กางเกงหลุดล่อนแก่นแหงนหงายตัว
อ้ายจีนอ๋องมองดูหางหนูไหว
แลบลิ้นเลียปากอยากของคาว
พลายยงร้องไปอย่างไรล่า
พลายยงร้องยับเขาหลับนอน
พลายยงว่าทำไมเลิกกางเกงเขา
พลายยงอ่านมนต์สะเดาะมา
โคมแก้วอัจกลับจับพู่ห้อย
มู่ลีฉากตั้งบังเรียงไป
เครื่องเงินเครื่องทองของดีดี
เตียงใหญ่มุ้งกางกระจ่างตา

เจ้างามครันแสนคมสมจริต
จะจริงจิตรุ่นราวหล่อนคราวไร
เอ็งนี้รู้ไทยคล่องหาชั่วไม่
เขาพูดมาอย่างไรจะให้รู้
ดูนางเวสิวอย่างไรอยู่
สองคนเดินจู่ตามกันไป
พวกเจ๊กหลับหมดไม่ทนได้
แสงไฟส่องสว่างกระจ่างตา
ประทีปแดงส่องสว่างกระจ่างหน้า
ละลานตาเครื่องห้องไม่หมองมัว
ล้วนสาวสาวขาวผ่องละอองทั่ว
หัวเหน่ามีหนวดแพะอีแปะยาว
ช่างเกิดมานี่กระไรไข่ไก่ขาว
จับเท้าอีนั่นจะหันนอน
อ้ายจีนอ๋องร้องว่านี่ขาอ่อน
อ้ายจีนอ๋องร้องย้อนคัดช้อนปลา
นายเอ๋ยเหมือนแม่อีเม้าที่เตียวขา
เปิดบานทวาราเข้าห้องใน
กึงย้อยเพดานม่านใหญ่
พรมเจียมเอี่ยมใจละไมตา
กำมะหยี่แพรพรรณนั้นหนักหนา
ลายทองโอ่อ่าน่าพึงใจ

08/06/2565

ประจงรูดม่านกร่างเห็นนางนอน
รูปโฉมประโลมแลวิไล
อกเอวอ้อนแอ้นแม้นกินรี
น้ำมือกลมฉ่ำดังลำเทียน
เต้านมกลมตั้งดูปลั่งเปล่ง
ดังบัวหลวงพุ่งพ้นจากสินธุ
ผิวหน้าดังจันทร์เมื่อวันเพ็ญ
ริ้วค้อมละม่อมสุดหางตา
ชะรอยจะเป็นลูกเจ้าเมืองตังจิ๋ว
ชันษาถ้าประมาณสิบสี่ปี
สวมสอดกอดชิดประสมสอง
เอะมิผิดแล้วหรือหนอออพลายยง
ห้ามตัวเองแล้วก็ได้คิด
แต่กำหนัดปฏิพัทธ์กลัดกลุ้มกาย
เอามือลูบจูบลองต้องนมนาง
ดั่งน้ำตาลมาไว้ให้ใกล้มด
คิดเสียดายอาดมถมถนำ
คิดแล้วขยับกลับออกมา
เห็นนมอล่างฉ่างทั้งสองเต้า
เอะการศึกยังไม่วายะสบายใจ
ห้ามตัวเองว่าช้าพลายยง
เอามือกดท้องไว้นั่นคาเตง

ดูฉะอ้อนดั่งจะวอนให้รักใคร่
ดูไประยับจับแสงเทียน
มีศรีสะอาดดังวาดเขียน
ค่อยเพียรแก้เสื้อใส่ตั้งใจดู
ครัดเคร่งเต่งตั้งอยู่ทั้งคู่
แมลงภู่ยังไม่มีมาบีฑา
แก้มคางปลั่งเปล่งดังเลขา
เกศาม่นมวยสะสวยดี
ชื่อนางเวสิวหรือไรนี่
เร้าฤดีร่านร้อนนอนเคียงสง
เข้าจับต้องเคือนใจให้ไหลหลง
วิชาคงยงยิ่งจะเสื่อมคลาย
ลุกขึ้นบิดเสื่อเสียให้เสื่อมหาย
เข้ากอดก่ายตัวสั่นอยู่รันทด
ตัวกระด้างคางสั่นอยู่ดดดด
กะทิสดใกล้มืออยากถือมา
ทำอะไรกับเมียเสียดาดา
ดันหาพาบ่วนชวนเข้าไป
คุกเข่าคร่อมน้องจะลองใหม่
หาควรไม่คับตัวชั่วเหลือแรง
ลุกลงจากเตียงเมียงมองแฝง
นางนี้แกล้งเราให้เย้ายวน

08/06/2565

รูปโฉมน่าประโลมรักใคร่ อกใจกระสันให้ปั่นป่วน
กลับถอยออกมาหลับตาซวน ชวนอ้ายจีนอ่องย่องย่างเดิน
อ้ายจีนอ่องเข้าชิดสะกิดบอก ข้าเล่นนอกด้วยนายอยู่นานะนี่น
พลายยงด่าว่าอ้ายถ่อยพลอยยับเยิน พลางรีบเดินนึ่งนึกถึงตีกพลัน ฯ

๏ พอแสงทองเรืองรองส่องฟ้า แต่งพวกอาสาห้าร้อยนั่น
ปลุกเสกคาถาทาน้ำมัน ประเจียดพันโพกหัวทุกตัวคน
ครั้นได้พิชัยฤกษ์รุ่ง เมฆฉายพวยพุ่งพยับฝน
เป็นนารายณ์สี่กรในเบื้องบน ขี่ม้าครบคนยกพลทัพ
ให้ลั่นฆ้องโห่ร้องเอาชัย พลไพร่ฉวยได้อาวุธสรรพ
ข้างหน้าโบกธงบ่ายขยายทัพ ก็ขับม้าเร็วเร่งตะเบ็งไป
จีนเมืองตังจิ๋วก็ลือลั่น ฆ้นชั้นเชิงะทินไม่นับได้
อายย่าฮาฮือฮือถึงไป ดไทยยกไปไล่ตีทัพ
อ้ายเจ๊กอ้ายมุ่ยมาล้อมไว้ อาสากรุงไทยจะโจมจับ
บ้างเชื้อไหว้เอาใจพวกกองทัพ ให้อ้ายมุ่ยย่อยยับดังสับปลา ฯ

๏ คราน้นจึงงวนบุนเจ๋ง ตัวเก่งกล้าหาญเป็นหนักหนา
กับจาหลีบุนผู้น้องยา ที่มาล้อมพาราตังจิ๋วไว้
อยู่ในค่ายใหญ่เห็นไทยมา ขี่ม้าห้าร้อยทั้งน้อยใหญ่
แต่งตัวขึ้นม้าเฮฮาไป กับไพร่จีนนั้นเจ็ดพันคน
ขี่ม้าครบตัวทั่วกัน ถือเกาทัณฑ์คาดไถ้โกลาหล
ม้าพ่อฉ่างฉ่างดังอลวน จนหน้าทัพพลายยงแลเห็นกัน
จึงร้องว่าอายย่าไทยมาไย ไล่ขื่อเมืองไหนไหลบ่พรั่น
ท่านชื่อไรไพร่พลคนน้อยครัน จะพามาจิ้มฟันมันแม่นแท้ ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นพลายยงทรงฤทธิไกร
ตัวท่านไม่รู้จงดูแล
เราหลานพลายแก้วลูกพลายงาม
ชื่อว่าพลายยงทรงฤทธิไกร
เดิมจอจิหลังเมืองตังจิ๋ว
กับบ่กกิ่งเป็นทองแผ่นเดียวมา
ตัวไม่เกรงบาทเจ้าบ่กกิ่ง
จะถวายบอกบ่กกิ่งไปก็ไกล
ปราบปรามพวกขบถประทษร้าย
มาแต่ห้าร้อยไม่ถอยนา
ถ้ากลัวตายให้เตียมาเชียฤๅ
จะย่อยยับเป็นระดับทั่งแผ่นดิน

๏ ครานั้นจึงงวนบุนเจ้ง
อายย่าร้องว่ากับไทยพลัน
เราเจ็กต่อเจ็กจะรบกัน
ตัวเราเมืองใหญ่มันไม่กลัว
จึงถูกรี้พลมาล้อมไว้
มิตายเพราะมือกูกูเอา
จึงสั่งน้องชายชื่อจาหลีบุน
ตีม้าพ่อแซงแผ่งเข้าพลัน

๏ ครานั้นพลายยงผู้ทรงฤทธิ์
ทั้งห้าร้อยตัวกลัวมั่นคง
ให้เจ็กอ่องตอบไปในกระแส
เรามาแต่อยุธยาพาราไทย
อันนามของเราจะบอกให้
ทหารใหญ่ในกรุงอยุธยา
นบนิ้วบังคมก้มเกศา
ว่าท่านล้อมพาราตังจิ๋วไว้
จอจิหลังจะนิ่งก็ไม่ได้
จึงถวายสารกรุงไทยให้เรามา
เราตั้งนารายณ์จะเข่นฆ่า
ดุจตังขวานฟ้าจะผ่าดิน
หาไม่หัวสูจะขาดสิ้น
ตัวตื่นหัวขาดเพราะฟาดฟัน ๆ
ตัวแก่งฤทธิแรงแข็งขยัน
ใช่การท่านมาเอาเป็นการตัว
อ้ายจอจิหลังนั้นมันคนชั่ว
ยกตัวไม่ไปขึ้นกับเรา
การงานอะไรของไทยเล่า
จะจับเจ้าไปใช้กวาดตีกพลัน
ขับม้าหมุนพวยเข้าห้ำหั่น
เจ็กพันล้อมพวกเจ้าพลายยง ๆ
สำรวมจิตมิได้จะไหลหลง
โห่ส่งเยาะเล่นไม่เว้นตัว

08/06/2565

หลกก้นเลิกผ้าย้าของพ่อ
ถึงมึงล้อมกูไว้กูไม่กลัว
พวกทัพอ้ายมุ่ยถึงเจ็ดพัน
แลเห็นของไทยมันใหญ่ยาว
ฉวยได้บันสั้นลั่นยิงตึง
แหวกผ้าไพล่ขาออกให้ดู
รุมเข้ายิงแย่งแทงไทยนั้น
สะบัดหน้ายุ่งย่างเหมือนคางแพะ
อ้ายไทยง่าปาด้วยกระบองโบ้ง
เห็นเลือดหน้าเผือดวิ่งหนีไป
พวกไทยไล่โถมกระโจมพัน
บ้างลำบากวิ่งไปร้องอายย่า
พวกไทยได้หอกวิ่งออกรับ
ชักหอกออกแกว่งเลือดแดงครัน
พวกทัพจีนนั้นหันแตกมา
บ้างร้องอายย่าขาดิดโกลน
พลายงควบม้าผ่าไพร่
บ่าไพร่ห้าร้อยก็พลอยพ่น
บ้างหัวขาดตีนขาดมือขาดตาย
ไส้พุงเรี่ยรายกระจายดิน
พวกทัพข้างจีนบรรจบเข้า
ตาบโล่โผโผนโจนพ่นมา
จะมาต่อสู้ไทยอ้ายหัวตะกั่ว
ยิงหัวด้ดตูดของกูยาว
อายย่าหัวสั่นยิงพ่นขาว
ด่าฉาวอิไนติกำพู้
พวกไทยยืนชิงเป็นหมู่หมู่
อ้ายเจ๊กกรูเกรียวเข้าเหล่าอาแป๊ะ
ไม่เข้ามันยิงพ่นตะแหมะแซะ
เสียงแฉะฉับฉาดฟาดพ่นไป
อ้ายเจ๊กร้องโก้งโค้งมะจีไบ่
บ้างได้ขวานหมูกรูเข้ามา
เจ๊กตายก่ายกันเป็นนักหนา
พวกจีนขี่ม้าเข้าไล่พ่น
โบยฉับหอกร่นเข้าจมกัน
ไส้นั้นออกมาห้อยอยู่ย้อยโยน
ตกม้าน่ากลัวหัวห้อยโหน
ม้าโผนโลดโดดออกมาพลัน
แกว่งดาบรุกไล่เข้าห้ำหั่น
เจ๊กนั้นตายกลาดลงดาดดิน
บ้างนอนหงายปากอ้าลูกตาปลิ้น
บ้างล้มคิ้นหงายท้องร้องอายย่า
โห่เร้าเกาทัณฑ์ยิงมันหวา
ปาด้วยบันสั้นเป็นควันตึง

08/06/2565

ถูกไทยหัวหกพลัดตกม้า
ถูกจีนหัวขาดกลาดกลางบึง

๏ ครานั้นจึงงวนบุนเจ๋ง
กับจาหลีบุนเข้ารุนรุก
ฝ่ายเจ้าพลายยงทรงฤทธิ์
ฝ่ายจาหลีบุนหนุนเข้าไป
สองฉาดสามฉาดก็ไม่เข้า
ฉิไทยสุดรู้มันอยู่คง
ถูกจาหลีบุนหมุนตกดิน
ฝ่ายงวนบุนเจ๋งตัวเก่งครัน
อายย่าชักม้าเข้าต่อสู้
ฉวยได้หอกใหญ่เข้าไล่กรวย
พลัดหกตกม้าไม่เจ็บปวด
โจนขึ้นม้าตัวหัวร่องอ
ฆ่าเสียก็จะตายวายปราณ
ถ้าจับเป็นไปถวายเจ้าธานี
เสกราดดดขว้างหันไปโดยด่วน
พลัดหกตกม้าอย่างว่าลิง
ม้วนหกคะเมนเอนอายย่า
อ้อกระดิวน่ำหน้ายกขาชู
พวกทัพอ้ายมุ่ยก็แตกฮือ
พวกทัพไทยไล่ทันรันผูกคอ

ไม่เข้าเอาหวาผ้าพันผึง
มึงแทงกูพันเข้ารันรุก ฯ
ตัวเก่งกร้วกราดอาจอุก
บุกเข้าพันยับทัพไทย
ขับม้าประชิดเข้ารุกไล่
พันด้วยง้าวใหญ่ถูกพลายยง
เหงาใจหลากจิตคิดโหลหลง
พลายยงตรงเข้ารุกเร้าพัน
คอขาดดาปล้นดิ้นหัวหัน
เห็นน้องนั้นฉิบหายตายม้วย
ตัวกไม่อยู่จะตายด้วย
พวยถูกพลายยงตรงซอกคอ
ลุกขึ้นร้ำอวดถูกกันพ่อ
ร้ำดาบล่อลวงเล่นเป็นท่วงที
ไม่พุ้งซ่านปรากฏศศักดิ์ศรี
ก็จะมีเกียรติยศปรากฏจริง
มัดงวนบุนเจ๋งเข้มงกลิ้ง
หางหนูตุ้งติ้งยิงพันคู
ลั่นเจี๊ยวคาก้าโด่เด่อยู่
ซือลูซือลาอายย่าฮ้อ
วิ่งตื่อหอบมาดาปอหลอ
อ้ายพ่อเอ๋ยเอนเน้นจับไป

08/06/2565

เจ๊กจีนเหลือตายตะกายหนี
ไส้บวยช่วยกันรันวิ่งไป
กางเกงเหลือเสื้อขาดหวีดหวาดมา
ที่ไทยจับได้มาแข้งขาเพลีย
ทุบถองจีนเจ๊กอยู่ตึกตัก
อ้ายเจ๊กร้องว่าข้ากลัวอยู่ตัวงอ
ล้อมวงพลายยงแล้วโห่ฉาว
พลายยงล้ำเลิศเพริศพราย
ยกทัพกลับเข้าเมืองตังิ่ว
มัดงวนบุนเจ่งนั้นจูงไป

๏ คราน้ันชาวเมืองตังิ่ว
ขายเครื่องสินค้านานา
พวกชาวทัพแสบท้องร้องขอมา
ได้ไหเหล้าเข้าพร้อมล้อมกันกิน
โห่ฉาวกราวฉวยเอาถ้วยชาม
อ้ายไทยเอาหมัดยัดพอแรง
เจ๊กจีนชาวตลาดหวีดหวาดแหงน
ช่วยลูช่วยล่าเหล่าอาแป๊ะ
ฝ่ายว่าชาวเมืองตังิ่วน้ัน
พวกไทยมีชัยได้ครื้นเครง
เอาเงินทองมากองให้ทัพไทย
เชี่ยนขันแพรพรรณนาน

ตะติไหลกีมะจีไป๋
ถึงบ้านเมืองได้ไปหาเมีย
อายย่าช่วยล่าเรียกหาเตี่ย
จิกเบี่ยหางหนูกูบีบคอ
ฟันหักปากกลวงอยู่จอหวอ
ผูกหางหนูต่อต่อมาหานาย
เจ๊กตัวสั้นทาวมึงขวัญหาย
ให้มัดนายจีนงวนบุนเจ๋งไป
ธงทิวโห่ร้องก้องหวั่นไหว
ร้องเผยไยไยไล่กันมา ฯ
เป็นทิวนั่งรายอยู่นักหนา
หมูเหล้าข้าวปลาม่าขายกิน
ปากว่ามือคว้าเอาหมดสิ้น
เมาบ้าคว้าปล้ันเอายาแดง
อ้ายะจิกตามเข้าฉุดยุดแย่ง
เจ๊กตะแคงล้มคว่ำตะมำแฮะ
ล้มลุกแบะแบนแอ่นกะแจะ
ชาวทัพเข้าแกะเอากางเกง
ลือลั่นพูดกันเสียงโผงเผง
จับงวนบุนเจ๋งตัวเก่งมา
เสื้อใส่หมวกเกือกเป็นหนักหนา
เจ๊กจีนลือชาปรากฏไป

08/06/2565

พลายยงนายใหญ่ไพร่ห้าร้อย
ฝ่ายจอจิหลังนั่งเตียงใน

๏ คราน้ันพลายยงทรงฤทธิ์
ไปรบทัพจับงวนบุนเจ่งมา
แต่พื้นตายก่ายกันยับนับห้าพัน
พ้นจาหลีบุนหมุนวายชนม์
ฝ่ายจอจิหลังเมืองตังจิ้ว
ฉุบกอดพลายยงแล้วตรงมา
โกรธเกรี้ยวเคี้ยวฟันน้ำลายพรู
ฉวยง้าวเงื้อง่าจะฆ่าฟัน
โลดเล่นเต้นโหยงอยู่โผงผาง
พะชู้จะตีให้ยับลง
เชิญเจ้าพลายยงคนตรงถาม
เฒ่านแล้วส่งไปในเมืองไทย

๏ คราน้ันพลายยงผู้ทรงฤทธิ์
เย้ยงวนบุนเจ่งตัวเก่งกรัน
ตัวไม่เกรงบาทเจ้าบ่กกึ่ง
คุมพวกทหารชาญชัย
หรือตัวขัดแค้นประการใด
หรือสมบัติอ้ายมุ่ยน้ันไม่มี

๏ คราน้ันจึงงวนบุนเจ่ง
เราไม่เอาสมบัติไปกู้เมือง
เดินร่อยพากันเข้าตึกใหญ่
ฮ้อตะติไหลเชิญไทยมา ฯ

นั่งชิดบอกไปไม่มุสา
กับจีนไพร่ได้ห้าหกสิบคน
เหลือน้ันแตกไปในไพรสณฑ์
เป็นน้องตนของงวนบุนเจ่งมา
ยกน้ำหัวคากจนปากอ้า
เห็นหน้าอ้ายงวนบุนเจ่งพลัน
อ้ายสู้รู้บุนเจ่งเก่งขยัน
เหะหะหุนหันอยู่เป็นวง
กางขาง่ามือแล้วโจนส่ง
อาจองเอาเมืองกูว่าไร
เอาข้อเนื้อความมันให้ได้
เจ็กจีนอย่าได้ดูเยี่ยงกัน ฯ

จึงคิดถามมาขมีขมัน
ฉกรรจ์ชล่าชะเลยใจ
ยกตัวยวดยิ่งเป็นใหญ่
กับไพร่ก่อบ่อล้อมบุรี
ให้การแต่จริงไปอย่าเสียดสี
จะเอาทรัพย์เมืองน้ันไปกู้เมือง ฯ

ไม่เกรงบอกความไปตามเรื่อง
แค้นเคืองจึงมาล้อมตังจิ้วไว้

08/06/2565

เราเป็นลูกผู้ใหญ่ไม่นับถือ
จะจับตัวมันฟันให้บรรลัย
เมืองปักกิ่งแลกรุงอยุธยา
จะมาฆ่าแต่จอจิหลังนี้

๏ ครานั้นจึงท่านจอจิหลัง
มึงจะอยู่ด้วยหรือไรนา

๏ ครานั้นจึงงวนบุนเจ๋ง
จะส่งให้ไปฆ่าเสียเมืองไทย
กูไม่งอนง้อจอจิหลัง
กูตายจะไปตายในธานี

๏ ครานั้นฝ่ายว่าจอจิหลัง
สั่งให้เฒ่นพลันทันใด
จำคาผูกเอวแล้วลงหวาย
ผึงผางดังลั่นสนั่นมา

๏ ครานั้นฝ่ายจีนงวนบุนเจ๋ง
กัดฟันตาเขียวเกรี้ยวเกรี้ยวไป
ร้องว่าอ้ายจอจิหลังหวา
แต่ตัวมึงที่ไหนจะได้กู

๏ ครานั้นจึงจีนจอจิหลัง
เอาตัวอ้ายงวนบุนเจ๋งไป
จัดสำเภาลำหนึ่งให้พลายยง
ผ้าผ่อนแพรพรรณสรรนานา

แต่มือสิบนิ้วมันไม่ไหว้
เรามิได้คิดชบถเจ้าธานี
วันทานบนอบใส่เกศี
สิ้นในคดีที่ถามมา ฯ

ได้ฟังคำงวนบุนเจ๋งว่า
หรือจะให้เขาไปฆ่าเสียเมืองไทย ฯ
ใจเก่งหาเข็ดหาขามไม่
จะอาลัยไปไยกับชีวี
มึงเกิดเมื่อครั้งวานซืนนี
กรุงศรีอยุธยาอยู่หัวไทย ฯ
ได้ฟังโกรธาดังเพลิงไหม้
ตำรวจในล้วนจีนบีนกันมา
สองคนเฒ่นซ้ายย้ายตีขวา
ขวาลงซ้ายลงตีส่งไป ฯ
ใจเก่งหาร้องอายย่าไม่
ด่าให้อิไนติก๋าพู้
มึงไปหาพ่อไทยมาต่อสู้
จะจิกเอาหางหนูมึงถูไป ฯ
ร้องสั่งออกมาหาช้าไม่
จำใส่ไว้ในใต้ตาดฟ้า
บรรทุกลงเข้าของให้หนักหนา
เงินตราห้าพันสุวรรณดี

08/06/2565

แต่งเครื่องบรรณาการพานทอง เป็นของถวายเจ้ากรุงศรี
เสร็จแล้วไปด้วยแก้วอันรูจี มีทั้งดอกไม้เงินทอง
ลูกสาวเราจะให้เจ้าพลายยง คือองค์เวสิวไม่มีสอง
ข้าไทจัดให้ทั้งเงินทอง จัดห้องไว้ท้ายลำเภตรา
พลายยงก็ลาพ่อตาไป ลงสำเภาใหญ่ลายเลขา
บ่าวไพร่ขนของลงหาวา ถ้วนทั้งห้าร้อยบรรดาไป
ตำรวจได้งวนบุนเจ่งมา จ้าใต้ตาดฟ้าสำเภาใหญ่
ฝ่ายจีนพนักงานลนลานไป ได้ดอกไม้เงินทองมาทันที
เครื่องบรรณาการห้าร้อยสิ่ง ยิ่งแล้วด้วยทองเรืองรองศรี
บรรทุกสำเภาพลันทันที เอาบาญชีมาเรียนท่านเจ้าเมือง ฯ

๏ ครานั้นจึงจอจิหลัง พังแล้วก็แจ้งในราวเรื่อง
จะให้ลูกสาวไปไกลเมือง สั่งเรื่องเนื้อความกับเมียพลัน
เร่งพานางเวสิวลงไปส่ง ให้เป็นเมียพลายยงเฉิดฉัน
ไปอยู่ต่างประเทศเขตคัน เขาบ้องกันเราไว้จึงไม่ตาย ฯ

๏ ครานั้นนางสีจุหลิ่งว นบน้ำประหวั่นขวัญหาย
ครางออดยิ่มจะทอดตัวตาย บ่ายหน้ามาว่ากับบุตรี
โอ้ว่าเวสิวของแม่เอ๋ย จะละเลยแม่แล้วมารศรี
จะไกลเนตรมารดาจากธานี ดังอัคคีสูญดับลับเปลวปลิว
หวั่นหวั่นวิเวกนางโหยไห้ เหมือนลูกไก่กาเหยี่ยวมาเฉี่ยวฉิว
ดังหนึ่งลมพัดว่าวขาดลอยปลิว โอ้แม่เวสิวของมารดา
จะไปอยู่เมืองไทยไกลจากอก แม่วิตกถึงเจ้าจะโหยหา
เป็นเมียพลายยงทรงฤทธา ถ้มหน้าไปเถิดให้จงดี ฯ

08/06/2565

◎ ครานั้นนวลอนงค์องค์เวสิว
จะแกล้งให้ลูกไปไกลบุรี
เป็นเมียพลายยงทรงนาม
กินนอนบ่ห่อนจะเข้าใจ
พึ่งวายกินนมเชยชมแม่
เคยเจียะแต่น้ำชาทุกราตรี
มิได้แทนพระคุณจะสูญแล้ว
จะไปกับคนอื่นไม่รื่นรวย
งดรอต่อมรสุมหน้า
การกินการนอนผ่อนเข้าใจ
เมื่อตัวฉันยังเล็กเด็กเพียงนี้
มิควรที่จะไปให้ชายชม

◎ ครานั้นนางสีจุฬาลีงัว
ลูกเอ๋ยมิเคยจำเคยนา
ถ้าได้ประสบพบพลายยง
แล้วจะลืมบิดาและมารดร
คงรู้ในการประเวณี
ย่อมรู้ทั่วเป็นผัวเป็นเมียกัน
เจ้าพลายยงฤทธิเรืองกู้เมืองไว้
ไปแทนคุณชาวไทยในอยุธยา
เกล้าผมสมหน้าเอาบิณฑ์
กรวะเจียกเกล็ดเพชรแวมแกมกัน

นบน้ำมารดาแล้วหมองศรี
ไม่รู้จักประสีประสาไทย
ครั้นคร้ามหาเคยสักนิดไม่
อายุพึ่งได้สิบสี่ปี
จะห่างแหพลัดพรากจากอกหนี
ตั้งแต่นี้ใครเล่าจะเกล้าผวย
ดังดวงแก้วสิ้นศรีที่สะสวย
ช่วยว่าบิดาอย่าให้ไป
ลูกยายังหารู้ธรรมเนียมม่าย
จึงยกลูกไปให้มีคู่ชม
จะให้อยู่กับสามีไม่เห็นสม
ลูกปรารมภ์ใจนักพระมารดา ฯ

ตอบนางเวสิวเสน่หา
เจ้าจะว่าไปไยกับกินนอน
จะหลงไปด้วยรสสโมสร
กินนอนใครบ่ห่อนจะสอนกัน
อันสิ่งนี้โบราณท่านสาปสรรค์
แต่อนันตชาติสืบสืบมา
จับงวนบุนเจ่งได้ไม่เช่นฆ่า
ว่าแล้วจัดแจงแต่งลูกพลัน
กรอบพักตร์รักร้อยอันเฉิดฉัน
สวมสุวรรณมาลัยใส่แซม

08/06/2565

ตุ้มหูตุ้บจับแววไว
พื้นม่วงดวงประดับวับวาวแวม
ใส่เสื้อพื้นทองช่องมังกร
เสร็จแล้วก็พานางมา

◎ ครานั้นผ่ายว่าจอจิหลัง
ให้ยกเอาเกี้ยวนั้นเข้าไป
แตรสังข์ม้าพ่อพ่อแม่ส่ง
ให้เวสิวเข้าไปท้ายเภตรา
ขอฝากนางเวสิวลูกรัก
จงเลี้ยงให้เป็นธรรม์มั่นคง
จอจิหลังผัวเมียก็ลามา
จากสำเภามาถึงท่าน้ำ
ครั้นได้ฤกษ์ให้ถอนสมออออก
ลมพัดระบัดโบกใบ
ฝ่ายนางเวสิวก็เศร้าโศก
ดูเตียกับแม่แลสุดตา
ที่นี้จะไกลเมืองตังจิ๋ว
แต่นี้ตั้งแต่จะลับไป
โศกะเศร้ามาสำเภาลำหนึ่ง
พลายยงอยู่ลำหนึ่งอีกมา
อันเวสิวเขาให้มาเป็นคู่
ถ้าถวายเจ้าฟ้าพาราไทย

กางเกงใส่ช่อหกกระหนกแหลม
เกือกแนมถุงเท้าวาวตา
งอนเขี้ยวหกเล็บเลขา
วงศาห้อมล้อมพรึบพร้อมไป ฯ

จึงสั่งกับจีนบ่าวไพร่
นางเวสิวนั่งในให้หามมา
ประจงลงลำเภาที่ท้ายท่า
บิดาจึงว่าเจ้าพลายยง
ดังควักเอาแก้วตาข้างขวาส่ง
ฝ่ายเจ้าพลายยงก็รับคำ
พร้อมด้วยญาติกาอาลัยร่ำ
คนงานคลานคล่ำทั่วลำไป
ชักใบกับรอกขึ้นเสาใหญ่
สำเภาใหญ่สองลำตามกันมา
วิโยคคร่ำครวญหวนหา
ซบหน้ากับห้องเภตราใน
เวสิวเศร้าสร้อยละห้อยไห้
สักเมื่อไรจะได้กลับคืนมา
ข้าไทอีออึงมานักหนา
คิดในบัญญาประสาใจ
จะสมสู่ร่วมรักหาควรไม่
จะได้เกียรติยศปรากฏจริง ฯ

08/06/2565

๏ เดือนหนึ่งมาถึงพาราไทย
ให้ขนบรรณาการวางตั้งพิง
เข้าไปในวังตั้งที่เฝ้า
ทักถามเนื้อความปรึกษากัน
เจ้าพระยาพระหลวงรับคำไว้
ฝ่ายสมเด็จพระองค์ทรงธรณี
เจ้าพระยาข้าเฝ้าก็บังคม
เห็นเข้าของเงินทองนับพัน
ตำรัสตรัสถามเสนาใน
ประเสริฐแล้วไปด้วยแก้วอันรูจี
ของเจ้าพลายยงไปตีทัพ
พระองค์ทรงชัยไพบูลย์
พลายยงก็คลานเข้ามาเฝ้า
พระองค์ตำรัสตรัสพลัน

๏ พลายยงได้ฟังก็กราบทูล
ไปตีทัพอ้ายมุ่ยยุ่ยยับไป
ทัพจีนไพร่ตายเป็นหลายพัน
นบน้ำวกราบบาทพระองค์มา
แล้วถวายดอกไม้เงินทองมา
เครื่องจีนสินทรัพย์นับมากไชร้
ชื่อว่าเวสิวทรงลักษณ์
เป็นข้าใช้ใต้ละอองพระบาทา
เจ้กจีนดีใจทั้งชายหญิง
ทุกสิ่งดอกไม้เงินทองนั้น
เจ้าพระยาพระหลวงเป็นหลั่นหลั่น
เสด็จพลันทูลเบิกให้สักที
พลายยงออกไปจากในที่
เสด็จออกที่ท้องพระโรงคัล
พระบรมกษัตริย์ผาดผัน
แพรพื้นสุวรรณอย่างดี
ดอกไม้เงินทองของใครนี่
เจ้าพระยาอธิบดีก็กราบทูล
กลับมากราบบาทนเรนทร์สูร
พังทูลให้หาพลายยงพลัน
ก้มเกล้าบังคมนรังสรรค์
ทัพไทยไปนั้นประการใด ฯ

ขอเดชะนเรนทร์สูรผู้เป็นใหญ่
จับได้จีนงวนบุนเจ๋งมา
จอจิหลังนั้นก็หรรษา
ให้ฆ่างวนบุนเจ๋งเสียกรุงไทย
กับสำเภาเภตราลำหนึ่งใหญ่
ตั้งใจถวายบุตรีมา
งามนักอายุได้สิบห้า
ว่าชีวาจะม้วยมุดสุดปราณ ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นจึงองค์นเรนทร์สูร
ยิ้มสรวลว่าเร่อเออได้การ
กูไม่ต้องการลูกหลานเจ๊ก
เอ็งไปได้ยากลำบากใจ
สรรเสริญพลายยงองค์ทหาร
ประทานเครื่องสุวรรณกันกลดทอง
จีนงวนบุนเจ๋งที่จับมา
ประทานเสลี่ยงคนใช้ได้มากมี
ทรงพระนามพระเจ้าสมมุติวงศ์
เอ็งไปครองเป็นหลักชัยในธรณิน

๏ พลายยงตรงออกจากที่เฝ้า
ถึงวังแขกเมืองขึ้นบันได
ก้มเกล้าเล่าความมาแต่ต้น
ชนะศึกมีชัยได้เมียมา
นางเวสิวกราบบาทพระชนนี
แม่งามพักตร์ดังดาวลูกสาวจีน
พลางลูบหลังบุตรสะไภ้ด้วยใจรัก
เป็นบุญเจ้าทั้งสองเคยครองกัน
เจ้าไร้ญาติขาดมิตรมาเมืองนี้
อุตส่าห์รักษาตัวกลัวนินทา
ตัวแม่นี้ก็แก่เกือบชรา
เงินทองมีเท่าไรมิได้อำ
พังพลายยงทูลเกษมศานต์
เบิกบานตรัสต่อข้อความไป
เป็นเมืองเล็กน้อยนักหาควรไม่
กูยกให้เลี้ยงอยู่เป็นคู่ครอง
ไม่มีใครต้านทานเทียมถึงสอง
มงกุฎผ่องประดับเพชรเม็ดอย่างดี
ตั้งเป็นเจ้าพระยามีศักดิ์ศรี
ตั้งพลายยงให้เป็นที่เจ้าเชียงอินทร์
มีเครื่องทรงพร้อมอย่างกษัตริย์สิ้น
สั่งแล้วภูมินทร์เข้าข้างใน ฯ
ให้ขนเข้าของมาหาช้าไม่
พาเวสิวไปไหว้มารดา
ให้พระชนนีพังไม่มุสา
ชื่อว่าเวสิวบุตรเจ้าจีน
ท่านสร้อยฟ้ายินดีให้พรศีล
เมืองไทยสิ้นหาใครไม่เทียมทัน
พิศพักตร์ลูกแก้วแล้วรับขวัญ
อย่าโศกศัลย์เสียใจเลยลูกยา
ชนนีจะรักให้นักหนา
สิ่งใดชั่วช้าอย่าได้ทำ
เหมือนหนึ่งเข้าป่าเมื่อจวนค่ำ
ก็นึกคร่ำว่าจะปลูกให้ลูกยา

08/06/2565

แม้นตายหมายฝากซึ่งซากผี
จงอยู่กินด้วยกันอย่าฉันทา
จึงให้คนจัดแจงแต่งห้อง
พานุหมากนากทองของสำอาง
เตียงตั้งหลังติดกับริมฝา
พวงพู่กลิ่นห้อยช้อยชด
หีบกำบี่นบี่นโตต่างต่าง
ใส่กุญแจผนึกแล้วปิดตรา
กับสาวสาวบ่าวข้าห้าหกคน
เจ้าค่อยเบิกบานสำราญใจ
๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายยง
ครั้นสุริยาลาลับอับโพยม
ค่ำวันนี้จำพี่จะไปหา
แต่อาวรณ์ร้อนใจดังไฟเลีย
ก็ครรไลไปเรือนนางเวสิว
ใครตื่นอยู่หรือบ้างข้างในนั้น
เวสิวจำเสียงว่าพลายยง
กระหยิบตาพยักหน้าให้อีมี
อีข้ามาเปิดประตูให้
ก้าวขึ้นบนเตียงเคียงประทับ
หอมแก้มแกมประทินกลิ่นกลั่น
ใส่เสื้อแพรแสบางรางรางนม
เมื่อโรคมีเจ็บไข้ได้รักษา
ว่าแล้วลุกมานั่งหอกลาง
ทั้งเข้าของเครื่องใช้ไว้ต่างต่าง
มุ้งกางม่านกั้นเป็นหลั่นลด
ระบายหน้าบิดทองล่องชาดสด
เสร็จหมดแล้วให้ขนของมา
เงินทองของนางทั้งเสื้อผ้า
นางเวสิวก็มาอยู่ห้องใน
สับสนใช้สอยอยู่ขวักไขว่
พอพลบค่ำเข้าได้ให้จุดโคม ฯ
อาจองพริ้งเพริศเฉิดโฉม
แสนโสมนัสนึกถึงนางเมี่ย
แม้นช้าเจ้าจะกริ้งว่าทิ้งเสีย
เอามือเขี่ยแคะกลอนถอนออกพลัน
จึงยกน้ำวเคาะบานทวารลั่น
เฮ้ยอีมั่นเปิดประตูรับกูที
ก็นอนลงทำหลับเสียกับที่
อย่าอึงมี่เอิงไปเปิดประตูรับ
ก็เข้าในห้องนางย่างขยับ
คิดว่าหลับลักจูบเข้าลูบชม
น้ำมันจันทน์ปนปรุงบำรุงผม
งามคมขาวขำดังสำลี

08/06/2565

ตะเกียงแก้วอัจกลับส่องจับพักตร์ ดูน่ารักหมดหมดลดินสิ้นไฝฝี
จะพิศไหนก็วิไลทั้งอินทรีย์ เสียแต่ที่ตีนเล็กเป็นเจ็กไป
ชมพลางทางปลุกทรามสงวน ยังหัวค่ำอยู่ไม่ควรจะหลับไหล
ประคองอกยกยักใส่ตักไว้ แล้วสั่นไหล่ปลอบปลุกลุกเถิดรา ฯ

๏ คราน้นจึงโฉมนางเวสิว นอนพลิ้วพลิกแพลงตะแคงหน้า
แล้วแกล้งซ้ำทำหลับไม่ลืมตา จะดูทีกริยาว่าอย่างไร
จะรักจริงหรือแหนงทำแกล้งรัก หรือไม่สมัครเพราะเป็นเมียเสียไม่ได้
จึงมาหาเพราะว่าด้วยจำใจ นางนอนนิ่งเสียมิได้จำนรรจา ฯ

๏ เจ้าพลายยงรู้แจ้งว่าแกล้งหลับ กอดประทับอกแอบเข้าแนบหน้า
ปลอบโฉมประโลมลูบซึ่งกายา อนิจจาแกล้งนิ่งเสียจริงใจ
โอ้แก้วแววตาของพี่เอ๋ย อย่านึกเลยว่าพี่มิรักใคร่
หรือขวัญเมืองเคืองข้อยจึงน้อยใจ อย่าสงสัยเลยลุกขึ้นเถิดนา ฯ

๏ เวสิวลุกลดลงจากเตียง เลื่อนเลี่ยงมาข้างล่างนั่งก้มหน้า
ความกลัวตัวสั่นหวั่นวิญญาณ์ แข็งขืนเจรจาด้วยจำใจ
ฉันจะขอถามหน่อยอย่าน้อยจิต นี่หม่อมหมายนายมาคิดเป็นไฉน
จึงองอาจกล้าหาญทำชาญชัย จะเข้ามาหาใครในห้องนี้
ใช่ว่าเป็นเมียลูกมาถูกต้อง หรือน้องเบนชุจิงจุจี้
เดิมเมื่อพลัดพรากจากบุรี บิดาชนนีนั้นให้มา
ด้วยบุญคุณการุญกู้เมืองได้ แต่สั่งไว้ให้ดีฉันนั้นเป็นข้า
ครั้นเป็นเมียกลัวจะเสียซึ่งหน้าตา ด้วยวาสนาน้อยอยู่ไม่คู่ควร
ขออภัยใช่ว่าจะแกล้งขับ เชิญพ่อกลับออกไปเสียโดยด่วน
ฉันหาวนอนอย่าค่อนมารบกวน เวลาจวนจะรุ่งจงรีบไป ฯ

08/06/2565

◎ เจ้าพลายยงลดองค์ลงนั่งชิด
งามสรรพเผ้าขับพี่ร่ำไป
แรกเริ่มเมื่อพ่อแม่เจ้า
เป็นคู่อยู่กินจนสิ้นปราณ
ช่างสำนวนว่าควรแต่เป็นข้า
น้ำใจน้อยนักหนาดังปลาซิว
มาตามทางนั้นเป็นกลางพระสมุทร
คำโบราณท่านห้ามตามตำรา
ถ้าผู้ใดไม่ฟังตามสั่งสอน
คงอันตรายต่างต่างกลางนที
อย่าน้อยใจใช่พี่มิรักเจ้า
จะถนอมกล่อมเกลี้ยงเคียงประคอง

◎ เวสิวบัดมือร้อค้อนให้
อันมารยาสตรีย่อมมีอาย
อันตัวของน้องนี้มิใช่ไทย
ทั้งไร้ญาติขาดตระกูลประยูรวงศ์
เป็นเจ็กจีนทั้งไร้สินทั้งไร้ศักดิ์
การปรนนิบัติก็ขัดทุกตาไป
ซึ่งนายหมายจะเลี้ยงเป็นเมียนั้น
ให้พรั่นจิตคิดกลัวไม่เอ็นดู
ก็จะลืมเลยลิ่วเวสิวเสีย
ครั้นถุ้งเถียงทะเลาะเกาะแกะไป
แนบสนิทนั่งเรียงเข้าเคียงไหล่
แกล้งดัดใยเยื่อรักให้หักราน
ว่าให้เราร่วมรักสมัครสมาน
ไม่ควรการที่จิตจะบิดพลิ้ว
นี่เนื้อว่าจะแกล้งให้แห้งหิว
หรือโกรธกริ้วว่าพี่มินำพา
คิดกลัวสุดเหลือที่จะไปหา
ว่ามิให้นิทรากับนารี
ขืนหลับนอนก็จะยับลงกับที่
เพราะเช่นนี้จึงไม่ได้ไปหาน้อง
จงคลายเศร้าที่ทรมานหมอง
ร่วมห้องมิให้ห่างจนวางวาย ฯ
แต่ในใจคิดรักสมัครหมาย
จึงเบี่ยงบ่ายตอบคำเจ้าพลายยง
หรือจะมารักใคร่ใหลหลง
รูปทรงไม่สำอางเหมือนอย่างไทย
ไม่ปราดเปรื่องเยื้องยักให้รักใคร่
ธรรมเนียมนั้นฉันใดก็ไม่รู้
ตัวฉันก็ขอบพระคุณอยู่
ฉวยว่าได้เมียชู้ที่เป็นไทย
หน่อยจะกลับยุเมียมาด่าให้
ผัวก็จะขัดใจเข้าตีรัน

08/06/2565

สำหรับก็จะยับทุกตาไป ลงเป็นข้าคนใช้ได้โศกศัลย์
ชาติหญิงไทยนี้ใจมันดุครัน ด่าแล้วมันขุดโคตรให้ทุกที
จงเอาบุญการุญฉันกราบไหว้ ยอมให้ใช้ต่างข้าเป็นทาสี
จะเป็นเมียนั้นไม่ได้ภัยคงมี เชิญพ่อจรลีครรไลไป ฯ

๑ นิจจาเจ้าเฝ้าแต่ว่ามาขับพี่ ดวงชีวีหาเห็นเช่นใจไม่
รักพุ่มพวงเท่ากับดวงชีวาลัย อย่าสงสัยสอดแคล้วเลยแก้วตา
ถึงจะหาเมียไทยได้สักร้อย จะให้เจ้าเป็นน้อยนั้นอย่าว่า
พี่คงให้ถือน้ำตามสัญญา ไปจนแก่ชราอย่าปรารมภ์
อยู่ร่วมเรือนเป็นเพื่อนด้วยแก้วพี่ สักร้อยปีก็มิได้ไกลสู่สม
จะสงวนไว้ในห้องประคองชม อย่าเตรียมตรมตรองกริ่งให้ตรอมใจ
ทางจูงมือน้องย่องขึ้นเตียง ประคองเคียงลงกับหมอนที่นอนใหญ่
ค่อยขยับอกทับประทังไป แล้วขวักไขว่ก่ายกอดพัลวัน
ประคองเคล้นเต้าเต่งเคร่งกำดัด พึ่งรุ่นคัดเป็นไตให้ใฝ่ฝัน
นางพลิกแพลงแว้งวัดค่อยปัดกัน อย่าบีบคั้นเจ็บนักหม่อมจะตรอมตาย
เจ้าพลายน้อยค่อยว่าเป็นยาทิพย์ แล้วค่อยหยิบแย้มผ้าอ้าขยาย
กรกระหวัดรัดรึงอยู่ตึงกาย นางโฉมฉายหลับตาไม่พาที
อัศจรรย์หวั่นไหวให้ลือลั่น เหมือนช้างคันงาแรงแทงคนขี่
เลือดไหลออกช้างก็ล้มสิ้นสมประดี ทั้งสองศรีสุขเกษมค่อยเปรมใจ
ด้วยหนุ่มสาวคราวกำดัดซัดจนรุ่ง พอพวยพุ่งแดดแข็งขึ้นแสงไข
เจ้าพลายยงเยื้องย่องจากห้องใน มาสนทนาปราศรัยกับมารดา ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๔๘

นางสร้อยฟ้าให้พรรคพวกฆ่านางศรีมาลาไม่ตายสลบลอยน้ำมาพบลูก

◎ ครานั้นท่านสร้อยฟ้าชนนี
ด้วยฤทธิ์ล้นกล้าหาญชาญศักดา
พยาบาทคาดเวรไม่เว้นจบ
จะแค้นกลบนบอกกับลูกไว้
ความอายใครจะอายเหมือนนอกแม่
เพราะเป็นคนหัวพลัดซัดเซซัง
ฝังรูปรอยไว้ในป่าช้า
แม่ก็ต้องลุยไฟไม่ไหม้ลาม
เพราะบุญเจ้าที่เข้าอยู่ในท้อง
แต่เดินดงหลงทางกลางอรัญ
อุ้มท้องค่อยประคองพระลูกรัก
สิงห์สัตว์เสือสีไม่มีกลัว
อีศรีมาลาแหละมันฆ่าคนกินได้
ดังเสือตะกละในอกพัง

◎ ครานั้นพลายยงทรงฟังคำ
เกิดเป็นชายมิให้ใครมาดูแคลน
ครั้งนี้เราก็มียศศักดิ์
เป็นเจ้าเมืองเชียงอินทร์กินเวียงชัย
ทั้งเงินทองของเราก็มีมาก
อีศรีมาลาลูกมันนั้นก็มี
ยินดีด้วยลูกเป็นนักหนา
แต่แค้นใจศรีมาลาเป็นพ้นไป
คิดพบจะฆ่าให้ตักษัย
มานั่งใกล้แม่จะเล่าให้เจ้าฟัง
ความเจ็บแท้ใครจะเท่าเหมือนตราวหลัง
เขาจึงตั้งยุแยงแกล้งใส่ความ
มันขุดมาให้พระไวยไม่ใต่ถาม
ทูลพระองค์ทรงนามให้ฆ่าฟัน
แม่จึงต้องรอดได้ไม่อาสัญ
เพราะเดชะนั้นจึงรอดตัว
จะย่างนักก็ขยันสะท้อนทั่ว
ตราววาสนาชั่วก็ชิงชัง
ไม่เชื่อใจดูแม่ที่แผลหลัง
สักเมื่อครั้งตราวไรจะวายแค้น ๆ
ให้เจ็บช้ำเหมือนใครกรอกด้วยหอกแหลน
ลูกจะแทนทดทำให้หนำใจ
พระจอมจักรโปรดปรานประทานให้
ทิศใดก็ไม่รอมาต่อตี
ออกปากคนกลัวทั่วถรุงศรี
บวชอยู่ที่วัดสัมทั้งสองคน

08/06/2565

เราลอบฆ่าถึงว่าลูกมันรู้
ที่ใครเป็นตระลาการจะบานบน
ฆ่าเสียในค่ำทำให้ยับ
ไว้ธุระลูกชายจะล่ายเท
จึงะเรียกแสนคำอิน* เข้ามาใกล้
จงจัดไปล้วนอ้ายคนดีดี
ไปลอบฆ่าศรีมาลาเสียให้ลับ
ถึงมันจะรู้ข่าวเล่าลือ
จะพ้องเราเราสู้ไม่ขัดสน
ถูกเข้าคนละยี่สิบชั่งกงลังเล
มันจะจับใครได้คิดไพล่เผล
ทำให้สมคะเนในวันนี้
กระซิบสั่งความในเป็นถ้วนถี่
แล้วให้มีหอกดาบสำหรับมือ
สั่งกำชับไปเถิดมิงอย่าอึงอื้อ
จะขัดขืนเอากับใคร ฯ

๏ แสนคำอินรับคำแล้วอำลา
ซึ่งเก่งกาจอาจหาญชาญชัย
บ้างจัดแจงแต่งตัวอุตลุด
กระสุนสากขวากกระจับสำหรับตน
ถึงบ้านเข้าประมาณสักสองยาม
มืดมัวทั่วหล้านภาลัย
แต่บรรดาเพื่อนบ้านที่ย่านใกล้
ที่ประตูหัวบันไดไม่ให้ตาม
โพกหัวเท่ากระบุงดูรุงรัง
แหงนหน้าขึ้นมาดูฤกษ์บน
เขียวรอบตามขอบนภากาศ
ครื้นครื้นเสียงฟ้าน่ากลัว
จุดคบขึ้นประดังแล้วตั้งโห่
สากพุ่งเข้ากระทุ้งประตูชาน
ออกมาร้องเรียกซึ่งบ่าวไพร่
เคยสนิทชิดใช้ได้สิบคน
ถืออาวุธหอกดาบสับสน
มีคบด้วยทุกคนรีบรันไป
ดาวอร่ามเดือนแรมไม่แจ่มใส
สงัดเสียงคนใดไม่ไอจาม
บัดขวากลงไว้ชั้าใส่หนาม
มินหม้อครามทาหน้าห้าหกคน
จึงมายังที่อยู่รั้วหัวถนน
แลเห็นฝนตั้งเค้าเป็นหมอกม้วน
โรยมาคเป็นพยับสลับสลัว
แสงแปลบแลบทั่วจักรวาล
เอาพร้าโต้พันรั้วเข้าหัวบ้าน
ใบบานตาลพังเสียงดังโกรง

---

* ตอนที่ ๔๖ หน้า ๖๒ ว่าให้แสนคำอินอยู่ครองเมืองเชียงใหม่ ถึงตอนนี้ว่าใช้แสนคำอินพาพวกไปฆ่าศรีมาลา เห็นจะเป็นเพราะเมื่อแต่ง ผู้แต่งต่างตอนต่างไม่รู้กัน

08/06/2565

โครมครามเข้าไปตามประตูได้
ร้องอ้ายอ้นเอาให้ตายจุดไต้โพลง
ข้าไทในเรือนก็เกลื่อนกลาด
ไม่รู้ว่าเหตุไรไปพลันวัน
อีเม้ยหลับตกใจกับอ้ายทิด
หัวคะมำเข้าตำฝาระเบียง
ศรีมาลาตกใจไม่มีขวัญ
พวกลาวิ่งกราวมาทันใด
เสียงสนั่นลั่นผางดังผลุง
นางทะลึ่งลุกออกไปนอกทัน
ไม่ถนัดชัดลงที่ไหล่รวบ
นางร้องกรีดหวีดตกล่องแมวมา
มันร้องเรียกบ่าวไพร่เอาไต้ส่อง
กุมารทองแลพรายบังกายไว้
เสือกไสให้ลอยพลอยรักษา
เลือดที่กายไหลร่ำน้ำเป็นมัน
อ้ายพวกลาวไล่ส่องตามล่องฤน
รอยลงน้ำแล้วซ้ำมาบอกนาย

◎ แสนคำอินได้ยินแล้วร้องว่า
เงินในหีบอย่าหยิบเอาไปเลย
อ้ายบ่าวทั้งหลายฟังนายว่า
บ้างได้พานได้ผ้ามาออกประตู

วิ่งไขว่ตังตึงผึงโผง
กระโดดโหยงยกดาบกระหนาบพื้น
หวีดหวาดวิ่งหนีไม่มีขวัญ
บ้างวิ่งดันเข้าไปมุ่นใต้ถุนเตียง
ตื่นขวิดล้มดิ้นร้องสั่นเสียง
ไม่อาจทักทุ่มเถียงว่าผู้ใด
ตัวสั่นหน้าซีดอยู่หวีดไหว
ถือดาบแกว่งไกวกระหนาบพื้น
ถูกมุ้งแพรปราดขาดสะบั้น
มุ้งพันดาบแน่นแพ่นหวดมา
เสียงสวบแผลแล่งตลอดบ่า
เลือดท่วมกายาสลบไป
บีนล่องลงมาเที่ยวหาไขว่
พยุงนางลงในสวะพลัน
นำพาเข้าในคลองสระบัวนั้น
จระเข้ปลาสารพันไม่อันตราย
วิ่งวุ่นเห็นแต่เลือดสาดเป็นสาย
ว่ามันจมน้ำตายอย่าตามเลย ฯ
อ้ายผ่อนผ้านั้นมิงขนเอาเถิดเหวย
แน่เชียวเงินทองนั้นของกู
สับสนขนคว้าอลหม่านอยู่
หัวหูหีบแบกแตกออกมา

08/06/2565

โต๊ะถาดเชี่ยนขันสนั่นฉ่าง
เพื่อนบ้านสะท้านทั้งวัดวา
ลงเรือนแล้วร้องพวกเราจับ
เห็นเลือดออกที่ตีนจะสิ้นใจ
แล้วถอนขวากลากขึ้นมาเรือน
แสนคำอินบ่าวไพร่จุดไต้ฮือ
ครันถึงกงกวนที่อาศัย
แล้วบอกสร้อยฟ้าพลายยงพลาง
แม่ลูกฟังว่าก็ดีใจ
ปิดความเงียบดีไม่มีแวว
สร้อยฟ้าพลายยงลงเรือม่าน
ลงเรือแม่ปะเกะกะไป
ตีกระเชียงเสียงสนั่นมาตามน้ำ
ถึงระแหงขึ้นบกยกโคลคลา

๏ จะกล่าวถึงนารีศรีมาลา
พันสวะปะเข้าที่บันได
ครันเวลาเช้าท่านเจ้าวัด
เดินตามสะพานกระดานกลาง
เห็นคนนอนบนสวะมาปะอยู่
เรียกลูกศิษย์พลันมิทันช้า
ช่วยกันยกขึ้นจากสวะ
เห็นยังไม่ตายค่อยหายใจ

ขนพลางบ้างลงจากเคหา
เจ็กฮวดอวดกล้าคว้าหอกไป
ขวากตำตีนฉับล้มไถล
ร้องอีโน้ดีกำพู่อูอือ
ฝูงคนสะเทือนไม่อึงอื้อ
แบกถือขนของไปตามทาง
พออุทัยรุ่งแจ้งแสงสว่าง
ว่านางศรีมาลานั้นม่าแล้ว
สมจิตคิดไว้ให้ผ่องแผ้ว
แล้วชวนเชิญลูกแก้วให้ครรไล
เพียกวานอุบ่อฮาดตามไสว
บ่าวไพร่ออกเรือแล้วรีบมา
ล่องลำเลยบ้านมาฉานฉ่า
เตือนหนึ่งถึงพาราสำราญใจ ฯ
เจ้าสลบลอยมาในน้ำไหล
สะพานวัดเรไรพอรุ่งราง
ครองผ้ารีบรัดลงมาล่าง
พอจะล้างเท้าเธอก็แลมา
ยังไม่รู้เป็นตายอย่างไรหวา
ทั้งเณรเถรลงมาอื้ออึงไป
ร้องวะแผลยาวที่ราวไหล่
หามขึ้นวางไว้ที่กลางวัด

08/06/2565

บ้างนวดเหยียบให้บ้างไขแก้
พิมเสนผิวมะกรูดให้สูดนัตถุ์
สมภารท่านเห็นหายใจแรง
จึงหุงน้ำมันประสานมา

๏ จะกล่าวถึงสมีเพชรกับเณรบัว
เรียนหนังสือขอมไทยได้ทุกวัน
สะเดาะโซ่ประแจประจุผี
กำหราบเสขยันต์อาถรรพณ์ธง
สะกดทัพหลับแสเมฆฉาย
ฤกษ์ล่างบนรู้ราหูจร
ขรัวครรักใคร่ให้ประสิทธิ์
ผูกพยนต์เป็นคนเข้าชิงแดน
วันเมื่อจะเกิดซึ่งเหตุผล
ดีกสักสองยามยังตามไฟ
มีก้อนเลือดเท่าบาตรพลัดตกลง
เสียงสนั่นลั่นหลังคาฝากลอน
สะดุ้งตกใจตื่นขึ้นทั้งหลับ
เณรบัวกลัวกอดเอาพี่ยา
สมีเพชรจึงบอกกับน้องพลัน
พูดกันพลางสางเสือดอันนั้นไซร้
ให้บังเกิดขนพองสยองเกล้า
จะมีเหตุเภทภัยอย่างไรนา

หยูกยาทาแผลแออัด
พร้าคัดปากออกแล้วกรอกยา
ให้เณรแดงต้มข้าวไว้คอยท่า
ชุบสำลีทาที่แผลพลัน ฯ
อยู่กับขรัวในวัดส้มใหญ่นั้น
วิชานั้นสามารถอาจอง
ทำทีปราบปรายพรายโหง
ได้เรียนรู้อยู่คงทั้งนั้งนอน
ดูดาวเดือนรายถ่ายถอน
เสกใบไม้ปรายร่อนเป็นต่อแตน
สอบซ้ำทำไม่ผิดในแบบแผน
โกฏิแสนแน่นมาไม่กลัวใคร
พี่น้องนอนอยู่บนกุฏีใหญ่
ก็หลับไหลสนิทในที่นอน
จำเพาะตรงที่กลางหว่างหมอน
ห้องกระฉ่อนแดงฉาดดังชาดทา
เปิอนยับทั้งที่นอนผ้าห่ม
ใครพ่นหลวงพี่ข้าหรือว่าไร
อย่าพรั่นเลยหามีใครทำไม่
ก็บังเกิดหายไปในทันตา
หน้าเศร้าแสนทุกข์หัวลุกฉ่า
แล้วตรึกตราตรองดูให้รู้การ

08/06/2565

ในยามสามตาก็ว่าร้าย
ดุกษ์บนก็พิกลด้วยลมปราณ
แมงมุมตือกอักอัศจรรย์
จิ้งจกทักประจักษ์ที่หลังคา
แสนสลดระทดระทวยทอด
โอ้แน่แม่เรานี้คงมีภัย
สองราก็พากันร้องไห้
จะได้รู้ร้ายดีที่มารดา
เณรบัวจุดไฟใส่โคมแก้ว
พ้นวัดลัดทุ่งมุ่งเดินไป
นกกระต้อยติวิดติดตามทัก
ยิ่งเศร้าโศกเสียใจรีบไปพลาง
สุริย์ใสไขแสงแดงโพยม
เข้าทางลัดตัดไปดั่งใจปอง

๏ ถึงวัดเรไรที่ท้ายคุ้ง
เอะอะไรใครทำโมนะน้องยา
เข้าใกล้แลเขม้นเห็นว่าแม่
กลังเกลือกเสือกไปไม่สมประดี
โอ้แม่เจ้าประคุณของลูกแก้ว
นี่ผู้ใดร้ายกาจบังอาจมา
หรือตั้งจิตคิดเอาซึ่งเงินทอง
หรือว่าพยาบาทคาดเวรไว้
เมฆฉายคลุ้มคลำ่ดำด้าน
หนูกุกก้องสะท้านสะเทือนมา
นกแสกแถกขวัญบนเวหา
ก็รู้ว่ามารดาเจ้ามีภัย
ประคองกอดคอน้องเข้าร้องไห้
จะตายแล้วหรือไรไฉนนา
จำเราจะไปยังเคหา
ว่าแล้วครองผ้าคลาไคล
ก็คลาดแคล้วลงจากกุฎีใหญ่
เสนาะไก่แก้วขันกระชั้นทาง
ดังจะบอกให้ประจักษ์เหตุทุกอย่าง
พอสว่างถึงทุ่งภูเขาทอง
ดับโคมแล้วรีบมาทั้งสอง
เลียบตามลำคลองสระบัวมา ฯ
เห็นพระเณรยืนมุงอยู่หนักหนา
เขาจึงมายืนดูอยู่มากมี
ก็ล้มแผ่ผ่อยพับลงกับที่
ดังหนึ่งชีวีจะมรณา
ตายจริงจริงแล้วหรือไรหนา
ฟาดฟันแม่ข้านี่เพื่อใด
เข้าของก็หามีมากมายไม่
จึงทำได้เช่นนี้นะอกอา

08/06/2565

ดูแผลที่แม่ก็ใจหาย
นี่มันหมายพิ้นคอให้มรณา
บ้านเมืองท่านก็ดีมีชื่อแปล
อย่าโทษใครโทษกรรมเราทำเอง
โอ้พ่อหมื่นไวยของลูกแก้ว
แม้นว่าอยู่ทัวกูไม่อายคน
พระผู้จอมจุลจักรหลักพิภพ
เหย้าเรือนเคหาแลช้าไท
เที่ยวนี้ตายจึงหายซึ่งยศศักดิ์
รู้ว่าใครแล้วไม่ไว้ซึ่งชีวี

๏ จะกล่าวถึงนารีศรีมาลา
ด้วยเลือดที่กายหายหยดพลัน
เห็นลูกผู้จิตคิดดีใจ
เติมแม่หลับสนิทนิทรา
มีคนถือไฟแลไต้คบ
เอามีนหม้อทาหน้าทั้งห้านาย
คนบนเรือนเพื่อนบ้านก็ไม่ช่วย
เขาเงื้อดาบฟาดมาพอผ้าพัน

๏ พออ้ายทิดสืบสาวได้ข่าวนาย
ถึงวัดเรไรไพล่ะข้ามา
ลูกได้ความแล้วตามสะกดไป
เข้าลงเรือรีบไปไม่รั้งรอ

รอยปลายดาบยาวจนราวบ่า
ช่างมาทำได้ไม่กลัวเกรง
เห็นว่าแม่ยากจนคนข่มเหง
เขาจึงไม่ยำเกรงเพราะยากจน
พ่อตายแล้วหลายปีจึงปีปน
ด้วยว่าล้นเลิศทหารอันชาญชัย
สมเสียโปรดปรานประทานให้
ใครใครก็กลัวทั่วบุรี
มันจึงหักหาญทำระยำยี่
จะต่อตีกว่าจะม้วยลงด้วยกัน ฯ

ค่อยพ้นกายาขมีขมัน
นางนั้นได้สติก็ลืมตา
จึงเล่าไขแก่ลูกเสน่หา
อยู่ในเคหาสามยามปลาย
อาวุธครบในมือเป็นมากหลาย
ถีบประตูพังทลายแล้วไล่ฟัน
เงินทองเก็บด้วยทั้งเชี่ยนขัน
จึงไม่ทันถูกคอมรณา ฯ

ว่าไม่ตายมันเที่ยวมาเสาะหา
เห็นหน้ากอดตีนร้องไห้งอ
มันชนของเข้าในกงกวนก่อ
คือพ่อพลายยงทรงฤทธา

08/06/2565

ใช้อ้ายพวกลาวบ่าวไพร่
ฉันได้ไปเห็นกับลูกตา

๏ ครานั้นสมภารแลพระสงฆ์
สงสารศรีมาลาว่าท่านยาย
จงอยู่นี่อยู่ที่กุฎีเล็ก
เณรเถรถมไปใช้เก็บยา
ศรีมาลาค่อยยกมือนมัสการ
ครั้งนี้ถึงที่บรรลัย
แต่บรรดาเณรเถรทุกตัวคน
หยูกยาหาให้พร้อมทุกอัน

๏ ครานั้นสมีเพชรกับพลายบัว
อีสร้อยฟ้ากล้วหาญชาญชัย
ถ้าเป็นคนอื่นสักหมื่นแสน
นี่พ่อเดียวกันสนิทไม่คิดดู
ให้โกรธาดังเลือดตาจะหยดย้อย
เราก็เป็นชายตีไม่มีกลัว
คิดพลางทางลุกเข้ามาใกล้
เจ็บก็หายหลายวันฉันจะลา
ตัวลูกก็เป็นเหล่าเผ่าทหาร
จะฟันลาวเสียให้ตายฉิบหายเปลือง

๏ ครานั้นท่านยายศรีมาลา
จะผกกรรมทำเวรไปทำไม
คุมสาเหตุให้มาเช่นฆ่า
ว่าแล้วโศกาด้วยรักนาย ฯ

ทุกองค์รู้เรื่องความทั้งหลาย
บุญตัวไม่ตายอย่าโศกา
เด็กเด็กมันจะได้ช่วยรักษา
ต่อหายแล้วจึงพากันคลาไคล
พระคุณท่านเท่าฟ้าก็ว่าได้
เพราะช่วยไว้จึงรอดชีวัน
พยุงนางวางบนกุฎีนั่น
สิบห้าวันแผลหายสบายใจ ฯ

จิตตัวพยาบาทหาขาดไม่
ยุอ้ายพลายยงช่มเหงกู
ก็ไม่คิดทดแทนมาต่อสู้
เป็นน้องกูแต่เป็นพี่เจ้าเณรบัว
นิดน้อยน้ำใจมิใช่ชั่ว
จะตัดหัวให้สิ้นทั้งสองรา
จึงว่าไปนี่แน่คุณโยมขา
ไปเข่นฆ่าแก้แค้นที่ขุ่นเคือง
โลกาสะท้านออกชื่อลือกระเดื่อง
ลูกก็เรืองฤทธาจะลาไป ฯ

ได้ฟังลูกว่าก็ร้องไห้
เห็นจะสู้เขาได้หรือลูกยา

03/06/2565

ครั้นพลายยงทรงฤทธิ์
ไปช่วยตังจิ๋วไว้ได้เมียมา
กับอันหนึ่งเชียงใหม่ก็ใหญ่กว้าง
คนก็มากหมื่นแสนแน่นอนันต์
หลวงแผนเป็นปู่ครูพ่อไวย
ทั้งไพร่สามสิบห้าก็กล้าดี
เมื่อสองคนเท่านี้ลูกรัก
แม่กลัวมันจับพิฆาตเหมือนมัดปู
อุ่นเรือนเพื่อนแม่เมื่อยามยาก
ขืนไม่ฟังคำแท้ที่แม่วอน

ดังอาทิตย์เที่ยงแรงเมื่อแสงกล้า
พระผ่านฟ้าโปรดปรานประทานครัน
มีเชื่อนข้างคูรอบเป็นขอบกั้น
ล้วนยืนยงคงกระพันชาตรี
ถึงรบได้ก็คนออกเป็นบ้า
ยังต่อรี้เต็มติดจงคิดดู
หรือจะหักหาญจิตคิดต่อสู้
พ่อจงอยู่พึ่งค้าอย่าจำจร
หรือจะจากกลับกลายมาถ่ายถอน
จงฆ่าแม่เสียก่อนจึงจรไป ฯ

๏ แม่ทนเกล้าเจ้าประคุณของลูกเอ๋ย
จะอยู่วัดกินข้าวเสียเปล่าไย
ถึงเชียงใหม่คนมากสักหมื่นแสน
เข้ารบรุมหนุมานชาญศักดา
อย่าตูถูกว่าลูกนี้สองคน
มันเหมือนแมลงเม่าเข้ากองไฟ
เสียแรงได้เรียนรู้ครูประสิทธิ์
ถ้าทราบถึงพระองค์ทรงธรณินทร์
หนึ่งก็มีเครื่องเอกเหล็กไหล
เป็นก้อนแร่ตีล้นทั้งทนทาน
จึงเป็นสีมันปูปีกแมลงทับ
ก็กลมวาวราวกับดวงจินดา

อย่าห้ามเลยลูกหาฟังคำแม่ไม่
ก็ย่อมได้เรียนรู้ต่อครูบา
ก็เหมือนแม้นกับรากษส์กากภาษา
เขาเข่นฆ่าสามฉับก็ยับไป
จะประจญโกฏิล้านก็ต้านได้
ขอให้ลือชื่อไว้ในแผ่นดิน
ไม่แผลงฤทธิ์ก็ใครไม่รู้สิ้น
ก็จะปลิ้นเข้าทำราชการ
ฉันได้มาแต่โคกมะนาวหวาน
ถลุงเข้าน้ำว่านถึงร้อยครา
มนตร์ประกับซ้ำซัดด้วยมวกผา
เป็นมหากายสิทธิ์ฤทธิ์ไกร

08/06/2565

ถ้าแม้นโยมชีนขัดทัดทาน
จงให้ศีลให้พรจะจรไป

๏ ยายศรีมาลาได้ฟังคำ
เมื่อไม่เอ็นดูแม่นี้แก่กรัน
ไม่เล็งเห็นใครได้เผาผี
ถึงไปจะบอกให้ชีต้นรู้
ให้ชื่อเทพศักดาพ้าพ้น
เอาออกอ่านพ้าก็ผ่ามาทุกที
ปากถ้ำข้างทิศบูรพา
ไม่ไกลกันกับกาญจน์บุรีนัก
ครั้นจะให้ลูกเต้าทั้งปวงไว้
กระชิบบอกออกให้แต่มารดา
กับอาชื่อว่าหลวงต่างใจ
เป็นลูกของหม่อมแม่ลาวทองนั้น
ขาวขาวสูงสูงดูดมสัน
จงไปลับให้ประสบพบกับอา

๏ สมีเพชรได้ฟังคำโยมว่า
ลุกไปหาสมภารด้วยทันใด
เกล้ากระผมจะลาคลาไคล
จงโปรดปรานบวชท่านให้เป็นชี
สมภารท่านว่าไม่เป็นไร
ก็บวชเป็นหลวงชีผู้ปรีดา
จะประหารตัวเสียให้ตักษัย
เดินไพรจะเป็นลางที่กลางคัน ฯ
ยิ่งเศร้าซ้ำแสนโศกกำสรดศัลย์
จะตายวันตายพรุ่งก็ไม่รู้
เมื่อมีพ่อแม่นี้ก็จนอยู่
ตาบของปู่เล่มหนึ่งนั้นถึงดี
กินคนกว่าหมื่นไม่นับผี
ซ่อนไว้ที่เขาใหญ่ในโพรงรัก
เร่งไปพิจารณาให้จงหนัก
เอาไว้เมื่อใกล้จักมรณา
บาปจะดับตัวไปเมื่อภายหน้า
ครั้งลูกยาเจ้ายังอยู่ในครรภ์
เป็นนายใหญ่อยู่บ้านจอมทองนั้น
รูปพรรณร่างกายคล้ายบิดา
ไฝนั้นมีที่ปลายท้ายคิ้วขวา
จะได้พากันยกไปชิงชัย ฯ
คำมั่นสัญญาก็จำได้
กราบไหว้แล้วว่าไม่ช้าที
ขอฝากมารดาไว้ให้อยู่นี่
ผ้าขาวเล่าก็มีสำหรับมา
จึงสั่งให้เณรช่วยโกนเกศา
เรียกข้าอ้ายทิดอีเม้ยรับ

08/06/2565

เอ็งจงอยู่พิทักษ์รักษา
ก็ลาลงบันไดใจหายวับ

ไม่ดูแลแม่ข้าจะเสียนขับ
แล้วรีอกลับมาสั่งหลังน้ำตา ฯ

๏ นางศรีมาลาอวยพรให้
พวกอรินทร์ไพรีอย่าบีฑา
อ้ายพลายยงเป็นศัตรูอย่าสู้ได้
ครั้งถวายแหวนองค์นงนุช
สวัสดีมีชัยไปอย่าช้า
แม้นอยู่ให้ช้าเกินเนิ่นนาน

จงเกรียงไกรเกรงฤทธิ์ทุกทิศา
หมู่มารแม้นมาให้ม้วยมุด
เหมือนวานรว่องไววายุบุตร
สัประยุทธ์ฆ่าสหัสกุมาร
สามเดือนรีบมาให้ถึงบ้าน
คงจะตายวายปราณเสียจริงจัง ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๔๙

พลายเพชรพลายบัวตามพลายยงขึ้นไปถึงบ้านจอมทอง

◎ ชีต้นเพชรเณรบัวพี่น้อง
เดินพลางทางเหลียวจนลับบัง
ถึงวัดส้มใหญ่มิได้นาน
แจ้งความตามจริงทุกสิ่งมา
สมภารแจ้งใจก็ให้พร
ให้ลือเลื่องกระเดื่องทั้งแผ่นดิน
ชีต้นเพชรพี่ชายสะพายบาตร
เงินสิบห้าห่อผ้าใส่ย่ามไป
คืนหนึ่งถึงเขาที่แม่บอก
จึงขึ้นไปบนไศลศีขริน
เห็นต้นรักใหญ่สักยี่สิบอ้อม
เป็นโพรงในกว้างได้ราวสามวา
นึกแปลกใจตัดไม้มาปลูกศาล
ขอษมาเทวาพนาลี
ถ้วนร้อยแปดคาบกราบกราน
เห็นงูเห่าโตเท่ากับท่อนไม้
ขู่สะท้านทะยานโยนตัว
ทั้งไปให้เป็นทับสมิงคลา
แว้งวัดลัดหางอยู่ผางผึง
เสียงขู่แฟดฟอดกอดพันวัน
ทั้งสองหนักทรวงด้วยห่วงหลัง
ไม่รอรั้งรีบเร่งตะเบ็งมา
ขึ้นไปหาอาจารย์แล้วจึงว่า
ฉันจะลาขึ้นไปเมืองเชียงอินทร์
จงถาวรศัตรูอย่าสู้ลือ
ผินรับพรแล้วก็ครรไล
เณรน้องเอาย่ามพาดลงที่ไหล่
เมื่อขัดเข้าจะได้ซื้อจ่ายกิน
เป็นโตรกดรอกห้วยธารละหานหิน
แล้วเดินผินมาข้างทิศบูรพา
คดค้อมสี่กึ่งเข้าพึงผา
มองเข้ามาไม่เห็นอะไรมี
บัดรพลือธิษฐานสังเวยผี
แล้วอ่านมนตร์พระฤาษีตาไฟ
อธิษฐานแล้วเข้าไปมองใหม่
เลื่อยไล่แล้วเลิกพังพานมา
เณรบัวจับประเจียดจบเกศา
กล้าต่อกล้าเข้ารบขบกัน
เลื่อยทะลึ่งหลีกโลดกระโดดหัน
ดังสนั่นโพรงรักจะหักพัง

08/06/2565

งูทับสมิงคลามันกล้าฤทธิ์ กัดติดคอหอยไม่ถอยหลัง
อ้ายงูเห่าดันดึงอยู่ตึงตัง พี่น้องก็นั่งคอยมองดู
บัดใจก็กลายเป็นพ้าพัน ผ้าประเจียดครึ่งผืนเข้าพันอยู่
ชะอีพรายรางควานหาญหลอกกู ก็มาชักฝักชูขู่ทันใด
เห็นเหล็กเขียวดุจปีกแมลงภู่ สนิมสักนิดจะติดอยู่ก็หาไม่
แต่ยังไม่เกิดเราแกเอาไว้ จะนับไปได้ถึงสามสิบปี
ว่าพลางแล้วทางประกาศไว้ ขอเทพไทเทวาทุกราศี
จงเป็นพยานในสถานถิ่นอันนี้ ตัวเราผู้มีสัจสาบาน
จึงเรียกว่าบ้านคาบเขารัก ให้ประจักษ์โดยคำอธิษฐาน
จึงร่ายมนตร์คำกับขับรางควาน สนสานใส่ช่อนจีวรมา
แล้วลงจากเขาเข้าป่าไม้ บ่ายหน้าไปอุดรทิศา
รมรนพนพนมพนาวา สวนพฤกษาสลางยางยูง
สกุณากาไก่แลกดแก้ว เป็นทิวแถวลงดินแล้วบินสูง
กาเรียนนอนน่ารักแล้วชักจูง เป็นฝูงฝูงน่ารักจักรำพัน ฯ

๏ ครั้นพลบค่ำทำบ่ำพากันนอน เช้าผ่อนเข้าบ้านบิณฑบาตฉัน
อีมหนำร่ำรีบจรจรัล ข้ามคันเขตเมืองเนืองเนืองไป
ถึงนครสวรรค์รันมาเมืองพิจิตร เลยพิษณุโลกหาช้าไม่
เดินกระทั่งสังคโลกสุโขทัย ก็ถึงซึ่งเขาใหญ่ใกล้จอมทอง
เร่งรีบมายี่สิบกับสองวัน เห็นอ้ายลาวถามพลันท่านทั้งสอง
เอ็นดูช่วยบอกให้ดังใจปอง นี่เขาร้องเรียกขานบ้านอันใด
อ้ายลาวบอกพลันมิทันช้า เขาเรียกว่าจอมทองเป็นบ้านใหญ่
กับเมืองลำพูนไม่สู้ไกล มีเขาใหญ่อยู่กลางมรรคา

08/06/2565

คำโบราณท่านเรียกะชาสระบาป
ที่เชิงคิรีนั้นมีวัดวา

◎ สมีเพชรเณรบัวพี่น้อง
ปรึกษาว่าเราอย่าเพ่อไป
จึงพากันเที่ยวเล่นบนเขาใหญ่
เหวละหานธารถ้ำล้ำศิลา
มีดอกปทุมาห้าอย่าง
สัตบันนิลุบลจงกลนี
น้ำใสไหลมาเห็นปลาว่าย
โศกไทระสาวคนธ์ปนจำปา
พระพายชายโชยโรยร่วง
ละวันบ่ายชายแสงแดงอำพน
ชำระเหงื่อไคลในกายแล้ว
ลงเลียบเดินตามเนินศิลาลาน
เป็นวัดใหญ่ข้างในนั้นกว้างขวาง
กุฎีแถวเป็นแนวถนนมา
จึงเดินตามทางมากลางวัด
เห็นสมภารนั่งที่ลานกระดานพิง

◎ ครานั้นสมภารท่านผู้เฒ่า
เชี่ยวชาญในการวิปัสนา
จึงถามว่าสังเย่อเฮ้อตุ๊น้อย
จงเล่าตามจริงไปอย่าได้นาน
ถึงวันดีเขามาอาบสระเกศา
มันบอกแล้วก็พากันคลาไคล ฯ
แจ้งความตามทำนองเขาบอกให้
จะเสาะให้ประสบพบกับอา
ถนัดใจยอดเยี่ยมเทียมเวหา
สระขังคงคาวารี
ตูมบานสล้างต่างสี
มีสาหร่ายสายดึงสันตะวา
ตามขอบรอบรายด้วยพฤกษา
กลิ่นกล้าลอยตลบลงอบชล
กระทบพวงสะเท้อนก้านสะท้านต้น
ทั้งสองคนลงอาบน้ำให้สำราญ
ก็ผ่องแผ้วขึ้นจากสระสนาน
เห็นวิหารอยู่ที่เชิงบรรพตา
โบสถ์รามงามสล้างเลขา
ล้วนหลังคามุงกระเบื้องเครื่องไม้จริง
พระเณรแออัดกันยุ่งยิ่ง
เข้านบนอบหมอบนิ่งไม่พูดจา ฯ
แก่เก่ากว่าร้อยพระพรรษา
ลาวเรียกว่าครูบาเป็นอาจารย์
เมื่อชีใดตัวช้อยนี้คิดย่าน
ดูอาการเป็นชาวอยุธยา ฯ

08/06/2565

๏ ตรานั้นจึงโฉมชีต้นเพชร
ข้าอยู่พระนครวัดกัมพูชา
ไหว้พระบาททั้งสี่ที่เหียยบช้อน
ผ่าแดดแผดฝนทนร้อนยุง
เห็นวัดนี้เป็นที่สนุกนัก
หายเหนื่อยเมื่อยล้าจะลาจร

๏ สมภารลงสารแล้วว่าไป
ร่มป่าช้าที่ป่ากล้วยตานี
พี่น้องกราบกรานวันทา
ตื่นด้วยต้นตานี ไม่มีเบา
พร้อมด้วยเสื่อสาดอาสนะ
พอพลบค่ำย่ำแสงอโณทัย

๏ จะกล่าวถึงพลายณรงค์บุตรหลวงแผน
เป็นบุตรของลาวทองผู้งามครัน
เมื่อครั้งหลวงนายกับพลายงาม
พลายณรงค์ทรงฤทธิ์ยิ่งกว่าคน
ได้ประทานนามตั้งหลวงต่างใจ
ออกนามขามเดชทุกเขตคัน
หลวงต่างใจจึงว่ากับเมีย
สระหัวบนเขาเราเคยไป
ข้าไทชายหญิงก็นับร้อย
เจ้าแว่นแก้วจัดแจงแต่งกายา

บอกเสร็จพรางตัวแล้วแกล้งว่า
คิดศรัทธาว่าจะไปเขานางรุ้ง
แต่ต้นดอนดงรามข้ามทุ่ง
มันมุ่งมาเป็นเดือนแต่เดินดอน
โปรดข้าขอพักสักคืนก่อน
จงผันผ่อนโปรดให้อาศัยที ฯ

ถึงอยู่ด้วยก็ได้ดอกสมี
มีกุฎีร้างอยู่ไปดูเอา
ก็อำลาลุกลงมาตีนเขา
ขึ้นบนกุฎีเปล่าเข้าอยู่ใน
ปลดบาตรแก้อังสะหาช้าไม่
เหนื่อยนอนหลับไปด้วยฉับพลัน ฯ

ลือแดนขามเดชทุกเขตขัณฑ์
อายุนั้นอ่อนกว่าพลายชุมพล
ถึงความม้วยมุดสุดนุสนธิ์
เลิศล้นปราบศึกไม่นึกพรั่น
ให้เป็นใหญ่ในบ้านจอมทองนั่น
วันนั้นแสนคะนึงถึงพระไวย
เช้าวันนี้อย่าให้เสียเป็นบีใหม่
แล้วเรียกลูกสาวให้ไคลคลา
มานั่งคอยนายอยู่ประตูหน้า
ลุกมาอาบน้ำด้วยทันที

08/06/2565

บัวผึ้กชักน้ำในแม่ขัน
เป็นสาดสายพรายเม็ดละมุนดี
หยิบคันฉ่องส่องกระจกกระจ่างหน้า
ใส่น้ำมันหอมกรุ่นแล้วมุ่นพลาง
ช่อมาลัยใส่เพชรนั้นแซมผม
ตุ้มหูระย้าสายพรายพลอย
กำไลสวมทองคันเป็นมันยิบ
นุ่งถุงพื้นทองซ่องโมรี
พ่อแม่นำหน้ามาจากตึก
ห้อมล้อมพร้อมหน้าคลาไคล

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าเณรบัว
พอเห็นโฉมแว่นแก้วแววตา
ความรักแล่นตลอดยอดอก
เห็นหลวงพี่จำวัดสัดลอดไป
จนถึงสระศรีที่เขาแล้ว
พระพายชายชวยระรวยมา
ดูขาวราวกับเอาผ้าลาด
หอมหวนอวลอบตลบตน
แมลงผึ้งคลึงเคล้าเข้าเอาชาด
ค่อยแอบนั่งบังตัวให้ลับดี
หลวงต่างใจบัวคำแลแว่นแก้ว
ทั้งข้าไทอาบน้ำเล่นสำราญ

พี่เลี้ยงทั้งสองนั้นเข้าขัดสี
แล้วผลัดผ้ามาที่ในห้องนาง
จึงคลี่คลายเกศาออกสระสาง
บีนจำหลักปักกลางประดับพลอย
ก้านกลมกลางระยะอุบะห้อย
น้ำก้อยใส่แหวนมณีดี
ห่มขลิบทองริมทับทิมสี
เสร็จแล้วจรลีครรไลไป
ข้าไทคักคึกตามไสว
ถึงเขาใหญ่เดินลัดในวัดมา ฯ

เปิดหน้าต่างกุฎีตัวแล้วเยี่ยมหน้า
ให้ปลาบปลื้มวิญญาณ์อาลัย
มุ่นหมกเสียวแสนพิสมัย
คลาไคลตามดูไม่วางตา
เข้าซ่อนใต้พุ่มแก้วกลิ่นกล้า
กลิ่นผกาโรยร่วงลงริมชล
เกลื่อนกลาดดาษไปที่ใต้ต้น
ภุมรินบินวนเข้าตอมดี
เกสรสาดกระเซ็นในสระศรี
อยู่ที่พุ่มไม้ชายชลธาร
ครั้นถึงแล้วลงสู่สระสนาน
เบิกบานสระหัวทุกตัวคน

08/06/2565

นางสาวสาวบ่าวนายก็ลงน้ำ
บ้างแย่งชิงยื้อชักผลักโกมล
บ้างหนีซ่อนตนบ้างดันหา
ขึ้นจากน้ำแล้วทำกอดคอกอาย
แล้วพินิจพิศดูเจ้าแว่นแก้ว
ดังกินเรศประเวศหิมวันต์
ถ้ามิเกรงผู้ชายที่มาด้วย
แม้นวันนี้เรามีอาวุธมา
ครั้นสุริยาเย็นเยื้องยอดพฤกษา
ลงจากภูผาแล้วคลาไคล

๏ เจ้าเณรมองย่องตามมาข้างหลัง
แลแลดูนางไม่วางตา
เดินเผลอเล่อตามข้ามเขามา
เณรบัวได้สติก็ตกใจ
ถึงกุฎีแล้วขึ้นบนบันได
หลวงพี่ตื่นลุกขึ้นตักน้ำมา
เอนกายก่ายหน้าคะนึงนึก
รึงรุมกลุ้มใจดังไฟฟอน
กำลังหนุ่มให้กลุ้มด้วยความรัก
ไม่สมคิดดังชีวิตจะบรรลัย
คิดพลางทางเอาผ้าขึ้นคลุมหัว
ทำเป็นเจ็บไข้ครั้นสั่นเต็มที
วันนี้ฉันปวดหัวตัวร้อน
สึกเสียก่อนพอผ่อนสบายใจ

บ้างผุดดำว่ายเล่นอยู่สับสน
บ้างเล่นไล่ว่ายวนอยู่วุ่นวาย
ครั้นตามทันมันคร่าผ้าห่มหาย
เจ้าพลายมองเขม้นเห็นสำคัญ
มันเหลือแล้วที่ใจจะอดกลั้น
จรจรัลมาลงในคงคา
จะเข้าฉวยฉุดชิงเอาต่อหน้า
คงจะคร่าเอาตัวไม่กลัวใคร
ขึ้นจากน้ำกลับมาทั้งบ่าวไพร่
พ่อแม่เป็นผู้ใหญ่นำหน้ามา ฯ
ใจหวังจะรู้แห่งซึ่งเคหา
ถึงบ้านเขาก็พากันเข้าไป
นายประตูทักถ้าเณรไปไหน
กลับไถลออกจากบ้านงุ่นง่านมา
อกใจเหมือนจะคลั่งไปเป็นบ้า
ประเคนให้ล้างหน้าเข้าห้องนอน
แต่ตรองตรึกตรอมใจถ่ายถอน
สะอื้นอ้อนอักอ่วนบิ่นบ่วนใจ
เหมือนหอกบั่กทรวงเสียวตลอดไส้
จะแก้ไขสึกเสียจึงจะดี
บิดตัวคร่างรนบ่นอู้อี้
จึงว่ากับหลวงพี่ด้วยทันใด
กินนอนหาปรกติไม่
ค่ำลงจะได้กินข้าวปลา

08/06/2565

สักสองวันพอฉันค่อยหายไข้ จึงค่อยบวชเอาใหม่หลวงพี่ขา
ชีต้นเพชรไม่แจ้งแห่งกิจจา สักกี่สักเถิดไม่ว่าดอกตามใจ ฯ

๏ เจ้าเณรพลายดีใจขึ้นกราบพระ สักสละผลัดผ้าหาช้าไม่
แล้วกลับนอนคะนึงตรึงตรึกไป พออุทัยพลบค่ำย่ำสนธยา
หมู่วิหคนกคะนองร้องแซ่ กระพือแผ่พาคู่สู่พฤกษา
กระจอกจาบจอแจแกกา บ้างร้องร่าเข้าสู่หมู่รังตน
เจ้าพลายฟังวังเวงวิเวกจิต ยิ่งคิดคิดรักเจ้าเฉาฉงน
เห็นหลวงพี่นอนหลับระงับตน ค่อยหยิบย่ามค้นหาเครื่องรางพลัน
ปั้นเหน่งหน้าผากพรายสายกระหวัด โอบเอวเข้าสะพักรัดกระสัน
ประเจียดมงคลคงลงเลขยันต์ เอาโพกพันศีรษะสำหรับตัว
เอื้อมมือว่าจะคว้าเอาพ้าฟ้น กลัวหลวงพี่จะตื่นด้วยหนุนหัว
ก็ลุกเข้ย้อนเคลื่อนไปเข้าในครัว ข้าวสารจัดบัตรทั่วทุกสิ่งมา
ลงกุฎีรีบริ่ไม่รอรั้ง กระทั่งถึงตงกล้วยใหญ่ใบหนา
แสงจันทร์กระจ่างกลางพนา ดิเรกดารารอบประกอบงาม
ดาวธงตรงหน้าดาวพาชี สุกแดงแสงสีเหลืองอร่าม
ดาวข่างสว่างอยู่วาววาม ละลิ่วลอยเลื่อนตามนภาลัย
น้ำค้างพร่างพรอยลงพรมพฤกษ์ เมื่อยามดึกยังทองจนนองไหล
หอมชายกลิ่นบุปผาสุมาลัย เสียงจังหรีดเรไรระหึ่งนาน
เที่ยวรอบบ่าช้าจะหาผี ปะอีพรายกล้วยตานี้มันอาจหาญ
ต้นหนึ่งใหญ่ล่ำเท่าลำตาล ปลีประหารคาคอมรณา
ยืนตายเหมือนร้ายดังกลิ่นผี ตัวดีองอาจมีศาจกล้า
พอเห็นเจ้าพลายเดินกรายมา ก็สำแดงเดชาให้น่ากลัว

08/06/2565

เป็นพายุพยับอับทุกทิศ　　ฝีดมิดหมอกมลพิกลทั่ว
ต้นเอนระเนนล้นสั่นระรัว　　เสียงโผงผึงดังหนึ่งตัวจะปลิวไป
ยืดยืออึงถึงอากาศ　　ดังฟ้าฟาดเปรี้ยงเปรื่องกระเดื่องไหว
ดินสะท้อนขย้อนโยนดังคนไกว　　ทำเสียงไห้แล้วร้องคะนองดัง ฯ

๏ คราน้นเจ้าพลายบัวตัวยง　　เสถข้าวสารประสมผงบั่ถมัง
จับป่ายปรายปร้อไม่รอรั้ง　　พายุหายเหือดดั้งสว่างตา
อีผีร้ายย้ายฤทธิ์ไม่คิดนึง　　ทำเป็นพ้อมล้อมกลิ้งสกัดหน้า
แล้วว่ิงกรายขึ้นไปกรายกายา　　แล้วห้อยหัวหันหน้าตาลุกโพลง
แลบล้นออกมายาวสักเก้าศอก　　ตากลอกตละข้างเท่าอ่างโอ่ง
ผอมเหลืองเนื้อเหม็นเห็นชี่โครง　　ผมโร่งร่างรกลงปกดิน ฯ

๏ เจ้าพลายบัวไม่กลัวเท่าเส้นขน　　อ่านมนตร์ประทับจับสายสิญจน์
ปลุกเสกด้วยคาถานาคินทร์　　แล้วผินคว้าขว้างให้ผางมา
ถลุมด้ายกลายอ้อมล้อมกระหวัด　　อีผีพลัดผลุงลงที่ตรงหน้า
ความกลัวตัวสั่นดังตีปลา　　ก็เปลี่ยนแปลงกายาเป็นนางใน
นุ่งลายย่ำมะหวาดผาดผ่อง　　ห่มจีนเจาสีทองผ่องใส
เฉิดโฉมประโลมละลานใจ　　แอบต้นกล้วยไว้แล้วว่ามา
พ่อหนุ่มน้อยคนนี้อยู่ที่ไหน　　ผู้เดียวเที่ยวเดินไปที่ในป่า
มีธุระอะไรไปไหนมา　　เมตตาบอกความแต่ตามจริง
เจ้าพลายนึงนั่งฟังแล้วคิด　　ผีตานี้มีฤทธิ์เป็นยอดยิ่ง
เอาไปเลี้ยงไว้ใช้ได้ดีจริง　　จึงสุนทรวอนว่ิงด้วยวาจา
พี่ขอบใจเจ้างามมาถามทัก　　เหราะความรักนั้นแหละน้องจึงมาหา
หมายจะเชิญชวนแก้วแววตา　　ไปเป็นเพื่อนชีวาจนวันตาย

08/06/2565

ถนอมไว้มิให้เจ้าตกยาก ที่ลำบากนั้นเห็นลึกอย่านึกหมาย
จะหาให้ห่มนุ่งบำรุงกาย มิให้อายแก่ผีที่เพื่อนกัน
เจ้ากล้วยตานีทองน้องแก้ว เป็นคนแล้วพี่จะรีบเข้ารับขวัญ
จะช้าไยเชิญน้องไปด้วยกัน จึงร่ายมนตร์เสน่ห์จันทน์ให้จับใจ
แล้วเลื่อนลุกจรลีนางผีตาม รีบลัดตัดข้ามเข้าทางใหญ่
ครู่หนึ่งถึงบ้านหลวงต่างใจ กำแพงนอกตึกในใส่ลิ่มกลอน
จับข้าวสารหว่านกราวมะนาวทิ้ง สะกดคนหลับกลิ้งดั่งไม้ท่อน
ทั้งพระภูมิเจ้าที่ก็หนีจร ผีเรือนสะเทื้อนสะท้อนต่างหนีไป
สะเดาะกลอนถอนลั่นชั้นนอก เข้ากรอกเดินสะอึกเข้าตึกใหญ่
วงสายสิญจน์ปีนเสาเข้ามาใน หวั่นไหวเหย้าเรือนสะเทื้อนเท
เสาแรกรอดเคลื่อนเลื่อนลด คลาดหมดปากไม้ไพล่เผล
ชานเตี้ยติดตินตีนเปล สมคะเนก้าวขึ้นครรไลมา
ชมกระถางวางโมกโศกสน จำปีปนยี่หุบบุปผา
สารภีมะลุลีมะลิลา ถึงอ่างปลาเงินงามดั่งเงินยวง
เข้าระเบียงแต่ล้วนลาวบ่าวข้า ละเมอละมายหงายหน้าลงนั่งง่วง
บ้างขึ้นคลานกรากกรุกรุกทะลวง สะเดาะกลอนถอนล้วงแล้วรีบไป
เข้าในตึกพิลึกตลอดกว้าง ดูสว่างในเรือนดั่งเดือนไข
ตะเกียงแก้วชวาลาระย้าไฟ มู่ลี่ม่านกั้นไว้จังหวะกัน
บันไดแก้วแถวพาดศาสตรา ปีนผาหอกง้าวยาวสั้น
เห็นเตียงใหญ่มุ้งแพรแลเป็นมัน แต่ยืนหันหาห้องนางน้องนอน
เปิดมุ้งแลเห็นหลวงต่างใจ กับบัวคำนอนใกล้อยู่เคียงหมอน
มีหอกใหญ่วางไว้ที่หัวนอน แล้วรีบร้อนเยื้องย่างให้ห่างมา

08/06/2565

ผมพรายที่ประจุไว้ในค้ำ
มันพึมพำคึกคักขึ้นหนักหนา

กริ่งกริ่งที่กระบังตังสามตรา
แล้วเป็นเงาวิ่งมาอยู่ไวไว

อีผีตานีเข้าสู้รบ
ต่อยตบตีกันอยู่หวั่นไหว

อึดอัดวัดอุบทุบกันไป
กอดกลมล้มไกลตะลุมบอน

ทะลึ่งโลดโดดเผ่นกระเด็นกลิ้ง
ทุบทั้งกระแทกถีบถอน

โจนกระโจมจับตีให้หนีซอน
อีผีหอกก็อ่อนระอาใจ

เต็มที่วิ่งหนีเข้าในปลอก
ไม่อาจออกสู้รบตลบไล่

เจ้าพลายบัวไม่กลัวสิ่งอันใด
จึงตรรไลมาถึงห้องน้องนอน

ชมฉากหลากเลิศระเห็ดระหง
มีเทวศร์ฤทธิรงค์ทรงศร

บานใหญ่ล้วนใส่คเนจร
ดูพลางรีบร้อนไม่ระรอ

มาถึงม่านละลานวิไลนัก
ใครช่างปักงามยิ่งจริงจริงหนอ

ดูเล่นเป็นเรื่ององค์พระลอ
เมื่อหมอพาสองพี่เลี้ยงไป

หาพระครูบูเจ้าทำเสน่ห์
เธอรับตามเล่ห์กิริยาใส

เอาไม้เลี่ยงไม้ไล่ไม้ไผ่ไพร
จึงมาจักถักไขว่เป็นลูกสม

ปูเรียกต้นยางใหญ่ได้เก้าอ้อม
ยอดน้อมเจียนหักปักสระสม

พระพายพัดทัดถูกลูกลม
ใจพระลอย่ิมกลมให้กลับดี

แล้วจึงใช้เสกป่าสลาเหิน
ให้ดั้นเดินตกในพานพระศรี

พอเธอกินเกี๊ยบจะดิ้นสิ้นชีวี
จะขาดใจด้วยพี่นางเพื่อนแพง

ชะม่านเรื่องนี้มีใครปัก
ช่างเหมือนกับกูนักประจักษ์แจ้ง

เขาทำบ้างหรือจึงคลั่งเอาพอแรง
ไม่รู้แห่งก็ยังหาญซานเซอะมา

คิดพลางทางเดินมาถึงเตียง
เห็นสองนางนอนเคียงทั้งซ้ายขวา

ต่อยะเป็นพี่เลี้ยงเจ้าแก้วตา
เปิดมุ้งเห็นหน้าสิ้นทนอน

08/06/2565

งามปลั่งดั่งทองหล่อทั้งแท่ง
ให้ซึมซาบอาบเอิบกำเริบร้อน
เผยออกยถนางขึ้นวางตัก
แก้มอย่างมะปรางปรีมดั่งย้มพราย
นมเจ้าครัดเคร่งเปล่งปลั่ง
เบียดกันชิดกระไรเลยน่าเชยชู
ชมพลางกอดจูบลูบไล้
ครั้นจะปลุกบอกความเจ้าตามตรง
จำจะพาเอานางไปทั้งหลับ
ครั้นว่าจะไม่พาเจ้าคลาไคล
คิดพลางทางใส่สะเอวอุ้ม
ออกจากตึกมิได้นึกจะหยุดพัก
ผีตานีตามหลังระวังนาย
มาถึงถนนขวางไม่รั้งรา
แล้วระลึกนึกว่าความจะลามลุก
จึงพานางมาข้างหลังศรี
ตูปากกว้างขวางว้างเวิ้ง
แผ่นพื้นลื่นเตียนเลี่ยนเป็นมัน
บนเพดานละลานแลดังพู่ห้อย
ตูชอบกลซ่อนตนเร้นลับดี

◎ ยังมีม้าดำนิลลื่นเป็นปาน
เมื่อรบกับนเรศราชา

เจ้าตะแคงนิ่งหลับอยู่กับหมอน
เข้านั่งแอบอกอ่อนละมุนกาย
วงพักตร์พริ้งเพริศเจ้าเฉิดฉาย
ตูเป็นสายเลือดฝาดยิ่งพิศตู
อรชรงอนตั้งอยู่ทั้งคู่
ลองเอาพลูจีบสอดไม่ลอดลง
กระตุ้นเตือนรักใคร่ไหลหลง
จะพะวงวุ่นจิตไม่คิดไป
จึงจะดับทุกข์โทมนัสได้
ตูก็คงบรรลัยด้วยความรัก
ประคองกุมพานางไม่ห่างหนัก
ลัดทางประตูลักลงเรือนมา
เดินกรายตามออกนอกเคหา
คิดคิดว่าจะพาไปกุฎี
เป็นทุกข์พรั่นตัวกลัวหลวงพี่
ถึงที่มีถ้ำหนึ่งใหญ่ครัน
เป็นพักเพิงหน้าผาศิลากั้น
ที่เหมือนแม้นม่านกันน้ำฝน
ยื่นย้อยพลอยพรายหลายสี
จึงวางนางลงที่แผ่นศิลา ฯ

ของเบ็ดน้อยทหารเมืองหงสา
เธอเช่นฆ่าเบ็ดน้อยตกม้าตาย

08/06/2565

จึงสั่งพวกกองทัพให้จับม้า
ก็เข้ามาห้อมล้อมเป็นมากหลาย

มันตีตชกโขกขบพลกระจาย
ก็หนีหายวิ่งตรงเข้าดงรัง

ทั้งตาบสำหรับมือชื่อโพรงแก้ว
ครั้นตายแล้วตกติดมาบนหลัง

ม้ารู้ราวกับคนชนเชชัง
เที่ยวตะบึงถึงกระทั่งจอมทองพลัน

เห็นเขาใหญ่เข้าอาศัยอยู่ในถ้ำ
ซ้ำสลัดเครื่องอานแลตาบนั่น

ครั้นเช้าม้าออกหากินทุกวัน
เย็นแล้วมันกลับถ้ำตามสบาย

พวกลาวชาวไร่เดินในป่า
ระวังตัวกลัวม้านี่ใจหาย

ถ้ามันพบไล่ขบเลือดกระจาย
แต่เป็นข้อเรือนตายเสียหลายคน

ถึงจะยิงแย้งแทงฟัน
อาวุธนั้นมิได้เข้าเท่าเส้นขน

ครั้นรุ่งแจ้งแสงศรีสุริยน
ขรดลออกมาเที่ยวหากิน

พอเจ้าพลายวางนางลงหน้าถ้ำ
อ้ายม้าดำเห็นหันผันผิน

มันร่าเริงร้องแรกแยกเขี้ยวนิล
แลบลิ้นโลดลัดกัดพลายบ้วง ๆ

◎ เจ้าพลายไม่ขยาดแย่งเห้รับ
โลดโผนโจนจับจิกผมหัว

ม้าโดดคนโลดขึ้นเลยตัว
คนก็กล้าม้าไม่กลัวต่อยดังดัง

ม้าขบคนตบด้วยหมัดบ็อด
ม้าทัดคนตักเข้าปากปัง

ม้าตีดคนกรีดด้วยเข่ากัง
ม้าเตะคนดังเอาตีนรับ

ม้าสะบัดคนรัดคอหอยแน่น
ม้าแหงนคนหงายตะกายจับ

ม้าล้มคนโถมเข้านั่งทับ
ม้าโขยกคนขยับขึ้นหลังพลัน

ม้าวิ่งคนยิ่งเหนี่ยวกระหวัด
ม้าหกคนรัดถนัดมั่น

ม้าห้อคนกอดคอพลัวัน
ม้าถลันคนถลำลงต่ำตึง

เตี้มอ่อนนอนตะแคงแรงสิ้น
แลบลิ้นตาเหลือกเสือกทะลึ่ง

หอบฮักปากอ้าหน้าตึง
เจ้าพลายทิ้งถอนหญ้ามาห้ำกำ

เสกด้วยมนตราเอามาป้อน
แล้วผ่อนให้ม้านิลนั้นกินร่ำ

มีแรงลุกขึ้นได้แต่ใจจำ
รักเจ้าพลายเหลือล้ำกินา

08/06/2565

ลูบหน้าลูบหลังแล้วพลางตอบ
อย่าถือโทษโกรธข้าพี่ม้านิล
แม้นตายน้องเล่าจะเผาผี
ถ้าได้ดีแล้วพี่อย่าสงกา
ม้านิลสั้นปานได้ฟังว่า
ทำเหมือนจะบอกให้ไปที่นอน
เดินเข้าไปหน่อยหนึ่งถึงในถ้ำ
บังเหียนหาวพู่ดาวดาษดา
เหลียวหน้ามาเห็นดาบโพรงแก้ว
หยิบมาชักออกชูดูวาววาม
ดีใจได้เครื่องมาผูกม้า
ซองหางห้อยหูพู่พวง
มานั่งแนบแอบนางทั้งยังหลับ
ขยับเผยอพยุงกายร่ายมนตรา
ที่ผิดชอบฉันอดให้หมดสิ้น
ไปอยู่กินด้วยกันเถิดอาชา
ฝากชีวีไว้ด้วยกันไปวันหน้า
มุ้งหมอนที่นอนผ้าให้ม้านอน
ร่ำร้องเริงร่ายกหน้าร่อน
เจ้าพลายจรดามหลังอาชามา
ซ้ำเห็นเบาะอานหานหน้า
แผงข้างของพม่าดูเหมาะงาม
พราวแพรวผ้กทองผ่องอร่าม
สีเหลืองดงามดังเงินยวง
เบาะอานพานหน้าก็เหนี่ยวหน่วง
เสร็จแล้วไปใจเบิ่นห่วงด้วยน้องยา
กอดประทับเสียวแสนเสน่หา
แก้สะกดแก้วตาให้ตื่นพลัน ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๕๐

พลายบัวได้นางแว่นแก้ว

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าแว่นแก้ว ตื่นแล้วลืมตาขมีขมัน
เห็นเจ้าพลายอกใจให้ตื้นตัน ตัวสั่นเล่อล่าจะลุกไป
เจ้าพลายน้อยหน่วงเหนี่ยวข้อมือน้อง แม่เนื้อทองนี่จะหนีไปข้างไหน
รักเจ้าเท่าเทียมชีวาลัย จึงอาจองจงใจไปลักมา
แต่วันเห็นเล่นน้ำที่บนเขา ให้ร้อนเร่าเศร้าโศกกำสรดหา
ดังดาบหอกเข้าไปยอกในอุรา แม้นไม่ได้แก้วตามาเป็นเมีย
ไหนพี่จะมีชีวิตเล่า คงจะเข้ากองไฟให้ตายเสีย
แต่คลั่งคลุ้มรุ่มร้อนอ่อนเพลีย ได้เขี่ยขุ่นคิดทุกคืนวัน
เป็นบุพเพสันนิวาสแต่ชาติก่อน ให้พี่จรมาไม่กลัวจะอาสัญ
ผู้คนบ้านช่องก็ป้องกัน ตึกรามสามชั้นเชิงกำแพง
แน่นหนาข้าไทก็เกลื่อนกลาด องอาจซุกซนค้นทุกแห่ง
ถ้าพ่อตื่นจะลุกขึ้นเอาหอกแทง เลือดมิแดงตื่นอยู่ก็ดูเอา
นี่บุญปลอดจึงรอดออกมาได้ จงเห็นใจว่ารักบ้างเถิดเจ้า
อ้ายที่โศกจงสร่างให้บางเบา อย่ากำสรดสร้อยเศร้าจะเสียนวล
ฉันก็หนุ่มน้องก็สาวดอกเจ้าพี่ พอควรที่จะชมภิรมย์สงวน
จงยอมใจอย่าได้มาแปรปรวน ขอถามนวลน้องรักเจ้าชื่อไร
ว่าพลางทางกอดสอดคล้อง ประจงต้องเตือนจิตพิสมัย
รับขวัญเจ้าอย่าหันให้ห่างไกล ขอฝากชีวิตไว้ในแก้วตา ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นแว่นแก้วแววไว
ความแค้นให้แน่นในอุรา
ใครนัดแนะให้เจ้าเข้าไปหา
จะไล่เลียงชื่อเสียงไปทำไม
นึงอยู่ก็จะรู้ถึงคุณพ่อ
ออกนามขามเข็ดทุกพารา
โลกก็ลือชื่อตลอดยอดมนุษย์
ช่างไม่คิดชีวิตจะวายปราณ
เพี้ยงเอ๋ยผีสางเจ้านาย
แจ้งความให้ตามลูกออกมา
ถ้ารักใคร่ก็จะได้ไปส่งขอ
นี่เห็นผิดตามกิจบุราณกาล
อย่าหว่านล้อมข้าไม่ยอมเป็นเมียเจ้า
มิได้คิดแก่ชีวิตชีวาลัย
เมื่อนอนหลับกับเรือนอยู่กลางคืน
แม้นขืนใจไม่ไปส่งอย่าสงกา
ว่าพลางนวลนางผินพักตรา
โอ้ว่าเวรกรรมได้ทำไว้

๏ ครานั้นพลายบัวได้ฟังคำ
จะร้องห่มร้องไห้ไปไยนา
เพราะรักจึงได้ลักมาลอบชื่น
อันตัวผู้อาจเป็นชาติชาย
นางร้องกรีดกรีดไปไม่ดูหน้า
จึงว่าชะเจ้าไม่เกรงใจ
จึงพามาหรือว่าเขารักใคร่
จงพาข้ากลับไปเสียเถิดรา
คอมิขาดปลิวไปอย่าพักว่า
สั่นเกล้าลือชาที่ตัวการ
เจ้าเป็นอะไรจึงสุดมาอาจหาญ
หรือเป็นลูกเป็นหลานกษัตรา
จงเบียงบ่ายไปบอกแก่พ่อข้า
จะได้ดูน้ำหน้าซึ่งคนพาล
ต่อพ่อแม่อย่าทำให้ร้าวฉาน
มาหักหาญข่มเหงไม่เกรงใจ
จงฆ่าเราเสียเถิดให้ดักษัย
จะอยู่ไยให้คนเขานินทา
ครั้นเช้าค่ำแล้วมาตกอยู่กลางป่า
คงจะฆ่าตัวเสียให้บรรลัย
เอาผ้าปิดหน้าเข้าร้องไห้
จึงได้พลัดพรากพ่อแม่มา ฯ
ยิ่งช้าสงสารนางแล้วพลางว่า
ใช่ว่าจะแกล้งให้ได้อาย
เจ้าจงกลืนกลั้นเสียให้โศกหาย
ที่จะกลัวความตายอย่าพึงนึก

08/06/2565

ถ้าไม่ดีไหนพี่จะไปได้ ถึงข้างในหาน้องในห้องดึก
ข้าไทก็หนักอยู่คักคึก ล้ำลึกเหลือที่จะเข้าไป
ถ้าพ่อแม่จะแร่มาตามจับ จะนบนอบคำนับลงกราบไหว้
ว่ากล่าวง้องอนให้อ่อนใจ เมื่อไม่ฟังจะเป็นไรก็เป็นกัน
ยังจะขืนเคี่ยวเข็ญเข่นฆ่า จะขึ้นม้ารบสู้จนอาสัญ
อย่างพวกเจ้าเราให้มาสักห้าพัน จะได้ฟันให้มันยับดั่งสับปลา
ว่ารักใคร่จะให้ไปขอสู่ จนอยู่กลัวเขาไม่ให้ข้า
ด้วยเป็นคนหัวพลัดซัดเซมา ไม่รู้จักน้ำหน้าว่าชื่อไร
มาขืนหลบรบให้ไปส่งบ้าน ข้าขี้คร้านหาอยากไปส่งไม่
ถ้าแม้นยิงยอมเป็นพร้อมใจ รักใคร่กันตามประเพณี
นั่นแหละเจ้าจึงเราจะไปส่ง บอกตามตรงนวลเนื้อจงเชื่อพี่
ซึ่งจะพาเจ้าไปในเดี๋ยวนี้ ราคีจะมีติดตัวน้อง
ผู้คนเขาคงนินทาว่า เมื่ออยู่ในกลางป่าสองต่อสอง
หนุ่มสาวควรคราวจะคู่ครอง ที่จะไม่ปรองดองนั้นผิดไป
ไหนไหนก็ได้อยู่ในเงื้อมมือ อย่ากระดากดึงดื้อหาดีไม่
ขวัญเมืองแม่อย่าเคืองระคางใจ เจ้าจงได้เอ็นดูพี่เถิดรา
ว่าพลางทางต้องประคองทรวง ดูขาวช่วงเปล่งปลั่งทั้งซ้ายขวา
จูบประจงทรงรสอันโอชา เสน่หาปั่นป่วนรัญจวนใจ ฯ

๏ นางสลัดปัดป้องอย่าต้องถือ ช่างดึงดื้อดูดู๋มาทำได้
เฝ้าแต่จูบลูบคลำเขาร่ำไป ราวกับเป็นข้าไทเจ้าช่วยมา
ดวงชีวีศรีสวัสดิ์มาตัดรัก ช่างหาญหักเหลือร้อนไม่ผ่อนหา
พี่รักเจ้าเท่าชีวีของพี่ยา เจ้าไม่มีเมตตาพี่บ้างเลย

08/06/2565

แม่แค้นขัดตัดไมตรีของพี่แล้ว แม่ดวงแก้วฆ่าพี่เถิดน้องเอ๋ย
ที่จะส่งโฉมงามแม่ทรามเชย อย่านึกเลยเห็นไม่ส่งดั่งจงใจ
พลางร่ายเทพรำจวนให้ยวนจิต ขอจูบนิดเถิดอย่าผลักให้ตักษัย
นางต้องมนตร์กลหลงให้งงไป มีจิตใจจงรักให้ภักดี
จึงค่อยว่าถ้าหม่อมเมตตาน้อง อย่าถูกต้องหาญหักนักเลยพี่
น้องไม่เคยใครจับมาทับยี ถอยไปซีดูยิ่งว่ามาลามลวน
เจ้าพลายยิ้มแล้วค่อยจูบสูบไซ้แก้ม ค่อยยกแย้มสอดต้องประคองสงวน
อุระแอบแนบชิดติดอกนวล เกิดปั่นป่วนกอดนางไม่ห่างไกล
นางผลักพลิกหยิกทุบอยู่อุบอับ พลายขยับทับไว้ไม่ดิ้นได้
นางกระสันปั่นป่วนยวนหัวใจ เจ้าพลายได้ทีต้องทำนองการ ฯ

๏ จะกล่าวถึงอ้ายป่องกับอ้ายเป๋อ แบกปืนเดินเร่อมาจากบ้าน
เคยเที่ยวยิงช้างกลางดงดาน อ้ายเป๋อเป็นพรานเดินหน้ามา
อ้ายป่องย่องเดินมาข้างหลัง ถือหอกเก้กังหลังเหน็บพร้า
ออกจากพุ่มพงเข้าดงดา แลมาก็เห็นเจ้าพลายบัว
กับนางกำลังชุลมุน มันก็หมุนหมอบเร้นไม่เห็นหัว
แอบต้นลำโพงโยงโย่ตัว จะยิงผัวมันเสียเอาเมียมัน
อ้ายป่องลูกแล่งขึ้นแยงแย่ แลตามซอกคออ้ายเป๋อนั่น
เห็นเขากอดจูบจับกันพัลวัน อ้ายป่องขาสั่นตกตกไป
อ้ายเป๋อว่าอ้ายนี่เป็นบัณฑิต สักผู้หญิงมาสนิทพิสมัย
กูจะยิงผัวเสียเอาเมียไป ง้างไกง่านกยกขึ้นพลัน
เข้าประทับกับไหล่หมายให้ถูก เส่สองนัดสองลูกสับไกลั่น
ดังเปรี้ยงเสียงครืนปืนเป็นควัน ถูกพลายบัวตัวปั่นลูกปืนแบน

08/06/2565

เป็นประกายไม่กินดังหินผา
ชักดาบวิ่งร่ามาโดยแค้น
บุกพงตรงเข้าในสงหวาย
หนามเหนี่ยวบี้นหอกออกปลิวไป
ตัวสั่นดันดิ้นอยู่แด่วแด่ว
จนกึงไม้หักหลุดไม่หยุดเลย

๏ จะกล่าวถึงท่านหลวงต่างใจ
จึงร้องเรียกพี่เลี้ยงของนางมา
แล้วให้ข้าคนค้นคว้า
ดูทั่วห้องหับบ้างจับยาม
บัวคำผู้แม่ก็แซ่ร้อง
โอ้ลูกรักใครมาลักไปหนใด
จึงหยิบหวายลงที่เหน็บไว้
อย่างไรมึงไม่บอกออกความมา
ศัตรูผู้ร้ายจะเข้าบ้าน
ครั้นมึงเห็นจะเป็นใจ
อีพรายกลัวตัวสั่นหวั่นไหว
ใช่ไม่อยู่ดูเรือนทำเชือนแช่
ฤทธาสามารถอาจหาญ
แล้วมีผีพรายร้ายคะนอง
เล่นกันหลายยกอกยับย่อย
จะปลุกพ่อเท่าไรก็ไม่ออ

เหลียวมาเห็นลาวก็ลุกแล่น
อ้ายลาววิ่งอกแอ่นแล่นหนีไป
กลัวตายตัวสั่นอยู่หวั่นไหว
หัวไพล่ไปตำที่ง่ามเตย
กูติดตายแล้วอ้ายพ่อเอ๋ย
งกงันกลัวเงยงุ่มง่ามมา ฯ
รู้ว่าลูกหายไปในเคหา
ตีด่าเท่าไรไม่ได้ความ
เที่ยวหาวุ่นวายไต่ถาม
ไม่รู้จะติดตามไปแห่งไร
หม่นหมองโศกาน้ำตาไหล
หลวงต่างใจเรียกพรายในหอกมา
เฒ่านอีผีร้องให้แล้วถามว่า
ทุกครั้งครามีเหตุเภทภัย
ยังอาจหาญบอกกูให้รู้ได้
เสือกไสลูกกูไม่ดูแล
จึงกระซิบบอกให้ไม่เซ็งแซ่
ยังมีบัณฑิตแท้หนุ่มคะนอง
สะเดาะดาลเข้ามาได้ถึงในห้อง
ลูกลองสู้รบออกรับมือ
มันทุบตีเตะต่อยฉันน้อยหรือ
ถ้าขืนรือสู้มันคงบรรลัย

08/06/2565

พอลูกหนีเขาก็รีเข้าโอบอุ้ม
ออกประคูลักตรงลงบันได

◎ หลวงต่างใจได้ฟังให้ครั่นแค้น
ใครจะหมิ่นกูได้ก็ไม่มี
จึงทำอาจองทะนงนัก
แกโกรธาตาแดงดังแสงไฟ
เคยไปทัพอับจนรณรงค์
โพกประเจียดมงคลพันท้ายทอย
พร้อมด้วยอาวุธศาสตรา
ท่านหลวงต่างใจก็แต่งตน
ใส่เสื้อว่านยาโพกผ้าขลิบ
ลงจากตึกมาขึ้นม้าพลัน
ลัดดงตรงทิศหรดี
เห็นอ้ายบ่องกับอ้ายเป่อวิ่งเร่อมา
เฮ้ยเฮ้ยออเจ้าลาวสองคน
ผ้าลุ่ยล่อนมาว่ากระไร

◎ อ้ายเป่อกับอ้ายบ่องยองยองไหว้
อ้ายบัณฑิตฤทธีมีศักดา
มันเอาไปแนบสนิทพิศวาส
ฉันแอบต้นลำโพงโก้งโค้งดู
ช้ากลัวงึมหนีแทบไม่พ้น
เต็มประดาแทบว่ามันไล่ทัน
ประคองกุมแว่นแก้วทั้งหลับไหล
พาไปข้างทิศหรดี ฯ
ดังแสนอัคนิรุทรมาจุดชี้
อ้ายคนนี้มันเป็นลูกเป็นหลานใคร
อีกศักมันหาญสักปานไหน
จึงเรียกไพร่คู่มือมีสองร้อย
ยืนยงคงทนไม่ท้อถอย
สักกายลายพร้อยทุกตัวคน
หอกดาบบืนผาสับสน
ใส่มงคลอยู่คงลงเลขยันต์
แล้วหยิบหอกประจุพรายผายผัน
บ่าวสองร้อยนั้นก็ตามมา
รีบขับพาชีเข้าชายป่า
พยักหน้าแล้วลามเนื้อความไป
วิ่งชนหน้าชีตเป็นเสือไล่
หนามไหน่เกี่ยวปอกถลอกมา ฯ
มันสุดใจลูกแล้วคุณพ่อขา
ลักพาผู้หญิงไปชมชู
รูปทรงก็สะอาดอยู่ทั้งคู่
มันรู้ชักดาบออกไล่พัน
หอกบืนทิ้งบ้นอยู่ที่นั้น
หาไม่มันฆ่าเสียแล้วพ่อคุณ ฯ

08/06/2565

◎ ท่านหลวงต่างใจได้ฟังว่า
ถ้าพบพานกูจะผลาญให้เป็นจุณ
จึงหยิบเอาเงินตราให้ห้าตำลึง
อ้ายเปออ้ายป่องก็ดีใจ
คั้นดงตรงไปที่เนินเขา
จึงบอกหลวงต่างใจมิได้ช้า

◎ ครานั้นท่านหลวงต่างใจ
ถ้าออกได้ต้านใครไม่ไว้กัน
ฝ่ายพรายตานี้อีตัวกล้า
เขายกทัพมาตามออกหลามไป
ล้วนถืออาวุธศาสตรา
จะคิดฉันใดไฉนนาย

◎ ครานั้นเลิศชายเจ้าพลายบัว
ค่อยประคองน้องนางพลางประโลม
พระพายพาเกสรร่อนตลบ
สายหยุดพุดตานบานเจริญ
พอผีบอกออกว่าเขามาตาม
จึงแก้ตะกรุดทองคำที่ทำไว้
แล้วแก้ห่อผงดินสอออกผัดหน้า
ก็แคล้วคลาดไม่อาจจะต้องตน
จึงอุ้มนางพลางส่งขึ้นหลังม้า
ก็เหยียบโกลนโผนขึ้นอาชาไนย
โกรธาตัวสั่นหันหุน
ชักเหอกออกหมุนคว้างคว้างไป
เชียมึงจงนำตำแหน่งให้
รับเงินใส่ไถ้แล้วนำมา
ก็เห็นเจ้าม้านิลออกกินหญ้า
คนอยู่ข้างม้ากินหญ้านั้น ฯ
สั่งให้บ่าวอ้อมล้อมกั้น
กูจะหั่นตัดหัวออกเสียงไว้
รู้แล้ววิ่งมากระชิงให้
ล้อมตีนเขาไว้อยู่รอบราย
บันผาหอกดาบก้าซาบสาย
เขามากมายอึกทึกครึกโครม ฯ
อาจตัวพริ้งเพริศเฉิดโฉม
ยิ่งแสนโสมนัสนั่งอยู่หน้าเนิน
หอมกระทบทั่วป่าเวหาเห็น
ชวนเชิญนางชมภิรมย์ใจ
ไม่ครั่นคร้ามพรึงพรั่นหวั่นไหว
ผูกคอน้องคล้องให้เป็นมงคล
ถ้าอาวุธจะมาดั่งห่าฝน
ถึงลูกเข้าสักหนไม่เป็นไร
นางงอนง้อขอษมายกมือไหว้
เจ้ากอดเอาผ้าไว้ระวังตัว ฯ

08/06/2565

๏ ท่านหลวงต่างใจจึงชักม้า
ขับม้ามาใกล้ได้เห็นตัว
เฉิดโฉมสมควรกันทั้งคู่
ตะลึงไปมิได้กะพริบตา
งามม้างามคนอยู่บนหลัง
เมื่อขึ้นม้าพาเกศสุริยง
จะดูรูปสองรูปก็น่ารัก
ดังอาทิตย์ชิดรถเข้าเคียงจันทร์
ถ้าแม้นแต่ก่อนมางอนง้อ
นี่มันทำข่มเหงไม่เกรงใคร
แนะเฮ้ยเหวยเหวยอีแว่นแก้ว
กูนี่รักหนักเท่ากับชีวา
ไม่ควรจะคบชู้สู่หา
มิเสียแรงเลี้ยงลูกปลูกโพธิ์
กูแค้นเหลือแค้นอีแว่นแก้ว
เอามึงไว้จะเป็นใยเป็นเยื่อมี
ทำให้มันสิ้นที่นินทา
สมคำโบราณท่านว่าไว้
ถนอมนักมันขี้มักออกแหกรั้ว
คิดเข้าข้างชู้ให้สู้ความ
กูจะพ้นหน้าออกดูใจ
จึงวิ่งตามชู้มาถึงบ้ารัง
ตรวจตราให้ไพร่เข้าล้อมทั่ว
เจ้าพลายบัวกับลูกนั่งบนหลังม้า
พิศดูน่ารักเป็นหนักหนา
ทั้งสองรางามสวยให้งวยงง
ยิ่งมนุษย์ดุจดังสุวรรณหงส์
งามทรงงามสองเสมอกัน
ชะอ้อนอ่อนวรพักตร์สองเฉิดฉัน
จะฆ่ามันเสียก็น่าจะอาลัย
สู้ขอต่อกูจะยกให้
แล้วรื้อชักขัดใจจึงร้องมา
ทำความงามแล้วให้ขายหน้า
ถนอมเลี้ยงรักษาจนใหญ่โต
เห็นบิดรมารดานี้เง่าโง่
มันงามหน้าอยู่อักโขแล้วครั้งนี้
ชาติพ่อลูกแล้วไม่ดูผี
ฆ่าเสียจะดีให้สูญไป
เบื้องหน้าไม่มีใครหมิ่นได้
ถ้าผู้ใดมีลูกผู้หญิงงาม
เห็นพ่อแม่ตัวเป็นเสี้ยนหนาม
เหมือนเอาคราดมาหน้าไว้จริงจัง
เป็นกระไรมึงไม่บอกพ่อแม่มั่ง
นั่งฉอเลาะอยู่บนม้าข้าน่ากลัว

08/06/2565

แม้นรักชีวิตอย่าคิดสู้
นั่นแหละจึงจะยืนคืนตัว

◎ ศรานั้นจึงโฉมเจ้าแว่นแก้ว
ยกมือไหว้บิดาน้ำตาพราย
อยู่ด้วยพ่อแม่จนแก่เฒ่า
แทนพระคุณให้ตลอดหยอดข้าวน้ำ
ใช่จะซ่อนเงื่อนงำทำชู้
ลูกหลับอยู่ไม่รู้สึกกายา
เป็นผู้หญิงจำชั่วตัวคนเดียว
มาต้องต่ำช้าน่าอาลัย
ประทานโทษโปรดยกชีวิตลูก
เขาจนยากหากใช่จะไม่กลัว
เป็นสตรียากที่จะรักษาตัว
ในชาตินี้จะคืนดีสักเท่าใด
พ่อจงเห็นเถิดที่เช่นของลูกชั่ว
ใช่จะแกล้งกวนก่อให้พ่ออาย
ไม่ดีนักไหนจะลักลูกมาได้
ประตูก็กนอกในใส่ลิ่มดาล
จงหายโกรธยกโทษเถิดคุณพ่อ
คงจะไม่อายหน้าแก่ช้าไท

◎ ท่านหลวงต่างใจได้ฟังว่า
ยังเย่อหยิ่งยกตนเป็นพ้นตัว
หมอบเข้ามาหากูทั้งเมียผัว
หาไม่หัวจะปลิวไปจากกาย ฯ
ได้ฟังแล้วตัวสั่นขวัญหาย
ลูกหมายว่าจะแทนพระคุณทำ
แม้นเจ็บไข้จะเข้าอุปถัมภ์
ไม่สมนึกเนื้อกรรมได้ทำมา
ร่วมรู้รักใคร่ให้เข้าหา
เช้าตื่นขึ้นอยู่ในบ่าก็จนใจ
เมื่อกลางเปลี่ยวนี้จะดิ้นไปข้างไหน
เป็นจนใจหมองช้ำด้วยกรรมตัว
อย่าให้ถูกต้องหมองเป็นสองผัว
จะขอตัวกลัวพ่อไม่ให้ไป
ถ้าทำชั่วแล้วไปดีเอาชาติใหม่
คงเป็นคาวติดไปจนวันตาย
โปรดคุ้มหัวอย่าให้ลูกฉิบหาย
หนึ่งเจ้านี่ก็เป็นชายอันเชี่ยวชาญ
ข้าไทคับคั่งอยู่ทั้งบ้าน
ไม่เต็มหาญหรือจะฮึกเข้าดึกใน
ลูกเห็นพอจะเลี้ยงไว้ใช้ได้
เขาก็มีฤทธิไกรคนเกรงกลัว ฯ
ดั่งใครเอาพร้ามาสับหัว
จริงแล้วผัวเจ้าเป็นลูกพระอินทร์โป

08/06/2565

จึงลือเลื่องเรืองฤทธิ์คิดลักหลับ
อ้ายเปลือกเล็กเท่าถ้วยแต่หน่วยโต
ธรรมดามนุษย์ในกรุงทั้ว
รักใคร่ตามกันไปอยู่อึงอึง
มึงคงทำชู้อยู่ก่อนนั้น
ปดว่าหลับกลับกลายถ่ายเท
ลูกเจ้าสำเภาเขามาขอ
เขามั่งมีมึงนี้มิชอบใจ
สีกฮักชักหอกออกกวัดแกว่ง
มึงกับกูขาดกันในวันนี้
นึกว่าเลือดในอกกูก้อนหนึ่ง
จึงร้องสั่งโยธาอย่าช้าเลย
แม้นมันรบสู้สูอย่าพรั่น
ถ้าไม่สู้สูจับเอาเป็นมา

◎ ฝ่ายพวกบ่าวไพร่ได้ฟังว่า
เรรวนรอไว้ไม่ประจญ
หลวงต่างใจเห็นไพร่น้ำย่นย้ง
เสียงขวับเขวียวิ่งเกรียวเข้ารอบราย
ม้านิลผินผันหันสู้
หมุนหมกหกตีดเป็นโกลา
มันยิ่งล้มยิ่งระดมเข้าประดัง
กองหน้าออกระเนนเอนทับ

ช่างสำทับเจรจาว่าโยโส
ถ้ากูโง่แล้วกูไม่เป็นพ่อมึง
เขาเป็นผัวเป็นเมียกรูถึง
มันเกี้ยวกันก่อนจึงสมคะเน
ไม่เชื่อมันพูดเปล่าอีเจ้าเล่ห์
มันโว้เว้ยอกย้อนอยู่ก่อนไร
แม่พ่อยิงยอมจะยกให้
เพราะว่าที่รักใคร่ของมึงมี
โกรธาหน้าแดงดังแป้งจี่
อย่าได้มีเยื่อใยอาลัยเลย
ควักดึงออกทิ้งเสียเถิดเหวย
เหวยเฮ้ยชาวเราเอาเถิดวา
เอาดาบฉะห้ำหั่นฟันฆ่า
ตัดไม้ใส่คาทั้งสองคน ฯ
เสียงเฮฮาฮึกโห่โกลาหล
ย่นขยั้นพรั่นตัวกลัวลูกนาย
แค้นคั่งไล่เมียนด้วยแส้หวาย
แยกย้ายขยับจะจับม้า
ชันหูโก่งหางเข้าขวางหน้า
คนถลาล้มไถลถลอกยับ
เอาเท้าหลังตีดเปาะเข้าปากบ้บ
พลหอกกลอกกลับเข้ารุมแทง ฯ

08/06/2565

◎ เจ้าพลายบัวชักดาบกระหนาบรับ
ล่อเสี้ยวเลี่ยงหลีกพลิกแพลง
ได้ทีว่าจะฟันขยั้นยั้ง
แต่เงื้อเงื้อแล้วก็งดอดไว้
แอ้ทนายเหล่าบีนยี่สิบห้า
ประจุเข้าตีนหูทุกผู้คน

◎ เจ้าพลายบัวอ่านมนตร์วิษณุนาถ
แต่ลั่นฉับวับไฟออกพรายตา
จึงชักม้าร่ารายมาปลายบีก
ขยาดตัวกลัวม้าจนหน้าเชียว
ให้พะว้าพะวังระวังน้อง
ดรานั้นจึงท่านหลวงต่างใจ
เจ้าพลายกรายดาบวะวาบวับ
ทะแยงเบี่นดาหมากรุกถูกกระบวน
เหมือนสมิงพระรามกับกามมณี
เจ้าพลายบัวคิดกลัวคะนึงเกรง
รูปร่างก็ละม้ายคล้ายบิดา
คะนึงพลางทางตะลึงคะนึงแล
เจ้าพลายบัวไม่กลัวแกล้งผิดท่า
เสียงภักทวนหักกระเด็นไป

◎ ดรานั้นสมีเพชรอยู่ในห้อง
มองเขม้นไม่เห็นซึ่งน้องยา

กรายขยับป้องกันด้วยขันแข็ง
พื้นแทงมิได้ด้วยว่องไว
รอรั้งหาฆ่าผู้คนไม่
ท่านหลวงต่างใจสั่งไพร่พล
เอาหวายิงมันให้บีบี่น
ประทับบนหัวไหล่ให้ลั่นมา ฯ

ประจุขาดร้อยคาบพระคาถา
ทั้งยี่สิบห้าไม่ออกจนบอกเดียว
พลหลีกไม่รับขับเดี่ยว
พลายบัวตัวเบี่นเกลียวด้วยว่องไว
บีดบ้องศาสตราไม่มาใกล้
เลี้ยวไล่ชักม้าเบี่นท่าทวน
จึงเอาขอพกสับขับม้าสวน
แต่รองรับนับถ้วนถึงร้อยเพลง
ท่วงทีหยัดเหยาะดูเหมาะเหมง
หรือว่าอาเราเองเบี่นแม่นแท้
ไฝก็มีตัวขวาสมคำแม่
ให้ครันคร้ามขามแท้พลางรำไป
หลวงต่างใจแทงมาหาช้าไม่
ร้องให้เปลี่ยนทวนใหม่เถิดคุณอา ฯ

ได้ยินร้องว่าเขารบกันหนักหนา
เรียกหานี่เที่ยวไปแห่งไร

08/06/2565

เมื่อกลางคืนครางรนบ่นว่าป่วย เช้าพวยชุกชนไปหนไหน
ดูเครื่องใช้ทั้งหลายก็หายไป ฉวยดาบได้โดดจากกุฏิมา
วิ่งตะบึงจนถึงที่หลังเขา ก็เห็นเจ้าพลายบัวตัวกล้า
กับหญิงนั่งพริ้งบนอาชา โยธาต่อสู้เข้าอยู่กลาง
ตระหนกตกใจไม่มีขวัญ ก็ต้นดั้นเข้าไปไม่ให้ห่าง
ได้ทีวิ่งรี่เข้าผ่ากลาง ยืนขวางหน้าม้าแล้วว่าไป
คุณโยมเจ้าขาข้าขอถาม เหตุผลต้นความเป็นไฉน
จึงรบพุ่งยุ่งยิ่งชิงชัย โยมบอกออกให้สักหน่อยรา ฯ

๏ ครานั้นจึงท่านหลวงต่างใจ กดม้าหยุดไว้แล้วจึงว่า
อ้ายคนนี้แหละมันทำอหังการ์ มาลอบลักลูกข้าในราตรี
ย่องเข้าไปได้ถึงในห้อง เข้าปรองดองลูกข้าแล้วพาหนี
ใครจะนัดแนะไว้ก็ไม่มี ทำทีเหมือนมันเป็นลูกนาย
ครั้นผมติดตามมาต่อว่า กลับหยาบช้าฮึกฮักเป็นมากหลาย
จงหลีกไปเสียหน่อยจะพลอยตาย ข้าได้ความอายเป็นพ้นที ฯ

๏ ครานั้นจึงสมีเจ้าพลายเพชร ได้ฟังดังใครเด็ดเอาเกศี
คิดแค้นน้องชายใช่พอดี แล้วพาทีว่าโยมจงเอ็นดู
ถึงจะห้ำหั่นฟันฆ่า รูปไม่ว่าแต่งดไว้สักครู่
จึงว่าชะพลายบัวเจ้าตัวรู้ นี่ทำความงามอยู่หรืออย่างไร
ลูกเขาเขารักดั่งแก้วตา ช่างด้านหน้าไปลักมารักใคร่
กูจะเฆี่ยนเสียให้ยับนับร้อยไป ทำเจ็บไข้อ้ายขี้เค้าเจ้ามารยา
มึงไม่เจียมตัวว่าต่ำศักดิ์ ไปลอบลักลูกผู้ดีให้เกินหน้า
เขาจะให้เขาก็อายแก่หน้าตา มันคงเกิดเข่นฆ่ากันร่ำไป

08/06/2565

จะต้องคิดรบสู้อยู่ที่นี่
เห็นจะไม่สมจิตที่คิดไว้
ถ้าเจ้าคิดหน่วงหนักยังรักพี่
แม้นเจ้าไม่พึ่งคดีที่พี่วอน
เร่งส่งเครื่องของข้ามาให้หมด
เที่ยวขโมยลูกสาวเขาร่ำไป
ขโมยม้าของใครได้มาขี่
แล้วหาเอาข้างหน้าอย่าทุกข์ร้อน

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายบัว
แทบจะพลัดจากหลังม้าโน้มมัย
ด้วยใจหนุ่มมันให้กลุ้มด้วยความรัก
แต่วันเห็นมิได้เว้นวายประวิง
มันเกินเลยแล้วนี่หลวงพี่ขอรับ
เหมือนถ้วยชามทำแหลกแตกออกไป
อย่ากลัวเลยที่ความจะลามลน
แต่เจ้าอย่าว่าจะฟันสักพันที
อันจะตีเชียงใหม่นั้นไม่ยาก
ครั้งพระไวยหลวงแผนแสนศักดา
คืนเดียวไม่ทันดึกก็ศึกสิ้น
อนึ่งเราก็เป็นเหล่าทหารดี
สีข้างดำปลอดตลอดสัน
เหมือนสีหมอกหลวงแผนแว่นไว
อีกกี่ปีจะได้ขึ้นไปเชียงใหม่
ไม่ห่วงใยศรีมาลาผู้มารดร
อย่าจู้จี้คืนลูกสาวให้เขาก่อน
จะคัดรอนเสียให้ขาดจากญาติไป
ทำคิดคดจะเสียของหมองหม่นไหม้
ไม่เจียมใจว่าตนเป็นคนจร
ดาบเล่มนี้ของใครให้เขาก่อน
นั่นอัสดรของใครให้เขาไป ฯ
ให้พรั่นตัวกลัวพี่ยกมือไหว้
จึงว่าไปน้องนี้ไม่ดีจริง
อกจะหักมอดม้วยด้วยผู้หญิง
ไม่ทันกริ่งตรึกคิดจึงผิดไป
ถึงจะกลับคืนให้ไม่ดีได้
ถึงเอากาวติดไว้ก็แผลมี
ผู้คนไม่ได้ฆ่าให้เป็นผี
ยังรอรู้ตัวกลัวพ่อตา
ปอกกล้วยใส่ปากลำบากกว่า
กับไพร่สามสิบห้าเข้ามาที
สะกดจับเชียงอินทร์ถึงในที่
แล้วก็ได้ม้าคู่เป็นคู่ใจ
เที่ยวหากินกลางป่าข้าจับได้
ดาบก็เปรียบเทียบได้ดังฟ้าพิน

08/06/2565

ถึงเอาโซ่แสนสายใส่พะเนียง
จารึกชื่อในกระบังไว้ยั่งยืน
อันที่จะรบกับพลายยง
ขยับเสียเหมือนเร็อดเล็น

๏ หลวงต่างใจนึ่งพังบนหลังม้า
ทั้งหลวงแผนกาญจน์บุรีแลพี่ไวย
ขุนแผนพลายงามพี่ชุมพล
ยังอยู่แต่หม่อมพี่ศรีมาลา
แต่ในท้องของนางนั้นอีกคน
นับยี่สิบปีกว่ามาช้านาน
รูปร่างก็คล้ายพี่ไวยนัก
ดูไปทุกสิ่งเห็นจริงจัง
จึงร้องถามมาว่าชีต้น
บิดามารดานั้นชื่อไร

๏ ครานั้นจึงท่านชีต้นเพชร
โยมผู้หญิงข้าชื่อศรีมาลา
บูชื่อพลายแก้วเป็นขุนแผน
เคหาหน้าวัดตะไกรข้าม
ตัวข้าชีต้นชื่อพลายเพชร
โยมผู้หญิงสั่งมาว่าอย่ากลัว
เป็นนายใหญ่ในบ้านจอมทองนี้
ครั้นถามหาเขาว่าไม่เข้าใจ
พื้นเปรี้ยงเดียวขาดไม่ขัดขืน
ชื่อโพรงแก้วแล้วบันดั่งเหล็กเป็น
จะเดินไปตรงตรงให้มันเห็น
ถึงอ้ายเถรจิ๋วครูรู้อะไร ฯ
เห็นออกชื่อศรีมาลาให้สงสัย
ก็นึกได้เมื่อกูอยู่อยุธยา
ทั้งสามคนมอดม้วยสังขาร์
มีลูกยาคนหนึ่งพึ่งรู้คลาน
เมื่อกูมาเมืองบนเป็นนายบ้าน
เอะแล้วจะเป็นหลานตอกกระมัง
สิทธิศักดิ์สะดมอาคมขลัง
ไม่ผิดพลั้งคงถูกลูกพี่ไวย
นี่ท่านอยู่เมืองบนหรือเมืองใต้
ทั้งชีต้นนั้นไซร้ให้บอกมา ฯ
พังความถามเสร็จจึงบอกว่า
บิดานั้นชื่อว่าพลายงาม
ลือแดนดลอดดินสิ้นสนาม
คนที่งามนั้นน้องชายชื่อพลายบัว
แจ้งเสร็จตามจริงจงรู้ทั่ว
ว่าอาตัวมีชื่อหลวงต่าง.จ
ไม่รู้ที่อยู่แห่งตำแหน่งไหน
แต่เสาะสืบมาได้สามสี่วัน ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นหลวงต่างใจได้พึ่งแจ้ง ไม่เคลือบแคลงดกใจอยู่ตัวสั่น
โจนจากหลังม้ามาด้วยพลัน กอดศีต้นนั้นเข้าร่ำไร
อาไม่รู้เลยเท่ากึงก้อย เจียนจะฆ่าหลานน้อยเสียดักษัย
ยิ่งคะนึงคิดถึงพี่หมื่นไวย เมื่อบรรลัยร่ำสั่งหลั่งน้ำตา
ฝากพี่ศรีมาลากับลูกรัก แกเป็นห่วงหน่วงหนักเป็นนักหนา
นี่รุระอะไรจึงได้มา บอกกับอาเถิดจะได้ไปช่วยกัน ฯ

๏ เจ้าพลายบัวลงจากม้ามากราบไหว้ แกร่ำไรกอดจูบแล้วรับขวัญ
จะช้าไยไปบ้านกับอาพลัน ให้บ่าวจูงม้านั้นสองตัวไป
เดินมาครู่หนึ่งก็ถึงบ้าน ไม่นานก็ขึ้นนั่งบนตึกใหญ่
แว่นแก้วเยื้องย่องเข้าห้องใน หลวงต่างใจร้องเรียกบัวคำมา
คนที่รักลักพาเจ้าแว่นแก้ว เป็นหลานของเราแล้วเจ้าอย่าว่า
คือลูกพี่หมื่นไวยศรีมาลา อย่าฉันทายกให้อยู่เสียด้วยกัน
จึงสั่งบ่าวจัดแจงแต่งสำรับ เสร็จสรรพพอเพลประเคนฉัน
หลวงต่างใจพลายบัวก็กินพลัน อิ่มหมีพีมันแล้วพูดจา
จึงถามไปพลันด้วยทันใด หลานธุระอะไรมาเสาะหา
หรือขัดสนยากจนชิ่งเงินตรา พี่ศรีมาลาอยู่ดีหรืออย่างไร ฯ

๏ ครานั้นสมเพชระเจ้าพลายบัว เมื่อจะบอกความตัวน้ำตาไหล
มาหาอาครั้งนี้ด้วยมีภัย หลานนี้เหลือเจ็บใจอีสร้อยฟ้า
มันยุอ้ายพลายยงองอาจ ใช้คนไปพิฆาตเข่นฆ่า
แล้วปล้นเอาเข้าของทองเงินตรา พี่นแม่ศรีมาลาแทบบรรลัย
นี่หากว่าโหงพรายช่วยรักษา จึงผิดคอพลาดมาถูกหัวไหล่
แผลแล่งตลอดออกเลือดตกใน สลบหลับลอยไปในนที

08/06/2565

เจ้าประคุณสมภารวัดเรไร
หยูกยารักษาก็หายดี
จะยื่นพ้องลูกขุนไม่รับได้
ครั้นตรึกตรองว่าจะร้องซึ่งฎีกา
ไม่แก้แค้นแทนบ้างก็ไม่ได้
อาจงช่วยดับร้อนผ่อนปรน

◎ ท่านหลวงต่างใจได้ฟังหลาน
อีสร้อยฟ้าพลายยงองอาจใจ
ถ้าคนอื่นคนไกลก็ไม่ว่า
นี่พี่น้องกันเจียวพ่อเดียวกัน
ลางคนเขาเป็นเจ้าพระยา
ชุบเลี้ยงให้ดีมีอีกทีก
ต่อจะพยาบาทคาดเวรไว้
แพ้ลงจึงองค์พระภูบาล
พี่ศรีมาลาแกกล้าช่วย
ทำคุณบูชาโทษทุกสิ่งอัน
อาดงไปด้วยช่วยคิดอ่าน
ทั้งปลอดห่วงฤกษ์ยามก็งามดี
ให้บ่าวถือธูปเทียนแลหมากพลู
ถึงวัดลัดหาท่านสมภาร

◎ สมภารจึงรดน้ำมนตร์ให้
ก็ลามาบ้านพลันทันที
ช่วยยกขึ้นแก้ไขไม่เป็นผี
ครั้งนี้สุดคิดสุดปัญญา
ด้วยเป็นเจ้าเชียงใหม่มียศถา
เขามีเงินมากกว่าข้าคนจน
นานไปมันจะทำเสียบ้าน
คิดประจญประจัญให้บรรลัย ฯ
ให้งุ่นง่านคาลเดือดหาเหือดไม่
น้อยหรือช่างทำได้เจียวหนอมัน
จะเคี่ยวเข็ญเช่นฆ่าให้อาสัญ
ไม่ควรทำห้ำหั่นมาหาญฮึก
พี่น้องพึ่งพาได้อยู่ดึก
นี่กลับนึกทำลายให้วายปราณ
เมื่อครั้งลุยไฟที่หน้าฉาน
สั่งให้ประหารชีวิตมัน
ขอไว้ไม่ม้วยอาสัญ
อย่าช้าวันเลยยกไปพรุ่งนี้
สังหารมันเสียให้เป็นผี
สักเสี้ยวเดี๋ยวนี้อย่าเนิ่นนาน
ตามหลังพรั่งพรูออกจากบ้าน
นมัสการให้ประจุออกจากชี ฯ
ทั้งสามรามีใจเกษมศรี
จึงสั่งทหารดีสองร้อยปลาย

08/06/2565

ให้ตระเตรียมเสบียงอาหาร
ทั้งบันผากับม้าแลช้างพลาย
จึงจัดแจงแต่งให้พลายเพชรนอน
พลายบัวนอนในห้องของลูกยา
พลายบัวลุกเข้าไปในห้อง
เกลียวกลมชมเชยให้ชื่นใจ
วันเวลารุ่งพรุ่งนี้แล้ว
สงวนตัวกว่าผัวจะกลับมา
แต่รักใคร่พึ่งจะได้กันวันนี้
ชะรอยเราพรากสัตว์พลัดรังเรือน
แสนเสียดายไมตรีที่ก่อสร้าง
ถึงกระไรจะให้อยู่อีกเวลา
แม้นศึกได้ที่ออกตีทัพ
แคล้วคลาดศาสตราอันเกรียงไกร
นุ่งหางหงส์โจงจีบเจียระบาด
โพกชลิบจีบเอวเสื้อสุวรรณ
แล้วขึ้นม้าฆ่าเล่นให้เป็นผัก
เหลือบัญญาที่จะพาเอาเจ้าไป

◎ ศรานั้นแว่นแก้วเจ้าได้ฟัง
เนื้อแท้เวรกรรมได้ทำมี
แต่แรกมิรักก็อย่ารัก
อยู่ดีดีไหนจะมีความรำคาญ

เครื่องอานหอกดาบกำชาบสาย
ชื่อณรงค์ทรงนารายณ์ฤทธา
ฟูกหมอนมุ้งใหญ่ในหอหน้า
พอเวลาพลบค่ำลงทันใด
แนบน้องนอนสนิทพิสมัย
พลางพิไรร่ำสั่งหลั่งน้ำตา
จากแว่นแก้วจำไปไกลเคหา
ไม่ช้าดอกกำหนดในสามเดือน
กรรมมีรุ่งเช้าจะเข้าเถือน
กรรมจึงเตือนติดตัวเราสองรา
ไม่ทันจางจืดในเสน่หา
ถ้าไม่เกรงคุณอาจะพาไป
จะจัดจับเครื่องอานทั้งปวงให้
ออกชิงชัยเหมือนเช่นอุณากรรณ
เข็มขัดคาดทองถมให้คมสัน
ถือกั้นหยั่นเหน็บกริชฤทธิไกร
ไม่ถึงพักก็จะเบิ่งดั้งเหลิงไหม้
อย่าอาลัยเลยค่อยอยู่จงดี ๆ
น้ำตาไหลหลั่งลงรินรี่
ไม่พอที่จะก่อให้เกิดการ
นี่ลอบลองปองลักแล้วหักหาญ
คิดสงสารตัวแสนสลดใจ

08/06/2565

เหมือนหญิงชั่วผัวรักแล้วแรมร้าง ทิ้งขว้างเสียหาชอบที่เชยไม่
ร่วมเรือนได้สักคร่ำแล้วจู่ไป ยิ่งไกลยิ่งจืดยิ่งจางลง
อันเมืองเชียงใหม่ก็ใหญ่ยิ่ง ไม่ไร้หญิงที่ทรามงามระหง
ล้วนมีตระกูลประยูรวงศ์ ไปเห็นเขาก็จะหลงลืมอาลัย
เมื่อได้คู่อยู่ที่นั่นไม่มาแล้ว แว่นแก้วก็จะคอยละห้อยไห้
กินน้ำตาต่างข้าวด้วยเศร้าใจ อย่าสงสัยที่จะรอดไปเป็นตัว ฯ

๏ เจ้าพลายพังสงสารรำคาญจิต แม่พุ่มพวงดวงชีวิตดังจิตผัว
พี่ไม่ทอดทิ้งไว้อย่าได้กลัว อันพลายบัวนี้ซื่อถือสัจจา
ได้รักจริงแล้วก็จริงทุกสิ่งชัด ที่จะพลัดพลิ้วไพล่อย่าได้ว่า
มิให้อายสู้ตายด้วยสัจจา แม่แก้วตาจงจำคำพี่ไว้
รักนุชจนสุดสิ้นดินอากาศ ถึงเมรุมาศก็หาหนักเท่ารักไม่
งามปลื้มพี่ไม่ลืมตอกดวงใจ เมื่อใดได้เสร็จทัพจะกลับมา
ร่วมเรือนอยู่เพื่อนเจ้าแก้วพี่ ร้อยปีก็ไม่ห่างเสน่หา
แต่ครวญคร่ำร่ำสั่งหลั่งน้ำตา จนรุ่งแสงสุริยาขึ้นทันใด ฯ

๏ ท่านหลวงต่างใจเจ้าพลายเพชร ตื่นล้างหน้าเสร็จหาช้าไม่
แล้วจึงเรียกน้องร้องเข้าไป ช่างหลับนอนกระไรจนสายครัน
ได้ที่นอนกำมะหยี่สีที่เชย หลับเลยไปไม่สุกบ้างเลยนั่น
พลายบัวได้ยินก็กึงกัน ฉวยขันล้างหน้าอยู่ลนลาน
แล้วมาหอนั่งทั้งสามรา ให้ยกสำรับมาทั้งคาวหวาน
ชวนกันกินอิ่มหนำสำราญ แล้วเตรียมการจัดแจงแต่งกาย
นุ่งยกพื้นไหมใส่เสื้อสี ตุ้มปี่มีกระบายผาย
เจ้าพลายเพชรถือตาบออกยืนกราย แหงนดูเมฆฉายขึ้นพรายตา

08/06/2565

งามวาวชาวช่วงเป็นดวงปลั่ง
ไม่พร่องบกยกขึ้นทั้งโยธา
นิมิตดีดีม้องเข้าสามหึ่ง
ได้ฤกษ์แล้วให้เลิกพลไกร
พลายเพชรขึ้นคอทรงนารายณ์
งางอนดั่งจะช้อนดวงตะวัน
หลวงต่างใจขี่ม้าผ่านพิฆาต
เจ้าพลายบัวก็ขี่ม้าสีนิล

๏ ฝ่ายว่าบัวคำกับแว่นแก้ว
เจ้าแว่นแก้วแลไปใจรำคาญ
เจ้าพลายน้อยชม้อยดูเมียรัก
ก้อนเหล็กที่อมถ่มพลัดไป
มือคว้าตาดูเจ้าแว่นแก้ว
เจ้าพลายเพชรเห็นน้องร้องว่ามา
พลายบัวบอกว่าเหล็กไหลตก
พลายเพชรประชดน้องร้องว่าไป

๏ พลายบัวได้ฟังพลางแลดู
ก็หยิบเอาขึ้นม้ามาขัดคล
เจ้าแว่นแก้วก็กลับขึ้นบนตึก
ทอดกายกับที่นอนสะท้อนใจ

๏ หลวงต่างใจพลายเพชรเจ้าพลายบัว
ไม่ดำเนินเดินตามมรรคา
ก็พร้อมทั้งกรกายแสเกศา
พอมีกาไล่เหยี่ยวตะไกรไป
คนอึงโห่ลั่นสนั่นไหว
ปืนไฟยิงระดมประดังกัน
ควาญท้ายขี่ท้ายดูคมสัน
ระทมมันหน้าหลังออกไหลริน
ดูองอาจผาดโผนทะยานผิน
ออกประดูทักษิณมิทันนาน ฯ
ก็คลาดแคล้วมาอยู่ประดูบ้าน
สุดสงสารผัวแสนจะอาลัย
พลางพยักว่าจะลาน้ำตาไหล
ตกใจโจนลงจากหลังม้า
แต่คลำแล้วคลำเล่าเผ้าคลำหา
นั่นไปคลำขี้หมาอยู่ทำไม
อกเอ๋ยหามันหาเห็นไม่
อยู่หาสักเดือนก็ได้กลายเป็นคน ฯ
อ้ายเหล็กไหลมันตกอยู่ที่ใต้ก้น
แต่เหลียวสักร้อยหนจะนับไป
อกสะทึกเข้าห้องยิ่งหมองไหม้
นางร้องไห้ไม่มีสุขทุกเวลา ฯ
กับไพร่พลทั่วเดินตัดป่า
กลัวว่าจะรู้ถึงถึงกรุงไทย

08/06/2565

แต่แรมรอนนอนทางมากลางดง
ครั้นค่ำนำพลต้นเดินไพร
หลีกลัดบ้านเล็กเมืองน้อย
คนไหนทำเข็ญก็เล่นมัน
จึงเล็ดลอดล่องเลียบเข้าเหียบแดน
เป็นด่านทางอยู่กลางมรรคา
จึงซุ่มไพร่ไว้ในไพรชัฏ
เห็นพวกลาวเดินไขว่อยู่ในนั้น
จำจะปล้นค่ายในค่ำวันนี้
ปรึกษาเห็นความทั้งสามนาย
จึงสั่งไพร่ให้ไปขนเอาต้นคา
ถืออาวุธศาสตราสักห้าพัน
พร้อมทั้งข้าวตอกดอกไม้
เหล้ายาสารพันทุกอันมี

๏ พลายเพชรนุ่งขาวสไบเฉียง
พร้อมทั้งอาวุธศาสตรา
เสียงสนั่นลั่นฟ้านภากาศ
ตะกรุดโทนโผนเผ่นพลันวัน
จึงจับข้าวสารปรายเป็นไฟวับ
ครบถ้วนสามหนเป็นคนไป

๏ พลายบัวอ่านอินทรโองการ
เจ้าดงพงไพรหลายตำบล
เย็นลงเลี้ยงดูทั้งนายไพร่
เคยครรไลช่องแคบเขตอารัญ
กลัวคนจะพลอยมาอาสัญ
น้ำไหนร้ายก็นั่งนั้นมรณา
เห็นค่ายไม้แก่นหนึ่งแน่นหนา
กับพาราเชียงอินทร์เดินครึ่งวัน
แล้วลอดลัดขึ้นไปดูซึ่งค่ายมั่น
ประมาณคนสักพันไม่มากมาย
ได้เป็นที่ตั้งมั่นสำคัญหมาย
ก็เล็ดลอดลอบกายออกมาพลัน
มามัดเป็นหุ่นหญ้าขมีขมัน
แล้วปลูกศาลขึ้นพลันตั้งบัตพลี
รูปเทียนธงชัยเฉลิมศรี
ก็พอขึ้นแสงศรีสุริยา ฯ
เครื่องอานวางเรียงไว้ตรงหน้า
แล้วร่ายมนตร์คาถาบรรลัยกัลป์
เครื่องอานพันฟาดดังคนหัน
หอกดาบกระทบกันกรั่งกร่างไป
หุ่นขยับพลิกดิ้นมือดีนไหว
ถืออาวุธไว้ทุกตัวคน ฯ
ชุมนุมเทวสถานทุกแห่งหน
เป็นต้นพระบู่สมิงพราย

08/06/2565

ทั่วเถื่อนแถวถ้ำสิงขร เหาะร่อนรีบมาเป็นมากหลาย
ผีห่าป่าโป่งแลโหงพราย มานั่งรายแน่นรอบโรงพิธี ฯ

๏ ได้เห็นเซ็งแซ่แต่สามนาย ไพร่พลทั้งหลายไม่เห็นผี
จึงสังเวยเซ่นวักทุกสิ่งมี ทั้งเหล้าข้าวปิ้งจี่มี่มัน
ฝูงผีปีศาจราชทูต กินเหล้าเมาพูดกันเสียงสั่น
จึงร่ายมนตร์กำกับจัดทัพพลัน แม่ทัพนั้นพระปู่สมิงพราย
พนัศบดีเป็นปีกขวา ยักษ์กุมาราเป็นปีกซ้าย
คุมพลอารักษ์ศักดาภาย จึงให้ตานีอีพรายมีฤทธา
คุมผีเลวทั้งหลายแลพรายโหง ล้วนพวกถือธงเป็นทัพหน้า
นับโกฏิ์นับแสนออกแน่นมา เปลี่ยนแปลงกายาต่างต่างกัน
บ้างเป็นหัวแร้งหัวกา หัวหมูหัวหมาหัวฉมัน
หัวเสือหัวสางช้างน้ำมัน หัวควายหลายพรรณอยู่ครันครึก
ถืออาวุธเครื่องยุทธ์ยังยิ่ง โลดวิ่งคำรนจะปล้นศึก
ได้ฤกษ์แล้วให้เลิกพลพิลึก อึกทึกโห่ร้องออกก้องไป
ฝูงผีเทวารักษาด่าน โจนศาลวิ่งซนไม่ทนได้
หนีรุดมุดเข้าในพงไพร ไม่ทันได้รบรอต่อศักดา ฯ

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายเพชร ครั้นสั่งทัพผีเสร็จให้ไปหน้า
จึงอ่านมนตร์พระนารายณ์กลายกายา คนเห็นเป็นพม่าไปทั้งทัพ
ให้มัดคบครบมือถือชุดไฟ พอดึกได้เวลากำลังหลับ
ดาวเดือนเกลื่อนเมฆมัวพยับ แล้วโห่รับอึงมี่ตีโทนยาว
เสียงหึ่งอึงกระหนาบทั้งฉาบแฉ่ง คบแดงเถือกคงดูธงขาว
พลหุ่นวิ่งหมุนมาเกรียวกราว ล้อมค่ายใหญ่ลาวเข้าไว้พลัน ฯ

08/06/2565

◎ ครานั้นเพี้ยอ้ายเป็นนายใหญ่ ตื่นขึ้นตกใจไม่มีขวัญ
มือคว้าผ้านุ่งได้มุ้งพัน ตัวสั้นฉวยหอกแล้วออกมา
สั่งไพร่ให้รักษาหน้าที่ ปืนมียิงระดมประดังหน้า
ผางผึงตึงสนั่นสนั่นมา ได้ห้าหกนัดชัดลูกดิน
พวกหุ่นเอาขวานมาพ่นค่าย ทั้งสามนายเข้าหักข้างทักษิณ
หอรบทับพังกระทั่งดิน เอาคบจุดไฟกินขึ้นหลังคา
อ้ายพวกลาวึ่งฉาวมาบอกนาย พม่าเข้าเผาค่ายแล้วเจ้าข้า
เพี้ยอ้ายตกใจเต็มประดา แหกหลังค่ายหน้าวิ่งหนีไป
พลไพร่เห็นนายนั้นไปก่อน ก็รีบร้อนเบียดประตูข้างทิศใต้
เอาตัวรอดเถิดอ้ายพ่อไม่รอใคร เบียดดันกันไปออกพรั่งพรู
บ้างหกล้มจมดินดิ้นไม่ไหว บ้างไถลล้มถลำคะมำอยู่
เหยียบกันตายน้กที่ปากประตู หอกดาบไม่รู้ไปแห่งไร
หุ่นคนปนไปไล่ตลบ ที่สู้รบก็ฆ่าไม่ปราศรัย
ที่ไม่สู้รู้ตัวกลัวบรรลัย ยกมือไหว้ก็จับเอาเป็นมา
ตัดไม้ใส่ตะโหงกอยู่หงุบหงับ จับเชือกผูกเอวไปเร็วหวา
เก็บหอกดาบได้ให้เอามา ปืนผาอาวุธก็มากมี
แล้วก็ยกโยธาเข้ามาค่าย ทั้งสามนายปรีดิ์เปรมเกษมศรี
ก็ขึ้นอยู่บนโรงอันยาวรี ทหารมีที่พักสำราญใจ ฯ

◎ ครั้นว่ารุ่งแจ้งแสงศรี ทัพผีเข้าตีเมืองเชียงใหม่
พรั่งพร้อมล้อมรอบทั้งเวียงชัย พระเสือเมืองตกใจเต็มประดา
ทั้งหลักเมืองพระกาลท่านเจ็ดตะคุต เป็นทุกข์สุดพรั่นตัวกลัวนักหนา
ก็จำรบสมทบด้วยโยธา เกณฑ์ผีดิบบ่าได้ห้าพัน

08/06/2565

ผีปอบผีชะมบครบหกแสน ตัวแก่นเรี่ยวแรงแข็งขัน
ผีกระสือสี่แสนแน่นอนันต์ ผีกระหังให้มันนั้นถือธง
เอาสากตำข้าวใหญ่ใส่เป็นหาง อ้ายบี้กสองข้างมันนั้นกระด้ง
ยกทัพออกรับรณรงค์ ผีดงมันไม่ย่อเข้าต่อตี
บ้างยิงแย้งแทงฟันกันตลบ ผีชะมบกับผีปอบมันลอบหนี
อ้ายกระสือถือว่าศักดามี ไม่หลบหนีไล่หันประจัญบาน
ผีกระหังขวางหน้าจะข้ามาช่วย ตานี้ฉวยไม้รอเข้าต่อต้าน
ฉวยกระบองจ้องรำเท่าลำตาล ไล่ประหารเสียงผึงอยู่ดึงดัง
เข้าหวดขวาปาซ้ายบ่ายระดม กระสือจมล้มทับกับกระหัง
พอได้ทีตีผางถูกข้างกัง ขี้เป็นถังเริ่งร้องออกก้องไป ฯ

๏ พระเสือเมืองเห็นพลนั้นย่นย้บ ร้ว่าทัพเจ้าบ่ไม่สู้ได้
ก็หลีกลี้หนีตรงเข้าพงไพร เทพไทก็สละพระนคร
ทั้งเทวามาอยู่กัมพูฉัตร ก็ลอดลัดหนีออกนอกสลอน
ให้มืดกลุ้มคลุ้มไปในอัมพร ราษฎรเย็นสะท้านทั้งบ้านเมือง
ดูดะวันดันขึ้นบนพื้นดิน แดดก็สิ้นสีสาดประหลาดเหลือง
แผ่นดินแยกแตกเป็นฝาที่หน้าเมือง ล้วนแต่เครื่องวิกลจะเกิดภัย
พระอาทิตย์ทรงกลดถึงสามชั้น ขอบนั้นแดงเผือดดังเลือดไหล
ครั้นชักรถอัสดงตกลงไป ดังเอาชาดพาดไว้กับท้องฟ้า
อุกกาบาตผวดมาข้างทิศใต้ ตกลงที่ในประตูหน้า
ดาวหางขึ้นข้างบูรพา ก็เพราะว่าเชียงอินทร์จะสิ้นวงศ์ ฯ

๏ จะกล่าวถึงเพี้ยอ้ายที่ทัพแตก วิ่งแหกเข้าในไพรระหง
ถึงเมืองเชียงใหม่ดั่งใจจง ก็ตรงเข้าในวังยังศาลา

08/06/2565

บอกกับอุปฮาดพระยาแมน
กับแสนคำอินแกล้วกล้า

บัดนี้ทัพพม่าน้ันยกมา
เข้าปล้นค่ายข้าในกลางคืน

เอาไฟเผาหอรบระย่ำยับ
กำลังหลับตกใจจึงได้ตื่น

ยิงมันสองนัดขัดลูกบืน
ค่ายพังดังครืนลงโครมคราม

พวกไพร่ตกใจก็ตื่นแตก
ตายแหลกด้วยมันพั่นสักพันสาม

แต่ตัวฉันบ้องกันอยู่เบื้นยาม
แทบมันจะเข้าหามเอาตัวไป

อุปฮาดพระยาแมนแสนคำอิน
พั่งเรื่องราวสั้นไม่นึงได้

มายังท้องพระโรงพลันทันใด
ขุนนางน้อยใหญ่ก็พร้อมเพรียง ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๕๑

พลายงองอกรับศึกพลายเพชรพลายบัว

๏ จะกล่าวถึงโฉมเจ้าพลายงอง
ตั้งเป็นเจ้าสมมติวงศ์ดำรงเวียง
ดำรัสตรัสความกีสิทธิ์ขาด
สถิตในจตุรมุขโสภา
ล้วนรุ่นพึ่งเจริญดังรูปทิพย์
หมอบอยู่สองข้างทั้งลาวไทย
บรรเลงเพลงะเพนพิณพาทย์
เสียงครึกครื้นพึ่งชื่นในใจคอ
กชาระสระสรงทรงเครื่อง
ทรงมงกุฎผุดผาดสะอาดกาย
พระกรกรายกรีดขยับจับพระแสง
ทั้งหลวงแสนแน่นล้อมอยู่พร้อมพรัก
พวกชาวข้างทางวิสูตรกรูดกร่าง
น้อมบังคมก้มราบกราบขนพอง

๏ คราน้ันท่านเพี้ยอ้ายผู้นายด่าน
ทูลแถลงแจ้งความตามจริงไป

๏ คราน้ันพระจอมเจ้าเชียงอินทร์
สุรเสียงแผดร้องก็กก้องมา
เหม่เหม่ดูดูอ้ายเพี้ยอ้าย
ช่างกล่าวโทษอ้ายไพร่ได้ทุกอัน
พระจอมพงศ์ประทานให้ชื่อเสียง
ขี่เสลี่ยงราชยานตระหง่านตา
ไม่ต้องขอพระประศาสน์ใส่เกศา
ดาษดาห้ามแหนออกแน่นไป
เหมือนลอยลิบมากับฟ้าก็ว่าได้
บ้างกล่อมขับรับใส่ประสานซอ
ฆ้องระนาดเสนาะดีกับปี่อ้อ
ครั้นพอเวลาเช้าสามโมงปลาย
อรามเรืองเนาวรัตน์จรัสฉาย
ล้วนเพชรพลายแสงระยับจับพระพักตร์
ทรงเกือกแดงจากปราสาทราชตำหนัก
พระทรงศักดิ์ขึ้นนั่งบัลลังก์ทอง
เหล่าขุนนางพร้อมพรักไม่ถึกก้อง
ไม่สนองพจนาว่ากับใคร ฯ

ลงกรายกรานทูลมาไม่ช้าได้
ตามที่ได้ทัพแตกวิ่งแหกมา ฯ

พระพิ้งสั้นทรงกริ้วเป็นหนักหนา
ขุนนางกลัวทั่วหน้าขนลุกชัน
กูใช้มึงเป็นนายหรือไม่นั่น
อ้ายเหล่านั้นมันจะรู้สิ่งอันใด

08/06/2565

กูก็มอบหมายอาญาสิทธิ์
นี่มึงนึ่งทำประมาทอุกอาจใจ
จึงได้มุดหัวมันอนหลับ
แม่นมั่นมึงไม่กำชับกำชา
นั่งยามตามเกณฑ์ตระเวนอยู่
นี่ทำตามอำเภอเลินเล่อใจ
แค้นด้วยด่านทางพวกข้างหน้า
เลี้ยงไว้ไยเล่ากินข้าวเปลือง
เพราะไม่ตรวจตรารักษาแดน
พอรู้กูจู่มาถึงธานี
ให้ตระเวนเกณฑ์เดือนละสองร้อย
อ้ายนายบังเลกสิ้นกินเงินมัน
ชอบแต่ฆ่าเสียให้สิ้นโคตร
นั่นแหละจึงจะหายคลายกูแค้น
เอ็งจงไปรบรับทัพผจญ
ยกกระบวนทัพม้าหวาไวไว
ถ้าได้ที่ดีจับเอามาเป็น
เต็มประดาบอกมาให้ถึงกู

๏ ฝ่ายแสนคำอินได้รับสั่ง
เกณฑ์คนขี่ม้าถ้วนหน้าไป
ล้วนถืออาวุธศาสตรา
ถือธนูเหน็บกริชเข้าชิดแทง
ถ้าทำผิดแล้วม่าอย่าปราศรัย
ว่าศึกเสือที่ไหนจะยกมา
จนมันเผาหอยับจับตัวฆ่า
ให้รักษาหน้าที่เชิงเทินไว้
ไหนมันจะตรูเข้าตีได้
ชอบตัดหัวเสียบไว้ที่ท้ายเมือง
ล้วนอ้ายขี้ข้าหมาตาเหลือง
ช่างไม่รู้เรื่องว่าไพรี
ให้ข้าศึกมันแพ่นมาถึงนี่
ดูเหมือนคนไม่มีจะบ้องกัน
บรรดาด่านน้อยน้อยทั้งปวงนั้น
อ้ายไพร่นั้นจึงมิได้ไปดูแดน
ทำโทษผูกตีนชิ้นโยงแขวน
แล้วสั่งแสนคำอินด้วยทันใด
เกณฑ์คนหมื่นหนึ่งให้จงได้
ถึงแล้วล้อมค่ายใหญ่นั่นเข้าดู
ถ้ามันเตรียวเชิญคิดรบสู้
เรารู้จะได้หนุนกระหนาบไป ฯ
ออกมานั่งศาลาลูกขุนใหญ่
พร้อมได้ถ้วนหมื่นพันเสื้อแดง
หอกดาบปืนยาวกล้าแข็ง
ธงแดงแกว่งกวัดสะบัดปลาย

08/06/2565

จัดกระบวนยกกระบัตรปลัดทัพ
ทั้งเสือป่าแมวเซาเหล่าเกียกกาย
ตัวแสนคำอินก็แต่งกาย
เผ่นขึ้นอาชามือคว้าทวน
สั่นม้องก้องกึงหึ่งโห่ฉาว
ออกจากเมืองเข้าดงดงระยับ
ครั้นมาถึงค่ายใกล้พม่า
มาตั้งค่ายชิดได้ในบัดดล
พลรบครบถ้วนทั้งสี่ด้าน
ปีกกาสองข้างวางจำเพาะ
เสือป่าม้าใช้ไปบอกนาย
สิบลูกใหญ่นักชักปีกกา

เสร็จสรรพปีกขวาปีกซ้าย
กองรายซุ่มซ่อนเสร็จกระบวน
เครื่องอานทั้งหลายก็ใส่ถ้วน
พอควรศุภฤกษ์ให้เลิกทัพ
ทหารลาวขี่ม้าอยู่ร่ำหรับ
ดังดับคึกดักด้วยเสียงคน
ให้โยธาตัดไม้ในไพรสณฑ์
ขุดขนดินทำสนามเพลาะ
ประตูใหญ่ใส่ดาลช่องบีนเจาะ
วางเหมาะไม้แก่นแน่นเต็มประดา
ว่าอ้ายลาวตั้งค่ายไว้แน่นหนา
แม่ทัพชื่อว่าแสนคำอิน ฯ

๏ เจ้าพลายเพชรได้ฟังว่าช่างมัน
ไม่มีใจกลัวเท่าตัวรั้น
หลวงต่างใจจึงว่าจะอาสา
จำจะคิดด้วยกลอุบาย
พอพลบค่ำย่ำแสงสุริยา
ให้ขุดหลุมซุ่มไว้ในไพรวัน
ปากกว้างนั้นราวสักเก้าศอก
เสื่อลำแพนลงบีดให้มิดตา
ครั้นทำเสร็จสรรพกลับมา
ทั้งสามนายพูดจาปรึกษากัน

กูพ้นเสียครู่เดียวประเดี๋ยวสิ้น
จึงปรึกษากันสิ้นทั้งสามนาย
หลานยาจงไปหนุนอยู่หน้าค่าย
ยักย้ายจับเป็นเล่นกับมัน
เรียกบ่าวไพร่มาข้างค่ายนั้น
ลึกลงไปนั้นได้ห้าวา
ขุดดินออกเอาไปทิ้งเสียกลางป่า
แล้วเอาใบไม้มาโปรยบนนั้น
พาทหารเข้าค่ายชมีขมัน
ทั้งสองทัพขับขันไม่ไว้ใจ

08/06/2565

รักษาหน้าที่เชิงเทินมั่น
นั่งหลุมซุ่มซ่อนกองไฟ
รุ่งแจ้งแสงสางสว่างวับ
พลม้าถ้วนหมื่นออกยืนยัน

๏ พลายเพชรพลายบัวหลวงต่างใจ
เสกไพลแลขมิ้นกินว่านยา
เหล่าพวกหุ่นมนตร์คำรนคึก
หลวงต่างใจแต่งกายแล้วบัดดล
สี่กรทรงศรแล้วจับสังข์
ลมก็พัดถูกตรงธงชาย
ขึ้นม้าคลาไคลได้ฤกษ์
ออกจากค่ายพลันทันใด
พลหุ่นหมุนตรงเข้าเข่นฆ่า
หุ่นคนปนวิ่งมาเกรียวกราว
ทหารมีนสี่ร้อยปล่อยมีนดับ
ท้ายหอยโข่งหลังหน้ามาเป็นควัน
ลูกกระดอนอ่อนมิดังที่คิน
ข้างพวกลาวตายกลาดดาษดื่นไป
มันฟื้นเราตายเป็นหนักหนา
พวกมันก็ถูกลูกปืนยิง
พวกลาวบีกซ้ายแลบีกขวา
หลวงต่างใจชักม้าขึ้นหน้าทัพ
ตีเกราะตรวจกันหวั่นไหว
ฆ้องใหญ่ฆ้องกระแตประดังกัน
แสนคำอินแม่ทัพก็จัดสรรค์
โห่ลั่นยกธงโบกตรงมา ฯ

ก็แต่งไพร่สองร้อยเป็นกองหน้า
เอาน้ำมันเจิมหน้าทุกตัวคน
ก้องก็กเฮยาโกลาหล
ดูฤกษ์บนแลเห็นเป็นนารายณ์
สถิตหลังสุบรรณผันผาย
แล้วเบี่ยงบ่ายผีหลวงหลาวเหล็กไทย
เอิกเกริกครื้นครั่นหวั่นไหว
พอกองหน้าเข้าใกล้ซึ่งทัพลาว
ไม่รั้งราแทงฟันอยู่ฉานฉาว
ทหารลาวขับม้าเข้าผ่าพัน
ขานกยางตั้งรับแล้วจุดลั่น
ถูกหุ่นหมุนพันกระหนาบไป
แทงผึงถูกลิ้นหาเข้าไม่
ลาวร้องบีสังใดประหลาดจริง
ทั้งคนม้าหัวขาดลงกลาดกลิ้ง
ล้มแล้วลุกวิ่งขึ้นรบรับ
ทั้งกองหน้าก็ร่นย่นขยับ
แสนคำอินก็ขับม้าขึ้นมา

08/06/2565

พอแลเห็นตัวกันนั้นใกล้ใกล้ จึงร้องไปว่าแน่นายพม่า
ท่านหรือคือจอมโยธา ยกมาจะประสงค์สิ่งอันใด
หรืออยากได้สมบัติพัสถาน หรือเดือดดาลเคืองเข็ญเป็นไฉน
มาลอบลองปองปล้นเป็นโจรไพร ตัวท่านชื่อไรให้บอกมา ฯ

๏ ครานั้นจึงท่านหลวงต่างใจ ก็ตอบไปใช้เสียงเป็นพม่า
เราหรือชื่อโปสุพลา อยู่พาราอังวะพระนคร
เรืองเดชด้วยพระเวทวิธีรบ เที่ยวจนจบทั้งบุรินดินกระฉ่อน
แขกฝรั่งทั้งทะแวกระแซมอญ ก็ออกอ่อนศิโรราบกราบกราน
เว้นแต่เชียงอินทร์บุรินนี้ ถือดีไม่ง้อมาต่อต้าน
เราหรือคือองค์พระกาล จะมาผลาญสัตว์บาปที่หยาบคาย
แม้นว่ารู้ตัวกลัวสิ้นชีวิต จึงคิดนอบน้อมยอมถวาย
ดอกไม้ทองเงินเลิศเพริศพราย นั่นแหละจึงจะสบายไม่มีภัย
ถ้าแม้นดึงดื้อถือมานะ จะมาแต่อังวะเป็นทัพใหญ่
แต่ถือดินคนละก้อนค่อนเข้าไป ประเดี๋ยวใจก็จะเต็มกำแพงเมือง
นี่เราคิดเมตตาประชาราษฎร์ จะวินาศเสียเปล่าไม่เข้าเรื่อง
ท่านหรือเป็นแม่ทัพสำหรับเมือง อย่ายักเยื้องชื่อไรให้บอกมา ฯ

๏ เราหรือชื่อว่าแสนคำอิน ท่านมาหมิ่นยิ่งยวดอวดกล้า
อย่าประมาทนกพริกจะจิกตา ไม่ได้ยินเขาว่าบ้างหรืออย่างไร
อันเมืองเชียงอินทร์แผ่นดินนี้ ช่วยแก้กู้บุรีตังจิ่วได้
ทหารอ้ายมุ่ยแต่ละคนก็พ้นใจ มันถือง้าวยาวใหญ่เท่าลำตาล
แต่อย่างนั้นยังฟันเสียครู่เดียว ไม่พอเขี้ยวเหมือนเคี้ยวเล่นหวานหวาน
อย่าเย่อหยิ่งยกหัวว่าตัวชาญ กลับถือหอกสักเท่าก้านใบสะเดา

เป็นอาวุธคู่มือแล้วหรือนี่
อย่าโยโสโง่โง่มาอวดเรา
ดีแต่จะเป็นโจรเที่ยวปล้นบ้าน
ถ้าสู้จริงก็จะวิ่งเป็นธงไป
จงหลบหลีกเลิกทัพกลับไปเสีย
เลือดเนื้อจะเป็นเหยื่อแก่แร้งกา

◎ แย้เย้ยแน่อ้ายลาวแสนคำอิน
อายุของออเจ้ามันเท่านี้
ใช่จะแกล้งเราแจ้งด้วยตูเงา
จงเลิกทัพกลับเข้าในพารา.
เจ้าดีแต่ชนะเจ๊กเมืองเล็กเล็ก
กับอ้ายเจ๊กกินหมูจะสู้ใคร
อันเจ้ากับเรามิใช่คู่ต่อสู้
ไปบอกกับเจ้าของเข้าเข้ามาลอง

◎ เจ้าแสนคำอินครั้นได้ฟัง
กระทืบม้าร่ำหรับเข้าทับเงา
ถูกอักเข้าที่อกเป็นหกหน
ชักดาบออกพันตะบันไป

◎ หลวงต่างใจกวัดแกว่งแทงคำอิน
ดาบต่อดาบพันกันประจัญเชิญ
ต่างดีต่างมีผมอรบ
ม้าต่อม้าก็กัดฟัดกัน

จะแทงขี้ของพ่อก็บ่เข้า
อันชั้นเชิงของเจ้าข้าเข้าใจ
พอเป็นการเข้าของเงินทองได้
กลับจะให้เราน้อมยอมวันทา
หาไม่เมียจะเป็นหม้ายขายหน้า
ไม่คาระนาดาบดอกจะบอกกัน ฯ

ช่างไม่รู้ว่าจะสิ้นชีพอาสัญ
พอประจบครบวันจะมรณา
เห็นตัวเปล่าไม่มีซึ่งเกศา
สั่งบุตรภรรยาเสียไวไว
อ้ายเด็กเด็กของกูกูสู้ได้
มาอ้างอวดฤทธิไกรไม่ตรึกตรอง
อย่าอวดรู้กร่งกริ่งหยิ่งจองหอง
นั่นแหละพอจะรับรองกับมือเรา ฯ

แค้นดังเคืองใจดังไฟเผา
ถือทวนแกว่งแทงเอาหลวงต่างใจ
คงทนดังหินหากินไม่
คมไพล่พลิ้วพับยับเยิน ฯ

เหมือนแทงหินเขาคอกปลายหอกเย็น
มิได้เมินคอยชิงเอาชัยกัน
หลีกหลบอุตลุดอาวุธสั้น
หกหันโลดโผนโจนคะนอง

08/06/2565

เสียงแซ่เฮฮาร่ารับ
กริ่งกระบังดังฉับรับรอง
พลไพร่สองข้างก็ต่างรบ
พวกลาวล้มตายวายชีวี
บืนใหญ่ใส่ลูกบั้คตัน
ไม่ถูกหุ่นหมุนปนคนสมทบ
แทงหุ่นหมุนปักไม่ยักเข้า
สองนายระรอนจนอ่อนใจ

◎ หลวงต่างใจเหลียวไปพยักหน้า
แสนคำอินดีใจไล่สวนรอย
หลวงต่างใจเพลี่ยงพล้ำทำเสียที
เสียงโห่ฉาวลาวไล่เป็นกลุ่มมา
ครั้นล่อมาถึงหลุมลำแพนบิด
ทั้งตีนทั้งขาม้าคะมำ
อ้ายพวกไพร่เห็นนายนั้นตกหลุม
หลวงต่างใจกลับหันพันกระโจม

◎ พลายเพชรพลายบัวอยู่หน้าค่าย
แปร่แปร้นแล่นพวยเข้าช่วยกัน
ฉึกขาม่าคนลงบ่นบ้
ทั้งนายวิ่งตะกายเข้าตงคอน

◎ แสนคำอินตกใจกระทืบม้า
อาวุธในมือถือก็หลุดไป

คนต่อคนประจญจับด้วยไวว่อง
ทั้งสองต่อสู้ไม่เสียที
ผุนตลบพื้นคนลงบ่นบ้
เลือดแดงอยู่ในที่สนามรบ
ยิงเปรี้ยงเสียงลั่นควันตลบ
ไล่รุกรบแล้วพื้นตะบันไป
ยิงถูกก็เปล่าไม่หวาดไหว
ยังมิได้มีชัยจนบ่ายคล้อย ฯ

ให้โยธาทำร่นย่นถอย
เอาทวนสอยแทงซ้ำกระหน่ำมา
บ่ายหน้าม้าหนีเอาต่อหน้า
โยธาคลุกคลีได้ทีทำ
ม้าคำอินไล่ติดชิดถลำ
หัวหกตกซ้ำลงต่ำโครม
มันวิ่งกลุ้มเข้าแก้แห่โหม
หุ่นราถาโถมเข้าแทงพัน ฯ

ก็ขับช้างทรงนารายณ์เข้าห้ำหั่น
ช้างน้ำมันแทงลาวตะลุมบอน
บ้างหลบลับหลีกลี้แล้วหนีซ่อน
ผ้าผ่อนล่อนหลกบุกรกไป ฯ
ให้ขืนมาจากหลุมไม่ขึ้นได้
เสียใจสิ้นสติตกตะลึง

หลวงต่างใจให้ไพร่เอาเชือกมัด
รวบรัดศอกชิดเข้าติดขึง

เอาตะโหงกใส่คอพอเต็มตึง
แล้วจึงจับกุมเอาตัวมา

พวกหุ่นหนุนไล่อ้ายลาวแตก
วิ่งแหกหนีรุดเข้ามุดป่า

บ้างแขนหักขาหักลำบากตา
หุ่นร่ำซ้ำฆ่าเสียก่ายกอง

หนีไม่พ้นลงจนยกมือไหว้
ก็จับเป็นมาได้สักพันสอง

ทั้งม้าลาอาวุธออกเนืองนอง
เข้าของขนเข้าในค่ายพลัน

แสนคำอินแม่ทัพที่จับได้
ให้จำจองไว้ในกรงเหล็กมั่น

พิศแล่นแพ่นตรวนเข้าห้าชั้น
ร้อยล่ามแล่งหลั่นทั้งขื่อคา

จึงให้ไขอ้ายลาวมาสองคน
เฮ้ยตนตัวมึงจงอาสา

ถือหนังสือนี้ไปในพารา
ถ้าแม้นได้ไม่ฆ่าให้บรรลัย ฯ

๏ อ้ายลาวดีใจได้หนังสือ
ยกมือกราบนบซบไหว้

ลาลุกไปพลันทันใด
ค้นคงตรงไปยังพารา

จึงแจ้งความอุปฮาดพระยาแมน
ว่าแสนคำอินที่อาสา

เสียทัพยับย่อยทั้งโยธา
มันจับได้ไม่ฆ่าขังกรงไว้ ฯ

๏ ขุนนางลาวตกใจอยู่อลหม่าน
ทั้งเพี้ยกวานเล็กน้อยพลอยหวั่นไหว

ได้หนังสือถือตรงเข้ามาใน
แล้วหมอบกรานคลานไปบังคมคัล

พลายยงทรงนั่งบัลลังก์โถง
อยู่ในท้องพระโรงเฉิดฉัน

เห็นอุปฮาดกราบงามก็ถามพลัน
อ้ายเรื่องรบพุ่งกันนั้นอย่างไร ฯ

๏ ฝ่ายว่าอุปฮาดก็ถวายบังคม
เค้ามูลเห็นลึกเป็นศึกใหญ่

ซึ่งใช้แสนคำอินนั้นยกไป
เสียทัพมันจับได้เอาใส่กรง

โซ่ตรวนตรึงตราเข้าห้าชั้น
แต่ยังไม่ฆ่าฟันให้ผุยผง

แล้วเอาหนังสือถวายเจ้าพลายยง
คลี่ออกทรงอ่านไปไม่ช้าที ฯ

08/06/2565

๏ ในลักษณ์อักษรวรวชสารา
ของตะแคงแมงยาเรืองศรี
อนุชาชื่อว่าแมงกันจี
ทหารดีชื่อโปสุพลา
ตระกูลเป็นพุกามประกอบยศ
ปรากฏในอังวะเป็นวงศา
พระเจ้าฝรั่งมังรายกะยอชวา
เป็นพระอัยกาธิบดี
นัดน้ีลือเลื่องว่าเชียงอินทร์
มีนารินนวลละอองผ่องศรี
ทรงเบญจกัลยาณี
ที่ไปตีอ้ายมุ่ยนั้นได้มา
เขากล่าวอ้างว่านางนั้นเนื้อทิพย์
เหมือนลอยลิบมาแต่ดาวดึงสา
ชื่อว่าเวสิวโลภา
เสน่หาด้วยก็ดีทั้งสี่ฤดู
ถึงหน้าหนาวให้หนาวจนสั่นงก
ได้แนบอกแล้วก็อุ่นละมุนอยู่
หน้าร้อนแลจะร้อนดังไฟกู
ได้ชมชูแล้วก็เย็นเป็นสุขใจ
แต่เราเที่ยวต่อกรรอนรบ
ยังหาพบคนงามสักแห่งไม่
จะขอดูสักคืนให้ชื่นใจ
พอเห็นแล้วก็จะไปยังธานี
แม้นจะขืนขัดไว้มิให้ดู
จะกรีฑารุไปชิงเอาโฉมศรี
ร้อกำแพงแย่งถมทิ้งนที
ให้บุรีนั้นล่มทำลายไป
แต่บรรดาบ่ระชาในเชียงอินทร์
จะโขลกคลอกเสียให้สิ้นลักษัย
ชั้นลูกแดงแทงฟันให้บรรลัย
ปีดหลังคาออกให้แร้งกากิน ฯ

๏ ครานั้นพระเจ้าสมมติวงศ์
ได้ฟังทรงฉีกกระดาษลงขาดสิ้น
กระทืบบาทขบฟันด้วยสันดาน
โดดดิ้นแผดสิงหนาทไป
นางเวสิวเป็นเมียของกูรัก
จะยึกยักมาดูอย่างไรได้
ช่างด้านหน้าว่ากล่าวไม่อายใจ
ยังอวดว่าเป็นใหญ่ในอังวะ
แม้นมันเป็นจ้าวเป็นนายแท้
ไหนจะพูดกอแกทำกุมะ
เพราะรบคำอินนั้นมันชนะ
จึงชิงดีดังดุดะด้วยได้ใจ

08/06/2565

แล้วสั่งเพี้ยคชไกรให้จัดช้าง
อ้ายกรงทองของกูจะขี่ไป
สั่งเสร็จพระเสด็จดำเนินเข้า
เจ้าสร้อยฟ้าร้อนใจไม่สบาย
ด้วยเป็นข้าสนิทเคยชิดใช้
ทรุดพระองค์ลงนั่งใกล้ฟายน้ำตา
อ้ายแสนคำอินก็สิ้นแล้ว
ทัพหม่าครานี้มีฤทธิ์ไกร
ปิดประตูบีนใหญ่ขึ้นใส่บ่อม
แล้วบอกไปกรุงไทยธานี

๏ เจ้าพลายยงดอบคำพระมารดา
ขุนนางในกรุงศรีมีกว่าพัน
ขัดขวางจะเป็นลางไปเปล่าเปล่า
แต่ดับความห้ามลูกเห็นเต็มที

๏ ฝ่ายเพี้ยคชไกรได้รับสั่ง
หอกดาบกำชาบศาสตรา
ช้างกันช้างดั้งแลช้างเขน
ช้างพังเป็นจังหวะในกระบวน
ธงขาวธงเขียวธงตะขาบ
เอาช้างทรงกรงทองที่นั่งมา
ฝ่ายทองปกกระพองศีรษะช้าง
ห้อยหูด้วยพู่จามรี

ที่ชันระวางถ้วนหมื่นพื้นสูงใหญ่
ทั้งพลไพร่ให้ได้สักหมื่นปลาย
ห้ามแหนแน่นเผ่าเป็นมากหลาย
คิดเสียดายแสนคำอินก็โศกา
ก็รีบไปยังลูกเสน่หา
ก็ห้ามว่าพ่อพลายผู้สายใจ
ลูกแก้วจะออกรบเห็นไม่ได้
เรามั่นไว้ในเมืองเห็นจะดี
ให้คนพร้อมรักษาหน้าที่
ขอให้ทหารดีมาบ้องกัน ฯ

แม่เห็นว่าใครจะดีไปเกินฉัน
ใครจะทันเทียมฤทธิ์ลูกไม่มี
พระแม่เจ้าจงเอ็นดูอย่าขัดขี้
เห็นว่ามิพึงแล้วก็กลับมา ฯ

ก็เก็งออกมาเบิกช้างบีนผา
ช้างงาก็ประจบครบจำนวน
ตามเกณฑ์ควาญหมอก็ถือถ้วน
มีทวนถือยาวราวห้าวา
ดูเป็นทิวปลิวปลาบอยู่ข้างหน้า
ผูกเครื่องลงยาราชาวดี
งามกระจ่างพลอยประดับทับทิมสี
หลังมีผ้าลาดดาดทอง

08/06/2565

แล้วสรรพมาประทับถับเกยเสร็จ
พลายยงทรงเครื่องงามเรืองรอง
สูกดุมเพชรแต่ละเม็ดมีค่า
ยอดหมวกมรกตสดสุกพลาม
เกรจิ่วมีฤทธิ์ประสิทธิ์ให้
ทาฆ้มินกินไพลไคลคลา
แล้วแหงนหน้ามาดูเมฆฉาย
ให้ขัดอกด้วยจะยกก็จำไป
ได้ฤกษ์แล้วให้เลิกจัตุรงค์
พลทวนล้วนพู่จามรี
พลบืนพันผูกเขนงมั้น
พลหอกเสื้อแดงก็แกว่งกราย

คอยรับเสด็จจะเยื้องย่อง
ใส่ฉลององค์อย่างฝรั่งงาม
ล้วนเหลี่ยมยักกะดราห้าพันสาม
เครื่องสำหรับสงครามนั้นว่านยา
คาดเอวเข้าไว้เบ็นหนักหนา
ถือของ้าวมายังเกยชัย
เบ็นสายเลือดแดงคล้ำดำไหม้
ลงคอคชไกรไม่ช้าที
ทิวธงดูระยับสลับสี
พลกระบี่ใส่เสื้อครุยสะพาย
พลเหล่าเกาทัณฑ์ถือขึ้นสาย
ม้านายหมวดหมู่ดูสรวจตรา ฯ

◎ นางสร้อยฟ้าเบิดพระแกลแลเห็น บังเกิดเบ็นอัศจรรย์บนเวหา
กาแร้งเข้าไปแย่งเอาลูกยา บินถาโถมจิกเอาบีกตี
กรรชิงชุมสายทลายยับ กลิ้งกลดเอียงพับลงกับที่
นกตะกรุมรุมร่อนเข้าราวี ลางมีหลากนักประจักษ์ใจ
แต่แลลับจนทัพออกจากเมือง นางนองเนืองชลนาน้ำตาไหล
โอ้ลูกแก้วไปแล้วจะอย่างไร กลับเข้าห้องร้องไห้อยู่เปมา
ฝ่ายว่ากองซุ่มแมวเซา รู้ว่าเขายกทัพมาหนักหนา
ก็รีบรัดเร่งกลับขับอาชา ลอดลัดดักป่ามาถึงพลัน
ลงม้าพาตรงเข้าในค่าย บอกความสามนายขมีขมัน
ว่าพลายยงยกมาหมื่นห้าพัน ล้วนทัพช้างน้ำมันทีเดียวนาย ฯ

08/06/2565

๏ พลายเพชรพลายบัวครั้นได้ฟัง ก็สั่งแก่โยธาสั้นทั้งหลาย
ให้เร่งรัดจัดแจงแต่งกาย ทั้งสามนายแต่งตัวด้วยฉับพลัน
ผูกเครื่องเคยคงณรงค์ครบ พร้อมครบหมวกเสื้อใส่กระสัน
ถือของ้าวก้าวขึ้นช้างน้ำมัน ตาบพันพ้าพันผูกสะพาย
จึงลงยันต์ราชะปะหน้าช้าง ก็เยื้องย่างจรจรัลผันผาย
หลวงต่างใจคะนะหาญ.บั่นควาญท้าย ออกจากค่ายได้ฤกษ์ให้ะลิกทัพ ฯ

๏ ฝ่ายเจ้าพลายบัวตัวกล้า ขี่นิลอาชาออกร่าหรับ
หุ่นมนตร์คนประดังดังคับ ถือตาบหอกกลอกกลับเบ็นโกลา
ครั้นถึงทัพลาวแลเขม้น พอเห็นพลายยงอยู่ตรงหน้า
จึงโบกธงให้ทัพหลีกเบ็นปีกกา รังราหยุดอยู่จะดูที ฯ

๏ ครานั้นจึงโฉมะเจ้าพลายยง อาจองดังพระยาราชสีห์
ต้องมนตร์นารายณ์ภลายอินทรีย์ แปลกพี่น้องนึกว่าพุกาม
อ้ายคนนี้มันจะดีสักเพียงไหน จึงอาจองทะนงใจทำหยาบหยาม
ดูแบบบางร่างรัดก้วดัดทราม จะเรืองความรู้อยู่หรืออย่างไร
คิดพลางทางเอาว่านเพชรแห้ง หยิบะแกว่งทิ้งมาหาช้าไม่
เบ็นงูเห่านับแสนออกแน่นไป เลื้อยไล่โยธาจะราวี
หุ่นกลัวตัวะเข็งแสยงขน ไม่ทานทนสู้รบก็หลบหนี
งูว่านราญรุกเข้าคลุกคลี พวกโยธีถอยมาจนหน้าช้าง ฯ

๏ เจ้าพลายเพชรจับประเจียดจบะเภศา จึงเสกด้วยมนตราแล้วคว้าขว้าง
เบ็นนภกตนับแสนแน่นนภางค์ ผาวางขยิกเข้าจิกงู
เสียงดังฉาดเฉาะเปาะบั้บ งูรับนกโลดกระโดดสู้
งูมองนกย่องขยับตู นกรู้งูร้ายคอยระวัง

08/06/2565

งูเห่าเลื้อยเข้ากระหวัดรัด นกสะบัดโจมจิกลูกตาปั๋ง
เติมตีอุตลุดไม่หยุดยั้ง สิ้นกำลังก็หายไปด้วยกัน
เจ้าพลายเพชรเด็ดใบมะขามเสก ด้วยมนตร์เอกแล้วปรายให้ผายผัน
กลายเป็นต่อแตนแน่นอนันต์ ดูเหมือนควันขึ้นซู่เป็นหมู่มา
ต่อยลาวออกฉาวไปทั้งทัพ เสียงหนุบหนับแห่หุ้มกลุ้มเกศา
ร้องระงมล้มกลิ้งทิ้งศาสตรา จนกระทั่งถึงหน้าเจ้าพลายยง
จึงลนลานหยิบว่านมหาเมฆ ซ้ำเป่าเสกคาถาแล้วปาส่ง
บังเกิดเป็นพายุใหญ่ดังใจจง ทิวธงดังจะหอบให้หักกลาง
เสียงฮือฮืดมืดฟ้าป่าลั่น สนสักหักสะบั้นอยู่โผงผาง
รังระทมล้มระกะปะยาง มาไล่ล้างต่อหายกระจายไป ฯ

๏ พลายยงฤทธิไกรมิใช่ชั่ว เอาต้นกระบือเจ็ดหัวขรัวจิ๋วให้
ปลุกพลางขว้างซ้ำมาทันใด เป็นกระบือนับได้สักห้าพัน
เขาแหลมยิ่งทิ้งลูกมะนาวติด ไล่ขวิดพลหุ่นเป็นกังหัน
เจ้าพลายเพชรเห็นควายไล่พัลวัน เอาเขี้ยวเสือนั้นที่แกะไว้
ทิ้งไปกลายเป็นเสือสมิง กระโดดโฮกกระโชกวิ่งอยู่หวาดไหว
ควายโจนเสือโผนเข้าชิงชัย ควายไล่เสือหลบเข้ารบรับ
ควายตักเสือเต้นเขม้นชิด เสือขบควายขวิดด้วยเขาขวับ
ควายถลำเสือซ้ำหักคอพับ ล้มทับทอดกายก็หายพลัน ฯ

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายยง เห็นฤทธิรงค์พุกามก็คร้ามครั่น
มันเรียนรู้แต่ครูใดได้ดีพลัน จะใคร่รู้สำคัญก็ถามไป
ดูรานายพม่าอันมียศ อย่าโป้ปดจงแจ้งแต่จริงให้
นามกรของท่านนั้นชื่อไร อยู่ด้าวแดนใดให้บอกมา

08/06/2565

ทั้งชื่อบิตุราชมาตุรงค์
อยากจะรู้จักท่านอย่าฉันทา

๏ คราน้ันจึงโฉมเจ้าพลายเพชร
ใช้เสียงเลี่ยงเบี่นพม่าไป
บิตุรงค์ตังองค์พระสุริย์ฉาย
ชนนีชื่อมองลีมะลางา
พระอาจารย์ผู้ชาญวิทยา
เรืองเดชด้วยพระเวทอันบวร
เราขอถามนามท่านน้ันชื่อไร
พ่อแม่ชื่อไรเบี่นใหญ่โต

๏ คราน้ันจึงโฉมเจ้าพลายยง
เราชื่อพลายยงทรงฤทธิ์ไกร
ทั้งเราเบี่นพระเจ้าสมมติวงศ์
ตามตระกูลมิให้สูญไว้แท่นตา
มีนามจมื่นไวยวรนาถ
แม่ชื่อสร้อยฟ้ายาใจ
น้ันชื่อสังฆราชหลวงตาจิ๋ว
เรืองเดชด้วยพระเวทวิทยา

๏ พลายเพชรตบมือแล้วร้องว่า
แสนคำอินเราจับได้ยังไม่ตาย
ว่าตัวนายพลายยงองอาจ
สร้อยฟ้าลุยไฟกับศรีมาลา
จงบอกความตามตรงอย่ามุสา
ครูเรียนวิชาน้ันชื่อไร ฯ

ได้ฟังเสร็จจึงแจ้งแถลงไข
เราไซร้ชื่อตะแคงแมงยา
ชื่อฝรั่งมังรายนายพม่า
ครองพาราอังวะพระนคร
ชื่อขุนทะเลเปปาเบี่นครูสอน
เบี่นเชื้อมอญเมาะตะมะมะกะโท
จงบอกไปตามจริงอย่าหยิ่งโง่
ทั้งครูประสิทธิ์อิศโรน้ันชื่อไร ฯ

ก็บอกความตามตรงแต่จริงให้
พระหน่อไทผู้ครองอยุธยา
ได้ดำรงเชียงใหม่นาถา
บิดาเราฤทธิ์เรืองอยู่เมืองไทย
ล้วนเชื้อชาติเชี่ยวชาญทหารใหญ่
พระครูผู้ให้ซึ่งวิชา
ดังจะลิ่วลอยเหาะขึ้นเวหา
ดังหนึ่งว่าพระปู่สมิงพราย ฯ

ท่านเจรจาเคี้ยวคดปดใจหาย
ถามมันบรรยายบอกกิจจา
น้ันเบี่นลูกเธรขวาดชาติข้ีข้า
แพ้ลงองค์นราให้ม่าตี

08/06/2565

นางศรีมาลาทูลขอไว้
อ้ายเถรเณรสองราวิชาดี
พอพบกันที่บ้านจระเข้ร้อง
อ้ายเถรเฒ่ามันเอาเป็นเมียมา
มาอวดใครว่าพระไวยนั้นเป็นพ่อ
แสนคำอินบอกกูอยู่ตรงตรง

◎ พระเจ้าสมมติวงศ์ได้ทรงฟัง
อ้ายพม่าแกล้งว่าให้อายใจ
พลปีกซ้ายขวากล้าแข็ง
แปร่แปร้นแล่นรุกคลุกคลี
หลบหลีกหลอกล่อไม่ท้อถอย
ปืนข้องส่องยิงอ้ายลาวควาญ
บ้างลอดท้องเข้าไปมุดฉุดหาง
สะบัดควาญหมอตกคอลง
บ้างลงนอนให้ช้างลงงา
แล้วลุกขึ้นปีนงากล้าเหลือใจ

◎ พลายยงเห็นพลนั้นย่นยับ
พลายเพชรไสทรงนารายณ์มา
อ้ายช้างรู้ภาษาดังว่าคน
เต็มเก่งกล้างาบ้าน้ำมัน
ทั้งสองข้างได้ทีก็รี่โผน
ควาญขยีตะบันต้นประเทือง
ท่านโปรดให้ไล่เสียจากกรุงศรี
หนีคุกเป็นจระเข้เซซังมา
จึงกลายเป็นคนทนท่องมาในป่า
ก็มีท้องลูกยาชื่อพลายยง
เอ็งอย่าพักลวงล่อให้กูหลง
ว่าเป็นลูกพระสงฆ์แสนจัญไร ฯ
ให้แค้นคั่งดังเพลิงจะลามไหม้
แล้วสั่งให้โยธาเข้าราวี
ก็ใสช้างพลายแทงไม่ถอยหนี
พลหุ่นหมุนจี่ประจัญบาน
เอาหอกสอยต้นคอต่อด้าน
ไม่ทนทานหัวหกตกลง
เอาหอกดำไปพลางทางแทงส่ง
วิ่งเข้าป่าดงสวบสวบไป
มันหลับตาแทงผิดหาถูกไม่
พื้นหมอตกไปไพล่ชี้มา ฯ
แค้นขับกรงทองออกมาหน้า
เข้าท่าคุมเชิงก็ชนกัน
ครืมคำรนเรี่ยวแรงมันแข็งขัน
ข้างคนนั้นคอยท่าตาชำเลือง
กระโดดโดนประงาป่าเปรื่อง
ร่นรอยถอยเยื้องขยาดงา

08/06/2565

เข้าทะลวงงวงม้วนทวนกระแทก ต้นแตกรองรับขยับหา
คนต่อคนคอยประจญไม่พริบตา ได้ท่าโรมรันฟันตะบึง ฯ

๏ เจ้าพลายยงนั้นทรงซึ่งของ้าว ขยับก้าวพันถูกพลายเพชรผึง
ลงบ่าปาผางเสียงดังดึง เจ้าพลายเพชรก็ทะลึ่งทะลวงพัน ฯ

๏ เจ้าพลายยงตั้งท่าขึ้นง่ารับ ด้ามง้าวยาวพับหักสะบั้น
อาวุธหลุดไปจากมือพลัน ตกใจตัวสั่นดังผีลง
ทั้งทรงนารายณ์พลายเพชรขี่ กดขี่ยืนยันตะบันส่ง
ได้ล่างแทงช้างเจ้าพลายยง ถูกตรงข้างหลังเสียงดังโกรง
อ้ายกรงทองร้องแปร๋แผลเลือดพุ่ง สะบัดพลายยงผลุงเข้าป่าโผง
พลายเพชรพันสะพายเข้าชายโครง กระโดดโหยงจิกหัวเจ้าพลายยง
หลวงต่างใจโจนช้างวางเข้าช่วย ฉวยเชนไว้ถนัดแล้วมัดส่ง
อิดอัดพัดปล้ำกระหน่ำลง เพียลาวกราวตรงเข้าช่วยนาย
เจ้าพลายบัวชักม้าร่ารำ พลหุ่นหนุนซ้ำมามากหลาย
ออกแตกตันฟันลาวสงล้มตาย หัวขาดกลาดก่ายพระธรณี
เหล่าผู้คนแตกตื่นเสียงครื้นครัน ช้างน้ำมันก็ตื่นวิ่งตื่นหนี
ต่างอลหม่านควาญหมอก็ไม่มี เหยียบคนบ่นบี้ในดงตอน
ทั้งแซนขาบ่าหักสะบักหลุด บ้างวิ่งมุดเข้าสุมทุมแล้วซุ่มซ่อน
บ้างตะบึงถึงบุระพระนคร ทิ้งผ้าผ่อนหอกบืนออกดื่นไป ฯ

๏ เจ้าพลายยงทรงโศกวิโยคจิต จะแผลงฤทธิ์พอขยับเขาจับได้
ทั้งสามนายชายฉลาดประกาศไป จึงสั่งให้พลายยงใส่กรงพลัน
ขื่อคามาคากมิตมือแน่น มิดอกแอ่นกระดิกพลิกไม่หัน
ให้ยกกรงแสนคำอินพร้อมสั้นกัน ก็จัดสรรค์หวดไพร่ได้กระบวน

08/06/2565

ออกเชิงแชแห่แหนล้วนแน่นหนา เข้าพาราเชียงใหม่ด้วยใจด่วน
นั่งศาลาลูกขุนในแล้วใคร่ครวญ ให้จำตรวนร่างน้อยสร้อยฟ้ามา
แล้วตีฆ้องร้องป่าวแก่ชาวบ้าน ทั้งเพี้ยกวานอุปฮาดปราชญ์ถ้วนหน้า
อย่าตกใจไม่มั่นมาฉันทา จงเข้ามาปรึกษาราชการ
จึงสั่งให้ไปนิมนต์ตนพระสงฆ์ ต่างพร้อมองค์มากมายหลายวิหาร
นั่งเป็นทิวเถรจิ่วเป็นประธาน ทั้งเพี้ยกวานอุปอาตออกกลาดไป
สั่งอ้ายมกยกกรงพลายยงมา วางลงหน้าตรงชุ้มประชุมใหญ่
ก็แก้หลมันตร์หุ่นเป็นหญ้าไป ตัวก็กลับเป็นไทยดังเดิมมา
หลวงต่างใจถามไปแน่พลายยง เจ้าอาจองคุมแค้นไปเข่นฆ่า
ปล้นบ้านพันพี่ศรีมาลา นี่โกรธขึ้งหึงสาด้วยอันใด
เพราะเห็นว่าน้อยศักดิ์จึงหักหาญ จะโต้ทานวาสนานั้นไม่ได้
ยากทรัพย์อับปัญญาทุกตาไป น้ำหน้ามันที่ไหนจะพ้องร้อง
เขาก็มีบุญคุณกับตัวหนัก ไม่ควรจะหาญหักหยิ่งจองหอง
คนรู้อยู่ทั้งเมืองออกเนืองนอง ครั้งสร้อยฟ้านั้นต้องเป็นโทษทัณฑ์
เมื่อลุยไฟก็แพ้แก่ศรีมาลา พระพันวษาสั่งให้ไปห้ำหั่น
เขาเมตตาเพราะว่าลูกในครรภ์ จึงทูลขอชีวันสร้อยฟ้าไว้
หาไม่ไหนจะคืนเป็นคนเล่า ทั้งลูกเต้าก็จะลับเป็นดับไต้
อ้ายบุญคุณนั้นมันสูญไปแห่งไร ช่างไม่คิดขึ้นได้หรือไรนาฯ

๑ สร้อยฟ้าจำได้ว่าพลายเพชร เสียใจดังใครเด็ดเอาเกศา
เขาจำจองริงรังหลังน้ำตา จึงวอนว่าข้อยหนอขอชีวี
กรรมวิกลดลใจให้วิปริต ได้ผิดแล้วอย่าฆ่าให้เป็นผี
เอ็นดูด้วยเหมือนช่วยในคราวนี้ ไว้เป็นข้าใช้อยู่ในเรือน

08/06/2565

ตั้งแต่นี้มิได้มีประทุษร้าย ไม่ยักย้ายยอกย้อนซ่อนเงื่อน
จะซื่อตรงโดยแท้ไม่แชเชือน แม้นว่าไว้ไม่เหมือนหนึ่งวาจา
ให้ตกนรกหมกไหม้ไฟเผา ต่อหน้าพระเจ้าพระสงฆ์ทรงสิกขา
จงโปรดปรานขอประทานชีวี แม่ลูกเป็นข้าจนวางวาย ฯ

๏ พลายยงทรงฟังสร้อยฟ้าว่า ยิ่งคิดแค้นมารดาไม่เหือดหาย
เกิดเป็นตัวแล้วไม่กลัวซึ่งวางวาย ใครใครมันก็ตายอยู่เหมือนกัน
หรือคนอื่นจะยินอยู่ค้ำฟ้า ถึงเทวาพรหมอินทร์ถ้วนสวรรค์
ดินฟ้าป่าเถื่อนเดือนตะวัน ถึงกำหนดแล้วมันคงมรณา
ความตายอยู่กับปลายจมูกตอก อย่าอ้อนวอนย้อนยอกเลยแม่ขา
มันดูถูกเล่นเปล่าเปล่าไม่เข้ายา จึงร้องว่าแนะเหวยอ้ายสองคน
จงเอาไปหั้นหั่นฟันฉะเสีย ที่รักเมียนั้นคงได้ไม่ขัดสน
ถึงว่ากูจะตายทำลายชนม์ พยาบาทกันจนทุกชาติไป
จึงกำทรายมาปรายลงต่อหน้า เกิดมาขอให้พบกับมึงใหม่
ล้างผลาญกันทุกเม็ดทรายไป จนถึงซึ่งจะได้พระนิพพาน ฯ

๏ พลายเพชรพลายบัวครั้นได้ฟัง แค้นคั่งดั่งไฟมาเผาผลาญ
จึงปรึกษาพระสงฆ์แลเพี้ยกวาน คนผิดคิดอ่านทำอย่างนี้
ให้ใส่ด้วยบทกฎหมาย จะเป็นหรือจะตายไม่รู้ที่
เพี้ยพระครูผู้รู้ซึ่งคัมภีร์ แจ้งคดีว่าโทษถึงบรรลัย
เขาทำฉันใดได้ฉันนั้น ให้ตกตายตามกันจึงจะได้
ปรึกษาพร้อมยอมกันด้วยทันใด แล้วสั่งหลวงต่างใจไม่ช้าที
ก็หยิบเอาผ้าพันมายื่นให้ จงเอาไปฆ่าเสียให้เป็นผี
แล้วห้ามกรงตรงออกนอกบุรี ถึงที่ตะแลงแกงฉากออกจากกรง

08/06/2565

ตอกหลักชักเชือกแล้วมั่นแน่น
คอขาดตกไปเลือดไหลลง

๏ ครานั้นสามนายชายฉกาจ
นางเวสิวขวัญพ่ายอดยาใจ
หลวงต่างใจพลายบัวตัวกล้าหาญ
พอสองสามเวลาหายชาเพลีย
พลายเพชรพลายบัวตัวกล้ากลั่น
ครองบุรินทั่วถิ่นพระพารา
แล้วสั่งให้ะพ้ยอ้ายขนานลาว
ชาวบ้านเมืองมิให้เคืองระคางใจ
เดี๋ยวนี้ท่านต่างใจได้เป็นเจ้า
ให้เข้ามาถือน้ำตามยุบล

๏ ครานั้นเสนาประชาราษฎร์
ดูไม่ไปที่ไหนจะพ้นตาย
พอวันพรุ่งรุ่งขึ้นไม่รอรี
มาถือน้ำตามคำที่รำพัน
หลวงต่างใจพลายบัวกับพลายเพชร
ครองบุรีขี่เสลี่ยงเกรียงไกร
ทำมะรงตรงแล่นเข้าพันส่ง
เจ้าพลายยงสร้อยฟ้าพิราลัย ฯ
ลาวขยาดเกรงกลัวทั่วเชียงใหม่
เจ้าพลายเพชรก็ได้ไว้เป็นเมีย
เข้าสถานพักผ่อนด้วยอ่อนเปลี้ย
บ้านเมืองเสียได้สมบัติขัตติยา
ยกให้ท่านหลวงต่างใจเป็นใหญ่กว่า
ท้าวพระยากราบกรานสำราญใจ
เที่ยวตีระฆ้องร้องป่าวเหล่านายไพร่
ทั้งเวียงชัยถ้วนทั่วทุกตัวคน
ไทยลาวทั่วตำแหน่งทุกแห่งหน
ใครขัดข้องต้องตนจะวางวาย ฯ
ฟังประกาศรับสั่งนั่งใจหาย
บ่าวนายพร้อมหน้าปรึกษากัน
บ้างก็แต่งอินทรีย์ขมีขมัน
แล้วพากันกลับบ้านสำราญใจ
ครั้นสิ้นเสร็จราชการบ้านเมืองใหญ่
ไม่มีใครราญรอต่อศักดา ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๕๒

สมเด็จพระจักรพรรดิยกทัพขึ้นไปเชียงใหม่

◎ ครานั้นกรมการชาวบ้านนอก ที่ได้ออกรบรันประจัญหน้า
เต็มแย่แพ้ทัพอัปรา หนีเข้าป่านอนบอบหอบเต็มที
ได้ทราบข่าวเจ้านายก็ตายยับ เขาพ่นสับชีวาตม์ขาดเบี่ยงผี
ปัจจามิตรกลับคิดความอารี ครอบครองที่พระนครถาวรมา
เรานึ่งคิดอยู่ฉะนี้ก็มิได้ อดลำบากยากใจอยู่ในป่า
ต้องผ่อนผันพากันรีบไคลคลา กลับไปอยุธยาธานี
กราบทูลเหตุทรงเดชผู้เป็นเจ้า จะโปรดเกล้าอย่างไรให้รู้ที่
ตามเหตุใหญ่ภัยพาลรุกราญตี เจ้าบุรีบ่นยับอัปรา
พวกเราหวาช้าการนานไม่ได้ แม้นท้าวไทยทราบเรื่องเคืองหนักหนา
จะว่าเราเข้ากับพาลชาญศักดา คงเข่นฆ่าตายลงเป็นผงคลี
เพียงวานขนานลาวทั้งบ่าวข้า ตรึกตราตามกระบวนถ้วนถี่
ยากจนต้องทนไปตามที ม้าไม่มีขี่ขับแทบดับใจ
หนทางไปไม่น้อยหลายร้อยโยชน์ ภูเขาโขดแน่นหนาศิลาใหญ่
จะตายเป็นก็ให้เห็นประจักษ์ใจ ต้องรีบไปยังกรุงอยุธยา
พอคิดแล้วเท่านั้นทันใด นายไพร่พร้อมกันต่างหรรษา
รีบรัดจัดแจงแต่งกายา หยิบย่ามใหญ่ใส่บ่าคลาไคล
ที่บางคนเต็มหยาบเดินหาบโพล่ เดินโซซัดอยากลำบากใหญ่
รีบรัดตัดทางมากลางไพร มิให้ใครพบตนกลัวคนเพาล

08/06/2565

เจ็ดวันดั้นเดินพนาเวศ
ค่ำแล้วหยุดนอนผ่อนสำราญ
ชาวบ้านไร่ไต่ถามตามสงสัย
อะไรนิดไม่คิดซึ่งกายา

๏ ครานั้นท่านพระยาเสนาลาว
ว่าตัวเรายุบยับแทบดับใจ
ศัตรูมันพ้นฝ่าฆ่าฉิบหาย
ต้องหลบลี้หนีตัวกลัวไพรี
จงเมตตาพวกข้าเถิดชาวบ้าน
แต่พอกินไม่สิ้นดับชีวา
ชาวนาฟังว่าตัวสั่นงก
สงสารท่านเสนาในธานี

๏ ครานั้นเสนาพระยาแมน
กินข้าวปลาอาหารสำราญครัน
แต่แรมทางกลางเถื่อนเดือนครึ่ง
วางหาบคอนผ่อนอุราแล้วคลาไคล
กราบไหว้ว่าใต้เท้าช่วยโปรด
ท่านจงพาเข้าเฝ้าเจ้าบุรี
พวกพม่าพากันเข้าปล้นเมือง
เข้าบุรีล้อมป้อมปราการ
พวกข้าเจ้าออกเข้าช่วยรบรับ
พลายยงสร้อยฟ้าจอมธานี

ออกจากเขตเชียงอินทร์ถึนฐาน
พบปะบ้านขอทานกระหน่ำมา
อยู่แห่งใดไหลเล่อทำเซ่อซ่า
นี่พลัดบ้านเมืองมาหรือว่าไร ฯ
บอกข่าวตามตรงที่สงสัย
เสียเชียงใหม่ยากแค้นแสนทวี
เจ้านายตายยับดับเป็นผี
หมายจะไปกรุงศรีอยุธยา
มีข้าวสุกข้าวสารให้ทานข้า
ถ้ากลับมาแล้วจะแทนพระคุณมี
คิดวิตกกลัวตนจะบ่นปี้
ผู้ใดมีสิ่งอะไรก็ให้บ้น ฯ
เต็มแกนหยุดหย่อนผ่อนผัน
รุ่งเวลาพากันออกเดินไป
พอถึงกรุงอยุธยาเข้าอาศัย
ตรงเข้าไปหาเสนาไม่ช้าที
กระผมโทษถึงตายกลายเป็นผี
บัดนี้มีเหตุใหญ่เป็นภัยพาล
นองเนืองผู้คนอลหม่าน
ไม่ทนทานยับลงเป็นผงคลี
เสียทัพแตกร่นบ่นปี้
อ้ายพม่าฆ่าตีเสียวายปราณ ฯ

08/06/2565

◎ ครานั้นท่านเจ้าคุณผู้ใหญ่ ตกใจสะดุ้งฟุ้งซ่าน
ครั้งนั้นน่าที่จะวายปราณ ฉิบหายบานแล้วอ้ายพ่อมรณา
เป็นอย่างไรปล่อยให้การนานเช่นนี้ พระบุรีมีเป็นผงลงหรือหวา
จะช้าไยรีบไปให้เร็วรา ทูลกิจจากับพระองค์ผู้ทรงธรรม์
จะโปรดปรานประการใดคงได้รู้ ต้องได้ดูกันเห็นเป็นแม่นมั่น
ไม่รอรีเสนีแต่งกายพลัน พร้อมบ่าวข้าพากันเข้าวังใน
ครั้นถึงที่เผ้าเจ้าบุรี พร้อมพร้อมเสนีทั้งน้อยใหญ่
คอยพระองค์ผู้ดำรงซึ่งเวียงชัย บ้างถามไถ่พูดจาด้วยปรานี ฯ

◎ ครานั้นพระองค์ผู้ทรงเดช เป็นเกศหลักเมืองเรืองศรี
ครั้นตกบ่ายได้เวลาไม่ช้าที พระภูมีเสร็จทรงสรงคงคา
พร้อมสรางค์นางในเหม่น้อย นับร้อยแวดล้อมอยู่พร้อมหน้า
นวลละอองดั่งทองมาทาบทา แต่งกายาหอมฟุ้งจรุงใจ
เชิญเครื่องอานพานผ้าภูษาเสร็จ คอยเสด็จพร้อมหน้าไม่ช้าได้
ครั้นเสร็จสรงพระองค์ผู้ทรงชัย เข้าห้องในทรงเครื่องเรืองระยับ
พระภูษาผ้ายกกระหนกหงส์ รัดพระองค์งามเสร็จเพชรประดับ
แกมมณีสีเหลืองเรืองระยับ แววไวยล้วนจินดาไม่ราคี
ฉลององค์ทรงยะระยับเทศ งามวิเศษจริงเจียวเขียวลิ้นจี่
ทับทรวงเห็นเด่นดวงพระทรวงดี เขียวขาววาวศรีฉวีวรรณ
ครั้นเสร็จสรรพจับพระแสงด้ามทอง เรืองรองงามดีสีสัน
เยื้องย่องจากห้องสุวรรณพลัน ฝูงกำนัลงามงามก็ตามมา
ถึงพระโรงทรงนั่งบัลลังก์อาสน์ หมู่อำมาตย์แวดล้อมพร้อมหน้า
ต่างบังคมกราบงามถ้วนสามครา ทูลกิจจาราชการงานบุรี ฯ

08/06/2565

◎ ครานั้นเสนาพระยาลาว
ขอเดชะพระองค์ทรงธรณี
บัดนี้มีพวกอ้ายพุกาม
ล้อมเชียงใหม่รายฉลีกบีกกา
เข้าพลายยงทรงสมทบออกรบสู้
พวกไพรีดีจับทัพในเมือง
แต่อ้ายพลพวกพม่าตายกว่าพัน
พอได้ทีมันดีเข้าเอาพารา
อ้ายแม่ทัพสามคนไม่ย่นแย่
ลีกล้ำสำแดงแผลงฤทธิ์
ตัวข้าเจ้าต้องเข้าไปหนีชุ่ม
แรงน้อยถอยถดอดข้าวปลา
ประเดี๋ยวนี้ไพรีมันทำใหญ่
เก็บศฤงคารผ่านเมืองเรืองฤทธิ
ขอเดชะพระองค์ทรงโปรดเกล้า
แม้นขืนอยู่สู้ภัยในพารา

◎ ครานั้นพระองค์ผู้ทรงภพ
เจียนสลบตบอกตกพระทัย
ฉุนพิโรธโกรธกริ้วกระทืบบาท
น้อยหรืออ้ายนายไพร่ในบุรี
มันปล่อยให้ภัยบุกเข้ารุกรบ
จนไพรีมีชื่อลือฤทธา
กราบบังคมก้มเกล้าเหนือเกศี
ชีวีอยู่ใต้พระบาทา
คุมโยธามาสามหมื่นกว่า
เสียงเฮฮาโห่ลั่นสนั่นเมือง
จนคนผู้เจียนหมดไม่ปลดเปลื้อง
นองเนืองอุตลุดยุทธนา
สาวพันชีวังสันสังขาร์
จับสร้อยฟ้าพลายยงปลงชีวิต
มันดีแน่ความรู้ครูประสิทธิ์
เวทมนตร์ดลจิตต่างต่างมา
ยังบ่าใหญ่ใต้พุ่มไพรพฤกษา
รอดกายามาได้ทูลมูลคดี
เอาเชียงใหม่เป็นจังหวัดกษัตริย์ศรี
เลยไม่มีใครรอต่อศักดา
ข้าพเจ้าผู้น้อยต้องถอยล่า
ชีวาจะแหลกลงเป็นผงไป ฯ

ได้ฟังจบทราบเรื่องเมืองเชียงใหม่
จะได้ใครรบรอต่อไพรี
สิงหนาทเปรี้ยงเปรี้ยงเสียงอึงมี่
ช่างไม่มีผู้มือสือศักดา
ไม่สมทบออกประดังทัพหลังหน้า
พิฆาตฆ่าเจ้าบุรินสิ้นชีวิต

08/06/2565

พลายยงสร้อยฟ้าก็อาสัญ ศึกสำคัญครั้งนี้มาตีตัด
อ้ายเพี้ยอ้ายนายด่านก็ชาญฤทธิ์ ไยไม่คิดรบรอต่อศักดา
แล้วพระองค์ทรงตรองทำนองเหตุ ที่จงเจตนาความตามบัญหา
แต่ตัวนายพลายงทรงฤทธา ยังชีวายับยั้นไม่ทนทาน
อ้ายพวกนี้ที่ไหนใครจะกล้า ออกรบราวีรอต่อต้าน
ดำริพลางทางองค์พระภูบาล มีโองการตรัสปรึกษาเสนาใน
นี่แน่ท่านเสนีบดีราช ผู้สิทธิ์ขาดราชกิจจาพารวไหญ่
ทำไฉนจะได้ใครไปชิงชัย จึงจะได้เชียงใหม่กลับคืนมา
ศึกครั้งนี้มิใช่แต่เล็กน้อย จะได้ค่อยรบราญชนานหน้า
เราเห็นภัยใหญ่โตเป็นโกลา จะกรีราอย่างไรไฉนดี ฯ

๏ ครานั้นท่านพระยายมราช เป็นอำมาตย์ใหญ่นักมีศักดิ์ศรี
หมอบราบกรายงามลงสามที ทูลคดีไปพลันทันใด
ขอเดชะองค์พระผู้เป็นเจ้า เห็นด้วยเกล้าว่าล้ำลึกศึกใหญ่
ทหารใช้ในบุรีไม่มีใคร จะออกไปรบรอต่อศักดา
ได้ยินข่าวว่าเจ้าหลวงหาญนี่ กับขุนศรีนายเวรตำรวจหน้า
ได้เรียนครูรู้ชำนาญการวิชา ถ้านับมาก็เป็นหลานท่านขุนไกร
ยายทองประศรีคนเก่าเล่าเป็นทวด เดิมได้บวชอยู่ท้องคุ้งวัดทุ่งใหญ่
เที่ยวลัดเลาะเลาะแสวงทุกแห่งไป จนมาได้เรียนรู้ต่อครูบา
ขอพระองค์จงเรียกเข้ามาถาม แม้นได้ความแล้วให้รับเป็นทัพหน้า
ขอพระองค์โปรดทรงยกโยธา ยาตราทำกับเป็นทัพชัย
ข้าพระบาทก็ต้องอาจเข้าต่อสู้ จะเกรงหมู่บัจจามิตรหาคิดไม่
ถ้าได้ทีแล้วจะตีเอาเวียงชัย ถวายให้คืนดังแต่หลังมา

08/06/2565

เกิดเป็นชายไม่เสียดายชีวาตม์
ต้องทดแทนพระคุณกรุณา
แม้นข้าที่ไพรีคะนองจิต
บ่อมประดุขอบคุพระเวียงชัย

๏ คราน้ันพระองค์ผู้ทรงเดช
ได้ทรงฟังเค้ามูลกราบทูลมา
รับสั่งหาหลวงหาญท่านขุนศรี
เอ็งก็เพียรเรียนคำรามาแต่ไร

๏ คราน้ันหลวงหาญกับขุนศรี
ข้าพระบาททำราชการมา
ครั้นเล่าข้าเจ้าขออาสา
คงยับย่นบ่นแหลกแตกเป็นจุณ

๏ คราน้ันพระพันวษา* ฟังวาที
ถึงหมื่นไวยขุนแผนแสนศักดา
แล้วประทานเสื้อผ้าเงินตราให้
สั่งพระยายมราชกาจณกรรจ์
เป็นกองทัพนับเสร็จเจ็ดพันถ้วน
ผูกช้างพลายชื่อนารายณ์ผลาญโลกา
พลม้าให้ขี่ม้าห้าสิบถ้วน
อย่าช้าที่รีบรัดจัดรงค์

ผ่าพระบาทเลี้ยงให้ใหญ่นักหนา
ขออาสากำกับกองทัพไป
มันคงคิดต่อตีบุรีใหญ่
ยังมิได้เตรียมสู้หมู่พาลา ฯ

มงกุฎเกศหลักภพจบนาถา
พระผ่านฟ้าอิ่มเอิบกำเริบใจ
ว่าครั้งนี้เหลือลึกเกิดศึกใหญ่
จะรับได้หรือไม่ให้ว่ามา ฯ

อัญชลีทูลตามเนื้อความว่า
ก็หมายว่าจะปองสนองคุณ
ราวีตีพม่าให้ว้าวุ่น
ขอเดชะพระคุณกรุณา ฯ

เออทหารเรายังดีมีหน้ากหนา
วายชีวาก็คนดียังมีครัน
กับสองนายยอดทหารชาญขยัน
เร่งจัดสรรค์เกณฑ์คนพลโยธา
ถือธงทวนเรียงรายทั้งซ้ายขวา
มาประทับหลับพลาเป็นช้างทรง
ถือง้าวทวนสามง่ามตามประสงค์
พรุ่งนี้สามโมงตรงบ่ายเวลา

---

* ตอนที่ ๔๕ หน้า ๕๙ ว่า สมเด็จพระพันวษาเสด็จสวรรคตแล้ว พระราชโอรสได้ขึ้นครองราชย์ คือ สมเด็จพระรักรพรดิ แต่ผู้อ่านจะพบคำว่า "พระพันวษา" ต่อมาอีก คำว่า "พระพันวษา" จึงคาดว่าแต่พระมหากษัตริย์พระองค์ต่อมาด้วย

08/06/2565

สั่งเสร็จแล้วเสด็จลงจากที่ เสนีบังคมถ้มเกศา
พระจอมวังคืนหลังเข้าปรางค์ปรา กัลยาแวดล้อมพรักพร้อมกัน ฯ

๏ ครานั้นเจ้าคุณยมราช องอาจกล้าหาญชาญขยัน
ถือรับสั่งจากวังด้วยเร็วพลัน ผายผันมานั่งยังศาลา
ให้เสมียนเขียนหมายจ่ายเวร กะเกณฑ์ชาวเมืองให้พร้อมหน้า
พอสำเร็จเสร็จสรรพประทับตรา ให้เสนาแยกย้ายรายกันไป
ชาวบกชาวเรือเหนือใต้ นายไพร่ไม่เลือกว่าหน้าไหน
สั่งระดมกรมการทุกย่านไป แขวงของใครให้ส่งลงบาญชี
ป่วยพิการบ้านไหนให้หมายเหตุ จนสิ้นเสร็จอย่าให้ใครไพล่หนี
พอสั่งเสร็จส่งหมายไปทันที ให้พวกสี่เวรไปรีบไคลคลา ฯ

๏ ครานั้นท่านนายเวรตำรวจ เร็วรวดรีบรัดไม่ผลัดผ้า
ออกแยกย้ายรายกันไปในพารา เกณฑ์โยธาเสร็จพลันได้ทันการ
พอสายแสงสุริยาเวลาเที่ยง ก็พร้อมเพรียงโยธาทุกหน้าด้าน
ตามกระบวนถ้วนเสร็จสำเร็จการ หยุดคอยท่าหน้าพระลานทั้งนั้นไป ฯ

๏ ครานั้นพระองค์ผู้ทรงศักดิ์ เป็นปีนบักกรุงศรีบุรีใหญ่
เข้าที่สรงสอดทรงเครื่องอำไพ สำหรับที่มีชัยแต่ก่อนมา
ครั้นเสร็จสรรพหัตถ์จับพระแสงขอ ไม่รั้งรอจากปรางค์มาข้างหน้า
เจ้าพระยายมราชตามยาตรา ขึ้นขี่ม้าเผ่นลำพองกะนองทัพ
สวมมงคลทนคงลงยันต์เลข ปลุกเสกด้วยวิธีมีสำหรับ
ถือหอกซัดออกจัดขบวนทัพ ม้าเก้นหรับคนหลีกเป็นปีกไป
นายขุนศรีวิชาเหลือกล้าเก่ง เป็นนักเลงลักควายหัวไม้ใหญ่
ถือง้าวง่าตั้งท่าจะชิงชัย ตามนิสัยเป็นขโมยแต่ก่อนมา

08/06/2565

หลวงหาญชาญฤทธิ์ไม่คิดขาม
มีฤทธิ์เดชเวทมนตร์ทนศาสตรา
๏ ครานั้นพระองค์ดำรงราชฎร์
พร้อมโหราพฤฒาผู้ชาญชัย
ทวยหาญขานโห่โกลาหล
ภูวนาถยาตราโยธาทัพ
ชาวเมืองชาวบ้านสะท้านไหว
บ้างก็ช่วยอวยสวัสดิ์กษัตรา
พลบค่ำย่ำเย็นสนธยา
ครั้นรุ่งเช้าฉาวโห่เป็นโกลี
สิบห้าวันบรรลุถึงป่าใต้
ร่มรื่นล้วนพันธะเกียนยาง
ทั้งประดู่ปรูปรงประยงค์ค้อม
ริมทางเดินเนินลำเนาเถาลดา
เกดแก้วพิกุลยี่สุ่นโมก
ตูมกากะฝากไม่จากไกล
คันทรงส่งก้านบานร่า
นกพริกจับจิกผลแมงคุด
ลิงค่างค่างต่างเสียงอึงมี่
เนื้อละม่งกวางมองคะนองมา
ข้างพวกไทยไปทัพจับปืนยิง
เสียงเฮโลโห่ร้องก้องโกลี

สงครามตำรับใหญ่ได้ศึกษา
แกล้วกล้าอาจองทะนงใจ ฯ
ให้พิฆาฆ้องสั้นสนั่นไหว
เวลาได้ฤกษ์ดีกรีธาทัพ
ไหวหวั่นครั่นครื้นยิงปืนดับ
ดังดับเสียงแห่เซ็งแซ่มา
ตื่นตกใจพากันกลัวอยู่ทั่วหน้า
จนโยธาเลยออกนอกบุรี
หยุดประทับหลับพลาหลังคาสี
ยกโยธีเดินหลามม่าตามทาง
เข้าเขตเวียงเชียงใหม่ใหญ่กว้าง
แคคางชิงชันต้นคันทา
กึงน้อมขันบวบปลายชายเนินผา
ย้อยระย้าหอมหวนยวนใจ
สนโสกชูดอกออกไสว
ทั้งลำไยมะม่วงพวงละมุด
ถัดกันมาคัดเค้าต้นสาวหยุด
พระจอมพงศ์ทรงหยุดทัศนา
นางชะนีห้อยบนต้นพฤกษา
เสียงคนฮาร่ำวิ่งเป็นสิงคลี
งัดหินดินทิ้งวิ่งเร็วจี๋
เข้าประเทศเขตบุรีเชียงใหม่มา ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นเพียกวานด่านเหนือ เห็นคนเมื้อแลไปไกลนักหนา
ขึ้นหอคอยว่าข้อยตายแล้ววา เอ๊ะภัยมาใหญ่โตโอพาร
จะยิงปืนสักทีบ่มีฮูก มันบ่ถูกไกลกว่าหน้าบ้าน
เป็นบ่สังยังตูบ่ฮู้การ นายด่านแลไปแต่ไกลตา
เห็นพวกไทยไม่น้อยหลายร้อยหมื่น ครึกครื้นเกรียวกราวฉาวฉ่า
ทวยหาญชานโห่เป็นโกลา ยกเข้ามาใกล้เมืองเนื่องกัน
ทัพหน้าทัพหลังทั้งปวง ทัพหลวงตั้งรับขับขัน
แม่ทัพนายชีพลายบ้านน้ำมัน มีกลดกั้นพยุหบาตรยาตรา
รู้ประจักษ์ว่าจอมนราราช ยุรยาตรทัพด่วนขบวนหน้า
แม้นเราหาญราญรอต่อศักดา เห็นทางท่าจะยับถึงอับปาง
ผู้คนพลเราเก้าสิบห้า อยู่รักษาด่านใต้ใหญ่กว้าง
จำจะให้ต่อสู้ดูท่าทาง ตามเยี่ยงอย่างชาวด่านชานบุรี
พวกเราน้อยแล้วถอยออกหนีร่น ถึงยุบยับอับจนบ่นบี
จึงหนีหน้าพากันไปทันที เข้าบุรีบอกความตามถ้อยคำ
คิดแล้วทันใดนายด่าน เป็นเพียกวานผู้ใหญ่ใจกล้า
ไม่รอรีรีบตีฆ้องสัญญา เรียกโยธาชาวด่านชานบุรี ฯ

๏ ครานั้นนายไพร่ใจกล้า ได้รักษาด่านทางหว่างวิถี
ได้ยินฆ้องกึกก้องสัญญาตี ก็รู้ว่าไพรีมาบีฑา
บ้างหยิบรั้งตั้งท่าทำกำกั่น พากันเร็วจริงออกวิ่งร่า
บ้างถือถืออาวุธยุทธนา บ้างโพกผ้ามงคลเคยทนคง
รวนเรเฮฮาคาประดัง ด้วยกำลังวิ่งมาในไพรระหง
เข้าถึงด่านถามการรณรงค์ มั่นคงรู้ความตามสัญญา ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นนายด่านขนานลาว เกรียวกราวบอกความตามประสา
รีบรัดจัดกันทันเวลา ถือกระบองกองหน้าห้าสิบคน
กองหลังเบ็ดเสร็จเจ็ดสิบเก้า โห่ฉาวกล้าดีไม่หนีร่น
หยักรั้งตั้งท่ากล้าประจญ บ้างเดินหลกถกก้นออกเต้นร่า
อ้ายบักเชียงเสียงเอกเสกว่าน ถือชวานเต้นหรับเป็นทัพหน้า
อุตลุดหยุดยั้งตั้งปีกกา ประจัญหน้าหมายจะรบกองทัพไทย
นายด่านตัวลือถือหอกร่า ขี่ม้าเต้นล่อบ้อใหญ่
ตะโกนก้องร้องถามเป็นความไป ว่าผู้ใดกำกับกองทัพมา
เหตุไฉนจึงได้ล่วงบังอาจ ทำอำนาจคึกคักหนักหนา
เห็นเจ้านายสายยับอัปรา จึงยกมาตีรันประจัญบาน
นี่ผู้ใดใครแน่เป็นแม่ทัพ คุมกำกับข้าศึกฮึกหาญ
อย่าหลอนหลอกบอกความไปตามการ หรือตัวท่านกำกับกองทัพมา ฯ

๏ ครานั้นท่านพระยายมราช เป็นอำมาตย์ผู้ใหญ่ใจกล้า
ได้ฟังความถามเถ่อให้โกรธา ตวาดว่าด้วยเสียงสำเนียงดัง
น้อยหรืออ้ายนายด่านขนานลาว เกรียวกราวผู้คนมาพร้อมพรั่ง
จะรบรับทัพท้าวเจ้าจอมวัง ช่างโอหังเหลือตัวไม่กลัวใคร
เอ็งเท่านี้หรือจะรีมาต่อต้าน เห็นไม่นานที่จะครือผีมือได้
เอ็งถามดูอยากรู้เนื้อความใน จะบอกให้ตามตรงคงสัจจา
แม่ทัพนั้นพระพันวษาท้าว เป็นบันเกล้าจอมกษัตริย์มนัสสา
รู้ข่าวว่าอ้ายลาวอัปรา ยกมาหวังจะตีบุรีดิน
มึงหรือคือพวกอ้ายขบถ หยิ่งยศจองหองบ้องตื้น
ขืนต่อตีแล้วชีวีไม่คงคืน ต้องตายดื่นย่อยยับทับสุรา

กูหรือคือพระยายมราช
มึงขืนสู้กูจะล้างชีวา
นี่หรือเหวยเชียออเจ้าเป็นชาวด่าน
อ้ายชาติข้าจับมาเฆี่ยนไม่นับ

๏ ครานั้นนายด่านขนานลาว
ถ้ารบสู้แล้วกูคงมรณา
แม้นล่าทัพกลับหลังยังเชียงใหม่
เขาคงว่าข้าเป็นใจกับไพรี
แม้นพลาดท่าก็ล่าทัพเข้ารก
แจ้งการกับท่านหลวงต่างใจ
คิดพลางทางสั่งกับพวกไพร่
ตั้งสมทบรบรออกต่อตี

๏ ครานั้นทนายลาวพวกชาวด่าน
สมทบรบรอต่อศักดา
ไทยตีลาวรับฉับฉาด
ไทยลาวฉาวโห่เป็นโกลี
นายด่านหาญหักชักม้า
สองมือถือดาบก้าวเข้าบดรัน

๏ ครานั้นท่านพระยายมราช
แกร่งหอกออกท่าเข้าราวี
ลาวเสียท่าไทยคว้าหอกแทงอุบ
พวกไทยมากลากเอาลาวชาวไพร

ใจอาจการศึกลึกหนักหนา
พวกมึงมานิดหน่อยต้องย่อยยับ
โวหารบิดตะกูดพูดสับปลับ
เอามีดสับแล่เนื้อแล้วเกลือทา ฯ

ได้ฟังกล่าวขนสยองพองเกศา
จะตรึกตราแก้ไขอย่างไรดี
ชีวิตไม่คืนกลับยับเป็นผี
ต้องต่อตีดูสักหนเพราะจนใจ
แล้วจึงวกทางเก่าเข้าเชียงใหม่
ให้พ้นภัยบีฑาหมดราคี
ช้าไยเร็วพลันขมันขมี
เอาชัยไพรีสักเวลา ฯ

๏ ยกหาญหยักรั้งตั้งท่า
ไทยล่าลาวรุกคลุกคลี
ไทยฟาดลาวน้อยไม่ถอยหนี
ลาวตีไทยหุนหมุนประจัญ
แกล้วกล้าฤทธิแรงแข็งขัน
หุนหันตั้งท่าเข้าราวี ฯ

เก่งฉกาจขึ้นม้าไม่ล่าหนี
ลาวตีไทยรับฉับไว
ดังฉุบยู่เปล่าหาเข้าไม่
จับได้ทุบถองกระบองรัน

08/06/2565

นายด่านราญรบบัดซบบิ่น
ตกม้าล่าทัพกลับมาพลัน
ที่เหลือตายตามนายวิ่งระเห็ด
รีบรัดตัดทุ่งมุ่งมา
พักหนึ่งก็ถึงพระบุรี
พอบ่ายแสงสุริยาก็คลาไคล
พลายเพชรพลายบัวก็พร้อมหน้า
ท่านนายขุนด่านชานเวียงชัย
ว่าทัพหลวงที่ล่วงมาข้างหลัง
ทวนธงจัตุรงค์ล้วนศาสตรา
ข้าพเจ้าชาวด่านออกต้านต่อ
ย่นแย่แพ้ทัพกลับเวียงชัย
เต็มทนแทบชีวาจะอาสัญ
วิ่งตื้นบุกแฝกแหกดงดา
ผ้าผ่อนเปื่อยเต็มแย่แลเห็นหน้า
หอบฮากปากอ้าเจียนบรรลัย
ข้าวปลาหามีจะกินไม่
ตรงเข้าไปหาท่านหลวงต่างใจ
ทั้งเสนาเสียกวานขนานใหญ่
กราบไหว้แล้วทูลมูลคดี
จนกระทั่งถึงชานบุรีศรี
คุมไพร่ได้สักสี่ร้อยคนมา
คือจอมวังสมเด็จพระพันวษา
โยธานับหมื่นดาดดื่นไป
งอก่อตายยับรับไม่ไหว
จะโปรดปรานประการใดตามอาญา ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๕๓

หลวงต่างใจพลายเพชรพลายบัวถวายเมืองเชียงใหม่

◎ ครานั้นจึงท่านหลวงต่างใจ ได้เป็นใหญ่ในเมืองเรืองยศถา
ได้ฟังบอกออกความตามสัจจา ฉุนอุราโกรธใจดังไฟกาล
แล้วตับเตือดเหือดหายคลายจิต ต่างคนคิดตรึกตรากล้ำหาญ
หลวงต่างใจคิดใคร่ครวญในการ แล้วกล่าวสารออกความตามกิจจา
ทุกวันนี้เรามิได้ขบถ ทรยศต่อเจ้าเหนือเกศา
ใช่จู่จุดหมิ่นอยุธยา แต่เดิมมาเหตุภัยใหญ่ครัน
อายพลายยงสรอยฟ้าสามารถ เข็นพฆาตศรมาลาเกือบอาสัญ
เราแค้นใจตอกจึงได้ติดพันกัน ผลาญชีวันตามกรรมที่ทำมา
ครั้งนี้พระองค์ผู้ทรงภพ จะรุกรบกับเราพวกชาวบ้า
เพราะไม่แจ้งแห่งคดีเดิมทีมา คงนึกว่าเราขบถใจคดนัก
ถึงอย่างไรก็ไม่คิดจะต่อสู้ จอมชมพูนิคมบรมจักร
จะมีบอกออกไปตามใจรัก ทูลพระองค์ทรงศักดิ์ให้แจ้งการ
แล้วน้อมกายถวายตัวเป็นข้า พึ่งบุญอยุธยาเราอาหลาน
ถ้าแม้นทรงงดโทษโปรดประทาน เราจะทำราชการสืบวงศ์ไป
แม้นโปรดปรานคงประทานให้เลื่อนที่ เราต้องมียศศักดิ์สูงใหญ่
แต่กลศึกลึกซึ้งถึงอย่างไร อย่าไว้ใจไพรีจะบีฑา
กะเกณฑ์ให้ไพร่นายขึ้นรายล้อม ประตูป้อมคูวังทั้งหลังหน้า
อุตลุดอาวุธเครื่องศาสตรา หน้าไม้ปืนยาให้ครบครัน

08/06/2565

ด้านใครใครกำกับรับรักษา
ระวังภัยเข้าใกล้จู่ประจัญ

๏ ครานั้นท่านพระยาจ่าบ้าน
พอเสร็จสรรพฉับไวไล่ให้จร
พลายเพชรพลายบัวพร้อมหน้า
ควรเป็นใหญ่ในสถานสำราญครัน

๏ ครานั้นท่านหลวงต่างใจอา
สั่งให้หาอาลักษณ์มาทันใด
เอ็งเขียนหมายลายลักษณ์อักษร
ทูลท้าวเล่าแจ้งแสดงการ
ตั้งแต่พลายยงองอาจ
เชื่อดีว่าตัวนี้มีบุญญา
ด้วยความแค้นจิงทดแทนเสียให้สิ้น
แล้วแจ้งความตามสิ่งที่จริงใจ

๏ ครานั้นเสมียนเขียนอักษร
ครั้นเสร็จสรรพจับปากกาเป็นท่าที
พับผนึกกึกกักไม่ชักช้า
ส่งไปพลันให้ท่านหลวงต่างใจ
หลวงต่างใจให้หาพระยาลาว
ท่านจงเป็นทูตาอย่าช้านาน
ทูลถวายท้าวไทพระพันวษา
อย่ากลัวภัยเลยใครไม่รบรับ

นายหมวดตรวจตราให้แข็งขัน
อย่าพากันมัวเมาเอาแต่นอน ฯ
มาจัดการเกณฑ์ไพร่เตรียมไว้ก่อน
พลากรขึ้นบ้อมพร้อมกัน
ชมปัญญาว่าอาช่างผ่อนผัน
พรักพร้อมกันคิดอ่านเบิกบานใจ ฯ
เดชาลือเลื่องเมืองเชียงใหม่
หลวงต่างใจสั่งความไปตามการ
ผันผ่อนพูดจาว่าขาน
ให้ทรงทราบในสารเรื่องเดิมมา
หมื่นประมาทึกฮักนักหนา
จะฆ่าพี่ศรีมาลาเราบรรลัย
จะตูหมื่นอยุธยาก็หาไม่
เราจะใคร่เป็นข้าฝ่าธุลี ฯ

ผันผ่อนตรองความตามที่
ลงบาญชีเสร็จพลันทันใด
ตีตราสำหรับเมืองเชียงใหม่
เร็วไวเสร็จพลันทันการ
เพียท้าวผู้ใหญ่ในสถาน
เชิญสารรีบไปในกองทัพ
อย่าช้าให้สำเร็จเสร็จสรรพ
ถ้าจอมทัพสั่งมาว่ากระไร

08/06/2565

เอ็งจดจำถ้อยคำให้แม่นมั่น เร็วพลันไคลคลาอย่าช้าได้
สั่งพลางแล้วทางหลวงต่างใจ เข้าข้างในวังพลันทันที
พลายเพชรพลายบัวตัวยง อาจองฤทธิไกรชาญชัยศรี
ไม่รอรั้งเข้าวังจรลี พักอยู่ที่ปรางค์รัตน์ชัชวาล ฯ

๏ ครานั้นนายลาวท้าวพระยา แกล้วกล้าไม่ขยาดอาจหาญ
จัดแจงแต่งกายาไม่ช้านาน สำเร็จการขึ้นม้ารีบคลาไคล
คัดออกนอกทุ่งมุ่งมอง พักหนึ่งมาถึงกองทัพใหญ่
ถือสารชูร่ามาแต่ไกล พอเข้าใกล้ลงจากหลังพาชี
ตรงเข้าหาพระยายมราช ไม่ประมาทมือประนมก้มเกศี
ส่งหนังสือที่ถือให้เสนี ว่าบัดนี้หลวงต่างใจใช้ให้มา ฯ

๏ ครานั้นท่านพระยายมราช มองปราดรับหนังสือเสียงฮือฮา
สำคัญชัดว่านัดให้รบรา ร้องเรียกหาทหารชาญฉกรรจ์
ให้คุมตัวทหารลาวชาวเวียง ตามอย่างเยี่ยงทวยหาญชาญขยัน
ถ้าพระองค์ไม่ทรงเอาโทษทัณฑ์ จึงปล่อยมันให้กลับไปพารา
ครั้นสั่งแล้วเสร็จสรรพจับสาร ใส่พานแวดล้อมพร้อมหน้า
เข้าในที่ประทับพลับพลา ก้มเกศากราบทูลมูลคดี
ขอเดชะพระองค์ผู้ทรงเดช จงทราบเหตุเชียงใหม่บุรีศรี
พวกโจรไพรที่ได้พระบุรี บัดนี้มีสาราออกมาพลัน
จะอ่อนน้อมยอมจิตคิดหลีกหลบ หรือเคืองขัดนัดรบอย่างไรนั้น
หรือสารศรีมีมาต่อว่ากัน พระทรงธรรม์จงทราบบทมาลย์ ฯ

๏ ครานั้นพระองค์ผู้ทรงศรี ฉุนฤดีวาบวับทรงรับสาร
แล้วส่งให้พวกนายพนักงาน ฉีกออกอ่านตามคดีที่มีมา ฯ

08/06/2565

๏ ในสาราว่าข้าพุทธเจ้า
กราบทูลตามมูลคดีมา
กระหม่อมฉันนั้นชื่อว่าพลายเพชร
กับพลายบัวตัวน้องสุดท้องนั้น
อีกคนหนึ่งมารดาข้าพเจ้า
นามนางศรีมาลาข้าท้าวไท
บิดาข้าชื่อว่าพระหมื่นไวย
พากเพียรเรียนครูรู้ชำนาญ
แต่ตัวอ้ายพลายยงองอาจ
กับสร้อยฟ้ามารดาใจ
ริบเอาของแล้วมิหนำซ้ำโทษา
ฟันมารดาข้าส่งลงจากเรือน
แต่ละแผลดังเขาแล่เนื้อสมัน
หากว่าผีภูตพรายกลายกายา
สลบหลับลอยทับบนสวะ
ขึ้นรักษาที่หน้าวัดเรไร
เกล้ากระหม่อมแค้นใจจึงไม่ละ
เป็นวาสนาสร้อยฟ้ากับพลายยง
ใช่ว่าข้าพเจ้าจะขบถ
ขอพระองค์ทรงทราบฝ่าธุลี
เมืองเชียงใหม่นี้ขอคืนถวาย
ขอเป็นข้าบาทบงสุ์ทรงศักดา
น้อมเกล้าบังคมก้มเกศา
ให้ทราบฝ่าบาทบงสุ์พระทรงธรรม์
อายุเสร็จสิบสี่ปีนั้น
มีคนหนึ่งชื่อท่านหลวงต่างใจ
ขอน้อมเกล้าประนมบังคมไหว้
เป็นพี่หลวงต่างใจชัยชาญ
เคยได้ปรายศึกยกหาญ
ทำการสงครามไม่ขามใคร
พยาบาทสิ้นสุดหาหยุดไม่
คุมบ่าวไพร่หลายคนมาปล้นเรือน
คุต่ำเหลือใจใครจะเหมือน
ตกเขื่อนเป็นยับอัปรา
เจียนชีวันวินาศขาดสังขาร์
เข้ามาบังไว้ไม่บรรลัย
บุญหนักหนาพระท่านเก็บได้
ถ้าหาไม่แล้วชีวาคงขาดลง
อุตสาหะราวีตามตีส่ง
จึงไม่คงชีวาเพราะราคี
ทรยศรบพุ่งเอากรุงศรี
เพราะอาเพศเภทภัยมีแต่เดิมมา
กระหม่อมฉันสามนายชายอาสา
เข้นบู่ย่าบิดาแต่เดิมที

08/06/2565

แม้นพระองค์จะทรงลงโทษทัณฑ์ ถึงชีวันจะม้วยลงเป็นผี
ขอยอมรับพระอาญาผ่าธุลี ขอเป็นข้าภูมีจนวันตาย
ถ้าศึกใหญ่ภัยมาติดพิภพ จะอาสารุกรบเหมือนใจหมาย
ถึงจะสิ้นชีวันอันตราย ไม่เสียดายยอมอาสาผ่าธุลี ฯ

๏ ครานั้นพระองค์ทรงพิภพ ขจรจบธรณินบีนกรุงศรี
ได้ฟังเรื่องเปลื้องปลดหมดราคี พระภูมีหายโกรธพิโรธใจ
คำรัสว่าอนิจจากูไม่รู้ นึกว่ามึงจู่ลู่มาทำได้
มันมิใช่ข้าศึกนึกว่าใคร ลูกอ้ายไวยทหารชาญศักดา
อ้ายพลายยงองอาจประมาทจิต มันคบคิดกลศึกลึกนักหนา
บิดาเดียวเจียวจะฆ่าให้มรณา อีสร้อยฟ้าก็มารดาเลยเสียงไว้
ไม่ควรแค้นขัดใจไปประหาร ให้วายปราณบีบีนทนไม่ได้
จึงบันดาลชีวันให้บรรลัย กูยังไม่รู้ความตามกิจจา
ที่จริงจิตมันไม่คิดจะรบสู้ กับตัวกูจอมนรินทร์บีนนาถา
แต่พลายยงไม่คงในสัจจา จึงต้องมารบรันประจัญบาน
เบีนอย่างไรจะไล่ถามมันดู อยากจะรู้ประจักษ์เบีนหลักฐาน
คำรัสพลางทางสั่งพนักงาน ให้ไปกับเพี้ยกวานอย่ารอรา
บอกกับมันโทษทัณฑ์กูยกให้ มิได้เคืองโกรธโทษโทษา
เร็วเร็วไวให้ตัวมันเข้ามา จะไล่ถามกิจจาดูตามที ฯ

๏ ครานั้นเสนีผู้มียศ ถอยฉนประนมกัมเกศี
ถือรับสั่งไม่รั้งรอจรลี ออกจากที่พลันเพลารีบคลาไคล
เพี้ยกวานขนานลาวฉาวฉ่า ออกนำหน้ารีบมาหาช้าไม่
ผายผันพากันเข้าวังใน เสนาน้อยใหญ่พร้อมหน้าตา

08/06/2565

ครั้นถึงจึงนั่งลงทันที
ว่าบัดนี้ทรงมีรับสั่งมา
พระภูมีได้ทรงทราบในสาร
เมื่อแรกนี้มิรู้ว่าลูกใคร
จะช้าไยเชิญไปเถิดนะท่าน
กลัวอะไรไพรีไม่บีฑา

๏ ครานั้นจึงท่านหลวงต่างใจ
รู้แท้แน่ในแก่ใจครัน
หลวงต่างใจใคร่ครวญสอบสวนยาม
ใครพูดจาสิ่งไรในวันนี้
คิดพลางแล้วทางท่านสามนาย
เครื่องอานกำกับสำหรับไป
บ่าวข้าเสนานายลาว
ออกจากเชียงใหม่พลันทันที
ครั้นถึงจึงตรงเข้าไปเฝ้า
เหลียวหน้าเหลียวหลังระวังภัย
พลายบัวตัวสำคัญอ่านมนตร์
เสกสามคาบปราบจิตพิสดาร

๏ ครานั้นพระองค์ดำรงภพ
พอแลเห็นสามนายค่อยคลายใจ
เอ็งหรือคือลูกอ้ายหมื่นไวย
แต่สักนิดไม่ผิดกับบิดา

บอกคดีสามนายซ้ายขวา
ให้หาเข้าไปเฝ้าท้าวไท
โปรดประทานกรุณาโทษาให้
หมายใจว่าจะลงพระอาญา
จะได้ทันจอมวังรับสั่งหา
จวนเวลาแล้วรีบไปด้วยกัน ฯ
กับสองพลายตริตรึกไม่นึกพรั่น
เป็นสำคัญว่าไม่หลอกบอกคดี
ดูตามกระบวนถ้วนถี่
เท็จไม่มีล้วนแต่สิ่งที่จริงใจ
แต่งกายเร็วราไม่ช้าได้
ออกจากวังในไม่รอรี
เกรียวกราวเป็นขบวนถ้วนถี่
จรลีรีบมาพลับพลาไชย
น้อมเกล้าจอมจังหวัดกษัตริย์ใหญ่
ไม่ไว้ใจกลัวคนไม่พ้นพาล
ให้คลใจรักสมัครสมาน
ให้ภูบาลต้องลมงมงงไป ฯ
ชะจรจบดินฟ้าสุธาไหว
ถามไถ่ข้อความตามกิจจา
ช่างกระไรเชี่ยวชาญหาญกล้า
ทางท่วงคมคายสมชายชาญ

08/06/2565

เดี๋ยวนี้ศรีมาลามารดาเข้า
มันเป็นข้าของกูอยู่มานาน
มิเสียทีเป็นพงศ์วงศ์ทหาร
เป็นข้ากูต้องเลี้ยงให้เที่ยงธรรม์
เห็นท่วงทีจะดีดูอาจอง
มึงสามคนต้องทะนำการไป

๏ ครานั้นท่านหลวงต่างใจอา
ที่คิดไว้ได้สมอารมณ์ปอง
ขอเดชะพระองค์ทรงศักดิ์
ศรีมาลาผีสะใภ้ไม่วายปราณ
ประเดี๋ยวนี้อยู่ที่บ้านจอมทอง*
เจียนตายวายวางกลางคงคา
ยังไพล่แพลงแข้งขาต้องอาวุธ
หูตาฝ้าไปไม่สมประดี

๏ ครานั้นพลายบัวตัวยง
กราบทูลตามมูลคดีมา
ซึ่งโปรดปรานประทานเชียงใหม่ให้
จะตั้งใจไว้อาสาฝ่าธุลี

๏ พระองค์ทรงฟังดังได้แก้ว
ทรัสมอบขอบจังหวัดทษัตรา
ทรงประทานสิ่งของเงินทองให้
เพียงกวานขนานลาวชาวบุรี
อยู่ไหนเล่าอย่าช้าเร่งว่าขาน
หรือถึงกาลมรณาเพราะฆ่าฟัน
รู้การศึกษาปรีชาชัน
ยกเชียงใหม่ให้มันครอบครองไป
อ้ายพลายยงเรียนรู้สู้ไม่ได้
เชียงใหม่กูมอบให้ครอบครอง ฯ

เวทวิชาผ่องแผ้วแคล่วคล่อง
พอได้ช่องทูลความไปตามการ
เป็นบันบัวโลกามหาศาล
แต่ชมชานชะแรแก่ชรา
เมื่อตัวต้องห้ำหั่นฟันฆ่า
นี่หากว่าบุญปลอดรอดได้ดี
เดินแล้วหยุดไปไหนไม่ถึงที่
ประเดี๋ยวนี้ก็ชะแรแก่ชรา ฯ

อาจองฤทธิศักดิ์หนักหนา
ว่าตัวข้าขอพึ่งบารมี
นับวันได้สิ้นทุกข์เป็นสุขี
มิให้เกิดราคีเหมือนก่อนมา ฯ

ผ่องแผ้วแสนโสมนัสสา
เอาความมั่นสัญญากันตามที
สาวไทย์ใหญ่น้อยทุกหน้าที่
เข้าเฉลิมที่มียศหมดด้วยกัน

---

* ตอนที่ ๔๘ หน้า ๑๐๖ ว่าศรีมาลาบวชเป็นชีอยู่ที่วัดเรไร ถึงตอนนี้ว่าอยู่ที่บ้านจอมทอง

08/06/2565

เมืองเชียงใหม่ขึ้นไทยตามเดิมมา เป็นขอบเขตอยุธยาแข็งขัน
เจ้าพลายเพชรเสร็จขาดการทั้งนั้น เจ้าพลายบัวตัวสำคัญรองกันมา
หลวงต่างใจให้เป็นอุปฮาด สิทธิ์ขาดเวียงวังคลังหน้า
เกษมสุขทุกข์ภัยไม่มีมา ไพร่ฟ้าดับเข็ญเย็นสบาย ฯ

๏ ครานั้นจอมพงศ์ทรงเดช มงกุฎเกศไทยลาวชาวทั้งหลาย
ประทับร้อนผ่อนระทมอารมณ์คลาย สุขสบายไพรีไม่ปีฑา
รับสั่งให้เลิกทัพกลับหลัง พร้อมพรั่งไพร่นายซ้ายขวา
จ่าบ้านขนานลาวชาวพารา แวดล้อมพร้อมหน้ากันมากมี
พอได้ฤกษ์ให้เลิกกองทัพ คั่งคับกึกก้องกลองปี่
จอมพงศ์ทรงพลายนารายณ์ดี จากบุรีเชียงใหม่ไคลคลา
สิบห้าวันดั้นเดินพงศี ถึงพระบุรีเป็นสุขา
คืนหลังยังปรางค์รจนา แต่นั้นมาผาสุกทุกข์ไม่พาน ฯ

๏ จะกล่าวกลับจับความไปตามเหตุ ถึงประเทศเชียงใหม่ในสถาน
พลายบัวพลายเพชรเสร็จสำราญ สืบวงศ์วานเผ่าพันธุ์แต่นั้นมา
พลายบัวผู้ผัวนางแว่นแก้ว ผ่องแผ้วแสนโสมนัสสา
มีลูกชายร่างกายคล้ายบิดา ชันษานับเสร็จเจ็ดปี
ชื่อว่าพลายอนันต์สำคัญเหลือ ลูกเสือทีเดียวเจียวฟ้าผี
บิดาวอนสอนวิชากล้าดี ชาวบุรีเกรงกลัวกันทั่วไป
เจ้าพลายเพชรผู้สำเร็จราชการ ได้ผ่านวังเวียงเชียงใหม่
กับเวสิวเมียรักพักตร์นวลใย รักใคร่แนบชมภิรมยา
มีบุตรชายชื่อพลายสังวาลทอง ผุดผ่องผิวหนังมังสา
บิดารักใคร่ให้วิชา อายุเข้าสิบห้ากำลังดี

03/06/2565

นางเวสิวผู้แม่ไม่แหห่าง
คอยพิทักษ์รักษาทุกนารี
ทั้งสองข้างต่างเพียรเรียนวิชา
เช้าเย็นเคยออกเล่นหน้าพระลาน

๏ มาข้าจะกล่าวเป็นราวเรื่อง
เป็นประเทศเขตขัณฑเสมา
จอมบุรีนามศรีเมาะตะเถิง
ในบุรีนั้นมีพระครูมอญ
ล่องหนหายตัวไม่กลัวใคร
แม้นใครเพียรอยากเรียนวิชาการ
อ้ายตัวร้ายพลายยงที่องอาจ
ชิพดับกลับไปทนเวทนา
เป็นบุตรแม่สร้อยทองผ่องพักตร์
ชื่อว่านิลมัยในเมืองมอญ
ได้พากเพียรเรียนรู้ต่อครูพระ
บิดามารดาไม่ราคี

จัดนางสนมสมศรี
มิให้ราคีสิ่งใดพาน
แกล้วกล้าสามารถอาจหาญ
สุขสำราญไพรีไม่บีฑา ฯ
ถึงถิ่นฐานบ้านเมืองใหญ่หนักหนา
ชื่อว่าหงสาพระนคร
รู้ในเชิงวิชามาแต่ก่อน
บวชไม่สึกผึกสอนวิชาการ
แทรกสุธาก็ได้ด้วยใจหาญ
ไปหาท่านพระครูมอญสอนให้มา
พยาบาทพลายบัวตัวกล้ำกล้า
สิ้นกรรมมาบังเกิดในเมืองมอญ
เมียรักศรีเมาะตะเถิงดวงสมร
อรชรกำลังงามสิบสามปี
อุตสาหะมนตร์เวทวิเศษศรี
รักบุตรสุดที่จะตามใจ ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๕๔

นิลมัยกับเสรจิ้วยกทัพมอญมาตีเชียงใหม่

๏ บทนี้จะขอรอไว้ก่อน
ครั้นเชียงอินทร์สูญสิ้นวงศ์เก่าไป
เจ้าพลายบัวตัวกล้าสามารถ
มียศปรากฏทั้งบุรี

๏ ครานั้นท่านสังฆราชจิ้ว
แค้นหลวงต่างใจกับพลายทั้งสองรา
ตั้งแต่มันครองเมืองเรืองฤทธิ์
ร้าวรานพาลชังโอหังใจ
จะทดแทนแก้แค้นฉันใดหนอ
จับสองพลายนายใหญ่มัดไพล่ตน
ประเดี๋ยวนี้ฤทธิ์มันดีเหลือ
เวทมนตร์คลจิตเรืองฤทธา
กูคนเดียวจะเดียวขับรับสู้
ถึงตัวกูผู้มีฤทธิ์ไกร
เสรคิดจิตใจไหวหวาด
พอฉันเพลแล้วก็เอนซึ่งกายา
คิดจะใคร่ไปหาอาจารย์
ชื่ออาจารย์เกวัดชัดชาญชัย
กล่าวเป็นกลอนใหม่หมดให้สดใส
พลายเพชรหลวงต่างใจครองธานี
เป็นอำมาตย์ผู้ใหญ่ได้เลื่องที่
ใครไม่มีราญรอต่อฤทธา ฯ
โกรธกริ้วมุ่นโม่ห์โทสา
มันพิฆาตสร้อยฟ้าพลายยงตาย
ชังน้ำหน้าหาคิดถึงกูไม่
ทำสิ่งใดมิได้มานิมนต์
รบรอเอาบุรีให้ยับย่น
เช่นฆ่าอย่าให้ทนคมศาสตรา
ชาติเชื้ออ้ายขุนแผนแสนกลั่นกล้า
แกล้วกล้าอาจองทะนงใจ
หามีคู่คิดอ่านทำการไม่
ไม่ชาญชัยเท่ามันเพียรเรียนรู้มา
เขี้ยวขยาดกลัวศักดิ์เป็นหนักหนา
เสรก่ายหน้าผากตรองทำนองใน
ของท่านเสรขวาดพระครูใหญ่
อยู่ยังเมืองโรมวิสัยพระพารา

08/08/2565

ท่านเธรขวาดผู้ท่านอาจารย์เฒ่า
ได้ไปเล่าเรียนที่นั้นจึงกล้า

จนประเสริฐเลิศลบจบโลกา
ไม่พลาดท่าเสียทีไพรีพาล

จำกูจะออกนอกธานินทร์
เข้าในถิ่นป่าไม้ไพรสาณฑ์

เที่ยวลัดเลาะเสาะหาอาจารย์
จนสถานพระครูอยู่สำนัก

บ้านเมืองไหนใหญ่โตรโหฐาน
เข้าตีคอพอชาวบ้านได้รู้จัก

เกษมสุขหยุดหย่อนผ่อนพัก
พอได้ซักไต่ถามตามกิจจา

คิดพลางแล้วทางสังฆราช
องอาจฤทธิศักดิ์นักหนา

นุ่งสบงครองจีวรร้อนอุรา
หยิบย่ามใหญ่ใส่บาตรเร็วพลัน

สวมเครื่องอานหาญกล้าสามารถ
องอาจฤทธิแรงแข็งขัน

อ่านพระเวทแปลงเพศฉับพลัน
กายนั้นกลับเป็นนกยางไป

บินออกนอกกุฎีข้ามวิหาร
ใครจะพบพานก็หาไม่

ตัดทุ่งมุ่งตรงเข้าพงไพร
จากเชียงใหม่รีบร้อนจรมา

ห้วหอบบอบช้ำระกำจิต
อ่อนอิดแดดแรงแข็งกล้า

ถึงบึงใหญ่ร่อนลงตรงคงคา
จับสัตว์มัจฉากินสำราญ

เจ็ดวันดั้นตะบึงถึงหงสา
พระพาราใหญ่โตรโหฐาน

รีบเข้าวัดพระครูผู้อาจารย์
เธรก็อ่านมนต์ระเวทแปลงเพศพลัน

ร่างปักษีลับวับหาย
กลับกลายเป็นสงฆ์ทรงศีลขันธ์

ยาตรามาที่กุฎีพลัน
แลเห็นท่านพระครูมอญสอนวิชา

วางย่ามงุ่มง่ามเข้ากราบไหว้
ว่าท่านได้กรุณาเมตตาข้า

เดินธุดงค์หลงทางกลางวนา
หมายเข้ามาหยุดหย่อนผ่อนสำราญ

เมตตาด้วยช่วยรับให้อาศัย
พอจะได้คลายทุกข์สุขศานต์

สักหกเจ็ดทิวามิช้านาน
จะกราบกรานลาท่านรีบครรไล ฯ

08/06/2565

◎ ครานั้นท่านพระครูผู้วิเศษ
แม่นมั่นสำคัญว่าจริงใจ
ท่านชื่อเรียงเสียงไรอย่างใดนะ
หรือลดเลี้ยวเที่ยวไปในพนา

◎ ครานั้นท่านสังฆราชจิ๋ว
กระผมนี้เต็มทีจะบอกความ
บวชเป็นพระละบ้านนานนานนัก
แปดพรรษากับห้าเดือนพอดี
หวังจะพักสำนักที่นี่ก่อน
ญาติโยมทิโทมนัสใน

◎ ครานั้นจึงท่านพระครูเฒ่า
นึกชอบใจปราศรัยไปตามการ
ตามแต่ใจเราไม่มีขัดข้อง.
ช้านานประมาณกี่เดือนปี
ตั้งแต่นั้นท่านสังฆราชจิ๋ว
ถือบวชสวดมนต์ภาวนา
หญิงชายทั้งหลายทุกบ้านช่อง
ลือชาต่างมานมัสการ

◎ บทนี้ควรที่จะยกไว้
คือหลายยังที่เขาปลงสิ้นชีวา
ครบจำนวนครั้นถ้วนยี่สิบขวบ
ร้อนร่มกลั้มใจในอินทรีย์
ได้ฟังเหตุลวงหลอกบอกให้
จึงปราศรัยตามซื่อถือสัจจา
หรือเป็นพระเชียงใหม่ใจกล้า
อยากจะใคร่แจ้งกิจจาจึงถามความ ฯ

บิดพลิ้วพูดจาไม่เกรงขาม
เที่ยวอยู่ตามหงสาธานี
ไปผ่อนพักอยุธยากรุงศรี
กลับมาถึงธานีก็ดีใจ
ผันผ่อนสืบสาวราวเรื่องใหญ่
จะอยู่แห่งตำแหน่งใดไม่แจ้งการ ฯ

ฟังเค้าเถรแจ้งแสดงสาร
ว่าตัวท่านจะอยู่ในกุฏี
นึกว่าพระพวกพ้องน้องพี่
เราไม่มีเกี่ยวกันเป็นนั่นทา
ไม่บิดพลิ้วตามคำที่ว่าว่า
อยู่ในวัดหงสาหลายเดือนนาน
พวกพ้องมอญลาวชาวบ้าน
ท่านอาจารย์จิ๋วผู้เป็นครูบา ฯ

กล่าวถึงเจ้านิสมัยใจกล้า
ไปเกิดในเมืองหงสาธานี
เสาร์ประจวบดวงชะตาในราศี
เพราะเหตุมีเมื่อตั้งแต่หลังมา

08/06/2565

เมื่อจะตายก็ทรายขึ้นปรายหว่าน
ขอผูกเวรให้เป็นกรรมเวรา
ให้ร้อนรุ่มกลุ้มกลัดขัดแค้น
ศรีเมาะตะเกิงบิดานิคาลัย
สิทธิ์ขาดราชการบ้านเมือง
เสด็จนั่งยังพระโรงรัตนา
ท่านเหล่านี้ใครมีวิชาดี
แม้นรบรอต่อสู้หมู่พาลภัย
ให้เลื่อนที่มียศอันใหญ่ยิ่ง
ให้เป็นใหญ่ในพาราสง่ากรัน
บรรดาข้าราชกิจคิดสยอง
ไม่อาจบอกออกความตามกิจจา

๏ ศรานั้นนิสัยใจองอาจ
ฉุนฉิวกริ้วโกรธพิโรธใจ
อย่าเรอรีดีฆ้องเที่ยวร้องป่าว
ถ้าแม้นใครคนดีมีวิชา
พอสั่งเสร็จแล้วเสด็จลงจากอาสน์
เยื้องย่างสู่ปรางค์ปราสาทชัย

๏ ศรานั้นแสนสี่อำมาตย์
ถือรับสั่งไม่รั้งรอรีรา
ไพร่ฟ้าเสนาใหญ่น้อย
ออกจากวังในครรไลลาน
อธิษฐานตามโมหะโทสา
จนกว่าสิ้นเม็ดทรายที่ปรายไป
อยากทดแทนดีเวียงเชียงใหม่
ก็เลยได้สมบัติรัตติยา
ไม่ขุ่นเคืองสนุกสุขา
ตรัสถามเสนาไปทันใด
เราจะให้ไปตีเมืองเชียงใหม่
ชนะทัพกลับมาได้ให้รางวัล
จะแบ่งสฤงคารมอบชอบเขตขัณฑ์
ชนทั้งนั้นนับถือเลื่องลือชา
ขนพองต่างกลัวกันทั่วหน้า
ต่างก็สั้นเกศาทุกคนไป ฯ

เก่งฉกาจเรื่องฤทธิ์หาคิดไม่
รับสั่งให้เสนีผู้ปรีชา
ประชาชาวเวียงชัยที่จักล้า
รับอาสาพามาในเวียงชัย
พร้อมสุรางค์นางนาฏทั้งน้อยใหญ่
สุขสำราญบานใจทุกเวลา ฯ
องอาจคึกฤกษ์หนักหนา
ออกข้างหน้าสั่งเวรให้เกณฑ์การ
นับร้อยเรียกมาทุกทุกด้าน
ที่มั่งร้องขานดำเนินมา

08/06/2565

ว่าครั้งนี้ได้มีรับสั่งท้าว
แม้นผู้ใดใครมีวิทยา
จะโปรดปรานประทานยศศักดิ์ศรี
ป่าวร้องตีฆ้องเดินไปพลัน

๏ ครานั้นท่านขรัวจิ๋วผู้องอาจ
นิ่งนึกแต่ในใจไปมา
นิสมัยได้ครองนครเรศ
เห็นจะเป็นพลายยงองอาจครัน
เมื่อจะตายกำทรายลงชัดขว้าง
คงใช้ชาติด้วยเป็นวาสนามา
สงครามครั้งนี้คงมีชัย
ช้าไว้เห็นจะไม่สมเป็นการ
เราก็ดีมีเชิงเรื่องเวทมนตร์
ชำนาญการปล้นวิ่งชิงชัย
พระครูมอญที่สอนหัดวิชา
องอาจประมาทเล่นเห็นแต่ตัว
อย่ากระนั้นเลยวันนี้ตัวกู
ตีเชียงใหม่ให้ชื่อเลื่องลือชา
คิดพลางแล้วทางห่มดอง
เห็นเสนีตีฆ้องป่าวร้องนาน
นี่อะไรไปไหนนะเสนา
ตีฆ้องป่าวร้องมาหลายวัน
จอมเจ้าเวียงชัยใหญ่กล้า
เข้าอาสาตีเชียงใหม่ได้สำคัญ
ให้เลื่อนที่เป็นใหญ่ในไอศวรรย์
ถึงสามวันแล้วไม่มีผู้ใดมา ฯ

พึ่งประกาศสงสัยใจหนักหนา
ว่าเจ้าเมืองหงสาสิ้นชีวัน
อายุยี่สิบเศษแสนคมสัน
สันกรรมที่ทำมันจึงเกิดมา
ขอตามล้างให้สมปรารถนา
ที่ตรึกตราไว้เห็นจะเป็นการ
แน่ใจรู้ประจักษ์เป็นหลักฐาน
ต้องคิดอ่านตรองความให้งามใจ
คงทนหากลัวผู้ใดไม่
สิ่งใดใดทำได้ไม่เกรงกลัว
หารู้ว่าตัวกูนี้หรือชั่ว
เขาทำมัวรู้ไม่เท่าเขลาปัญญา
จะลองดูขอรับเข้าอาสา
ไม่ต้องไปหาเกวียดที่ชัดชาญ
เยื้องย่องออกมาหน้าวิหาร
เถรผู้ชาญวิชากันหน้าพลัน
เชยากันเป็นหมู่ดูน่าชัน
บอกสำคัญให้เราแจ้งกิจจา ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นท่านเสนีผู้ใหญ่ ครั้นได้ฟังความพระถวมว่า
บอกความตามจริงสิ่งสัจจา ตัวข้าถือรับสั่งพระภูมี
จอมบุรินทร์แผ่นดินเมืองหงสา รับสั่งหาผู้ใหญ่ชาญชัยศรี
ที่เรียนครูรู้เวทวิเศษดี จะใช้ให้ไปตีเชียงใหม่มา
ใช่กงการของท่านอย่าครั่นกาง ผิดเยี่ยงอย่างของสงฆ์ทรงสิกขา
เราจะรีบเที่ยวไปในพารา หรือท่านจะอาสาจงแจ้งการ ฯ

๏ ครานั้นท่านสังฆราชชิว ยักคิ้วลอยหน้าว่าขาน
เราหรือคือผู้รู้ชำนาญ วิชาการเรียนไว้ได้ดีครัน
ท่านตีฆ้องร้องป่าวคราวนี้ จะอาสาดูที่เป็นไรนั้น
อันเชียงใหม่พระบุรีที่สำคัญ ไม่ยากครันทุกข์อะไรกับไพรี
ถ้าแม้นมีรี้พลไม่ย่นย่อ เห็นจะพอรบราไม่ล่าหนี
ตัวเรานี้มีพระเวทวิเศษดี จะอาสาราวีดูสักคราว ฯ

๏ ครานั้นเสนีทั้งสี่นาย พึงแย้บคายพระครูผู้เป็นเจ้าว
ดีใจไม่ต้องให้ยืดยาว คิดแล้วกล่าววาจาไม่ช้าที
ขอบใจท่านได้มาอาสา เราจะพาเข้าเฝ้าเจ้ากรุงศรี
อย่าช้าไยไปด้วยกันทันที ภูมีจะโปรดปรานประการใด
แล้วจึงสั่งให้นายเวร คุมเถรผู้มีอัชฌาสัย
เสร็จพลันชวนกันเร็วไว คลาไคลเข้ามาในวังพลัน ฯ

๏ ครานั้นท่านสังฆราชเถร เห็นนายเวรเกาะกุมคุมมั่น
ไม่ขามเขินออกเดินมาตามกัน จนถึงหน้าพระโรงคัลทันใด
สั่งให้หยุดรอรั้งยังประตู คนผู้พรั่งพร้อมนายไพร่
เสนาใจด่วนชวนกันไป เข้าเฝ้าท้าวไททันที

08/06/2565

ครั้นถึงจึงก้มประนมกร กราบทูลภูธรเกษมศรี
เนื้อความที่มีรับสั่งครั้นนี้ ให้เที่ยวตีฆ้องป่าวชาวประชา
บัดนี้ยังมีมหาเถร จัดเจนฤทธิ์เดชเวทคาถา
เข้าหุ้นหันกันกางขวางหน้าตา รับอาสาตามคำที่รำพัน
ได้พาตัวมาพักอยู่ศาลา ตำรวจหน้าให้คุมไว้กวดขัน
จะโปรดปรานประการใดอย่างไรนั้น จะได้พาท่านรีบเข้ามา ฯ

๏ ครานั้นนิลมัยใจองอาจ ฟังอำมาตย์แสนโสมนัสสา
ตบพระหัตถ์ตรัสไปไม่รอรา เร็วอำมาตย์อาราธนาเข้ามาพลัน
ท่าที่จะดีเป็นอย่างไร ฤทธิไกรจึงหาญเศาญขยัน
มนตร์เวทจะวิเศษอย่างไรกัน จะผ่อนผันไถ่ถามตามสงกา ฯ

๏ ครานั้นสี่นายฝ่ายอำมาตย์ บังคมบาทจอมบุรีนาถา
ลนลานคลานคล้อยถอยออกมา นั่งวันทาบอกความไปทันที
ว่าพระองค์เธอทรงรับสั่งให้ นิมนต์ท่านเข้าไปถึงในที่
จะไถ่ถามตามความกิจจามี คงเป็นที่สำเร็จเจตนา ฯ

๏ ครานั้นท่านพระสังฆราช ฟังอำมาตย์บอกตามความว่า
สมถวิลยินดีปรีดา ยิ้มร่าลุกจากเก้าอี้พลัน
เสนีนำหน้าพาจร รีบร้อนเร็วรี่ขึ้นมั่นพากันเข้าเฝ้าเจ้าบุรี ฯ
ครั้นถึงท้องพระโรงฉับพลัน

๏ ครานั้นองค์ท่านนิลมัย แลไปเห็นพระสงฆ์วิเศษศรี
นิมนต์นั่งบนบัลลังก์รูจี หมากบุหรี่น้ำชาหาครบครัน
ยกประเคนเธอฉันให้สบาย แล้วภิปรายตามจริงทุกสิ่งสรรพ์
เอื้อนอรรถตรัสถามความสำคัญ ตัวท่านอยู่แห่งใดไปไหนมา

08/06/2565

ชื่อเสียงสำเนียงไฉนเล่า
อยู่ถิ่นฐานบ้านใครไปไหนมา

๏ ครานั้นเถรจิวผู้มีศักดิ์
นึกนึกตรึกตรองทำนองพลัน
แต่สักนิดไม่ผิดพลายยง
ชีวิตดับแล้วกลับเกิดใหม่มา
อันเชียงใหม่กับมอญแต่ก่อนนั้น
เหตุสิ่งไรก็ไม่เคยเกิดมี
จำเป็นด้วยเวรอาฆาต
ถ้าแม้นจริงดังจิตคิดปรารภ
ชาติก่อนมาเข่นฆ่าเธออาสญ
ตายแล้วเกิดพลันทันใด
การทั้งนี้ที่ตูคิดแก้แค้น
จะล้างเวียงเชียงใหม่ให้สำคัญ
คิดพลางแล้วทางกราบทูล
ว่าตัวของอาตมาแต่เดิมที
แล้วลงไปบวชในอยุธยา
พากเพียรเรียนร่ำชำนาญ
แต่เดิมทีนั้นมีข้อวิวาท
กับพลายชุมพลอาเจ้าธานี
อาตมาหมายว่าจะแก้แค้น
แต่คิดการนมนานเต็มประดา
จะรบราญหาญเข้ามาอาสา
บอกแจ้งกิจจาอย่าพรางกัน ฯ

ได้ฟังรับสั่งชักเกษมสันต์
ดูผิวพรรณกุมารชาญศักดา
มั่นคงเหมือนคำภูร่ำว่า
ครองเมืองหงสาธานี
ไม่หุนหันรบพุ่งแย่งกรุงศรี
ครั้งนี้คิดการจะราญรบ
จะวินาศสูญหายตายเป็นศพ
พลายยงทรงภพคงมีชัย
ต้องพันสาหัสถึงตกษัย
ครั้งนี้จึงได้อาฆาตกัน
คงปรากฏทดแทนมันแม่นมั่น
ฟาดฟันให้ยับลงเป็นผงคลี
เก้ามูลตามกระบวนถ้วนถี่
อยู่ธานีหงสามาช้านาน
ได้ครูบาเถรขวาดอาจหาญ
จนแก่ป่านนี้จึงมาถึงธานี
ท่านเถรขวาดอาจารย์ชาญชัยศรี
ในบุรีเชียงใหม่แต่ไรมา
ทดแทนให้สมปรารถนา
ไม่รู้ว่าจะทำเป็นอย่างไร

08/06/2565

ครั้งนั้นพระองค์ทรงภพ
บุญนำจำเพาะเหมาะใจ
อาตมาชื่อว่าพระครูจิ๋ว
จะอาสาทรงภพรบประจัญ

๏ คราวนั้นพระองค์ทรงเดช
ได้ฟังสมดังเจตนา
ถ้ากระนั้นมั่นแม่นคงสมนึก
จะได้กำกับทัพหน้าร้าวราญ

๏ คราวนั้นท่านสังฆราชเถร
ตอบความไปตามคดีมี
บาปกรรมที่ทำติดตัวมา
คงหายหมดปลดปลิดไม่คิดใย
การเป็นเพระถึงจะรบสู้
ไม่อาบัติที่ขัดน้ำใจกัน

๏ คราวนั้นนิลมัยใจองอาจ
ในอารมณ์สมถวิสัยนี
ให้อำมาตย์อาราธนามหาเถร
แล้วหมายเวรเกณฑ์ทัพฉับพลัน
สั่งเสร็จแล้วเสด็จเข้าในวัง
ประทับยังที่รางค์ทองรูจี

๏ คราวนั้นท่านสี่เสนีนาย
ชวนสังฆราชยาตราคลาไคล
จะรุกรบราวีที่เชียงใหม่
จึงได้หาญกล้าอาสาพลัน
ไม่บิดพลิ้วบอกจริงทุกสิ่งสรรพ์
ให้สำคัญมีชื่อเลื่องลือชา ฯ

มงกุฎเกศบีนบั่กหลักหงสา
หัวเราะร่าตอบความตามการ
นิมนต์สึกจากศีลให้กล้าหาญ
ทำการสงครามตามราวี ฯ

จัดเจนมนตร์เวทวิเศษศรี
ว่ารูปนี้บวชตนพ้นภัย
ภาวนากรรมฐานเป็นการใหญ่
สึกออกไปท่าที ไม่ดีครัน
กลัวท่าที่ดีขยัน
ผ่อนผันรบสู้ดูท่าที ฯ

ครั้นได้ฟังสังฆราชทูลถ้วนถี่
แล้วจึงมีพจนาปราศรัยพลัน
ไปพักยังศาลาเวรหน้าเมืองนั่น
ให้เสร็จทันเวลารุ่งราตรี
พร้อมพรั่งสาวใช้ทุกหน้าที่
พระภูมีเพลิดเพลินเจริญใจ ฯ

ผันผายออกมาไม่ช้าได้
ตรงไปศาลาไม่ช้าที

08/06/2565

จัดแจงฟูกเบาะเมาะหมอน
ขันกระโถนพานรองของดีดี
ครั้นเสร็จสรรพบังคับให้เสมียน
มอบเวรกะเกณฑ์ทั้งไพร่นาย
ขุนหมื่นนับหมื่นดื่นกาษ
แต่งตัวทั่วกันทันที
พลทวนล้วนถือทวนประจำ
รายเรียงเคียงกันเบ็นหลั่นไป
พลง้าวถือง้าวก้าวย่าง
เดินเรียงเคียงชิดติดกันมา
ขบวนบี้นถือบี้นยืนเบ็นดับ
ประจุพลันลั่นอึงทึงตัง
ควาญช้างผูกช้างพระที่นั่ง
สวมเครื่องเรืองรองทองทา

◎ ครานั้นท่านจิ่วพระครูเฒ่า
จัดแจงแต่งกายพรายพรรณ
สวมประเจียดมงคลทนคง
ผัดหน้าทาตัวไม่กลัวใคร
ยันต์แผ่นทองของท่านเถรขวาดให้
แม้นอาวุธทุกอย่างกลางยุทธนา
ถึงบี้นใหญ่ใส่ลูกถูกสักผาง
ว่าตนจะบ่นเบ็นจุณคาย

เสื่ออ่อนปูรับกับแท่นที่
วิเสทมีหาจังหันฉันสบาย
รีบเขียนหนังสือถือหมาย
แจกจ่ายทั่วกันตามบัญชี
ล้วนองอาจสู้ภัยไม่ถอยหนี
ถือกระบี่ขี่ม้าคลาไคล
มีดคร่ำเหล็กทองผ่องใส
นายไพร่ชานโห่โกลา
ท่าทางท่วงทีดีนักหนา
เฮฮาโห่ลั่นสนั่นดัง
ดังดับโยธาหน้าหลัง
ดังกระทั่งในวังเสียงเฮยา
ชื่อพลายพังพิภพจบหล้า
ช้างพังหลังหน้าคู่เคียงกัน ฯ

เต็มเปาจิตฉุนหุนหัน
ปลุกเสกเลขยันต์เข้าทันใด
แก้ผงดินสอห่อใหญ่
ชาญชัยด้วยเดชเวทวิทยา
ปิดตึกผนึกไว้บนเกศา
สักแสนห่าก็ไม่ต้องพ้องพานกาย
ที่ท่ามกลางสู้ศึกอย่านึกหมาย
ไม่ยุบยับอับอายผู้ใดใคร

08/06/2565

ฉวยดาบกำซาบยกสายพาด
พอจับกระบังดังกริ่งชวนชิงชัย
จุดธูปเทียนดอกไม้จัดใส่พาน
หมูไก่ใส่โต๊ะโละเอามา
แล้วโอมอ่านคาถามหาเวท
เรียกผีภูตพรายที่ร้ายครัน
พอเสร็จมนต์ต่างตนบีศาจผี
ต่างตนต้องมนต์ไม่ละเลย
บ้างก็แหกตาหลอกลอกหัว
ที่บางตนแลบลิ้นบ่ลิ้นตา
พร้อมพรั่งนั่งกินเครื่องเช่น
แต่เหล้าข้าวปรากฏหมดไป

◎ ครานั้นองค์ท่านมหาเดร
ขึ้นเปลพลันจัดสรรค์ที่คนดี
หามมาที่หน้าพระโรงคัล
คอยท่าพระองค์ทรงชัย

◎ ครานั้นจึงโฉมนิลมัย
ฤกษ์ดีถ้วนจวนเวลา
น้ำกุหลาบอาบองค์ทรงสุคนธ์
ครั้นเสร็จสรงสอดทรงเครื่องพิชัย
หยิบเครื่องทรงขององ์พระกุมาร
เรืองฤทธิ์ประเสริฐเลิศโลกา

ครั้งเป็นเณรเถรขวาดท่านยกให้
สมใจดังจิตตั้งเจตนา
ปลุกเสกเครื่องอานประเจียดผ้า
เหล้ายาข้าวหมี่มีทุกอัน
ด้วยฤทธิ์เดชวิทยาโกลาลัน
ให้พากันพร้อมพรั่งรับสังเวย
กรูกรีเอะอะวะเหวย
มุ่งเม็นเต็นเฉยตรงเข้ามา
เนื้อตัวโตดำคร่ำคร่า
เฮฮาซวนกันทันใด
คนทั้งหลายจะเห็นก็หาไม่
เสร็จสรรพฉับไวทันที ฯ

พอเสร็จเพลาเร็วพลันขมันขมี
ไม่รั้งรอจรลีเข้าวังใน
ทวยหาญโห่ลั่นหวั่นไหว
ท้าวไทจะเสด็จยาตรา ฯ

ครั้นได้ชัยโชคโฉลกกล้า
สระสรงธาราทันใด
ปรุงปนบุหงาสุคนธ์ใส
งามวิไลดังเทพเทวา
ที่อาจารย์ประสิทธิ์ฤทธิ์กล้า
อาวุธต้องกายามิเป็นไร

08/06/2565

พิสมรมงคลทนคง
ผูกพันแล้วกระสันตรึงมันไว้
ยาตราออกมายังเกยชัย
ถวายบังคมหน้าจากธานี

๏ เถรจิ๋วรับคำอำลา
เอิกเกริกฤกษ์ดีมีชัย
นิลมัยใจหาญชาญศึก
ครั้นได้ฤกษ์ให้เลิกโยธา
ลั่นฆ้องสามหึ่งอึงก้อง
เร่งรัดพหลพลชำนาญ
จากหงสายาตราเข้าไพรชัฏ
ทวยหาญขานโห่โกลี
แรดช้างกวางเนื้อเสือสิงห์
เสียงชะนีเริงร้องคะนองไพร
ฟังเสียงจักจั่นสนั่นเนิน
หอมดอกเค้าสาวหยุดพุดจำปา
จิกแขงแตงแต้วแก้วกุ่ม
ร่มรื่นพื้นไม้รังบังตน
เดือนครึ่งถึงแดนเมืองเชียงใหม่
ห้ามคนมิให้ชนเที่ยวซอกซอน

๏ คราน้ันท่านสังฆราชจิ๋ว
เกณฑ์พหลผู้คนนองเนือง
เลขยันต์สรรพ์ลงมอบไว้ให้
จับพระแสงอำไพคมกล้าดี
รับสั่งให้เถรจิ๋วผู้เรืองศรี
เราจะคุมโยธีทัพหลวงไป ฯ
ขึ้นขี่เปลหามมาไม่ช้าได้
คลาไคลจากกรุงมุ่งมา
เหิมฮึกชักพระแสงแกว่งร่า
เฮฮายิงปืนเสียงครืนคราน
โยธาโห่ร้องฉ่าฉาน
สนลานรีบออกนอกบุรี
เลาะลัดหนทางกลางวิถี
สัตว์สิงห์วิ่งหนีกระเจิงไป
โลดเต้นเผ่นวิ่งไม่อยู่ได้
หรึงหรึงเรไรจับอุรา
ทางเดินห้วยกรอกซอกผา
ภูมราบินเคล้าเสาวคนธ์
เป็นพุ่มลูกออกดอกหล่น
เป็นตำบลบ้ากว้างหนทางจร
ให้หยุดยั้งตั้งค่ายริมสิงขร
ราษฎรจะรู้ข่าวถึงบ้านเมือง ฯ
ให้ปักธงทิวเขียวเหลือง
ให้ถือเครื่องอาวุธยุทธนา

08/06/2565

ตัดไม้รายหลักปักค่าย แล้วไพร่นายพักร้อนผ่อนสุขา
วันรุ่งพรุ่งนี้จะกรีธา ยกกองทัพหน้าที่เขตคัน ฯ

๏ ครานั้นจึงพหลพลไพร่ ทุกมูลนายหมู่หมวดกวดขัน
ไม่รอช้าเข้าป่าด้วยเร็วพลัน เสียงสนั่นตัดไม้ลำเลียงมา
ตั้งหลักปักธงเป็นเขตค่าย ไพร่นายแวดล้อมอยู่พร้อมหน้า
สำเร็จเสร็จพลันมิทันช้า บ้างหุงข้าวเผาปลาสบายใจ
ที่เหน็ดเหนื่อยเมื่อยอ่อนนอนพัก สำนักผ่อนทุกข์ให้สุกใส
ที่ถูกเกณฑ์ก็อยู่เวรระวังระไว คอยดูภัยจะมารุกราวี ฯ

๏ ครานั้นจึงท่านสมภารจิ่ว โกรธกริ้วแค้นขัดบัดสี
นอนไม่หลับกลับลุกขึ้นทันที ตรองคดีดูความเห็นงามใจ
กูจะใคร่เอาไฟเข้าเผาด่าน ให้ปี้ป่นมิทนทานคงอยู่ได้
ถ้าอย่างไรให้ปีศาจที่อาจใจ รุกไล่โรมรันประจัญบาน
ถึงในเวียงเชียงใหม่เข้าใจสิ้น แถวถิ่นที่จะไปในสถาน
ทางจะหนีทีจะสู้ดูอาการ เราชำนาญเคยอยู่ในบูรี
ถ้าแค้นคับจับตัวอ้ายนายด่าน มาล้างผลาญเสียให้จนป่นปี้
คืนวันนี้สองยามฤกษ์งามดี เห็นทีจะได้ดั่งใจปอง
มิให้พวกไพร่ได้ลำบาก ทุกข์ยากในจิตคิดขัดข้อง
จะไปเฝ้านิลมัยดังใจปอง พอได้ช่องทูลความไปตามการ
คิดพลางแล้วทางครองจีวร รีบร้อนเดินวุ่นใจงุ่นง่าน
ขึ้นบนพลับพลาไม่ช้านาน ทูลสารแด่องค์พระทรงธรรม์
คืนวันนี้นี่อาตมาภาพ จะออกปราบชาวด่านชาญขยัน
ไม่ต้องให้ไพร่พลคนทั้งนั้น ออกโรมรันรบรอต่อศักดา

08/06/2565

ตัวรูปผู้เดียวจะเคี่ยวขับ รบรับจับตัวมาดูหน้า
แม้นไม่จริงดังสิ่งสัจจา ไม่อาสาพระองค์ผู้ทรงชัย ฯ

๏ ครานั้นจอมมอญขจรศักดิ์ เป็นปืนปักหงสาจะหาไหน
ครั้นได้ฟังวาทีก็ดีใจ ที่คิดไว้เห็นเสร็จสำเร็จการ
ตบพระหัตถ์ตรัสว่าถ้ากระนั้น องค์ท่านสังฆราชอาจหาญ
ผู้เดียวจะเคี่ยวขบรบราญ ตีด่านวันนี้ให้มีชัย
นิมนต์ท่านเร็วพลันเถิดอย่าช้า จะคอยดูฤทธาสักเพียงไหน
วันนี้ควรที่จะเอาชัย พรุ่งนี้เราจะได้เข้าพารา ฯ

๏ ครานั้นท่านสังฆราชเถร ไม่กะเกณฑ์ไพร่นายทั้งซ้ายขวา
ทูลลามาพลันทันเวลา ยาตรารีบร้อนไม่นอนใจ
ครั้นถึงค่ายเข้าในห้องหับพลัน จัดสรรค์เครื่องอานคิดการใหญ่
สำเร็จเสร็จสรรพฉับไว เถรก็ไม่รอราอยู่ช้าที
เถรอ่านมนตร์หายตนออกจากค่าย คนทั้งหลายคอยเฝ้าอยู่ตามที่
ผู้ใดก็มิได้เห็นกายี เถรดำเนินเดินรี่รีบไคลคลา
มุ่งลัดตัดมาในป่าชัฏ พอถึงวัดเร็วพลันหรรษา
เย็นเยียบเงียบสงัดในวัดวา เถรเดินเหย่าเข้าป่าช้าด้วยทันใด
ครั้นถึงที่เวิ้งว่างกว้างดี วางเครื่องบัตร์พลีไม่ช้าได้
ปลุกเสกเลขยันต์ทันใด เถรไม่ย่อท้อรอรี
โอมอ่านพระเวทเจ็ดคาบ สำหรับปราบเทวทูตภูตผี
เรียกพรายทั้งหลายมามากมี อึงมี่เสียงลั่นสนั่นไป
เฮฮาเข้ามากินเครื่องเซ่น บ้างโดดเผ่นเสียงสนั่นหวั่นไหว
ขรัวจิ๋วเปรมปรีดิ์ดีใจ ขับไล่ปีศาจที่อาจอง

08/06/2565

เลือกไว้แต่ที่ผีร้าย
พอสำเร็จะสรีจพลันมั่นคง
จะเอาเจ้าไปด้วยช่วยตีด่าน
เอาชัยให้ได้ชนะมา

๏ คราน้ันบีศาจอาจหาญ
พยักหน้าอาสาทันใด
ครั้นถึงซึ่งด่านชานเวียง
นึกจะสะกดหลับจับเอามา
คำโบราณมิให้ผลาญชีพคนหลับ
คนจะคืนหมื่นแสนก็ช่างมัน
อ้ายพวกไพร่ไม่ให้หนีซุกซ่อน
แม้นต่อสู้กูจะผลาญให้มันยับ
พอเดือนเที่ยงเบี่ยงบ่ายชายลง
ชักดาบเคยบ่ราบไพรีมา
ภูตพรายร้ายกาจอาจกำแหง
สมทบเข้ารบรุกราญ
ชาวด่านพวกบ้านเหนือใต้
บ้างวางวายตายลงเป็นผงคลี
ที่รู้ตัวม้วหน้าเข้าร่ารับ
ที่จืบสุดต้องอาวุธด้มนอนตาย
แต่เพียงวานนายด่านเธอจับได้
พอชาวด่านบ้านแตกแยกตำบล

นอกจากนั้นไม่มั่นหมายต้องประสงค์
เธอตรงเข้าบอกออกวาจา
รุกราญรบรันประจัญหน้า
อย่าช้าเร็วพลันรีบครรไล ฯ
ครั้นพังสารเธอบอกออกให้
คลาไคลตามเธอออกเดินมา
พังเสียงผู้คนนักหนา
ก็เกรงว่าจะต้องมีเวรต่อกัน
ถึงเสียทัพไม่ฆ่าให้อาสัญ
เราโรมรันพริบตาเดียวประเดี๋ยวยับ
ราญรอนล้อมบ้านพาลจับ
พันสับเสียให้พอไม่รอรา
เธอตรงเข้าหยักรั้งตั้งท่า
ตรงร่าเข้าพันประจัญบาน
เรี่ยวแรงชิงชัยใจหาญ
อลหม่านวุ่นวิ่งเป็นสิงคลี
ขวักไขว่โดดบ้านทะยานหนี
ไม่ทันหนีซุกซ่อนผันผ่อนกาย
ประจัญจับรบรอใจคอหาย
วางวายลงไม่น้อยหลายร้อยคน
แกมัดไพล่ทุบตีเสียบีบบ่น
เธอก็คุมพวกพลบีศาจมา

08/06/2565

จวนสว่างล่างศรีสุริยัน
มัดเพี้ยถวายนายด่านขุนตามมา

๏ ครานั้นจิตมัยใจกล้า
ลุกมานั่งยังหน้าพลับพลาชัย
มัดอ้ายลาวพุงดำมือกำแน่น
รับพระหัตถ์ตรัสถามตามสงกา
ที่จับได้นี่ใครที่ในด่าน
จงบอกกล่าวเรื่องราวอ้ายลาวคด
เธอบอกว่าอาตมารู้จักนาน
ชำนาญการปล้นวิ่งชิงชัย

๏ ครานั้นพระจอมจักรพงศ์หงสา
ยิ้มเยือนเอื้อนอรรถตรัสจำนรรจ์
อ้ายพวกนี้มิใช่ต้นเหตุ
ครั้นเราจะประหารผลาญชีวี
อย่าเอาตัวจองจำทำโทษ
เอาคุมไว้ในค่ายใส่ตามการ

๏ เธอจึงรับสั่งว่า
แล้วอำลามาหน้าทันใด
ครั้นพวยพุ่งรุ่งแสงสุริยา
ท่องครองผ้าไม่ช้านาน
นายหมวดให้ตีฆ้องทัพ
กองหน้าห้าพันทันใด

ผายผันรีบดำเนินเดินร่า
ตรงขึ้นบนพลับพลาทันใด ฯ

นิทราเดือนดับไม่หลับไหล
เห็นสังฆราชอาจใจเดินเข้ามา
ไพล่สองมือออกแอ่นหงายแหงนหน้า
เชิญให้มาร่วมที่ตามยศ
ชาวบ้านหรือตัวนายไม่ปรากฏ
หาไม่ชีวิตจะปลิดปลดในทันใด
อ้ายนี่เป็นนายด่านทหารใหญ่
ทั้งเชียงใหม่คนถือผีมือมั่น ฯ

๏ ครานั้นพระจอมจักรพงศ์หงสา ได้ฟังว่าปรีดาเปรมเกษมสันต์
ผ่อนผันพูดจาพาที
รักษาะขดต้นทางกลางวิถี
ครั้งนี้ตายะเปล่าไม่เข้าการ
ปล่อยโปรดเสียไม่ให้ประหาร
ต่อช้านานจึงค่อยปล่อยมันไป ฯ

รอราหยุดหย่อนผ่อนให้
เข้าในค่ายพักผ่อนสำราญ
ตื่นจากนิทราเกษมสานต์
เธอไม่รอรั้งสั่งการทันใด
จัดจับโยธาน้อยใหญ่
เร็วรี่ขึ้นม้าคลาดมา

08/06/2565

ด้านใครให้กำกับคับคั่ง
พร้อมพรั่งโยธาทุกหน้าที่
ได้ฤกษ์เราจะเลิกโยธี
ล้อมบุรีดีเมืองด้วยเคืองใจ ฯ

๏ คราน้ันพวกพันทนายเวร
ครั้นพ้ังเภรบัญชาไม่ช้าได้
ออกรีบรัดจัดสรรค์ทันใด
เกณฑ์ไพร่สมทบครบครัน
กองหน้าห้าพันสำคัญเหลือ
ราวกับเสือร้ายแรงแข็งขัน
ล้วนแต่มอญซ่อนล่ำสำคัญ
ดุดันสามารถทนศาสตรา ฯ

๏ คราน้ันนิลมัยใจหาญ
เชี่ยวชาญฤทธิแรงแข็งกล้า
ตำรัสให้จัดโยธา
กองหน้ากองหลังประดังกัน
กระบวนธงถือธงยงยุทธ์
อุตลุดกองทัพขับขัน
แลสล้างช้างม้าห้าหกพัน
สำเร็จเสร็จพลันทันที
เภรีกำกับทัพหน้า
ม้องสัญญาหึงหึงเสียงอึงมี่
ถือดาบร่าออกหน้าหมู่โยธี
จากที่ค่ายโห่เป็นโกลา
ทัพหลวงก็ล่วงยกตาม
ตัดทุ่งมุ่งข้ามลัดเข้าป่า
แต่พอบ่ายโมงครึ่งถึงพารา
ยกโยธาเข้าตีบุรีพลัน ฯ

๏ ชาวบ้านร้านตลาดกลาดเกลื่อน เสื่อนเบื่อนฉาวฉ่าโกลาหล
ชายหญิงออกวิ่งพล่านวัน
เสียงสนั่นก้องดังทั้งบุรี
บ้างอุ้มลูกจูงหลานคลานเคลื่อน
ลงเรือนเข้ารกวิ่งหนี
ผู้คนวนวิ่งเป็นสิงคลี
พวกโยธีไล่ขับจับฟาดฟัน
บ้านช่องตึกรามตามถนน
ผู้คนหลบลายหนีผายผัน
ผู้ใหญ่เด็กเจ็กไทยพร้อมวัน
พากันทิ้งบ้านลนลานไป
ที่อ้ายพวกคนคุกไม่ทุกข์ร้อน
ไม่นั่งนอนกระโดดเหยงร้องเพลงใหญ่
เท้นแร้งเต้นกาขาวันไป
วันนี้พวกกูได้กินหมูมัน

08/06/2565

เยอวพากันอุตลุด
ดึงดังช่วยกันพังประตูพลัน
เสียงโฉ่งฉ่างลูกยางดังกราวเขน
เข้าตลาดกลาดเกลื่อนเพื่อนเชยชา
บ้างก็ตีว้าเงินอรุยัดใส่พก
รีบรัดตัดออกนอกรานิน

๏ ครานั้นพลายเพชรเรืองระหง
พร้อมสุรางค์นางสนมสมหน้าตา
มโหรีปี่จ้อซอดีดสี
ร้องรับขับเสนอบำเรอไท
ได้ยินศัพท์สำเนียงเสียงผัดน
สนั่นก้องในท้องพสุธา
ผิดประหลาดหวาดหวั่นพรั่นจิต
จัดแจงแต่งกายพลันด้วยทันใด
เอี๊ยมมีขยับจับผ้าพัน
แสนพิโรธโกรธหนักดังอัคคี
พร้อมสองนายพลายบัวหลวงต่างใจ
ศึกใหญ่เข้าในรานี้พลัน
เอ๊ะผู้ใดใครหนามันสามารถ
ยกพลเข้าปล้นพระพารา
เราสามคนต้องรนเข้ารบสู้
ฤทธิ์เดชใครจะวิเศษไปกว่ากัน

กระชากฉุดพวงดอไต้ไม่คิดพรั่น
ผลุนผลันออกเป็นหมู่เกรียวกรูมา
พบพระเณรพันละไม่ละหน้า
แย่งสัมหน่วยกล้วยน้ำว้าเดินปอกกิน
เดินถกเขมนหลอกทำปลอกปล้น
ชนทั้งสิ้นไม่หาญต่อรอหน้าตา ฯ
เอนองค์ผ่อนพักตำหนักหน้า
โสภาเฉลว้นหน้านวลใย
พิณพาทย์ดีเพราะประสานขานไข
สำราญใจผาสุกทุกเวลา
อลวนคึกคักเป็นหนักหนา
พลายบัวตัวกล้าสะดุ้งใจ
เอ๊ะไพรีคิดหรือไฉน
มิได้รอราช้าท่วงที
สุกขืนยืนจากแท่นทองผ่องศรี
ไม่รั้งรอจรลีออกมาพลัน
ยืนเตรียมตัวไว้มิได้พรั่น
จะจัดทันก็ไม่ทันซึ่งเวลา
องอาจฤทธิศักดิ์เป็นหนักหนา
จะตรึกตราอย่างไรก็ไม่ทัน
แก้กูบุรีให้แข็งขัน
พริบตาเดียวประเดี๋ยวมันต้องบรรลัย

08/06/2565

คิดพลางแล้วจึงทั้งสามนาย
ควบขี่รีบรี่มาเร็วไว
ยกน้ำโบกธงไปตรงหน้า
อย่าช้าไยไว้ชื่อให้ล็อครัน

๏ คราน้ันผู้คนพลมอญ
ถาโถมโรมรันประจัญบาน
พลายบัวตัวกลั้นประจัญหน้า
หลวงต่างใจไล่หั้นประจัญตี
พวกชาวหงสาก็กล้าหาญ
กล้าต่อกล้าร่ำรับกองทัพมอญ
พลายเพชรพลายบัวหลวงต่างใจ
โมโหฉุนหุนหันทันที
บางคนเชือดขยาดไม่อาจชิด
เลยไม่หาญราญวิ่งเข้าชิงชัย

๏ คราน้ันเถรจิ่วตัวดี
ถือตาบเคยปราบไพรีมา
เฮ้ยกูนี่หรือคือพระกาล
แก้แค้นแทนสร้อยฟ้าให้สาใจ

๏ คราน้ันหลวงต่างใจพลายบัว
โกรธใจดังไฟประลัยกัลป์
น้อยหรือนั่นท่านจิ่วสังฆราช
หยิกเล็บเจ็บเนื้อเสียเหลือใจ
ผันผายชิ่นม้าไม่ช้าได้
คลาไคลพากันออกจากวังพลัน
ให้รบสู้กูพาราอย่าได้พรั่น
เร็วพลันเร่งเร้าเข้าสังการ ฯ

รีบร้อนเร็วไวใจหาญ
เผ่นทะยานเข้าประตูพระบูรี
แกล้วกล้าเรืองฤทธิ์ไม่คิดหนี
อึงมี่กลาดกลุ้มตะลุมบอน
รบราญรีบรุดไม่หยุดหย่อน
ไม่ย่อหย่อนรบรุกคลุกคลี
มิได้ย่นย่อท้อถอยหนี
ฆ่าไพรีตายกลาดลงดาษไป
เดชะฤทธิ์ชยาตกลัวตัวตักษัย
ทั้งสามนายก็ไล่กระชั้นมา ฯ

ทรงอังสะย้อมสีแดงร่า
ขี่ม้าชวางหน้าร้องว่าไป
จะรุกราญราวีตีเชียงใหม่
มึงกับกูคงได้เห็นดีกัน ฯ

ครั้นเห็นตัวสังฆราชเถรจิ่วนั้น
กัดฟันหยุดม้าร้องว่าไป
องอาจฤทธีอวดดีใหญ่
จริงเหมือนได้ตรึกตรองทำนองมา

ท่านก็เป็นคนดีมีศีลสัตย์
ฆ่าคนเป็นชีพยับดับชีวา
เช่นนั้นนะเป็นพระไม่มีศีล
มุดหัวมาอาศัยในเมืองเรา
ครั้นมีจิตคิดขบถ
แค้นว่าเราเช่นฆ่าอ้ายพลายยง
ระวังตัวเถิดอ้ายขรัวบ่ระเดี่ยวนี้
พริบตาเดียวประเดี๋ยวต้องม้วยมรณ์

◎ ครานั้นท่านพระสังฆราช
ได้ฟังความลามลวนกวนวิญญาณ์
ชี้หน้าว่าเหวยเย้ยสามนาย
กลับร้าวรานพาลพูดโอหังใจ
กูบวชตัวเป็นขรัวจนแก่หง่ำ
ปัจจามิตรใครคิดเข้าต่อตี
ศีลสันมันก็ไม่เห็นจะขาด
อวดฤทธีว่ามีเวทวิชา
อ้ายหมื่นไวพ่อมึงถึงเสื่องลือ
ตัวมึงเหมือนแมลงเม่าเข้ากองไฟ

◎ พลายเทพรพึ่งเสร็จสิ้นความ
โกรธใจดังไฟไหม้โลกา
ผู้คนบ่นแหลกแตกย่น
พิโรธนักรีบชักพาชี

ไม่ควรมาทำหมิ่นพระศาสนา
พระวินัยท่านว่าบาปไม่เบา
ทำดูหมิ่นศาสนาเล่นเปล่าเปล่า
กูนับถือคือว่าเจ้าคนซื่อตรง
กลับสอพลอทรยศเชียงใหม่ส่ง
จึงได้ตรงเข้าหาญจะราญรอน
จะบั่นบั้นลงด้วยดาบสักร้อยท่อน
จะฟันฟอนเสียให้ยับดับชีวา ฯ

องอาจดีนักได้ศึกษา
โกรธาแค้นขัดในหัทยัย
จะวอดวายก็หารู้ตัวไม่
ไม่ไว้ใยพูดเล่นเห็นเป็นดี
เคยทำสงครามต้องตามที่
กูฆ่าเสียบั่นบั้นหลายพันมา
อ้ายอุบาทว์มึงช่างเก็บมาว่า
แกล้วกล้าอาจองทะนงใจ
ยังไม่ครือผีมือกูเกินไปได้
ดีแล้วกูได้เห็นฤทธา ฯ

เธอลวนลามตัดพ้อต่อว่า
เหลียวดูโยธาก็ไม่มี
ถอยร่นชาวประชาพากันหนี
เข้าต่อตีป้องกันประจัญบาน

08/06/2565

พระสังฆราชอาจองคงทน สำแดงฤทธิรณกล้าหาญ
ไม่ถอยล่าชักม้าเผ่นทะยาน รอนราญรบรุกคลุกคลี
เถรหันพลายพ้นด้วยคาบฉาด จีวรขาดไม่เข้าเท่าเส้นเกศี
ตบมือเปาะร่ำเยาะขึ้นทันที แล้วชักม้ารีบรี่ตรงเข้ามา
พอได้ท่าเถรร่ำเข้าพันฉับ พลายบัวรับป้องปัดสะบัดหน้า
หลวงต่างใจไล่ตลบเข้ารบรา เงื้อหอกร่ำแล้วพุ่งไปทันใด
ถูกเถรปัดหอกกลับกระดอนถอน ติดจีวรยู่เปล่าหาเข้าไม่
เถรหันเข้าพันหลวงต่างใจ คาบไพล่คมยู่ปู้ปี้แบน
เถรโกรธโดดผางจากหลังม้า พันผ่าสองพลายวุ่นวายแล่น
พลายกับเถรทรหดเข้าทดแทน ล้มไถลลุกแล่นล้มปะปน
หลวงต่างใจโดดดีด้วยด้ามหอก เถรออกร่ารับอยู่สับสน
ฉับฉาดพันฟาดกันอลวน เถรคำรนพลายคำรามไม่คร้ามใคร
หลวงต่างใจวางหอกออกหยักรั้ง เถรก็ตั้งหมัดครูลู่เข้าใส่
พระเตะคนบิดติดกันไป พระไล่คนรุกคลุกคลี
ฆราวาสสามานย์ไม่ลดละ ชกพระเจียนจนแทบบ้นปี้
พอพลาดท่าเถรถองเข้าสองที เจ้าพลายตีเถรอุบแล้วทุบอัก
หลวงต่างใจได้ทีโดดตีโปก เถรชกที่สำคัญถูกพันหัก
ทั้งพระทั้งคฤหัสถ์ชัดกันเป็นหลายพัก อีกอักหุนหันประจัญบาน
ลงอ่อนแย่ไม่แพ้กันสักท่า เจ้าพลายล่าเถรถอยคอยต่อต้าน
พลายบัวตัวกล้าวิชาชาญ โอมอ่านมนตร์เวทวิเศษครัน
เสกผ้าปาขว้างลงผางผึง เป็นลมยืออือึงดังสนั่น
ประเดี๋ยวใจกลายเป็นเสือขึ้นมาพลัน วิ่งหมุนหุนหันเข้าราวี

08/06/2565

กระโจนผึงถึงพวกพลมอญ
นายไพร่กระจายวิ่งเป็นสิงคลี
พระครูเถรครั้นเห็นอ้ายเสือโคร่ง
แค้นจิตดังพิษเพลิงกาล
หยิบมงคลทนคงที่ลงยันต์
สำรวมจิตด้วยฤทธิ์ภาวนา
กลับเป็นควายร้ายกาจกำแหงหาญ
เสือเหลืองเย้องย่องมองควาย
เสือกัดควายวัดขวิดขวับ
เสือตะครุบควายฟุบแฝงสกนธ์
เสือควายไล่รุกคลุกคลี
เสือร้ายกลับกลายเป็นผ้าไป

๏ ครานั้นพลายบัวตัวกล้า
น้อยหรือเถรคนวิเศษเจ้าเวทมนตร์
ประเดี๋ยวนี้มึงกับกูได้ดูเล่น
สำรวมคนอ่านมนตร์ฉับพลัน
เกิดเป็นลมเพชรหึงดึงลั่น
ดังคึกคักเป็นยักษ์มาทันใด
ผู้คนพลมอญออกต้อนรับ
เห็นคนกลุ้มยักษ์รุมรบราญ
แต่ละตัวน่ากลัวแสยงขน
สูงเยี่ยมเทียมเท่าเขาคิรี

ซอกซอนไล่กัดเอาบั้นบี้
โยธีบีบั่นไม่ทนทาน
วิ่งกระโพงไล่โยธากล้าหาญ
เถรทะยานโดดขึ้นยังหลังอาชา
ปลดพลันออกจากบนเกศา
เสร็จสรรพจับขึ้นมาแล้วขว้างไป
โดดทะยานเผ่นโผนโจนไล่
ที่ท่าแยบคายดูชอบกล
เสือจับควายรุกอยู่สับสน
เสือคำรนควายร้องก้องไป
อึงมี่เลื่อนลั่นสนั่นไหว
ควายใหญ่กลับลงเป็นมงคล ฯ

โกรธาแค้นคับสับสน
แสนกลท่าทีอวดดีครัน
ให้ได้เห็นฤทธีดีขยัน
หุนหันเสกใบไม้แล้วปรายไป
เสียงสนั่นดินฟ้าสุธาไหว
เสียวไส้ขับพันประจันบาน
ทั้งกองทัพรบรอต่อต้าน
คนหาญยักษ์กล้าราวี
ยืดยัดพัดคนบั่นบี้
อึงมี่ขานโห่เป็นโลกา

08/06/2565

จับชัยบันจนย่อยยับ พลทัพพวกมอญไม่รอหน้า
เข้าล้อมรับยักษ์จับผลาญชีวา จนโยธาตายกลาดพินาศไป ฯ

๏ คราหนึ่งท่านเจ้าคุณสังฆราช ยงอาจราวีคลุกคลีไล่
มองเขม้นเห็นกองทัพย่อยยับไป ถูกยักษ์ไล่ประหารผลาญชีวา
ออกรบรับหมายจับขุนมาร อ่านวิทยาการหาญกล้า
เสกเป่าเท่าไรไล่วิชา ยักษามันกลับลุกคลุกคลี
เดชะขับม้าร่าฟันดาบแทบหัก แข็งขันฟันยักษ์ดาบบั่นปั้น
เดชะตกใจไม่เป็นสมประดี ควบขี่อาชารีบคลาไคล
พอพ้นมาให้ล่ากองทัพ ตั้งค้บผู้คนพลไพร่
เวลาจวนแล้วชวนนิลมัย เร็วไวให้ยิงปืนสัญญา
รวบรวมไพร่นายเข้าไว้เสร็จ ทั้งสมเด็จนิลมัยใจกล้า
หยุดยั้งตั้งประทับที่พลับพลา สั่งโยธามิให้รอออกต่อตี ฯ

๏ ข้างฝ่ายพวกยักษ์ร้ายกายสิทธิ์ เรืองฤทธิ์กล้าหาญชาญชัยศรี
ฆ่าผู้คนบ้านวังเป็นสิงคลี พระสุริย์ศรีจวนลับโพยมมาน
ยักษ์ร้ายกลับหายไปกับตา โยธีหนีหน้าไม่ต่อต้าน
พลายบัวตัวกล้าวิชาการ ชวนท่านหลวงต่างใจรีบไคลคลา
จบพลายเพชรสันเสร็จทั้งรพล จรดลเข้าบุรีที่สุขา
ชัยไพรีไม่มีหา สำรวลร่าชวนกันเข้าวังใน
พร้อมพรั่งหยุดพักตำหนักนอก ร้องบอกกล่าวสาวไทยนายไพร่
คอยรักษาทั่วรอบขอบเวียงชัย อย่าได้ไว้ใจไพรี
กันพลบค่ำย่ำฆ้องกลองกึก ชนะศึกเสียงดังทั้งกรุงศรี
มีพวกขุนนางน้อยใหญ่ในบุรี พากันดีใจจริงทั้งหญิงชาย ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๕๕

เถรจิ๋วได้ครองเมืองเชียงใหม่

๏ ครานั้นเถรจิ๋วกริ้วกราด ดังต้องสายฟ้าฟาดเศียรขาดหาย
ไม่ปลดเปลื้องเคืองขุ่นอยู่วุ่นวาย เราก็ชายชาญพระเวทวิเศษครัน
น้อยหรือครั้งนี้ตีทัพ ย่นยับแพ้พระเวทวิเศษสรรพ์
ซ้ำผู้คนป่นยับดับชีวัน จะผ่อนผันฉันใดไฉนดี
แม้นมิคิดแก้แค้นแทนทด เสียยศมากนักเสื่อมศักดิ์ศรี
เถรคิดจิตใจให้ทวี วันนี้แล้วได้เล่นเห็นกัน
ถึงเป็นตายก็ให้ชายหญิงลือชื่อ จนอื้อฉาวข่าวระบือลือลั่น
ค่ำวันนี้ท่าทีจะดีครัน จะผายผันไปเฝ้าเจ้าธานี
คิดพลางแล้วทางแต่งองค์ สอดทรงอังสะแพรแสศรี
ห่มดองครองรัดกับกายี จรลีจากค่ายผันผายมา
ครั้นถึงยังซึ่งพลับพลาทอง เถรจิ๋วเยื้องย่องเข้าข้างหน้า
ตรงเข้าเฝ้าองค์ทรงฤทธา นิ่งก้มหน้าขัดแค้นแสนทวี ฯ

๏ ครานั้นนิลมัยใจหาญ ครั้นเห็นท่านสังฆราชวิเศษศรี
โศกเศร้าเหงาใจในฤดี แล้วจึงมีพจนารถประภาษไป
ดูก่อนท่านพระครูผู้เฒ่า อย่างไรเล่าวันนี้ผิดวิสัย
เสียทีในที่สนามชัย จะอย่างไรตรองความดูตามการณ์
หรือฤทธิ์เดชเวทวิชาที่กล้าดี หมดไม่มีสิ้นรู้ครูบรรหาร
อย่าช้าไยไขแจ้งแสดงการ ได้คิดอ่านต่อสู้กับหมู่ภัย ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นองค์ท่านสังฆราช ใจอาจรู้เสร็จหาเช็ดไม่
ขึ้นนั่งอาสน์ไม่ขยาดเช็ดขามใจ จึงทูลไปตามคิดโดยกิจจา
ว่าตัวอาตมภาพไม่หยาบหยาม ขอกล่าวความให้บ่ระจักษ์เป็นหนักหนา
ซึ่งพระองค์ผู้ดำรงพระพารา ก็นับถืออาตมาเป็นอาจารย์
อย่าทุกข์ใจเลยที่ไม่คิดแก้แค้น ครั้งนี้แสนสุดจิตต้องคิดอ่าน
ขออาสาผ่าเท้าออกทำการ ตีสถานเชียงใหม่ให้ย่อยยับ
พลายเพชรพลายบัวหลวงต่างใจ จะรุกไล่ราวีตีจับ
มิให้ทันจะสมทบเข้ารบรับ. พันสับเสียให้บ่นไม่ทนทาน
ถ้าแม้นไม่จริงจังดังกล่าว จงผลาญชีพข้าเจ้าสันสังขาร
คืนวันนี้คงเห็นกันไม่ทันนาน ที่คิดอ่านไว้คงเสร็จสำเร็จครัน ฯ

๏ ครานั้นนิลมัยครั้นได้ฟัง หายแค้นดังปรีดิ์เปรมเกษมสันต์
แล้วพระองค์จึงทรงตรัสจานรรจ ถ้าแม่นท่านคิดการรบราญรอน
แก้แค้นทดแทนได้ครั้งนี้ คงเป็นที่ภิญโญสโมสร
จะพุ่งเพื่องเลื่องลือชื่อขจร สถาวรไปชั่วกัลปา
จับอ้ายพลายบัวตัวดี ประหารชีวันสังขาร์
เมืองเชียงใหม่ก็จะได้ดังเจตนา ท่านจะครองพาราสำราญใจ ฯ

๏ ครานั้นเตรจิ้วได้ฟังว่า หัวเราะร่าตอบความไม่ช้าได้
อาตมาจะอาสาเข้าชิงชัย ให้สมใจที่พระองค์ทรงตรึกตรา
แม้นมิได้เชียงใหม่สมใจนึก ไม่ขอตีข้าศึกไปอีกหนา
จะแก้กูขู่ผีมือให้ลือชา แม้นไม่จริงอย่างว่าไม่ใช่ชาย
ว่าพลางแล้วทางอำลา พระสังฆราชราชาร็บผันผาย
บ่าวไพร่ตามกรูเป็นหมู่ราย นาคกรายมาค่ายด้วยทันที

08/06/2565

ครั้นถึงจึงสั่งนายไพร่ ให้ตระเตรียมพร้อมไว้ถ้วนถี่
คอยรักษาค่ายคูดูให้ดี เรานี้จะพากันคลาไคล
เสร็จพลางทางบอกคนสนิท ตามที่คิดไว้เป็นพิธีใหญ่
จัดเครื่องบัตรพลีพลันทันใด ดอกไม้ต่างต่างทุกอย่างมี
ธูปเทียนภระแจะจันทน์น้ำมันหอม พริกพร้อมยำพล่าปลาปิ้งจี่
สำเร็จเสร็จพลันทันที ไม่รั้งรอจรดีตามกันมา
สังฆราชนาคกราบเผยผัน ชนทั้งนั้นแวดล้อมพร้อมหน้า
พอยามเศษเข้าในเขตวัดวา ให้ผู้คนเกี่ยวหญ้ามาพร้อมกัน
แล้วสั่งให้บ่าวไพร่ผูกหุ่น ชุลมุนวุ่นวิ่งเป็นกังหัน
พอสักสองยามเศษก็เสร็จพลัน พากันร่าเริงบันเทิงใจ ฯ

๏ ครานั้นท่านสังฆราชอาจจิต เรื่องฤทธิ์ลือดีจะมีไหน
เห็นฤกษ์ดีที่ท่านำคล่องใจ สั่งให้ปลูกศาลเพียงตา
หมูหมีเป็ดไก่ใส่โตกพาน คาวหวานเครื่องดิ้งมังสา
อาราธนาครูผู้ที่มีศักดา แล้วอัญเชิญเทวาทันใด
อัญเชิญบู่เจ้าเขาคีรี แล้วเชิญภูตผีปีศาจใหญ่
อ่านมนตร์สำรวมตนวุ่นวายไป จุดเทียนชัยลงยันต์ทันที
พอเสร็จอ่านเวทภูตผีพราย แรงร้ายกล้าหาญชาญชัยศรี
อีกทึกโครมเป็นโกลี อึงมี่เสียงลั่นสนั่นมา
บ้างแลบลิ้นผินหน้าตั้งท่าหลอก ตากลอกคึกคักหนักหนา
ผีป่าผีดงพงพนา เจ้าทุ่งเจ้าท่ามากมาย
อึงอื้อทั้งกระสือผีกระหาง ร้องคราง ชุลมุนวุ่นหลาย
ต่างตนวิ่งทั้งหญิงชาย เรียงรายพร้อมหน้ามาพลัน

08/06/2565

ต่างตนเข้าชนไม่หนีเร้น
วิ่งกระโดดโลดไล่กันพัลวัน

◎ คร้านั้นท่านพระครูผู้วิเศษ
แผลงฤทธิ์ล้วนมีต่างต่างมา
ครั้นเสร็จสรรพเภรีขับด้วยพระเวท
เลือกพรายร้ายกาจองอาจใจ
ส่งดาบทองหลางอย่างสมมุติ
อ่านมนต์กำชับสั่งกับมัน
ครั้นสั่งผีเสร็จสรรพชุลมุน
เสกข้าวสารหว่านซัดแล้วบัตรพลี
หุ่นหญ้าตั้งท่าร้องคำรน
กายาอยู่ยงคงกระพัน
พอเสร็จสรรพจัดทัพพลบีศาจ
กระบวนหุ่นหนุนหลังตั้งบิฏกา
เภรีขับด้วยองอาจ
ชักดาบคู่มือถือไว้
พรั่งพร้อมเข้าล้อมเมืองเชียงใหม่
กระบวนหุ่นวิ่งวุ่นเป็นโกลา

◎ คร้านั้นจึงท่านหลวงต่างใจ
เสียงผู้คนเกรียวกราวฉาวบุรี
หลวงต่างใจให้ประหวั่นพรั่นจิต
ผันผายเรียกพลายทั้งสองรา
กินเครื่องเซ่นกลอกหน้าเมาบ้าหรั่น
เฮฮาพากันเกรียวกรูมา ฯ
แลดูเพศบีศาจอาจกล้า
แกล้วกล้าอาจองทะนงใจ
เรืองเดชวิทยาจะหาไหน
เอาไว้แต่ที่ดีดีครัน
เป็นอาวุธของผีพรายร้ายขยัน
จงพากันรบสู้พังบุรี
ก็ตรงมาหาหุ่นผูกไว้ที่
เรียกให้ผีสิงสู่เข้าอยู่พลัน
กลายเป็นคนวนวิ่งดังกังหัน
ใครแทงฟันไม่ตายวายชีวา
ล้วนองอาจเชี่ยวชาญหาญกล้า
เฮฮาโห่ลั่นสนั่นไป
สามารถขึ้นอาชาไม่ช้าได้
แล้วรีบยกพลไกรออกเคลื่อนคลา
บีศาจใหญ่โห่กราวฉาวฉ่า
เฮฮาพรั่งพร้อมล้อมบุรี ฯ
กับพลายบัวหลับไหลอยู่ในที่
โยธีโห่ลั่นสนั่นมา
ไม่ทันคิดผุดลุกขึ้นผวา
มือคว้าได้หอกวิ่งออกพลัน

08/06/2565

พลายเพชรพลายบัวตัวกล้า
ไม่ทันจะล้างหน้าขึ้นม้าพลัน
แลไปดูผู้คนเห็นย่นยับ
ต่างคนต่างคิดเห็นผิดที
แลเขม้นเห็นท่านอาจารย์จิ๋ว
แค้นโกรธต่างกระโดดเข้าโรมรัน
พลหุ่นวุ่นวิ่งสิงคลี
คนหมุนหุ่นวิ่งยุทธนา
พวกลาวฉาวโห่เป็นโกลา
สมทบรบรุกคลุกคลี
ฝ่งบีศาจกลาดกลุ้นตะลุมบอน
คนแทงหุ่นหยุ่นหยุ่นเปล่าไป

◎ ครานั้นพลายบัวตัวกล้า
ชักพาชีวิ่งรี่เข้ารบรา
พลหุ่นหมุนไล่ราวี
ล้อมตัวพลายบัวกลุ้มไป
บีศาจกล้านำหน้าทัพรบ
ออกนอกเขตเชียงใหม่ไปทันที
หลวงต่างใจพลายเพชรเข้าราญรบ
จะฆ่าฟันมันเท่าไรไม่วายปราณ
คิดจะใคร่ล่าทัพกลับบุรี
ออกสมทบรบสู้ดูกำลัง

จากที่ไสยาขมีขมัน
ผลุนผลันออกมาหน้าธานี
พลทัพในเวียงชัยก็พ่ายหนี
ว่าข้าศึกครั้งนี้ใหญ่สำคัญ
จิตฉิวใจมุ่นหุนหัน
ฟาดฟันพลทัพรับรบรา
สมทบทัพผีขนานหน้า
คนกล้าหุ่นแข็งทะแยงตี
ต้านหน้าต่อประจัญไม่หันหนี
คนดีหุ่นรับฉับไว
ราญรอนรบสู้หมู่ใหญ่
ไม่บรรลัยด้วยอาวุธยุทธนา ฯ

หุนหันแค้นขัดสหัสสา
บีศาจกล้าโห่ฉาวเกรียวกราวไป
พวกผีเกรียวกราวฉาวใหญ่
พลายก็ไล่รบรุกคลุกคลี
พลายตลบเลี้ยวไล่ไพล่หนี
ข้ามคีรีถิ่นทางกลางดงดาน
สมทบผู้คนอลหม่าน
เต็มชานไม่ผ่อนอ่อนกำลัง
วันพรุ่งนี้เกณฑ์ทัพให้คับคั่ง
แล้วจึงตั้งพิธีให้ดีครัน

08/06/2565

ถ้าเป็นหุ่นหรือผีบ้าจ
ที่องอาจเรี่ยวแรงแข็งขยัน

จะอ่านมนต์ให้สกนธ์กลับกลายพลัน
คงได้เล่นกันให้เห็นจริง

คิดพลางแล้วทางร้องประกาศ
ว่าเหวยขรัวสังฆราชผู้ยอดยิ่ง

มึงกับกูคงได้ดูกันจริงจริง
วันพรุ่งนี้สิ้งจะกลายคน

ว่าพลางแล้วทางหลวงต่างใจ
สั่งไพร่ตั้งค่ายสับสน

ให้เลิกทัพไม่รับรอประจญ
เรียกพลคืนหลั่งเข้าวังพลัน ฯ

๏ ครานั้นเถระจึ่งอาจารย์ใหญ่
ขับหุ่นหมุนไล่เป็นกังหัน

ตลบหลังเข้าวังเชียงใหม่พลัน
ชุดน้ำมันจุดเข้าเผาบุรี

ตึงตังดังเปรี้ยงเสียงสนั่น
เลื่อนฉั่นสะท้านท้องวิถี

ราชวังทั้งสี่ทิศติดอัคคี
ชาวบุรีวิ่งแยกแตกกันไป

พลทัพช่วยดับกันทั้งหมด
จะดักน้ำเข้ารดไม่หวาดไหว

อัคคีพลุ่งพุ้งพุ่งขึ้นวุ่นไป
ติดเวียงชัยไหม้ลุกขึ้นคลุกคลี

เถรจึ่งได้ทีเข้าตีวุ่น
คุมหุ่นเกลื่อนกลาดบีฑาจผี

สมทบรบรันประจัญตี
โยธีบ่นแหลกแตกไป

ท่านหลวงต่างใจกับพลายเพชร
ใจจะเด็ดเสียเพราะรบตลบไล่

พลหุ่นหมุนจับฉับไว
หลวงต่างใจหุนหันประจัญบาน

พลายเพชรชิงหน้าชักฬ่าฟัน
ออกยืนคอยจับสับประหาร

รบกับหุ่นหมุนสู้อยู่เป็นนาน
รอนราญเหนื่อยอ่อนไม่ผ่อนใจ

แทงหุ่นหยุ่นหยุ่นยวบเบ่ลำ
ไม่เข้าสักนิดผิดวิสัย

เกิดวิบัติขัดข้องหมองใจ
พอแลไปเห็นไฟติดธานี

จะกลับหน้าถอยหลังยังหยุด
อุตลุดผู้คนบ่นบ้า

ชุลมุนว่องเป็นสิงคลี
โยธีแตกบ่นไม่ทนทาน

08/06/2565

พลายเพชรตั้งจะเด็ดสักเจ็ดท่อน
ควบม้าผ่าตรงออกดงดาน
หลวงต่างใจนั้นไพล่เร็วรี
ลัดทางหว่างผาศิลาลัย

๏ ครานั้นนางเวสิวโสภา
ต้องฤทธิ์เกิดพิษอัคคีพาน
โฉมตรุ่นางเวสิวนั้น
กับแม่ผัวพรั่นตัวตกใจ
เร็วโหวยมันขโมยเข้าปล้น
ฉวยผ้าบี่ตนมห่มคล้องคอ
มือซ้ายไขว่คว้าพาเวสิว
เก็บเข้าของเงินทองเร็วพลัน
ตัดทุ่งมุ่งออกนอกสำนัก
ในเชียงใหม่ไฟลุกเป็นโกลา

๏ ฝ่ายข้างพวกหญิงชายนายไพร่
บ้านแตกเมืองแตกสาแหรกพัง
บ้างอ้ายพวกภิกขาหน้าด้าน
ดีใจว่ากูได้สุขสบาย
ที่บางคนโกหกย่องฉกลัก
พวกดีชิงก็วิ่งออกเกรียวกราว
อ้ายคนคุกทุกข์ร้อนก็ผ่อนหาย
บ้านแตกแหกคุกไม่ทุกข์ครัน
กำเริบร้อนปานไฟบรรลัยผลาญ
ลัดบ้านตัดทุ่งมุ่งไป
จากธานีวิ่งร่าไม่ปราศรัย
พลัดกันไปสามนายแทบวายปราณ ฯ
กับนางศรีมาลายอดสงสาร
ผู้คนอลหม่านตื่นแตกไป
นางพึ่งมีครรภ์สามเดือนได้*
ร้องเรียกเหล่าสาวใช้จนแสบคอ
เต็มทนลุ่นล่อนจ่อนจ่อ
มือขวาคว้าห่อของสำคัญ
เหมือนลมปลิวว่องดังกับกังหัน
ให้สาวใช้ผายผันแบกตามมา
ไปหยุดพักสิงขรชะง่อนผา
ชาวพาราหนีตรงเข้าดงรัง ฯ
ตกใจไม่ระงับดับดัง
ด้วยกำลังชุลมุลวุ่นวาย
เต็มกรานอดอยากลำบากหลาย
วุ่นวายเข้าชิงวิ่งราว
เสียงก็กดักเฮฮาโห่ฉาว
ไทยลาวแย่งทรัพย์นับร้อยพัน
วุ่นวายเฮฮาจ้าละหวั่น
เอาไม้รันหัวผู้คุมรุมตี

---

* ตอนที่ ๔๘ หน้า ๑๐๖ ว่าศรีมาลาบวชเป็นชีอยู่ที่วัดเวไร ต่อมาในตอนที่ ๕๓ หน้า ๑๔๒ หลวงต่างใจทูลสมเด็จพระจักรพรรดิว่าศรีมาลาอยู่ที่บ้านจะมทอง และหน้า ๑๘๓ ว่านางเวสิวมีบุตรกับพลายเพชรคนหนึ่งแล้ว ชื่อพลายสังวาลทอง อายุสิบห้าปี ครั้นถึงตอนนี้ว่านางเวสิวเพิ่งตั้งครรภ์ และนางศรีมาลาก็อยู่ในเมืองเชียงใหม่ด้วย

08/06/2565

ผางผึงอึงฉาวดังกราวเขน
ผู้คนบ่นวั่งะบ่นสิงคลี
ครั้นสว่างส่างแสงทินกร
บ้านเมืองบ่นผู้คนในหารา

◎ ครานั้นท่านพระสังฆราช
พอสว่างส่างแสงอโณทัย
จัดแจงแต่งรายต่ายคู
กะเกณฑ์พวกรามัญทั้งนั้นมี
บ้อมคูประตูธานิน
ถ้าแม้นมีศัตรูจู่ชิงชัย
จะประหารผลาญชีพให้พินาศ
มิให้เครดูอย่างต่างกันมา

◎ ครานั้นเสนาพระยามอญ
รู้บนตัวกลัวชีวันจะบรรลัย
ให้รักษาบ้อมประตูคูหอรบ
ครั้นเสร็จสรรพกลับเข้ามาในวัง

◎ ครานั้นท่านพระสังฆราช
จัดแจงแต่งองค์พลันทันที
ห่มดองครองแพรแสศรี
สานุศิษย์สี่คนตามลนลาน
ครั้นถึงยังชิ่งที่ประทับ
พระสังฆราชอาจองทรงศักดา

โพนเพนวิ่งออกนอกกรุงศรี
ออกจากที่เชียงใหม่รีบโคลคลา
ในนครเกิดภัยใหญ่หนักหนา
ทั้งเดหาหนีซ่อนสัญจรไป ฯ

ครั้นสมมาดได้เวียงเมืองเชียงใหม่
คลาโคลเข้าในพระบุรี
ทั้งประตูหอรบครบทั้งสี่
ให้รักษาหน้าที่ทุกคนไป
ทั่วทั้งสันเรียงรายนายไพร่
เข้าต้านใครไม่ไว้ซึ่งชีวา
พันคอขาดประจานไว้ให้ขายหน้า
โยธารีบร้อนอย่านอนใจ ฯ

รีบร้อนเร็วราไม่ช้าได้
กะเกณฑ์ไพร่พร้อมหน้าดาประดัง
สมทบคอยรับอยู่คับคั่ง
บอกเถรดังสัจจาที่พาที ฯ

องอาจเรืองเดชวิเศษศรี
สอดสวมอังสะสีดอกพุดตาน
จรลีรีบออกนอกสถาน
ล้อพงดงดานเร่งรีบมา
ผู้คนคับคั่งพรักพร้อมหน้า
เข้าทูลกิจจาด้วยทันที

08/06/2565

เมื่อคืนนี้อาตมากรีธาทัพ
รบศึกบั่นบั้นทึ้งเวียงชัย
อ้ายตัวนายพลายเพชรเจ้าเชียงใหม่
วิ่งตรงเข้าดงเมื่อคืนนั้น
บอกไพร่ให้เผาเชียงใหม่
ไพร่พลย่นยับอัปรา
อาตมากรีธาพลออกจับ
ชาวบุรีพ่ายหนีจากเวียงชัย
บัดนี้พระบุรีเชียงใหม่นั้น
ขอพระองค์จงทรงกรีธา

๏ ครานั้นนิลมัยใจกล้า
ตบพระหัตถ์ตรัสชมว่าสมกระไร
มิเสียทีท่านมีชื่อฤทธิ์เดช
ได้เรียนรู้ครูประสิทธิ์วิทยา
ในครั้งนี้ท่านตีเมืองเชียงใหม่
แม้นเสร็จสรรพเราจะกลับมอบนคร
ตำริพลางทางสั่งโยธา
รีบยกพลตันตรงเข้าดงรัง
จะได้หยุดหย่อนผ่อนพัก
เร็วราอย่าช้าพากัน

๏ ครานั้นฝ่ายท่านอำมาตย์มอญ
รีบยาตราจากพลับพลาเร็วไว
ดังดับพรักพร้อมล้อมเชียงใหม่
หลวงต่างใจพลายบัวตัวดี
ออกรุกรบตลบไล่ไพล่หนี
อาตมาราวีรบรา
จุดไฟในสถานบ้านเคหา
เสียงเฮฮาวิ่งตรงเข้าดงไป่
ดังดับพลหุ่นหมุนไล่
ย้ายแยกแตกไปไม่กลับมา
ได้เสร็จสรรพ์สมมาดปรารถนา
ยาตราเข้าไปพักตำหนักใน ฯ

พึ่งวาจาสังฆราชองอาจใหญ่
ครั้งนี้ได้ดังใจจินตนา
มนตร์เวทเชี่ยวชาญหาญกล้า
เข้าอาสาทำการราญรอน
ไม่ลำบากยากใจเหมือนแต่ก่อน
ให้ถาวรครองบุรินเป็นปีนวัง
เร็วเร่งท้าวพระยาคับคั่ง
เราจะเข้าไปยังเชียงใหม่พลัน
เข้าสำนักเชียงใหม่ริมไพรสัณฑ์
ผายผันรีบร้อนอย่านอนใจ ฯ
ยอกรกราบก้มบังคมไว้
สั่งไพร่บอกกันทันที

ปีกซ้ายปีกขวากองหน้าหลัง
ฝูกช้างพลายร้ายกล้าทั้งพาชี
นิลมัยสมใจแสนยินดี
ถือคาบคู่ใจงามพรายพรรณ
เสนาแวดล้อมพร้อมหน้า
ลนลานขานโห่เบ็นโกลี
พระองค์เสด็จทรงช้างพลาย
เภรีแคร่แห่หามตามกันมา
ครั้นถึงยังชิ่งพระบุรี
พรั่งพร้อมพากันท้นใด

๏ ครานั้นนิลมัยชัยชาญ
ตีกรามงามตาสง่าดี
ผู้คนพลรบครบถ้วน
พุ่งพ้องเข้าเมืองสำราญกาย
ที่โลภมากอยากได้เข้าของ
บ้างก็หาเอมโอชโภชนา
ครั้นเสร็จสรรพแล้วกลับสู่ที่
พักสบายคลายร้อนผ่อนใจ

๏ ครานั้นนิลมัยฤทธิรงค์
ประทับนั่งปรางค์รัตน์ชัชวาล
อาราธนาพระมหาสังฆราช
ท่านก็ดีมีฤทธิ์ประสิทธิ์ใจ

คาประดังเสียงฆ้องหึ่งอึงมี่
เสร็จพลันทันทีมีครบครัน
สอดทรงเครื่องมณีเกษมสันต์
ผายผันจากพลับพลาไม่ช้าที
ปีกซ้ายปีกขวาอึงมี่
รีบยกโยธีไคลคลา
ผันผายเดินด่วนขบวนหน้า
เสียงโยธาโห่อึงคะนึงไป
กรูกรีรีพลเข้าอาศัย
เข้าในวังพลันทันที ฯ

เที่ยวชมสถานย่านวิถี
ในบุรีแสนสุขสนุกสบาย
แต่ล้วนโยธามากหลาย
เที่ยวสบายสรวลเสกันะยะยา
เก็บเอาเงินทองทั้งแพรผ้า
หมี่เหล้าข้าวปลาสำราญใจ
อึงมี่วุ่นวายทั้งนายไพร่
อยู่ในเวียงเชียงใหม่สุขสำราญ ฯ

อาจองแกล้วกล้าศักดาหาญ
แล้วมีพระโองการดำรัสไป
มาร่วมอาสน์แล้วพระองค์ทรงปราศรัย
จะบวชไปให้ขัดข้องไม่ต้องการ

08/06/2565

ข่อนิมนต์ท่านลาสิกขาบท
ครองเวียงเชียงใหม่ให้สำราญ
ตัวของเราจะลากลับธานี
ท่านพระครูจงอยู่ให้สุขใจ
แม้นนานไปภายหน้ามีข้าศึก
เร่งส่งบอกออกไปให้ทันที

◎ ครานั้นเถรจิ่วสังฆราช
เถรนึ่งนึกตรึกความตามปัญญา
ตัวเราเป็นสงฆ์ทรงสิกขา
กุศลศีลเสื่อมสิ้นไม่มีดี
สึกออกไปก็ได้เป็นถึงเจ้า
คงผาสุกทุกข์ภัยไม่บีฑา
เงินทองสมบัติจัตุรงค์
คงตกอยู่กับกูเป็นแม่นใจ
พอคิดแล้วเท่านั้นทันที
ว่าพระองค์จะทรงโปรดปราน
อันเชียงใหม่พลไกรคาษคืน
พอถึงปีต้องมีบรรณาไป

◎ ครานั้นพระองค์ได้ทรงฟัง
รับสั่งให้ชาวคลังในวังมา
พร้อมเสร็จแหวนเพชรเครื่องประดับ
ครั้นสำเร็จเสร็จพลันทันที

ได้เลื่อนยศมีศักดิ์อัครฐาน
ไม่ช้านานก็จะสืบสกุลไป
สู่ที่หงสาพาราใหญ่
ครอบครองในจังหวัดปัถพี
เข้าเหิมฮึกรบสู้บุรีศรี
เราจะกรีธาทัพรีบกลับมา ฯ

พึ่งประภาษจอมพงศ์เมืองหงสา
คิดว่าเราบวชไปก็ไม่ดี
คิดพันฆ่าผู้คนบ่นบี
ขืนบวชไปไม่เป็นที่เจตนา
ครองแคนค้าวเชียงใหม่ใหญ่นักหนา
แต่นี้มาคนดีไม่มีใคร
ของพลายยงสร้อยฟ้าทั้งนาไร่
นานไปเชียงใหม่สุขสำราญ
เถรมีความชอบตอบสาร
ก็สุดแล้วแต่การจะเป็นไป
ก็ต้องนิ้นหงสาพาราใหญ่
ถวายไทบพิตรอิศรา ฯ

สมหวังดังมาดปรารถนา
เบิกเสื้อผ้าม่วงต่วนล้วนดีดี
วาววับเรืองรองผ่องศรี
นิมนต์พระในบุรีมาเร็ววรา

08/06/2565

ประจุขาดเปลื้องผ้าพาดทั้งสบง
สำรวมตนรดน้ำมนต์ตามตำรา
แต่งให้เถรจิ่วนั้นเป็นใหญ่
มอบสมบัติขัตติยาในธานี
ชาวประชาเสนาพร้อมพรั่ง
บำรุงช่วยอวยสวัสดิ์กำจัดภัย

๏ ครานั้นพระองค์ผู้ทรงเดช
ครั้นเสร็จสรรพฉับพลันทันเวลา
สั่งสมิงมะตะราพระยานาย
รีบรัดจัดขบวนให้ถ้วนครัน

๏ ครานั้นพวกท่านอำมาตย์มอญ
สั่งสารวัดปลัดโยธี
พอได้ฤกษ์ก็เลิกจัตุรงค์
ออกจากเวียงเชียงใหม่รีบไคลคลา
สึกส่งตามมาดปรารถนา
แล้วนุ่งผ้ายกทองงามผ่องดี
ครอบครองเชียงใหม่ได้สุขี
ให้เป็นที่ชื่นบานสำราญใจ
ทั้งพระสังฆราชวัดป่าใหญ่
สิ่งใดมิให้มีมาบีฑา ฯ

หลักประเทศลือเลื่องเมืองหงสา
พระราชาเอื้อนอรรถดำรัสพลัน
ให้ผันผายเร็วรี่ขมีขมัน
จะผายผันกลับหลังยังธานี ฯ

รีบร้อนไม่นึงออกวิ่งจี๋
เร็วรี่เตรียมกันทันเวลา
ทวนธงแห่แหนแน่นหน้า
คืนหลังยังหงสาธานี ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๕๖

นางศรีมาลากับนางเวสิวพบพลายมณีนาถ และกำเนิดพลายสุริยัน

๏ มาข้าจะขอกลับกล่าว แถลงเล่าเค้ามวลเว้นที่
ให้ท่านผู้นั่งฟังเล่นเห็นดี เหนื่อยเต็มทีขยับกรับขับเสภา
ถึงพลายบัวด้วยองอาจ เมื่อบิศาจแวดล้อมพร้อมหน้า
จะฆ่าฟันมันไม่วายชีวา โกรธาขัดแค้นแน่นใจ
ของดีวิเศษมีต่างต่าง ทุกอย่างหาติดเอามาไม่
มัวหันหน้าร่าวิ่งชิงชัย หลงไปในไพรพนาวา
นับเสร็จสิบเอ็ดวันสัญจร ดงดอนทางไปไกลหนักหนา
เห็นเขาเขินเนินทางหว่างศิลา เข้าพึ่งผาหยุดยั้งกำบังกาย
สำรวมตนอ่านมนต์แล้วเรียกลม ด้วยอาคมครูบรรหารนานหลาย
พอเสร็จมนต์เกิดวิกลเป็นพระพาย มากมายพัดอึงคะนึงมา
พฤกษาสูงยูงยางหักสะบั้น ภูเขาลั่นดังจะแยกออกแตกอ้า
หอบเอาผีภูตพรายหายกายา พอลมซาพลายบัวค่อยสร่างใจ
แลดูแถวแนวทางหว่างสิงขร หนทางจรวิ่งมาในป่าใหญ่
ไม่รู้ว่าหลงมาตำบลใด จะกลับไปก็ไม่แจ้งแห่งมรรคา
ซ้ำอาชาม้าดีที่ขี่ขับ ก็ย่อยยับหลบลี้หนีเข้าป่า
สงสารพลายแทบวายชีวาสังขาร โศกาก้ำสรดสลดใจ
ครั้นจะคิดคืนหลังยังธานี ก็เป็นที่กลับใจไปไม่ได้
พลัดดงหลงทางอยู่กลางไพร จะกลับไปก็ไม่แจ้งแห่งทางมา

08/06/2565

จะตัดทุ่งมุ่งตรงเข้าดงกว้าง หาหนทางที่จะไปไกลนักหนา
คิดพลางพอค่อยสร่างโศกา น็กว่าเราก็มีฤทธิไกร
ถึงจะตกทิศใดไม่ย่อท้อ เราก็พอจะสู้ศัตรูได้
ได้เล่าเรียนวิชาการจนชาญชัย ตกไหนก็ไม่กลัวตัวมรณา
คิดแล้วทันทีไม่รีรอ ฉวยได้มีดหมอเหน็บร่า
ค่อยซ้ำเลื่องเยื้องย่องมองทางมา ลงจากภูผาแล้วคลาไคล
ตัดทุ่งมุ่งตรงเข้าดงกว้าง ไม้สูงยูงยางแลไสว
ร่มระรื่นพื้นทรายรายไป หรึงหริ่งเรไรจับอุรา
เจ้าพลายพังวังเวงวิเวกจิต หวนคิดถึงแว่นแก้วเสน่หา
ตั้งแต่พรากจากบ้านจอมทองมา ไม่เห็นหน้านวลน้องสุดหมองใจ
ได้นอนแนบแอบนวลสงวนชื่น แต่เมื่อคืนวันบิดาน้องยกให้
พอเช้าตรู่สุริโยอโนทัย ก็จากไกลกันมาเป็นช้านาน
ตั้งแต่ทำสงครามตามสั่รบ เลยไม่พบน้องรักสมัครสมาน*
เคราะห์กรรมนำตรงมาดงดาน จะกลับบ้านก็หลงงงงวยไป
กรรมแล้วแว่นแก้วของพี่เอ๋ย เวรใดเลยวิบัติชัดให้
อยู่ด้วยกันหลักหลักพลัดกันไป เวรใดตามพรากให้จากมา
โศกพลางไม่สร่างคร่างครวญ รัญจวนในใจให้โหยหา
แข็งจิตสุดคิดในอุรา แข็งใจไคลคลาทันที
แลตูพฤกษาในป่าดง ริมพงเชิงหวายชายวิถี
หอมสุคนธ์มณฑาสารภี มะลุลีชูช่ออรชร

---

* ตอนที่ ๕๓ หน้า ๑๘๓ กล่าวว่าเมื่อพลายเพชร พลายบัว ตีเชียงใหม่ได้แล้ว ได้ครองบ้านครองเมืองเชียงใหม่ต่อมา พลายบัวมีบุตรกับนางแว่นแก้ว ชื่อพลายอนันต์ อายุได้เจ็ดปี มาถึงตอนนี้กลับว่าตั้งแต่จากกันที่บ้านจอมทองแล้วมิได้พบกันอีกเลย

08/06/2565

จำปีสุ่นบุนนาค ตูมกากาฝากทิ้งถ่อน
ดัดเค้าสาวหยุดพุดชจร มะลิซ้อนซ่อนชู้ชมพูพวง
เกดแก้วกระถินอินจันทน์ สุกงอมหอมครันหล่นร่วง
แมงคุดละมุดเป็นพวง ยมโตยโรยร่วงดาษดา
เจ้าพลายโหยหิวหอบให้บอบช้ำ ตรมระกำอยู่ด้วยรักหนักหนา
เห็นผลาผลหล่นดาษกลาดเกลื่อนตา ชมเพลินเดินมาเก็บกินพลาง
พระสุริยาเวลาจวนย่ำเย็น สัตว์สิงห์วิ่งเผ่นทั้งถิ่งค่าง
ขึ้นต่ายงนต้นไม้ตะเคียนยาง ร้องคราวเสียงขรมระงมไป
นางชะนีเหนี่ยวไม้ไทรโหน กู่ตะโกนเสียงก้องร้องไห้
เจ้าพลายพังวังเวงวิเวกใจ หวนอาลัยคิดถึงน้องหมองอุรา
บ่านฉะนี้แก้วพี่จะวิโยค เศร้าโศกนอนคอยละห้อยหา
ทุกข์ร้อนไม่ผ่อนสักเวลา คิดขึ้นมาแล้วก็ยิ่งเสียน้ำใจ
อกเอ๋ยไม่เคยจะตกอับ ยุบยับแสนยากลำบากใหญ่
เดินดงหลงทางกลางไพร สักเมื่อไรจะได้พบประสบนวล
เพียงเอ๋ยผีสางกลางเถื่อน ช่วยเตือนใจน้องประคองสงวน
อย่าให้เศร้าโศกศัลย์รัญจวน จนกว่านวลน้องกับพี่จะพบกัน
ทั้งตัวข้าก็อย่าให้หลงดง ช่วยนำส่งให้ถึงเคหานั่น
แม้นประสบพบพักตร์น้องรักพลัน จะแต่งสรรพ์เบ็ดไก่สุราบาน
รำพันพลางมาในกลางพนาวาศ น้ำค้างหยาดหนาวใจในไพรสาณฑ์
เย็นสยองพองเกล้าหนาวสะท้าน ปานประหนึ่งชีวันจะบรรลัย
ถึงซุ้มเชิงเพิงผาศิลาลาด รุกขชาติเขียวชอุ่มพุ่มไสว
หยุดสำนักพักผ่อนหย่อนใจ เสียงเรไรหริ่งรอบขอบคีรี

สัตว์สิงห์ร้องลำพองเผ่น
พลายสำนักพักนอนผ่อนอินทรีย์
พลายคะนึงคิดถึงเจ้าแว่นแก้ว
ครวญคร่ำร่ำคะนึงรำพึงใจ

๏ ครานั้นนางเวสิวโสภา
โศกาอารมณ์ไม่สมประดี
เวสิวนวลละอองท้องแก่
เวรกรรมได้กระทำแต่ก่อนมา
บ่าวไพร่สามคนออกขนตาม
หลีกลัดตัดทางกลางไพรวัน

๏ ครานั้นจึงโฉมนางเวสิว
เดินทางมาในกลางพนาลัย
นิจจาเอ๋ยไม่เคยเดินดงดอน
ห้วยครอกซอกธารชานชลา
บาทาเหยียบยอบบอบระบม
เดินพลางแล้วนางคร่ำครวญ

๏ ครานั้นนวลนางศรีมาลา
ร้อนจิตตละพิษอัคคี
กรรมเอ๋ยกระไรเลยมาตกอับ
เมื่อครั้งนั้นต้องพ้นเจียนมรณา
หมายใจจะไปยังกรุงศรี
เสียใจในฤทัยแสนเดือดดาล

โลดเต้นออกคะนึงอึงมี่
พระสุริย์เย็นศรีย่ำค่ำลงไป
ไกลแล้วจากน้องหมองไหม้
เลยหลับไหลอยู่ในทางหว่างคิรี ฯ

กับนางศรีมาลามารศรี
หนีอัคคีโพยภัยไคลคลา
ทุกข์แท้ลำบากยากหนักหนา
พรากลูกนกกามันตามทัน
หาบหามเข้าของระมัดมั้น
รีบพากันเข้าป่าคลาไคล ฯ

หอบหิ้วหม่นหมองร้องไห้
ต้องแดดลมระทมใจอ่อนอุรา
สิงขรแถวทางหว่างผา
แดดจ้าลมต้องหมองนวล
แสนระทมใจงามทรามสงวน
จิตกระสันบิ่นบ่วนถึงสามี ฯ

เวทนาลูกสะใภ้ให้หมองศรี
มาจ่อจี้อุระนางพลางโศกา
ยุบยับเพียงชีวังจะสังขาร์
ครั้งนี้มาพลัดเมืองเคืองรำคาญ
ถิ่นที่ไม่รู้จักเป็นหลักฐาน
มิรู้ที่จะคิดอ่านประการใด

08/06/2565

พลบค่ำย่ำเย็นสนธยา
ครั้นรุ่งเช้าเข้าป่าพากันไป
แต่เดินทางกลางป่าสิบห้าวัน
อดอยากกรากกรำแสนลำคาญ
หุงข้าวหาปลากินริมไร่
มิให้ใครพบตนกลัวคนพาล
ไกลประเทศเขตขัณฑ์ถิ่นสถาน
ไม่มีความสำราญสักเวลา ฯ

◎ ขอกลับกล่าวเล่าความแต่เบื้องต้น
แต่เดิมทีก็มิได้กล่าวมา
เมื่อแรกนั้นนางไต้พลายชุมพล
อยู่ด้วยกันไม่ทันกี่เดือนมี
นารีมีครรภ์ชีน่อนอ่อน
คลอดบุตรสุดที่รักพักตร์อำไพ
เฉิดฉายชื่อพลายมณีนาถ*
บวชเป็นสงฆ์ทรงศีลอภิญญา
มารดาคอยหาสำรับส่ง
ค่อยอยู่มาผาสุกทุกคืนวัน
วันนั้นเช้าตรู่สุริโย
นุ่งสบงทรงจีวรร้อนอุรา
หลีกลัดตัดทางมากลางทุ่ง
พอเลี้ยวเข้าป่าละเมาะยวมเกราะห์ดี
ผ่อนนั่งอยู่หว่างเชิงสิงขร
กับหญิงสาวคราวงามอร่ามตา
บุตรท่านชายพลายชุมพลตัวกลั่นกล้า
คือลูกนางสร้อยระย้านารี
เป็นผัวตนปรีดิ์เปรมเกษมศรี
เจ้าพลายหนีทิ้งนางไปห่างไกล
อาวรณ์รัญจวนหวนไห้
อายุนั้นก็ได้หลายปีมา
อยู่บ้านพาศเขตแขวงตำแหน่งป่า
เรียนวิชาเป็นนักเลงแสนเกรงครัน
ให้พระสงฆ์เช้าเย็นประเคนฉัน
ชาวบ้านนั้นนับถือเลื่องลือชา
แสงอโณทัยส่องสว่างหล้า
ตะพายบาตรยาตราจากกุฎี
หมายมุ่งจะเที่ยวเดินเนินวิถี
ประสบพบนารีศรีมาลา
เหนื่อยอ่อนปรับทุกข์ไม่สุขา
บ่าวข้าคุมของไว้กองกัน

---

* ตอนที่ ๔๕ หน้า ๖๐ ว่า พลายชุมพลกับนางสร้อยระย้า ไม่มีบุตรด้วยกัน จนกระทั่งพลายชุมพลตายนางสร้อยระย้ากลับไปอยู่เมืองพิมาย ถึงตอนนี้กลับว่าพลายชุมพลทิ้งนางสร้อยระย้า และว่ามีบุตรชื่อพลายมณีนาถ

08/06/2565

เอะสีกานี่มาจากไหนเล่า
บริสุทธิ์ผุดผ่องละอองครัน
ประหลาดใจใครหนอไม่รู้จัก
คิดแล้วพระสงฆ์ผู้ทรงญาณ
ว่าอุบาสิกามาจากไหน
อย่าเอื้อนคำอำพลางทางสัจจา

◎ ครานั้นศรีมาลายาใจ
เล่าความไปตามคดีมี
แล้วเล่าความตามยุบลแต่ต้นเรื่อง
ตั้งแต่ต้นคลอดจนปลายมา
เป็นเมียพระหมื่นไวยชัยชาญ
ครั้งนี้มาญาติกาก็ไม่มี

◎ ครานั้นพระพลายมณีนาถ
พลายชุมพลบิดาข้าแน่ใจ
สีกาเล่าสมกับเค้าข้อลิขิต
ท่านพระสงฆ์นั่งลงด้วยเร็วรา
รูปนี้แลคือบุตรพลายชุมพล
อย่าทุกข์จิตเลยค่อยคิดตรึกตรองการ
สร้อยระย้าโยมข้าอยากพบปะ
อย่าช้าไยเชิญไปเสียทันที

◎ ครานั้นนวลนางศรีมาลา
ค่อยผ่าสุกคลายทุกข์ในฤทัย
มิใช่ชาวบ้านนี้เป็นแม่นมั่น
ผิวพรรณผู้ดีไม่มีปาน
จำจะหยุดถามซักเอาหลักฐาน
กล่าวสารไถ่ถามตามสงกา
ทุกข์ร้อนอย่างไรให้เร่งว่า
อาตมาอยากจะแจ้งแห่งคดี ฯ

ยกมือไหว้พระสงฆ์ผู้ทรงศรี
ว่าฉันนี้พลัดบ้านนมนานมา
ที่แค้นเคืองทุกข์ใจใหญ่หนักหนา
ตัวข้าชื่อศรีมาลานารี
พี่ชายท่านพลายชุมพลเรืองศรี
มิรู้ที่จะไปพึ่งผู้ใดใคร ฯ

ใจแหบขาดพั่งคำก็จำได้
ที่โยมเราบอกไว้แต่ก่อนมา
แน่จิตจริงจังเหมือนดังว่า
พูดจาตอบความไปตามการ
แล้วแจ้งความตามต้นที่ไขขาน
ไปพักบ้านอาตมาเคหามี
แกจะไถ่ถามตามที่
เหย้าเรือนมีอยู่ได้สบายใจ ฯ

ได้ฟังว่ายินดีจะมีไหน
ชวนเวสิวลูกสะใภ้ไคลคลา

08/06/2565

บ่าวไพร่หาบของมาตามหลัง
ฝ่ายข้างท่านพระสงฆ์ทรงศีลา
ครั้นถึงยังชิ่งเคหา
เร็วเข้าญาติของเรามาแต่ไกล

๏ ครานั้นสร้อยระย้านารี
ตกใจลงบันไดลนลาน
นั่งยองยองแล้วร้องว่าเชิญท่าน
ร้องเรียกบ่าวว่าอ้ายเสากับอีตา
จัดแจงแต่งหาเสื่ออ่อน
เอาขันน้ำพานรองของข้างใน

๏ ครานั้นอ้ายเสากับอีตา
จัดแจงแต่งเสร็จสำเร็จดี

๏ ครานั้นท่านพระพลายมณี
นี่แน่โยมรูปจะบอกออกสำคัญ
เป็นเมียหมื่นไวยชัยชาญ
เป็นนารีพี่สะใภ้ท่านบิดา
เสียเมืองเคืองเข็ญเป็นสาหัส
หนีเข้าซุ่มซ่อนนอนในไพร
แล้วเล่าความตามนุสนธิ์แต่ต้นมา
จะผันแปรแก้ไขอย่างไรกัน

๏ ครานั้นนวลนางสร้อยระย้า
เข้านั่งใกล้ยกมือไหว้ด้วยทันที

พร้อมพรั่งเดินทางกลางป่า
นำหน้ารีบพาคลาไคล
เรียกโยมเร็วราไม่ช้าได้
จะอาศัยผ่อนทุกข์สุขสำราญ ฯ

เร็วรี่จากเคหาไม่ว่าขาน
ไม่แจ้งการว่าผู้ใดไปไหนมา
ต่างคนสนลานขึ้นเคหา
แขกมาหารีบร้อนอย่านอนใจ
หยิบเอาหมอนออกมาอย่าช้าได้
ยกมาให้พร้อมกันทันที ฯ

พังงายว่าเร็วพลันขมันขมี
ยกมาตั้งยังที่ครบครัน ฯ

พาทีตามจริงทุกสิ่งสรรพ์
สีกานั้นแลชื่อศรีมาลา
ยอดทหารลือฤทธิ์ทั่วทิศา
เดียวนี้มาตกยากลำบากใจ
ต้องเที่ยวพลัดธานีที่อาศัย
นี่บุญหนักหากได้มาพบกัน
ที่มารดาบอกรูปไม่เลกสรรค์
จึงให้ท่านคืนหลังยังธานี ฯ

ครั้นได้ฟังพระว่าเกษมศรี
ว่าหม่อมพี่เคราะห์ร้ายแทบวายปราณ

08/06/2565

นี่บุญหนักหากได้มาปะฉัน
เราเป็นญาติกันมาก็ช้านาน
เชิญสำนักพักผ่อนอย่าร้อนจิต
การเท่านี้มิพอที่จะเป็นไร

๏ ครานั้นนวลนางศรีมาลา
ปากว่าตาตูอยู่เป็นนาน
อยู่มาช้านานท่านย่าปู่
สมณะพระสงฆ์องค์นี้
บุญของเราได้เข้ามาพบปะ
ลงเป็นเหยื่อเสือช้างกลางไพรวัน

๏ ขอยกบทงดเรื่องในเมืองลาว
นางเวสิวศรีมาลายาใจ
เสียทีพี่ยับยุบระย่ำยาก
ต้องลำบากยากแค้นแสนทวี
ยามกินนอนอาวรณ์ถึงผัวใหม่
นารีเจ้ามีบุตรสุดโสภา
แน่งน้อยน่ารักนักหนา
อายุได้หกปีกับสี่วัน
ท่านแม่พาตัวไปฝากวัด
ตั้งหน้าเพียรเรียนครูรู้วิชา
สานุศิษย์วัดที่จัดเรียนหนังสือ
เที่ยวรุกไล่ไก่กาหน้ากุฏี
พบเจ้าพลายสุริยันมันรุมด่า
เสียงแซ่เซ็กเด็กด้วยกันมากมาย
หาไม่ถีพากันเที่ยวหลงบ้าน
ไม่แจ้งการว่าอยู่แห่งตำแหน่งใด
แล้วค่อยคิดผันแปรแก้ไข
จงอดใจไว้อย่าหมองไม่ต้องการ ฯ
ฟังว่าคลายทุกข์ค่อยสุขศานต์
อ้อเมียท่านพลายชุมพลยังอยู่ดี
มิได้รู้ที่เดียวเจียวพี่ผี
ดูหน้าตาท่าทีก็เหมือนกัน
หาไม่จะต้องวิโยคโศกศัลย์
แม่นมั่นดังจิตคิดตรึกไตร ฯ
ที่เหลวแหลกแตกฉานคราวใหญ่
ไปอาศัยสร้อยระย้านารี
ทุกข์ร้อนจรจากบุรีศรี
ไร้ญาติขาดที่จะพึ่งพา
แค้นใจดังใครดัดเกศา
ชื่อว่าเจ้าพลายสุริยัน
พักตราสวยสมคมสัน
มารดานั้นรักใคร่ดังนัยนา
ให้เขียนหัดลายมือหนังสือหนังหา
แต่นับมาจนกุมารได้แปดปี
มันดึงดื้อไม่น้อยร้อยสี
อาจารย์เฆี่ยนแต่ละทีเกือบเจียนตาย
ว่าชาติไพร่ไร้บิดาน่าใจหาย
เกิดเดืองขุ่นวุ่นวายหลายวันมา ฯ

08/06/2565

◎ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายน้อย แช่มช้อยน่ารักนักหนา
เสียใจในอารมณ์ครมอุรา โศกาไม่เบื่นสมประดี
ครั้นรุ่งเช้ายกข้าวประเคนพระ ไม่เกะกะเพราะตัวกลัวบัดสี
พอพระฉันเสร็จสรรพข้าวกับมี สานุศิษย์ด้วนถี่กินพลัน
ครั้นอิ่มหนำสำเร็จเสร็จดี เจ้าพลายน้อยถ้วนถี่เกษมสันต์
เข้ากุฎีกราบกรานอาจารย์พลัน ขอลาท่านไปเยี่ยมพระมารดา ฯ

◎ ครานั้นท่านอาจารย์สมภารเฒ่า เป็นครูเก่าตื่นลึกได้ศึกษา
แสนถวิลยินดีด้วยปรีดา มิได้ว่าตามใจให้ไปพลัน
โฉมเจ้าพลายผายผันออกจากวัด เดินลัดรีบรี่ขมีขมัน
ไม่ช้านานถึงบ้านด้วยเร็วพลัน กราบไหว้ท่านมารดานารี
ทุกวันนี้ลูกมีความทุกข์ร้อน จะนั่งนอนไม่สนุกเป็นสุขี
อยากจะถามความยุบลชนนี ท่านบิดาฉันนี้อยู่แห่งไร
ตั้งแต่ลูกเกิดมาก็อาภัพ ยุบยับจนยากลำบากใหญ่
ไม่เห็นหน้าว่าบิดาเป็นอย่างไร จงแถลงแจ้งไขให้ลูกยา ฯ

◎ ครานั้นเวสิวนารี ครั้นได้ฟังวาทีลูกถามว่า
อัดอั้นตันใจในอุรา นางโศกาแล้วบอกแน่อความไป
นี่แน่ะลูกรักแม่จักแจ้ง เจ้าอย่าแหนงในจิตคิดสงสัย
พ่อเจ้าชื่อพลายเพชรไม่เข็ดใคร ได้ครอบครองเชียงใหม่นมนานมา
อยู่ด้วยกันสามปีจึงมีเจ้า มอญมันเข้าตีเชียงใหม่ศึกใหญ่กล้า
ยกมาเนืองปล้นเมืองเผาพารา เวลาสามยามกว่าเงียบผู้คน
แม่อุ้มท้องเจ้ามากับย่าหนี หลบไพรีเข้าในป่าพนาสณฑ์
รีบลัดตัดบ้านย่านตำบล ประชาชนไม่แจ้งแห่งกิจจา
พ่อของเจ้านั้นเล่าก็แตกทัพ ยุบยับแสนลำบากยากหนักหนา
แม่ไม่แจ้งว่าไปแห่งใดนา วายชีวาหรือยังเป็นไม่เห็นกัน

08/06/2565

เจ้าพลายฟังชนนีให้วิตก
ตรึกตรองนองน้ำตาพลางจาบัลย์
ครั้นจะบอกชนนีให้ถี่ถ้วน
เป็นแม่นแท้คุณแม่ไม่ให้ไป
อย่ากระนั้นเลยจะไม่บอกให้รู้
จะจากวัดลัดตงเข้าพงพี
เที่ยวสืบสาวข่าวคราวเชียงใหม่นั้น
ถ้าแม้นว่ามิตายวายชีวา
คิดพลางแล้วทางกราบลา
รีบรัดกลับไปวัดฉับพลัน
สุริยันตะวันเย็นลงรอนรอน
พอพลบค่ำย่ำเย็นไม่เห็นกาย
เดินลัดลัดมุ่งทุ่งกว้าง
จนดาวเคลื่อนเดือนดับลับเมฆี
เสียงลิงค่างบ่างชะนีผีโป่ง
เย็นสยองพองเกล้าเศร้าใจ
พอเช้าตรู่สุริยาพ้าสว่าง
เชียวชอุ่มพุ่มไม้ในดงดาน
ล่วงตำบลพ้นถิ่นไพรสาณฑ์
เข้าพูดจากับทารกเลี้ยงควาย
เด็กเหล่านั้นสำคัญว่าหมู่เพื่อน
หาข้าวปลาให้กินพลันพากันจร

ช้ำในอกแทบชีวาจะอาสัญ
จะผ่อนผันตามบิดารีบคลาไคล
คงจะกวนเกิดก่อเป็นข้อใหญ่
คิดผ่อนผันฉันใดจึงจะดี
อาจารย์กูก็ไม่ลาเจียวฟ้าผี
ค่ำวันนี้ตัวเราจะไคลคลา
ให้พบท่านพลายเพชรบิดาข้า
จะตรึกตราแก้แค้นทดแทนมั้น
ท่านผู้มารดาแล้วผายผัน
ผ่อนผันตรองความตามสบาย
เจ้าพลายร้อนใจระทมอารมณ์หมาย
เจ้าพลายนั้นผันผายจากกุฎี
เข้าในทางชายเนินศิรีศรี
เจ้าพลายน้อยโศกีตามทางไป
เสือโคร่งเห็นกระทิงวิ่งไล่
เสียงจังหรีดเรไรระหึ่งนาน
เห็นหนทางบ้าใหญ่ไพรสาณฑ์
หิวอาหารบอบช้ำระกำกาย
เห็นหมู่บ้านผู้คนอยู่มากหลาย
สำราญกายเฮฮาพากันจร
ก็ชวนเชือนไปสำนักพักผ่อน
ช่วยเลี้ยงควายร้องละคอนสำราญใจ

08/06/2565

พักอยู่นั่นนานครันหลายเวลา
จากบ้านนั้นผายผันเข้าสู่ไพร
เดชะผีสางนางไม้
กำบังไว้มิให้ภัยมาบีฑา
สิบห้าวันตั้นเดินในดงดอน
ดูลึกล้ำปากถ้ำทางเข้าไป
เวลาเที่ยงแดดร้อนหยุดผ่อนพัก
เย็นพระพายชายพัดกระหือพา
เหน็ดเหนื่อยเมื่อยอ่อนนอนนึง
บ้านฉะนี้พระมารดายาใจ
ลูกจากมาน้ำตาแม่คงตก
หวนคะนึงร่ำพึงคิดนิจนิรันดร์

◎ คราวนั้นเทวาในป่ากว้าง
ต่างก็มาปรึกษากันทันที
ท่วงทีมิใช่ตระกูลไพร่
ชาติเสือเชื้อทหารชาญฉกรรจ์
จำเราจะช่วยกันแก้ไว้
เพราะที่มีถ้าแสนสำราญ
แม้นผู้ใดใครล้างเวทมนตร์
จึงจะได้ใบลานทองของดี
ล่องหนทนคงศาสตรา
จะทำการสิ่งไรตามใจคิด
เจ้าพลายรีบไคลคลาไม่ช้าได้
เที่ยวไปคนเดียวเปลี่ยวอุรา
เจ้าไพรเขาเข็นเนินผา
เสือสางช้างบ่าไม่ทำไม
มาถึงสิงขรก้อนไศล
ร่มไม้เย็นรื่นชื่นอุรา
แรมลำนักเขาเข็นเนินผา
หอมหวนสุมาลาให้ขับใจ
ใจประวิงถึงความยากลำบากใหญ่
จะโหยไห้คิดถึงลูกผัวพัน
จะตีอกบ่นเพ้อละเมอฝัน
เจ้าพลายนั้นหลับไปหน้าคี ๆ
รักษาทางบ่าใหญ่ในไพรศรี
กุมารน้อยเหตุผลชอบกลครัน
น้ำใจกล้าหาญชาญขยัน
แม้นปล่อยให้ผายผันมิเป็นการ
บอกไขแนะนำตามบรรหาร
วิชาการลานทองของดีดี
เข้นฆ่าผ้าพยนต์ทั้งสี่
วิชามีทำได้หลายชนิด
ถึงจะแทรกพสุธาก็ประสิทธิ์
ได้ดังจิตทุกอย่างต่างต่างมี

08/06/2565

จำจะแนะนำให้ไขแก้ ผันแปรเด็กน้อยให้รู้ที่
รบรับกับผ้าพยนต์มี ต่อตีกับมันให้ทันใจ
คิดพลางแล้วทางเข้านั่งชิด มือสะกิดเล่าบอกออกความให้
ตามสิ่งที่จริงในน้ำใจ เอากระบองวางไว้ข้างกายี
นี่แหละเจ้าเอาไว้สำหรับตน รบราผ้าพยนต์ให้ป่นปี้
พอสั่งเสร็จสำเร็จพลันทันที เจ้าไพรศรีกับเทวาก็คลาไคล ฯ

๏ ครานั้นเจ้าพลายสุริยัน นิมิตฝันประหลาดจิตคิดสงสัย
ลืมเนตรขึ้นพลันทันใด แลเห็นไม้กายสิทธิ์ทรงฤทธา
สมดั่งใจที่เราได้นิมิตแน่ ดีแท้เห็นประจักษ์ดีหนักหนา
หวังถวิลยินดีปรีดา เจ้าพลายตื่นนิทราด้วยเร็วพลัน
เห็นน้ำพุทะลุไหลหลั่ง ริมทางชะง่อนสิงขรขัณฑ์
ลงลูบล้างกายีดีใจครัน เสร็จสรรพฉับพลันทันที
หยักรั้งตั้งท่าคว้าไม้ มั่นใจโดดผึงอึงมี่
เดินร่าเข้าคูหาทันที เที่ยวชมคิรีสำราญใจ
วาวแววหินแก้ววิเชียรช่วง เด่นดวงสุกแดงแสงใส
ที่สีขาวก็ขาววาวไว ดังอุทัยส่องสว่างกระจ่างตา
บ้างที่เขียวก็เขียวลิ้นจี่ สอดสีเหลืองสลับกับแผ่นผา
ดังจะหยดสดสุกมุกดา สว่างจ้าเห็นกระจ่างทางคิรี
เอะถ้านี้ที่จะเป็นกายสิทธิ์ พระอินทรามานิมิตไว้กับที่
ทุกอย่างสารพันทั้งนั้นมี ดูเป็นที่เพลิดเพลินเจริญตา ฯ

๏ ครานั้นจะกล่าวถึงผ้าพยนต์ แลเห็นคนมุ่งมองจ้องหน้า
กัดกรามคำรามร้องก้องโกลา ปานประหนึ่งภูผาจะแตกพลัน

08/06/2565

หุนหันวิ่งถลันเข้าขวางหน้า
ไม่หลีกหลบขบเขี้ยวเคี้ยวฟัน
เจ้าพลายขยายท่าร่าเข้ารับ
ฆ้างฝ่ายพยนต์ยักษ์มีศักดา
ถาโถมโจมจับสัประยุทธ์
อึกทึกฮึกหาญชาญชัย

◎ ครานั้นเจ้าพลายร้ายกาจ
สัประยุทธ์แกว่งอาวุธกระบองตี
ผ้าพยนต์คนหนึ่งนั้นเป็นฆาต
แต่ละตัวไม่กลัวใครชัยชาญ
ผ้าพยนต์คนหนึ่งเป็นเสือร้าย
แยกเขี้ยวเคี้ยวฟันไม่พรั่นใคร
ผ้าพยนต์อีกคนหนึ่งตัวลือ
เจ้าพลายบีฑชิดใกล้ไม่ไว้วาง
พยนต์สู้พลายลู่เข้ารบรับ
ทั้งสองข้างต่างรับจับประจัญ

◎ ครานั้นเจ้าพลายสุริยัน
แกว่งกระบองเทวัญป้องกันกาย
ด้วยเดชะกระบองกายสิทธิ์
ตีต้องพวกพยนต์สกนธ์ดี
เจ้าพลายชมว่าสมใจถวิล
เห็นประจักษ์ศักดิ์สิทธิ์ฤทธิไกร
โกรธาเสียวลัดสกัดกั้น
ถาโถมโรมรันกุมารา
หมายสำทับประจัญตีไม่หนีหน้า
โกรธาถัดกรามคำรามไป
อุตสุตเสียงสั่นสนั่นไหว
เข้าใกล้รบรุกคลุกคลี ฯ
ไม่ขยาดพวกพยนต์ย่อย่นหนี
สิงคลีพลันประจัญบาน
เลือยกรากขบเขี้ยวเสียวประหาร
แกล้วกล้าสามานย์องอาจใจ
ร่างกายลายคร่ำดำใหญ่
ลุกไล่หมายฆ่าชีวาวาง
เป็นกระบือวัดแวงตะแคงข้าง
อยู่ในกลางคีรีที่สำคัญ
เจ้าพลายจับพยนต์เบี่ยงเลี่ยงหัน
เสียงไหวหวั่นเพียงถ้าจะทำลาย ฯ
หุนหันโกรธใจเป็นมากหลาย
เคืองขุ่นวุ่นวายรบราวี
เรืองฤทธิเกรียงไกรชาญชัยศรี
กลายอินทรีย์เป็นหญ้าไปทันใด
พยนต์สิ้นสูญชีพิลักษัย
สำราญใจยินดีปรีดา

08/06/2565

จึงดำเนินเดินย่องเข้าห้องหับ
ลายสีมณีโมรา
เป็นช่องชั้นหลั่นลดลดเลี้ยว
เข้าในห้องคูหาไม่ช้านาน
หยิบมาดูก็รู้ว่าของดี
เรืองฤทธิ์ประสิทธิ์ประเสริฐใจ
ล่องหนทนคงศาสตรา
เรียนแล้วทรหดให้ทดลอง
จะผูกหุ่นวุ่นวิ่งสิงคลี
สารพัดจัดแจงแปลงกายา
เจ้าพลายนิยมสมจิตคิดถวิล
สารพัดชัดชาญชำนาญใจ
ทดลองได้คล่องดังใจนึก
เลยอาศัยในถ้ำพนาลี
หวนคะนึงคิดถึงมารดา
พอสายแสงขึ้นแจ้งโพยมมาน
จับกระบองของดีอันวิเศษ
ออกจากถ้ำลำเนาเนินเดินไป
ลัดเลาะเสาะหาผลาผล
สำเร็จเสร็จสรรพรับประทาน
ลัดทุ่งมุ่งมาในป่ากว้าง
ร่มระรื่นพื้นทรายกรวดรายไป

วาววับด้วยแก้วแววผา
วาววับจับตาชัชวาล
เดินระลึกนึกเฉลียวเสียวซ่าน
แลเห็นสานทองคำอำไพ
สิ่งสำคัญนั้นมีเวทมนตร์ใหญ่
ทำสิ่งไรก็ได้ดังใจปอง
จะชำแรกพสุธาได้แคล่วคล่อง
ตามทำนองที่แนะนำแต่เดิมมา
เรียกฝูงผีปีศาจอาจกล้า
รบราฆ่าฟันไม่บรรลัย
เรียนสิ้นเวทมนตร์จนจำได้
ฤทธิไกรหาญกล้าการราวี
จะกำหราบปราบศึกไม่นึกหนี
ทุกราตรีแสนสนุกสุขสำราญ
เสียวอุราวับวาบซาบซ่าน
ลนลานจากคูหาคลาไคล
ที่เทวศเรืองฤทธิ์ประสิทธิ์ให้
เข้าในไพรชมพฤกษ์แสนสำราญ
ที่ร่วงหล่นสุกงอมหอมหวาน
ไม่ช้านานรีบเดินดำเนินไป
ไม้สูงยูงยางแลไสว
เสียงจั้งหรีดเรไรระหึ่งมา ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๕๗

พลายสุริยันได้นางบัวทอง

๏ ขอยกบทมงคลกล่าวราวเรื่อง ให้ประเทืองพอประทังที่กังขา
ถึงโจรซ่องในท้องพนาวา แกล้วกล้าร้ายกาจชาติพาล
เอาพงพีเป็นที่บ้านซ่อง ตั้งเป็นซ่องศึกศักหลักฐาน
บั้นหยาเคหาอ่าโอฬาร ฝากระดานในตำแหน่งกำแพงมี
เจ๊กไทยหลายภาษาพม่าแขก แปลกแปลกญวนลาวชาวกรุงศรี
มอญข่ามาแต่ไกลไพร่ผู้ดี เข้าอยู่ที่ปลูกเคหาน่าสำราญ
นายซ่องตัวดีมีฤทธิรณ ชื่อว่าหมื่นประจญศักดาหาญ
พากเพียรเรียนครูรู้ชำนาญ คุมทวยหาญมากมายหลายพัน
มีบุตรสาวขาวขำล้ำยอง ชื่อบัวทองสวยสมคมสัน
อายุเจ้าเข้าสิบสี่ปีครัน เจ้าพลายนั้นล่วงอายุสิบห้าปี
มารดานางบัวทองผ่องแผ้ว มีลูกแล้วยังสวยสมห่มสี
ชื่อกึงเกศแนตรชนงะบี่นวงดี โสภีดั่งหล่อลออตา
ครั้นเวลาพลบค่ำย่ำฆ้อง ในบ้านซ่องหมื่นประจญคนกล้า
ตามโคมไฟบ่าวไพร่ตาษตา มีทั้งเสือบ่าพวกแมวเซา
บ้างตีเกราะเคาะไม้ดังลั่น สูบกัญชาพากันเผาเต่า
อ้ายพวกลาวกินกบซบเซา มึนเมาเหล้าอุตุดัน
เจ้าพลายงงหลงทางมากลางบ่า เทเวศชักหาให้ผายผัน
ผลจะได้คู่ครองประคองกัน มาถึงนั่นยามเศษสังเกตดู

08/06/2565

เห็นผู้คนล้นหลามตามไต้
เกลื่อนกลุ้มสาวหนุ่มพรั่งพรู
แลดูถิ่นฐานดั่งบ้านเมือง
เกษมสุขสนุกสนานสำราญครัน
เอะบ้านใครเหตุไฉนอยู่ในป่า
ดูเคหาก็ฝากระดานมี
แน่แล้วสิที่นี่เป็นที่ซ่อง
แม่นแท้แน่นักประจักษ์ใจ
จะสะกดผู้คนชนทั้งนั้น
คงจะมีเงินทองของศฤงคาร
คิดพลางแล้วทางดูฤกษ์
เวลาสี่ทุ่มเศษสังเกตใจ
เข้าแฝงตนอ่านมนตร์มหาสะกด
เสกสามร้อยคาบแล้วกราบกราน

๏ ครานั้นไทยลาวชาวบ้านซ่อง
ดั่งต้องยาพิษมีฤทธี
เห็นเงียบเหงาพลายเข้าไปในบ้าน
ขับภูตผีสางนางไม้
ทั้งพระภูมิเจ้าที่ก็หนีจร
ผีเหย้าท้าวเรือนที่ดุดี
เที่ยวเดินดูหมู่บ้านทั้งใหญ่กว้าง
เห็นผู้คนบ่นเพ้อละเมอไป

ไทยเจ๊กเด็กผู้ใหญ่หลายหมู่
นั่งอยู่ยัดเยียดเบียดเสียดกัน
พุ่งเพื่องดั่งในไอศวรรย์
ผู้คนทั้งนั้นก็มากมี
หรือจะมาตั้งรับทัพกรุงศรี
ท่วงทีพิกลเป็นพ้นใจ
มีบ้านช่องไทยลาวฉาวใหญ่
ค่ำวันนี้จะเข้าไปให้รู้การ
ให้พากันเงียบหลับตลอดบ้าน
เราจะดูให้รู้การประจักษ์ใจ
พ้าเบิกนภางค์กระจ่างใส
เห็นพอได้ฤกษ์ล้ำจะทำการ
ตามกำหนดลานทองของบรรหาร
ไม่ช้านานเบาไปในทันที ฯ

ครั้นว่าต้องมนตร์เวทวิเศษศรี
เคลิ้มอินทรีย์ผวยพับหลับไป
แล้วโอมอ่านพระเวทเพศไสย
ด้วยเวทมนตร์ดลใจทุกอย่างมี
ชุกซ่อนกลัวตนบ่นบี้
รีบหนีออกเป็นจุณวิ่งวุ่นไป
แลสล้างล้วนบรรดาเคหาใหญ่
หลับไหลไม่เป็นสมประดี

08/06/2565

หญิงชายบ่าวไพร่แน่นหนา
ผ้าผ่อนล่อนลุ่ยไม่มีดี
เจ้าพลายย่างขึ้นหอขวางทันที
แต่งจัดขัดถูปูพรม
โต๊ะเก้าอี้ตั้งนั่งนอน
กระถางแถวแก้วเกดกรรณิการ์
พิกุลยี่สุ่นบุนนาค
ใส่กระถางดั้งเคียงเรียงกันไป
ถึงหอขวางหนทางประตูปิด
จะผลักไสก็ไม่ไหวเต็มประดา
เจ้าพลายร่ายมนตร์มหาสะเดาะ
เปิดประตูแลดูไปทันที
อัจกลับแลระยับไฟสว่าง
ตรงเข้าแหวกม่านชั้นใน
มีพี่เลี้ยงเคียงข้างนางหลับ
ผิวหนังมังสาดั่งทาทอง
พิศดูโฉมตรูนางบัวทอง
ตะลึงแลรูปโฉมประโลมลาน
พิศดูผมหรือก็สมทรงสันทัด
ดั่งอนดังหนึ่งศรพระอินทรา
นี่นวลเองหรือเจ้าแกล้งเอาแป้งผัด
คมขำล้ำเลิศประเสริฐครัน

นอนละเมอเพ้อว่าเหมือนบ้าจี้
นอนห่มสีพริ้งเพริศเบี่ยนม
พื้นที่ดูสำรวยสวยสม
สำราญรมย์นั่งเล่นเย็นอุรา
ฟูกหมอนเตียงตั้งทั้งหลังหน้า
สาวหยุดพูดจำปาจำบี๋ไทย
ตูมกากาฝากน้อยใหญ่
สำราญใจเดินเที่ยวทัศนา
มิดชิดใส่สลักแน่นหนักหนา
คนรักษานอนหลับกับธรณี
ลืมกลอนถอนเผาะออกจากที่
ไม่เห็นมีผู้คนประหลาดใจ
แง่มกระจ่างดั่งจันทร์จำรัสไข
แลเห็นทรามวัยนางบัวทอง
งามระยับบริสุทธิ์ผุดผ่อง
นวลละอองดั่งนางในวิมาน
ล้ำยองผุดผาดสะอาดสะอ้าน
หาหญิงใดเปรียบปานลักขณา
บรรจงตัดงามสรรพรับวงหน้า
เนตรขนงวงหน้าเป็นนวลจันทร์
บรรจงจัดแต่งร่างดั่งนางสวรรค์
สองถันดั่งดอกปทุมา

08/06/2565

หลับสนิทน่าชมผ้าห่มหลุด เพียงแสนสุดที่เรียมเสน่หา
กำเริบรักร้อนหนักในอุรา ประหนึ่งว่าได้เข้าประคองนาง
แล้วเจ้าพลายกรายกรขึ้นบนเตียง นั่งเคียงนวลน้องไม่ห่างข้าง
เอนอ่อนกรขยับเข้าทับนาง จุมพิตพลางต้องเต้าปทุมา
ให้เสียวซ่านดาลเดือดด้วยรสรัก อกแทบหักเสียเพราะชิดชนิษฐา
นึกจะปลุกงามปลื้มให้ลืมตา พูดจาหยอกเอินให้เพลินใจ
ก็พรั่นตัวกลัวว่าจะเกิดความ ลุกลามก่อเหตุรุกรานใหญ่
นวลละอองก็ต้องมนตร์บันดาลใจ หลับไหลไม่เป็นสมประดี
จะคลาดคลาอุ้มพาเจ้างามสรรพ ไปทั้งหลับแนบชมประสมศรี
ไว้ในถ้ำล้ำเลิศประเสริฐดี มิให้มีราคีมาแผ้วพาน
คิดพลางแล้วทางสองกรกุม โอบอุ้มบ้วทองจากสถาน
รีบลัดตัดตรงเข้าดงดาน พระสุริย์ฉานแจ่มแจ้งกระจ่างตา
มาถึงถ้ำล้ำเลิศประเสริฐศรี เข้าสู่ที่เคยอยู่ในคูหา
กำเริบรักหนักใจในอุรา แก้สะกดแก้วตาด้วยเร็วพลัน ฯ

๏ ครานั้นจึงโฉมนางบัวทอง นวลละอองผู้ยอดสาวสรรค์
ครั้นสร่างมนตร์ที่ดลใจพลัน จอมขวัญลืมเนตรขึ้นทันที
เอ๊ะผิดที่ที่นี่มิใช่บ้าน เป็นถิ่นฐานที่อยู่ในคูหา
ตัวเราหลับสนิทนอนนิทรา สุขาอยู่ในบ้านสำราญใจ
นางคิดผิดประหลาดให้หวาดหวั่น อกสั่นครั่นตัวดั่งเป็นไข้
เห็นชายชิดยิ่งคิดยิ่งตกใจ หวั่นไหวไปทั่วทั้งกายา
เจ้าพลายแอบแนบน้องประคองข้าง ไม่เห็นห่างชมชิดชนิษฐา
นางข่วนหยิกพลิกผลักไม่พูดจา เมินหน้าเสียมิได้จะใยดี ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นจึงเจ้าพลายสุริยัน
กล่าวสุนทรวอนงามตามไมตรี
จึงได้หาแก้วตามาจากบ้าน
ไม่ย้อนยอกหลอกชมด้วยลมลวง
ขอเชิญน้องผินหน้ามาหาพี่
นิจจาใจไม่สมเพชเวทนา
นางฟังคำช้ำจิตดังพิษศร
แค้นคิดเพียงชีวิตจะวางวาย
น้อยหรือนั่นกลั่นกล้าช่างสามารถ
ถ้าแม้นทราบถึงบิดาไม่ช้านาน
อย่ามาต้องนะจะร้องเจียวพ้าผ่า
จนบรรลัยไม่ขอร่วมประเวณี

๏ เจ้าพลายฟังกำลังรักทักว่าเพราะ
ถึงจะร้องไห้ก้องในดงดาน
ไม่รับรักพักนี้หรือร้อยชั่ง
ถึงผู้ใดใครจะคิดติดตามมา
ว่าพลางประคองนางขึ้นวางตัก
พี่รักเจ้าเท่าเทียมดวงชีวัน
นางพลิกผลักรักรานด้วยหาญกล้า
ผลักเจ้าพลายวุ่นวายกระหน่ำไป

๏ ครานั้นจึงเจ้าพลายสุริยัน
ปลอบเท่าไรไม่หายวายโศกี
รับขวัญปลอบน้องอย่าหมองศรี
ตัวของพี่รักนางไม่สร่างทรวง
เยาวมาลย์แม่อย่าได้ห้ามหวง
แท้ก็รักหนักหน่วงในอุรา
ไยโศกีชลนัยน์ไหลอาบหน้า
ควรหรือมาตัดอารีของพี่ชาย
พะงางอนเสียใจมิใคร่หาย
จึงภิปรายตอบความไปตามการ
ได้เห็นดีชีวาตม์จะสังขาร
คงวายปราณบ่นลงเป็นผงคลี
อย่างน้ำหน้าโจรไพรชาญชัยศรี
เชิญฟาดฟันชีวีให้วายปราณ ฯ

ช่างเหมาะเจาะเจรจาดูกล้าหาญ
ใช่กงการของผู้ใดใครจะมา
คงไม่พ้องแม่นแท้แน่หนักหนา
คงรบราต่อตีเห็นดีกัน
จูบพักตร์ปลอบน้องอย่าหมองขวัญ
ขอรับขวัญเสียสักหน่อยเถิดกลอยใจ
ตะโกนก้องร้องค่าไม่ปราศรัย
ครั้นปราศรัยก็ไม่รับความอารี ฯ

เห็นนางนั้นขุ่นข้องหมองศรี
เห็นนารีเจ้าจะไม่ปลงใจ

08/06/2565

จำเราจะเป่ามนตร์มหาละลวย
คงได้ชมสมหวังดังตั้งใจ
คิดพลางแล้วทางประนมกร
เข้าใกล้นางพลางเป่าซึ่งมนตรา

◎ ครานั้นจึงโฉมนางบัวทอง
ค่อยเหือดหายคลายแค้นแสนทวี
อะไรนี่พี่ขามาลามลวน
เช่นนี้หรือพี่ขาว่ารักกัน
แม้นรักจริงแล้วอย่านึงอยู่ช้านาน
สู่ขอให้แม่พ่อท่านเห็นใจ
นี่ทำเล่นเช่นไม่มีพ่อแม่
น้องเป็นหญิงใช่จะทิ้งความสัจจา
นิจจาน้องไยไม่ตรองดูใจพี่
พี่พลัดพรากจากบ้านมานานครัน
ทั้งบิดรมารดาคณาญาติ
ไม่รู้จักผ่อนผันทำฉันใด

◎ ครั้นฟังถ้อยยอดสร้อยคิดสงสาร
พลายขยับจับต้องประคองกร
เสียวซาบปลาบปลื้มลืมหลง
อัศจรรย์หวั่นไหวทั้งโลกา
เรือกลไฟมาในมหาสมุทร
คลื่นระดมลมตึงเสียงปึงปัง
ให้งงงวยหลงรักไม่ผลักไส
จะได้พาทรามวัยเจ้าไคลคลา
อุระร้อนอยู่ด้วยรักหนักหนา
ให้ถูกต้องกายาเจ้านารี ฯ

นวลละอองต้องเวทวิเศษศรี
แล้วนางมีสุนทรอ้อนวอนพลัน
ก่อกวนทำให้น้องหมองขวัญ
ไม่ผ่อนผันทำให้น้องหมองน้ำใจ
พากันคืนไปบ้านที่อาศัย
ไม่ยกให้น้องจะตามพ่องามมา
อย่ากอแกโอหังชังน้ำหน้า
แม้นเหมือนว่าแล้วเช่นนี้คงดีครัน
ทุกวันนี้ความร้อนไม่ผ่อนผัน
ยังไม่ผันผ่อนโศกด้วยโรคใจ
หลุดขาดครั้งนี้หามีไม่
ไม่เห็นดอกแทบใจจะขาดรอน ฯ

ฤดีตาลอยู่ด้วยรักไม่พักผ่อน
แล้วชวนนางงามงอนสู่ไสยา
งวยงงอยู่ด้วยรักนั้นหนักหนา
ดินฟ้าเลื่อนลั่นสนั่นดัง
อุตลุดทั้งกัปตันท่านฝรั่ง
แขกฝรั่งในกำปั่นก็หวั่นใจ

08/06/2565

สองสำราญดั่งได้ผ่านหิมานมุข
สมสู่อยู่คูหาพนาลัย

๏ คราน้ันจึงท่านหมื่นประจญ
เสื่อมหายคลายพระเวทวิทยา
ลุกออกมาเห็นเคหาห้องนอน
ประตูในบิดไว้สนิทดี
ลืมกลอนถอนหลุดออกจากที่
นึกสงสัยใส่ถามความสำคัญ
เบิดม่านมองดูนางบัวทอง
เอะไฉนไยลูกน้อยแก้วกลอยใจ
ทรามเชยเจ้าไม่เคยตื่นแต่เช้า
สงสัยใส่ถามตามสงกา
จึงปลุกสองนารีผู้พี่เลี้ยง
สองผัวเมียเข้าสั่นด้วยพรั่นใจ
เป็นช้านานเยาวมาลย์จึงพลิกฟื้น
ยังงงง่วงตันทรวงเต็มประดา
หมื่นประจญเห็นชอบกลผิดประหลาด
ออัปรีย์ดีมีงเป็นฉันใด

๏ คราน้ันนางแฟงกับนางพัก
ตัวสั่นไม่ทันล้างซึ่งหน้าตา
ต้นอกตันใจคุณนายขา
ผันว่าะที่ยวไปไล่จับปู
กำจัดทุกข์โรคร้อนค่อยผ่อนได้
กินแต่ผลไม้ทุกเวลา ฯ

สุริยนสายสางสว่างหล้า
ตื่นนิทราพร้อมกันด้วยทันที
ฟูกเบาะเมาะหมอนออกบ่นบี้
นี่อาเพศเหตุมีอย่างไรกัน
เหตุใหญ่ภัยมีเป็นแม่นมั่น
บ่าวไพร่ทั้งนั้นไม่แจ้งใจ
แลเห็นห้องเปล่าจิตคิดสงสัย
ไปหนแห่งใดไฉนนา
เอะลูกเราผิดที่นี่ฟ้าฝ่า
บ่าวข้ามิแจ้งยิ่งแคลงใจ
ที่นอนเคียงนั้นกำลังยังหลับไหล
มิได้ไหวนอนนิ่งดิ่งกายา
ลืมตาตื่นจากที่นอนผ่อนสุขา
เสียวซาบซ่าด้วยมนตร์ยังคลใจ
ร้องตวาดเสียงหลงงุนงงใหญ่
ถูกอะไรมันเข้าหรือเมายา ฯ

พี่งนายซักตกใจเป็นหนักหนา
ร้องว่าเป็นปีสังยังบู๋
ข้อยน้อยมานอนหลับลมจับอยู่
พบหมูมันกัดเอาเกือบตาย

08/06/2565

หมื่นประจญว่าชอบกลประหลาดละ
มีคนดีมาเข้าบ้านห้าวหาญกาย
นางกึงเกศว่าอีเปรตนี้ไม่เบา
มึงนอนกับลูกกูอยู่ห้องใน
ฟูกเบาะเมาะหมอนตลอดเรือนำ
ลูกสาวกูอยู่ไหนไยไม่มี

๏ ครานั้นอีพักกับอีแฟง
เหลียวหน้าแลดูตากันร่ำไป
ประเดี๋ยวจะหลังลายถูกหวายละ
เหตุไฉนไม่บอกออกวาที
ทั้งสองนางต่างคิดจิตงวยงง
ข้อยนอนอยู่บ่ฮู้ความสำคัญ

๏ ครานั้นจึงท่านหมื่นประจญ
ลูกรักหายไปในไสยา
กรรมเอ๋ยเคยสร้างแต่ปางไหน
จำเพาะเคราะห์ร้ายเมื่อปลายบี
นางกึงเกศน้ำเนตรหลั่งไหลนอง
ตีอกฟกช้ำระกำใจ
บ่าวไพร่ในบ้านก็ตาลเตือด
สงสารนางดังจะดิ้นสิ้นชีวี

๏ ครานั้นจึงท่านหมื่นประจญ
ให้เร่งรัดจัดกันในทันใด
วันนี้จะเกิดเหตุเภทฉิบหาย
สะกดเราบ่าวนายนอนหลับไป
อัปรีย์ชีเซาเสียยกใหญ่
บัวทองสายใจไม่เห็นมี
กล่นเกลื่อนกระจายรายจากที
นางหนีไปอยู่แห่งคำแหน่งใด ๆ
ไม่แจ้งในจิตคิดสงสัย
นายด่าว่าไอ้ออัปรีย์
ทำเกะกะเบ่นอย่างไรไม่รู้ที
ประเดี๋ยวนี้จะได้เล่นให้เห็นกัน
บอกตรงตามจริงทุกสิ่งสรรพ์
นายเฒ่านี้ก็เจ็บเปล่าไม่เข้ายา ๆ
เห็นชอบกลผิดใจเป็นหนักหนา
แสนโกรธาขุ่นจิตคิดทวี
เฒ่าให้ย่อยยับอยู่กับที่
ครั้งนี้ลูกรักกูหายไป
หม่นหมองเศร้าสร้อยละห้อยไห้
จะผ่อนผันฉันใดจึงจะดี
ประหนึ่งเลือดตานองหม่นหมองศรี
บ้างโศกีแน่ซบสลบไป ๆ
สั่งข้าคนห้าร้อยน้อยใหญ่
ยกตามไปให้ทันวันเวลา

08/06/2565

เกวียนกระบือโคควายหลายอย่าง ม้าช้างเป็นกระบวนถ้วนหน้า
เสร็จพลันให้ทันกูบัญชา พวกเสือป่าแมวเซาจงเอาไป
แม้นประสบพบตนอ้ายคนร้าย อย่าฆ่าให้ชีวาวายสิ้นอาสัญ
จับเป็นมาให้เห็นหมดด้วยกัน กูจะไถ่ถามมันดูสักที ฯ

๏ ครานั้นไพร่นายฝ่ายกองโจร โลดโผนทะยานจิตไม่คิดหนี
เคยณรงค์สงครามตามที คงกระพันชาตรีไม่กลัวใคร
รับคำนายกราบไหว้ตัวงันงก เหงื่อตกท่วมหน้าไม่ปราศรัย
ผูกช้างผูกม้าเกณฑ์ข้าไทย น้อยใหญ่ตามกระบวนล้วนศาสตรา
บ้างหุงข้าวเผาปิ้งปลาจี่ หมูมีพร้อมพรั่งทั้งยำพล่า
เร็วไวใส่ย่ามตามกันมา ไม่ทันช้าได้เสร็จสำเร็จการ ฯ

๏ ครานั้นจึงท่านหมื่นประจญ แต่งตนสวยกรากลงจากบ้าน
ถือหอกด้ามคร่ำทองของโบราณ สวมเครื่องอานมงคลล้วนทนคง
เห็นฤกษ์ดีขี่ม้าแล้วลั่นฆ้อง พากองโจรใหญ่เข้าไพรระหง
รีบลัดตัดทุ่งมุ่งตรง เข้าในดงป่ายางตามทางไป
แยกย้ายรายคนค้นจนจบ จะปะพบเจ้าพลายก็หาไม่
ค่ำลงหยุดนอนด้วยอ่อนใจ สุมไฟกันทุกหมวดตรวจตรา ฯ

๏ ครั้นเช้าตรู่สุริยงส่งเวหน หมื่นประจญคนชำนาญหาญกล้า
นิ่งนึกตรึกตรองหมองอุรา ไม่รู้ว่าจะค้นไปหนใด
ต้องกลับหลังไปยังเคหาก่อน คิดผันผ่อนดูแลแก้ไข
สืบเสาะติดตามทรามวัย เงินทองให้ผู้คนเที่ยวบนบาน
คิดพลางทางสั่งบ่าวข้า ให้เลิกโยธากลับมาบ้าน
ต่างรีบรัดจัดสรรค์ทันการ จากสถานแนวป่าคลาไคล

08/06/2565

ถึงถิ่นฐานแล้วท่านหมื่นประจญ
แล้วเที่ยวสืบเสาะถามติดตามไป

๏ คราน้ันจึงเจ้าพลายสุริยัน
ไม่คลาดเคลื่อนสามเดือนแต่นับมา
หวนจิตคิดถึงวลีถึงชนนี
เมื่อจากมาไม่ได้ลาคลาไคล
ให้บ้นป่วนครวญคร่ำนอนไม่หลับ
คะนึงนึกตรึกตรองหมองอุรา
พรุ่งนี้เช้าตัวเราจะชักพา
ไปเยี่ยมพระชนนีที่สบาย
แล้วฝากฝั่งร้อยชั่งไว้กับแม่
เที่ยวสืบถามตามติดพระบิดา
แล้วรุกรานราวีที่เชียงใหม่
พรุ่งนี้เช้าเราค่อยชวนแจ่มจันทร์
ครั้นสว่างสร่างแสงสุริยัน
ว่าครั้งนี้มีทุกข์ไม่สุขใจ
พระชนนีของพี่นี้ตกยาก
เสียเมืองเคืองขุ่นมุ่นอุรา
พี่หวังว่าจะพาแก้วตาจร
จะเป็นสุขหรือทุกข์ภัยสิ่งไรมี

๏ คราน้ันจึงโฉมนางบัวทอง
ความรักผัวว่าตัวต้องตามไป
พักผ่อนข้าคนน้อยใหญ่
ยังไม่ได้ข่าวนางกัลยา ฯ

ชมชวัญสมสู่ในคูหา
สุขาสำราญบานฤทัย
บ่านฉะนี้จะเศร้าสร้อยละห้อยไห้
จำจะต้องกลับไปเยี่ยมมารดา
จนดาวเคลื่อนเดือนลับพระเวหา
ประหนึ่งว่าจะขาดชีวาตม์วาย
กัลยาแรมไพรเหมือนใจหมาย
ผ่อนกายอยู่สักสามเวลา
คิดไขแก้คับร้อนผ่อนสุขา
ไม่นานช้าคงพบประสบกัน
ให้สมใจคับร้อนผ่อนผัน
พอคิดแล้วเท่านั้นก็หลับไป
ผ่อนผันพูดจาอัชฌาสัย
จะผ่อนผันฉันใดไฉนนา
ลำบากแค้นขัดสหัสสา
ข้นข้าวปลาจะกินก็ไม่มี
ไปเยี่ยมพระมารดรให้ถึงที่
ทุกวันนี้แสนยากลำบากใจ ฯ

หม่นหมองอยู่ด้วยรักไม่ผลักไส
อยู่ไยให้คนเขานินทา

08/06/2565

เราช้าวิตคิดนอกใจพ่อแม่ นี่เนื้อแท้เจียวว่ากรรมมาซ้ำข้า
ตามบุญตามกรรมที่ทำมา แม้นไม่วายชีวาคงพบกัน
คิดพลางทางตอบสามี ว่าตัวพี่จะไคลคลาพาฉัน
ไปเยี่ยมพระมารดาในบ้านนั้น ตามใจท่านเถิดไม่ขัดอัธยา ฯ

๏ เจ้าพลายพังคังได้แก้วผลึก สมนึกที่เรามาดปรารถนา
ปลอบนวลชวนขวัญกัลยา พอบ่ายแสงสุริยาออกเดินไพร
ถึงปากถ้ำพลายซ้ำปลุกพยนต์ หุ่นมนตร์ทั้งสี่ฤทธิ์ใหญ่
ถ้มเกศอ่านพระเวทเกรียงไกร เบ่าไปต้องพยนต์ด้วยมนตรา ฯ

๏ คราน้นพยนต์ตนทั้งสี่ มีฤทธิ์เรี่ยวแรงกลับแข็งกล้า
กลายกายดีเหมือนแต่เดิมมา อยู่รักษาถ้ำกายสิทธิ์ฤทธิไกร
พลายน้อยกล่าวถ้อยประภาษสั่ง เจ้าระวังอย่าให้ใครเข้ามาได้
แม้นคนดีมีอิทธิ์ฤทธิไกร ฆ่าพยนต์สี่ตนให้มรณา
จึงจะได้ลานทองของวิเศษ เรียนพระเวทตามความปรารถนา
เสร็จสาปสรรค์พลายน้นเปรมปรีดา ชวนแก้วตาเลียบเดินเนินคีรี
ร่มระรื่นพื้นไม้ในไพรกว้าง ยูงยางม่วงโมกโศกศรี
สนสักรักสาสารภี หอมมาลีลมโชยชื่นสบาย
บุนนาคกระบากกระเบาดง ปรุปรงนนทรีมีมากหลาย
เต็งรังตังเรียงเคียงราย อยู่ริมชายบรรพตาพนาลี
นกหกกกคู่อยู่จอแจ เซ็งแซ่ก็กก้องท้องวิถี
นกพริกจับจิกกินปลี โผผินบินรี่ลงชายไพร
นกเอี้ยงจับเอ้องชำเลืองดู นกเขาเคล้าคู่เป็นหมู่ใหญ่
สองภิรมย์ชมเพลินเจริญใจ มาในกลางป่าพนาวัน

08/06/2565

ฝูงสัตว์จัตุบาทกลาดเกลื่อน กระทิงเถื่อนไล่กวางเบ็นกังหัน
เสือเหลืองเย้องย่องมองกัน เดินมาสายัณห์ลงรอนรอน
หยุดหย่อนผ่อนพักสำนักนั้น ความรักโรคโศกศัลย์หยุดผันผ่อน
ชื่นชอบปลอบน้องประคองนอน ค่อยห่างหายคลายอาวรณ์ผ่อนนิทรา
พอดาวเดือนเลื่อนลับจวนหลับไหล เสียงเรไรร้องบนต้นพฤกษา
เพลินพั่งวังเวงจับอุรา สองสนิทนิทราก็หลับไป
ครั้นสว่างส่างแสงพระทินกร รีบร้อนเดินมาจากบ่าใหญ่
ถึงสระน้ำล้ำธารชานไพร สำราญใจชวนกันลงในคงคา
เก็บผักแล้วหักอุบลบาน ชูก้านน่ารักเบ็นหนักหนา
เจ้าพลายชมงมเอาหัวบัวมา ส่งให้แก้วกัลยาเจ้ากินพลัน
หวานฉ่ำล้ำด้วยเวทมนตร์ แช่ชลชื่นใจกระไรนั่น
อิ่มหนำสำราญรื่นชื่นใจครัน เจ้าพลายนั้นจากสาคเรคไป
แต่นับเสร็จเจ็ดวันดั้นดง เดินหลงทางมาในบ่าใหญ่
ไม่รู้จักจะไปพักแห่งหนใด จรไปถึงฝั่งมหาชลาวน ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๕๘

พลาดสุริยันถูกอันละมังโจรแขกผลักตกเหว
บีศาจขุนไกรกับขุนแผนมาช่วย

◎ ครานั้นจะกล่าวถึงนายแขก
เที่ยวแล่นเรือในมหาชลาวน
ม้วสุมคุมสลัดจัดข้าครบ
ขึ้นล่องอยู่ในท้องยมนา
นายแขกตัวลือนั้นชื่อดัง
ชำนาญจบรบราญการราวี
หยุดยั้งยังผึ่งพระสมุทร
ยิงปืนครั้นครั้นเป็นสัญญา
พร้อมมุลนายไล่คนขึ้นบนบก
อึกทึกฮึกโห่เป็นโกลี

◎ ครานั้นเจ้าพลายสุริยัน
แลเห็นเรือโจรสลัดลัดเข้ามา
เออพวกนี้เห็นทีจะเป็นโจร
แล่นลำกำปั่นใหญ่ชัยชาญ
ถ้าแม้นเราคิดการราญรบ
ได้ทั้งผู้คนเรือเหลือสบาย
อย่ากระนั้นเลยเราจะคิดอ่าน
แล้วพูดจาเฉโกโอหังใจ
เป็นคนแปลกเพศภาษาสิงหล
เป็นโจรปล้นแดนด่านนิรันดร์มา
ลงเรือรบเที่ยวไปในมหา
มีทหารชาญศักดาเก่งกล้าดี
อันละมังใจหาญชาญชัยศรี
คุมโยธีแล่นลำกำปั่นมา
อดสดทวยทหารชนานหน้า
จอดเภตราทอดสมอรอรี
ยิงนกหกหาพื้นไปตามที
ม้าพ่อตีโครมครามกระหน่ำมา ฯ
ผายผันแอบอยู่ริมคูหา
เฮฮาผู้คนริมชลธาร
เที่ยวปล้นเอาทรัพย์จับประหาร
รุกรานเขตแดนแสนสบาย
คงได้ท่องมหรณพดั่งใจหมาย
เข่นฆ่านายกำปั่นให้บรรลัย
ไปโดยสารพูดจาอัชฌาศัย
ให้มันได้ความแค้นแสนร้าคาญ

08/06/2565

คิดพลางแล้วทางจับกระบอง
ออกจากปากผาศิลาลาน
เห็นโยธากลางป่ามีดาษดื่น
เข้าก้นกางขวางหน้าแล้วว่าไป
เกลื่อนกลุ้มมารุมกันตัดพืน
นายของเอ็งชื่อไรไปไหนมา

๏ คราน้นบ่าวไพร่ของนายแขก
พาเมียงามเดินตามพนาลัย
ดุดือถือใจเก่งฉกาจ
เจรจาโอหังชังหน้าตา
นั่นเมียมันหรืออย่างไรไฉนนี่
งามจริงยิ่งล้ำในเมืองคน
อันละมังแขกลังกานายข้านี้
อยู่คนเดียวเปลี่ยวเปล่าแสนเศร้าใจ
แกพูดไว้นมนานประมาณบี่
ครั้นสมดังที่เจตนา
ชวนตรงลงในลำกำบั่น
แม้นเนิ่นช้ามันจะพากันคลาไคล
คิดพลางแล้วทางกล่าวตอบถ้อย
อยู่ถิ่นฐานบ้านไหนหรือไกลนัก

๏ คราน้นเจ้าพลายสุริยัน
พวกเจ้าหรือคือผู้ใดใครเป็นนาย
ชวนบัวทองน้องรักยอดสงสาร
มาด้วยการรีบร้อนไม่นอนใจ
ขนพืนตักน้ำในสระใหญ่
เฮ้ยเอ็งอยู่แห่งไรไปไหนมา
ผู้คนดาษดื่นไปทั้งป่า
จงบอกข้าตามจริงอย่ากริ่งใจ ฯ
เห็นคนแปลกนวลละอองผิวผ่องใส
จะไปไหนไม่แจ้งแห่งกิจจา
ลุอำนาจคึกคักหนักหนา
อ้ายเด็กนี้ทีท่าดูชอบกล
หรือน้องพี่เดินทางมากลางหน
มันพากันดั้นด้นไปแห่งใด
ยังไม่มีดูชิดพิศมัย
ยังมิได้มีดูชูชีวา
ว่าอยากมีคู่สนิทเสน่หา
จะพูดจาโลมเล้าเอาใจ
เสียให้ทันท่วงทีที่จะได้
หนทางไกลตามยากลำบากนัก
นี่แน่หนุ่มน้อยผู้มีศักดิ์
เชิญไปพักในเรือใหญ่ให้สบาย ฯ
ผ่อนผันหลีกเลี่ยงเบี่ยงบ่าย
จะให้ข้าผันผายไปทำไม

08/06/2565

เจ้าอย่าช้าพากันไปบอกนาย
จะไล่ถามตามสิ่งที่จริงใจ
หรือว่าเป็นโจรน้ำลงกำบั่น
คอยตีปล้นในหนทางกลางคงคา

๏ ครานั้นพวกไพร่ครั้นได้ฟัง
เดือดเท่าก้อยถ่อยชั่วไม่กลัวกู
ฉุนพิโรธโกรธใจดังไฟกัลป์
บอกกับนายว่าอ้ายกุมารา
พาเมียงามเดินข้ามเนินสิงขร
มันดุดือถือตัวไม่กลัวใคร

๏ ครานั้นท่านอันละมังแขก
แล้วห้าวหาญในการณรงค์รบ
ครั้นได้ฟังดังแค้นแสนพิโรธ
ว่าวะเหวยเฮ้ยใครหาไหนมี
เป็นไฉนจะไปดูให้รู้แจ้ง
เด็กที่ไหนใครบังอาจประมาทกู
ว่าพลางแล้วทางแต่งอินทรีย์
บ่าวไพร่พรั่งพร้อมแวดล้อมมา
ครั้นมาถึงจึงเห็นเจ้าพลายน้อย
พิศดูหญิงทุกสิ่งงามวิไล
เนตรขนงก่งงอนดังศรทรง
แขกนึ่งขึงตะลึงดูท่าที
ให้ผันผายมาหาข้าจะปราศรัย
ไปข้างไหนพากันสนั่นมา
เที่ยวผายผันจอดเกาะเที่ยวเสาะหา
บอกนายเอ็งอย่าช้ามาหากู ฯ
แค้นคั่งเหลือใจว่าอ้ายหนู
ถูกผู้ใหญ่เล่นเจรจา
ผายผันวิ่งตรงลงตีนท่า
มันพูดจาองอาจประมาทใจ
ข้าวิ่งวอนไล่ถามตามสงสัย
พูดจาท้าให้นายไปหบ ฯ
เป็นคนแปลกรู้เวทเพศไสยจบ
คุมไพร่ครบหลายพันทั้งนั้นมี
ด้วยความโกรธลุกทะลึ่งอึงมี่
มาอวดดีหาญกล้าเข้าท้ากู
ยังเคลือบแคลงสงสัยกะใจอยู่
จะไปดูให้แจ้งแห่งกิจจา
จรลีลนลานด้วยหาญกล้า
โยธาอื้ออึงคะนึงไป
แช่มช้อยงามพักตร์น่ารักใคร่
อ่อนละไมสมสิ้นทั้งอินทรีย์
รูปดังหงส์บินข้ามคีรีศรี
ให้มีความเสน่หาอาวรณ์

08/06/2565

แต่อ้ายนั่นมันก็ยังเด็กนัก
ถ้าแม้นว่ากูจะฆ่าก็ม้วยมรณ์
ถ้าแม้นว่าจับมาถองสักสองหน
จะพูดจาดูสักทีให้ดีเจียว
คิดพลางแล้วทางมีสุนทร
ว่านี่แน่พ่อหนุผู้ชาญชัย
ธุระไรไขความไปตามเรื่อง
จงผ่อนตามความจริงสิ่งสัจจา

๏ ครานั้นเจ้าพลายสุริยัน
เพราะเห็นใจของนายแขกแกดี
เห็นซื่อใจไม่รู้ว่าคิดคด
คิดว่าถือซื่อตรงเหมือนวงศ์วาน
เจ้าพลายนั้นมิทันจะรู้เท่า
ว่าเรานี้เดินดงหลงทางมา
มาพบท่านตัวฉันหมายประสงค์
แค้นคับด้วยทรัพย์ก็ไม่มี

๏ ครานั้นท่านแขกอันละมัง
ตริตรึกนึกระหยิ่มเอมอิ่มใจ
จะโอนอ่อนผ่อนตามความอารี
ให้โดยสารเรือไปในคงคา
แม้นสมหวังดังความเช่นตามที
เป็นแน่ใจคงได้ชมสมคะเน
ไม่รู้จักยาวสั้นผันผ่อน
กับเด็กอ่อนเท่ากึ่งก้อยน้อยนิดเดียว
คงดิ้นรนงอก่อไม่พอเชี้ยว
แล้วจึงเลี้ยวเข่นฆ่าให้สาใจ
วิงวอนพูดจาอัชฌาศัย
จะไปไหนพี่ไม่แจ้งแห่งกิจจา
อย่าขัดเคืองโมโหโทษา
อย่าโกรธาขัดแค้นแสนทวี ฯ
ค่อยผ่อนผันดับร้อนผ่อนสุขี
ไม่พาทีอวดตนเป็นคนพาล
ทรยศกล่าวแกล้งแสดงสาร
ไม่คิดการเป็นอุบายใช้บัญญา
จึงได้กล่าวความตอบให้ชอบท่า
ที่พึ่งพาอาศัยก็ไม่มี
จะวานส่งไปในทางกลางวิถี
ครั้งนี้ทุกข์ยากลำบากใจ ฯ
ครั้นได้ฟังคำหวานที่ขานไข
ที่คิดไว้สมเหตุเจตนา
ให้เป็นที่เชื่อฟังไม่กังขา
แล้วตรึกตราคิดอุบายค่อยถ่ายเท
หญิงคนนี้คงสมใจไม่ไพล่เผล
ค่อยลวงเล่ห์หลอกหลอนให้ผ่อนตาม

08/06/2565

คิดพลางแล้วทางกล่าวตอบถ้อย
เจ้าชื่อเรียงเสียงไรไม่แจ้งความ
อยู่ถิ่นฐานบ้านไหนอย่างไรนี่
เป็นพงศ์เผ่าเจ้าหรือไรโฉนนา

๏ คราน้ันเจ้าพลายได้ฟังความ
นึกว่าชื่อไม่ถือตัวแลตน
ว่าเรานี้มีทุกข์แสนลำบาก
พวกพ้องน้องพี่ไม่มีใคร
ตัวเราหรือชื่อพลายสุริยัน
เที่ยวตามติดบิดาจากธานี
นี่หากว่าบุญพามาพบนาย
เมตตาด้วยช่วยพาข้าจรจรัล

๏ คราน้ันจึงท่านอันละมัง
เห็นสมหวังดังจิตที่คิดไว้
ไม่เป็นไรเงินทองของเข้า
แม้นสิ่งไรสารพัดขัดไม่มี
อย่าเนิ่นช้าเลยเวลาก็บ่ายลง
จะได้จัดข้าวปลาหาเลี้ยงกัน

๏ คราน้ันเจ้าพลายชายฉกาจ
รีบตรงมาลงลำนาวา
กัปตันให้ลั่นฆ้องดังหึ่งหึ่ง
ชักสมอขันช่อใบลนลาน
ว่าหนุน้อยพี่จะใคร่ขอไถ่ถาม
เชิญบอกนามตามตรงที่สงกา
ทั้งสตรีงามขำล้ำเลขา
ท่าทีกิริยาดูชอบกล ฯ

แขกถามจะแจ้งแห่งนุสนธิ์
ตอบยุบลไปพลันทันใด
ตกยากพลัดมาในป่าใหญ่
เที่ยวอาศัยตามป่าพนาลี
เมียเรานั้นชื่อบัวทองผ่องศรี
หลายปีแล้วไม่พบประสบกัน
หาไม่ก็ตายในป่าพนาสัณฑ์
ข้ามเขตคันฝั่งมหาชลาลัย ฯ

ครั้นได้ฟังความแจ้งแถลงไข
ยิ้มละไมในหน้าแล้วพาที
เราไม่เอาดอกพ่อหนุไม่จู้จี้
เจ้าพาทีออกปากไม่ยากครัน
ขอเชิญตรงรีบไปในกำบัน
แล้วจะพาท่านส่งยังฝั่งชลา ฯ

ค่อยเย้องยาตรตามแขกแปลกภาษา
พร้อมจ้าท้าต้นหนคนงาน
ยิงปืนดึงเฮฮาเสียงฉ่าฉาน
โจรพาล่องน้ำกระหน่ำมา

08/06/2565

เจ็ดวันบรรลุทะเลกว้าง
ก็ถึงยังฟากฝั่งยมนา

◎ คราน้ันท่านนายอันละมัง
กำเริบรักแน่นหนักในฤทัย
หาสำรับกับข้าวทั้งเหล้ายา
เบ็ดพะแนงทั้งแกงกะหรี่มี
เชิญทั้งสองสามีภรรยา
พอเสร็จสิ้นกินอาหารสำราญครัน

◎ คราน้ันจึงท่านนายแขกดำ
ด้วยเล่ห์กลที่ตนตรองคดี
คิดพลางแล้วทางทำปราศรัย
ในที่นั้นมีทางฝั่งคงคา
เราเคยมาเที่ยวเล่นจัดเจนสุด
ลึกล้ำในถ้ำเอี่ยมอำไพ
เป็นถ้ำถิ่นของพระอินทร์ลงมาสร้าง
เรามาไปเคยได้หยุดคำนับ
แม้นสิ่งใดใจเราต้องประสงค์
เจ้าจะคิดติดตามบิดาไป

◎ คราน้ันเจ้าพลายครั้นได้ฟัง
อยากพบประสบสิ่งสำคัญ
คิดพลางทางสั่งกับเมียรัก
จงคอยพี่อยู่ก่อนผ่อนสำราญ

ตามหนทางแผนที่ชีบัญหา
หยุดเรือจอดทอดท่าด้วยทันใด ฯ
ไม่ประทังความร้อนผ่อนลงได้
จึงแก้ไขโดยเล่ห์ประเวณี
กุ้งปลาแกงหมูฉู่ฉี่
ของดีดีทำมาสารพัน
เสพย์สุราปรีดิ์เปรมเกษมสันต์
ต่างสรวลสันต์พูดจาพาที ฯ
กล่าวคำตามกระบวนถ้วนถี่
หมายจะล้างชีวีกุมารา
เราจะใคร่แจ้งความตามบัญหา
เป็นที่กว้างทางป่าพนาลัย
ฝั่งสมุทรนี้มีศรีใหญ่
สว่างไปด้วยแสงแก้วดูแวววับ
แลสล้างล้วนมณีสีสลับ
บวงบนกับเทวาแล้วคลาไคล
มันคงบนบานเป็นการได้
คงสมใจได้พบประสบกัน ฯ
นึกหวังว่าจริงเป็นแม่นมั่น
จะผายผันไปดูให้รู้การ
เจ้างามพักตร์ผู้ยอดยิ่งสงสาร
ไม่ช้านานตอกงามสรรพจะกลับมา

08/06/256

ครั้นสั่งเมียรักเสร็จเท่านั้น
นายแขกดำชำนาญพนาวา
เดินข้ามดงรามตามแถวเถื่อน
แรดช้างลิงค่างบ่างชะนี
กระต่ายเต้นเห็นคนเที่ยววนวิ่ง
สำราญรมย์ชมเพลินดำเนินมา
อันละมังแต่ครั้งได้มาเที่ยว
รู้ตำแหน่งแห่งทางในกลางไพร
ในวิถีแผนที่บอกไว้แจ้ง
ทั้งทางบกทางน้ำมีสำคัญ
ถึงที่นั้นปั่นป่วนชวนเจ้าพลาย
แขกดำเนินเดินหน้ารู้อาการ
จุดไฟให้คนเดินนำทาง
หินลายพรายพร่างกระจ่างตา
ถึงที่นั้นสำคัญมีเหวลึก
ทำไฟดับฉับพลันในทันที
เข้าหาญหักผลักเจ้าพลายสุริยัน
กระทบหินแลก้อนศิลาลาน
เดชะพระเวทวิเศษสุด
เพราะเรียนรู้จึงอยู่คงกระพัน
แต่นอนกลิ้งนิ่งซบสลบหลับ
มิได้รู้สึกสำนึกกาย
แต่งกายผายผันออกเดินหน้า
ไคลคลาตามกันไปทันที
กล่นเกลื่อนหมู่มหิงส์วิ่งอึงมี่
พยัคฆีไล่ขับมฤคา
เข้าแอบอิงแฝงตนตามกอหญ้า
ถึงคูหาใหญ่กว้างมีทางไป
เคยลดเลี้ยวเลียบเดินเนินไศล
ถ้ำใหญ่เหวลึกตึกดำบรรพ์
ทุกหนแห่งที่จะไปในไพรสัณฑ์
แม่นมั่นเหมือนจิตที่คิดการ
ผันผายเข้าในถ้ำลำละหาน
ส่วนกุมารเดินหลังไม่รั้งรา
เห็นสว่างแสดูในคูหา
วาววับจับผาเป็นนวลดี
แขกนึกจะฆ่าพลายให้เป็นผี
ทหารดีที่เป็นผู้รู้เรื่องการ
ลงเหวนั้นด้วยจิตคิดอาจหาญ
เป็นช้านานเสียงปังดังสำคัญ
ไม่ม้วยมุดชีวาถึงอาสัญ
เจ้าพลายนั้นมิได้มีอันตราย
เพียงจะดับชีวาตม์ลงขาดหาย
อ้ายโจรร้ายนึกว่าชีวาวาง

08/06/2565

ดีใจนึกว่าได้สมหวัง
คิดว่าเจ้าพลายนั้นวายวาง
ถึงเรือใหญ่ก็ให้ถอนสมอ
แล่นขวางมากลางคงคา
ค่ำวันนี้คงเป็นที่ได้สมนึก
เกี้ยวพาพูดจาให้อ่อนใจ
ถ้าไม่ยอมพร้อมใจพูดไพล่เผล
ถึงโอนอ่อนผ่อนผัดด้วยสัจจา
ถ้าแม้นใครไม่พึ่งก็ช่างมัน
พอสำเร็จเสร็จกิจที่คิดการ
ค่อยประทังโศกจิตที่คิดหมาง
ดีใจพลางชวนกันจรัลมา
ตีม้าพ่อพร้อมพรั่งทั้งล้าต้า
สมอุราชื่นบานสำราญใจ
ไม่อึกทึกเข้าหาพูดปราศรัย
คงจะได้สำเร็จดังเจตนา
จะโว้เว้พาลปล้ำทำขายหน้า
ไม่รอท่าผ่อนพักทิ้งรักนาน
กูจะเล่นบรั่นให้หน้าด้าน
ผ่อนสำราญบนเก้าอี้ที่ไสยา ฯ

◎ ขอกลับกล่าวราวเรื่องแต่เบื้องหลัง มาแต่ครั้งก่อนกาลนานนักหนา

ถึงขุนไกรใจหาญชาญศักดา
กับท่านขุนแผนแสนสะท้าน
สองพ่อลูกผูกคิดมีจิตใจ
พ่อลูกได้ประสบพบปะกัน
ที่รบราเข่นฆ่าคนวายปราณ
อีกพันปีจึงเป็นที่พันลำบาก
แสนทวีบ่นเที่ยวซนซุก
พอทราบความตามเรื่องด้วยเร็วพลัน
อ่อหลานกูผู้เดียวท่องเที่ยวมา
แต่เด็กอยู่ไม่รู้กลศึก
อ้ายแขกพาลหาญกล้าบัญญาตี
ต้องอาญาโทษทัณฑ์ถึงบรรลัย
วายปราณตามกรรมนำส่งให้
ยังห่วงใยเผ่าพงศ์วงศ์วาน
โทษทัณฑ์กองกรรมนำเผาผลาญ
เวรบันดาลนำตนไปทนทุกข์
ปราศจากศัตรูไปสู่สุข
ตื่นก็บุกขาบั่กหนักอุรา
ถึงเจ้าพลายสุริยันต์วิกลั่นกล้า
ได้วิชามนตร์เวทวิเศษดี
จะตรองตรึกแก้ไขอย่างไรนี่
หมายเข่นฆ่าชีวิตรบรรลัยลาญ

08/06/2565

แต่บัวทองอันตรายใกล้ถึงตัว
ยังมนมัวหารู้ไม่เจียวหลาน

ถ้าไม่ช่วยก็จะม้วยบรรลัยลาญ
จะคิดอ่านแก้ไขอย่างไรดี

ผีขุนไกรกับผีท่านหลวงแผน
ชักแค้นขุ่นข้องทั้งสองผี

พูดจาปรึกษากันทันที
ขุนไกรมีวาจาจึงว่าไป

ตัวเราจะเข้าในไพรสัณฑ์
ไปช่วยพลายสุริยันให้รอดได้

เท้าเฉยนานหลานขวัญจะบรรลัย
ต้องจำไปช่วยกันให้ทันการ

นี่แน่พ่อแผนแสนแคล่วคล่อง
ไปในห้องชลาลัยอันไพศาล

สะกดไพร่ในกำบั่นอย่าทันนาน
ลักเอาเยาวมาลย์แล้วรีบมา ฯ

๏ ครานั้นขุนแผนผีแสนดี
เป็นภูตผีฤทธิไกรน้ำใจกล้า

ครั้นสดับรับคำรีบอำลา
สำแดงฤทธิเดชาด้วยทันใด

ร่างกายคล้ายเปรตเศษนรก
ผมปกหน้ายาวตลอดไหล่

สูงเยี่ยมเทียมผาศิลาลัย
บุกป่าผ่าไพรเร่งไคลคลา

ไม้สูงยูงยางระยวบยาบ
ล้มราบทอดยอดตลอดบ่า

ดั่งลมเพชรหึงดึงดังมา
เสือสางช้างม้าตื่นตกใจ

ครั้นถึงยังผึ้งมหาชลาวน
สำแดงตนสูงเยี่ยมเทียมเขาใหญ่

แหงนชะแง้แลดูไปทันใด
เห็นเรือใหญ่แล่นขวางมากลางชล

มีเรือน้อยลอยตามมาหลามแล่น
หนาแน่นดั่งคับดูสับสน

ทะเลลึกครึกโครมจะโถมตน
ลงในวนก็เหลือประมาณการ

คิดกลัวข่าวคราวจะฉาวแซ่
เรือแพก็จะแหลกลงแตกฉาน

ผู้คนไพร่นายคงวายปราณ
เราจะนานทนเป็นเปรตเวทนา

เห็นจวนเจียนสิ้นกรรมระยำยาก
จะไปจากสุรกายสบายกว่า

แม้นขืนทำก็เป็นกรรมก่อเวรา
คงจะมาตามทันเป็นมั่นคง

08/06/2565

จำเราจะต้องอ่านอาคม
เรือคงเอียงเพียงจะคว่ำลำไม่ตรง
คิดพลางแล้วทางอสุรกาย
บันดาลเป็นเห็นแจ้งประจักษ์ตา
น้ำกระฉอกกระลอกซัดเสียงฉาดฉ่า
พายุพยับมัวอับโพยมไป
เปรี้ยงเปรี้ยงเสียงฟ้าคะนองลั่น
เมฆลาล่อแก้วแววววาวตา
นายกัปตันส่องกล้องมุ่งมองดู
ผู้คนอลหม่านออกพล่านไป
เสากระโดงโผงผางก็หักพับ
ต้นหนคนดีมีปรีชา
ถึงน้ำตื้นพ้นคลื่นลมปะทะ
พอลมซาฟ้าสางสว่างดี

๏ ครานั้นขุนแผนผีศาจกล้า
กำบังตนมิให้คนทั้งนั้นไซร้
เดินพลางทางสอดเที่ยวสอดมอง
เห็นแต่เจ๊กแขกลาวชาวชวา
ขุนแผนแสนยากลำบากบอบ
เขายกเหล้ากินเมาสำราญกาย
แขกฝรั่งกำลังมืดมัวหน้า
บ่นดังดังว่านั่งอยู่ดีดี

ให้เกิดลมกระพือพัดปั้ดคลื่นส่ง
ระลอกจัดพัดส่งเข้าฝั่งมา
จึงเร่งร่ายพระเวทร่ำคาถา
เป็นลมมาพัดอึงคะนึงไป
เภตราเลื่อนลั่นสนั่นไหว
ทางครรไลฝนตั้งกำบังตา
เมฆกระชั้นมืดมัวไปทั่วหน้า
มรรคาไม่แจ้งแห่งทางไป
แต่หารู้หนทางจะไปไม่
เป็นอย่างไรไม่แจ้งแห่งกิจจา
ย่อยยับในสมุทรสุดสิ้นท่า
ให้บ่ายหน้าเข้ายังฝั่งนที
ไม่เกะกะทอดสมอรออยู่ที่
จึงจะเคลื่อนนาวีตามฝั่งไป ฯ

กลายกายาเป็นแขกแปลกนิสัย
เห็นว่าใครเลียบลงลำนาวา
ทุกหับห้องเรือรบไม่พบหน้า
พรั่งพร้อมหน้ากินเหล้าเมาสบาย
โมโหหอบเหี่ยวหามามากหลาย
แกโชกหัวบ่าวนายคนละที
เสียงร้องด่ากันตะบึงเอ็ดอึงมี่
อ้ายนั่นมันแอบดีเอาหัวกู

08/06/2565

ผีบิดาจอาจองดงซอกซน
ถึงท้ายบาหลีใหญ่เข้าไปดู
รู้แน่ว่าแม่นั้นเศร้าหมอง
ไม่รู้ตัวว่าผัวแทบบรรลัย
ผีขุนแผนแอบซุ่มเข้าอุ้มนาง
ออกจากลำกำบั่นพรรณราย

๏ ครานั้นจึงท่านขุนไกรผี
ยึกยักโมโหกริ้วโกรธา
บึ่งบึ่งดังลมเพชรหึง
ย่างสามก้าวเดินเข้ามิทันนาน
เอื้อมมือล้วงควักไขว่ลงในเหว
จับเจ้าพลายสริยันมาทันที
ตัวท่านขุนไกรจึงร่ายมนตร์
แล้วเสกเป่าที่กุมารเจ้าหลานชาย

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายน้อย
สลบนิ่งไม่ติงกายินทรีย์
ครั้นต้องมนตร์ขุนไกรฤทธิ์ชัยชาญ
ลืมเนตรขึ้นพลันในทันใด
ยกมือไหว้ไถ่ถามไปตามที
เรามอดม้วยท่านมาช่วยกรุณา

๏ ครานั้นขุนไกรผู้ใจกล้า
มางวยงงหลงกลอ้ายคนพาล
เที่ยวหาค้นทุกห้องไม่เห็นอยู่
แลเห็นนางโฉมตรูเจ้าหลับไป
ตรมตรองโศกระคนจนหม่นไหม้
มัวหลับไหลนอนนิ่งไม่ติงกาย
เย้องย่างเร็วพลันรีบผันผาย
สำแดงกายรีบร้อนสัญจรมา ฯ

ฤทธีห้าวหาญชำนาญกล้า
แผลงกายาใหญ่ล้นพ้นประมาณ
โผงผึงป่าไม้ทั่วไพรสาณฑ์
ถึงถิ่นฐานถ้ำคูประตูมี
รวดเร็วพักหนึ่งลงถึงที่
ยังสลบหลับกับที่ไม่ฟื้นกาย
แปลงตนเร็วพลันเหมือนมั่นหมาย
ที่เจ็บปวดคืนคลายสมประดี ฯ

จิตผอยม่อยหลับอยู่กับที่
เหมือนชีวีตนั้นจะบรรลัย
กุมารจึงค่อยสมประดีได้
เห็นขุนไกรไม่แจ้งแห่งกิจจา
ว่าท่านนี่อยู่ไหนอย่างไรขา
ให้ชีวารอดได้ไม่วายปราณ ฯ

ตอบว่าเบื้นไฉนอย่างไรหลาน
ไม่คิดอ่านดูแลให้แน่ใจ

08/06/2565

ตัวเจ้ายังเด็กเล็กนัก
ตั้งแต่นี้อย่ามีความไว้ใจใคร
เราหรือคือเจ้าไม่รู้จัก
เราชื่อขุนไกรใจฉกรรจ์
เป็นพ่อของขุนแผนปู่พ่อเจ้า
ย่นแย่แพ้ทัพอัปรา
เจ้าหรือจะตามคิดบิดร
พลัดพรากจากเมืองขุ่นเคืองใจ
ความทุกข์ร้อนผ่อนผันให้บรรเทา
จะประมาณนานช้าอีกกว่าปี
เมียของเจ้าเล่าเขกมันขบถ
เรานำไปเลี้ยงไว้เป็นเที่ยงธรรม์
เจ้าต้องตรองจิตคิดไขแก้
นี่หากว่ารู้เข้าเรารีบร้อน
เรานี้มิใช่เป็นผู้คน
หวังจะบอกออกความไปตามการ
ว่าพลางแล้วทางกลับรูปกาย
สูงเยี่ยมเทียมยอดบรรพตา

๏ คราน้นเจ้าพลายสุริยัน
เห็นจริงแท้แน่นักประจักษ์ใจ
ขอให้ท่านจงได้ไปพ้นทุกข์
แล้วสวดมนตร์แผ่กุศลตามสัจจา
หารู้จักเล่ห์กลศึกไม่
จำเอาไว้ตามคำเราร่ำพัน
ข้าจะบอกหลานรักทุกสิ่งสรรพ์
แต่เดิมนั้นเป็นทหารชาญศักดา
พลายเพชรเล่าก็ทหารชำนาญกล้า
เสียเชียงใหม่ไพล่เข้าป่าดั้นดงไป
ทุกข์ร้อนยามยากลำบากใหญ่
จนมาได้เรียนพระเวทวิเศษดี
บิดาเจ้ามิได้ม้วยเป็นผี
คงเป็นที่ประสบได้พบกัน
ทรยศหนักหนากล้นเกล้งกลั้น
มิได้อยู่ในกำบั่นอ้ายโจรจร
อย่าท้อแท้โศกศัลย์คิดผันผ่อน
เจ้าจึงไม่ม้วยมรณ์ลงวายปราณ
เป็นผีร้ายกลายตนจากถิ่นฐาน
ให้หลานรู้ความตามกิจจา
เป็นผีร้ายยืนขวางอยู่ข้างหน้า
แผดสำเนียงเสียงจ้าแล้วหายไป ฯ

แสนตระหนกอกสั่นหวั่นไหว
ยกมือไหว้แล้วกล่าวซึ่งวาจา
เจริญสุขไปเกิดในภพหน้า
ภายหน้าขอให้พบประสบกัน ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายน้อย เศร้าสร้อยทุกข์ร้อนไม่ผ่อนผัน
คิดถึงเมียเสียใจอาลัยครัน สุดจะผันผ่อนโศกโรคอุรา
บ่านฉะนี้นวลน้องจะหมองเศร้า ปีศาจเอาตัวไปไกลหนักหนา
เป็นไฉนไม่ทันถามตามกิจจา จะตรึกตราแก้กันเป็นฉันใด
หนึ่งขุนไกรก็ได้มาบอกเล่า ให้ตัวเราแก้แค้นมันจงได้
คิดพลางค่อยสร่างที่โศกใจ คงจะใคร่ได้เล่นให้เห็นกัน
กูไม่ต้องจำคิดเร่งติดตาม เดินข้ามฝั่งสมุทรสุดกระสัน
ผูกหุ่นวุ่นวิ่งพัลวัน ลุยน้ำข้ามเขตคันทะเลลึก
ขวางหน้าเข้าผ่าพังกำปั่น แม่นมั่นเหมือนทำนองที่ตรองตรึก
ให้รั้งรอต่อตีดีพิลึก อึกทึกในมหาชลาลัย
พอคิดแล้วเท่านั้นในทันที มิได้รีรอราอยู่ช้าได้
รีบร้อนถอนหญ้ามาเร็วไว ผูกไขว่เข้าเป็นรูปพยนต์
ถือกระบองตั้งท่าร่ารับ ดังจะจับคนตีให้ปี้ป่น
คึกคักเป็นยักษ์ดูชอบกล ผูกพยนต์เสร็จพลันด้วยทันใด
แล้วเจ้าพลายสุริยันก็อ่านเวท เรืองเดชตามกิจประสิทธิ์ให้
เสกสามร้อยคาบปราบพาลภัย เสร็จแล้วเป่าไปในทันที
หุ่นพยนต์กลายตนเป็นยักษ์ร้าย รูปกายอ้วนล่ำดำปี๊ดปี๋
แยกเขี้ยวเคี้ยวฟันในทันที ดังจะผลาญชีวีคนวางวาย
ถือกระบองร้องก้องเสียงคำรน จะรีบร้นเร็วพลันเร่งผันผาย
เผ่นโผนตะโกนก้องลำพองกาย ดุร้ายดังเสือสุดเหลือกลัว
ทะลึ่งโลดกระโดดผึงตึงตึงลั่น กล้ากลั่นเขี้ยวงอกแล้วกลอกหัว
คึกคักนักไม่พักจะเกรงกลัว ตนตัวสูงเยี่ยมเทียมคีรี ฯ

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายน้อย กล่าวถ้อยตามกระบวนถ้วนถี่
สั่งหุ่นวุ่นวิ่งสิงคลี ลงในที่มหาชลาลัย
จับเอาลำกำบั่นให้มั่นเหมาะ อย่าให้มันลัดเลาะแล่นหนีไป้
คอยท่ากว่าข้าจะกรรไล ถึงเมื่อไรจึงค่อยหาญเข้าราญรอน
หุ่นพยนต์น้อมตนลงคำนับ แล้วน้อมรับคำนายเจ้าพลายสอน
ลุกทะแยงแกว่งกระบองทั้งสองกร รีบจรจากที่นั่นในทันใด
ปึงปึงดังลั่นสนั่นโลก เขยื้อนโยกแง่เงาภูเขาใหญ่
ยูงยางผางล้มวินาศไป สูงใหญ่งุ่มง่ามข้ามคิรี
ปึงปังดังลมะเพชรหึง อึงคะนึงมาในป่าพนาศรี
สะท้านสะเทือนเลื่อนลั่นทั้งธาตรี กระบองตีภูเขาแตกแหลกลงมา
จัตุบาทกลาดเกลื่อนในเถื่อนแถว เห็นแล้วค่างลิงวิ่งหนีหน้า
พยนต์ยกกะศักดิสทรด้วยฤทธา จับเสือสางช้างบากนสบาย
อ้วนล่ำสูงสามคาพยุต ไม่หย่อนหยุดต้นต้นเร่งผันผาย
แลไปในทะเลเมฆาราย หมอกกระจายพรายพร่างกระจ่างตา
เห็นดำดำกำบั่นสนั่นครัน แล่นลัดตัดคลื่นมาตรงหน้า
ไทยฝรั่งมีทั้งแขกชวา เกรียวกราวฉาวฉ่าสนั่นไป
ลำนั้นแล้วฟ้าผ่าเถอะเรือโจร พยนต์เต้นเผ่นโผนเข้าชิดใกล้
เสียงทะเลโครมครามบุกน้ำไป ทะลึ่งไล่จับกำบั่นไว้ทันที ฯ

๏ ครานั้นแขกฝรั่งทั้วทั้งลำ สำคัญว่าผีน้ำร้องอึงมี
อึกทึกฮึกโห่เป็นโกลี เอาฆ้องตียิงปืนเสียงครื้นคราน
เรือใหญ่มิได้จะคลาดเคลื่อน แล่นเขยื้อนจากวนชลหาร
ประหลาดจิตผิดใจในอาการ จะคิดอ่านแก้ไขอย่างไรดี ฯ

08/06/2565

◎ ครานั้นอันละมังเป็นนายแขก
หวนอาลัยให้ถวิลด้วยยินดี
จัดแจงตกแต่งกายินทรีย์
น้ำกุหลาบอาบพุ่งจรุงใจ
เปิดม่านแลละลานตะลึงคิด
เที่ยวเดินต้นค้นทุกห้องไม่ต้องตา
พอได้ยินบันเสียงครั่นครั่น
นายแขกตระหนกตื่นตกใจ
ผลุนผลันผันผายออกจากห้อง
เห็นยักษ์ใหญ่คว้าไขว่ซึ่งเภตรา
สำคัญว่าพรายน้ำประจำธาร
ให้ฆ่าเบ็ดไก่พลันในทันที
แล้วยิงบันครั่นครั่นสนั่นก้อง
จนลูกดินแทบสั้นหมดลงไป
ต่างคนบนบานบอกสาลกล่าว
สถิตยังริมฝั่งยมนา
กัปตันฝ่ายนายฝรั่งตั้งบวงสรวง
เรือคงแหลกแตกตายในสายชล
บ้างก็ว่าอันลาผู้นายใหญ่
ฆ่าผัวเขาตายชีพวายปราณ
ทำเช่นนี้ชีวีไหนจะรอด
คงวอดวายตายลงในคงคา
พึงรู้แรกหนุ่มน้อยเจริญศรี
สำคัญว่านารีอยู่ห้องใน
นุ่งยกทรงสีสอดพื้นใหม่
ตรงเข้าในท้ายบาหลีที่ไสยา
เอะผิดประหลาดใจเจียวฟ้าผ่า
นายอันลาให้ผิดประหลาดใจ
ผู้คนเสียงสนั่นสะท้านไหว
เอะอย่างไรไม่แจ้งแห่งกิจจา
ส่องกล้องแลดูอยู่ตรงหน้า
โกรธาดังแค้นแสนทวี
ลนลานเรียกคนอยู่อึงมี่
ส่งให้กะลาสีโยนลงไป
สะเทือนท้องพระสมุทรหาหยุดไม่
จะผ่อนผันฉันใดเล่าอกอา
ว่าบู่เจ้าเขาเข็นอยู่เนินผา
มาช่วยข้าเถิดจะตั้งสังเวยบน
คนทั้งปวงว่าคราวนี้จะบ้าบ่น
ไหนจะพ้นมีเหตุเกิดเภทพาล
ทำเหตุให้เราต้นสิ้นสังขาร
แล้วยังพาลเอาเมียของเขามา
จนตลอดไปประมาณนานนักหนา
สมน้ำหน้าที่มันคิดผิดทำนอง ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๕๙

พลายสุริยันตามรบกับโจรอันละมัง

◎ ครานั้นเจ้าพลายสุริยัน ที่โศกศัลย์ในตัวหม่นมัวหมอง
ค่อยห่างหายคลายจิตที่คิดปอง ตรึกตรองที่จะคิดติดตามไป
ครั้นจะเดินหรือก็เกินทางพิกัด ต้องเลี้ยวลัดทางลำเนาภูเขาใหญ่
เห็นช้าวันที่จะดั้นเดินต้นไป เหน็ดเหนื่อยใจเหลือล้นพ้นประมาณ
จำเราจะผูกหุ่นพยนต์ ให้กลายตนเป็นปักษาที่กล้าหาญ
ขึ้นขี่นกวกเหาะเลาะผึ้งธาร ไม่ช้านานคงพบประสบกัน
คิดพลางแล้วทางสำรวมตน อ่านมนตร์ทันทีขมีขมัน
เปลื้องผ้าคากพุงพลันวัน เสกสรรค์แล้วเป่าลงทันใด
ผ้านั้นบันดาลดูชอบกล เป็นหงส์ยนต์มีปีกกระพือได้
เจ้าพลายน้อยแช่มช้อยงามวิไล ครั้นว่าได้สมถวิลก็ยินดี
หยักรั้งตั้งท่าคว้ากระบอง เยื้องย่องเร็วพลันขมันขมี
ขึ้นนั่งบนหลังสกุณี พอฤกษ์ดีอ่านมนตร์เรียกพระพาย
พายุพยับอับม้วนทั่วทั้งหล้า ลมพาพัดฮือกระพือหลาย
หงส์กางปีกหลีกบินตามสบาย สำราญกายลอยลิ่วปลิวเมฆา
ผันแปรแลเห็นพยนต์มนตร์ สูงสกนธ์ยืนเยี่ยมเทียมเวหา
เข้ากั้นขวางอยู่กลางยมนา ยืดนาวารอไว้มิให้จร
เจ้าพลายนั้นผันผายชักยนต์หงส์ บินลงริมกำบั่นค่อยผันผ่อน
พอสายัณห์ตะวันลงรอนรอน หนทางจรจวนค่ำย่ำสายัณห์

08/06/2565

ตวาดว่าฮ้าเฮ้ยเหวยอ้ายแขก
เหตุไรไม่เหมือนคำที่รำพัน
เราเชื่อใจหมายจะคบเป็นมิตร
หาญกล้าหลอกพาตัวเราไป
วันนี้มึงกับกูได้ดูกัน
จะหักล่ำกำปั่นมิทันนาน

๏ ครานั้นท่านนายอันละมัง
ผันแปรแลไปในนที
ตกใจในตนเป็นพ้นนัก
ม้วยมิดแล้วยังคิดตามเรือมา
อ้ายตัวร้ายกายดำดุจล่ำสัน
ดุกดำรามตามฆ่ามาราวี
จะโอมอ่านพระเวทข้างเพศแขก
ขับภูตผีสางและนางไม้
ด้วยเดชะพระครูโรมวิสัย
เราพากเพียรเรียนไว้ได้หลายปี
คิดพลางทางไหว้พระอาทิตย์
เสกพลางแล้วทางเป่าวิชา
หุ่นมนต์กับพยนต์ก็หมุนจี๋
หงส์ยนต์ก็วนบินพัลวัน
ผู้คนในลำเรือกำปั่น
ไม่มีใครดำเนินเดินกล้ำกลาย

มึงคนแปลกภาษาจะอาสัญ
เอ็งพูดกันกับข้าไว้ว่าไร
หารู้เท่าว่าเจ้าคิดเช่นนี้ไม่
คิดฆ่าให้ฉิบหายถึงวายปราน
มิให้ทันพริบตาเหมือนว่าขาน
แล้วประหารชีวามึงครานี้ ฯ
ครั้นได้ฟังเสียงคนร้องอึงมี่
เห็นเจ้าพลายน้อยขี่หงส์ยนต์มา
เห็นประจักษ์ว่าบิศาจองอาจกล้า
เพราะโกรธาขัดแค้นแสนทวี
แม่นมั่นคงเป็นบิศาจผี
เพราะมันมีอาฆาตหมายมาดใจ
เป็นของแปลกเรียนรู้พระครูให้
ให้บ่นแหลกแตกไปในวันนี้
ผู้ชาญชัยมนตร์เวทวิเศษศรี
วันนี้เราจะต้องลองวิชา
สำรวมจิตเร็วพลันด้วยหรรษา
เกิดเป็นลมกล้าสลาตัน
หาที่ตั้งหลักไม่ได้มั่น
ทะเลหวนป่วนปั่นเพียงทำลาย
หวาดหวั่นพรั่นตัวกลัวมากหลาย
บ่าวนายซุกซ่อนด้วยร้อนใจ ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นเจ้าพลายผู้ชายชาติ เก่งฉกาจหากลัวสิ่งไรไม่
โมโหหุนฉุนโกรธพิโรธใจ หมายจะใคร่เข่นฆ่าชีวามัน
แซกฝรั่งทั้งลำกำบั่นไหญ่ ต้องผลาญให้ชีวามันอาสัญ
คิดพลางทางอ่านอาคมพลัน เป็นไฟกัลป์ลุกฮือกระพือมา
ไหม้ลำกำบั่นทั้งใหญ่น้อย ยับย่อยลงในทางกลางมหา
ผู้คนวนวิ่งเป็นโกลา รุดหน้าหนีส่งลงวารี
ที่เหลือตายว่ายน้ำดำโผผุด ไม่หย่อนหยุดมาในทางกลางวิถี
แซกไทยหลายหลากล้วนมากมี มัจฉาในวารีกินสบาย ฯ

๏ ครานั้นท่านนายอันละมัง เมื่อกำลังเรือไหม้ไฟเหลือหลาย
พรั่นตัวด้วยกลัวซึ่งความตาย ผันผายโดดลงในคงคา
ด้วยบุญนั้นมิทันจะถึงที่ ชีวีจะยังไม่สังขาร์
จึงมีสองมัจฉาปลาโลมา ประคองพาเคียงข้างไม่ห่างกาย
ครั้นถึงฝั่งชลาริมป่าใหญ่ ส่งแซกขึ้นไว้เหมือนใจหมาย
สองมัจฉาก็พากันแฝงกาย ตำมุดผุดหายแหวกว่ายคลา ฯ

๏ ครานั้นท่านนายอันละมัง มาถึงฝั่งเหน็ดเหนื่อยเมื่อยหนักหนา
เหนื่อยอ่อนนั่งผ่อนพักกายา เสียผู้คนโยธาไปมากมี
ที่เหลือตายได้พลคนร้อยเศษ แจ้งเหตุว่าไม่ใช่ภูตผี
เหม่อ้ายพลายสุริยันมันกล้าดี เวทมนตร์พ้นที่จะเปรียบปาน
จำจะต้องสมทบออกรบตี ถึงตัวกูก็มีกรูบรรหาร
ใครมันจะกลัวใครในสันดาน ลองทำการสงครามดูตามที
คิดพลางแล้วทางก็ร้องบ่าว บอกกล่าวผู้คนอยู่อึงมี่
เหวยพวกพหลพลโยธี อย่ากรูกรีพากันไปให้ไกลตา

เร่งเข้าอย่าช้ามาสมทบ
เร็วไวรายหลีกเป็นบีกกา

๏ คราน้ันไพร่นายทั้งซ้ายขวา
เห็นนายใหญ่ต่างให้คิดยินดี
ตัดไม้ในไพรไม่หย่อนหยุด
ถึงสิ่งไรก็ไม่ได้ติดมือมา
อันละมังร้องสั่งกับไพร่นาย
เราผู้เดียวจะเคี่ยวขับรบราญ
เวทมนตร์เราก็มีดีที่สุด
เชี่ยวชำนาญการวิ่งเข้าชิงชัย
ว่าพลางทางจับเอาอาวุธ
แหงนชะแง้แลดูกุมารา

๏ คราน้ันจึงโฉมเจ้าพลายน้อย
พวกในเรือเหลือตายวายชีวี
แต่อ้ายอันละมังในครั้งน้ัน
หรือหนีไปจนตรอกเที่ยวซอกซน
จำกูจะคิดออกติดตามตู
แล้วแก้พยนต์กลายคนเป็นหญ้าไป
ขับหงส์ยนต์บินคำรนคำรามร้อง
แลไปในดงทั่วพงพี
อุตลุดหยุดยั้งรีบตั้งค่าย
เหล่าพหลพลระดมก็สมทบ
จะรุกรบภัยพาลขนานหน้า
อย่าหนีหน้าคอยรอเข้าต่อตี ฯ

เฮฮาเสียงลั่นสนั่นมี
กรูกรีเข้าตั้งค่ายรายบีกกา
เป็นอาวุธแล้วถือสองมือร่า
จะรอราสู้มันประจัญบาน
ให้ผ่อนกายคลายอุราทุกหน้าด้าน
ผีสางช่างการมันเป็นไร
สัประยุทธ์ตัวต่อตัวหากลัวไม่
ท่านพระครูโรมวิสัยสั่งสอนมา
ยืนหยัดหยั่งรั้งตั้งที่ท่า
ถ้ามันมาแล้วจะรอเข้าต่อตี ฯ

เห็นเรือคนยับย่อยไปบ้านบี
หนีขึ้นยังฝั่งนทีหลายร้อยคน
รอดชีวีหรือย่อยยับดับบีบ้าน
จะผันผ่อนซ่อนตนอยู่หนใด
ให้รู้ความโดยตรงให้จงได้
เจ้าพลายไม่รอราให้ช้าที
กึกก้องมาในกลางทางวิถี
เห็นโยธีพรั่งพร้อมล้อมสมทบ
เรียงรายพร้อมกันเข้าบรรจบ
ตั้งค่ายรบรายหลีกเป็นบีกกา

08/06/2565

มองเขม้นแลเห็นอันละมัง
จัดพหลพลครบจะรบรา

◎ คราน้ันอันละมังดั้งมัน
เหลือบแลเขม้นเห็นเจ้าพลาย
ร้องท้าว่าเหวยเฮ้ยอ้ายหนู
จะรบสู้กูก็มาอย่าช้านาน

◎ คราน้ันเจ้าพลายสุริยัน
พอแลเห็นอันละมังอหังการ์
ชับหงส์ยนต์ลงจนพื้นสุธา
ลงจากหลังหงส์ยนต์พลันทันที
ฮะเฮ้ยแน่เหวยอ้ายแขกดำ
ครั้งนี้คงเห็นดีกันทันใจ
เสียแรงกูนับถือลือเลื่อง
น้ำใจเจ้าจะฆ่าเราให้วายปราณ
ประเดี๋ยวนี้ชีวีจะย่อยยับ
สมน้ำหน้าภาษาพวกแขกดำ

◎ คราน้ันท่านนายอันละมัง
เคืองขุ่นฉุนพิโรธโกรธอุรา
เจ้าพลายสุริยันก็หันหุน
แกว่งกระบองเข้ารองรบราญ
เจ้าพลายตีแขกรี่เข้าบ้องบึด
ชุลมุนวุ่นวิ่งเป็นสิงคลี

หยุดยั้งยืนหลอกทำกลอกหน้า
ให้โยธาพักผ่อนนอนสบาย ฯ
ไม่ผายผันหลบลี้หนีหาย
วุ่นวายจะพ้นประจัญบาน
มิ่งกับกูอย่าหนีหน้าต่างกล้าหาญ
ถึงวายปราณก็ไม่คิดแก่ชีวา ฯ
ผายผันขี่ยนต์หงส์มาตรงหน้า
โกรธาขัดแค้นแสนทวี
ตะโกนก้องร้องด่าเสียงอึงมี่
แล้วจึงชี้หน้าด่าไปทันใด
ควรหรือทำบังอาจประมาทได้
น้อยหรือมึงช่างกระไรอหังการ
ไม่แค้นเคืองพจนาว่าขาน
มึงหาญจิตคิดการไม่ชอบธรรม
พ้นสับเสียให้บ่นไม่เป็นส่ำ
มาลองรำอาวุธยุทธนา ฯ
แค้นคั่งเคืองขัดสหัสสา
กระโดดร่าเข้าพื้นประจัญบาน
เฉียวฉุนในอุราด้วยกล้าหาญ
แขกก็ชาญศักดาล้วนกล้าดี
พลายชิดแขกรบไม่หลบหนี
ทั้งสองข้างต่างมีเวทวิชา

08/06/2565

พวกพหลคนทั้งหลายของนายแขก
อึงอื้อถืออาวุธยุทธนา

◎ ครานั้นนายแขกแปลกภาษา
พันกุมารผู้ชาญฤทธี
เสียงผึงอึงสนั่นดังพื้นหิน
สุดแสนแค้นขัดอึดอัดใจ
คิดพลางทางอ่านซึ่งมนตรา
เป็นยักษ์ใหญ่ไล่ขับจับประจัญ
เจ้าพลายแกว่งไม้กระบองตี
จะโรมรันมันเท่าไรไม่ไหวตน
ถอยหลังหยุดยั้งยืนยัน
อ่านพระเวทแปลงเพศเร็ววรา
เป็นวานรเผือกผู้ขู่วาม
ต่ายแกรกแยกเขี้ยวเคี้ยวพัน
ยักษ์ตีลิงรี่เข้าจับไม้
ยักษ์ถองลิงจ้องเข้าราวี
ยักษ์ร้ายก็กลายกลับเป็นแขก
กลับกลายเป็นเจ้าพลายทันใด
แขกพิโรธโกรธใจดังไฟกาล
พายุจัดพัดกล้ามาทันที
วับวามลามพงดงดอน
ต้องอัคคีวิ่งหนีครรไลไป

ดื่นแตกห้อมล้อมกันพร้อมหน้า
ล้อมหลังล้อมหน้าเข้าราวี ฯ

โกรธาโลดทะลึ่งอึงมี่
สามสี่ห้ายกไม่ตกใจ
ตาบบินยู่เปล่าหาเข้าไม่
เหม่มึงดีแล้วคงได้เห็นดีกัน
ปลอมแปลงกายาเสร็จสรรพ์
แยกเขี้ยวเคี้ยวพื้นจะกินคน
อึงมี่ดังดับสับสน
โกรธดังไฟลนต้องกายา
ผ่อนผันบันดาลเหนือเกศา
กายากลายกลับฉับพลัน
งดงามรวดเร็วดังกังหัน
หุนหันโลดวิ่งเป็นสิงคลี
ยักษ์ไล่ลิงหลบซบหนี
ยักษ์ตีลิงกัดกระหน่ำไป
ลิงก็แยกออกห่างเข้าทางใหญ่
ทั้งสองข้างต่างไล่เข้าคลุกคลี
โอมอ่านพระเวทวิเศษศรี
กลายเป็นอัคคีลุกลามไป
เจ้าพลายร้อนเจียนจนทนไม่ได้
แล้วหยุดยั้งตั้งใจภาวนา

08/06/2565

เสกสามร้อยคาบปราบไฟ
มืดมัวทั่วดงพงพนา
ไฟวามลามป่าร้อนรน
ต้องฝนบ่นยับดับอัคคี

ประเดี๋ยวใจเกิดลมพายุกล้า
ฝนแสนห่าตกลงมาทันที
มิอาจที่จะทนอยู่คงที่
จนโยธีพวกแขกแตกกันไป ฯ

๏ คราน้นท่านนายอันละมัง
แลเห็นฝนดับไฟแล้วหายไป
เหม่มึงกับกูได้ดูฤทธิ์
เป็นไรเป็นกันในวันนี้
ว่าพลางแล้วทำอ่านพระเวท
เสกส่งเป่าลงทันใด
แยกเขี้ยวเคี้ยวฟันไม่หันหนี
เจ้าพลายนั้นหันตลบเข้ารบรา
ดังผางโผงเสือโคร่งไม่ไหวหวาด
เจ้าพลายแค้นแสนพิโรธโดดทะยาน
ร่างกายหายวับฉับพลัน
สมทบเข้ารบรุกราวี
เสือกัดควายวัดด้วยเขาขวับ
เสือกับควายไล่กันพัลวัน

แค้นครั่นสั้นสุดหาหยุดไม่
พิโรธใจขัดแค้นแสนทวี
คงจะคิดสู้ให้ได้ไม่ไหล่หนี
อ้ายเด็กนี่อาจองทะนงใจ
มนตร์วิเศษเรียนรู้พระครูให้
กลายเป็นเสือใหญ่มหึมา
วิ่งรุกนำหน้าเข้าไล่ฆ่า
แกว่งค่าทาดีรันประจัญบาน
กระโดดปราดสกัดหน้าด้วยกล้าหาญ
โอมอ่านพระเวทวิเศษดี
เป็นกระบือตัวกลั่นถลันรี
ถ้อยทีถ้อยฉะไม่ละกัน
เสือขยับควายย่างเข้ากางกั้น
พอเย็นพลันเสือควายก็หายไป ฯ

๏ คราน้นนายแขกผู้แปลกเพศ
เย็นพยับล่าทัพเสียทันใด
แต่เจ้าพลายสุริยันน้นเหนื่อยอ่อน
เสาะหาผลไม้หลายอย่างมี
กระเดื่องเดชลือชาสุธาไหว
รอไว้ครึกครามดูท่าที
รีบร้อนเข้าไปในไพรศรี
กินแล้วนอนผ่อนอินทรีย์สำราญใจ ฯ

◎ นายแขกแปลกเพศมีเวทมนตร์

กำเริบจิตดังพิษอัคคีภัย
คิดคิดจิตวุ่นฉุนเฉียว
มืดทั่วมัวแสงสันตะวัน
ยืนขยับจับกริชคู่มือ
ฉุนจิตแล้วก็คิดยั้งอุรา
อุเหม่แหม่แน่อ้ายพลายน้อย
มาราวีตีกลุ้มตะลุมบอน
ประหลาดใจเป็นไฉนนางบัวทอง
ถูกันจบไม่พบซึ่งนารี
หรืออ้ายพลายหายตนเข้ามาลัก
หรือทรามวัยเจ้าไม่เห็นผัวมา
ยิ่งคิดยิ่งผิดท่วงที
ตริกตรองก็ยิ่งหมองในฤทัย
ฉุนพิโรธโกรธกริ้วฉิวจิต
ออกสมทบรบราฆ่ามัน
ขุ่นแค้นแน่นใจนอนไม่หลับ
เสียงไก่เถื่อนเตือนขันสนั่นไพร
เย็นพระพายชายช่อมาลี
พิรุณโรยโปรยละอองต้องกายา
นายอันลาจากไสยามาทันที
เร็วราอย่าช้าเร่งเตรียมการ

หากลัวตัวตนจะตายไม่
หมายใจจะจับมาสับพัน
ชะแง้แลเหลียวดูไพรสัณฑ์
ไม่รู้ที่จะผ่อนผันเข้ารบรา
เสียงฮาฮือคำรามตามภาษา
โกรธาไม่เป็นอันหลับนอน
ช่างติดต้อยตามสุดไม่หยุดหย่อน
จะพันฟอนมันให้ลงเป็นผงคลี
ผุดผ่องงามหมดสดใสศรี
หายไปในที่นางไสยา
งามพักตร์จากที่หนีหน้า
โศกากระโดดน้ำลงบรรลัย
นารีเจ้าหายไปทางไหน
เป็นอย่างไรไม่แจ้งแห่งสำคัญ
คิดคิดแทบจะหมุนออกผลุนผลัน
ฟอนพันให้ยับลงเป็นผงไป
จนดาวเคลื่อนเตือนลับเหลี่ยมไศล
เรไรหริ่งระเรื่อยเฉื่อยอุรา
สุริย์ศรีส่องสางสว่างหล้า
เย็นอุราค่อยผ่อนทุกข์สุขสำราญ
อึงมี่เรียกคนพลทหาร
กุลีงานหุงข้าวแล้วเผาปลา

08/06/2565

เป็นเสบียงเลี้ยงคนพลไพร่ ต่างไม่ทุกข์ร้อนผ่อนสุขา
ครั้นสำเร็จเสร็จพลันทันเวลา ไม่รอราจัดแจงแต่งกายี
นายแขกตำสวมประคำเรืองเดช มนตร์เวทชำนาญล้นพ้นที
พอได้ฤกษ์ก็เลิกเหล่าโยธี ออกจากที่พักค่ายเดินรายกัน
ร้องท้าว่าเฮ้ยอ้ายเด็กน้อย อย่าอ้อยสร้อยแต่งกายรีบผายผัน
มารบสู้ดูดีผีมือกัน หรือผลุนผลันหนีหน้าไม่ราวี ฯ

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายน้อย แช่มช้อยน่าชมช่างสมศรี
ตื่นแต่เช้าเข้าป่าพนาลี เก็บผลไม้มีกินสบาย
พอได้ยินเสียงแขกแปลกภาษา ยกโยธาผู้คนมามากหลาย
ตะโกนก้องร้องด่าท้าทาย ไม่อับอายยอดสูดูชอบกล
ฉนพิโรธโกรธใจดังไฟจี้ ว่าจะออกตีให้บี้บั้น
แล้วหยุดยั้งชั่งจิตคิดถึงตน ว่าเราคนเดียวเท่านั้นไม่ทันการ
จะผูกหุ่นวุ่นวิ่งสิงคลี ให้ราวีไพร่นายไล่ประหาร
หุ่นกับคนให้ปนประจัญบาน รบราญรับรุกคลุกคลี
ถึงมันท้าก็ช้าช้าไว้ก่อน ผันผ่อนดูให้งามต้องตามที่
คิดแล้วเท่านั้นในทันที เจ้าพลายรีเข้าป่าพนาลัย
ถอนหญ้ามาผูกเป็นรูปพยนต์ เหมือนคนโตเล็กเด็กผู้ใหญ่
แต่ละตัวน่ากลัวนั้นเหลือใจ แต่พอได้ครบเสร็จสิบเจ็ดคน
ถือไม้เรื่องว่าเป็นอาวุธ อุตลุดดั่งดับดูสับสน
เสร็จพลันเจ้าพลายนั้นก็อ่านมนตร์ ให้สกนธ์หุ่นร้ายกลายกายา ฯ

๏ ครานั้นฝูงบีศาจบังอาจจิต เข้าสถิตสิงหุ่นฉุนโทษา
ต้องมนตร์อลวนเป็นโกลา เยซาครั้นครันสนั่นไป

08/06/2565

พลายน้อยดีใจเป็นหนักหนา
หุ่นเคารพนบคำนับฉับไว
ครั้นถึงซึ่งกองทัพแขก
เจ้าพลายกล้าถาโถมเข้าโรมรัน
คุมพวกโยธามาพรั่งพร้อม
หุ่นกับคนอลวนรุกรบ
แขกหุ่นวุ่นวิ่งเป็นสิงคลี
หุ่นวิ่งแขกยิงบืนไปพลัน
แขกยิงหุ่นใหญ่ใส่ลูก
พลหุ่นกลับหมุนเข้ารบราน
อันละมังนั่งบนหลังอาชา
ฆ่าฟันมันไม่วายชีวี
ชะรอยจะเป็นมนตร์พยนต์หญ้า
กายาอยู่ยงคงทน
จำจะตรึกตรองแก้เวท
คิดพลางเสกข้าวสารหว่านชัดลง
หุ่นพยนต์ต้องมนตร์ของอันลา
ตบมือเปาะร้องเยาะเจ้าพลายไป
ครั้งนี้เราแน่แก้มนตร์ได้
มึงกับกูได้ดูเล่นเห็นทันตา

◎ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายน้อย
อ้ายแขกนี้มีเวทวิเศษดี
อ่านคาถาที่ชาญอาจารย์ให้
คลาไคลนำหน้ารีบมาพลัน
หุ่นก็แยกออกรายผายผัน
แขกสำคัญว่าคนมารณรบ
รุกล้อมตีรันเข้าบรรจบ
สมทบราวีตีประจัญ
แขกตีหุ่นรับขับขัน
แขกหมุนหุ่นหันประจัญบาน
สันสามนัดยัดถูกไม่สังขาร
อลหม่านวุ่นวิ่งเป็นสิงคลี
เห็นโยธาแตกร่นบ่นบ่น
ผิดที่พวกอ้ายพลายไม่ใช่คน
โยธาเข้าตีไม่บีบบั่น
คงจะเป็นพยนต์มั่นคง
ให้เรืองเดชสมตามความประสงค์
แก้พยนต์ทนคงด้วยทันใด
กลับกลายเป็นหญ้าหาช้าไม่
เฮ้ยอย่างไรอวดอิทธิฤทธา
มึงหาญใจฮึกฮักหนักหนา
จะฟันฆ่าให้แหลกลงเป็นผงคลี ฯ
เศร้าสร้อยแค้นขัดบัดสี
ครั้งนี้ได้เห็นกันทันใด

08/06/2565

จะหายตนเข้าปล้นกองทัพ พันให้ยับล้มตายทั้งนายไพร่
คิดพลางทางอ่านเวทเกรียงไกร ผู้ใดใครมิได้เห็นกายา
เข้าหุนหันฟาดพันกองทัพ แขกยับบ่นปี๋หนีหน้า
พลแขกแตกวิ่งเป็นโกลา เข้าป่าซ่อนตัวด้วยกลัวภัย ฯ

๏ ครานั้นท่านนายอันละมัง รอรั้งรบรุกบุกไล่
ตะลุมบอนฟอนพันตะบันไป ก็มิได้เห็นตัวกุมารา
หมดรู้หมดฤทธิ์จะคิดสู้ แลดูโยธีหนีเข้าป่า
อย่างไรไม่แจ้งแห่งกิจจา นายอันลาถอยหลังยั้งหยุดพลัน
ตรองจิตไม่คิดรบสู้ สุดรู้สุดฤทธิ์ให้คิดพรั่น
เป็นอย่างไรไม่แจ้งแห่งสำคัญ แขกใจร้ายผายผันรีบหนีไป ฯ

๏ ครานั้นเจ้าพลายไล่ติดตาม ตัดทุ่งมุ่งข้ามเข้าป่าใหญ่
มันรวดเร็วดังลมพัดไป ไม่ทันใจจับคนคนพาล
เหนื่อยอ่อนก็ผ่อนหยุดยั้ง อยู่ยังเขาใหญ่ไพรสาณฑ์
เที่ยวเลือกเก็บผลไม้ในดงดาน สุกงอมหอมหวานกินสบาย
ครั้นอิ่มหน่ำสำเร็จเสร็จพลัน สุริยันแดงดับลับหาย
มืดมัวทั่วป่าตาลาย จะผันผายไม่แจ้งแห่งมรรคา
เสียงสัตว์จตุบาทกลาดเกลื่อน กระทิงป่าพาเพื่อนจากเนินผา
ยืนเบิ่งเริงร้องก้องวนา เสือป่าเยื้องย่องมองควาย
เสียงผาจากผาแผ่นโผน โคดโดนซอกผาหน้าหงาย
หมู่ลิงโลดวิ่งแฝงกาย อยู่ริมชายพุ่มไม้ตามทางมา
ชะนีโหยโวยแว่วแจ้วเสียง พังสำเนียงนึกว่าน้องร้องเรียกหา
หวนคะนึงถึงแก้วแววตา โศกาครวญคร่ำร่ำไร

08/06/2565

อนิจจาบัวทองของพี่เอ๋ย กรรมใดเลยวิบัติซัดให้
มาจากกันเสียทั้งรักหักอาลัย ทำฉันใดจะได้เจ้าคืนมา
เพี้ยงเอ๋ยผีพรายชายดง ช่วยตรงมาบอกออกว่า
ให้จะแจ้งตำแหน่งแก้วตา จะย่ำพล่าเครื่องตั้งสังเวย
เดินพลางทางครวญหวนละห้อย พลายน้อยวิตกว่าอกเอ๋ย
กรรมเราฉันใดไฉนเลย เป็นเวรเคยก่อสร้างปางใดมา
บันป่วนครวญคร่ำร่ำไห้ โศกใจไม่สร่างรักหนักหนา
ครั้นพลบค่ำย่ำแสงสุริยา พลายก็ผ่อนนิทราเนินคิรี
บันป่วนครวญคร่ำนอนไม่หลับ จนดาวเดือนเลื่อนลับไพรศรี
ได้ยินเสียงไก่ป่าพนาลี เตือนชันสนั่นมีกลางดงดอน
เจ้าพลายพังตื่นกายผวาหวาด ลีลาศมายังผั้งสิงขร
ชำระกายด้วยสายชโลทร แล้วรีบจรตามนางมากลางไพร ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๖๐

อาจารย์เกวัตจับพลายสุริยัน ขี่สาจหมื่นไวยมาช่วย

๏ ครานั้นท่านนายอันลา
กองทัพยับย่นบั่นไป
ยังช้ำกายก็เป็นลายถูกอาวุธ
กำบั่นรบมีครบทั้งโยธา
ตัวเราคราวนี้บั่นบั่น
ต้องเดินเดียวเปล่าเปลี่ยวเอกี
แค้นขัดกัดฟันกร้วมกร้าม
พิโรธใจเพียงไฟไหม้โลกา
จำจะไปหาอาจารย์ใหญ่
เล่าแถลงให้แจ้งในกิจการ
เราจะเดินในไพรใหญ่กว้าง
แสนลำบากยากจนเป็นพ้นใจ
จะผ่อนผันฉันใดไฉนนี่
ต้องรีบตัดลัดตรงเข้าดงดาน
คิดพลางแล้วทางนายแขกดำ
รีบลัดตัดตรงพงไพร
ครั้นถึงหมู่ลาวชาวบ้าน
เป็นเสบียงเลี้ยงตนทนยาตรา
แพ้วิชาพลายน้อยละห้อยไห้
แค้นใจแทบตัวจะมรณา
เพราะยงยุทธ์อยากได้เมียจนเสียท่า
ก็บั่นลงในคงคาด้วยอัคคี
ผู้คนพลัดพรายกระจายหนี
ครั้งนี้ไม่มีที่จะพึ่งพา
ไม่หักห้ามใจเจียนจะเป็นบ้า
แล้วอันลาตรองความไปตามการ
ยังโรมวิสัยถิ่นสถาน
ให้อาจารย์ช่วยร้อนพอผ่อนใจ
หนทางวนาป่าใหญ่
หนทางไปก็ไม่แจ้งการ
จะไปยังธานีที่สถาน
ไม่มีกินขอทานเขาเรื่อยไป
ทารกรรมเดินมาไม่ช้าได้
ผู้เดียวเปลี่ยวใจเดินมา
เซซังขอทานไม่สุขา
ค่ำแล้วนิทราผ่อนสบาย

08/06/2565

แต่นับมากว่าห้าเดือนเศษ
ผอมซูบผิดรูปร่างกาย
เข้ายังศาลาพระอาจารย์
อดอยากลำบากกายมา

◎ ครานั้นจึงท่านเกวัดครู
ผอมซูบรูปร่างผิดอย่างไป
อ้อนั้นอันละมังสานุศิษย์
กายาผิดกว่าแต่ก่อนกาล

◎ ครานั้นอันละมังแปลกภาษา
ตั้งแต่เพียรเรียนวิชาใจปรารภ
คุมแขกแปลกภาษาห้าพัน
สมทบเที่ยวรบชาวเวียงชัย
ได้เข้าของดีดีมีมาก
แล้วแขกเล่าเค้าความแต่เดิมมา

◎ ครานั้นจึงท่านเกวัด
ว่าอกโอ้พุโธ่กรรมเอ๋ยกรรม
เสียแรงกูให้เพียรเรียนพระเวท
กับอ้ายเด็กนิดหนึ่งเท่าขี้ตา
อ้ายชาตินี้ดีแต่จะฟอนพื้น
แล้วพระครูผู้เฒ่าเข้าในทับ
อ้ายเด็กนี่ทหารชาญฉกาจ
เข้าในเขตโรมวิสัยดังใจหมาย
แทบเจียนตายบิ่นยับดับชีวา
ชมชานแทบชีวังจะสังขาร์
ถึงจึงนั่งวันทาลงทันใด ฯ
แลดูหารู้ว่าใครไม่
แกคิดใคร่ครวญดูอยู่เป็นนาน
เสียจริตไปหรือหวาน่าสงสาร
ไปไหนนานหายหน้าพึ่งมาพบ ฯ
บอกว่ากระผมเจียนเป็นศพ
พอได้ครบลาท่านออกครรไล
ต้นตั้นลงเรือกำบั่นใหญ่
ประมาณได้บีเศษสังเกตมา
เพชรนากเครื่องใช้หลายหนักหนา
จนเสียโยธาอับยับระยำ ฯ
ได้พังแสนแค้นขัดใจร่ำ
ยับระยำบ่นบีต้องหนีมา
กระเดื่องเดชลือฤทธิ์ทั่วทิศา
เจียวยังแพ้ฤทธามันย่อยยับ
เสียงมันไม่ได้อายอับ
นั่งจับยามดูรู้คดี
ไม่ขยาดคิดกลัวตัวบ่นบี้

08/06/2565

ต่อเมื่อไรได้ใครมีฤทธี
จึงจะราวีชนะมัน

น้อยหรืออ้ายนี่ดีหนักหนา
จะพิฆาตเข่นฆ่าให้อาสัญ

ดีละจะได้เล่นเห็นกัน
ให้ทันท่วงทีวันนี้ไป

จำกูจะใช้ให้กาสัก
จากบรมจักรโรมวิสัย

ไปสังหารผลาญชีพให้บรรลัย
ตัดศีรษะมาไว้ในกุฎี

คิดหลางแล้วทางเปลื้องปลด
รัดประคดผืนแพรแสสี

อ่านมนต์รกายสิทธิ์ฤทธี
ผ้ากลายเป็นสกุณีด้วยทันใด

แล้วอ่านคาถากายสิทธิ์
ตามกิจที่ได้รู้ครูให้

กำกับนกสั่งวิหคทันใด
ให้ไปเอาเศียรกุมารา ฯ

๏ ครานั้นกาสักเรืองเดช
น้อมเกศคำนับรับคำว่า

โผผินบินจากกุฎีมา
เข้าป่าลัดทุ่งบินมุ่งไป

ประเดี๋ยวหนึ่งก็ถึงฝั่งละหาน
เห็นกุมารเลียบเดินเนินไศล

นกก็บินเวียนวงตรงเข้าไป
หมายใจจะประหารกุมารา ฯ

๏ ครานั้นเจ้าพลายสุริยัน
เห็นนกนั้นโผผินบินร่า

แน่ประจักษ์ว่ากาสักนกวิชา
บินมาจะประหารผลาญชีวี

โฉมเจ้าพลายร้ายแรงแกล่วอาวุธ
เข้ายงยุทธ์หาญหักบักษี

นกก็โผนโจนจิกเอาบีกตี
กุมารรี่รับรองด้วยว่องไว

บักษีตีบักสนั่นผาง
สะเทือนทางเลื่อนลั่นหวั่นไหว

กุมารหาญประจญไม่ย่นใคร
ทั้งสองข้างต่างไล่ประจัญตี ฯ

๏ ครานั้นเจ้าพลายสุริยัน
หุนหันโกรธใจดังไฟจี้

ตรึกตรองทำนองพลันทันที
นกนี้คงเป็นใครใช้ให้มา

08/06/2565

หรืออ้ายอันละมังครั้งนี้ ใช้ให้ปักษีหาญกล้า
มาประหารผลาญชีพชีวา เราควรตรึกตราให้รู้การ
จำจะแก้มนตร์พยนต์นก ถามวิหคให้ประจักษ์หลักฐาน
คิดพลางทางอ่านโองการ ชักข้าวสารโปรยปรายกระจายไป
กาสักต้องมนตร์ไม่ทนอยู่ จะรบสู้อย่างไรก็ไม่ได้
กลับกายากลายเป็นผ้าลงทันใด กองไว้กับพื้นธรณี
พลายน้อยเจ้าค่อยดำเนินย่าง ยิ้มพลางแล้วเก็บเอาแพรสี
มาปลุกเสกเลขยันต์ทันที ประคดที่อาจารย์ใหญ่ใช้มา
กลับเป็นกาสักบักษิน แล้วบินร่อนลงตรงเข้าหา
เจ้าพลายถามได้ความตามกิจจา รู้ว่าอาจารย์ชาญฉกรรจ์
ลือเลื่องในเมืองโรมวิสัย ใช้ให้ปักษีดีขยัน
ให้มาราวีดีประจัญ รู้สำคัญพลายแสนแค้นอุรา
เหม่เหม่ดีแล้วไม่แคล้วละ คงจะดูฤทธีดีหนักหนา
จะปลุกนกให้วกกลับไคลคลา พูดจาท้ามันมาราญรอน
อาจารย์ดีที่เมืองโรมวิสัย อยากจะใคร่ดูหน้ามันก่อน
เขียนหนังสือเร็วไวใจร้อน พูดไม่ง้องอนอวดฤทธี
น้อยหรืออาจารย์ชาญฉลาด สามารถเห็นประจักษ์ถือศักดิ์ศรี
เราอยากรบสู้ดูฤทธี เมื่ออวดดีก็มาประจัญบาน
ถ้าแม้นใครไม่มาราวี ก็ใช่ที่ใจชายนายทหาร
เราจะคอยรบสู้อยู่ดงดาน ต่อต้านฤทธิไกรให้เห็นกัน
เสร็จเขียนสารลงในผ้าจารึก สมนึกเราเห็นเป็นแม่นมั่น
แล้วจึงเจ้าพลายสุริยัน ปลุกเสกนกนั้นทันที

08/06/2565

รัตประคดอาจารย์ชาญศักดา
โผผินบินไปพลันทันที
พักหนึ่งก็ถึงโรมวิสัย
ครั้นถึงจึงกลายกลับกายา

๏ คราน้ันท่านพระครูเกวัด
คอยนั่งพ้ังข่าวมาช้านาน
มองเขม้นเห็นผ้าพยนต์นก
สะดุ้งใจหวั่นไหวในอุรา
ประหลาดจิตพิศแล้วหยิบข้ึนอ่าน
ท่านเกวัดขัดแค้นแสนทวี
น้อยหรือเชื่อดีว่ามีศักดิ์
พูดจาท้าให้ไปโรมรัน
ว่าพลางทางท่านอาจารย์
เรียกบรรดาสานุศิษย์ที่อาจอง
เหม่เหม่อ้ายนี่มันดีนัก
กูจะไปให้ถึงในพริบตา
ว่าพลางทางหยิบข้ีผ้ึง
หมายใจจะใคร่ฆ่าพลายน้อย
พอเสร็จมนตร์แล้วพยนต์ข้ีผ้ึงน้ัน
เผ่นโผนโจนคึกโลดทะยาน

๏ คราน้ันท่านอาจารย์เกวัด
ม้าร้ายกายสิทธิ์ฤทธี

ครั้นต้องมนตราวิเศษศรี
บักษีเร็วไวไคลคลา
เข้าไปหาอาจารย์ผานกล้า
เป็นผ้ากองอยู่หน้าพระอาจารย์ ฯ
เจนจัดวิชากล้าหาญ
ไม่แจ้งการนกไปยังไม่มา
น้ันมาตกลงอยู่ตรงหน้า
ลุกมาเห็นผ้าอักษรมี
พอรู้การในกระบวนถ้วนถี่
ว่าวันน้ีคงได้เล่นเห็นกัน
ฮึกฮักเคืองข่นหนหัน
จะได้เล่นเห็นกันเป็นมั่นคง
งุ่นง่านใจจิตคิดใหลหลง
ด้วยใจจงคิดจะใคร่ไคลคลา
คงได้เล่นเห็นประจักษ์หนักหนา
จับเป็นดูหน้าอ้ายพลายน้อย
รำพึงจิตไม่ย่อท้อถอย
ที่ถล่าวถ้อยหยาบช้าสาธารณ์
ถลับกลายกันเป็นม้ากล้าหาญ
อาชาชาญเริงร่าทำท่าที ฯ
เป่าปัดเสกมนตร์ตามที่
น้อมเศียรอัญชุลีลงทันใด

08/06/2565

สานุศิษย์พร้อมพรั่งทั้งหมู่
ล้วนหาญเหี้ยมเตรียมตัวทั่วไป
ท่านเกวัดชัดชาญการสงคราม
ล้วนอยู่ยงคงทนศาสตรา
ท่านอาจารย์ใจหาญดูฤกษ์บน
เป็นนารายณ์ขี่ครุฑสุดฤทธี
ให้หยุดยั้งตั้งเป็นกองกระบวน
เป็นนาคาคล้าหาญชาญชัย
จึงหยิบเอาใบมะขามในย่ามใหญ่
กลับเป็นคนวนวิ่งสิงคลี

๏ ครานั้นท่านอาจารย์เกวัด
ไม่ย่อท้อรอราให้ช้าไป
ผู้คนอลหม่านขนานหน้า
เร่งกระบวนด่วนออกนอกบุรี
ค้นคันในอารัญหิมเวศ
ค่ำลงหยุดนอนผ่อนใจ
อันละมังกำลังฉุนเฉียว
นำทางมากลางพนาวา
แลเห็นกุมารหาญกล้า
กับพระครูผู้อาจารย์ชาญมนตร์
ท่านพระครูเกวัดชัดเคืองจิต
สั่งคนที่เสกมนตร์วิเศษดี

คอยอยู่พร้อมกันหวั่นไหว
มิได้ย่อท้อต่อศักดา
สั่งความศิษย์ทั้งนั้นต่างหรรษา
เฮฮาเอิกเกริกเอาฤกษ์ดี
เห็นชอบกลเมฆหมอกออกวิถี
เห็นฤกษ์ดีแล้วอาจารย์ผู้ชาญชัย
โดยด่วนไม่รอราอยู่ช้าได้
ท่านพระครูโรมวิสัยแสนยินดี
เสกแล้วปรายไปขมันขมี
โยธีโห่ลั่นสนั่นไป ฯ
สุดแสนแค้นขัดใจใหญ่
สั่งไพร่ให้รีบยกโยธี
ควบม้าเต้นผึงอึงมี่
เข้าดงพงพีคลาไคล
ข้ามเขตสิงขรก้อนไศล
รุ่งเช้าเข้าไพรเดินมา
โกรธเกรี้ยวขบฟันกลั้นกล้า
เจ็ดวันครึ่งถึงท่าทะเลวน
อันลาจึงแจ้งแห่งนุสนธิ์
นั่นแน่คนอ้ายพลายร้ายฤทธี
หมายจะผลาญชีวิตให้บ่นบี้
ทั้งโยธีสานุศิษย์เรืองฤทธา

08/06/2565

พรั่งพร้อมให้เร่งล้อมกุมาร
ออกด้านใครกูไม่ไว้ชีวา

๏ ครานั้นสานุศิษย์มีฤทธิ์เดช
ครั้นได้ฟังคำครูผู้ฤทธี
พรั่งพร้อมเข้าล้อมสมทบ
จับไปให้อาจารย์ชาญชัย

๏ ครานั้นเจ้าพลายสุริยัน
แลเห็นคนวิ่งสิงคลี
พรั่งพร้อมเข้าล้อมสมทบ
เอ๊ะทัพใครที่ไหนมันยกมา
หนีไปคมไพร่เข้าสมทบ
เหม่วันนี้ดีแล้วจะเห็นกัน
คิดพลางแล้วทางจึงเจ้าพลาย
กูมีฤทธิ์ไม่คิดกลัวเกรง
หยุดยั้งแล้วตั้งความกระทู้
วะเหวยเฮ้ยนี่ใครที่ไหนมา
มึงกรีธาทัพมาขับขัน
บอกกูให้รู้ประจักษ์ใจ

๏ ครานั้นท่านอาจารย์เกวัด
ทำคึกคักแล้วชักซึ่งอาชา
ฮะเฮ้ยเหวยอ้ายเด็กน้อย
จะซักถามถึงนามกูไปไย

แล้วรบรานอย่าให้ลี้หนีหน้า
จะเข่นฆ่าแหลกลงเป็นผงคลี ฯ
มนตร์เวทรู้ประจักษ์ศักดิ์ศรี
หาญกล้าท่าทีจะชิงชัย
รุกรบพวกเราเอาให้ได้
ต่างวิ่งเหย่าเข้าไปจะราวี ฯ
หุนหันโกรธใจดั่งไฟจี้
โยธีนับพันกระชั้นมา
จะรุกรบโรมรันประจัญหน้า
หรือว่าอ้ายอันลากล้าสำคัญ
ยกมารบกองทัพดับขันธ์
กูไม่พรั่นพรึงจิตคิดกลัวเกรง
ว่าวันนี้ดีร้ายคงเหมาะเหม็ง
ถึงตัวเองก็ไม่แคล้ววายชีวา
ตะคอกขู่คำรามร้องถามว่า
หาญกล้าอวดอิทธิฤทธิไกร
จะโรมรันหรือว่าจะไปไหน
มึงชื่อเรียงเสียงไรจงบอกมา ฯ
แค้นขัดโมโหโทษา
ขึ้นขวางหน้าโยธาแล้วว่าไป
มึงกล่าวถ้อยเกินตัวหากลัวไม่
ช่างดูถูกผู้ใหญ่เหลือประมาณ ฯ

08/06/2565

◎ ประเดี๋ยวนี้ชีวีจะบ่นยับ
สัญชาติเด็กทรพลอ้ายคนพาล
เช้ยกูหรือชื่ออาจารย์ท่านเกวัต
ปราดเปรื่องเรื่องเดชเวทวิชา
มึงไม่รู้หรือว่ากูมีฤทธิ์ศักดิ์
ไม่เจียมตัวเลยว่าเล็กเด็กสันดาน
มึงสู้ได้ก็แต่อ้ายอันละมัง
ชนะศึกฮึกโหมจะโรมรา
ถ้ารักตัวกลัวตายวายชีวิต
มาสารภาพกราบกูผู้ชาญชัย

◎ ครานั้นเจ้าพลายร้ายแรง
แสนพิโรธโกรธใจดังไฟกัลป์
คิดพลางทางร้องว่าฮะเฮ้ย
มึงหรือคือครูรู้วิชา
ประเดี๋ยวนี้ดีละจะได้เล่น
อย่างเช่นมึงถึงสักพันไม่พรั่นใจ
ถึงกูเด็กก็เล็กพริกขี้หนู
กูก็เพียรเรียนครูรู้เวทมนตร์
ถ้าไม่กล้าแล้วไม่มาเที่ยวสันโดษ
สานุศิษย์ย่อมมีครูรู้ดีดี

◎ ครานั้นท่านพระครูผู้กล้าหาญ
ไม่รอรั้งสั่งพวกพลไกร

กูจะจับตัวไปให้ประหาร
จะรบราญกับกูผู้ปรีชา
โสมนัสลือฤทธิ์ทั่วทิศา
อยู่พาราโรมวิสัยวิชัยชาญ
ทำฮึกฮักพูดจาต่อว่าขาน
ตัวกูหรือคือพระกาลในโลกา
วิชายังไม่ชาญหาญกล้า
ครั้งนี้มึงชีวาไม่รอดไป
ก็อย่าคิดรบสู้กับผู้ใหญ่
จึงจะไว้ชีวาไม่ม่าพ้น ฯ

ครั้นฟังแจ้งเฉียวฉุนหุนหัน
กูจะฆ่าฟันให้มรณา
แน่เหวยอ้ายผู้ใหญ่ใจกล้า
แกล้วกล้าอาจองทะนงใจ
ให้เห็นกันกับกูอ้ายผู้ใหญ่
ต้องบรรลัยยับย่อยนับร้อยคน
มึงคอยดูเถิดฤทธีจะบี้บั่น
ชำนาญจนพระเวทวิเศษดี
ในขอบโขดแนวป่าพนาศรี
ประเดี๋ยวนี้มึงจะบ่นเป็นจุณไป ฯ

ครั้นฟังสารโกรธใจดังไฟไหม้
เร็วไวเอามันประจัญบาน ฯ

08/06/2565

๏ คราน้ันสานุศิษย์กับผู้คน
ต่างระดมสมทบเข้ารบราญ
เห็นสองทัพพร้ังพร้อมล้อมตลบ
รุกราวีเข้าตีตามผู้คน
เวทมนตร์พวกคนที่เสกมา
ยังเหลือแต่สานุศิษย์ฤทธิไกร
ท่านเกวัดขัดเคืองแล้วเปลื้องปลด
อ่านพระเวทเรืองเดชชัยชาญ
แพรหายกลับกลายกายี
เลิกพังพานเข้ารานรุกชิงชัย
พระยานาคเลื้อยกรากจะเข้ารัด
เห็นไม่พ้องด้วยกำลังพลันวัน
รูดใบไม้แล้วปรายไปฉับพลัน
เฉี่ยวฉาบเข้าคาบเอานาคี
พระอาจารย์ชาญชัยขัดใจหนัก
ชำนาญในการรุกรบ
จำจะอ่านมนตร์เรียกบิศาจ
พร้งพร้อมล้อมกันประจัญตี
คิดพลางแล้วทางอ่านมนตร์
ด้วยฤทธิ์เดชพระเวทวิชา

๏ คราน้ันภูตผีปิศาจ
ทั้งปู่เจ้าเขาครกบ้าร้ัง
ที่เสกด้วยเวทมนตร์ล้วนกล้าหาญ
กุมารชาญฤทธีมีเวทมนตร์
รุกรบโจนจับสับสน
เหลวแหลกแตกบ่นเบ่นจุณไป
ต้องศาสตราแตกบ่นไม่ทนได้
พระครูผู้ใหญ่ชำนาญฌาน
รัดประคดอย่างดีวิการ
เสกแล้วพลางทางอาจารย์ก็โยนไป
เบ่นพระยานาคีโตใหญ่
เจ้าพลายไวรบรับจับประจัญ
เจ้าพลายบัดด้วยศาสตรากล้ากลั่น
จึงร่ายมนตร์สำคัญวิเศษดี
เบ่นสุบรรณโผผินบินรี
หายไปในที่สนามรบ
อ้ายนี่มันเด็กน้ักรู้จักจบ
รู้ครบพระเวทวิเศษดี
ที่องอาจฤทธิไกรชาญชัยศรี
จับผลาญชีวีให้มรณา
เรียกตนผีพรายร้ายกล้า
ดินฟ้าเลื่อนลั่นสนั่นดัง ฯ

องอาจอยู่ในไพรคับคั่ง
อีกทั้งพระภูมิเจ้าที่ผีภูตพราย

08/06/2565

ต้องมนต์อาจารย์ฌานกล้า
ต่างตนร้อนรนกระวนกระวาย
ว่าท่านอาจารย์โรมวิสัย
ไปช่วยระบุรุกคลุกคลี
ฝูงบิศาจพร้อมกันทั้งนั้นหมด
แต่ละตนใหญ่ล้นพ้นประมาณ
บ้างก็แลบลิ้นปลิ้นตา
อีกทีรอีกโห่เป็นโกลี
ครั้นถึงจึงเข้าสมทบ
ชุลมุนวุ่นวิ่งไปมา

๏ ศรานั้นกุมารชาญพระเวท
เห็นบิศาจอาจกล้าราวี
สักเท่าไรก็ไม่หวาดไหว
ถอยหลังตั้งใจภาวนา
ผ้าขาวมนต์เป็นตนยักษา
สำแดงแผลงอิทธิฤทธิไกร
บิศาจนั้นครั้นเห็นยักษี
ไม่รบรอต่อรับจับประจัญ
ยักษ์ร้ายก็กลายกลับเป็นผ้า
อะเอ๋ยเหวยอาจารย์ชาญชัย
เราจะใคร่ดูให้รู้จัก
หรือสิ้นฤทธิ์ครูประสิทธิ์ประสาทมา

ดังไฟเผากายาผีทั้งหลาย
พวกภูตผีร้ายรู้คดี
ร้องเรียกให้บิศาจแลเจ้าที่
ต่อตีโรมรันประจัญบาน
ปรากฏกายาล้วนกล้าหาญ
สำแดงการต่างต่างทุกอย่างมี
เฮฮาเสียงลั่นสนั่นมี่
ฝูงผีแลหลามตามกันมา
ล้อมรบกุมารด้วยหาญกล้า
เสียงเฮโลสาระพาเข้าคลุกคลี ฯ

เรื่องเดชฤทธิไกรชาญชัยศรี
เข้ารบตีไม่ย่อต่อศักดา
ทำอย่างไรมันก็ไม่หนีหน้า
เสกผ้าประเจียดขว้างผางไป
กลอกตาโตตำล่ำใหญ่
เข้ารุกไล่ราวีตีประจัญ
ภูตผีหากันกลัวตัวสั่น
พากันวิ่งร่าเข้าป่าไป
กุมารายิ้มเยาะหัวเราะให้
อย่างไรไม่สำแดงแผลงฤทธา
จะดีมีศักดิ์เพียงไหนหวา
ยอมบรรลัยเสียหรือหวาในครั้งนี้

08/06/2565

นี่หรือคือพระครูโรมวิสัย
เราจะใคร่ได้เห็นฤทธี

๏ ครานั้นท่านอาจารย์เกวัด
จะตรองจับเอาไปไว้พารา
โพล้เพล้เวลาจะพลบค่ำ
ขืนรบรอต่อไปไม่ชนะ
หยุดยั้งตั้งค่ายรายบีกกา
กวดขันพากันระวังระไว
สั่งพลางแล้วทางให้ล่าทัพ
ตั้งค่ายรายบีกกาถาวร

๏ ครานั้นเจ้าพลายสุริยัน
เห็นพระครูเฒ่าชราล่าทัพไป
ท่านอาจารย์โรมวิสัยใจกล้า
เข้าห้องตรึกตรองเร็วพลัน
ถ้าคลี่ผ้าตรงหน้าอ้ายพลายนั้น
สลบหลับกับพื้นพสุธา
สั่งพลางแล้วทางอาจารย์นั้น
ครั้นเสร็จสรรพแล้วจับเสกสำทับ
พอแล้วพลันสุริยันก็รุ่งราง
ไม่ให้ใครหุงข้าวเผาปลา
ออกตั้งรายหลีกบีกกา
พรั่งพร้อมล้อมเขาเข้าไป

ฤทธิไกรมากที่เดียวเจียวฟ้าผี
วันนี้จะต้องยับอัปรา ฯ

แค้นขัดข้อคำที่ร่ำว่า
พันธนาการไว้อย่าได้ละ
ครั้นจะทำแกล้วกล้าอุตสาหะ
เราจำจะล่าโยธาคลาไคล
กะเกณฑ์โยธาน้อยใหญ่
นายไพร่อย่าเห็นแก่หลับนอน
ยกกลับมาหยุดยั้งยังสิงขร
พลนิกรไพร่นายสบายใจ ฯ

หนหันที่สุดหาหยุดไม่
รีบคลาไคลกลับไปฉับพลัน
โกรธาเคืองขุ่นหุนหัน
จะลงยันต์วิเศษเวทวิชา
เห็นยันต์ให้เสียวในใจหนักหนา
พวกเราที่มาให้คอยจับ
เอาผ้ามาลงยันต์ตามตำรับ
น้อมคำนับครูเฒ่าเจ้าตำรา
ฟ้าสางเห็นตะวันก็หรรษา
รีบยกโยธาไปทันใด
พรั่งพร้อมโยธาน้อยใหญ่
พลไกรโห่ลั่นสนั่นมา ฯ

08/06/2565

◎ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายน้อย
เห็นพระครูผู้หาญชาญวิชา
กุมารโกรธโดดรี่หมายตีจับ
ครานั้นจึงท่านพระอาจารย์
เจ้าพลายนั้นเข้าพันฉับฉาด
ต้องเจ้าพลายเบื้นประกายดังอัคคี
พระครูนั้นเอาผ้ายันต์คลี่กาง
เจ้าพลายมองครั้นต้องผ้าวิชา
ล้มผางลงกลางดินดอน
สลบไปไม่สมประดีครัน
พระครูว่าฮ้าเฮ้ยใส่กรงเหล็ก
กูจะใคร่ได่ถามตามกิจจา

◎ ครานั้นโยธาสานุศิษย์
แก้มัดยัดลงกรงมินาน
ครั้นได้ฤกษ์ให้เลิกกองทัพ
สั่งแล้วเท่านั้นทันที
ล่วงตำบลพ้นเขตสิงขร
พอพลบค่ำย่ำแสงอโณทัย
ท่านเกวัดอาจารย์หาญกล้า
เร่งรัดจัดแจงเตรียมการ
อย่าไว้ใจเกรงภัยจะมีมา
ท่าจะหนีทีจะสู้ดูให้งาม

ยืนคอยอยู่บนก้อนชะง่อนผา
ยกมาท้าให้ประจัญบาน
เข้าประจญพลทัพแตกฉาน
โดดทะยานขวางหน้าเข้าราวี
พระครูนั้นหันฟาดด้วยกระบี่
หนิดหนึ่งไม่มีเจ็บกายา
ไม่เห็นท่างหุนหันกั้นหน้า
มัวตาอ่านมนต์แก้ไม่ทัน
อนาถนอนเหมือนชีวาอาสัญ
คนทั้งนั้นก็เข้ามัดรัดตรึงตรา
อย่าไว้ใจอ้ายเด็กนี่หาญกล้า
ถึงบุรีแล้วจะฆ่าให้วายปราณ ฯ

ได้ฟังกิจเกวัดชัดบรรหาร
ท่านอาจารย์สมถวิลแสนยินดี
คืนกลับไปยังบุรีศรี
ยกโยธีออกจากไพรวันไป
เดินทางกลางดอนไม่ช้าได้
ให้พักพลไกรผ่อนสำราญ
สำรวลร่าแล้วสั่งทวยหาญ
คิดอ่านระวังนั่งยาม
เพราะว่าเราเหวยเคยเข็ดขาม
จุดได้ไฟตามอย่าวางใจ

08/06/2565

โยธาพรั่งพร้อมน้อมคำนับ
กวดขันผลัดกันระวังระไว

◎ ครานั้นพระไวยวรนาถ
ถรรมเวราที่ฆ่าคนม้วยมรณ์
ดับใจไปเป็นเปรตเศษนรก
เพราะหลานชายจะวายชีวี
ถ้าไม่ช่วยคงจะม้วยชีวา
ท่าจะหนีทีจะสู้ไม่รู้นัก
จำเราจะเข้าไปในป่า
คิดพลางบีศาจพระหมื่นไวย
แปลงเพศเป็นเปรตสูงใหญ่
โผงผางยูงยางหักมา
เห็นผู้คนเรียงรายค่ายตั้ง
บ้างตีเกราะเคาะไม้รายอัคคี
หมื่นไวยก็ร่ายคาถา
เสกพลางทางเบ่าไปฉับพลัน

◎ ครานั้นผู้คนพลทัพ
พากันหาวนอนอ่อนใจ
พระไวยเข้าใกล้ด้วยใจจง
อุ้มพลายน้อยเจ้าค่อยจรลี
พอสว่างส่างแสงสุริยัน
วางหลานลงชานบรรพตา

ต่างก็รับคำอาจารย์ขานไข
ผู้ใดใครไม่เห็นแก่หลับนอน ฯ

เป็นบีศาจอยู่ยังผังสิงขร
ทนทุกข์ร้อนเวทนาห้าพันปี
ร้อนอกร้อนใจดังไฟจี้
ภูตผีตระหนกตกใจนัก
เพราะหมายมารบราญหาญหัก
ยังเด็กหนักไม่ตรองทำนองใน
ช่วยแก้ไขมาให้จงได้
คลาไคลรีบด่วนจวนเวลา
เข้าในหิมวันต์สนั่นป่า
ไม่ช้าก็ถึงเนินคีรี
หลายหลั่งกระบวนถ้วนถี่
เห็นฤกษ์ดีสองยามงามครัน
สะกดหมู่โยธาในไพรสัณฑ์
สะกดคนเหล่านั้นให้หลับไป ฯ

ง่วงหงับทุกคนพลไพร่
หลับไปมิได้สมประดี
สะเดาะกรงเหล็กพลันขมันขมี
ออกจากที่ค่ายใหญ่รีบไคลคลา
ถึงเขตคันไม้รายชายป่า
โอมอ่านเวทวิทยาทันใด

08/06/2565

เสกพลางทางเบ่าลงเร็วพลัน
เสกแล้วเสกเล่าเบ่าไป

๏ คราน้ันเจ้าพลายสุริยัน
พลิกพ้ินคืนสมประดีมา
ตกใจใส่ถามไปตามที่
ตัวของเรานี้วายชีวัน
มีพระคุณหนักหนาได้มาช่วย
นี่เทวาหรือเจ้าป่าดงดาน

๏ คราน้ันท่านหมื่นไวยผี
ยิ้มพลางทางแจ้งกิจจา
เป็นบุ่เจ้าอยู่เขาแห่งนี้
ทนทุกขเวทนามาช้านาน
เห็นหลานชายจะวายชีวิต
เสียทัพมันจับใส่กรงมา
อันแยบยนต์กลศึกนี้ลึกซึ้ง
ค่อยตริกตราช้าไว้ก่อนผ่อนใจ
แล้วหมื่นไวยตั้งจิตชี้ทิศให้
ตั้งจิตทางทิศบูรพา
จึงชวนอาเจ้านี้ค่อยตรีตรึก
อันโรมวิสัยยกไว้ก่อนค่อยผ่อนใจ
สั่งหลานพลันแล้วท่านหมื่นไวย
ไม่รอรั้งแล้วสั่งกุมาร

ถอนเลขยันต์ที่ต้องหมองไหม้
หวังจะให้ได้สมประดีมา ฯ

ครั้นมนตร์นั้นเสื่อมสร่างสว่างหน้า
แลเห็นชายโสภาดั่งเทวัญ
ว่าท่านนี้เป็นใฉนไยกล้ากลั้น
รบกับท่านพระครูผู้ชำนาญ
หาไม่ก็คงม้วยมอดสังขาร
เชิญแจ้งการให้พ่ังแต่หลังมา ฯ

พ่ังคดีหลานชายไถ่ถามว่า
ว่าตัวข้าคือหมื่นไวยชัยชาญ
วายชีวีเพราะกรรมตามผลาญ
ไม่สิ้นกาลเวรกรรมที่ทำมา
เพราะแพ้ฤทธิ์อาจารย์ฌานกล้า
ก็เพราะว่าองอาจประมาทใจ
รู้ไม่ถึงแล้วอย่าหาญทำการใหญ่
คิดอ่านไปตามติดบิดา
ว่าเจ้าไปเถิดคงดีมีสุขา
จะประสบพบอาสำราญใจ
ทำศึกอึกหาญการใหญ่
แก้แค้นเวียงเชียงใหม่ให้เสร็จการ
ช้าไม่ได้เพราะกรรมนำสังขาร
ว่าบุ่จะลาหลานคลาไคล

08/06/2565

พอเสร็จสั่งด้วยกำลังบีศาจ
รูปกายคล้ายเปรตสังเวชใจ
พ้นเขตเขาเข้าเงาพุ่มไม้
สู่กรรมตามที่ทำไว้มากมี

๏ คราน้ันจึงโฉมเจ้าพลายน้อย
ยกมือขึ้นเหนือเกศสังเวชใจ
พอลมชายบ่ายลงรอนรอน
หริ่งหริ่งเรไรในพนา
สิงห์สัตว์จัตุบาทเริงร้อง
เสือกวางช้างแรดในพงไพร
นางชะนีเหนี่ยวไม้ให้โหย
กระทิงเถื่อนชวนเพื่อนโคลคลา
พอพลบค่ำย่ำเย็นลงรอนรอน
พอรุ่งเช้าเข้าเก็บพฤกษากิน
เดินไพรไปตามทิศผีบอก
ล่วงตำบลผู้คนนั้นมากมี
พบชาวบ้านขอทานข้าวปลา
เอ็นดูกุมารชาญชัย
องอาจหาญกายร้ายใหญ่
คลาไคลรีบออกนอกคีรี
หายไปแลลับกับที่
เต็มทีทนทุกข์ไม่สุขใจ ฯ

ง่วงเหงาเศร้าสร้อยละห้อยไห้
ร่ำร้องไห้ไม่ใคร่สร่างโศกา
ขากสิงขรเลียบเดินเนินผา
เดินมาพ้องเพลินเจริญใจ
ก็กก้องทางเดินเนินไศล
พ้องเพลินเจริญใจอีมอุรา
โอดโอยอยู่บนต้นพฤกษา
เที่ยวท่องมองหาภักษากิน
เจ้าพลายนอนริมทางหว่างหิน
ในแถวถิ่นที่ทางหว่างคีรี
ตัดทุ่งมุ่งออกจากไพรศรี
ค่อยเปรมปรีดิ์สำราญบานใจ
ชาวสวนชาวนาน้อยใหญ่
ใครมีสิ่งใดก็ให้บ้น ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๖๑

พลายสุริยันกับพลายบัวรนเชียงใหม่

๏ ครานั้นจะกล่าวถึงพลายบัวอา ผีพาเที่ยวหลงในดงนั้น
ล่วงตำบลพ้นนิเวศน์เขตคัน เที่ยวเซซังดังชีวันจะมรณา
ถึงวัดลาวก็เข้าอาศัยพระ บวชเป็นสมณะนานหนักหนา
ค่อยเพลิดเพลินเจริญภาวนา สุขาเป็นสมภารสำราญใจ
ผู้คนชนทั้งหลายชายหญิง พึ่งพะพิงนับถือเป็นครูใหญ่
แต่นั้นมาก็ผาสุกฤทัย ใครจะทำสิ่งไรก็ราธนา
เจ้าพลายน้อยค่อยหวนครวญคะนึง มาถึงบ้านไร่ชายป่า
มองเขม้นแลเห็นวัดวา เจ้าพลายบ่ายหน้าตรงเข้าไป
สมณะลูกพระในวัดนั้น พากันทักถามตามวิสัย
ว่าเด็กนี่อยู่ที่แห่งหนใด จะไปไหนไม่แจ้งแห่งกิจจา ฯ

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายน้อย กล่าวถ้อยตามสัตย์มนัสสา
ว่าข้าเจ้านี้เล่าพลัดบ้านมา เอกาไม่มีที่พึ่งพัก
ถ้าโปรดให้อาศัยอยู่ที่นี่ สักสามราตรีจะดีหนัก
พระว่าพูดจาดูน่ารัก แล้วชวนชักไปหาท่านอาจารย์ ฯ

๏ ครานั้นจึงท่านสมภารบัว ครั้นเห็นตัวพลายน้อยนึกสงสาร
ปราศรัยไถ่ถามไปตามการ ออเจ้าอยู่ถิ่นฐานบ้านเมืองใด
บิดรมารดาแลย่าปู่ น้นอยู่หนแห่งตำแหน่งไหน
จึงเซซัดพลัดบ้านมาชานไพร จงบอกไปให้แจ้งแห่งกิจจา ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นเจ้าพลายสุริยัน
กราบลงแล้วจึงแจ้งกิจจา
บิดาข้าชื่อว่าพลายเพชร
ข้าเป็นลูกเวสิวทรามวัย

๏ ครานั้นจึงท่านอาจารย์บัว
บุญแล้วหลานแก้วของหลวงอา
ตัวของอาชีวาแทบวายวอด
หากเวทมนตร์คลจิตฤทธี
เป็นอย่างไรจงเล่าให้อาฟัง
ผู้เดียวเที่ยวดั้นอรัญวา
เวสิวถัลยามารดาเจ้า
หรือว่ายังตกอับย่อยยับครัน

๏ ครานั้นจึงเฉลยเจ้าพลายน้อย
ความโศกเศร้าค่อยเบาใจประทัง
กราบลงที่ตรงบาทา
ตั้งแต่มีทุกข์ยากลำบากใจ
ท่านขรัวบัวฟังสารหลานแถลง
แค้นขัดใจจริงสิ่งสำคัญ
แม้นครั้งนี้กูมิแก้แค้น
ฆ่าฟันมันให้ลงเป็นผงไป
หลานกูก็รู้ทางพระเวท
ให้ต่อสู้เป็นคู่ตรึกตรา
ได้ฟังท่านสมภารนั้นถามว่า
แต่เดิมมาผมจะเล่าให้เข้าใจ
ได้เรียนเสร็จวิทยาวิชาใหญ่
เสียเวียงเชียงใหม่จึงหนีมา ฯ

ครั้นเห็นตัวหลานรักร้องทักว่า
เราจึงมาพบกันในวันนี้
เจียนไม่รอดมาเห็นกันเจียวพ้าผี
หาไม่ชีวีคงมรณา
จึงเซซังเดินทางมากลางป่า
จนได้มาประสบพบกัน
อย่างไรเล่าทุกข์ร้อนค่อยผ่อนผัน
อย่าช้าพลันเล่ากิจจาให้อาฟัง ฯ

ครั้นฟังถ้อยสมจิตที่คิดหวัง
ดุจดังได้มณีแสนดีใจ
บอกกับหลวงอาหาช้าไม่
จนถึงได้มาพบประสบกัน
ประจักษ์แจ้งใจจริงทุกสิ่งสรรพ์
แล้วผ่อนผันตรึกตรองทำนองใน
ราวีที่แดนเชียงใหม่ได้
ก็มิใช่ชายหาญชาญศักดา
มนตร์วิเศษเรียนไว้ได้หนักหนา
ออกรบราครั้งนี้คงมีชัย

08/06/2565

คิดพลางแล้วทางกัดฟัน
สงครามเท่านั้นอย่าหวั่นใจ
พอได้ฤกษ์ดีจะเลิกโยธี
คงได้เล่นเห็นกันในทันตา
นึกนึกว่าจะสึกออกจากพระ
ก็ขยันพรั่นใจกลัวภัยมี
ถ้าเราเป็นสมณะพระอย่างนี้
ถึงอ้ายจิ๋วอาจารย์ชาญฉกรรจ์
กูเสียรู้เพราะดูหมิ่นสงคราม
ครั้งนี้ต้องดีเอาพารา
ถึงเป็นพระก็ไม่ละผีมือมัน
มันกับกูคงได้ดูฤทธิไกร
คิดพลางแล้วทางท่านขรัวบัว
ฉุนพิโรธโกรธใจดังไฟกัล์ป
ร้องเรียกหาสานุศิษย์เคยใช้สอย
อ้ายถั่วหัวบานเป็นตาลยี
วันนี้กูจะตีเมืองเชียงใหม่
แต่พอได้ฤกษ์ดีจะกรีธา

ปลอบหลานขวัญฟลายน้อยละห้อยไห้
อาจะตีเชียงใหม่ให้คืนมา
วันนี้คิดอ่านเจียวหลานหนา
ไม่ช้าก็จะลงเป็นผงคลี
เข้ามานะรบพุ่งเอากรุงศรี
ครั้งนี้ต้องครองความให้งามครัน
คงราวีรบรับได้ขับขัน
เมื่อรบกันก็ยังเป็นพระมา
คนทั้งหลายจึงได้หยามน้ำหน้า
ให้คืนมาดังจิตที่คิดไว้
พระเหมือนกันใครดีกีดีได้
จะชิงชัยทั้งพระไม่ละมัน
หากลัวผู้ใดใจมัน
หุนหันเดินออกนอกกุฎี
เฮ้ยอ้ายกลอยอ้ายกุ้งอ้ายปุ้งกี๋
เร็วชีจัดแจงแต่งกายา
ให้สมใจที่มาดปรารถนา
จากวัดวาพากันรีบครรไล ฯ

◎ ครานั้นสานุศิษย์มีฤทธิ์เดช
ชำนาญในการชิงชัย
ถ้าเช่นนั้นแหละขอรับนับเป็นหนึ่ง
แม้นสำเร็จเสร็จสงครามตามที
เรียนพระเวทอาจารย์บัวหากลัวไม่
มากราบไหว้พร้อมกันทันที
ต้องขอพึ่งอาจารย์ชาญชัยศรี
คงจะได้เลื่อนที่มียศครัน

08/06/2565

เออหวาถ้าชนะกูจะเลี้ยง ให้แท้เที่ยงเลื่องลือชื่อสนั่น
ว่าพลางขรัวบัวตัวสำคัญ ผลุนผลันรีบออกนอกกุฏี
จัดแจงแต่งเครื่องยำพล่า หมี่ปลาไก่หมูฉู่ฉี่
นองเนืองล้วนเครื่องบัตรพลี เหล้ายาปิ้งจี่มีครบครัน
สานุศิษย์พร้อมกันทันที ต่างคนเร็วรี่ขมีขมัน
พร้อมพรั่งตามหลังอาจารย์พลัน พากันรีบจรด้วยร้อนใจ
ออกหลังวัดตัดเข้าป่าช้า วางเครื่องยำพล่าบัตรพลีใหญ่
พระครูบัวตัวอาจารย์ชาญชัย ให้ตัดไม้แล้วปลูกศาลเพียงตา
พอสำเร็จเสร็จพลันทันที สานุศิษย์อึงมี่ถ้วนหน้า
ต่างตระเตรียมอาวุธยุทธนา ขึ้นวางบนศาลเพียงตาด้วยทันใด ฯ

๏ ครานั้นจึงท่านอาจารย์บัว ชำระตัวสิ้นหมดสดใส
ห่มดองครองจีวรด้วยร้อนใจ จุดเทียนชัยบูชาอาจารย์
แล้วโอมอ่านคาถามหาเวท เรียกเพศผีพรายร้ายอาจหาญ
แล้วอัญเชิญปู่เจ้าลำเนาธาร ทุกสถานเทพาแลอารักษ์
ครั้นต้องมนตร์ดลใจให้เร่าร้อน ดังไฟฟอนเผากายาหนักหนาหนัก
ภูตผีที่อยู่ในสำนัก ต่างชวนชักเพื่อนกันจรัลมา
ครั้นถึงจึงเข้ากินเครื่องเซ่น ผู้คนแลเห็นอยู่พร้อมหน้า
บ้างกินเหล้าเมาอุดุเต็มประดา โกรธาตาแดงดังแสงไฟ
บ้างหลอนหลอกแล้วกลอกหน้าตา เฮฮาเสียงลั่นหวั่นไหว
ภูตพรายรายเรียงเคียงกันไป เข้ากราบไหว้ขรัวบัวกลัวเต็มที ฯ

๏ ครานั้นจึงท่านสมภารบัว ครั้นแลเห็นตัวปีศาจผี
จึงโอมอ่านพระเวทวิเศษดี ขับผีภูตพรายร้ายสำคัญ

08/06/2565

ที่แถลั้วกล้าชรัวตาบัวเอาไว้ สำหรับได้นำทัพขับขัน
แล้วสั่งไพร่ให้ผูกหุ่นพลัน ปลุกเสกเลขยันต์ทันที
พลหุ่นวุ่นวิ่งโกลา เฮฮาปนกับบีศาจผี
อาจารย์บัวตั๊วกล้าวิชาดี ขันขี่ม้านิลลั้นเป็นปาน
มือขยับจับดาบโพรงแก้ว พราวแพรวยี่สง่ากล้าหาญ
เป็นกองหลวงจะล่วงครรไลลาน แล้วให้หลานเจ้าพลายสุริยัน
กำกับทัพหน้าโยธาผี ขันขี่อาชากล้ากลั้น
มือขวาคว้ากระบองของสำคัญ พอเวลาสายัณห์ก็ลิกทัพ
หุ่นผีอึงมี่เป็นโกลา โยธาครั่นครื้นยิ่งบีเต้บ
ออกจากวัดวาเข้าป่าลับ กระบวนทัพขานโห่เป็นโกลา
เดินทางกลางเถื่อนมาเดือนครึ่ง ลุถึงดงยางทางป่า
เป็นเขตะวียงเชียงใหม่ไกลตา พระครูบัวตั๊วกล้าชาญสงคราม
ให้หยุดทัพยับยั้งตั้งค่าย เรียงรายผู้คนล้นหลาม
ปีกซ้ายปีกขวาสง่างาม ตั้งตามกระบวนเสร็จเกล็ดนาคา
พอพลบค่ำย่ำเย็นลงรอมเรอม เกณฑ์นิกรทั้งมวลถ้วนหน้า
ผู้ใดเป็นนายหมวดให้ตรวจตรา อย่าให้ภัยเข้ามารุกราวี ฯ
◎ ครานั้นสานุศิษย์มีฤทธิ์เดช ถึงเกศาประณตบทศรี
รับคำท่าตามวาที ออกตรวจตราหน้าที่ทุกคนไป

---

* ตอนที่ ๕๖ หน้า ๒๑๙ เมื่อเมืองเชียงใหม่แตก พลายบัวหลงอยู่ในป่า ไม่มีอาวุธหรือของวิเศษ "ของดีวิเศษมีต่างต่าง ทุกอย่างหาติดเอามาไม่ มัวฉันหน้าร่าวิ่งเข้ารังชัย หลงไปในไพรพนาวา" และในหน้า ๒๒๐ ว่าม้านิลลั้นเปานก็หนีเข้าป่าไป ดังที่ว่า "ไม่รู้ว่าหลงมาตำบลใด จะกลับไปก็ไม่แจ้งแห่งมรรคา ซ้ำอาชาม้าดีก็ขี่ขับ ก็ย่อยยับหลบลี้หนีเข้าป่า" มาถึงตอนนี้กล่าวว่า พลายบัวยังคงมีม้านิลลั้นปาน และดาบโพรงแก้วอีก

08/06/2565

ครั้นรุ่งแจ้งแสงทองส่องฟ้า อาจารย์บัวตัวกล้าไม่ช้าได้
ชวนหลานชายพลายน้อยค่อยครรไล ไปหน้าค่ายพร้อมพรั่งสั่งโยธา
เร็วเหวยเฮ้ยจัดแจงการ กูจะเข้าตีด่านชานป่า
แล้วให้ยกโยธีลีลา เข้าตีพาราเป็นกองโจร
สั่งพลางแล้วทางบอกหลาน เราทำการอย่าโฉดต้องโลดโผน
คนทั้งหลายให้เห็นเราเป็นโจร มันจึงไม่โพนทนาว่ากระไร
อาจะจัดแจงให้แปลงตัว เข้าพาราหากลัวผู้ใดไม่
ให้คนทั้งหลายเห็นกายเป็นแขกไป แล้วจับอ้ายเถรจิ๋วตัวสำคัญ
ทราบว่ามันนั้นสึกออกจากพระ อุตสาหะเข้าเป็นใหญ่เชียงใหม่นั่น
ชนทั้งหลายน้อมกายอภิวันท์ ตัวมันครองบุรีที่สำราญ
วันนี้เป็นที่เราอยู่แล้ว หลานแก้วอย่าย่อเข้าต่อต้าน
ห้ำหั่นฟันให้ยับอัประมาณ รอนราญให้ป่นลงเป็นผงคลี
ว่าพลางแล้วทางท่านอาจารย์ โอมอ่านพระเวทวิเศษศรี
จำแลงปลอมแปลงกายี เสกแล้วเป่าลงที่กายา
ขรัวบัวก็กลายตัวเป็นพระแขก หลานชายก็แปลกเป็นหนักหนา
กลับเป็นแขกดำธรรมดา กายาวิปริตผิดไป
ทั้งสองคนต่างขึ้นโดดขึ้นม้า พูดภาษาแขกเร็วไม่เหลวไหล
พอได้ฤกษ์ก็ให้เลิกพลไกร เข้าเขตเวียงเชียงใหม่สนั่นมา ฯ

๏ ครานั้นพวกลาวชาวด่าน ครูจิ๋วโปรดปรานเลื่อนยศถา
เป็นนายด่านอยู่ชานบรรพตา อยู่เอ้เตเคหาฝากระดาน
บ่าวไพร่ใช้สอยมากมี โยธีผู้คนอลหม่าน
พอสายแสงขึ้นแจ้งโพยมมาน นายขุนด่านสุขเกษมเปรมปรีดา

08/06/2565

ออกมานั่งสั่งลาวชาวบ้าน
ให้เตรียมการพร้อมพรักคอยรักษา

แม้นผู้ใดเป็นศัตรูจู่เข้ามา
อ้ายสูเหวยเฮ้ยฮ้าจับตัวไว้

พอได้ยินเสียงโห่เป็นโกลา
โยธาเลื่อนลั่นหวั่นไหว

ขุนด่านนั้นตระหนกตกใจ
เป็นบ้าสังหยังใดบ่แจ้งการ

แลไปไม่เห็นโยธี
ได้ยินแต่เสียงผีอยู่หลังบ้าน

โห่ร้องก้องดังพึงสะท้าน
นายขุนด่านตระหนกตกใจ

ตะโกนก้องร้องเรียกโยธี
อึงมี่เสียงสนั่นหวั่นไหว

พลระดมตนทุกคนไป
นายไพร่พร้อมกันทันที ฯ

๏ ครานั้นขุนด่านชะนาวลาว
เสียงโห่ฉาวผู้คนอึงมี่

เข้าในทับจับอาวุธที่สุดดี
ขึ้นขี่พาชีทันใด

ได้ฤกษ์ให้เลิกกองทัพ
ตั้งทับพร้อมกันหวั่นไหว

รีบยกออกนอกค่ายชายไพร
ครั้นถึงทัพใหญ่เข้าทันที

นายด่านแจ้งการบอกไพร่
ให้พะพลไกรอยู่กับที่

จะไล่ถามตามข้อคดี
อ้ายพวกนี้มันมาแต่แห่งไร

พอหยุดทัพยับยั้งตั้งบก
จับพาชีขึ้นหน้าพลไพร่

ตะโกนก้องร้องถามเนื้อความไป
เฮ้ยอย่างไรอ้ายแขกมึงแปลกมา

มึงอยู่ถิ่นฐานบ้านตำบล
คุมผู้คนมาแต่ไหนอย่างไรหวา

เป็นบ้าสังหยังใดจึงได้มา
เฮ้ยอย่าช้าสูจงเล่าให้เข้าใจ ฯ

๏ ครานั้นจึงท่านอาจารย์บัว
เวทวิชาหากล้าผู้ใดไม่

โมโหหุนฉุนโกรธพิโรธใจ
ชี้หน้าว่าไปด้วยทันที

นี่แน่หวาเฮ้ยเหวยอ้ายลาว
ควรหรือกล่าวาจาน่าบัดสี

มาสวนลามถามความตามวาที
ประเดี๋ยวนี้จะป่นเป็นจุณไป

08/06/2565

กูหรือคือพระกาลจะผลาญชีพ ให้มึงรีบเป็นวิบัติถึงตัดษัย
มึงไถ่ถามจะแจ้งความด้วยจริงใจ ตัวกูหรือคือเป็นใหญ่ในโลกา
ชื่อว่ามะหะดำดำปี อยู่บุรีกบิลพัสดุ์มนัสสา
มีอิทธิฤทธิ์เดชเวทวิชา รีบด่วนชวนหลานยาจากธานี
ได้ยินข่าวเขาเล่าลือมา ว่าสังฆราชาอยู่ที่นี่
ไม่ซื่อตรงคงสัจจาพาที เที่ยวราวีพาลชังอหังการ์
ประเดี๋ยวนี้ตีเวียงได้เชียงใหม่ เสวยไอศวรรย์หรรษา
ละศีลทานเข้าบ้านหลายเดือนมา ครอบครองพาราสำราญใจ
กูยกมาหวังว่าจะจับตัว สับหัวเสียให้สิ้นชีพตักษัย
แม้นรักตัวกลัวจะม้วยบรรลัย มาสารภาพกราบไหว้เสียโดยดี ฯ

๏ ครานั้นเพี้ยกวานขนานลาว ครั้นฟังกล่าวโกรธใจดังไฟจี้
ชักหอกออกร่าขับพาชี เข้าราวีพลหุ่นหมุนประจัญ
พวกลาวโห่ฉาวว่าบ่ถอย ตัวของข้อยบฐู้สูบ่ยั่น
ท่านขรัวบัวฤทธิไกรชาญชัยครัน ชักม้าเข้าโรมรันแกว่งอาวุธ
พวกลาวชาวด่านทะยานตี หุ่นผียงยุทธ์อุตลุด
ลาวกับผีออกตีกันหลายชุด สัประยุทธ์กันอึงคะนึงไป
สานุศิษย์ครูบัวตัวกล้า เข้ากั้นกางขวางหน้าหากลัวไม่
บ้างก็โดดโลดวิ่งเข้าชิงชัย พวกลาวไวป้องกันประจัญบาน
ไทยตีลาวรี่เข้าเวียนวก ต่อยชกลาวว่าสูกูบ่ย่าน
ไทยลาวเกรียวกราวเข้ารบราญ ลาวก็ชาญอยู่ยงคงศาสตรา
ไทยฟันลาวนั้นเสียงดังฉับ ประกายวับไม่เข้าเท่าเกศา
ลาวดีมีครูอยู่ว่านยา กลับล้อมหน้าหุนหันประจัญตี

08/07/2563

ขรัวบัวตัวกล้าวิชาหาญ ชักม้าร่าราญเร็วรี่
กั้นกางขวางหน้าเข้าราวี พระกลับตีพวกลาวแตกฉาวดัง
นายด่านเห็นการเกิดมี่ฉาว แล้วลาวกล่าวบักนี่เป็นปี่สัง
ถ้าขืนสู้กูชีวีม้วยชีวัง ลาวถอยหลังย่อยยับระยำไป
เดินทางกลางทุ่งรีบมุ่งมา ประเดี๋ยวถึงพาราไม่ช้าได้
จึงลงจากหลังม้าอาชาไนย ตรงเข้าหาเสนาใหญ่ด้วยทันที
ครั้นถึงจึงก้มลงวันทา ว่าท่านจงโปรดข้าข้อยน้อยนี่
ต่างภาษายกมาราวี มันเข้าตีด่านยับอัปรา
พวกข้อยสมทบออกรบรับ ย่อยยับชีวังสิ้นสังขาร์
ย่นแย่แพ้ฤทธิ์ระอิดระอา ต้องล่าทัพกลับมายังเวียงชัย
อ้ายพวกนี้มีแต่แขกแปลกภาษา ควบคุมโยธาน้อยใหญ่
ประมาณสักพันคนพลไกร กล้าหาญชาญชัยเวทวิชา
พวกข้อยน้อยนั้นประจัญบาน รบราญราวีไม่หนีหน้า
แทงฟันมันไม่ไหวกายา ขอฝ่าเท้าจงได้โปรดปราน ฯ

๏ ครานั้นเสนาพระยาแมน ขัดแค้นเคืองขุ่นงุ่นง่าน
กระทืบเท้ากล่าวว่าอ้ายสาธารณ์ เป็นนายด่านแล้วยังหนีไพรีมา
เป็นปี่สังอย่างไรบ่ได้ฮู้ ไม่ต่อสู้ดีแต่ยั่นอ้ายขวานผ่า
อ้ายบักเปรตให้เหตุภัยใหญ่มีมา ต้องอาญาโทษทัณฑ์ถึงบรรลัย ฯ

๏ ครานั้นขุนด่านกราบกรานพลัน เป็นหยังสั้นข้อยน้อยหาดีไม่
มัวเพลิดเพลินเอินแอ่วแจ้วจับใจ จึงมีภัยเกิดเข็ญเป็นเช่นนี้
ท่านเสนาว่าเหวยเฮ้ยอ้ายขี้ข้อย มัวอ้อยสร้อยจนตนมึงป่นปี้
คงได้เล่นเห็นกันในวันนี้ ว่าแล้วเท่านี้ท่านเสนา

08/06/2565

รีบเร่งเร็วพลันทันที
แจ้งความตามคดีที่มีมา
ยังมีไพรีพวกโจรป่า
นายมั่นนั้นเป็นแขกคำคิดทำการ
บัดนี้โยธีพวกชาวด่าน
ขอเดชะพระครูผู้ชาญชัย

๏ ครานั้นจึงท่านจิ๋วอาจารย์
กระทืบบาทร้องตวาดด้วยวาจา
เสียแรงกูชุบเลี้ยงถึงเพียงนี้
มิฤทธิ์เดชเวทมนตร์คงทนกาย
ทุดอ้ายเหี้ยทำให้เสียเกียรติยศ
โทษมึงถึงประหารผลาญชีวา
อย่าช้าไยเหวยอ้ายเพี้ยกวาน
ไปจองจำทุกประการเสียวันนี้

๏ ครานั้นตำรวจกุรมวัง
ต่างคนรวบรัดเข้ามัดกาย
ตีตรวนแล้วล้นกุญแจคอ
ส่งให้ทำมะรงมั่นคงดี

๏ ครานั้นจึงท่านจิ๋วอาจารย์
สั่งให้หมายเวรเกณฑ์โยธา
เป็นทัพหน้าโยธาทับตั้ง
สงครามครั้งนี้อย่าไว้ใจ

จรลีเผ่าพระครูผู้ฉานกล้า
เมื่อเวลาตีกสามยามตะมักการ
แกล้วกล้าสามารถอาจหาญ
เข้าราวีตีด่านชานเวียงชัย
แตกฉานไม่ทนกำลังได้
จะโปรดปรานประการใดให้ว่ามา ฯ

ครั้นแจ้งการโมโหฉุนโทสา
เหม่อ้ายชาติข้าควะถึงตาย
ให้เป็นที่นายด่านประมาณหมาย
มึงแพ้พ่ายเขาครั้งนี้ต้องหนีมา
ให้ลือชาปรากฏไปภายหน้า
ตัดหัวเสียบไว้หน้าพระบุรี
รีบเอาตัวนายด่านขมันขมี
ไว้ในที่คุกใหญ่ทั้งไพร่นาย ฯ

ครั้นได้ฟังรับสั่งก็ใจหาย
เอาตัวนายด่านไปในบุรี
ไม่รั้งรอเร็วพลันขมันขมี
ครั้นเสร็จพลันทันทีก็กลับมา ฯ

เชียวชาญฤทธิ์เดชะเวทคาถา
กองหน้าแสนราหูผู้ชาญชัย
แล้วให้ตั้งเรียงรายทั้งนายไพร่
คุมพลไกรท้าพันประจัญบาน

08/06/2565

กองหลังตั้งให้เพี้ยพระจันทร์ คุมคนสามพันเป็นทวยหาญ
ปีกซ้ายปีกขวาคอยร้าราญ ม้าช้างสั่งการเตรียมครบครัน
เสร็จพลันแล้วท่านพระอาจารย์ เตรียมการทันทีขมีขมัน
นุ่งยกกรองเครือทองกระหนกพัน ใส่เสื้อเลขยันต์ทันการ
แล้วจุดธูปเทียนชัยใส่บนโต๊ะ หมี่เหล้าเอาโละทั้งอาหาร
มะพร้าวอ่อนปอกไข่ใส่พาน ครั้นเสร็จพลันท่านอาจารย์ก็อ่านมนตร์
ปลุกเสกเลขยันต์ทันที ภูตผีคั่งคับสับสน
เข้ากระโดดโลดวิ่งอลวน จลาจลครื้นครั่นสนั่นไป
กริ่งกริ่งอาวุธดังตลบ เสียงกระทบถูกกันหวั่นไหว
ที่กระบังดังกริ่งจะชิงชัย ครั้นเสร็จพลันทันใดได้เวลา
ท่านอาจารย์ชาญพระเวทวิเศษศรี เสกผงดินสอดีขึ้นผัดหน้า
เลิศแล้วแคล้วคลาดศาสตรา อาวุธต้องกายาไม่เป็นไร
แลดูเมฆฉายได้เวลา แล้วจับศาสตราหาช้าไม่
เยื้องย่างจากปรางค์ปราสาทชัย ขึ้นขี่อาชาไนยควบเร็วพลัน
พอได้ฤกษ์ให้เลิกโยธี ผู้คนอึงมี่โห่สนั่น
ตีฆ้องหึ่งปืนตึงประดังกัน เสียงสนั่นเฮฮารีบคลาไคล
ออกจากประตูพระบูรี กรูกรีรี้พลเข้าอาศัย
ตั้งค่ายรายกันทันใด หยุดพักพลไกรดูท่าที ฯ

๏ ครานั้นจึงท่านพระครูบัว หมอกมัวแลไปในวิถี
เห็นทัพเวียงเชียงใหม่ใหญ่ยาวรี ตั้งค่ายรายที่เป็นปีกกา
มุ่งเขม้นหมายเล่นอ้ายทิดจิ๋ว ทุ่งลิ่วแลไปไกลหนักหนา
เพ่งพินิจพิศไปไม่พริบตา แลเห็นหน้าทิดจิ๋วนั้นจำมั่นใจ

08/06/2565

กัดกรามคำรามร้องยือ
จะรุกราญหาญวิ่งเข้าชิงชัย
คิดพลางทางบอกกับหลานชาย
คืออ้ายจิ๋วตัวกล้าวิชาดี
คราน้ันเจ้าพลายสุริยัน
ฉุนพิโรธโกรธจิตดังพิษไฟ
ว่าพลางแล้วทางบอกหลวงอา
รบสู้ดูฝีมือที่ลือดี
หลวงอาอย่าช้าหยุดรอรั้ง
หลานจะเข้ารบรอต่อศักดา
อาจารย์บัวรับคำออกมากับ
พอได้ฤกษ์ก็ให้เลิกโยธี
พลหุ่นหมุนวิ่งเป็นสิงคลี
มาพักหนึ่งก็ถึงทัพพารา

คงได้ลองฝีมือกันยกใหญ่
เป็นอะไรเป็นกันในวันนี้
โน่นแน่นายทัพหน้าโพกผ้าสี
ที่มันตีปล้นเมืองให้เคืองใจ
ครั้นฟังคำสำคัญอาบอกไห้
ว่าคงได้เห็นกันในวันนี้
หลานจะขออาสาให้เต็มที่
วันนี้เอาให้ยับอัปรา
กำกับทัพหลังให้แน่นหนา
เห็นเสียท่าแล้วจงหนุนหมุนราวี
จัดถองทัพเป็นกระบวนถ้วนถี่
พลายสุริยันนั้นขี่อาชามา
ฤทธีห้อมล้อมพร้อมหน้า
ปีกซ้ายขวาตั้งทัพหยุดรับกัน ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๖๒

พลายบัวได้ครองเชียงใหม่

๑ ครานั้นสมิงราหูผู้ทัพหน้า เห็นโยธาหลายหมวดกวดขัน
มาหยุดยั้งตั้งค่ายรายกัน หุนหันฉุนโกรธพิโรธใจ
คึกคักชักม้าขึ้นหน้าทัพ มือจับอาวุธกล้าหาช้าไม่
ชื่อว่าดาบปราบสิ้นอรินทร์ภัย เข้าใกล้ร้องถามตามกิจจา
ว่าเหวยแน่เฮ้ยอ้ายเด็กพาล เป็นปีสังยังบ่ย่านความสังขาร์
มึงบ่ฮู้ว่ากูคือพระกาลมา อย่าหาญกล้าอาจองทะนงใจ
น้อยหรือเด็กเล็กนิดเท่ากิ่งก้อย จะกล่าวถ้อยเป็นปีสังหยังไฉน
จะหาญสู้กับกูผู้ชาญชัย จะบรรลัยลงไม่ทันกระพริบตา
มึงนี้ชื่อเรียงเสียงไร จึงได้กรีธาพลจับคนฆ่า
ประเดี๋ยวนี้ชีวีจะมรณา กับอ้ายเด็กเท่าขี้ตาจะวายปราณ
เมื่อรักตัวกลัวตายวายชีวิต แล้วอย่าคิดรบรอต่อต้าน
มากราบบาทากูผู้อาจารย์ นั่นแหละจะเป็นการรอดตัวไป
เจ้าพลายฟังนายทัพกลับกล่าวสาร ครั้นแจ้งการขัดใจดังไฟไหม้
กลับหัวร่ององันทันใด ว่าเหวยอ้ายพวกลาวชาวดอน
อวดอิทธิฤทธิ์ว่ามีศักดิ์ คึกคักที่สุดไม่หยุดหย่อน
มิรู้ว่าชีวาจะม้วยมรณ์ ไม่เดือดร้อนใจตัวกลัวภัย
มึงเห็นกูเป็นเด็กเล็กอยู่ หารู้จักเจียมกายกลัวตายไม่
วางโตโอหังบังอาจใจ มิกลัวใครหัวจะหายอ้ายหมูมัน
มาไถ่ถามถึงนามตัวกู ถึงรู้ก็หาบอกกับมึงนั้น
ถ้าไม่ดีไม่กรีธาทัพสำคัญ มาสู้กันถึงเชียงใหม่ในพารา

08/06/2565

ตัวของมึงนี้เป็นเพียงข้อย
มึงหรือคือนายเขาใช้มา
ไปบอกนายอ้ายจิ๋วผู้อาจารย์
อันตัวของมึงนี้มิสมควร

๏ ครานั้นสมิงราหู้ผู้แม่ทัพ
ชักม้ารุ่าหลบเข้ารบรา
พลหุ่นหมุนวิ่งชิงศาสตรา
หุ่นคนปนวิ่งพัลวัน
หุ่นตีลาวรี่เข้าสู้รบ
ลาวแทงหุ่นหยุ่นหยุ่นไม่วายปราณ
ข้างแสนราหู้ผู้แม่ทัพ
อ่านมนตร์ให้ทนคงกระพันไว้
เจ้าพลายสุรยนหนีหลบ
ทั้งสองข้างต่างมีวิชาการ
ลาวเสียท่าพลายคว้ากระบองตี
กลับรำร่าชักม้าเข้ารุกรบ
แน่เอ๋ยเหวยอ้ายบักเด็กน้อย
ตัวมึงเป็นบิสังอันหยังใด
แล้วสมิงราหู้ผู้ลาวดี
เหมือนพ่นหินดาบบั่นลงทันตา
บ่าอ้ายหนูกูขันมึงแท้เด่
มึงกับกูสู้กันในวันนี้

๏ ครานั้นครูจิ๋วอาจารย์ใหญ่
อ้ายเด็กน้อยคนนี้มันดีนัก
อย่ากล่าวถ้อยสึกษักหนักหนา
อหังการ์พูดเล่นไม่เห็นควร
มารบรอต่อต้านเป็นการด่วน
เดี๋ยวจะชวนมอดม้วยด้วยศาสตรา ฯ
ลมแทบจับเคืองขุ่นฉุนโทสา
หมายจะล้างชีวาเจ้าพลายพลัน
ฝ่าพ้นโยธาเป็นกังหัน
ถาโถมโรมรันประจัญบาน
ลาวตบหุ่นหลบต่อต้าน
หุ่นประหารพวกลาวชาวเวียงชัย
ไม่คิดกลับหลบลี้ตีทัพใหญ่
ชักอาชาเข้าใกล้ประจัญบาน
เข้าสู้รบกับลาวฉาวฉาน
ลาวก็หาญไทยก็กล้าเข้าร่ารบ
สามทีไม่ปลงลงเป็นศพ
แล้วก็ตบมือเยาะหัวเราะไป
การดีต่อยกูขันมึงบ่ได้
ฤทธิไกรเชี่ยวชาญหาญศักดา
แกว่งดาบรีพันเจ้าพลายประกายฉ่า
บิสังหวาหยังบ่ยับอ้ายอัปรีย์
เล่นเอาเซหลายเดือนหึ่งอไหลปรี่
ท่าทีสำคัญขยันนัก ฯ
แค้นดั่งเป็นอย่างไรไม่ประจักษ์
รู้จักคิดการหาญราวี

08/06/2565

หรือพยนต์มนตร์เวทวิเศษสุด อุตลุดฟันคนตายป่นปี้
มันกับกูคงได้ดูซึ่งฤทธี วันนี้จะได้เล่นให้เห็นกัน
คิดพลางแล้วทางจิ๋วอาจารย์ ชักม้าร่าราญเป็นกังหัน
ถือดาบร่าถาโถมเข้าโรมรัน ฟอนฟันหุ่นพยนต์มนตร์วิชา
พลหุ่นหมุนวิ่งเป็นสิงคลี อีกทั้งภูตผีปีศาจกล้า
คักคึกฮึกโห่เป็นโกลา อาจารย์กล้าฟันหุ่นออกวุ่นไป
ท่านครูพิศดูรู้ว่ากล หุ่นมนตร์องอาจปีศาจใหญ่
แม่นแท้แน่นักประจักษ์ใจ แล้วอาจารย์ชาญชัยอ่านมนตรา
กำหราบปราบผีปีศาจ หุ่นต้องมนตร์ไม่อาจเข้ารอหน้า
ถอยย่นป่นไปไม่เข้ามา ท่านอาจารย์หาญกล้าเข้าไล่ฟัน ฯ

๏ ครานั้นจึงท่านอาจารย์บัว ครั้นเห็นตัวบัณฑิตไม่คิดพรั่น
แสนพิโรธโกรธใจดั่งไฟกัลป์ ชักม้าหมุนหุนหันเข้าราวี
แกว่งดาบโพรงแก้วแพรวพราย กรีดกรายท่าทวนถ้วนถี่
จิ๋วบัณฑิตพิศดูไม่รู้ที เพราะเวทมนตร์ดลอินทรีย์ให้กลายไป
สำคัญว่าแขกมาจากป่าดอน ฤทธิรอนมันจะดีมีเพียงไหน
แกว่งกระบี่ขี่อาชาคลาไคล เข้าชิงชัยกับเถรบัวตัวดี
ทั้งสองข้างชำนาญในการรบ เจนจบกระบวนถ้วนถี่
เสียงฉาดฉับเข้ารับราวี เถรดีทิดฟันประจัญบาน
ทิดเสียท่าเถรร่าเข้าฟันฉับ ประกายวับอาวุธใดไม่ประหาร
รับรองป้องปัดชัดชำนาญ ทิดจิ๋วชาญวิชากล้าดี
อ่านมนตร์แก้พยนต์หุ่นหญ้า ขับภูตพรายร้ายกล้าปีศาจผี
พอเสกจบครบสามคาบปราบไพรี เถรคนดีซัดข้าวสารหว่านไป
ภูตพรายหุ่นมนตร์พยนต์หญ้า ต้องวิชาปี้ป่นทนไม่ได้
หุ่นร้ายกลับกลายเป็นหญ้าไป ผีปีศาจอาจใจก็หนีจร

08/06/2565

ท่านครูจิ๋วชักม้าออกมาห่าง
ออกท่าริ้วร่าแล้วว่าวอน
แน่เหวยเฮ้ยอ้ายแขกแปลกภาษา
ผูกพยนต์มนตร์เวทวิเศษใจ
เป็นอย่างไรจึงไม่คิดไขแก้
ทุกอ้ายถ่อยรู้น้อยเท่าชีตา

◎ ครานั้นพลายบัวตัวกล้า
ฉุนพิโรธโกรธหนักดังอัคคี
ร้องชี้หน้าว่าเหวยเฮ้ยอ้ายจิ๋ว
กูรู้จักสำนักพืชพันธุ์
ถึงอ้ายขวาดผู้ฉลาดเลิศล้ำ
เขาขึ้นชื่อลือชาว่าคะนอง
ตัวมึงเป็นแต่เพียงศิษย์หา
ถุยทุกอ้ายมนุษย์ทรชน

◎ ท่านครูจิ๋วครั้นได้ฟังยังสงสัย
เป็นไฉนมันจึงได้ล่วงรู้การ
คิดละจะได้เล่นให้เห็นกัน
กูก็ศิษย์ฤทธิ์ด้วยมีครู
จะสำแดงแผลงฤทธิ์ลิทธิศักดิ์
คิดพลางทางอ่านมนตร์พลัน
พลแขกวิ่งแตกกระจัดกระจาย
เดชะด้วยพระเวทวิทยา
ฉับเปล่าไม่เข้าเลยสักหน
ที่ใจกล้าร่ำรับฉับไว
หัวเราะพลางดีใจสุดไม่หยุดหย่อน
กล่าวสุนทรเยาะเจ้าพลายภิปรายไป
เวทวิชาเหลือดีจะมีไหน
ครั้งนี้ได้สมหวังดังจินดา
หรือว่าแพ้ฤทธิศักดิ์กูหนักหนา
เผยอหน้าหยิ่งยวดทำอวดดี ฯ
ได้ฟังว่าขัดแค้นแสนบัดสี
เหม่มึงดีแล้วเล่นได้เห็นกัน
มึงบิดพลิ้วเร็วรวดดังกังหัน
อย่าผ่อนผันเจรจาพาที
เป็นอาจารย์เก่าคร่ำของมึงนี่
ยังต้องหนีมุดนอนเที่ยวซ่อนตน
เผยอมาพูดพราหมบาบน
มึงหรือคือคนอันธพาล ฯ
เอะอ้ายแขกจัญไรนี่อาจหาญ
พูดจาว่าขานอาจารย์กู
ขบเขี้ยวเคี้ยวฟันคันหัวหู
ได้เรียนรู้มนตร์เวทวิเศษครัน
ให้ประจักษ์เห็นจริงทุกสิ่งสรรพ์
หายตัวเข้าฟันพวกโยธา
บ่าวนายหลบลี้หนีหน้า
พันต้องกายาไม่บรรลัย
ผู้คนพร้อมกันหวั่นไหว
แต่ไม่รู้ว่าใครหายตัวมา ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นเจ้าพลายสุริยัน รู้สำคัญแน่ประจักษ์เป็นหนักหนา
ว่าอ้ายจิ๋วอาจารย์ชาญศักดา หายกายาหุนหันเข้าฟันคน
คิดพลางแล้วทางเจ้าพลาย จึงร่ายเวทคาถาว่าบ่น
เปลื้องผ้าขาวบางออกจากตน เสกมนตร์แล้วขว้างไปทันใด
กลายเป็นนาคาวราฤทธิ์ สำแดงอิทธิ์ขบฟันกระชั้นไล่
เลื้อยเลิกพังพานทะยานไป เข้าใกล้รวบรัดมัดอาจารย์
คนทั้งหลายเลยได้เห็นตัว ครูจิ๋วไม่กลัวตัวกล้าหาญ
แข็งขึงทะลึ่งโลดโดดทะยาน ลนลานเป่าผลุดนาคหลุดไป
เจ้าพลายสุริยันนั้นร้องเยาะ ว่าครั้งนี้ดีเหมาะหรือหาไม่
ไยไม่สำแดงแผลงฤทธิ์ไป หรือจนใจหมดเดชเวทวิชา
มึงคอยดูเถิดกูจะทำบ้าง ให้สมอย่างที่มาดปรารถนา
คิดพลางแล้วทางชักอาชา ถอยออกมาอ่านมนตร์ดลใจครัน
เสกพลางทางเป่าลงที่กาย กลับเป็นเสือร้ายออกผายผัน
วิ่งร่าถาโถมเข้าโรมรัน ขบเขี้ยวเคี้ยวฟันร้องคำรน
วิ่งกระโดดโลดไล่กระพือกัด เลยพัดโยธีปี้ป่น
พวกลาวฉาววิ่งอลวน ต่างคนเฮฮาเข้าป่าไป
บ้างว่าเกิดมาไม่เคยพบ เสือบัดซบใหญ่แท้เหลือแก้ไข
กูตายแน่แม่อีหนูอยู่กับใคร บ้างทำใจดีต่อเข้ารอรบ
เงื้อกระบองเข้าจ้องจะต่อสู้ ลาวลู่เข้าตีเสือรี่ตบ
ถูกลาวนอนหงายตายบัดซบ เสือขบพวกลาววิ่งฉาวไป ฯ

๏ ครานั้นจึงท่านอาจารย์จิ๋ว โกรธกริ้วตัวสั่นหวั่นไหว
ยกมือขึ้นวันทาอาจารย์ไป อ่านพระเวทเร็วไวแปลงกายา
เสกสามร้อยคาบปราบศัตรู พอมนตร์ครูต้องตัวมัวหน้า
ร่างกายหายวับกลับกายา กลายเป็นยักษาด้วยทันใด

08/06/2565

โตดำล่ำสันกลั้นกล้า
ผาดแผลงสำแดงฤทธิไกร
ฉีกกินเสียสิ้นเป็นหลายร้อย
ยักษ์ตีเสือรี่เข้ารบรา
เสือยักษ์ตักกันอลวน
ทั้งสองข้างต่างมีวิชาการ
เสือกับยักษ์ร้ายกลายเป็นคน
แสนราหูลุ่งเข้าชิงชัย
ย่นแย่แพ้ฤทธิ์ย่อท้อ
พอเบี่ยงบ่ายชายแสงแฝงป่ารัง
รีบรุดให้หยุดโยธา
เสียงเฮโลโห่ร้องก็กึกก้องครัน

◎ ครานั้นจึงท่านอาจารย์บัว
นึกจะไล่รบราฆ่าตี
พอประเดี๋ยวเหลียวหลังยั้งหยุด
ตั้งบึกกาขวาซ้ายรายกันไป

◎ ครานั้นสมภารบัวตัวกล้า
ว่าวันนี้มีชัยแก่ภัยพาล
อาคิดการหลานเห็นเป็นไฉน
ถ้าแม้นเรามีชัยแก่ไพรี

◎ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายหลาน
สุขเกษมเปรมปรีดิ์ยินดีครัน
สะกดหลับจับเอาตัวมันมา
สะเดาะกลอนถอนดาลทวารชัย

กายาสูงเพียงภูเขาใหญ่
เข้ารุกไล่จับคนพลโยธา
เสือร้ายลายพร้อยประจัญหน้า
ยักษ์ล่าเสือหันประจัญบาน
แต่ละตนฤทธากล้าหาญ
ห้าวหาญรับรองด้วยว่องไว
ต่างตนเข้าบุกรุกไล่
ทนไม่ได้ถูกอาวุธสุดกำลัง
เสียงแหบแสบคอคิดกลับหลัง
อาจารย์สั่งให้ตีฆ้องป่าวร้องกัน
เร็ววาพลบืนคืนผายผัน
กลับคืนเข้าวังพลันทันที ฯ
กล้าไม่กลัวจะรบพุ่งเอากรุงศรี
ชักพาชีติดตามสงครามไป
แกว่งอาวุธโห่สนั่นหวั่นไหว
ระวังภัยมิให้มีราคีพาน ฯ
พูดจากล่าวสุนทรวอนหลาน
ต้องคิดอ่านพังเข้าเอาบุรี
ถ้าอย่างไรสอบสวนให้ถ้วนถี
จะได้มียศถาศักดาครัน ฯ
ได้ฟังสารในจิตไม่คิดพรั่น
ถ้าเช่นนั้นจะอาสาหลวงอาไป
พันฆ่าชีวังให้จงได้
รีบยกพลไกรเข้าธานี

08/06/2565

หลวงอาว่าดีจริงเชียวหลานรัก
จับเอาแต่อ้ายเถรครูผู้ตัวดี
เดือนด่วนเห็นจวนจะค่อนรุ่ง
พระจันทร์ตรงทรงกลดบนนภา
แลดูเมฆฉายได้เวลา
จัดแจงแต่งเครื่องบัตรพลี
กริ่งกร่างเสียงดังฟังตลบ
แล้วอ่านมนต์ดลจิตคิดกำบัง
กุมารหลานชายกับพลายบัว
รีบออกนอกค่ายพลันทันใด
เห็นผู้คนอลหม่านขนานหน้า
บ้างจุดไต้นั่งยามตามอัตดี
เจ้าพลายร่ายมนต์มหาระงับ
แล้วขับบีศาจอาจหาญที่ราญรอน
พระเสื่อเมืองทรงเมืองกระเดื่องเดช
ความกลัวตัวสั่นดังตีปลา
อ้ายพวกลาวชาวเวียงรายเรียงอยู่
สงนั่งโยกโงกหงับบ้างหลับไป
ดูดบุหรี่แดงเดงตะแคงคว่ำ
ร้องขรมผมไหม้ตายแล้ววา
ที่เพื่อนกันหลับตาว่าบัดเปรต
ร้องขรมสมน้ำหน้าสวแก่ใจ

อย่าหาญหักฟันคนให้บ้นบิ
ประหารผลาญชีวีให้มรณา
น้ำค้างพุ่งหนาวเย็นเส้นมังสา
ดวงดาราพรายพร่างกลางเมฆี
สำรวลร่าปรีดิ์เปรมเกษมศรี
เรียกผีปลุกเครื่องกระเดื่องดัง
อาวุธกระทบกันกริ่งฉิ่งฉั่ง
ไม่รอรั้งรีบพากันคลาไคล
ใครจะแลเห็นตัวก็หาไม่
มาถึงหน้าเวียงชัยเข้าทันที
ตรวจตราตีฆ้องอยู่องึมี
มิได้มีผู้ใดใครหลับนอน
เบ่าไปให้หลับดังไม้ท่อน
ไฟฟอนหรี่จวนดับลงกับตา
ต้องพระเวทเชี่ยวชาญที่หาญกล้า
โจนศาลทะยานมาวิ่งหนีไป
ครั้นต้องมนต์ครูไม่ทนได้
บ้างก็คว้าคุ้นไฟจะจุดยา
หัวไถลไฟดำเอาที่หน้า
เออหวานี่บีสังเบ็นหยังใด
เออช่างเฮ็ดคุ้นไฟเข้าไปได้
บักจัญไรม้วเมาขี้เซาเด

08/06/2565

อ้ายนายหมวดตรวจคนชนจากช่อง ถือฆ้องลั่นไกลเดินไพล่เผล
ง่วงหงับสับหงกโงกโงเง เต็มเซซบเซาปานเมายา
บ่าบี่สังเบ็นหยังก็บ่ฮู้ ตัวกูเต็มแย่แน่หนักหนา
จะเดินไปก็ไม่ตรงทรงกายา บักผีห่าเหนื่อยอ่อนกูนอนตี
อ้ายพวกนั้นพากันหันกัญชา มือถือหม้อตุ้งก่าหลับตาปี่
บ้างเมาโยกโงกงมไม่สมประดี เสียงอื้อร้องพากย์ควายสบายใจ
หมู่ลาวพวกชาวนิคมเขต ครั้นพระเวทต้องตนไม่ทนได้
พากันผ่อยม่อยหลับลมจับใจ มิได้มีผู้ใดใครสมประดี ฯ

๏ คราน้นเถรบัวตัวนาย ชักชวนหลานชายขมันขมี
เย้องย่างเข้าทางหน้าบุรี ผู้คนใครไม่มีจะตื่นตา
ประตูวังยังท้องพระโรงชัย บิดใส่ลิ่มดาลไว้แน่นหนา
เข้าผลักไสไม่ไหวเต็มประดา ให้โกรธาขัดแค้นแสนทวี
พลายน้อยเจ้าค่อยอ่านพระเวท ด้วยฤทธิ์เดชวิชากล้าถึงที่
ไหวหวั่นสั่นทั่วพระธรณี เสียงอึงมี่ดังคนโห่เบ็นโกลา
สิ่งกลอนถอนหลุดผลุดเผลาะ หมดเหมาะคลอนแคลนไม่แน่นหนา
มนตร์ระเบิดเลยเบิดทวารา ขรัวบัวว่าหลานกูความรู้ดี
มิเสียแรงพากเพียรเรียนพระเวท เออวิเศษทีเดียวเจียวพ้ำผี
ชมหลานชายผายผันมาทันที เข้าในที่พระโรงรัตน์ชัชวาล
วาวแวววับแต่แก้วิเชียรช่วง เด่นดวงสุกกว่ามุกดาหาร
ไฟสว่างดังกลางโพยมมาน ที่สำราญของกูอยู่เบ็นนิจ
คิดพลางแล้วชางสมภารบัว หมองมัวขัดแค้นแน่นจิต
ถ้าพบปะกูจะผลาญชีวิต มิได้คิดบาปกรรมไม่นำพา

08/06/2565

เย้องย่องเข้าห้องชั้นใน
ละเมอละมายก่ายเพื่อนเพื่อนอุรา
บางนารีชี้เชาเสียเต็มที
ดูล่อนจ้อนดังลูกจันทน์ชั้นใน
อีเผ้าที่พวกลาวขาวล่อนจ้อน
ที่เป็นคุณเถ้าแก่เก่าเต็มกิน
ครั้นมาถึงที่อยู่ครูจิ๋วนอน
เครื่องโต๊ะที่ชาน่าสำราญ
เจือกระบองว่าจะลองดูสักถัก
เสร็บัวห้ามว่าช้าไว้ที
โบราณว่าถ้วแม้นคนนอนหลับ
เชออาเถดอย่าเพอราราญ
ขรัวบัวแก้ผ้ารัดประคด
เราพากันงุ่มง่ามหามไปพลัน
จึงลงโทษจองจำทำประจาน
เที่ยวป่าวร้องเอาฆ้องกระแตตี
เจ้าพลายได้สติรับคำอา
สองหลานอาหามพาเอาไปพลัน
สูจงเร่งจองจำทำโทษ
พอสำเร็จเสร็จพลันทันใด

๏ ครานั้นชนทั้งหลายพวกนายไพร่
ครั้นได้ฤกษ์ก็ให้เลิกโยธี

เห็นสาวใช้นอนเรียงอยู่เคียงหน้า
พูดจาอิดออดแล้วทอดใจ
เปลื้องผ้าสีจากนมหาห่มไม่
งามกระไรสาวสาวชาวเชียงอินทร์
ละเมอนอนผมยุ่งนุ่งชิน
เปิดผ้าห่มนมปลิ้นออกหย่อนยาน
มีทั้งเสื่ออ่อนทั้งหมอนขวาน
กุมารฉุนพิโรธโกรธเต็มที
เอาให้ชักบัดซบเป็นศพผี
วันพรุ่งนี้จึงค่อยทำให้สำราญ
อย่าหุนหันพันลับสั้นสังขาร
ต้องคิดอ่านจบเป็นเล่นกับมัน
มัดอ้ายทรยศเสียให้มั่น
แต่พอรุ่งสุริยันวันพรุ่งนี้
ชื่อคาห้าประการให้ถ้วนถี่
ตระเวนสักสี่ห้าเวลาจึงฆ่ามัน
เอาผ้าเข้ารวบรัดมัดกระสัน
จวนสุริยันถึงค่ายบอกนายไพร่
ให้แน่นหนาอย่าโปรดปล่อยไปได้
ก็เร่งยกพลไกรเข้าธานี ๆ
เอาตรวนใส่ขรัวจิ๋วขมันขมี
เข้าบุรีพอสว่างกระจ่างตา

08/06/2565

สั่งให้นายเพี้ยพะทำมะรง
ให้ครบถ้วนโซ่ตรวนขื่อคา
ขนานลาวพวกชาวผู้คุม
บ้างยื้อยุดฉุดลากกระชากไป
ครูจิ๋วด่าว่าหยังใดอ้ายบัดซบ
ผู้คุมว่าเชิยอะอย่าละมัน
ครั้นถึงยังซึ่งที่คุมขัง
เอาตาจิ๋วใส่ห้องต้องทรมา

๏ คราน้ันจึงเจ้าพลายสุริยัน
เป็นเด็กอยู่ไม่รู้ในทำนอง
ได้สิทธิ์ขาดราชการบ้านเมือง
เพี้ยกวานบ้านใหญ่ในพารา
ฝากตัวเข้าเป็นข้าสาพิภักดิ์
ขรัวบัวครองตัวกับหลานชาย
จึงคำรัสตรัสสั่งเสนา
ไปตามแม่ศรีมาลาอย่าช้าที

๏ คราน้ันจึงท่านพระยาลาว
จากพระโรงเร็วพลันทันเวลา
ครั้นถึงยังซึ่งศาลาเวร
ได้สั่นเสร็จเจ็ดคนรีบสนลาน
พบนางศรีมาลายาใจ
เจ้าพลายสุริยันหลานท่านนี้
เอาตัวส่งไปจำไว้คุกหน้า
ช้าสักหน่อยจึงค่อยฆ่าให้บรรลัย
กลาดกลุ้มมัดครูจิ๋วหัวไหล่
ขื่อคาใส่โซ่คล้องทั้งสองชั้น
ลาวตบตังเปรี้ยงเพียงหน้าหัน
ช่วยกันเอาให้ยับอัปรา
พร้อมพรั่งผู้คุมกลุ้มหน้า
นายหมวดตรวจตราผู้คุมรอง ฯ
ความโศกศัลย์คลายบรรเทาเศร้าหมอง
ให้อาครองเชียงใหม่ในพารา
คนเนืองลาวไทยเข้าไปหา
เข้าวันทาอ่อนน้อมยอมกาย
ได้รู้จักมาประมาณนานหลาย
พอสมหมายลาศีลแสนยินดี
เหวยอย่าช้ารีบออกนอกกรุงศรี
กับนารีเวสิวกัลยา ฯ

๏ ฟังกล่าวนอบน้อมพร้อมหน้า
เสนีเร็วราไม่ช้าการ
กะเกณฑ์ตำรวจในหน้าด้าน
ตรงไปบ้านสร้อยระย้านารี
กราบไหว้แล้วบอกความตามที่
ครองบุรีเชียงใหม่ได้สบาย

08/06/2565

กับพลายบัวตัวกล้าอาจารย์ จับอ้ายจิ๋วคนพาลได้ง่ายง่าย
รับสั่งให้ตัวข้ามาหานาย สมหมายครั้งนี้คงดีครัน
สิ้นกรรมระยำยากจากทุกข์ ได้สู่สุขปรีดิ์เปรมเกษมสันต์
ร้อยชั่งจงฟังข้ารำพัน อย่าโศกศัลย์ตรึกตราคิดปรารภ ฯ

๏ ครานั้นนารีศรีมาลา ฟังว่าสิ้นเสียงเพียงสลบ
ไม่เชื่อใจหมายว่ากลเป็นล้นลบ ตายจบเสียกระมังในครั้งนี้
จัดแจงห่อถุงนุ่งผ้า จะยาตราเข้าเถื่อนจากเรือนหนี
ตำรวจว่าช้าก่อนผ่อนทวี ข้านี้บอกความตามสัจจา
แม้นไม่จริงดังว่าข้าโกหก ให้ตกนรกตามคำที่ร่ำว่า
หากเจ้านายท่านใช้ดอกจึงมา ใช่ตัวข้ารู้จักสำนักนาง ฯ

๏ ครานั้นเวสิวกับศรีมาลา ฟังว่าสมความตามที่อ้าง
สองนารีดีใจไม่ไว้วาง รีบแต่งร่างเร็วพลันทันใด
ตำรวจหน้าพานางย่างย่อง ตัดทุ่งมุ่งมองไม่ช้าได้
พอบ่ายสักโมงครึ่งถึงเวียงชัย พากันเข้าไปในวังพลัน
เจ้าพลายสุริยันนั้นแลมา ครั้นเห็นมารดาก็โศกศัลย์
ก้มหน้าโศกาเพียงจาบัลย์ นางก็กันแสงให้พิไรวอน
อนิจจาลูกยาจากอกแม่ ตั้งแต่เยาว์อยู่กับครูสอน
แม่โศกซ้ำร่ำให้ใจรอนรอน จะนั่งนอนตรอมตรมระทมทุกข์
มิได้กินโภชนาอาหาร เดือดดาลเต็มทีไม่มีสุข
คิดถึงลูกผูกใจให้เป็นทุกข์ ผุดลุกจะผูกคอตายวุ่นวายใจ
นี่หากแม่ศรีมาลาย่าเจ้า ตรงเข้าไขว่คว้าแม่มาได้
จึงเปล่าปลอดรอดชีวันไม่บรรลัย ถ้าหาไม่ไหนจะได้เห็นลูกยา

08/06/2565

ครั้นสว่างสร่างโศกโรครอน
อย่างไรเจ้าจึงได้พบกับอา
นางวอนถามความตามกังขา
จงเล่าให้มารดาฟังแจ้งใจ ฯ

๏ ครานั้นจึงเจ้าพลายสุริยัน
สะอึกสะอื้นกลืนกล้ำร่ำไร
ทรวงตันมิใคร่จะบอกได้
พอสร่างใจเล่าความตามสัจจา
ตั้งแต่แรกลูกผูกจิตถึงบิดร
ครั้นแม่บอกออกความตามกิจจา
จึงสุนทรไถ่ถามมารดาว่า
ลูกหมายใจจะใคร่ลามารดรไป
กลัวแม่คุณจะฉุนเฉียวจิต
คงหาคิดที่จะให้ลูกไปไม่
จึงลอบหนีชนนีคลาไคล
เข้าในไพรเดินป่าแอกากาย
ท้าวเทวามาให้อาวุธ
ฤทธิรุทรทำได้ดังใจหมาย
ลูกเข้าไปในถ้ำพรรณราย
ฆ่าผ้าพยนต์ตายทั้งสี่ตน
ลูกพากเพียรเรียนวิชามาจากนั้น
สารพันได้สันทัดไม่ขัดสน
ติดตามไปจึงได้พบกับอาตน
เล่ายุบลให้ท่านฟังแต่หลังมา
ท่านขรัวอาทราบว่าฉันเป็นหลาน
จึงคิดอ่านทำศึกปรึกษา
ได้ทีจึงกรีธาทัพมา
ยกเข้าล้อมพาราคิดชิงชัย
พวกลาวชาวเมืองออกรบสู้
จับอ้ายจั่วตัวครูมัดมาได้
ลูกจองจำทำพันธนาไว้
แล้วจะให้ฆ่ามันเสียทันการ ฯ

๏ ครานั้นเวสิวได้ฟังว่า
ลูกยาไขแจ้งแสดงสาร
ยินดีเป็นที่สุขสำราญ
เข้าสู่สถานยังเวียงเชียงใหม่พลัน
พลายบัวก้มกราบมารดร
คลายความทุกข์ร้อนผ่อนผัน
ทั้งสามราพากันเร็วพลัน
คืนเข้าปรางค์สุวรรณทันที ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๖๓

หลวงต่างใจมีศุภอักษรถึงกรุงศรีอยุธยา

๑ ครานั้นหลวงต่างใจกับพลายเพชร ไม่ขามเข็ดมนตร์เวทวิเศษศรี
อ่อนเพลียเสียทัพยับกายี พลัดพวกพ้องน้องพี่แตกกันไป
หลวงต่างใจนั้นไม่เข้าถึงฐาน อยู่อาศัยในบ้านจอมทองใหญ่
ทั้งพลายเพชรก็สำเร็จสำราญใจ อยู่ในเคหาฝ่ากระดาน
รำพึงถึงเมียเสียน้ำจิต ทั้งครวญคิดถึงบุตรสุดสงสาร
เที่ยวเซซัดพลัดเมืองเคืองรำคาญ จะคิดอ่านตามไปก็ไกลครัน
เพราะไม่แจ้งแห่งหนตำบลไหน ต้องหักใจเงื่อตงตอดกลั้น
กับหลวงต่างใจอาปรึกษากัน อยู่นานครันเต็มทีหลายปีมา
พอทราบข่าวว่าเจ้าพลายบัว ตั้งตัวครองเชียงใหม่ใหญ่กล้า
กับเจ้าพลายสุริยันหลานยา ครอบครองพาราสุขสำราญ
คิดใจคิดจะใคร่ขึ้นไปหา ยังสำรวลสรวลร่าทั้งอาหลาน
แต่งตัวเสร็จพลันมิทันนาน ลงจากบ้านรีบร้อนไม่นอนใจ
บ่าวไพร่ตามหลังมาพรั่งพรู เดินเหย่าเข้าสู่เมืองเชียงใหม่
ครั้นถึงพระโรงคลังด้วยทันใด ตรงเข้าในวังพลันทันที
ครั้นถึงจึงเห็นพลายบัว ไม่หมองมัวเป็นทุกข์สุขี
หลวงต่างใจสมถวิลแสนยินดี เข้าพูดจาพาทีกันตามการ
ทั้งสามนายกับพลายสุริยัน ผ่อนผันพูดจาด้วยภาษาญ
จะวางบทกฎรับสั่งตั้งการ ประหารอ้ายจิ๋วให้ลงปลงชีวา ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นจึงท่านหลวงต่างใจ
ตรองตริกนึกไปในปัญญา
นี่แน่หลานยาอาจะบอก
เราจะจัดเสนีที่ชำนาญ
ว่าอ้ายจิ๋วเป็นซบถดถดิค
จับได้จำไว้ในพารา
เจ้าจอมพงศ์ทรงทราบนุสนธิ์สาร
แม้นพระองค์ทรงโปรดโทษถึงพื้น
พลายเพชรพลายบัวตัวกล้นกล้า
ต่างชื่นชอบตอบพลันไปทันที
หลวงต่างใจให้หานายอาลักษณ์
บอกแจ้งแห่งนุสนธิ์แต่ต้นไป
ครั้นเสร็จสรรพแล้วพับผนึกแน่น
มาสั่งความตามจริงสิ่งสำคัญ
รีบถือโบยอกออกโดยด่วน
กวดขันพากันระวังระไว
เข้าองค์ทรงเดชเกศกษัตริย์
ยกเอาผิดขึ้นเป็นชอบประกอบมา
พอสั้งพลางแล้วทางสี่นาย
คืนหลังเข้าวังพลันทันที

๏ ครานั้นเสนาพระยาลาว
ออกนั่งหน้าศาลาพลันทันใด
ครั้นได้ฟังพลายทั้งสามว่า
ตามประสาผู้ใหญ่ใคร่ครวญการ
ไม่กลับกลอกให้งามตามไขขาน
ให้ถือสารไปยังอยุธยา
หาญจิตดีเชียงใหม่ด้วยใจกล้า
แล้วปรึกษาโทษไปให้สำคัญ
คงให้ผลาญชีวาถึงอาสัญ
เราทั้งนั้นคงประกอบความชอบมี
ครั้นฟังว่าเห็นควรเป็นถ้วนถี่
ว่าอาคิดอย่างนี้ดีกระไร
แล้วเย้องยักกล่าวความตามวิสัย
ให้เขียนใส่ในแผ่นสุวรรณพลัน
สั่งให้หาพระยาแมนผู้กล้ากลั้น
ตัวท่านจงรีบร้อนอย่านอนใจ
เกณฑ์ชาวลาวพวนนายไพร่
รีบไปกรุงศรีอยุธยา
แล้วทานทัดทูลความตามเราว่า
ให้พระผ่านพาราทราบคดี
ชวนกันผันผายออกจากที่
สุขีขึ้นบานสำราญใจ ๆ
รับคำกล่าวถือสารไม่นานได้
เกณฑ์นายไพร่ได้ห้าร้อยคน

08/06/2565

พอเสร็จสรรพฉับพลันทันที
ออกจากเชียงใหม่พร้อมไพร่พล
สิบห้าวันต้นมาในป่าใหญ่
คนทั้งหลายพอคลายทุกข์ร้อน

๏ ครานั้นเสนาพระยาลาว
เข้าหาเสนาทันใด
ปัดนี้ได้สับสั่งการ
โปรดด้วยช่วยนำให้ไคลคลา

๏ ครานั้นเสนีผู้มีศักดิ์
ไถ่ถามความว่าพูดจากัน
พอลมชายบ่ายแสงพระสุริย์
ครั้นสำเร็จเสร็จพลันทันใด

๏ ครานั้นพระองค์ทรงสัมผัส
พอสายแสงสุริย์นิมิตันช้า
พระเสด็จเยื้องย่างจากปรางค์ศรี
พรักพร้อมเหล่าสาวสุรางค์นางใน
ครั้นเสร็จสรงสอดทรงเครื่องประดับ
เยื้องย่องจากห้องตำหนักจันทน์
ครั้นถึงซึ่งท้องพระโรงราช
เสนาพร้อมน้อมคำนับรับบัญชา
ท่านอำมาตย์ที่พาพระยาลาว
ให้พระองค์ทรงทราบเนื้อความพลัน

เสนีก็คุมทวกพหล
พอสุริยนเย็นพยับหยุดหลับนอน
ถึงกรุงไกรหยุดสำนักพักผ่อน
หลับนอนเกษมศานต์สำราญใจ ฯ

นำข่าวราวเรื่องเมืองเชียงใหม่
บอกให้แจ้งความตามกิจจา
ให้ถือสารมาแจ้งแห่งบัญหา
เผ้าผ่าบาทบงสุ์พระทรงธรรม์ ฯ

แน่ประจักษ์ใจจริงทุกสิ่งสรรพ์
ผ่อนผันตามอารีไมตรีใจ
รีบจัดแจงอินทรีย์มิช้าได้
คลาไคลเข้าพระโรงรัตนา ฯ

เป็นปีนปักพระบุรีที่สุขา
จะยาตราออกท้องพระโรงชัย
โสรจสรงวารีหาช้าไม่
เข้าลูบไล้ขัดสีฉวีวรรณ
แววววับแก้วศรีมณีฉัน
ฝูงกำนัลแวดล้อมพรักพร้อมมา
ประทับอาสน์ทองสุวรรณหรรษา
แล้วก้มหน้าคอยฟังรับสั่งพลัน
น้อมเกล้ากราบทูลนรังสรรค์
ว่าลาวนั้นเชิญราชสาสน์มา

08/06/2565

จากเวียงเชียงใหม่ไกลนัก
เป็นอย่างไรไม่แจ้งแห่งกิจจา

๏ คราน้นพระองค์ผู้ทรงภพ
หยิบสารามาฉีกผนึกพลัน
ในสาราว่าข้าพระพุทธเจ้า
ซึ่งพระองค์ทรงโปรดปรานี
อ้ายเถรจิ๋วตัวครูผู้อาศัย
ซ่องสุมคุมพวกอ้ายโจรพาล
มันยกเข้าเอาไฟเผาเมือง
เวียงวังทั้งสี่ทิศคิดอัคคี
ข้าพเจ้าทั้งสามออกตามสู้
จนปั่นแหลกแตกออกนอกพารา
เจ้าพลายน้อยสุริยันน้นใจเด็ด
เข้าฮึกฮักหักโหมโรมรัน
อ้ายทิดจิ๋วแพ้ทัพจับได้
อันโทษภัยอย่างไรจะควรมี

๏ คราน้นพระองค์ผู้ทรงภพ
ฉุนพิโรธโกรธใจดังไฟกาล
น้อยหรืออ้ายจิ๋วเป็นขบถ
ร้าวรานพาลชังโอหังใจ
แต่อ้ายพลายน้อยสุริยัน
แก้กบฏดีชำนาญ

ขอทรงศักดิ์จงโปรดซึ่งเกศา
แล้วถวายสาราด้วยเร็วพลัน ฯ

ได้ฟังจบปรีดิ์เปรมเกษมสันต์
แล้วทรงธรรม์อ่านความตามคดี
ขอน้อมเกล้าทูลเบื้องบทศรี
ให้ข้านี้ครองเชียงใหม่ปราบภัยพาล
สึกออกไปจากพระละถึนฐาน
เข้ารบราฦๅเชียงใหม่ได้บุรี
นองเนืองผู้คนบ่นี้
ธานีแตกมันเห็นทันตา
แพ้ระเสียทัพยับหนักหนา
ทั้งบิดรมารดาก็พลัดกัน
เป็นบุตรของพลายเพชรด้วยกลั้น
บุกบั่นคุมคนปล้นธานี
จองจำทำไว้แสนบัดสี
แม้นทรงทราบคดีจงโปรดปราน ฯ

ได้ฟังจบทราบสิ้นในถิ่นฐาน
พระภูบาลสิงหนาทประภาษไป
ทรยศต่อบุรีเข้าตีได้
ต้องฆ่ามันบรรลัยลงตามการ
เออมันช่างมีจิตคิดต่อต้าน
วงศ์ทหารเรืองเดชเวทวิชา

08/06/2565

ครั้นมันมีความดีชอบ
แล้วพระองค์จึงส่งสารา

๏ ครานั้นจึงท่านพระอาลักษณ์
สลักหลังสั่งตามเนื้อความไป
พระยาแมนผู้แสนอุปธาด
ลนลานคลานคล้อยถอยออามา
บ่าวข้าม้าคนล้นหลาม
จากนิเวศน์พ้นเขตพระเวียงชัย
ค่ำแล้วหยุดนอนผ่อนพัก
ครั้นรุ่งแจ้งส่างแสงสุริยา
สิบห้าวันดั้นเดินในป่ากว้าง
ก็ถึงเวียงเชียงใหม่ด้วยใจร้อน

๏ ครานั้นแสนาพระยาแมน
ไม่ย่อท้อรอท่าให้ช้าวัน
หลวงต่างใจกับพลายถ้วนทั้งสาม
หลวงต่างใจเป็นใหญ่อยู่ในวัง
พอเลเห็นเสนีมียศถา
ดีใจไชยบดไปลนลาน

๏ ครานั้นพระยาแมนกับแสนเมือง
หยิบสารพระผู้ผ่านอยุธยา
หลวงต่างใจกับพลายทั้งสามรา
ครั้นทราบความตามข้อคดี

เราต้องตอบตามเห็นอย่างเช่นว่า
ให้อาลักษณ์พลันทันใด
รับสารทรงศักดิ์ไม่ช้าได้
ครั้นเสร็จสรรพพับส่งให้กับเสนา
บังคมบาทจอมบุรินทร์ปีนนาถา
เสนีนำหน้ารีบคลาไคล
ตัดทุ่งมุ่งตามกันไสว
เข้าในป่ากว้างทางมรรคา
ยังสำนักทางไปใต้พฤกษา
หาข้าวปลากินพลันพากันจร
ครั้นพ้นถิ่นสิ้นทางสิงขร
พักผ่อนไพร่นายทั้งหลายพลัน

สุดแสนปรีดิ์เปรมเกษมสันต์
ผายผันเข้าไปที่ในวัง
เสนาหลามนอบน้อมพร้อมพรั่ง
รับสั่งตามข่าวราชการ
มาจากอยุธยากล้าหาญ
ว่าเป็นการบ้างหรือเหวยเย้ยเสนา
ฟังเรื่องดีใจเป็นหนักหนา
ส่งมาให้พลันทันที
คลี่สารตราอ่านพลันขมันขมี
ก็เป็นที่สุขเกษมเปรมปรีดา

08/06/2565

จึงให้หาเพี้ยกวานท้าวบ้านเมือง
อีกทั้งพระสังฆราชา
ปรึกษาโทษอ้ายจิ๋วผู้ขบถ
ให้ประหารผลาญชีพชีวัง
ว่าพลางทางสั่งขนานลาว
บันเกล้าให้ชาวเมืองเสื่องลือชา
พวกอาจะจ้าเหล่ากวานขนานลาว
กวดขันผลัดกันให้จงดี
ตำรวจวังพรั่งพร้อมทำมะรง
มายังที่คุกพลันทันเวลา
เจ้ากรุงศรีนั้นมีรับสั่งมา
เร่งกวดขันผลัดกันระวังระไว

๏ คราน้ันเพี้ยกวานทำมะรง
รับสั่งมาให้ฆ่าสั้นชีวี
เอาขื่อคาจำไว้ห้าประการ
พรุ่งนี้จะประหารผลาญชีวิต
พอพลบค่ำย่ำแสงสุริยัน
หม่องหม่องเสียงฆ้องกระแตตี
บ้างก็นั่งจุดไฟตามใต้คบ
ผู้คุมในไทยลาวฉาวไป

๏ คราน้ันจ๋ิวครูผู้วิเศษ
ขัดแค้นแน่นใจในอุรา
นองเนืองผู้คนเป็นหนักหนา
เข้ามาพร้อมไว้ที่ในวัง
แจ้งความตามกฎมีรับสั่ง
อย่าวอร้ังตามพระองค์ทรงบัญชา
ตามเรื่องราวที่จะให้เอาไปฆ่า
แล้วเสียบหัวไว้หน้านอกธานี
คอยตีฆ้องร้องป่าวตรวจหน้าที่
ระวังไว้อ้ายนี่มีวิชา
รับบัญชาพากันตรงออกเล่นร่า
สั่งนายหมวดตรวจตรากันทันใด
ให้ฆ่าอ้ายจิ๋วถึงตักษัย
อย่าให้เกิดเหตุภัยในราตรี ฯ

ทราบว่าองค์จอมท้าวเจ้ากรุงศรี
อ้ายเถรที่เป็นขบถคิดคด
ตามที่ท่านสั่งมาอาญาสิทธิ์
ตามกิจราชการงานบุรี
คนทั้งนั้นตรวจตราทุกหน้าที่
องมีพวกผู้คุมถลุ้มไป
สมทบกันมากหลายทั้งนายไพร่
มิให้ใครแปลกปลอมด้อมเข้ามา ฯ

ครั้นทราบเหตุว่าเขาจะเข่นฆ่า
โกรธาดังไฟประลัยกาล

08/06/2565

น้อยหรืออ้ายพลายบัวตัวภล้า
น้ำใจมันจะให้พื้นเสียวายปราณ
วันนี้กูจะลองดูฤทธิ์ศักดิ์
ฆ่ามันให้แหลกลงเป็นผงคลี
คิดพลางแล้วทางตั้งจิต
ไม่หลับนอนผ่อนกายให้คลายครัน
พอตื่นตื่นเดือนตรงดั่งปลงจิต
สำรวมตนอ่านมนตร์ทันที
โซ่ตรวนขื่อคาต้องอาคม
ครูจิ๋วสมคิดดังจิตปอง
แลดูผู้คุมกลุ้มกลั้ำ
คนพังหลายนายหมวดตรวจตรา
บ้างถือตาบกำซาบสายพาด
พอเห็นหน้าโกรธาดังไฟ
ด้วยเดชะพระคาถามหาระงับ
พวกผู้คุมกลุ้มกันทันที
พวกผู้คุมใหญ่น้อยที่คอยเฝ้า
อิดออดมือกอดหม้อกัญชา
นายหมวดที่ตรวจผู้คุมรอง
ร้องด่าว่าบักห่าเป็นหยังโดะ
ทิดจิ๋วเป่ามนตร์เข้าอีกเล่า
พวกผู้คุมท้ามะรงไม่คงตัว
พูดจาสามารถอาจหาญ
หารู้ไม่ว่ากูชาญวิชาดี
ให้ประจักษ์เพื่องพุ้งทั่วกรุงศรี
คืนวันนี้จะได้เล่นให้เห็นกัน
จะทำกิจด้วยพระเวทวิเศษสรรพ์
ครูจิ๋วนั้นขัดแค้นแสนทวี
เกรคิดแค้นใจดั่งไฟจี้
เสกเป่าลงตรงที่เครื่องจำจอง
หล่นระดมหลุดเผาะเป็นเปลาะปล้อง
ลุกขึ้นเยื้องย่องจากที่มา
อยู่ประจำแวดล้อมพร้อมหน้า
เฮยาคอยนั่งระวังระไว
คงอาจเป็นนายหมวดตรวจไพร่
สำรวมใจอ่านเวทวิเศษดี
เพลิงไฟได้ดับลงรินเหรี่
นั่งตีฆ้องโงกหงับหลับตา
นั่งสลบซบเซาก้มหน้า
ร้องว่านี่ปีสังเป็นอย่างไร
แลเห็นคนตีฆ้องนั้นหลับไหล
หวายจะใส่หลังมึงบ่ฮู้ตัว
เลยนั่งเซาะมาจนเหงื่อไหลทั่ว
เมามัวล้มพับหลับไป

08/06/2565

บ้างละเมอเพ้อบ่นกรนครอก
เห็นผู้คุมน้อยใหญ่ให้ขัดใจ
นายคุกนายหมวดที่ตรวจคน
อ้ายคนโทษพวกนั้นที่พันธนา
กูจะลอบเข้าไปในบุรี
สามพลายกับอ้ายหลวงต่างใจ
คิดพลางทางเดินไม่รอรา
เสกสะเดาะลิ่มเผลาะหลุดพลัน

๏ ครานั้นทิดจิ๋วตัวดี
เดินเหย่าเข้าไปในเวียงชัย
ทั้งตำรวจวังนั่งเฝ้าแหน
บ้างนั่งยามตามไฟเดินไปมา
เสกสามคาบให้ปราบใจมนุษย์
เบ่าคาถาลมหาไปทันใด
ทิดจิ๋วนั้นผายผันเข้าบ่ระดู
เงื้อดาบตั้งท่าว่าจะฟัน
แล้วยังจิตคิดได้ในอุรา
จะเป็นกรรมภายหน้าราคี
ต้องยกโทษโปรดให้มันสักที
ให้สมหวังที่มันตั้งคิดคด
คิดพลางแล้วทางเดินออกห่าง
เข้าวังยังปรางค์รัตน์ชัชวาล

ทิดจิ๋วนั้นถลันออกจากคุกได
คว้าดาบได้ฟันคอลงมรณา
ตายบ่นม้วยชีวันเสียพันกว่า
ยังไว้ไม่ฆ่าให้บรรลัย
ฆ่าอ้ายตัวดีให้จงได้
ทั้งอีศรีมาลายาใจไม่ไว้มัน
เห็นประตูคุกหน้าใส่ดาลมั่น
ประตูนั้นเปิดกว้างสว่างใจ ฯ
จรลีออกมาไม่ช้าได้
แลไปเห็นนายทวารา
หนาแน่นคนทั้งมวลถ้วนหน้า
แล้วโอมอ่านมนตราด้วยทันใด
พอสิ้นสุดมนตร์เวทเพทไสย
ต้องนายไพร่เกลื่อนหลับลงฉับพลัน
เห็นผู้คนหลับอยู่ในที่นั่น
ความหุนหันโกรธแค้นแสนทวี
กูจะฆ่าก็คงม้วยเป็นผี
เพราะพวกนี้ไม่ก่อทรยศ
แต่เจ้าบุรีกูจะฆ่าให้ปรากฏ
เป็นขบถต่อกูผู้อาจารย์
เยื้องย่างลอยออกนอกสถาน
ถึงสถานที่นายพลายสำนัก

08/06/2565

กับหลวงต่างใจหลับไหลอยู่
ชักดาบออกรำทำคึกคัก

๏ ศรานั้นผีพรายร้ายกาจ
ล้วนเสือเมืองทรงเมืองเรืองฤทธา
กระโดดผางเข้าขวางข้างหน้า
ทิดจิ๋วตั้งท่าจะพันฟอน
เงื้อดาบขึ้นจะฟันชยันยัง
แก้นขัดใจไหล่โลดโดดทะยาน
แลเห็นศรีมาลานารี
ผลกรรมงามข้าจะบรรลัย
เงื้อดาบเข้าฟันฟาดขาดกลาง
จิ๋วขยับกลับหลันทันที
หอดาวเคลื่อนเดือนคลาฟ้ามัว
จะเกิดความอื้อฉาวข่าวร้าย
คิดพลางแล้วทางไม่รอช้า
ไม่ช้าถึงหน้าพระบุรี
กระโดดน้ำสำคัญมั่นหมาย
ร่างกายก็กลายเป็นกุมภา
เป็นระลอกกระฉอกกระฉ่อนฉาน
แล้วล่องน้ำข้ามฟากจากเวียงชัย
สิบห้าวันบรรลุถึงทับช้าง
เห็นไทยเจ็กเซ็กแซ่เรือแพมี

มองดูแสนแค้นแน่นหนัก
จะหาญหักพันฟาดด้วยศาสตรา ฯ
เป็นปีศาจในเชียงใหม่ใจกล้า
หลักเมืองที่รักษาพระนคร
จับศาสตรากระชากฉุดไม่หยุดหย่อน
เทพไทในนครก็บันดาล
เลยจังงังราข้อไม่ต่อต้าน
รีบลนลานเย้องย่องเข้าห้องใน
กับเวสิวผ่องศรีนอนเคียงไหล่
ทิดจิ๋วแสนแค้นใจสองนารี
สองนางเลยปลงลงเป็นผี
หมายจะผลาญชีวิตทั้งสามพลาย
ทิดจิ๋วกลัวจะสว่างกระจ่างฉาย
ต้องผันผายรีบออกนอกบุรี
ออกจากพาราเร็วรี่
อ่านมนตร์ที่เถรขวาดนั้นให้มา
แปลงกายเร็วพลันหรรษา
สำแดงเดชเดชาสนั่นไป
พุ่งซ่านในมหาชลาไหล
ดั่นน้ำดำไปในนที
แม่น้ำกว้างทางไปในวิถี
เพราะเป็นที่ชาวบ้านสำราญใจ

08/06/2565

กุมภีล์มีจิตคิดผาสุก
เลยสำนักพักอยู่นั่นไม่พรั่นใจ
ทิดจิ๋วจระเข้เที่ยวเร่ร้อง
ทำพิษแผลงฤทธิ์เป็นโกลา
พวกชาวบกชาวเรือเหนือใต้
เสียงอุโฆษโจษกันมาเป็นช้านาน
ตัวหัวใหญ่ยาวสักเก้าศอก
ชาวเรือชาวแพคอยแลดู

๏ ครานั้นแสนคำแมนพระยาลาว
เตรียมถ้วนโซ่ตรวนขื่อคา
เร็วไวเอาอ้ายนักโทษ
รีบออกนอกวังพลันทันที
เห็นประตูเปิดสองบานดาลถอด
เตียรศอคอขาดกลิ้งกลาดตน
เสนีตื่นตกใจ
เป็นบีสังหยังใดในนา
เข้าไปดูอ้ายครูจิ๋วนักโทษ
ไม่ประจักษ์ว่ามันพักผ่อนกาย
โซ่ตรวนขื่อคามากองอยู่
เสนีร้อนใจดังไฟลน
เราจะนิ่งอยู่ฉะนี้ก็มิได้
คิดพลางแล้วทางเสนา
หยุดหย่อนผ่อนทุกข์บรรเทาใจ
คอยฟังเรื่องเมืองเชียงใหม่หลายวันมา
ออกตะนองกินคนจนเป็นป่า
เข่นฆ่าผู้คนลงวายปราณ
จระเข้เร่ไล่ประหัตประหาร
กุมภีล์พาลมาทางไหนก็ไม่รู้
เขี้ยวงอกออกชอบกลหน้าย่นยู่
ได้เห็นอยู่ทุกวันแต่นั้นมา ฯ
ตื่นแต่รุ่งเรียกบ่าวพร้อมหน้า
พร้อมหน้ากลาดกลุ้มผู้คุมตี
ซึ่งทรงโปรดให้ตัดเกศี
จรลีมายังคุกขังคน
ผู้คนม้วยมอดลงบ่บ่น
ผู้คนย่อยยับอัปรา
ร้องเรียกหาใครไม่เห็นหน้า
เหตุมีมาข้อยม้วยด้วยอ้ายนาย
ที่ทรงโปรดให้พันริบฉิบหาย
หนีหายซ่อนเร้นไม่เห็นตน
ลืมประตูไม่ปิดบ่บ่น
ครั้นตนกูยับต้องอัปรา
ต้องไปทูลองค์ทรงยศถา
สั่งบ่าวข้าด้วยพลันทันที

08/06/2565

ทั้งผู้คุมพร้อมพรักให้รักษา
ตัวเราจะเข้าทูลคดี
คิดพลางแล้วทางเสนี
พระโรงในยังไม่ไขพระทวาร
เสนาคอยท่าอยู่ที่นั้น
ยกกระบัตรทั้งปลัดแลจางวาง
ทราบข่าวร้ายว่าอ้ายนักโทษ
มันหลบลี้หนีไปการใหญ่ครัน
แม้นพระองค์ทรงทราบข้อคดี
ถ้าแม้นได้เค้ามูลจะทูลลา
ต่างคนต่างทะนงองอาจ
ที่ชาวเมืองรู้เรื่องก็ตกใจ

๏ ครานั้นจึงท่านหลวงต่างใจ
ตื่นจากนิทราไม่ช้านาน
ผิดใจอรไททั้งสองนาง
บ่านฉะนี้ใยมิฝันดีนนิทรา
หลับกรนบ่นเพ้อละเมออยู่
ทั้งสี่นายให้คิดเห็นผิดใจ
อีพวกนี้ท่วงทีชอบกล
เหมือนจะไม่กลับคืนฟื้นกายา
หลวงต่างใจให้คิดผิดที
เห็นเวสิวศรีมาลายาใจ
เป็นนายหมวดตรวจตราหน้าที่
แล้วแต่พระภูมีจะโปรดปราน
จรลีเข้ายังวังสถาน
พระภูบาลยังไม่ออกขุนนาง
ผู้คนพร้อมกันคับข้าง
ตามยศอย่างแต่งกายพรายพรรณ
ที่ทรงโปรดให้ฆ่ามันอาสัญ
เข่นฆ่าคนทั้งนั้นลงมรณา
คงจะยกโยธีออกตามหา
ขออาสาคุมพลสกลไกร
ล้วนพวกลาวชาวอำมาตย์น้อยใหญ่
ทั้งไพร่นายเข้าวังมาพึ่งการ ๆ
กับสามพลายหลานรักสมัครสมาน
พระสุริย์ฉานสายแสงกระจ่างตา
ในห้องกลางหลับไหลไปหนักหนา
อีกทาสาเผ้าที่ไม่มีเคร
ที่จะรู้สึกกายาก็หาไม่
เอ๊ะมีเหตุเภทภัยสิ่งใดมา
ต้องมนตร์สลบซบหน้า
เอ๊ะหม่อมพี่ศรีมาลาจะอย่างไร
แหวกมุ่ลี่ม่านรูดวิสูตรไข
บรรลัยตัวขาดพินาศยับ

08/06/2565

เป็นอย่างไรไม่แจ้งแห่งคดี
หลวงต่างใจเสียวซาบให้วาบวับ
รู้แน่ใจว่าอ้ายจิ๋วนั้น
โมโหหุนฉุนโกรธโกรธา
เร็วอย่าช้าเลยอาจับยามดู
อย่าโศกศัลย์พากันร่ำพิไร
จงเร่งตามติดคิดแก้แค้น
จะโศกศัลย์เห็นไม่ทันเวลา
ทั้งสามพลายพังนายหลวงว่า
จับดาบพ้าพื้นคู่ใจ
รีบออกยังนอกพระโรงคัล
หมอบราบกราบเท้าเจ้าพารา

๏ ครานั้นเสนาพระยาลาว
ว่าบัดนี้เกิดมีเหตุการณ์
อ้ายจิ๋วอาจารย์หาญกล้า
บัดนี้มันหนีรอดชีวัน
ขอพระองค์ทรงทราบบทมาลย์
โทษข้าครั้งนี้ถึงที่ตาย

๏ ครานั้นจึงท่านพลายบัว
ครั้นฟังเรื่องเคืองแค้นแน่นใจ
หม่อมแม่ศรีมาลามารดาเรา
ทั้งเวสิวภรรยานารี
สามพลายโศกีจนลมจับ
แค้นคั่งนั่งจับยามสามตา
ลอบมาฟาดฟันสันสังขาร์
ปลอบพลายสามราด้วยทันใด
อ้ายจิ๋วตัวครูหนีไปได้
ตายแล้วก็ไม่กลับคืนมา
ทดแทนให้สมปรารถนา
อย่าช้าเราเร่งรีบคลาไคล
โกรธาตัวสั่นหวั่นไหว
พากันครรไลรีบมา
เสนาทั้งนั้นก็พร้อมหน้า
แล้วก้มหน้าคอยฟังรับสั่งการ ฯ

กราบกล่าวทูลนุสนธิ์แต่ต้นสาร
ในสถานพระบุรีที่สำคัญ
ที่จะให้เข่นฆ่าให้อาสัญ
ทั้งพิฆาตฆ่าฟันผู้คุมตาย
อ้ายครูจิ๋วทำการน่าใจหาย
เพราะหาญกายไม่ตรองทำนองใน ฯ
หาญกายาหากลัวผู้ใดไม่
แล้วจึงตอบความไปด้วยทันที
อ้ายจิ๋วเข้าไปฟันจนบ่นบี้
ทั้งสองชีวีมรณา

08/06/2565

อ้ายจิ๋วครูผู้ทำบังอาจ
อ้ายพวกนี้ดีแต่นอนหลับตา
หรือเห็นกับเงินทองของสินจ้าง
ปล่อยปละละหน้าที่ให้หนีไป
อย่าช้าเอามาผลาญชีวาตม์
ตัดหัวเสียบประจานชานบุรี

๏ ครานั้นท่านนายตำรวจวัง
เข้าฉุดคร่าพาลาวอ๊อฉาวพลัน
ผูกมัดรัดกระสันมั่นกายา
ถึงทิมวังจำขังทั้งไพร่นาย

๏ ครานั้นจึงท่านสังฆราช
ครั้นแจ้งใจในเหตุเภทพาล
อ้ายพวกนี้ไม่มีความผิด
ภูไม่ช่วยก็คงม้วยชีวัน
จำจะไปเฝ้าเล่าเค้ามูล
แล้วจะขอบิณฑบาตญาติกา
คิดพลางแล้วทางนุ่งสะบง
ห่มดองครองจีวรด้วยร้อนใจ
สานุศิษย์แก่หนุ่มงุ่มง่าม
บ้างก็หามวอจรลี
ลงจากวอไม่รออยู่ชักช้า
ลดองค์ลงนั่งยังแท่นพลัน

หมื่นประมาทอาชญาจักรหนักหนา
ไม่จองจำขื่อคาหรือว่าไร
ละวางเสียหาทำจองจำไม่
ทะนงใจไม่คิดว่าผิดมี
ให้พินาศปลดลงลงเป็นผี
อย่าให้มีใครดูเยี่ยงอย่างกัน ฯ
ไม่รอรั้งถือตามรับสั่งนั้น
ว่าทรงธรรม์ให้ล้างถึงวางวาย
คนเป็นหมู่กรุมาดูมากหลาย
ต้องวางวายเพราะนักโทษไม่โปรดปราน ฯ
องอาจเรียนธรรมกรรมฐาน
พระภูบาลกริ้วโกรธลงโทษทัณฑ์
ไม่ควรคิดเข่นฆ่าให้อาสัญ
พากันตายเปล่าไม่เข้ายา
นเรนทร์สูรให้แจ้งความตามบัญหา
ทั้งตัวมันมิให้ฆ่าถึงบรรลัย
สอดทรงอังสะแพรหงอนไก่
ลงบันไดรีบออกนอกฤๅ
ออกเดินตามผายผันขมันขมี
บ่ายโมงหนึ่งถึงที่พระโรงพลัน
ถือไม้เท้าก้าวมาขมีขมัน
พวกเสนีทั้งนั้นก็วันทา ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นพลายบัวตัวยง
ทั้งสามพลายผันผายจากแท่นมา
ท่านพระครูผู้ประสิทธิ์วิทยา
หรือขัดแค้นแสนโกรธพิโรธใคร

๏ ครานั้นท่านพระสังฆราช
ได้ฟังความถามไถ่ตามกิจจา
ประสกจิ๋วคนรู้ผู้บังอาจ
สะเดาะทำเครื่องจำจองได้คล่องใจ
แต่เท่านั้นมิหนำซ้ำบพิตร
มันหุนหันเข้าพันเอามารดา
ผู้ใดใครไม่รอต่อต้าน
ทำไมกับอ้ายไพร่ระวังระไว
รูปขอเถิดพวกนี้ไม่มีผิด
แม้นขืนทำเป็นกรรมสร้างเวรา

๏ ครานั้นจึงท่านหลวงต่างใจ
ก็ยกโทษโปรดปล่อยลาวทั้งนั้น
พลายเพชรเสร็จสั่งพวกเสนี
ยกติดตามไปให้ทันการ
แล้วสั่งหมายรายระดมกรมการ
แม้นประสบพบมันทันเวลา
สั่งพลางแล้วทางเข้าปรางค์ศรี
ต่างคนต่างกลัวขนหัวลุก
เกณฑ์โยธามาตามรับสั่ง
ให้แยกย้ายรายกันทันใด

ครั้นเห็นองค์สังฆราชอาจกล้า
วันทาแล้วถามเนื้อความไป
วันนี้มากิจธุระเบื้องไฉน
จงเล่าให้กระผมฟังแต่หลังมา ฯ
เป็นเชื้อชาติเมธีหนักหนา
พระสังฆราชาตอบความไป
สามารถวิทยาจะหาไหน
แล้วฆ่าอ้ายผู้คุมมรณา
ผู้เรืองฤทธิ์ด้วยเดชเวทคาถา
นางเวสิวภรรยาก็บรรลัย
รับงานกรีธาทัพจับให้ได้
มันพ้นสับหลับไหลบ่ดื่นตา
อย่าร้าวรานผลาญชีวิตให้สังขาร์
ไปเบื้องหน้าติดท้ายไม่หายกัน ฯ
ครั้นได้ฟังจริงทุกสิ่งสรรพ์
พากันรอดได้ไม่วายปราณ
ให้เกณฑ์โยธีทุกหน้าด่าน
ถ้าไม่พบหานก็กลับมา
เพียงกวานด่านเมืองทั่วป่า
จับมาจำส่งลงในคุก
พวกเสนีนายไพร่ไม่มีสุข
ตั้งแต่ทุกข์ไม่ช้ารีบคลาไคล
พร้อมพรั่งเกียกกายนายไพร่
สิ้นเขตคันแล้วให้กลับคืนมา ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๖๔

พลายสุริยันอาสาปราบจระเข้ทิดจิ๋ว

๏ ครานั้นกรมการบ้านทับช้าง
เที่ยวกินคนบ้นลงในคงคา
วิปริตผิดจระเข้ธรรมดา
จะมีบอกส่งไปให้แจ้งการ
คิดพลางแล้วทางเขียนบอก
ครั้นเสร็จสรรพฉับพลันทันที
สั่งบ่าวไพร่ให้ผูกช้างพัง
ครั้นบ่ายแสงสุริยาพากันจร
แต่แรมทางกลางเถื่อนมาเดือนครึ่ง
เข้ายับยั้งยังศาลาหน้าเวียงชัย
บ้างหุงข้าวเผาปลาบิ้งจี่
ครั้นสำเร็จเสร็จสิ้นกินสำราญ
ต่างคนหลับนอนผ่อนพัก
ข้างฝ่ายพวกลาวข่าชาวบ่าดง
บ้างก็ตีมเหล้าเมาอุ
ครั้นดึกดื่นเถื่อนดับก็หลับไป
เห็นจระเข้เมืองล่างใหญ่หนักหนา
ต่างนึ่งนึกตรึกตราดูอาการ
แกล้วกล้าสามารถอาจหาญ
ยังสถานเชียงใหม่ในบุรี
ไม่กลับกลอกตามกระบวนถ้วนถี่
ท่านทั้งสี่กรมการบ้านชาวดอน
ด้วยกำลังรีบรุดไม่หยุดหย่อน
ข้ามสิงขรตัดท่งม่งครรไล
ก็มาถึงเขตเวียงเชียงใหม่
บอกให้ไพร่พักร้อนผ่อนสำราญ
เหล้าหมี่กับข้าวคาวหวาน
พระสุริย์ฉานพลบค่ำย่ำเย็นลง
ยังสำนักหน้าเวียงชัยไพรระหง
พอค่ำลงสุบก๊ญชาผาสุกใจ
ทำเดือดดุเฮฮาเหมือนบ้าไป
จนอุทัยส่องสว่างกระจ่างตา ๆ

๏ ครานั้นท่านพวกกรมการ
รีบรัดจัดแจงแต่งกายา
เช้ยอ้ายเปล่าอ้ายเหลวเร็วเร็วหวา
สั่งให้ถือล่วมกาดลาไดล
ต่างคนลนลานอยู่พร้อมหน้า
ร้องเรียกเหล่าบ่าวข้าด้วยทันใด
ต่างคนมาหมอบราบกราบไหว้
ตรงเข้ายังวังในทันที

08/06/2565

ครั้นถึงซึ่งเวรกรมวัง
คอยฟังเหตุการณ์ท่านเสนี

๏ ครานั้นเพชรกล้าพระยาแมน
เห็นผู้รั้งกรมการต่านเวียงชัย
จะเกิดเหตุเภทพาลประการใด
จึงสุนทรวอนถามตามคดี
มีธุระสิ่งไรจงไขขาน
เล่าแถลงให้แจ้งกิจจา

๏ ครานั้นท่านผู้รั้งกรมการ
เดารพนบนอบแล้วคอยไป
จระเข้ตัวใหญ่น่าใจหาย
ชาวแพเรือเหนือใต้ต้องวายชนม์
จระเข้นี้มิใช่ธรรมดา
แต่มันแผลงอิทธิฤทธิ์ก็ผิดใจ

๏ ครานั้นท่านเสนากระทรวงวัง
รีบรัดจัดแจงแต่งอินทรีย์
เข้าเฝ้าพระจอมเจ้าพรรา
ครั้นถึงซึ่งที่เผ้าท้าวไท

๏ ครานั้นจึงท่านพลายเพชร
แลเห็นลาวชาวบ้านนอกมีบอกมา
เป็นบิสังอย่างไรจงไขขาน
มีเหตุเภทพาลประการใด

ยับยั้งหยุดนั่งบนเก้าอี้
จะพาทีว่าขานประการใด ฯ
ตัวแทนท่านมหาเสนาใหญ่
จะมาเฝ้าท้าวไทเจ้าบุรี
ยังไม่แจ้งความตามที่
ว่าท่านนี้อยู่แห่งไรไปไหนมา
หรือมีข้อราชการกระไรหนา
ท่านไปมาการร้อนอย่านอนใจ ฯ
ครั้นฟังสารท่านเสนาผู้ใหญ่
ว่าเกิดภัยราษฎรร้อนรน
ฆ่าหญิงชายชาวบุรีบีบั่น
ไพร่พลราษฎรเดือดร้อนใจ
เป็นจระเข้วิชาตัวโตใหญ่
ขอใต้เท้าจงได้โปรดปรานี ฯ
ครั้นได้ฟังเหตุทั้งมวลถ้วนถี่
ท่านเสนีนำหน้าคลาไคล
ยังท้องพระโรงหน้าหาช้าไม่
เข้าไปทูลแจ้งแห่งกิจจา ฯ
ได้ว่าเสร็จราชการด้วนหน้า
ไก่ถามกิจจรไปทันใด
นี่มีสารมาจากที่บุรีไหน
เรานี้ใคร่จะแจ้งแห่งกิจจา

08/06/2565

เจ้าพลายครั้นได้ฟังสาร
ไม่รอรีแล้วคลี่สารา
จระเข้ตัวชั่วร้าย
เสแสร้งแกล้งแปลงเป็นกุมภีล์
คิดพลางทางตอบวาจา
เราจะคิดแก้ไขให้เร็วพลัน
ว่าพลางทางลุกจากแท่นที่
ข้างผู้รั้งกรมการชาญชัย

๏ ครานั้นจึงท่านพลายเพชร
หาสองพลายกับอามาไม่ช้านาน
ว่าอ้ายจิ๋วตัวครูผู้วิเศษ
จะตรึกตรองทำนองในไฉนดี

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายน้อย
โกรธจิตดังพิษเพลิงไฟ
จึงตอบว่าข้าเจ้าครั้งนี้
จับอ้ายจระเข้ร้ายชายวิชา
ท่านหลวงต่างใจได้ฟังหลาน
ยิ้มพลางทางตอบเนื้อความไป
ถ้าจับได้อ้ายกุมภาปรากฏ
คงโปรดปรานประทานตอบความชอบมี

๏ ครานั้นเจ้าพลายสุริยัน
น้อมคำนับแล้วรับบัญชา
กรมการบอกความตามว่า
ครั้นแจ้งกิจจาก็ยินดี
อ้ายจิ๋วพ่ายแพ้ฤทธิ์คิดหนี
ครั้งนี้จะได้เล่นให้เห็นกัน
ว่าเสนาทุกข์ร้อนจงผ่อนผัน
การเท่านั้นเสนาอย่าทุกข์ใจ
เข้าในปราง์มณีศรีใส
เสนาในพาไปพักผ่อนสำราญ ฯ

ครั้นทราบเสร็จขุ่นเคืองในเรื่องสาร
ปรึกษาการชิงชัยกับไพรี
แปลงเพศเป็นกุมภาล่าหนี
ให้เป็นที่จับมันได้ดั่งหมายใจ ฯ

ครั้นพังถ้อยชัดข้องหมองไหม้
อยากจะใคร่ลองฤทธิ์วิทยา
จะราวีรบรอขออาสา
เอาตัวมาฟาดฟันให้บรรลัย
ให้ชื่นบานยินดีจะมีไหน
แม้นหลานได้อาสาในคราวนี้
จะเลื่องชื่อลือยศในกรุงศรี
ต้องได้ที่ทหารเจียวหลานยา ฯ

พังสำคัญท่านหลวงต่างใจว่า
กราบลามาพักตำหนักพลัน

08/06/2565

อาบน้ำชำระซึ่งกายี
ครั้นสำเร็จเสร็จสรรพฉับพลัน
สอดสร้อยนวมแล้วสวมพิศมร
ผูกประเจียดเลขยันต์กันไพรี
จุดธูปเทียนทองรองเรือง
บวงสรวงเทวาสุราลัย
แล้วโอมอ่านคาถามหาเวท
ช่วยกันเร็ววะอย่าละเลย

◎ ครานั้นผีพรายที่ร้ายกาจ
ครั้นต้องมนตร์ต่างตนรีบมาพลัน
เจ้าพลายน้อยได้ฤกษ์เบิกทวาร
ปลุกเสกเลขยันต์ทันใด
แก้ห่อผงดินสอสิทธิศักดิ์
คงทนแคล้วคลาดศาสตรา
ศีรษะโหงพรายที่ร้ายกาจ
จับดาบโพรงแก้วแววไว*
เจ้าจงไปเกิดให้เจริญสุข
จะชิงชัยไพรีให้หนีจร
เจ้าพลายหลานกราบกรานรับพร
ความขุ่นแค้นหนักแน่นในฤทัย
แหงนดูเมฆฉายได้ฤกษ์ดี
กรมการบ้านตอนร้อนอุรา

รีบ จัดจัดสีขมีขมัน
บรรจงแต่งเครื่องสุวรรณทันที
ดังอาภรณ์ของกษัตริย์เจริญศรี
แล้วเข้าที่หอกลางข้างใน
อีกทั้งเครื่องมังสังตั้งไสว
เทพไทพร้อมพรั่งรับสังเวย
เรียกเพศผีกล้ามาเถิดเหวย
รับสังเวยเครื่องเซ่นเป็นสำคัญ ฯ
เข็ดขยาดความกลัวตัวสั่น
พากันกินสังเวยแล้วเลยไป
โอมอ่านโองการไม่ช้าไส้
สำรวมใจแล้วนึ่งภาวนา
ผัดพักตร์เร็วพลันหรรษา
อาวุธต้องกายไม่เป็นไร
ใส่ย่ามแล้วพาดสัมผัสไหล่
หลวงต่างใจสองพลายก็อวยพร
กำจัดทุกข์ใหญ่ยิ่งในสิงขร
จงถาวรเถิดหลานสำราญใจ
จะแรมทางห่างนครเมืองเชียงใหม่
แข็งใจจากวังไม่รั้งรา
จรลีรีบออกทางประตูหน้า
นำทางกลางป่าพนาลี

---

* ดาบโพลงแก้ว เป็นอาวุธคู่มือของพลายบัว ไม่ใช่ของพลายสุริยัน

08/06/2565

ตัดทุ่งมุ่งเดินเนินสิงขร รอนรอนอ่อนแสงพระสุริย์ศรี
เสนาะเสียงลิงค่างบ่างชะนี อึงมี่โหยไห้พิไรวอน
หริ่งหริ่งสำเนียงเสียงเรไร พิโรธใจดังจะเด็ดสักเจ็ดท่อน
ครั้นพลบค่ำย่ำแสงทินกร ต่างก็พักหลับนอนสำราญใจ
พอเช้าตรู่เข้าสู่ดงเดิน ข้ามทุ่งกว้างทางเขินเนินไศล
กรมการบ้านป่านำคลาไคล นับได้ทางมาสิบห้าวัน
บรรลุถึงซึ่งบ้านทัมช้าง ใหญ่กว้างทางไปไพรสัณฑ์
เข้าสำนักผ่อนพักในบ้านนั้น คอยดูสำคัญกุมภีล์พาล ฯ

๏ ครานั้นทิดจิ๋วจระเข้ ครั้นเบี่ยงบ่ายว่ายเตร่จากสถาน
สำแดงเดชาทำอาการ ในท้องธารเป็นระลอกกระฉอกไป
ฟาดหางวางว่ขึ้นจู่โจม ถาโถมฉนเฉียวเลี้ยวไล่
ชาวเรือแพแซ่เซ็กทั้งเจ๊กไทย ไม่มาไปพรั่นตัวกลัวกุมภา
จึงโฉมเจ้าพลายสุริยัน เห็นสำคัญแน่ประจักษ์หนักหนา
รู้เข้าใจในที่กิริยา ว่ากุมภาอาจองทะนงใจ
อ้ายจิ๋วแกล้งแปลงเพศวิเศษศรี เป็นกุมภีล์น่ากลัวตัวใหญ่
สำแดงแผลงอิทธิ์ฤทธิไกร เที่ยวไล่กินคนมาในวารี
วันนี้มันกับกูได้ดูกัน จะห้ำหั่นฟันให้ยับเป็นสับสี
คิดพลางทางกล่าววาที สั่งทั้งสี่กรมการนายบ้านพลัน
ให้จัดแจงแต่งหยวกทำเป็นแพ ลอยกระแสกระสันไว้ให้มั่น
ดอกไม้ธูปเทียนทองของสำคัญ เร็วพลันอย่าช้าจะทำการ
เสนีสี่นายชายฉลาด สามารถหนักหนากล้าหาญ
เร่งรัดจัดแจงตกแต่งการ ไม่ช้านานเสร็จพลันทันที ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลาย
บัดธงลงยันต์ทันที
อาราธนาครูบาอาจารย์
ทั้งผีร้ายภูตพรายครบครัน
แล้วให้ยกแพลงในคงคา
จีนไทยหลายหลากมากมี
บางคนว่าข้าน่าขนหัวลุก
เรียนครูจะรู้สักเพียงไร
ที่เฒ่าแก่แม่ม่ายพลุกพล่าน
พากันมายังฝั่งคงคา

๏ ครานั้นเจ้าพลายสรียัน
จัดแจงแต่งตัวพลันมิทันนาน
พอเสร็จสรรพฉับไวได้ฤกษ์
มือขวาคว้ามีดหมอไม่รอรี
ครั้นถึงยังซึ่งฝั่งชล
คอยดูอยู่ยังฝั่งชลา
หยิบกระทงสามใบใส่ยำพล่า
จุดธูปเทียนสำเร็จเสร็จพลัน
กระทงน้อยลอยทวนวารี
ก็รู้แท้แน่ชัดถนัดใจ
พลายนั้นแสนถวิลยินดี
ยกมือวันทาเทวาพลัน

ครั้นสมหมายดั่งฤกษ์เบิกบายศรี
เรียกภูตผีกำกับฉับพลัน
เทพเจ้าทุกสถานเขตขัณฑ์
แล้วลงยันต์ตรึงตราไม่ช้าที
ผู้คนเฮฮาทุกหน้าที่
ต่างกรูกรีมาดูเป็นหมู่ไป
เป็นทุกข์ด้วยเด็กน้อยนี่ไฉน
จึงอาจใจจะรอต่อศักดา
อุ้มลูกจูงหลานขนานหน้า
ดูกุมภาตัวใหญ่ชัยชาญ ฯ
สำเร็จเสร็จพลันเกษมศานต์
อ่านคาถาอาจารย์ทันที
ผู้คนเอิกเกริกอึงมี่
จรลีลงบันไดไคลคลา
ผู้คนแวดล้อมพร้อมหน้า
เจ้าพลายกล้าลงกระแสชลแพพลัน
ข้าวตอกดอกมาลาเสกสรรค์
เสกสรรค์แล้วปล่อยลอยไป
หมุนจี๋จมลงกลางน้ำไหล
กุมภาใหญ่จมลงที่ตรงนั้น
เสกเป่าวารีไม่มีพรั่น
เจ้าพลายนั้นก็โอมอ่านโองการ

08/06/2565

แต่พอจบครบเจ็ดคาบคาถา ธาราเป็นระลอกกระฉอกฉาน
สะท้านสะเทือนเลื่อนลั่นโฟยมมาน วิกลการกึงก้องท้องนที ฯ

๏ ครานั้นทิดจิ๋วกุมภา กบดานลงคงคาเกษมศรี
ครั้นต้องเวทพลายน้อยประเสริฐดี ในอินทรีย์ร้อนเริงดังเพลิงกาล
รู้ในใจว่าอ้ายหมอวิเศษ อ่านพระเวทเสกเป่าร้าวฉาน
จะลองฤทธิ์วิทยาวิชาการ ต้องคิดอ่านรบรอต่อศักดา
อยากจะใคร่ได้ตัวจับฟาด ให้พินาศชีวังสิ้นสังขาร์
จำจะจู่ขึ้นไปดูเห็นหน้าตา จะแกล้วกล้าฮึกหาญประการใด
คิดพลางแล้วทางพิโรธจิต ดังพิษอัคคีมาลามไหม้
ไม่หยุดยั้งฟังความให้งามใจ กุมภาใหญ่ผุดผางกลางนที
มองเขม้นเห็นพลายสุริยัน จำมั่นแน่จิตไม่คิดหนี
น้อยหรือหลานอ้ายพลายบัวตัวดี วันนี้คงได้เล่นให้เห็นกัน
แม้นเป็นทีแล้วจะรี่เข้าฟัดฟาด เข่นพิฆาตชีวาให้อาสัญ
คิดแล้วพลางทางกุมภีล์รี่ประจัญ เหข้างหันแล้วเลยเกยบนแพ
จมลงคงคาไม่ช้าที กุมภีล์เคียงข้างไม่ห่างแห
เจ้าพลายโผนโจนผางห่างแพ ว่ายกระแสอ่านอาคมระดมมา
จระเข้ต้องมนตร์ทนไม่ได้ ประหนึ่งไฟลามลุกไม่สุขา
ต้องล่องลอยถอยลงในคงคา เจ้าพลายกล้าโดดขึ้นบนแพพลัน
จระเข้เหตัวบ่ายหัวลง อ่านมนตร์ทนคงระมัดมั่น
แล้วฟาดหางวางวู่จู่มาพลัน หุนหันกั้นหน้าเข้าราวี
พลายน้อยโจนลงในคงคา กอดคอกุมภาไม่ล่าหนี
จระเข้ฟาดผางกลางอินทรีย์ ดังชีวีพลายน้อยจะบรรลัย

08/06/2565

แต่เวทมนตร์ทนคงยงยุทธ์ ไม่เจ็บสุดฉวดเปล่าหาเข้าไม่
แหวกคงคาถาโถมโจมเข้าไป หุนหันโกรธใจดังไฟกาล
แต่รบสู้อยู่กับกุมภีล์ วารีทุกแหลมคุ้งพุ้งซ่าน
เป็นระลอกกระฉอกฉ่าท่าธาร อลหม่านเรือแพแซ่งแซ่ไป
พอกุมภีล์เสียทีพลาดท่า เจ้าพลายกล้าลงมีดหมอหารอไม่
ฉับเปล่าไม่เข้าเท่ายองใย คนไถลถุมภากล้าประจัญ
จระเข้เร่ร่อนอ่อนหู โจมจู่ฟาดหางกางกั้น
กุมภาคนประจญกันพัลวัน เจ้าพลายไม่พรั่นเกรงเดชเวทวิชา ฯ

๑ ครานั้นทิดจิ๋วจระเข้ หันเหรบรันประจันหน้า
ย่นแย่แพ้ฤทธิ์วิทยา ตรึกตราจะหนีชีวังชล
ล่อให้อ้ายพลายตามจับ จะสมทบรบรับไม่ขัดสน
ดงแพ้ฤทธิ์ด้วยวิทยามนตร์ ฆ่าให้บรรลัยแล้วหนีไป
คิดพลางทางอ่านพระเวท มนตร์วิเศษเรียนรู้ที่ครูให้
ผลุนผลันดั้นด้นน้ำไป ผุดขึ้นใกล้ฝั่งชลเป็นคนพลัน
เจ้าพลายโลดโดดทะยานรานรุก บันบุกเลี้ยวลัดสกัดกั้น
กล้าต่อกล้าถาโถมเข้าโรมรัน ฟาดฟันกันให้ลงเป็นผงคลี
ทิดจิ๋วใจกล้าอ่านอาคม เสกประสมพระเวทวิเศษศรี
บัดเดี๋ยวใจก็กลายเกาะ เป็นนาคีเลี้ยวไล่พัลวัน
นาคโผนโจนกระหวัดจะรัดพลาย วุ่นวายหมุนคว้างเป็นกังหัน
พลายพันฉับรับรองป้องกัน ชุลมุนผลุนผลันกันไปมา ฯ

๑ ครานั้นเจ้าพลายร้ายกาจ ไม่ขยาดสักเท่าเส้นเกศา
เห็นนาคร้ายมุ่งหมายผลาญชีวา จะพันฆ่าสักเท่าไรไม่ไหวมัน

08/06/2565

พิโรธจิตดั่งพิษเพลิงผลาญ แล้วโอมอ่านพระเวทวิเศษสรรพ์
เลยบันดาลร่างกายหายไปพลัน เป็นสุบรรณบินมาไม่ช้าที
ไล่เลี้ยวจะเฉี่ยวเอานาค ฉุดลากขึ้นมาจิกขยิกขยี้
ร่อนร่าถาโถมเข้าโจมตี นาคีวิ่งรับจับประจัญ
นาคครุฑยุดแย่งกันอึกทึก เสียงพิลึกพสุธาโกลาลั่น
ครุฑเฉี่ยวนาคเลี้ยวเข้ากัดพลัน ครุฑหันนาคเร่เหกายา
นาคฉกครุฑผงกเอาปีกรับ ครุฑขยับนาคหันประจันหน้า
ทั้งสองข้างต่างโทโสเป็นโกลา นาคาก็กลายเป็นคนไป
สุบรรณนั้นกลายเป็นพลายน้อย กระจ้อยร่อยงามนักน่ารักใคร่
คนต่อคนรนวิ่งเข้าชิงชัย ต่างว่องไวแคล้วคลาดคมศาสตรา
ทิดจิ๋วผู้ชาญการพระเวท กระเดื่องเดชลือฤทธิ์ทั่วทิศา
อ่านมนตร์แปลงตนด้วยเร็วรา กายากลายเป็นกระบือพลัน
อ้วนล่ำดำใหญ่ใจฉกาจ องอาจเรี่ยวแรงแข็งขัน
ฉุนเฉียวเปลี่ยวปละไม่ละกัน วิ่งหมุนหุนหันเข้าราวี
เจ้าพลายย้ายท่าร่าเข้ารับ โจนจับชุลมุนหมุนจี๋
กระบือร้ายไล่รุกคลุกคลี เจ้าพลายรี่โรมรุกบุกประจัญ
เงื้อดาบโพรงแก้วประจุพราย หมายมั่นฟันกายกระบือนั่น
ฉับฉับฉาดเปล่าไม่เข้ามัน วิ่งถลันออกห่างกลางดอน
เจ้าพลายแข็งใจอ่านอาคม ตามนิยมเรียนรู้ครูแต่ก่อน
ร่างกายหายสิ้นกลางดินดอน เป็นพยัคฆีจรมาทันใด
ดุเหลือยิ่งเสือในกลางป่า แยกเขี้ยวร่ากัดกรามคำรามใหญ่
ยืนเบิ่งเริงร้องก็กก้องไป ควายไล่จะขวิดเสือติดพัน

08/06/2565

เสือควายร้ายกาจชาติวิชา
กล้าต่อกล้าถาโถมเข้าโรมรัน
ควายชวิดเสือกัดสะบัดหน้า
ทั้งสองดีคอยทีเวียนระวัง
เสือร้ายกลายร่างเป็นพลายน้อย
กลายเป็นคนวิ่งโลดโดดทะยาน
จิ๋วครูรู้ประจญเรียนมนตร์เอก
ปรายไปไม่รอเป็นต่อมา
มากไม่น้อยร้อยหมื่นพื้นแต่ต่อ
กล่นเกลื่อนกลาดดาษป่าพนาลัย
โอมอ่านคาถามหาเวท
พอะสรีจมนตร์ฝนตั้งบังตา
ยูงยางหักยอดยวบยาบ
พอลมซาต่อพากันหายไป
น้อยหรืออ้ายเด็กกระจิริด
มนเรียนรู้ต่อครูที่ไหนดี
คิดพลางทางมีวาจา
มึงเรียนรู้ครูไหนอย่างไรกัน

◎ เจ้าพลายน้อยฟังถ้อยทิดจิ๋ว
โมโหหุนฉุนใจไปมา
กูหรือชื่อพลายสุริยัน
จะไถ่ถามนามครูกูทำไม
ตั้งท่าคืบคลักหลักมั่น
เสียงสนั่นดงดอนสะท้อนดัง
ควายล่าเสือลัดสกัดหลัง
ไม่พลาดพลั้งเสียรู้ศัตรูพาล
ควายก็ถอยหลังล่าไม่กล้าหาญ
เข้ารอนราญฟันฟาดด้วยศาสตรา
รูดใบมะขามเสกด้วยคาถา
มืดฟ้ามัวกลุ้มชอุ่มไป
บินปรี่เข้าบุกรุกไล่
เจ้าพลายไม่ย่อท้อต่อศักดา
ที่เรืองเดชลือฤทธิ์ทั่วทิศา
เกิดเป็นลมสลาตันสนั่นไป
ลั่นราบบ้าบิ่นไม่ทนได้
จิ๋วขัดใจโกรธแค้นแสนทวี
ประเสริฐสิทธิ์วิทยากล้าถึงที่
วันนี้มันกับกูได้ดูกัน
เหวยเด็กน้อยแกล้วกล้าดีขยัน
กูอยากแจ้งแห่งสำคัญถึงครูบา ฯ
แสนพิโรธโกรธกริ้วนิ่วหน้า
โกรธาแล้วตอบถ้อยคำไป
อาจารย์นั้นกูหาบอกกับมึงไม่
น้อยหรืออ้ายทรยศช่างคดคิด

08/06/2565

เชื่อว่าเป็นสานุศิษย์เถร ได้บวชเณรเรียนรู้ครูประสิทธิ์
อาจารย์มึงแท้แท้ก็แพ้ฤทธิ์ แก่บิดากูพลายชุมพล
ต้องกระบี่สับแตกที่แสกหน้า พ่างเพียงชีวาจะปี้ป่น
ส่องกระจกเห็นแผลที่หน้าตน จึงสำแดงแปลงสกนธ์เป็นกุมภา
ทรยศคดคิดจิตหมาย จะทำร้ายต่อกษัตริย์นาถา
เซซังมายั้งหยุดอยุธยา บิดาข้าไล่จับจะสับฟัน
เต็มทีหนีซนอ้ายคนคด เพราะขบถจอมวังนรังสรรค์
ฆ่าไม่เหลือทั้งเชื้อวงศ์พงศ์พันธุ์ อ้ายพลายยงสร้อยฟ้านั้นก็มรณา
ตัวมึงเป็นสานุศิษย์นิดหน่อย อย่ากล่าวถ้อยให้เกินวาสนา
บัดเดี๋ยวนี้ชีวีจะมรณา กูจะฆ่ามึงให้ม้วยลงด้วยกัน ฯ

๏ ครานั้นทิดจิ๋วได้ฟังว่า โมโหโกรธาจนตัวสั่น
อ้ายเด็กน้อยคนนี้นี่สำคัญ มันช่างสรรค์เจรจาพาที
ลำเลิกชาติหมิ่นประมาทถึงอาจารย์ ที่เชี่ยวชาญพระเวทวิเศษศรี
ฉุนจิตดังพิษอัคคี วันนี้คงได้เล่นเห็นดีกัน
คิดพลางทางเป่ามนตร์หายตัว กล้าไม่กลัวชีวาจะอาสัญ
ฉวยดาบกำซาบสายเข้าไล่ฟัน เจ้าพลายไม่หวั่นไหวหวาดอนาถใจ
ถูกฟันแทบบรรลัยลงยับ ฉาดฉับยู่เปล่าหาเข้าไม่
เจ้าพลายแค้นแสนโกรธพิโรธใจ จะรุกไล่ไม่เห็นตนอ้ายคนพาล
โอมอ่านคาถามหาจังงัง ให้หยุดยั้งยืนร่าไม่กล้าหาญ
พอเสกจบครบวิชาของอาจารย์ จิ๋วไม่หาญราญรอต่อศักดา
ต้องมนตร์จังงังยืนยั้งหยุด เพียงสิ้นสุดฤทธิศักดิ์หนักหนา
พอมนตร์คลายเจ้าพลายเห็นกายา จิ๋วไม่กล้าโรมรันประจัญบาน

08/06/2565

อ้ายเด็กนี้มีฤทธิ์ประสิทธิ์ประเสริฐ ล้ำเลิศโลกากล้าหาญ
เรารบราฆ่าฟันประจญบาน วิชาการจวนหมดที่เรียนมา
จำจะอ่านเวทวิเศษจิต ให้มืดมิดหม่นมัวทั่วหล้า
พอเสร็จแล้วจัดแจงแฝงกายา หนีเข้าป่ารีบไปให้ไกลครัน
คิดพลางแล้วทางอ่านมนตร์ เกิดวิกลดินฟ้าโกลาหล
พอเสร็จมนตร์ฝนตั้งมาเร็วพลัน สุริยันมืดมัวทั่วเมฆา
เป็นหมอกมัวทั่วไปไม่เห็นทาง ทิศจ้วหว่างวิ่งผลุนหมุนถลา
รีบรัดตัดทางกลางวนา สู่ป่ามุ่งตรงเข้าดงรัง
ครั้นลับตัวมืดมัวก็สร่างหาย รีบผันผายเลี้ยวลับไม่กลับหลัง
เจ้าพลายน้อยค่อยวายคลายประทัง แต่กำลังโกรธแค้นแสนทวี
แลไปไม่เห็นอ้ายทิดจิ้ว โกรธกริ้วเหลือใจเป็นไฟจี
ความเหนื่อยนักพักผ่อนอ่อนอินทรีย์ พระสุริย์เย็นย่ำค่ำลงพลัน
จะคิดกลับทับช้างดูทางเขิน แนวเนินชะง่อนสิงขรขัณฑ์
ไม่รู้แจ้งแห่งทางกลางอารัญ เลยพลายนั้นหยุดนอนผ่อนสำราญ ฯ

๏ คราน้นกรมการบ้านทับช้าง เมื่อวันล้างจระเข้เดรัจฉาน
เจ้าพลายน้อยลอยวนชลธาร กุมภีล์พาลกลายสกนธ์เป็นคนไป
เจ้าพลายน้อยฤทธากล้าหาญ โดดทะยานขึ้นบุกรุกไล่
รบรับจับประจญกันทันใด หวั่นไหวทั่วพิภพจบโลกา
สำแดงแผลงอิทธิ์ฤทธิรงค์ ในกลางดงเลื่อนลั่นสนั่นผา
ทั้งสองฝ่ายไล่สมทบรบรา เลยหายไปในป่าพนาวัน
แม้นเกลือกว่าเกิดเหตุเภทพาล หลานท้าวเจ้าสถานถึงอาสัญ
เราครั้งนี้น่าที่วายชีวัน จะผ่อนผันอย่างไรไฉนนา

08/06/2565

อย่าช้าเลยเหวยพวกเพี้ยกวาน
ให้นายด่านเกณฑ์ชาวบ้านเร็วรา

๏ ครานั้นเพี้ยกวานบ้านนอก
รีบรัดจัดสรรค์กันทันใด
ขี่ม้าผูกช้างด้วยสัปคับ
พร้อมบ่าวนายสายแสงสุริยน
เที่ยวตันคว้าหารอบทุกขอบเขต
สิบห้าวันตั้นเดินในเนินไพร
ถึงทับช้างต่างคนเป็นทุกข์ร้อน
เราหยุดยั้งพึ่งข่าวสักหน่อยรา

เร่งรัดจัดทหารให้พร้อมหน้า
ยกโยธาติดตามไปทันใด ฯ
ครั้นพึ่งบอกกรมการบ้านใหญ่
เกณฑ์ไพร่ได้ไม่น้อยสองร้อยคน
เพี้ยกวานกำกับสับสน
ยกไพร่พลข้ามแม่น้ำติดตามไป
จะแจ้งเหตุพลายน้อยก็หาไม่
สิ้นสงสัยเลิกทัพแล้วกลับมา
ไม่ผันผ่อนความทุกข์ให้สุขา
เห็นไม่มาแล้วจึงบอกไปตามการ ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๖๕

พลายสุริยันได้นางตะเคียนทอง

๏ คราน้ันเจ้าพลายสุริยัน
ตื่นนิทราลุกมาลนลาน
ไม่รู้แจ้งแห่งทางกลางบ่า
เราหลงทางในกลางพงไพร
หิวหอบบอบช้ำระกำจิต
ออกจากเนินเดินป่าพนาวัน
ปริงปรวงม่วงปรางลางสาด
ทั้งจิกแจงแสงแต้วแก้วมะไฟ
ง้าชะโงกะมีโศกต้นสัก
เก็บผลไม้กินพลางกลางคีรี
ฉุนพิโรธโกรธจิตเรื่องทิตจิ่ว
เมื่อวานน้ีหนีตรงเข้าดงดาน
เจ็บจิตต้องคิดแก้แค้น
พี่ป้าน้าอาก็บรรลัย
แม้นกลับไปถึงไม่ได้ตัว
เสียบไว้หน้าประตูพระบุรี
แม้นกลับไปไม่ได้ตัวมัน
เราก็ชายชาติทหารชาญศักดา
คิดพลางแล้วทางเจ้าพลาย
ตัดทุ่งม่งมาในอารัญ
สุริย์ฉันฉายแสงข้ันแดงฉาน
จะกลับบ้านทับช้างเดินกลางไพร
มรรคาที่จะเดินเนินไศล
เอ๊ะอย่างไรไม่แจ้งแห่งสำคัญ
แทบประหนึ่งชีวิตจะอาสัญ
เที่ยวเก็บพรรณกินผลไม้ไพร
ตูมตาดชูดอกออกไสว
ลำไยพุทราสารภี
ดอกรักการะเกดวิเศษศรี
แล้วเด็ดดอกมาลีเล่นสำราญ
ดังจะปลิวตามลมไปพ้นผลาญ
ทำอาการมึดม้วออกทั่วไป
ทรหดทดแทนมันให้ได้
เราจึงได้อาสามาราวี
ก็ต้องตัดเอาหัวจิกเกศี
ชาวธานีจะได้แจ้งแห่งฤทธา
ชนทั้งนั้นคงลือชื่อหนักหนา
ต้องก้มหน้าตามไปในไพรวัน
ผันผายต้นดอนสิงขรขัณฑ์
ไม่รู้แจ้งแห่งสำคัญทางไคลคลา ฯ

09/06/2565

๏ จะกล่าวกลับจับข้อต่อเรื่อง
ถึงบีศาจอาจหาญชาญศักดา
เจริญร่างเป็นนางตะเคียนทอง
มีเดชากล้าล้นพ้นประมาณ
พอรอนรอนอ่อนแสงสุริยัน
แปลงร่างดังนางกินรี
นุ่งลายย่ำมะหวาดสะอาดโฉม
จากพุ่มไม้กรายกรนวลละออง
พอแลเห็นเจ้าพลายเดินกรายมา
เอ๊ะลูกใครที่ไหนมาพนาลี
หนุ่มน้อยเจริญร่างสำอางนัก
ถ้าแม้นได้ไว้เป็นคู่ชูชื่นบาน
คิดพลางแล้วทางนางบีศาจ
ยิ้มแย้มแล้วกระแอมไปทันใด
เจ้าพลายน้อยหยุดอยู่ดูนาง
งามจริงยิ่งนางกินนรา
เอะจะเป็นเทวาหรืออารักษ์
พริ้งเพริศเฉิดโฉมประโลมใจ
หรือจะเป็นผีสางนางไม้
เป็นอย่างไรไม่แจ้งแห่งคดี
จำจะคิดตั้งจิตอ่านพระเวท
ล้อมนางไว้ในกลางพนาลัย
มิให้เคืองในจิตคิดกังขา
อยู่ในบ่าหิมวันต์หลายปีนาน
ผุดผ่องน่ารักสมัครสมาน
สุขสำราญอยู่ในป่าพนาลี
นางผายผันออกจากพฤกษาศรี
ห่มสีทับทิมริมขลิบทอง
แลประโลมทั้งอินทรีย์ไม่มีหมอง
เที่ยวร่ำร้องเก็บดอกสุมาลี
โสภาผุดผ่องละอองศรี
ท่วงทีมิใช่ไพร่เป็นชายชาญ
น่ารักน่าชมสมสมาน
คงสำราญชมโฉมประโลมใจ
เยื้องยาตรแฝงกายชายไม้ใหญ่
นั่นใครที่ไหนหลงทางมา
เห็นท่าทางสมศักดิ์หนักหนา
โสภาพริ้งพร้อมละม่อมละไม
งามนักหญิงใดไม่เปรียบได้
น่ารักใคร่แก้วตายอดนารี
จะลวงให้หลงทางกลางวิถี
เจ้าพลายตรีตรึกตรองทำนองใน
มนตร์วิเศษเรียนรู้ที่ครูให้
แล้วปราศรัยเกี้ยวพายอดนารี

08/06/2565

คิดพลางแล้วทางอ่านคาถา
เป็นเลขยันต์กั้นนางกลางพงพี

๏ ครานั้นนางไม้ร้ายกาจ
รู้ในที่ว่ามีฤทธิไกร
จำจะลองต่อสู้ดูฤทธิ์
ลวงให้ไปในถ้ำที่สำราญ
คิดพลางนางแกล้งแปลงอินทรีย์
กระโดดข้ามเลขยันต์ออกทันใด
ดูจุ้มลิ้มพริ้มพร้อมละม่อมละมุน
พอสบเนตรเจ้าพลายชายหางตา
นิจจาพี่มานี่ผู้เดียวโดด
น้องแลเห็นเป็นที่พึ่งน่าพึงใจ

๏ ครานั้นเจ้าพลายสุริยัน
ตัวเป็นหนุ่มกลุ้มด้วยรักหนักอุรา
วิไลลักษณ์วงพักตร์ดังทาทอง
เมื่อเยื้อนยิ้มพริ้มพร้อมละม่อมละไม
กำเริบจิตด้วยฤทธิ์รสรัก
ยิ้มละไมในหน้าพูดจาพลาง
นิจจาเจ้าพี่เผ้าคอยชมโฉม
ต้องลำบากยากกายหลายเวลา
แม่ขวัญใจไปไหนจะไปด้วย
จนบรรลัยไม่ร้างให้ห่างกัน

มนตราเรืองเดชวิเศษศรี
ดูนารีเจ้าจะทำประการใด ฯ

หาขยาดเลขยันต์บ้องกันไม่
ชายใดไม่เทียบเปรียบปาน
แล้วจึงคิดกล่าวสุนทรด้วยอ่อนหวาน
จึงคิดอ่านยิงยอมลงพร้อมใจ
เป็นผีโตตำล่ำใหญ่
แล้วทรามวัยกลับเป็นนางสำอางตา
เหมือนจะวุ่นเตือนให้รักหนักหนา
แล้วพูดจาโอนอ่อนผ่อนตามใจ
ในขอบโขดทางเดินเนินเขาใหญ่
จึงได้ติดตามพ่องามมา ฯ

ฟังคำรำพันพิไรว่า
เห็นกานดางามเกินเจริญใจ
เนตรทั้งสองดำหมดผิวสดใส
ประหนึ่งใจจะขาดสวาทนาง
ฟังถามทักมิได้หน่ายระคายหมาง
มิให้นางเคืองรสพจนา
หวังประโลมแนบชิดชนิษฐา
วันนี้บุญนำมาประสบกัน
เป็นเพื่อนม้วยในป่าพนาสัณฑ์
เป็นแม่นมั่นเหมือนคำจำนรรจา

08/06/2565

จริงหรือพี่ที่ว่ามาเช่นนั้น
แล้วจะทิ้งวังกลับไปพารา
เจ้าพลายครั้นเห็นนางย่างเท้าหนี
รีบเร่งตามนางร่างอรชร
ปลอบประโลมโฉมงามด้วยความรัก
เจ้าพลายเข้าประคองเลียมลองใจ
เหมือนจักรยนต์เรืออุบลบูรพทิศ
เสียงครึกครั้นคลื่นซัดกระจัดกระจาย
เมขลาล่อแก้วแสงแพรวพรรณ
น้ำเข้าเรือเอียงเสียงเครือ
เจ้าพลายสุริยันครั้นได้นาง
สมสู่อยู่ป่าพนาลัย
วิทยาอาคมก็เสื่อมหมด
เลยเป็นบีศาจไปในไพรวัน

๏ ควานั้นกรมการบ้านทับช้าง
เที่ยวติดตามไม่ได้ความแจ้งกิจจา
ตายหรือเป็นไม่เห็นแจ้งประจักษ์
เราอย่าช้าต้องพากันคลาดแคลัว
รีบรัดตัดเข้าเวียงเชียงใหม่
ให้พระองค์ทรงแจ้งแห่งสำคัญ
คิดพลางทางสั่งพวกบ่าวช้า
ตัวเราจะเข้าในเวียงชัย
กลัวลวงฉันพอได้ชมพอสมหน้า
ครั้นนางว่าเท่านั้นครรไลจร
ดวงฤดีบ่วนบันกระสันสมร
มาถึงถ้ำสิงขรเข้าทันใด
งามพักตร์ทำแสนงอนแล้วค้อนให้
นางทรามวัยผ่อนตามความสบาย
เมื่อไฟดิดหัวหันออกผันผาย
พวกไพร่นายหกล้มลงจมเรือ
สลาตันพัดใหญ่ทั้งใต้เหนือ
อินทเนียร้อนเหลือเหงื่อโซมไป
ค่อยเหือดห่างโศกเศร้าบรรเทาได้
ภูเขาใหญ่ลึกล้ำในถ้ำนั้น
ปลิดปลดความวิปโยคโศกศัลย์
อยู่ด้วยกันกับนางตะเคียนมา ฯ

แต่เจ้าพลายเหินห่างไปกลางป่า
ประมาณมานับปีเข้านี่แล้ว
ทุกข์หนักตรึกตรองไม่ผ่องแผ้ว
ไปในแถวทางป่าพนาวัน
ทูลไทจอมวังนรังสรรค์
โทษทัณฑ์เราจะได้ไม่เป็นไร
เร่งผูกอาชาอย่าช้าได้
ทูลท้าวไทให้ทราบบทมาลย์ ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นเพียถวานขนานลาว
เร่งรัดจัดสรรค์ทันการ

๏ ครานั้นเสนีผู้ปรีชา
สำเร็จเสร็จสรรพฉับพลัน
ขึ้นม้าเร่งรัดอัสดร
สิบห้าวันดั้นเดินบนเนินมา
ต่างคนต่างลงจากอาชา
ครั้นถึงยังซึ่งพระโรงคัล
ทูลความตามเรื่องของเจ้าพลาย
ตามที่ราวีกับกุมภา
แต่รบรอต่อตีกันสี่วัน
ข้อยได้พยายามติดตามไป
แต่คอยฟังข่าวมาสิบห้าเดือน
จะอย่างไรไม่แจ้งแห่งสำคัญ
โทษข้าครั้งนี้มีความผิด
จะลงโทษโปรดปรานประการใด

๏ ครานั้นจึงท่านหลวงต่างใจ
เป็นอย่างไรไม่แจ้งแคลงอุรา
เหม่เหม่พวกนี้อ้ายขี้ข้อย
มิเสียแรงไว้เนื้อเชื่อถือใจ
แล้วเมินเฉยเสียเลยไม่ดูแล
เห็นหายไปไม่คิดออกติดตาม
ครั้นฟังกล่าวชวนกันมาทุกด้าน
ลนลานผูกม้าไม่ช้าพลัน ฯ
ตกแต่งกายาขมีขมัน
ผายผันลงบันไดไคลคลา
พากันสัญจรมากลางป่า
ก็ถึงซึ่งพาราเชียงใหม่พลัน
เข้าในพาราขมีขมัน
พากันกราบงามลงสามครา
กล่าวถ้อยมิได้เสกสรรค์ว่า
ติดตามเข่นฆ่ากันวุ่นไป
ไม่รู้ว่าพลายนั้นไปหนไหน
ก็มิได้ประสบพบกัน
คลาดเคลื่อนทางไปในไพรสัณฑ์
บัดนี้พลายสุริยันก็หายไป
ควรประหารชีวิตให้ตักษัย
แล้วแต่ท้าวไทจะเมตตา ฯ
ครั้นฟังไขทุกข์ถึงหลานปานเป็นบ้า
แล้วนึกนึกตรึกตราไปทันใด
ช่างชั่วถ่อยระยำทำแต่ได้
ช่างปล่อยให้หลานกู้สู้สงคราม
ดีแต่ระยำอ้ายสำมะหาม
งุ่มง่ามอยู่แต่บ้านสำราญใจ

08/06/2565

โทษมีมังครั้งนั้นมีความผิด
หากคิดแก่กรรมเวรจะเป็นไป

◎ ครานั้นสองพลายร้ายกาจ
นั่งกอดเข่าเจ่าจุกทุกข์อุรา
หลานชายหายไปในสงคราม
วิปริตผิดเพศเหตุดังมี
หลวงต่างใจใคร่ครวญสอบสวนยาม
คงจะถึงซึ่งสถานที่หลานยา
ให้เคลือบแคลงแฝงอยู่ไม่รู้ที่
สั่งให้หาโหรามาเร็วพลัน

◎ ครานั้นโหราพระยาลาว
นับปีเกิดรวมกันกับวันไป
ครั้นรู้แจ้งแห่งสำคัญทันที
ว่าพลายน้อยข้อยแจ้งแห่งกิจจา
แต่เดินดงหลงทางในกลางป่า
เที่ยวเซซานในชานพนาลัย
แต่ผิดไปไม่เหมือนเพื่อนมนุษย์
ตัวเจ้าพลายเสื่อมคลายพระเวทดี
แม้นจะคิดติดตามต้องข้ามป่า
ไม่ช้านักจักพบประสบกัน
ถ้าไม่จริงดังคำที่ร่ำว่า
ขอพระองค์ทรงทราบบทมาลย์

ควรผลาญชีวิตให้ตักษัย
ถ้าหาไม่มีดงม้วยมรณา ฯ

ได้ฟังว่าดังพ้าฟ้าดต้องเกศา
จะตรึกตราแก้ไขฉันใดดี
จะติดตามทางไหนไม่รู้ที่
ม้วยชีวีหรืออย่างไรไฉนนา
จะติดตามหลานไปที่ในป่า
แต่นานช้าไม่แจ้งแห่งสำคัญ
เพราะเหตุมีหนาแน่นแม่นมั่น
เล่าความจริงสิ่งสำคัญไปทันใด ฯ

พี่งกล่าวแจ้งเหตุตามเพทโสย
แล้วโหรใคร่ครวญยามตามชะตา
อัญชลีนบนิ้วเหนือเกศา
รบราไพรีก็มีชัย
จะคืนมาทับช้างหาถูกไม่
เดียวนี้ได้ภรรยาโสภาดี
งามประดุจนางฟ้าในราศี
กลายเป็นผีคืบไปในไพรวัน
ไปทางทิศบูรพาพนาสัณฑ์
แม่นมั่นเหมือนตำราของอาจารย์
จงฟันหัวตัวข้าให้สังขาร
ถ้าช้าการแล้วจะเกิดความร้อนใจ ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายเพชร พังเสร็จโหราจารย์บรรหารไข
มีบัญชาสั่งอาหลวงต่างใจ ผู้เป็นใหญ่ที่สองรองลงมา
กับพลายบัวน้องชายให้ผายผัน ต้นต้นคุมพลเที่ยวค้นหา
จนประสบพบพานหลานยา แล้วตรึกตราแก้ไขเป็นไรมี
หลวงต่างใจกับพลายบัวหลาน พังโองการเจ้าเมืองเรืองศักดิ์ศรี
สั่งเพี้ยท้าวเจ้าพระยามนตรี ให้ตระเตรียมโยธีไว้ทันการ ฯ
๏ ครานั้นพระยาแมนแสนลาว ได้พังกล่าวรีบมาทุกหน้าต้าน
เร่งรัดจัดสรรค์ทันการ อาชาชาญช้างพังประดังมา
ครั้นเสร็จพลันจัดสรรค์เป็นกระบวน ธงทวนแวดล้อมพร้อมหน้า
หลวงต่างใจกับพลายบัวหลานยา ไม่รอช้าจัดแจงแต่งอินทรีย์
พอเสร็จสรรพลับพลันทันใด เครื่องอานสวมใส่ขมันขมี
ชวนกันออกนอกชลาไม่ช้าที เสนีแห่แหนออกแน่นไป
แหงนดูเมฆฉายได้เวลา หลานกับอาปรีดิ์เปรมเกษมใส
ต่างขึ้นขี่ขับอาชาชาญชัย สั่งให้เลิกพลไกรจากธานี
พวกลาวชาวเวียงเชียงใหม่ ยัดปืนจุดไฟยิงอึงมี่
บ้างโห่ร้องล้นฆ้องสามที จากบุรีมุ่งตรงเข้าดงดอน
ลดเลี้ยวเที่ยวไปในราวป่า สุริยาเย็นลงนักก็พักผ่อน
ครั้นรุ่งแจ้งสายแสงทินกร ต่างรีบร้อนเดินไปในไพรวัน
หนทางเดินเนินป่าพนาศรี เสียงชะนีเริงร้องก้องสนั่น
หรึงหรึงเรไรในไพรวัน จักจั่นเจื้อยแจ้วแว่วจับใจ

08/06/2565

ลิงค่างคราง อีตอิดออด
เสือจ้องมองควายที่ชายไพร
เหล่าพวกพลทัพจับปืนยิง
เสียงเริงร้องลองเชิงละเลิงลาน
มาถึงซึ่งทิศโหรบอก
ให้หยุดหย่อนผ่อนพักพลไกร

๏ คราน้ันจึงโฉมเจ้าพลายบัว
ลงจากหลังม้าอาชาชาญ
เดินเข้าไปในถ้ำเห็นล้ำลึก
สยดสยองพองเส้นโลมาชัน
อ้อหลานยาข้าอยู่ที่นี่แล้ว
จึงอ่านมนตร์เรียนรู้ครูบรรยาย
เดินเข้าไปในห้องของนางไม้
นั่งเรียงเคียงชมภิรมยา
ตรงเข้าไปปราศรัยด้วยวาจา
จะถามไถ่สักเท่าไรไม่พาที
พลายบัวรีบร้อนจรออกมา
แล้วพากันรีบร้อนไม่นอนใจ

๏ คราน้ันโฉมนางตะเคียนทอง
เข้าในห้องคูหาแล้วพาที
ตัวเมียผู้อยู่ยอดปลายไม้ใหญ่
กระบือใหญ่ลองเชิงยืนเบิ่งนาน
ฝูงกระทิงวิ่งหนีไม่ต่อต้าน
เผ่นทะยานผ่านหน้าทางกลาไคล
ทางเดินเนินชอกภูเขาใหญ่
หวังจะใคร่ครวญเหตุสังเกตการ ฯ
กล้าไม่กลัวผีร้ายในไพรสาณฑ์
สู่สถานปากถ้ำมีสำคัญ
นึกนึกแต่ในใจให้ไหวหวั่น
รู้สำคัญว่าที่นี่มีผีพราย
เห็นไม่แคล้วตามการประมาณหมาย
กำกับกายกลัวไพรีจะบีฑา
เห็นเจ้าพลายหลานน้อยเสน่หา
โฉมกานดางามร่างสำอางดี
เออหลานข้าไยจึงหลงมาอยู่นี่
ก็แจ้งว่าเป็นผีคิบไป
บอกหลวงต่างใจอาไม่ช้าได้
เข้าในถ้ำพลันด้วยทันที ฯ
แลเห็นสองชายงามอร่ามศรี
เหมือนจะชวนสามีของนางไป

08/06/2565

พิโรธจิตดั่งพิษเพลิงลน
เข้ามาถึงซึ่งที่ห้องใน
หรือเชื่อดีว่ามีฤทธิไกร
ทำอำนาจแล้วตวาดว่าชายพาล
ใช่ที่ทางกลางวนาบ่าเขียว
ประมาทเล่นเห็นเป็นหญิงจริงใจ
ถอยออกไปให้พ้นเถิดคนพาล
ไม่พังห้ามคงเกิดความกันวันนี้

๏ ครานั้นหลวงต่างใจกับพลายบัว
ยิ้มพลางทางตอบคำไป
พี่ติดตามเพราะความรักลูกหลาน
ใช่ว่าพี่นี้คิดการหาญกาย
หวังรับเจ้าเข้าไปในพารา
แม่คุณอย่าฉุนฤดีดาล

๏ ครานั้นนางพรายร้ายฤทธิ์
รู้ว่าเป็นญาติแท้แน่ในใจ
เชิญเถิดคะมานั่งบนแท่นที่
หลวงต่างใจหวังได้กัลยา
พลายบัวด้วยงอ่านโองการ
หลวงต่างใจลงยันต์ทันใด
เดชะพระเวทวิเศษสุด
พลายน้อยรู้ภาษาพาที

น้อยหรือคนบังอาจประมาทได้
ไม่เกรงใจเรามั่งอหังการ
ไม่เกรงใจเราบ้างไม่พังท่าน
นี่แน่ะท่านสองรามาทำไม
เคยเที่ยวมาเล่นหรือเป็นโฉน
จึงได้รานรุกจะคลุกคลี
ใช่กิ๊การของเจ้าชู้อย่าสู้ดี
เราพูดดีแล้วไม่ฟังหรืออย่างไร ๆ
แกล้วกล้าหากลัวสิ่งไรไม่
น้อยหรือใจน้องช่างว่าให้น่าอาย
ควรหรือมารำคาญเอาง่ายง่าย
เชิญโฉมฉายหยุดยั้งคอยฟังการ
กับหลานข้าเคียงชมสมสมาน
ใช่ชายพาลดอกนะน้องอย่าหมองใจ ๆ
ครั้นพังกิจค่อยเบาบรรเทาใต้
นางวอนไหว้วงอนง้อขอษมา
สนทนาพาทีตามสุขา
พาแก้วกานดาเข้าเวียงชัย
เสกข้าวสารซัดหลานไม่ช้าได้
บิดเกศาทรามวัยด้วยทันที
นางกลายเป็นมนุษย์เจริญศรี
เป็นที่เพลิดเพลินเจริญใจ

08/06/2565

ผ้วงามเมียงามเดินตามมา
เจรจาภาษามนุษย์ไม่
หลวงต่างใจครั้นได้ฤกษ์ดี
พลไกรใหญ่น้อยพลอยเบิกบาน

๏ ศรานั้นจึงโฉมเจ้าพลายเพชร
ให้จัดแจงแต่งศพศรีมาลา
มีคันฉัตรพัดโบกจามร
แล้วสั่งให้ประโคมครื้นโครมไป
ออกประตูคูหาไม่ช้าได้
นางปลื้มใจลืมถ้ำที่สำราญ
ก็ให้ยกโยธีทุกหน้าด่าน
จากสถานมุ่งไปในพารา ฯ
พอสร่างเสร็จโศกศัลย์ก็หรรษา
กับเวสิวกัลยาด้วยทันใด
อีกทั้งทอนตะวันทองผ่องใส
ประจำไว้มิให้ขาดราชการ ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๖๖

พลายเพชรได้นางสร้อยแก้วจินดาและนางมณฑา

๏ ครานั้นท่านเสนาพระยาแมน
ครั้นทราบข่าวว่าเมียท้าวบรรลัยลาญ
เรานี้ก็มีบุตรีสาว
ชื่อว่าสร้อยแก้วจินดายาใจ
วันนี้เราจะพากัลยา
คิดพลางทางสั่งเยาวมาลย์
พอบ่ายแสงสุริยาพาบุตรี
ครั้นถึงซึ่งท้องพระโรงคัล
ว่าข้อยน้อมยอมถวายกัลยา
ขอพระองค์ทรงทราบฝ่าธุลี

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายเพชร*
ทอดพระเนตรมาสังเกตเยาวมาลย์
น็กรักใคร่ในนางกัลยา
ลืมเวสิวที่บรรลัยในบุริน
เราขอบใจที่มาสาพิภักดิ์
มาปลงใจให้บั้นวันนี้
ว่าแล้วตรัสสั่งชาวคลังพลัน
แล้วยาตราพานางเข้าปรางค์ชัย
อยู่ในแคนเชียงใหม่ใจหาญ
เฝ้าคิดอ่านตรึกตรองทำนองใน
ขำขาวงามพักตร์น่ารักใคร่
หานางในธานีไม่มีปาน
ไปเฝ้าเจ้าพราหมณสถาน
ให้นงคราญแต่งอินทรีย์ฉวีวรรณ
เข้าสู่บุรีเชียงใหม่นั้น
อภิวันท์ทูลท้าวเจ้าธานี
ไว้ใต้ฝ่าบาทเบื้องบทศรี
แล้วแต่ภูมีจะโปรดปราน ฯ
ครั้นฟังเสร็จยุบลนุสนธิ์สาร
ดูงามปานนางฟ้าลงมาดิน
เสน่หาไม่รู้หยุดสุดสิ้น
แล้วผันผินพักตรามาพาที
เอาลูกรักงามเกินเจริญศรี
เราจะเลี้ยงเทวีไว้เคียงใจ
ประทานของรางวัลต่างต่างให้
สมสนิทพิศมัยเปรมปรีดิ์

---

* ตอนที่ ๖๒ หน้า ๓๑๑ พลายสุริยันถับพลายบัวดีเชียงใหม่ได้แล้ว พลายบัวขึ้นครองเมืองเชียงใหม่ ส่วนพลายเพชรนั้น ในตอนที่ ๖๓ หน้า ๓๒๗ กล่าวว่าเป็นผู้ว่าราชการฝ่ายหน้า แต่เนื้อเรื่องตอนต่อ ๆ มา ว่าพลายเพชรเป็นเจ้าเมืองเชียงใหม่

08/06/2565

เกษมสุขทุกข์ร้อนค่อยผ่อนผัน
เป็นสุขทุกทิวาราตรี

๏ ครานั้นจะกล่าวบทไป
อยู่เขตแคว้นแดนเวียงเชียงใหม่มา
มั่วสุมประชุมคุมพลลาว
มีเงินตราข้าไทใช้มากมาย
ภรรยาชื่อว่านางประทุม
เจริญร่างดังนางในเมืองบน
อายุนางย่างเข้าได้สิบห้า
ทรามวัยยังมิได้มีสามี
มาวันหนึ่งจึงนายหมื่นพิชัย
พี่รู้เรื่องเมืองเชียงใหม่หลายกระบวน
พลายยงก็ถูกปลงสิ้นชีวิต
เลยมิยับต้องสับพันถึงบรรลัย
อ้ายพลายบัวด้วยองค์เอก
กับอ้ายพลายเพชรผู้พี่ยา
ตัวของเราก็มาเข้าอยู่ช่องสุม
ขืนอยู่ไปคงไม่พ้นภัยพาล

๏ ครานั้นจึงโฉมนางประทุม
เจ้าร้อยชั่งครั้นฟังคำสามี
ตอบผัวว่าตัวข้าคิดเห็นดี
นางมณฑาบุตรีเราวิไล
พาเข้าไปยกให้พลายเพชร
แม้นชอบใจเจ้าพลายผ่องโสภา
ชมขวัญสร้อยแก้วมารศรี
มิได้มีพาลภัยใดบีฑา ฯ

ถึงนายหมื่นพิชัยใจหาญกล้า
แต่นับกว่ายี่สิบปีปลาย
เกรียวกราวประมาณมากหลากหลาย
ปล้นวัวปล้นควายหลายตำบล
กระชวยกระชุ่มงามสง่าสถาผล
ลูกชื่อมณฑาทองผ่องโสภี
โสภางามเกินเจริญศรี
บิตุเรศชนนีถนอมนวล
ปราศรัยเมียงามทรามสงวน
จะบอกนวลน้องเจ้าให้เข้าใจ
เถรจิ๋วคิดต่อสู้กู้เชียงใหม่
ผู้ใดใครไม่รอต่อศักดา
ดังลอยเมฆมาจากดาวดึงสา
เป็นบุตราของหมื่นไวยชัยชาญ
ชนกลุ้มลือข่าวฉาวฉาน
จะคิดอ่านอย่างไรไฉนดี ฯ

ร้อนรุ่มในใจดังไฟจี้
เทวีตรองความเห็นงามใจ
ครั้งนี้คงความชอบประกอบใหญ่
อำไพผ่องพักตร์ลักขณา
ถ้าสำเร็จขอฝากตัวเข้าเป็นข้า
เราสองราคงเป็นใหญ่ในธานี ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นหมื่นพิชัยได้ฟังความ
ดีใจว่าภัยไม่ยายี
ผัวเมียไกล่เกลี่ยกันตกลง
พอเช้าตรู่ก็จู่ตื่นนิทรา
หาสิ่งของสำรองไว้ถ้วนถี่
เสื้อผ้าแพรพรรณจัดสรรค์นาน
ทั้งสองผัวเมียนั้นขมันขมี
นุ่งยกห่มแพรแลเป็นมัน
สวมสร้อยกำไลใส่แหวน
ครั้นเสร็จสรรพฉับพลันทันที
ผัวงามเมียงามเดินตามกัน
แม่ลูกผูกพันเคียงกันมา
ครั้นถึงยังซึ่งในบุรี
บอกความตามจริงทุกสิ่งไป

๏ ครานั้นจึงท่านพระยาแมน
จะนำเจ้าเข้าเผ้าเอาหน้าตา
เสร็จสรรพฉับพลันทันเวลา
เข้าสู่วังยังพระโรงแก้วมณี

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายเพชร
เสด็จออกพระโรงนอกมิทันนาน
ผันแปรแลเห็นนางมณฑา
นวลละอองติดต้องน้ำใจครัน
เห็นงามถูกกระบวนถ้วนถี่
พอราตรีย่ำค่ำในห้องทั้งสองรา
ตามประสงค์ใจรักหนักหนา
สั่งบ่าวข้าเสร็จพลันทันการ
ข้ามีคอยท่าอยู่หน้าบ้าน
สำเร็จการแล้วขึ้นบนเรือนพลัน
จัดแจงแต่งบุตรีผ่องศรีสรรพ์
จัดสรรค์เพชรทองล้วนของดี
ราคาแสนตำลึงทองผ่องศรี
แล้วเทวีเจ้าก็แต่งซึ่งกายา
หมื่นพิชัยผายผันออกนำหน้า
บ่าวข้าพรั่งพร้อมล้อมครรไล
เข้าหาเสนีท่านผู้ใหญ่
จะเข้าเผ้าท้าวไทเจ้าพารา ฯ

ได้ฟังแสนยินดีมีสุขา
แล้วท่านพระยาจัดแจงแต่งอินทรีย์
ออกนำหน้าพากันขมันขมี
ตามเจ้าท้าวเจ้าบุรีอยู่เป็นนาน ฯ

ทรงเครื่องเสร็จเดินร่าออกหน้าฉาน
ขุนนางสาวกราบกรานอยู่พร้อมกัน
ลักขณาสวยสมงามคมสัน
แล้วผินผันพักตรามาพาที

08/06/2565

นั้นลูกใครที่ไหนหนอเข้ามา
ของทั้งนั้นสารพันมากมี

◎ ครานั้นพระยาแมนแสนลาว
หมื่นพิชัยนายบ้านชานพารา
นางมณฑานารีบุตรีสาว
กับเงินทองสิ่งของแพรพรรณ
แล้วข้างผัวเมียทั้งสองรา
ทุกวันนั้กลัวมีซึ่งภัยพาล

◎ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายเพชร
สมถวิลยินดีปรีดา
แล้วตั้งให้หมื่นพิชัยใจหาญ
กรมการชาวด่านในเมืองนั้น
เสร็จสั่งพลางชวนนางมณฑา
ชมโฉมประโลมนวลยั่วยวนใจ

◎ ครานั้นท่านนายหมื่นพิชัย
ชวนประทุมเมียขวัญกัลยา
ตั้งแต่นั้นสำคัญมิใช่ชั่ว
เก็บสินทรัพย์ยุบยับระยำไป
ชนชาวเมืองเลื่องลือชื่อลำพอง
จำเนียรกาลนมนานหลายปีมา

◎ ครานั้นนางสร้อยแก้วจินดา
ตั้งแต่ผัวได้นางมณฑามาช้านาน
โสภางามเกินเจริญศรี
ของผู้ใดใครนี่ช่างสรรค์มา ฯ

ทูลท้าวตามมาดปรารถนา
ขอพึ่งพาบาทบงสุ์ของทรงธรรม์
ข้าขาวสวยสมคมสัน
ถวายท่านต่างเครื่องบรรณาการ
ขอเป็นข้าจนลับดับสังขาร
จึงได้ซานเข้ามาถึงขอพึ่งพา ฯ

ครั้นฟังเสร็จชมเปาะหัวเราะร่า
รับสั่งหาชาวคลังให้รางวัล
เป็นนายบ้านช่องใหญ่ในไพรสัณฑ์
ต้องพากันมาขึ้นหมื่นพิชัย
เข้าปรางค์ปราห้องทองผ่องใส
แคล้วภัยไพรีไม่บีฑา ฯ

สมใจมั่นเหมาะหัวเราะร่า
ยาตราลับบ้านสำราญใจ
ปล้นควายวัวจับชาวนาฆ่านายไพร่
ไม่มีใครราญรอต่อศักดา
มาพ้องร้องกลับคิดทุกทุกข์หนักหนา
ชาวบ้านป่าร้อนใจดังไฟกาล ฯ

กัลยาเคืองขุ่นงุ่นง่าน
ไม่เป็นภารธุระจะอินัง

08/06/2565

แต่นับมากว่าปีเข้านี่แล้ว ผัวแคล้วคลาคลาดสวาทหวัง
นางอาวรณ์ร้อนใจไม่ประทัง ปานจะคลั่งเป็นบ้ามากว่าปี
ร้อนใจดังไฟลุกลามลน จะปี้ป่นเสียกระมังครั้งนี้นี่
นางเคืองขุ่นฉุนพิโรธโกรธเต็มที ว่าวันนี้จะได้เล่นให้เห็นกัน
คิดพลางทางสั่งแก่อีปลี เฮ้ยเร็วรี่คาดนมให้คมสัน
กูจะไปหึงให้เห็นสำคัญ ตบมันอีมณฑาอย่าปรานี
เป็นไรเป็นกันไม่พรั่นพรึง ถึงผัวอึงจะด่าให้ไม่บัดสี
จะตบอีแพศยาไม่ปรานี เร็วอีปลีอย่าช้ารีบคลาไคล ฯ

๏ ครานั้นอีปลีลาวขี้ข้อย จัดไม่น้อยการหึงผัวหากลัวไม่
ยกมือไหว้ว่าคุณนายอย่าตกใจ เป็นปีสังหยังใดก็เป็นกัน
ถึงเขาจะตบข้อยน้อยสักร้อยเปรี้ยง จนถึงซึ่งเพียงหัวหกหัน
จะอุตส่าห์กำหมัดสู้กัดฟัน เอามันจนให้สมใจนาย
นางสร้อยแก้วสาหัสจัดไม่น้อย ถอดแหวนก้อยออกรางวัลตามมั่นหมาย
เสร็จพลันจัดสรรค์แต่งร่างกาย ผันผายออกจากตำหนักมา
ครั้นถึงจึงขึ้นบนบันได เห็นสาวใช้หมอบเรียงอยู่เคียงหน้า
นางสงสัยไถ่ถามตามกิจจา ว่าเฮ้ยฮ้าหม่อมแฝงอยู่แห่งใด
สาวใช้บอกออกความตามวาที ว่าเทวียังหาตื่นนอนไม่
นางพึ่งให้คั่งแค้นเหลือใจ ตรงเข้าไปในที่ศรีไสยา
รวบวิสูตรรูดม่านลนลานแล เห็นแน่นางนอนเสนอหน้า
โมโหหึงโกรธขึ้งฉุนอุรา ตรงเข้าถีบนางมณฑาตกเตียงนอน
แล้วร้องด่าว่าอัปรีย์อีชาติชั่ว มาชิงผัวร่วมเรียงคู่เคียงหมอน
จะตบซ้ำให้ระยำเป็นบุกบอน หากเกรงว่าหม่อมนอนหลับอยู่นาน ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นจึงโฉมนางมณฑา
เห็นเมียหลวงจาบจ้วงเกินการ
ลุกขึ้นก้าหมัดกัดฟัน
เป็นไรเป็นกันในวันนี้
นางสร้อยแก้วฉุนโกรธกระโดดตบ
ทั้งสองนางต่างหันประจัญบาน
อีปลีวิ่งเข้ากันกาง
แกว่งนมยานพัดหัวไม่กลัวใคร
หม่อมเถ้าแก่คุณท้าวชาววัง
ลุกขึ้นวิ่งกลับกลิ้งล้มเลเพ
นางมณฑาร้องด่าว่าอีปลี
ไม่คู่ควรลวนลามทำปามมา

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายผัว
กำลังหลับกลับตื่นพลิกพันกาย
เข้ากันกางชวางไว้แล้วร้องห้าม
เกิดตบต่อยย่อยยับอัปรา
นางสร้อยแก้วกรั้วโกรธพิโรธจิต
ขัดแค้นหนักหน่วงดวงฤดี
ว่าน้อยหรือคะหม่อมเป็นจอมเจ้า
ได้เมียงามหลงรักหนักในใจ
งามจริงยิ่งกว่านางในมนุษย์
ต้องงวยงงหลงกลเป็นผลทิน
ตื่นนิทราหวาดสะดุ้งอยู่พุ้งซ่าน
เยาวมาลย์ขัดแค้นแสนทวี
กูบ่ยั้นตอกหวาอีบ้าจี้
หอนดีดีมันมาทำระยำพาล
มณฑาหลบแต่คงเข้าแฝงม่าน
ข่าวพุ้งซ่านจนดังทั้งวังใน
ติดผ้าถุงรุ่งร่างล้มโถล
ว่าไรนางมณฑาช้าช้อยเอ
เสียงอึงดังโดนกันหัวหันเห
จนกระดองปูทะเลพลัดออกมา
การอะไรไยมีอีข้า
กูจะทูลภัสดาเมียนหลังลาย ฯ

๏ เมามัวถอดหมอนนอนจนสาย
ผันผายจากที่ศรีไสยา
ว่าทำความอึงใหญ่ให้ขายหน้า
ไม่ควรมาเกิดเข็ญถึงเช่นนี้
พี่ผัวกล่าวราวกับพิษไห้จุดจี้
นางเทวีจึงตอบถ้อยคำไป
เป็นจอมลาวครองเวียงเมืองเชียงใหม่
ดังนางไกรลาสลอยลงมาดิน
ไม่พักฉุดก็ได้ชมสมถวิล
มิรู้สิ้นจิตจางห่างกันไป

08/06/2565

ตั้งแต่นี้ต้องเป็นที่ตัดรอน ถึงเทวามาวอนไม่ดีใหม่
นี่หรือหม่อมมณฑายอดยาใจ ผินหน้ามาจะตบให้ยับระยำ ฯ

๏ ครานั้นอีปลีลาวขี้ข้า ฟังนายร้องด่าพิไรร่ำ
ตบมือเปาะร้องเยาะว่ากรรมกรรม ครั้งนี้ไม่รู้ที่จะทำเป็นอย่างไร
เจ้าพลายว่าฮ้าเฮ้ยมึงอีปลี อย่าพาทีจาบจ้วงล่วงเกินใหญ่
เจ้าต่อเจ้าเขาทะเลาะกันเหมาะใจ มึงลงไปเสียให้พ้นอีคนพาล ฯ

๏ ครานั้นนางสร้อยแก้วนารี ฟังสามีเคืองขุ่นงุ่นง่าน
นางตอบว่าขี้ข้าฉันคนพาล ใช่กลการของหม่อมดอกอย่าพาที
รักเมียเสียญาติขาดลูก เฝ้าพันผูกอยู่กับเมียจนเสียศรี
มันงามหน้าแล้วหม่อมขาครานี้ ต้องตบตีอีแพศยาให้สาใจ ฯ

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายเพชร ครั้นฟังเสร็จร้อนใจดังไฟไหม้
ยืนนึกตรึกตรองทำนองใน ด้วยรักใคร่นวลน้องทั้งสองรา
คิดแล้วกล่าวความห้ามไปพลัน อย่าโศกศัลย์เลยสองศรีฟังพี่ว่า
ค่อยปรองดองเหมือนพี่น้องกันสองรา ฟังวาจาเถิดนะนางอย่าหมางใจ ฯ

๏ ครานั้นนางสร้อยแก้วจินดา ความโกรธาใจนางหาสร่างไม่
แค้นขัดสะบัดหน้าแล้วคลาไคล ลงบันไดกับอีปลีรีบลีลา
ครั้นถึงยังซึ่งตำหนักนาง ไม่เว้นว่างความร้อนผ่อนสุขา
กลุ้มใจให้แค้นขัดถึงภัสดา แต่นั้นมาทรามวัยอาลัยลาญ ฯ

๏ ครานั้นจึงโฉมมณฑาทอง เศร้าหมองเคืองขุ่นงุ่นง่าน
หม่อมเมียหลวงจ้วงจาบหยาบเกินการ ตรงเข้าพาลตบต่อยอร่อยใจ
เจ็บจิตต้องคิดจำแก้แค้น ทดแทนตอบมันให้จงได้
หม่อมผัวช่างดูเล่นทำเย็นใจ ปล่อยให้เมียทำระยำยับ

08/06/2565

แต่เท่านี้นิดหน่อยน้อยไปหรือ
ถ้าขืนอยู่ตัวกูระยำยับ
จำจะลอบไปหามารดร
คิดพลางแล้วทางจรลี
พอพลบค่ำย่ำเย็นลงรอนรอน
นางรีบรัดจัดแจงแต่งกายา
ค่อยลอบออกมานอกพ้นประตู
หลีกลัดตัดบ่าพนาลัย
ทรามวัยตรงเข้าไปห่าแม่เจ้า
เรื่องเมียหลวงหวงหึงตะบึงตะบอน
นางเล่าความตามนุสนธิ์แต่ต้นมา
ไม่รู้ที่จะผ่อนผันฉันใดดี

๏ ครานั้นนางประทุมมารดา
แม้นไม่แก้แค้นแทนมันให้ทันการ
หมื่นพิชัยว่าเจ็บใจจริงนาเจ้า
จำจะต้องทดแทนที่แค้นเคือง
ยังมีครูผู้ชาญชื่อหนานขะจง
ทำเสน่ห์เล่ห์กลดีพ้นใจ
ต้องไปหาให้ช่วยไขแก้
แม้นสมตามที่ความเจตนา
คิดพลางทางเรียกคนสนิท
ว่าเร็วราอย่าช้ารีบไปพลัน
นานมันคงลงมือเอาพร้าสับ
แค้นคับฉุนใจให้ทวี
กล่าวสุนทรบอกความให้ถ้วนถี่
เข้าสู่ที่ห้องในเคยไสยา
ทินกรลับไม้ลงชายป่า
ชวนสาวใช้ลีลาจากวังใน
ผู้คนจะรู้ก็หาไม่
ถึงชายไม้บ้านช่องของบิดร
บอกเล่าแล้วทอดฤทัยถอน
ลูกยังนอนมันเข้ารบต่อยตบตี
แล้วโศกาอยู่ในห้องหม่นหมองศรี
ครั้งนี้ลูกต้องยับอัประมาณ ฯ

พึ่งลูกว่าร้อนใจดังไฟผลาญ
ชนชาวบ้านจะลือข่าวฉาวทั้งเมือง
เคราะห์ของเรายังไม่หมดปลดเปลื้อง
อย่าให้เรื่องที่เรากล่าวนั้นฉาวไป
อยู่ชายดงริมเวียงเชียงใหม่
แต่ก่อนได้เคยเรียนครูร่ำรู้มา
คงผันแปรตามวิธีดีหนักหนา
ทั้งเงินทองเสื้อผ้าจะให้บั้น
มาใกล้ชิดแล้ววิงวอนพูดผ่อนผัน
เชิญท่านหนานขะจงรีบตรงมา

08/06/2565

บ่าวไพร่ฟังนายไม่ช้าที
วิ่งเหย่าเหย่าเข้าดงตัดตรงมา
ครั้นถึงจึงนั่งยองยองไหว้
บัดนี้เกิดมีเหตุสำคัญ
จะประสงค์สิ่งใดก็ไม่รู้
คงจะได้รางวัลทันเวลา

๏ ครานั้นจึงเจ้าหนานขะจง
จะเท็จจริงหรือสิ่งซึ่งพาที
คิดพลางทางนั่งตรึกตรา
ตามตำรับนับเห็นเป็นจริงใจ
ว่าพลางแล้วทางแต่งตัว
หัวโหงพรายร้ายกลัวศักดาสิ
เห็นฤกษ์งามจับย่ามตะพายบ่า
งุ่มง่ามเดินตามเข้าเชิงดั้น
พวกลาวงุ่มง่ามเดินนำหน้า
หนานขะจงก็ตรงรีบเข้าไป

๏ ครานั้นจึงท่านหมื่นพิชัย
ว่าเราหาท่านมาเวลานี้
แล้วทั้งสองผัวเมียก็พูดจา
จนสิ้นข้อต่อคำไม่ร่ำไร
แม้นสมหวังดังปลงจำนงจิต
ท่านต้องการสิ่งไรบอกไปพลัน

จรลีรีบออกนอกเคหา
ถึงบ้านเข้าหาบักหนานพลัน
หนานจงได้กรุณาเมตตาฉัน
ตัวของท่านหมื่นพิชัยใช้ให้มา
ให้เชิญสูเร็วไวรีบไปหา
ท่านบอกข้าให้มาในราตรี ฯ
งวยงงสงสัยไม่รู้ที่
อย่างไรนี่ตัวเราบ่เข้าใจ
จับยามสามตาไม่ช้าได้
ตอบว่าข้าจะไปไม่ช้าที
หวีหัวสวยสมห่มผ้าสี
เอาใส่ย่ามทันทีมีครบครัน
ลงบันไดเคหาแล้วผายผัน
ไม่ช้าพลันถึงบ้านหมื่นพิชัย
ขึ้นบนเคหาไม่ช้าได้
พูดจาปราศรัยตามไมตรี ฯ
ปราศรัยตามกระบวนเป็นถ้วน
ธุระมีดอกจะเล่าให้เข้าใจ
เล่าความตามมาไม่ช้าได้
จึงต้องไปกล่าวหาท่านมาพลัน
จะรางวัลท่านดังคิดตามหมายมั่น
จะให้มั่นตามที่มีเจตนา ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นจึงท่านหนานขะจง เห็นแน่ตรงดังคำที่ร่ำว่า
ยิ้มพลางแล้วทางตอบวาจา ว่าตัวข้ารับได้ไม่เป็นไร
อย่าพักพ้อต่อให้ยิ่งกว่าสิ่งนี้ ก็ควรที่จะสนองรับรองได้
อันสิ่งของต้องประสงค์จำนงใจ หมูเป็ดไก่ยำพล่าสุราบาน
ธูปเทียนข้าวตอกดอกมาลา จงหามาเร็วไวดังไขขาน
เป็ดไก่ให้โละใส่โต๊ะพาน อย่าช้านานจะได้ทำบัตรพลี ฯ

๏ ครานั้นข้างท่านหมื่นพิชัย สำราญใจปรีดิ์เปรมเกษมศรี
ฟังหนานขะจงตกลงตามวาที ยินดีด้วยสมอารมณ์ปอง
ยิ้มพลางทางสั่งบ่าวข้า เร็วราจัดแจงหาสิ่งของ
ให้สำเร็จเสร็จความตามทำนอง ที่ตรึกตรองสมถวิลจินตนา ฯ

๏ ครานั้นพวกลาวบ่าวไพร่ วิ่งไขว่มุ่งตรงลงเคหา
จัดแจงแต่งของมาเร็วรา ยำพล่าพร้อมกันทันที
ทั้งข้าวดอกดอกไม้หลายอย่าง ของต่างต่างจัดแจงแต่งตามที่
ต่างแบกหามตามกันมาทันที ตั้งวางกลางที่นอกซานพลัน ฯ

๏ ครานั้นหนานขะจงองอาจ ไม่ขยาดกลัวภัยตั้งใจมั่น
จุดเทียนธูปปั้นรูปโหงพรายพลัน จัดสรรค์เครื่องอานทั้งว่านยา
เสร็จสรรพแล้วกลับกล่าวอัญเชิญ เทพเจ้าเนาเนินทุกเหลี่ยมผา
ทั้งอารักษ์หลักเมืองเรืองฤทธา พากันมารับสังเวยแล้วเลยไป
ครั้นเสร็จสรรพแล้วกลับอัญเชิญผี เลือกล้วนที่องอาจปีศาจใหญ่
เสกแล้วเสกเล่าเป่าเวทไป เรียกมาให้พร้อมพรั่งดังวิชา
เดชะพระเวทวิเศษสุด กำเริบรุดแรงเดชพระคาถา
ปีศาจร้ายร้อนกายเต็มประดา ต่างตนซนมาด้วยทันที

08/06/2565

สำแดงเดชต่างเพศต่างภาษา แลบลิ้นปลิ้นตาเสียงอึงมี่
เฮโลโห่ลั่นพระธรณี ขนถึงซึ่งที่หน้านขะจง
พากันทั้งสิ้นกินเครื่องเซ่น ผู้คนเห็นแปลกจิตพิศวง
ต่างคนกลัวจนตัวให้งวยงง หน้านขะจงสั่งความไปตามการ
ว่าตัวเราจะเข้าสู่พิธี วันนี้ฤกษ์งามตามสถาน
จงช่วยกันให้ทันสำเร็จการ สุราบานเครื่องตั้งจะสังเวย
พวกบิศาจแรงร้ายทั้งนายไพร่ ตั้งใจร้องว่ายะเอาวะเหวย
คงสมโจคอกหนาอย่าละเลย แล้วผีพรายต่างเสวยเหล้าเมามาย
พอเสร็จสรรพหน้านขับพวกผีสาง ตามทางไสยศาสตร์ที่มาดหมาย
แล้วเสกเป่าลนเอาน้ำมันพราย ประสมผงลงละลายเป็นยาทา
แล้วจัดแจงแต่งสรรค์ปั้นรูป ให้กอดจูบกันเคียงเธอเสนอหน้า
เอาใบรักชักเป็นยันต์มิทันช้า หุ้มห่อกายาทั้งสองคน
ให้เอาไปฝังไว้เมื่อใกล้แจ้ง ยังสามแพร่งหนทางหว่างถนน
เมื่อจะไปให้ตรวจดูผู้คน อย่าให้ใครแปลกปนมาลอบดู
แล้วพันเทียนชัยส่งให้นาง กำชับพลางให้จุดไว้ในที่อยู่
เมื่อจุดไฟให้ระลึกนึกถึงครู ผัวมาสู่เสร็จสรรพกี่ดับพลัน ฯ

๏ ครานั้นโฉมงามมณฑาทอง คลายหมองมลทินสิ้นโศกศัลย์
รับเทียนชัยไม่ช้ากราบลาพลัน ชวนสาวใช้พากันเข้าวังใน ฯ

๏ ครั้นถึงยังชิ่งห้องตำหนัก พร้อมพรักสาวสาวพวกบ่าวไพร่
ไม่รู้กลว่านางไปหนใด ไม่พะวงสงสัยทุกนารี
ครั้นเวลามืดค่ำย่ำยาม โฉมงามมณฑาทองผ่องศรี
นางเยื้องย่องเข้าห้องพลันทันที แล้วโฉมนาฯนารีจุดเทียนชัย

08/06/2565

ภาวนาควถาหนานขะจง
ได้เวลายามกว่าไม่เห็นใคร

๏ จะกล่าวฝ่ายโฉมเจ้าพลายเพชรนั้น
เป็นทุกข์ใจด้วยอรไททั้งสองรา
เราจะคิดผ่อนผันฉันใด
มาปลงใจให้เทวีเจ้าดีกัน
แต่พอนงนุชจุดเทียนชัย
เวลานั้นเสือมมนตร์พันทวี
ต้องเวทลาวทำระยำยับ
เสียวซาบปลาบใจในอุรา
หวนอาลัยยั้งใจไม่หยุดหย่อน
เวทมนตร์ป้องกันดนก็มากมี
รีบรัดจัดแจงตกแต่งกาย
ความก้าดัดลัดฉนวนรีบด่วนมา
ค่อยเหยียบย่องเห็นห้องเยาวมาลย์
แม่งามงอนเจ้านอนหรืออย่างไร
คิดพลางทางเคาะบานประตู
นิ่งอยู่ไยน้องไม่รีบออกมา

๏ ครานั้นนวลนางมณฑา
ตับเทียนชัยที่จุดไว้ทันที
ดูดินบ้านนี้ใครหนอ
ตัวพี่เองแหละฟ้าแผ่แม่มณฑา
จนเคลิ้มองค์ลงจวนจะหลับไหล
เอะผิดใจแล้วสวมียังมิมา ฯ

โศกศัลย์อยู่ด้วยรักเป็นหนักหนา
ด่าว่าโกรธขึ้งหึงหวงกัน
ให้ครองใจสองร่วมภิรมย์ขวัญ
นั่งผ่อนผันตรึกตราในราตรี
ถึงชื่อตัวมั่วใจให้หมองศรี
ไม่มีสิ่งอันใดจะพึงพา
จิตกลับหวนเหเสน่หา
คิดถึงเจ้ามณฑายอดนารี
ต้องรีบร้อนไปประโลมนางโฉมศรี
ไม่เป็นที่ระลึกถึงเหมือนตรึงตรา
ผันผายเดินพลางจากข้างหน้า
ถึงห้องแก้วแววตาด้วยทันใด
บิดบานทวาราหาเบิดไม่
ทำไฉนจะแจ้งซึ่งกิจจา
ว่าโฉมตรูเบิดเถิดพี่มาหา
เจ้านอนแล้วหรือแก้วตายอดนารี ฯ
พังผัวมาถึงห้องหายหมองศรี
แล้วเทวีเจ้าแกล้งเชิญขา
มาพูดจ้อส่งสำเนียงเสียงเรียกหา
อนิจจาแปลกพี่ไปหรือไรนาง ฯ

08/06/2565

๏ อ้อหม่อมพลายหรือเจ้าขามาถึงนี่ ไม่เป็นที่ขัดข้องให้หมองหมาง
หน่อยเมียหลวงจะมาหวงหึงไม่วาง จะตบเล่นเช่นอย่างกับช่วยมา
แล้วเสแสร้งแกล้งว่าน่าอดสู นางเบิดประตูแลพบทำหลบหน้า
ด้อนให้มิได้จำนรรจา แล้วมารยาเสแสร้งแกล้งพาที
หม่อมปล่อยให้เมียหลวงมาหวงหึง จนอื้ออึงทั้งเวียงชัยให้บัดสี
ตัวของน้องจึงต้องถูกตบตี หม่อมเห็นดีแล้วหรือไรไม่ห้ามปราม ฯ

๏ ครานั้นพลายเพชรครั้นได้ฟัง ด้วยกำลังหลงใหลไม่ไล่ถาม
นางว่าไรก็ช่างนึกฟังความ ชมว่าเหมาะเพราะงามทุกอย่างไป
พลางสำรวลชวนนางย่างย่อง เข้าในห้องนิทราไม่ช้าได้
ลูบต้องประคองโฉมประโลมใจ เหมือนอย่างได้ดอกฟ้าลงมาชม ฯ

๏ ครานั้นจึงโฉมนางมณฑา พังผัวว่ากล่าวความเห็นงามสม
รู้ทำนองว่าต้องซึ่งอาคม สำราญรมย์ดังได้ดวงมณี
พอเห็นผัวเพลินชมภิรมยา นางได้ท่าแล้วถามไปตามที
ว่าหม่อมขาหม่อมมาในคืนนี้ น้องเป็นที่สงสัยในวิญญาณ์
อันสร้อยแก้วเมียหม่อมจอมนาง รูปร่างผิวพักตร์งามหนักหนา
ชื่นจิตทั้งจริตกิริยา หม่อมรักใครมากกว่าบอกไปพลัน ฯ

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลาย พังภิปรายกลับคิดจิตกระสัน
ความอาลัยให้คิดจิตผูกพัน แล้วผ่อนผันตอบความให้งามใจ
อนิจจาแก้วตามาซักถาม โฉมงามโฉมามิคิดมิดวิสัย
พี่รักเจ้าเท่าเทียมชีวาลัย จึงหวังใจจะมาชิดสนิทนอน
นวลนางสร้อยแก้วเป็นเมียเก่า ไม่รักเท่าขุมพวงดวงสมร
มาที่นี่เถิดพี่จะพึ่งพ่อน พะงางอนแม่อย่าเผ้าสร้อยเศร้าใจ

08/06/2565

ว่าพลางแล้วทางประคองนาง ขึ้นวางบนตักด้วยรักใคร่
โลมลูบจุมพิตติดต้องใจ เลยพากันหลับไปในไสยา ฯ

๏ ครานั้นสาวใช้คนสนิท พออาทิตย์ส่องสว่างกระจ่างหล้า
งามชื่นเจ้าตื่นจากนิทรา ล้างหน้าหวีหัวแต่งตัวพลัน
ทราบข่าวว่าเจ้านางมณฑา นิทรากับหม่อมพลายในห้องนั้น
ดีใจในจิตคิดผูกพัน จะผายผันไปบอกนายเอาหน้าตา
คิดพลางนางตรงลงจากที่ เร็วรี่ลัดด่วนฉนวนหน้า
ครั้นถึงจึงเข้าเฝ้านางพระยา ว่าหม่อมนิทราอยู่กับนางที่ข้างใน
กระหม่อมฉันเปิดม่านมองดู เห็นนอนอยู่กับมณฑาน่ารักใคร่
นี่หม่อมแม่จะผันแปรเป็นอย่างไร หรือนิ่งไว้ให้ภัยมาบีฑา ฯ

๏ ครานั้นสร้อยแก้วครั้นได้ฟัง แค้นคั่งเดือดใจให้โทสา
ทะลึ่งแล่นจากแท่นที่ไสยา เรียกอีปลีขี้ข้าด้วยทันใด
เร็วหวาอย่าช้าเลยตัวมึง ไปช่วยกันหึงให้ยกใหญ่
ต่อยตบให้สลบซบลงไป หม่อมว่าไรกูไม่พักกลัวเกรง ฯ

๏ ครานั้นอีปลีขี้ข้า ฟังนายว่าขัดเขมนออกเต้นเหยง
ว่าหึงกันเอามันให้สิ้นเพลง นายสั่งแล้วไม่เกรงผู้ใดมี
หยักรั้งตั้งท่าผ้าคาดนม จุกยามากปากอมหมากเต็มที่
ออกนำหน้าพานายจรลี มาถึงที่ปรางค์ทองเข้าห้องใน
สร้อยแก้วพัดกันนั่งบนเตียง ดังเปรี้ยงเสียงสนั่นหวั่นไหว
เจ้าพลายตระหนกตกใจ หวั่นไหวพลิกฟื้นตื่นนิทรา
ลืมเนตรมองเขม้นเห็นเมียหลวง ช่างจาบจ้วงเสียกระไรจนเกินหน้า
ด้วยเวทมนตร์เข้าดลในกายา แค้นใจอยากใคร่ฆ่าให้บรรลัย

08/06/2565

กระทืบบาทร้องตวาดเสียงดัง จะเลี้ยงไว้ในวังอย่างไรได้
น้อยไปหรือข่มเหงไม่เกรงใจ มึงทำให้ยากแค้นแสนทวี
ชะเช้ยเหวยอีโขลนจ่า เร่งรีบรุดฉุดคร่าไปจากที่
ไสหัวจากวังครั้งนี้ จะเลี้ยงไว้ในบุรีไม่ต้องการ
แม้นขืนอยู่สู้กรรมระยำยับ กูจะให้ไพร่จับไปประหาร
ชักฟ้าฟื้นออกยืนโดดทะยาน กูจะผลาญชีวันให้บรรลัย ฯ

๏ ครานั้นพวกเหล่าท้าวนาง ออกผลุนผลันกั้นกางไม่ช้าได้
ต่างคนร้องห้ามไม่ขามใจ วอนไหว้ขอชีวาอย่าฆ่าฟัน ฯ

๏ ครานั้นโขลนจ่าทุกหน้าที่ ฟังคดีรีบร้อนไม่ผ่อนผัน
อุตลุดเข้าฉุดพัลวัน ยื้อคร่านางนั้นรีบไคลคลา
ครั้นถึงยังซึ่งตำหนัก บอกงามพักตร์ผู้ยอดเสน่หา
ว่ามีรับสั่งให้จากวังเร็วรา ขืนอยู่ช้าแล้วชีวันต้องบรรลัย ฯ

๏ ครานั้นนางสร้อยแก้วกัลยา โศกาขุ่นข้องหมองไหม้
ไม่รู้ที่จะผ่อนผันฉันใด ครั้นไม่ไปก็คงจะมรณา
นางร้อนโรคโศกรักไม่พักผ่อน ปิ้มจะค่อนม้วยชีวังสิ้นสังขาร์
ครั้งนี้ต้องวิตกเจียวอกอา จะตรึกตราแก้ไขฉันใดดี
น้อยหรือนี่อีศัตรูงูพิษ มันช่างคิดเบียนเบียดเสียดสี
หม่อมผัวงงหลงกลอีคนดี จะเข่นฆ่าชีวีมรณา
เรามานะความสัตย์ต้องกัดฟัน บากบั่นไปให้พ้นเขาเข่นฆ่า
เราไม่มีพี่น้องญาติกา จะพึ่งพาพักผ่อนแก้ร้อนใจ
นางรีบรัดจัดแจงเข้าของ เตรียมเงินทองแล้วยัดใส่ถุงได้
ค่ำวันนี้จะลี้หลบหนีไป ให้พ้นภัยตามกรรมที่ทำมา ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๖๗

สามเณรมาลัยกรองพานางสร้อยแก้วจันตาหนีไปเมืองลำพูน

๏ ครานั้นเจ้าพลายมาลัยกรอง ลูกของน้องสร้อยแก้วนั้นเป็นบ้า
ตามารดรเที่ยวสัญจรในพารา หวังเสาะหาพระเวทวิเศษดี
พบอาจารย์เป็นสมภารลาวเวียง เห็นพอเพียงการพระเวทวิเศษศรี
เข้าศึกษาวิชามาหลายปี ของดีดีเรียนรู้ต่อครูบา
หายตัวล่องหนทนอาวุธ ฤทธิรุทรด้วยเดชเวทคาถา
พากเพียรเรียนจำรำสือชา บวชตัวมาเป็นเณรหลายปีนาน
วันหนึ่งคิดถึงสร้อยแก้วบ้า รู้ว่าเป็นเมียท้าวเจ้าสถาน
เขม่นเนตรอยู่ไม่ห่ายวายรำคาญ ไม่แจ้งการว่าเหตุภัยอย่างไรกัน
เอะวันนี้วิปริตผิดประหลาด เราแคล้วคลาดมาไกลถึงไพรสัณฑ์
จะอย่างไรไม่แจ้งแห่งสำคัญ ต้องผ่อนผันตรองความไปตามการ
คิดพลางจับยามสามตา ตามตำราแน่ประจักษ์เป็นหลักฐาน
รู้แจ้งใจในตำราของอาจารย์ ก็แจ้งการว่าบ้าเกิดราคี
จำเราต้องเข้าไปถามข่าว เรื่องราวเป็นไฉนอย่างไรนี่
คิดพลางทางเณรแต่งอินทรีย์ ลงกุฎีรีบร้อนไม่นอนใจ
ลัดดงมุ่งตรงเข้ามาเวียง สุริย์ฉายบ่ายเบี่ยงถึงเชียงใหม่
ตรงเข้ายังในวังพลันทันใด คลาไคลถึงตำหนักนางงามงอน
แลเห็นหม่อมบ้าโศกาลัย เอะอย่างไรโศกศัลย์ไม่ผันผ่อน
เจ้าเณรถามความไปด้วยใจร้อน ไยอาวรณ์สร้อยเศร้าง่วงเหงาใจ ฯ

08/06/2565

๏ คราน้ันจึงสร้อยแก้วกัลยา
ที่เศร้าสร้อยค่อยเบาบรรเทาใจ
ตั้งแต่ต้นจนถึงซึ่งต้องขับ
ลูกหลานช่วยด้วยพาบ่าไปพลัน
เจ้าเณรพลายครั้นได้ฟังความ
คิดจะเข้าเผ้าถามความในใจ
โบราณว่าช้าช้าไว้ที่ก่อน
จำจะพาบ่าเราเข้าทงคาน
คิดพลางทางชวนด่วนรีบร้อน
พอพลบค่ำย่ำแสงพระสุรีย์
เจ้าเณรน้อยลีลาศยาตรา
บอกกล่าวเล่าให้ครผ้อาจารย์

๏ คราน้ันท่านอาจารย์สมภารลาว
เอะผิดที่ไม่เห็นมีแต่ก่อนมา
รู้เท่าเข้าใจในท่าที
การครั้งนี้คงเป็นที่ให้ลุกลาม
ตัวสีกาคราน้ียังเคราะห์ร้าย
นี่หากว่าเทวาดลบันดาล

๏ คราน้ันจึงนวลนางสร้อยแก้ว
กราบบาทาขรัวตาผู้ชาญชัย
ลูกครั้งนี้ได้มีเวรกรรม
จำเพาะเคราะห์ร้ายเมื่อปลายปี
แลเห็นหลานยามาปราศรัย
นางร้องไห้แล้วโฉมงามเล่าความพลัน
บ่าเจียนลับชีวาต้องอาสัญ
ให้พ้นจากเขตสันเชียงใหม่ไป
ไม่ครั่นครามเดชาโกรธาใหญ่
แล้วนึกไม่เกี่ยวข้องจะพ้องพาน
ค่อยผันผ่อนว่ากล่าวอย่าร้าวฉาน
จากสถานประเทศเขตบุรี
กับอีปลีหนีจรจากกรุงศรี
ถึงกุฎีพักร้อนผ่อนสำราญ
พาหม่อมบ่าเข้าไปในสถาน
แจ้งการตั้งแต่ต้นจนปลายมา ฯ

ได้ฟังกล่าวสงสัยใจหนักหนา
แล้วตรึกตราดูเหตุสังเกตความ
ว่าชายมีเมียสองน้ันต้องห้าม
ต้องทำตามตำราของอาจารย์
เจียนฉิบหายย่อยยับดับสังขาร
จึงได้พานพบเราค่อยเบาใจ ฯ
ผ่องแผ้วคลายทุกข์เป็นสุขใส
ที่หมองไหม้อารมณ์ค่อยสมประดี
ต้องจำจากบุรีถิ่นที่
มิรู้ที่จะผ่อนผันฉันใด ฯ

08/06/2565

๏ สมภารพั้งเลยนั่งหัวเราะร่า
ครั้งนั้นมีเหตุเภทภัย
บ่อยู่ตัวผัวเจ้าเร้าหยังสั้น
คิดพลางแล้วทางท่านชรัวตา
อย่าช้าจงพานางรีบจร
พอพลบค่ำย่ำแสงอโณทัย
จุดธูปเทียนพลันหรรษา
แจ้งจริงสิ่งสัญชัดอาการ
อ่อนี่อีเจ้ากรรมมันทำกล
บั้นรูปชั่วผิงแล้วตรึงตรา
ต้องแก้ไขอย่าได้รีรอ
พอเสร็จพลางทางท่านวิลาวเวียง
ได้ยินเสียงนาฬิกาตีห้าที
ร้องโวยวาเรียกหาศิษย์ทันใด
รุ่งแจ้งแสงสีทินกร
กูจะเอาหม้อกัญชาป่าซี่โครง
สานุศิษย์ฟังกิจท่านชรัวตา
หยิบย่ามบาตรยาตรากับอาจารย์
เที่ยวบิณฑบาตยาตราตามหน้าวัง
ครั้นสายแสงสุริยาไม่ช้าที

๏ พอฉันเช้าเสร็จพลันมิทันนาน
ออกนั่งหน้าหอฉันทันใด
ว่าสีกาหยังบ่อยู่สิ่งใดไม่
กลในย่อมมีเจียวสีกา
คำวันนี้จะเบิ่งให้เห็นหน้า
ร้องว่าบักจั่วกลัวอันใด
ไปบ่อนเหนื่อยนอนให้หลับไหล
สมภารใหญ่เข้าห้องกุฏีนาน
ภาวนาทางธรรมกรรมฐาน
ด้วยชาญพระเวทเดชศักดา
เวทมนตร์ยาแฝดแพศยา
ผังไว้ในบ้าช้าวัดท้ายเวียง
ตีอ้ายหมอยาแฝดสักแปดเสี่ยง
ขนบนเคียงผ่อนกายสบายเจ
รีบรีดรองผ้าหาช้าไม่
เฮ้ยอ้ายไปกับอ้ายปาบ้าลำโพง
มุดหัวนอนจนสายอ้ายตายโหง
ตะวันโด่งแล้วยังนอนผ่อนสำราญ
ตื่นขึ้นมาหาวาดสะดุ้งพุ่งซ่าน
รีบลนลานมุ่งตรงลงกุฏี
ตลอดทั้งถนนย่านวิถี
กลับกุฏีอาจารย์สำราญใจ ฯ

ท่านสมภารไม่รอราอยู่ช้าได้
ร้องเรียกเณรมาลัยนั่นเข้ามา

08/06/2565

บอกความตามที่มีรูปรอย
ว่าเมียน้อยของบ้าเจ้าเขาทำยา
มันผังไว้ในวัดท้ายเวียง
กูบอกแจ้งสามแพร่งเป็นสำคัญ
เราก็จากเวียงเชียงใหม่แล้ว
ถึงผู้ใดใครทำจะย่ำยี
รูปขอถามความครั้งนี้เจียวสีกา
อีเมียน้อยสอพลอถ่อการ
โบราณว่าถ้าหนามยอกตรง
ต้องแก้แค้นแทนทำให้หนำใจ

๏ คราน้นจึงโฉมนางสร้อยแก้ว
วันทาขรัวตาในทันที
แล้วบอกว่าข้าแต่พระคุณเจ้า
ถึงทุกข์ยากก็ไม่จากภัสดา
สมภารว่าช้าก่อนอย่าร้อนจิต
ครั้งนี้สีกายังเคราะห์ร้าย
การครั้งนี้เห็นมิพอจะเป็นไร
ต่อสำเร็จเสร็จเคราะห์เห็นเหมาะครัน

๏ คราน้นสร้อยแก้วได้ฟังว่า
ยาตราลาออกนอกกุฎี
สร้อยเศร้าเผ้าตรอมผอมซูบ
คิดถึงผัวตัวไกลมิได้จาง
ไม่กล่าวถ้อยเดือดดุมุสา
ตรึงตราบั้นรูปกอดจูบกัน
ทางเฉียงเหนือไปในไพรสัณฑ์
จะผ่อนผันแก้ไขให้ได้ที
ผ่องแผ้วสิ้นทุกข์เป็นสุขี
ราคีก็ไม่พ้องสิ่งใดพาน
จงพูดจาให้ประจักษ์เป็นหลักฐาน
คิดอ่านข่มเหงไม่เกรงใจ
เอาหนามมันนั้นบ่งจึงจะได้
ถ้าหาไม่แล้วสีกาจะราคี ฯ

พังแล้วมัวหมองไม่ผ่องศรี
เล่าคดีให้ฟังแต่หลังมา
ช่วยโปรดเกล้าแก้ไขให้หนักหนา
ม้วยชีวามิให้ต้องเป็นสองชาย
รูปคิดตรองการประมาณหลาย
ถึงแก้ให้ก็ดงตายในเจ็ดวัน
งดใจไว้ก่อนคิดผ่อนผัน
จึงช่วยกันแก้ไขเป็นไรมี ฯ

เศร้าอุราขุ่นข้องหม่นหมองศรี
เข้าสู่ที่ห้องพักสำนักนาง
ผิดรูปด้วยต้องจิตหมองหมาง
ลงสารนางหวนให้อาลัยลาญ ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นจึงท่านอุปฮาด
เป็นบิดาสร้อยแก้วนงคราญ
ทั้งสองได้ครองเมืองลำพูน
ทั้งสองเจ้าลาวซื่อถือสัจจา
ขึ้นกับเวียงเชียงใหม่มาช้านาน
ครั้นทราบเรื่องว่าเจ้าเมืองเชียงใหม่นั้น
ว่าสร้อยแก้วต้องขับอัปลักษณ์
ต้องลำบากยากแค้นแสนทวี
ทำบาปสังหยังใดไฉนดี
เสียแรงเราฝากฝังด้วยหวังเจ
ถึงกระไรบอกเล่าเราสักหน่อย
ทำเล่นเช่นนี้เห็นดีครัน
ครงนดละจะได้เห็น
ไม่เกรงใครดอกอย่าไว้ผีมือดี

สามารถฤทธากล้าหาญ
เยาวมาลย์แก่นจันทน์นั้นมารดา
ไม่เสื่อมสูญลาวงศ์สืบพงศา
เป็นบิดรมารดาสร้อยแก้วนั้น
สำราญปรีดิ์เปรมเกษมสันต์
ป่วนปั่นอารมณ์ไม่สมประดี
ลูกรักเราต้องไปอยู่ไพรศรี
โอ้บุตรีเกิดเข็ญเป็นอย่างไร
ครั้งนี้อาเพศเกิดเหตุใหญ่
ช่างทำได้ไม่เกรงข่มเหงกัน
ก็ไม่น้อยน้ำจิตคิดโศกศัลย์
เหมือนดังพ่อแม่มันนั้นไม่มี
กูก็เป็นเชื้อทหารชาญชัยศรี
เราก็มีวิทยาเรียนอาจารย์ ฯ

๏ ครานั้นจึงโฉมนางแก่นจันทน์
ได้ฟังความโฉมงามเจ้าตรองการ
ลูกเราคราวนี้เป็นบ้าสัง
กรรมกรรมจะทำบาปสังดี
การครั้งนี้ถ้ามีภารธุระ
หม่อมเมียน้อยคงตะบอยสมคะเน
คิดพลางทางเอื้อนวาจา
ถึงอย่างไรก็เขาเป็นเจ้านาย

จอมขวัญหวาดสะดุ้งฟุ้งซ่าน
จะคิดอ่านฉันใดไฉนดี
ต้องจากวังเอ้กาเข้าป่าศรี
เหตุทั้งนี้ตัวกูบ่ฮู้เห
ลูกเราจะเชชนระหนระเห
หลงเล่ห์จึงขับให้อับอาย
ว่าท่านตาอย่าเพ่อฉุนวุ่นหลาย
ควรผันผายไปถามตามกิจจา

08/06/2565

เป็นไฉนจึงได้ไล่ขับ
ทูลขอโทษโปรดด้วยช่วยเมตตา

๏ ครานั้นจึงท่านอุปฮาด
เห็นจริงใจคิดได้มิช้านาน
ให้จัดแจงตกแต่งเรือแม่ปะ
ทูลแจ้งแห่งองค์ทรงธรรม์

๏ ครานั้นเสนาพระยาแมน
ถึงข้างนอกร้องบอกแสนเสนี
สิบห้าจำรีบนำแห่เสด็จ
อุปฮาดราชวงศ์อนงค์ใน

๏ ครานั้นพวกลาวบ่าวข้า
มาจัดเรือเหนือใต้ได้เสร็จดี
อุปฮาดอาจองทะนงจิต
เยื้องย่างชวนนวลนางแก่นจันทน์
แล้วขยับจับดาบกำซาบสาย
เคยรบรอต่อประจัญพันไพรี
แล้วปลุกเสกว่านยาด้วยอาคม
เสร็จพลางทางชวนนวลแก่นจันทน์
ขนานลาวฉาวโห่สนั่นลั่น
ตีกระเชียงฟังเสียงฮึกเฮฮา
พลบค่ำย่ำแสงทินกร
ครั้นเช้าตรู่สุริโยอโณทัย
ให้ต้องอับอายลาวบ่าวข้า
แม้นไม่พึ่งดังว่าจึงคิดการ ฯ

พึ่งนางนาฏแก่นจันทน์หล่อนบรรหาร
สั่งขนานลาวแมนแสนฉกรรจ์
ตัวกูจะเมื้อเมืองเชียงใหม่นั่น
เจ็ดวันจะกลับมาถึงธานี ฯ

ลุกเล่นเร็วพลันขมันขมี
ให้รีบจัดนาวีมาทันใด
ให้สิ้นเสร็จเร็วราอย่าช้าได้
จะเมื้อเวียงเชียงใหม่ในวันนี้ ฯ

พึ่งนายว่าทั้งมวลถ้วนถี่
ขุนเสนีทูลองค์พระทรงธรรม์
เชื่อฤทธิ์ของตัวไม่กลัวพรั่น
สอดทรงเครื่องลุวรรณทันที
ประจุพรายปรายศึกไม่นึกหนี
ผลาญชีวีคนตายเสียหลายพัน
ในอารมณ์จะชิงชัยไม่ไหวหวั่น
ผายผันรีบตรงลงนาวา
แล้วพากันถอยเรือออกจากท่า
เฮโลโห่มาสนั่นไป
พักนอนชายทางหว่างน้ำไหล
ก็เร่งให้ออกนาวาจากท่าพลัน

08/06/2565

พวกลาวพุงดำคร่ำคร่า
ออกแรงแข็งกล้าเอาบ่าต้น
พวกนางลาวนุ่งถุงพุงไม่ดำ
ที่ชอบใจแลไม่กระพริบตา
ถึงเวียงะเชียงใหม่ที่สุขา
ลาวที่มาผาสุกสนุกใจ

๏ ครานั้นอุปฮาดราชวงศ์
รีบตกแต่งกายพลันมิทันนาน
อุปฮาดกับนางนาฏแก่นจันทน์
ขุนนางลาวกราวกรูปีนหมู่มา
ครั้นถึงวังเข้ายังพระโรงราช
เชญชนนั่งยังแท่นแผ่นบรรจง

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายเพชร
เย้องย่างจากปรางค์ทองห้องสุวรรณ
เสนีนอบน้อมพร้อมสะพรั่ง
ตรัสถามราชการงานพารา
กับนวลนางแก่นจันทน์เมียรัก
จะมาง้อขอษมาให้การุญ
ด้วยเวทมนตร์คลจิตแรงฤทธิ์ขลัง
เลยขวยเขินเมินหน้าไม่พาที

๏ ครานั้นจึงท่านอุปฮาด
บังคมพลางทางถามข้อความไป
แก้ผ้ายกถ่อว่าบ่ยั้น
เหงื่อเป็นมันระลอกกระฉอกมา
แลเห็นค้ำถ่อผู้ชายบ้างชายหน้า
สามวันค้นคงคาตะบึงไป
ให้หยุดจอดทอดท่าหน้าเมืองใหญ่
นายไพร่พักร้อนผ่อนสำราญ ฯ

จะขึ้นเฝ้าท้าวคำรงราชฐาน
สวมเครื่องอานเสร็จพลันทันเวลา
ผายผันสวยกรากชั้นจากท่า
ล้วนบ่าวข้าอำมาตย์ญาติวงศ์
เห็นข้าบาทพร้อมพรั่งดังประสงค์
คอยเผ้าผาบาทบงสุพระทรงธรรม ฯ

สามโมงเสร็จแต่งกายรีบผายผัน
ทรงธรรม์ออกพระโรงรัตนา
จอมวังยิ่มสรวลสำรวลร่า
แล้วแลมาพบเจ้าเมืองลำพูน
คงประจักษ์ว่าเราก็ว้าวฉิวฉุน
เธอกลับขุ่นเคืองแค้นแสนทวี
ทั้งกำลังม้วหมองไม่ผ่องศรี
พระภูมีเกลียดชังไม่หวังใจ ฯ

องอาจฤทธิ์จะมีไหน
ว่าเกิดเหตุเภทภัยอย่างไรมี

08/06/2565

สร้อยแก้วลูกน้อยของข้อยนั้น
ขอพระองค์จงทรงเอื้อนวาที
นวลนางสร้อยแก้วลูกข้อยน้อย
เป็นไฉนไยต้องขับอัประมาณ

๏ คราน้นพลายเพชรตัวยง
ฉุนพิโรธโกรธแค้นแน่นในใจ
กลั้วข้อความลามยุ่งถึงกรุงศรี
เลยเงื้อดงดอดไว้ในอุรา

๏ คราน้นอุปฮาดอาจอง
พยักหน้าสามีมิทันนาน
พร้อมทั้งอำมาตย์ญาติวงศ์
แล้วลงเรือแม่ปะพัลวัน
ร้องบอกแล้วออกเรือจากท่าพลัน
ตีฆ้องร้องมาในวารี
สามวันครึ่งก็ถึงพระนคร
คิดอ่านทำศึกตรึกตรองการ
มันกับกูคงได้ดูฤทธีกัน
เราก็ชาญการเวทวิเศษดี
เสียแรงเราหมายเข้าสาพิภักดิ์
ลูกของเรารักเท่ากับชีวัน
เมื่อรับเอาสร้อยแก้วแล้วสัญญา
ถึงอย่างไรจะใคร่รักร่วมภักดี

จากเขตขัณฑ์เชียงใหม่สู่ไพรศรี
เล่าคดีบอกความไปตามการ
ต่ำต้อยสารพัดไม่จัดจ้าน
มีเหตุการณ์จงเว้าให้เข้าใจ ฯ

พี่องค์อุปฮาดคิดหวาดไหว
คิดจะใคร่ฟันฟาดด้วยศาสตรา
คงจะมีโทษภัยใหญ่นักหนา
เมินหน้าไม่ตรัสพูดทัดทาน ฯ

กับโฉมยงร้อนใจดังไฟผลาญ
ต่างกราบกรานแล้วลาออกมาพลัน
รีบตรงมายังท่าชลานั้น
ครั้นบ่ายแสงสุริยันทันที
เสียงสนั่นพวกลาวโห่ฉาวมี
เร่งผีพายพลันทันการ
ชวนเมียบทจรสู่สถาน
รบราญลอบเข้าเผาบุรี
ถ้าใครพลาดฟาดพื้นให้เป็นผี
สองต่อดีเชียงใหม่ให้สำคัญ
จนสำนักในวังนรังสรรค์
สู้พาขวัญนัยนาเข้าธานี
ไม่โกรธาเห็นห่างชนางหนี
ไม่ราคีพ้องพานประการใด

08/06/2565

ประเดี๋ยวนี้กลับมีซึ่งโทสา
นี่หรือชัตสัตย์ซื่อเชื่อถือใจ
พอเวลาวันรุ่งในพรุ่งนี้
ที่เข้าใจได้เป็นครูรู้ตำรา
พลบค่ำย่ำแสงพระสุริย์
เข้าวังในไสยาไม่ช้าพลัน

๏ ครานั้นเจ้าเณรมาลัยกรอง
อยู่กับสร้อยแก้วบำยาใจ
คอยสืบข่าวราวเรื่องเมืองเชียงใหม่
แต่นับมาก็กว่าสิบห้าวัน
จำเราจะใคร่ใคลคลา
หลีกลัดตัดตรงเข้าพงไพร
คิดพลางแล้วทางเณรน้อย
ว่าเราไม่ควรอาศัยในวัดวา
ลัดเลาะข้ามละเมาะทิวทุ่ง
เจ็ดวันดั้นเดินบนเนินไป

๏ ครานั้นสร้อยแก้วกัลยา
ที่ร้อนโรคโศกเศร้าค่อยเบาครัน
นางจึงตอบวาทีว่าดีแล้ว
แม้นตลอดรอดไปถึงชื่งพารา
อย่าช้าเลยไปลาท่านสมภาร
ออกจากวัดลัดทางกลางอารัญ

ขับไล่ลูกข้าจากเชียงใหม่
ที่พูดไว้สารพัดเสียสัจจา
เราจะหาคนดีออกอาสา
ตรึกตราทำสงครามให้งามครัน
สองศรีเหนื่อยอ่อนพักผ่อนผัน
ก็พากันม่อยหลับลงฉับไว ฯ

หม่นหมองเกรียมกรมอารมณ์ไหม้
นับก็ได้สิบห้าทิวาวัน
ไม่เห็นใครบอกข่าวกล่าวขวัญ
เจ้าเณรนั้นตรึกตรองทำนองใน
พาบ้าจากวัดลัดป่าใหญ่
รีบไปลำพูนพระพารา
กล่าวถ้อยบอกเล่ากับเจ้าบ้า
ตรึกตรารีบร้อนสัญจรไป
หมายมุ่งพาราเคยอาศัย
คงจะได้ถึงนิเวศน์ขอบเขตคัน ฯ

ฟังเณรว่าปรีดิ์เปรมเกษมสันต์
จะผายผันไปยังเมืองบิดา
ที่หลานแก้วจะรับอาสาบ้า
ได้ตรึกตราคิดอ่านการสำคัญ
สุริย์ฉานพลบค่ำวันนี้นั้น
พากันไปให้ถึงชื่งธานี ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นเณรน้อยได้ฟังว่า
ชวนสีกาบ้าออกนอกกุฎี
ครั้นถึงจึงวันทาท่านอาจารย์
กระผมจะต้องลาคุณตาไป
ส่งป้าเสร็จสรรพแล้วกลับหลัง
ค่ำวันนี้ฤกษ์ดีได้เวลา

๏ ครานั้นอาจารย์สมภารลาว
ตอบถ้อยว่าเณรน้อยจะครรไล
ต้องรอบรู้ดูเหตุเภทพาล
รีบไปให้ถึงซึ่งพารา

๏ ครานั้นเจ้าเณรกับคุณป้า
จากกุฎีรีบลัดมาลนลาน
จัดแจงแต่งของสำรองพลัน
เสร็จสรรพฉับพลันทันเวลา
ออกจากวัดใหญ่ท้ายนิเวศน์
เดินลัดตัดทางมากลางดง
เสียงเสือสัตว์จัตุบาทกลาดกลุ้ม
เที่ยวยืนเบิ่งเริงร้องคะนองไพร
เณรพลายร่ายเวทองอาจ
กลัวมนตร์ดลจิตวิทยา
เสียงลิงค่างบ่างชะนีผีพราย
พอแลเห็นเจ้าเณรบนชายเนิน
รีบห่มดองครองผ้าขมันขมี
จรลีรีบร้อนไม่นอนใจ
เณรน้อยกล่าวสารแถลงไข
ยังเวียงชัยลำพูนพระพารา
มายังกุฎีที่สุขา
จะยาตรากลับหลังยังเวียงชัย ฯ

พังกล่าวยินดีจะมีไหน
ระวังภัยในทางกลางวนา
ในเชิงชานเขาเขินเนินแนวป่า
แม้นอยู่ช้าจะเกิดเหตุเภทพาล ฯ

กราบลาสมภารครูผู้บรรหาร
สุริย์ฉานใกล้ค่ำสนธยา
เสร็จสรรพ์มากเหลือเสื่อผ้า
สุริยาก็พอย่ำพลบค่ำลง
เข้าสู่เขตป่าไม้ไพรระหง
มุ่งตรงเข้าทางในกลางไพร
จากสุมทุมเริงร่าในป่าใหญ่
นางตกใจสยองพองโลมา
เสือขยาดไม่หาญผ่านหน้า
พาป่าลัดสิงขรขึ้นดอนเดิน
แรงร้ายชวนโขมดขึ้นโขดเขิน
ผีก็เดินย่องย่างชวางทางจร

08/06/2565

เณรหาญชาญเวทวิเศษฤทธิ์
เป่าเวทเพศผีหนีซอกซอน
ข้ามโขดเขาเขินเดินตะบึง
ดาวเคลื่อนเดือนดับลับเมฆ
เสียงวิหคนกร้องคะนองแซ่
โฉมเจ้าเณรมาลับก็ไคลคลา
ครั้นถึงชายทางกลางดอน
เก็บมะม่วงพวงมะตูกลูกมะไฟ
เจ็ดวันดั้นเดินเนินทาง
ไม่เคยเดินในเนินพนาวา
ผิวเคยบุดผ่องต้องแดดลม
นางสร้อยเศร้าไม่เบาระกำใจ
แต่นับมาอีกห้าวันครึ่ง
พากันเข้าไปในธานี

◎ ครานั้นอุปยาดราชวงศ์
พาสร้อยแก้วผู้บ้ามาถึงพลัน
กับผัวนางวิ่งวางอุตลุด
ปราศรัยไถ่ถามตามคดี
ต้องขับเจ้าข่าวดังทั้งวังเวียง
จงเล่าให้พ่อแจ้งแห่งสำคัญ

◎ ครานั้นสร้อยแก้วกัลยา
แซ่หูรู้ทุกคนจนจัดเจน
เข้าชิดผีร้ายใกล้สิงขร
แล้วรีบจรมาในทางห่างคิรี
คืนหนึ่งพ้นเขตบุรีศรี
พระสุริย์ส่องกระจ่างตา
จอแจพาหมู่ออกสู่ป่า
พาบ่ำเดินดอนจนอ่อนใจ
หอมขจรบุหงาในป่าใหญ่
กินไปตามทางสร่างอุรา
สงสารนางสร้อยแก้วเสน่หา
ยาทาบอบบวมระบมไป
กลับระทมมัวศัลย์ดำไหม้
ผอมไผ่ผิดรูปซูบกายี
ก็ถึงยังลำพูนบุรีศรี
สู่ที่มนเทียรวิเชียรพลัน ฯ

ครั้นเห็นองค์เณรน้อยเกษมสันต์
นางแก่นจันท์สมถวิลแสนยินดี
เข้ารับบุตรเชิญหลานขึ้นนั่งที่
ว่าเดิมทีเหตุภัยอย่างไรกัน
เจ้าเชียงใหม่โกรธโทษภัยนั้น
ใจนั้นจึงพบประสบเณร ฯ
ตอบว่าข่าวฉาวดังกราวเขน
ทราบถึงเณรมาถามตามกิจจา

08/06/2565

บุญของฉันนั้นจึงได้พบหลาน
เพราะจอมเวียงเชียงใหม่ไม่เมตตา
มันหาครูผู้รู้กลเล่ห์
ผัวหลงชมไม่สมประดีใจ
ลูกนี้หามีความผิดไม่
พิโรธใจดังไฟเผาอุรา
นี่หากว่าท้าวนางเข้าขวางหน้า
แล้วไล่ขับให้ลูกอัประมาณใจ
คุณของเณรหลานหาญไปรับ
ลูกเห็นใจแล้วว่าใจของเธอดี

๏ ครานั้นอุปฮาดเมืองลำพูน
ฉุนพิโรธโกรธแค้นแน่นในใจ
เสียแรงเรานับหน้าว่าเจ้าหัว
ถึงชั่วช้าส่งมาให้กับกู
นี่ทำเล่นเช่นลูกไม่มีพ่อ
กลับจองหองไม่ปองตอบจำนรรจ์
ว่าพลางทางลุกขึ้นหยิบกริ่ง
ฮะเฮ้ยเหวยบ่ยั้นหนานคนดี
ต้องเอาให้เชียงใหม่ถล่มล่ม
หนุ่มสาวลาวพ่อแม่แก่ช่างมัน

๏ ครานั้นแก่นจันทน์ได้ฟังผัว
ร้องห้ามไปว่าอย่างไรภัสดา
หาไม่คงต้องซานเที่ยวเซ่อซ่า
เสน่หาเมียน้อยกลอยใจ
ทำเสน่ห์ร้อยแปดยาแฝดใส่
เหมือนบ้าใบ้ชอบกลพ้นตำรา
ท้าวไทมุ่งเขม้นจะเข่นฆ่า
ชักศาสตราจะฟาดฟันให้บรรลัย
หาไม่ชีวาคงตักษัย
เธอมิได้เมตตาโปรดปรานี
หาไม่ดับชีวาตม์ขาดเบื่นผี
ครั้งนี้ผัวทำให้ช้ำใจ ฯ

ฟังลูกสาวทูลให้หมองไหม้
ว่าบิดังหยังใดก็บ่อู้
เดียวนี้ชั่วทรยศทำอดสู
ชำระดูเท็จจริงทุกสิ่งอัน
เราไปร้อถึงในไอศวรรย์
จะเอามันไว้ไยทำไมมี
สองมือตังหมัดครูบ่นอู้อี้
กูก็มีวิทยาแกล้วกล้าครัน
ดีระดมเวียงชัยอย่าไหวหวั่น
ฟาดฟันเลียให้ยับลงกับตา ฯ

เมามัวหมกมุ่นฉุนโทสา
ต้องศึกคราสงครามให้งามใจ

08/06/2565

การครั้งนี้จะดีเจ้าพลายเพชร
จะตรองจิตคิดอ่านประการใด
คงไม่เสร็จศึกใหญ่ลงไปได้
จึงจะได้สำเร็จเจตนา ฯ

๏ ครานั้นเจ้าเณรมาลัยกรอง
ยิ้มพลางทางตอบวาจา
ตัวหลานก็ชาญเชี่ยวพระเวท
พังสองกษัตริย์โสมนัสสา
ว่าดรึกตรวการทั้งนี้ดีครัน
มนตร์วิเศษเรียนร่ำจำแม่นมั่น
จะอาสาถาโถมเข้าโรมรัน
ฟาดฟันให้ยับอัปรา
กลัวอะไรกับพี่น้องอ้ายสองพลาย
ถึงยักย้ายรบรันประจันหน้า
เกณฑ์พวกเราเอาไฟใส่พารา
จับมัดมาฆ่าฟันให้บรรลัย
แต่การจะดีเมืองเรื่องนี้
หลานจะจรลีไปวัดใหญ่
บอกเล่าข่าวอาจารย์ผู้ชาญชัย
ท่านคงปลงใจช่วยคิดการ
สมนึกเชิญให้สึกเสียจากพระ
สละละสิกขากล้าหาญ
ครองเวียงเชียงใหม่ให้ชัยชาญ
เหมือนอาจารย์จิ๋วครูรู้วิชา
การพระเวทก็วิเศษดังจะเหาะ
ดีเหมาะกว่าจิ๋วนั้นสักพันกว่า
ขอพระองค์ดำรงซึ่งพารา
อย่าดรึกตราอาวรณ์ให้ร้อนใจ
พังหลานปานได้ดังแก้วมณี
ตอบวาทีเณรน้อยหาช้าไม่
หลานยาจะอาสาออกชิงชัย
ดีเชียงใหม่ครั้งนี้เห็นดีครัน
เออเช่นนั้นนักหนาฟ้าผ่าหลาน
ทำการของตัวอย่ากลัวพรั่น
ซึ่งขรัวตาอาจารย์ชาญฉกรรจ์
ท่านสำคัญฤทธากล้าอย่างไร
ตัวของเณรก็เป็นลูกศิษย์หา
เรียนวิชาลึกซึ้งได้ถึงไหน
จงแสดงให้แจ้งประจักษ์ใจ
ตาจะใคร่พังจริงทุกสิ่งอัน ฯ

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าเณรน้อย
กล่าวถ้อยตามจริงทุกสิ่งสรรพ์
ว่าท่านครูรู้เวทวิเศษครัน
สารพันทำชลังทุกอย่างไป

08/06/2565

หายตัวล่องหนทนอาวุธ
ผูกหุ่นมนตร์เรียกฝนทั้งลมไฟ
ถึงตัวหลานก็ชาญฤทธิ์
เรียนรู้ต่อครูบาเก่งกล้าครัน
การครั้งนี้ครั้นจะรีรออยู่ช้า
หลานยาจะลาจากเวียงชัย
ว่าพลางทางเณรมาลัยกรอง
สันโดษเดี่ยวเที่ยวตรงเข้าดงดาน
พ้นบ้านย่านตำบลชนบท
พลบค่ำย่ำแสงอโณทัย
เจ็ดวันดั้นเดินไม่หยุดหย่อน
ตรงเข้าสู่กุฎีด้วยปรีดา
ตื่นนอนแล้วจรลงสนาน
เสร็จแล้วจากท่าชลาลัย
ห่มดองครองรัดกับกายา
เยื้องย่องสู่ห้องท่านสมภาร

๏ ครานั้นจึงท่านสมภารครู
สุนทรวอนถามตามวาที
พาบ้าคลาไคลไปสาปสูญ
ยายตาเจ้าว่าเป็นอย่างไร

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าเณรน้อย
แถลงเล่าเค้าข้อคดีพลัน

ยงยุทธ์แคล้วคลาดไม่หวาดไหว
ใช้ภูตพรายได้มีหลายพรรณ
พระเวทมีเกรียงไกรใหญ่มหันต์
จะป้องกันผูกแก้ไม่แพ้ใคร
จะฉาวฉ่ามั่นคงไม่สงสัย
กลับไปวัดวาหาอาจารย์
จากห้องปราสาทราชฐาน
ตัดย่านทิวทุ่งมุ่งทางไป
เลี้ยวลดเข้าป่าไม่ช้าได้
สำราญใจพักนอนผ่อนอุรา
ถึงนครเชียงใหม่ด้วยใจกล้า
ร้อนอุราผ่อนกายสบายใจ
สำราญสิ้นทุกข์เป็นสุขใส
ตรงเข้าในกุฎีที่สำราญ
ยาตรากรายกรากจากสถาน
ถึงอาจารย์กราบงามลงสามที ฯ

แลดูเห็นเณรเกษมศรี
เดินดงพงพีเป็นอย่างไร
ถึงนครลำพูนหรือหาไม่
บอกให้เราแจ้งแห่งสำคัญ ฯ

พึงถ้อยปรีดิ์เปรมเกษมสันต์
กระผมนั้นพาบ้ารีบคลาไคล

08/06/2565

สิบห้าวันดั้นเดินเนินป่า ถึงพาราเจียนเป็นศพสลบไสล
ยายตาทราบความเรื่องทรามวัย ท่านให้โกรธแค้นแสนทวี
แม้นมิทดแทนได้มิใช่ชาย ถึงชีวิตปลิดวายลงเป็นผี
จะยกพลเข้าปล้นพระบุรี ต่อตีเชียงใหม่ให้ย่อยยับ
จับตัวสองพลายเจ้านายเวียง มีดเสี่ยงแล้วประจานเอาขวานสับ
การจะสมทบออกรบรับ ท่านให้กลับมาหาพระอาจารย์
แม้นสมนึกจะให้สึกออกครองเวียง ขึ้นทรงเสลี่ยงงาช้างสาร
ท่านก็มีฤทธิไกรชัยชำนาญ เป็นอาจารย์สอนเวทวิเศษดี ฯ

๏ ครานั้นอาจารย์สมภารลาว ฟังกล่าวตรึกตรองให้หมองศรี
เห็นขัดสนจนยากมากเต็มที แล้วจึงมีวาจาว่าออกไป
ซึ่งจะตีเชียงใหม่ใหญ่นักหนา การข้างหน้าแต่สักนิดหาคิดไม่
อันพลายเพชรพลายบัวตัวชาญชัย เขาศักดิ์สิทธิ์ฤทธิไกรเลื่องลือชา
หน่อเนื้อเชื้อชาติในราชฐาน วงศ์ทหารอาจารย์ฝึกได้ศึกษา
พากเพียรเรียนร่ำจำตำรา ต่อต่อมาฤทธิ์เดชวิเศษครัน
แต่ครั้งพลายประจำยามพ่อขุนไกร ไปโรมวิสัยอิ่มเอมเกษมสันต์
ตัวขุนไกรนั่นหรือชื่อพลายจันทน์ อยู่สุพรรณหนีคุกเป็นทุกข์ใจ
พ่อเขาเล่าเรียนวิชาดี ไพล่หนีลิบลับกลับมาได้
ท่านเกวัดอาจารย์ผู้ชาญชัย ผูกพยนต์กลไกด้วยเดชา
เป็นปักษากาสักแสนแรงร้าย ผันผายพยายามติดตามฆ่า
พอจวนพลบพบเจ้าพลายไพล่หนีมา ถึงที่ป่าตาลเดี่ยวเมืองสุพรรณ
เข้าใกล้นกร้ายเฉี่ยวคอขาด ชีวาตม์ก็ถึงซึ่งอาสัญ
เมื่อเจ้าพลายใกล้จะวายวอดชีวัน เขียนเลขยันต์เป็นอักษรด้วยร้อนใจ

08/06/2565

จงจิตคิดใคร่ให้กับบุตร
ขุนไกรไปพบศพบรรลัย
ตลอดจนหลวงแผนแสนสนิท
พลายเพชรพลายบัวตัวฤทธา
จับอ้ายพลายยงลงโทษา
แต่พี่น้องของมันประจัญบาน
เมื่อครั้งนั้นเณรจิ๋วเป็นขบถ
มันจับได้ใส่คุกทุกข์อุรา
เณรเอ๋ยเณรก่อนค่อยผ่อนคิด
ใจเร็วด่วนได้ไปเช่นนั้น
อีกจอมเมืองลำพูนท่านตาเจ้า
ดีแต่งมชมซานงุ่นง่านใจ
อย่าดูเยี่ยงอย่างหยาบอ้ายหาบโพล่
ตำราว่าตรึกไตรให้ช้าช้า

๏ เณรมาลัยได้ฟังอาจารย์เฒ่า
ไม่ต่อล้อรอหน้าอยู่ช้านาน
วันทาลาออกนอกกุฎี
เปลื้องจีวรผ่อนอุราสำราญใจ
คอยฟังอาจารย์สมภารครู
สักเมื่อไรจะได้โฉลกดี
แสนสุดเวทนาน้ำตาไหล
ได้เรียนไว้ต่อเนื่องกันเนืองมา
อวยฤทธิ์ให้หมื่นไวยใจแกล้วกล้า
บิดามันอ้ายไวยผู้ชัยชาญ
กับสร้อยฟ้าสั่งให้ไปประหาร
ยังไม่ทานฝีมือที่ลือชา
ทรยศเชียงใหม่ด้วยใจกล้า
กลัวเขาฆ่าหนีไปเสียไกลครัน
พลั้งผิดลงชีวาจะอาสัญ
เห็นไม่ทันตรึกตรองทำนองใน
มัวเมาหารู้สึงดีไม่
เช่นนี้ใช้ให้ลากซุงสาระพา
งมโง่มาแต่ยังตั้งแต่บ้า
จะได้พร้าสองเล่มงามตามโบราณ ฯ

แถลงเล่าคดีชั้บรรหาร
กลัวอาจารย์ตำหนิเล่นพอใจ
มายังที่พักร้อนผ่อนอาศัย
อาจารย์ได้สอนสั่งฟังคดี
จะตรวจดูสอบสวนให้ถ้วนถี่
คิดจะดีเชียงใหม่ได้ชัยชาญ ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๖๘

พลายนัวยกทัพไปตีเมืองลำพูน

๏ จะกลับกล่าวราวเรื่องถึงพลายเพชร ไม่สร่างเสร็จมนตรากล้าหาญ
ต้องเสน่ห์เล่ห์ลมอยู่นมนาน รักนางปานชีวาตม์จะขาดรอน
ถนอมนวลชวนแอบแนบชิด จุมพิตเล้าโลมโฉมสมร
ครั้นทราบความโฉมงามที่หนีจร อุระร้อนบ่วนจิตดังพิษไฟ
ใครหวาชักพาไปลำพูน ให้ไปทูลสารตราบิดาได้
พ่อแม่มันพากันมาเวียงชัย ขอโทษภัยสร้อยแก้วผู้แววตา
ทูเกลียดชังไม่หวังสวาทต่อ เพราะไม่พลใจพบประสบหน้า
มันพิโรธโกรธใจไม่ไปมา คงตรึกตราต่อฤทธิ์เป็นจิตพาล
ต้องตรึกตราหาอุบายใช้เล่ห์กล คิดอ่านการประจญประจันผลาญ
ถ้าละไว้ไหนเลยจะเป็นการ ต้องประหารชีวันให้บรรลัย
คิดพลางแล้วทางเยื้องย่าง จากปรางค์รัตน์นาไม่ช้าไส้
เข้าที่สรงสอดทรงเครื่องลำไพ เสร็จพลันทันใดก็ยาตรา
ออกนั่งยังท้องพระโรงราช หมู่อำมาตย์ลาวหลายทั้งซ้ายขวา
หมอบราบกราบงามถ้วนสามครา คอยฟังบัญชาพระทรงชัย ฯ

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าลาวเวียง เห็นพร้อมเพรียงเสนาทั้งน้อยใหญ่
ทำอาการปานโกรธพิโรธใจ รับสั่งให้พระยาแมนแสนคำภา
ว่าอะเฮ้ยเหวยเจ้าเมืองลำพูน ต้องเสื่อมสูญสันญาติขาดเจ้าข้า
สันบ้าไม่มีบรรณามา ที่ท่ามันจะก่อทรยศ

08/06/2565

เมื่อก่อนนี้ขึ้นศรีอยุธยา
จอมกษัตริย์ขัตติยวงศ์พระทรงยศ
ครั้งนี้มันมีชื่อสัตย์ต่อเรา
สูกเมียญาติวงศ์ร่วมพงศ์พันธุ์
ถ้าชำระเป็นสัตย์ตัดศีรษะ
ให้น้องชายพลายบั่วตัวกล้าดี
เกณฑ์พวกชนานลาวสักเก้าพัน
กองหน้าเพียกล้าชาญศักดา
เงินทองเสื้อผ้าสารพัด
พอฤกษ์ดีกรีธาอย่าช้านาน
สังเสร็จแล้วเสด็จเข้าในที่
ชื่นบานสำราญในอุรา

◎ คราน้นคำภาพระยาแมน
หยุดนั่งยังศาลาหน้าเวียงชัย
ให้เสมียนเขียนหมายรายบาญชี
บอกเวรเกณฑ์ม้าลาประดัง
พลรบครบถ้วนกระบวนพล
กองหน้ากล้าดีขี่อาชา
ถือแหลนหลาวเกาทัณฑ์กลั่นกล้า
เสกว่านยาทาตัวทั่วกันไป
บักลาวเถื่อนเพื่อนกันมันทดลอง
ไม่เจ็บช้ำกลับรำเย้ยเยาะกัน

มันตรึกตราสาหะเป็นชอบถ
ต้องเลิกทัศโยราฆาจับมัน
ก็ต้องเอาตัวฆ่าให้อาสัญ
จับมันจำฆ่าอย่าช้าที
ขืนละไว้ไม่ได้จะไพล่หนี
ยกโยธีรีบไปอย่าได้ช้า
ล้อมนิเวศน์เขตขัณฑ์ให้แน่นหนา
คุมโยธาสามพันให้ทันการ
เร่งจัดให้ทันเราบรรหาร
ออกจากย่านเชียงใหม่รีบไคลคลา
นารีแวดล้อมอยู่พร้อมหน้า
ร่วมเสน่ห์นางมณฑาอยู่ห้องใน ฯ

สุกแล่นออกมาไม่ช้าได้
สั่งบ่าวไพร่เกณฑ์ระดมกรมวัง
ดวงตรามีประทับตามรับสั่ง
ช้างพังร้อยเชือกเลือกเอามา
ทุกคนไทยลาวฉาวฉ่า
โพกผ้าแดงยอไม่ย่อใคร
บ้างเอาหม้อตุ้งก่าขึ้นเหน็บไหล่
บ้างก็ใส่ผงคลคงทนครัน
เอากระบองตีเปรี้ยงเพียงพลิกหัน
ลาวทั้งนั้นอยู่ยงคงศาสตรา

09/08/2565

อ้ายควาญช้างไสช้างมากลางแปลง หน้าแดงถือขอหัวร่อร่า
เชื่อดีว่ามีเวทวิชา แกล้วกล้าอาจองทะนงใจ
พร้อมกันพลขันธ์มาตามเกณฑ์ มีนายเวรกำกับกองทัพใหญ่
ตั้งบึกกาขวาซ้ายรายกันไป พลไพร่ขานโห่เบ็นโกลา ฯ

๏ ครานั้นเพี้ยกล้าศักดาเดช เชี่ยวชาญการเวทพระคาถา
รีบรัดจัดแจงแต่งกายา นุ่งผ้าสมบักหยักรั้ง
ใส่เสื้อลงยันต์กันอาวุธ สำหรับอุดบี่นได้เหมือนใจหวัง
เคยณรงค์สงครามสิบสามครั้ง พร้อมพรั่งปลุกเสกเลขยันต์
เสร็จสรรพแล้วกลับออกข้างนอก โคตถูกหอกดำกักหักสะบั้น
เดินออกห่างพลางหัวร่ององัน สองมือนั้นถือดาบบ่ราบไพรี
เหยียบโกลนโผนเผ่นขึ้นหลังม้า อาชาหกผางกลางวิถี
ลงแส้ขับม้าขยับเต้นน้อยดี ชักพาชีเริงร่าขึ้นหน้าทัพ ฯ

๏ ครานั้นพลายบัวตัวดี เรียกผีร้ายกล้ามากำกับ
แล้วอ่านมนตร์กันคนในกองทัพ เสร็จสรรพสวมเครื่องอานเสกว่านยา
แก้ผงดินสอห่อใหญ่ ผัดพักตร์แล้วใส่บนเกศา
คงทนแคล้วกลาดกันศาสตรา อาวุธมาสักแสนออกแน่นไป
บัดป้องมิให้ต้องซึ่งกายา ถึงถูกเข้าก็หาเบ็นไรไม่
จับพ่าพันออกยืนหน้าปรางค์ชัย แลดูพลไกรละลานตา
แหงนดูเมฆฉายในอากาศ โอภาสรัศมีส่องสีจ้า
เบ็นสุบรรณบินผันผยองมา จับจินาคาแล้วคลาไคล
ให้ตั้งตามนาคนามตำราทัพ เสร็จสรรพยาตราหาช้าไม่
ทรงพลายนารายณ์ฤทธิไกร แต่พอได้ฤกษ์พลันให้ลั่นฆ้อง

08/06/2565

ทวยหาญขนานลาวโห่ฉาวลั่น
ยกออกนอกเมืองเนืองนอง
สู่ริมหิมวาป่าชัฏ
พวกทัพจับปืนคาบศิลา
อ้ายบักลาวจองคร่องก็ส่องหา
บ้างเก็บผักหักฟืนดื่นไป
บ้างส่งเสียงเฮโลโห่ร้อง
พอเบี่ยงบ่ายชายแสงสุริยง
เจ้าพลายสั่งนายหมวดถ้วนทั้งสี่
ยิงปืนครื้นครั่นเป็นสัญญา

๏ ครานั้นนายด่านชานเวียง
ตะโกนก้องร้องเรียกเพี้ยกวาน
เป็นปีสังหยังใดบ่ได้สู้
ล้วนลาวกรุงพุงดำตัวสำคัญ
มากมายไม่น้อยหลายร้อยคน
ครั้นจะเข้าเผ้าพระเดชพระคุณเหตุการณ์
จำจะต้องสมทบเข้ารบสู้
จับอ้ายพวกลาวเวียงเสียงหัวมัน
คิดพลางแล้วทางให้ตีฆ้อง
ทั่วตำบลชนทั้งหลายวุ่นวายมา
เพี้ยแวงนายด่านชาญชัย
ปลุกเสกเลขยันต์กันตน

เสียงสนั่นครื้นครึกกึกก้อง
ข้ามทิวแถวท้องทุ่งทางมา
สิงสัตว์วิ่งกราวฉาวฉ่า
ยิงเสือช้างกลางป่าสนั่นไป
เต่านาอึ่งยางริมทางใหญ่
ที่วิ่งไล่กระแตจับแย้ดง
เต็มตรองคอแห้งเป็นแป้งผง
เย็นลงรอนรอนอ่อนอุรา
ให้หยุดพักโยธีทั้งซ้ายขวา
ให้โยธาพักร้อนผ่อนสำราญ ฯ

ส่งเสียงสิงหนาทฉาดฉาน
กรมการบ้านป่าให้มาพลัน
ศัตรูจู่จับมาขับขัน
มันบ่ยั้นยิงปืนเสียงครืนคราน
หลกก้นร่ำร่าล้วนหน้าด้าน
กลัวจะพาลกริ้วโกรธลงโทษทัณฑ์
กูก็ศิษย์มีครูสูอย่าขัน
โรมรันตูผีมือให้ลือชา
บ่าวร้องชาวด่านพวกบ้านป่า
ถือศาสตราหลายร้อยไม่น้อยคน
เข้าในห้องหับสับสน
มงคลจับตาบเคยปราบโจร

08/06/2565

อ่านคาถาทาน้ำมันกันอาวุธ
ปลุกตัวด้วยหัวใจสิงโจร
ด้วยเดชะพระเวทวิเศษศรี
ลงจากบ้านนายด่านแล้วรีบรัด
ได้ฤกษ์ดีย้องก้องกึก
ออกจากด่านบ้านป่ารีบพากัน
ครั้นถึงจึงให้หยุดกองทัพ
หวังจะดูให้รู้แจ้งกิจจา
คุมไพร่เป็นนายมากำกับ
จะรบรับจับท้าวเจ้าเวียงชัย
ร้องว่าเหวยเฮ้ยใครเป็นนายทัพ
จะประสงค์สิ่งใดไฉนนา

◎ ครานั้นเพียกล้าพระยาลาว
ร้องตวาดว่าอ้ายชาติพวกลาวไพร
ยังมีมือพวกเจ้าลาวทั้งนั้น
ถ้ารักกายกลัววายวางอย่าขวางแดน

◎ ครานั้นเพียแวงครั้นแจ้งความ
โมโหหุนฉุนใจไปมา
เร็วเข้าพวกเราเร่งราญรอน
ใครจะดีมีฝีมือลือเพียงไร

◎ ครานั้นโยธารักษาด่าน
หยักรั้งตั้งท่าเตรียมราวี

อุตลุดลุกขึ้นเผ่นดังเต้นโขน
เอาหัวโดนเสาเปรี้ยงแล้วเหวี่ยงพัด
กายีเฉยเฉื่อยไม่เมื่อยขัด
ให้จัดโยธาไม่ช้าพลัน
อีกทีกพลลาวฉาวสนั่น
ต้นตั้นเป็นกระบวนเดินด่วนมา
ดังดับมุลนายซ้ายขวา
พอแลเห็นเพียกล้าเข้าทันใด
ก็รู้ว่ากองทัพเมืองเชียงใหม่
เพียแวงแจ้งใจก็โกรธา
กูจะจับตัวมัดตัดเกศา
จึงยกมาติดด่านชานเวียงชัย ฯ

ได้ฟังกล่าวโกรธใจดังไฟไหม้
จะบรรลัยยังไม่รู้ทำดูแคลน
กูจะฟันเสียให้ยับลงน้ำแสน
จึงรีบแล่นหลีกไปให้ไกลตา ฯ

ดังไฟลามลุกไล่ไหม้ป่า
ร้องสั่งโยธาด้วยทันใด
จะนิ่งนอนใจอยู่อย่างไรได้
ลองดูให้เห็นสำคัญกันสักที ฯ

สนลานโลดทะลึ่งอึงมี่
กรูกรีรุมกันประจัญบาน

08/06/2565

ลาวเวียงเสียงโห่สนั่นลั่น
แต่ละคนคงทนเชี่ยวชาญ
ฉาดฉับปับเปรี้ยงเพียงหัน
ชาวด่านก็หาญเข้าชิงชัย
ทั้งสองข้างต่างชุลมุนวิ่ง
อยู่ยงคงทนมนตร์วิชา
ลาวเวียงตีเปรี้ยงเข้าแสกหน้า
ก็แตกร่นย่นยับวิ่งกลับไป

๏ ครานั้นนายด่านชาญชัย
ต้องลาวชาวทัพยับเยิน

๏ ครานั้นเพียกล้าขันหน้าทัพ
เพียแวงก็แกว่งศาสตรามา
ทั้งสองข้างต่างหาญราญรอน
ฉาดฉับรับรองคล่องดี
เพียแวงแกล้งทำเสียที
พันฉับดังฉาดหาดอุรา
เพียแวงแว้งหันฟันเพียกล้า
ทั้งสองข้างต่างวิ่งเข้าชิงชัย

๏ ครานั้นพลายบัวตัวกล้า
มองเขม้นเห็นนายด่านชาญฝีมือ
แค้นนักชักม้าเข้าฝ่าฟัน
เพียแวงก็แกว่งซึ่งศาสตรา
พากันรบรอต่อต้าน
รอนราญรับรองว่องไว
ตีฟันกันล้มตายทั้งนายไพร่
พวกเชียงใหม่ก็รอต่อศักดา
ถูกเตะล้มกลิ้งหัวเราะร่า
แกล้วกล้าอาจองทะนงใจ
ชาวด่านน้อยกว่าสู้ไม่ได้
บุกไล่ผ่าดงหลงทางเดินฯ
เข้าใกล้พันผางไม่ห่างเหิน
ไล่เกินล่วงแดนแล่นมา ฯ
ชักดาบรับพ่อนรำแล้วทำท่า
โกรธาขัดแค้นแสนทวี
ฟันฟอนผางผึงอึงมี่
ราวีไม่พลาดเพลงศาสตรา
เพียกล้าราวีประจันหน้า
ประกายฉ่าไม่เข้าท่ายองใย
ประกายฉ่าอยู่เปล่าหาเข้าไม่
มิได้พ่ายแพ้แก่ฝีมือ ฯ
ขี่ม้ากัดกรามคำรามฮือ
อ้ายตัวดีออยู่ยงคงศาสตรา
หุนหันหมายมาดพิฆาตฆ่า
รบราพลายบัวตัวดี

08/06/2565

อ่อนใจมิได้ทนทาน
ชาวด่านอลหม่านวิ่งเป็นสิงคลี
ที่เข้าสู้รบแล้วหลบหนี
ที่ลูกเล็กเด็กน้อยไม่ปล่อยตัว

๏ ครานั้นเพี้ยแวงนายด่าน
ขับได้พาชีขับขี่มา
รีบเข้าไปเฝ้าอุปฮาด
มือประนมก้มเกล้าเล่าเค้ามูล
อ้ายพลายบัวกับตัวเพี้ยกล้า
ล้านลาวเวียงเชียงใหม่ใจฉกรรจ์
ข้อยน้อยกล่าวถ้อยไถ่ถาม
วาพระองค์คิดการงพระพารา
จะรบรับจับฆ่าให้สาหัส
ข้อยนี้บ่ยั้นยังหาญคิด
เข้ารบรอต่อตีบบน
ข้อยผู้เดียวเดี่ยวขับลับปรา

๏ ครานั้นจึงท่านอุปฮาด
ฉุนพิโรธโกรธใจดังไฟกัลป์
เกิดมาเป็นคนไม่พ้นตาย
ไม่เกรงใครครอกอย่าว่าวิชามี
ว่าพลางทางขยับจับพระแสง
เป็นดาบดีมีอาคมฝังผมพราย

โคดทะยานจากที่รบหลบหนี
พลายบัวตีแตกยับจับครอบครัว
มัดตายื้อดุดลุดแล้วกุดหัว
ตีครอบครัวปันแหลกตื่นแตกมา ฯ

ลนลานบุกดงผ่าพงป่า
พอเวลามืดค่ำถึงลำพูน
คอแสบแทบขาดใจดับสูญ
ข้อยน้อยขอทูลคดีพลัน
ยกโยธากองทัพล้วนขับขัน
สักห้าพันมีเหตุสังเกตตา
มันแจ้งความเคืองรุ่นฉุนโทสา
ตรลตราทรยศคดคด
กำจัดคนพาลที่พานผิด
ไม่กลัวชีวิตจะมรณา
ผู้คนทั้งหลายตายหนักหนา
ต้องหนีมาเฝ้าองค์พระทรงธรรม์ ฯ

พึ่งอำมาตย์ทูลจริงทุกสิ่งสรรพ์
ว่าบ่ยั้นย่อย่นอ้ายคนดี
จะวางวายก็เพราะกรรมนำถึงที่
อวดดีข่มเหงไม่เกรงตาย
ขึ้นกวัดแกว่งวาวาบก้าซาบสาย
เสนานายหมอบสยองพองโลมา ฯ

๏ คราน้ันแก่นจันท์ผู้เมียหลวง ร้อนทรวงงามพักตร์เป็นหนักหนา
เห็นผัวกริ้วฉิวใจในอุรา เข้าขวางหน้ากล่าวความไปตามการ
ช้าก่อนผ่อนคิดให้จงดี อย่าอึงมี่กริ้วกราดฉาดฉาน
จะรบลองป้องกันประจัญบาน ต้องคิดอ่านตรองความให้งามใจ
ให้เสนาขึ้นม้าแล้วกำชับ ถือสารลับผันผายท้ายเชียงใหม่
อาราธนาอาจารย์ผู้ชาญชัย กับณรมาลัย์ให้เข้ามา
จะได้คิดอ่านการสงคราม ปราบปรามนายทัพจับเข่นฆ่า
คิดพลางนางสั่งแสนพระยา ให้กะเกณฑ์โยธาด้วยกันใด
ขึ้นรายรอบขอบคูประตูเมือง ให้ครบเครื่องศาสตราอย่าช้าได้
ทุกหมู่หมวดกวดขันกันไป ผู้ใดใครอย่าเห็นแก่หลับนอน ฯ

๏ คราน้ันจึงท่านอุปชาต พ้ังนางนาฏเมียรักหยุดพักผ่อน
คิดอ่านเขียนสารสุนทรวอน มิได้นอนใจนานการสำคัญ
เสร็จสรรพแล้วพับใส่ซอง เรียกร้องเร่งหาแสนนั่น
อย่าช้าที่รีบรี่จากเขตคัน ผายผันไปเชียงใหม่ในวันนั้น
ให้ถึงอาจารย์สมภารลาว บอกเล่าความท้ังมวลให้ถ้วนถี่
อย่าอึงอื่อส่งหนังสือให้โดยดี ตามมีสาราถึงอาจารย์ ฯ

๏ คราน้ันเพี้ยถวานขนานอ้าย กราบไหว้คำนับแล้วรับสาร
รีบลาออกมานอกทวาร สั่งการบ่าวข้าไม่ช้าพลัน
เร่งรัดจัดผูกพาชี เสนีเร็วไวมิได้พรั่น
โดดขึ้นหลังม้าแล้วพากัน หวดตะบันตัดทางทุ่งรีบมุ่งมา
พอเวลาสายัณห์ตะวันรอน ถึงนครเชียงใหม่ด้วยใจกล้า
สู่นิเวศน์เข้าเขตวัดรีบลัดมา ขึ้นกุฎีหลวงตาสมภารพลัน

08/06/2565

ครั้นถึงจึงนั่งลงวันทา
ว่าพาราอาเพศเหตุสำคัญ

๏ คราน้ันจึงท่านสมภารลาว
รับสารคลี่อ่านด้วยเร็วรา
กับแก่นจันทน์ภรรยานารี
เจ้าเชียงใหม่ใจอาฆาตอาจอง
ตีด่านชานบุรีบ้าน
บัดนี้โยธีที่ยกมา
ข้อยนี้ไม่มีฤทธิ์เรืองวิทยา
แม้นสำเร็จเสร็จหวังดุจดังใจ

๏ คราน้ันอาจารย์สมภารใหญ่
โกรธแค้นแน่นใจดั่งไฟกาล
เชื่อดีว่ามีเวทวิชา
เที่ยวร้าวรานหาลชังโอหังใจ
เป็นเจ้านายใหญ่นักประจักษ์จิต
ไม่ดำรงคงสัตย์เห็นชัดชาญ
ภูจะต้องลองฤทธิ์ดูสักหน่อย
คิดพลางทางเรียกเณรมาลัย
ครั้งนี้มีศึกคิดนคร
ยายตามีสารแจ้งการพลัน
แล้วส่งจดหมายยื่นให้เณร
อย่านอนใจไว้ให้เนิ่นเกินเวลา
แล้วส่งสาราขมีขมัน
กระผมนั้นท่านให้ถือหนังสือมา ฯ
พึ่งกล่าวจบองค์ตกประหม่า
ในสารว่าอุปฮาดราชวงศ์
ครองธานีลำพูนเรืองระหง
กะเกณฑ์จัตุรงค์แล้วยกมา
ฆ่าคนล้มตายวายสังขาร์
เข้าล้อมพาราด้วยทันใด
ขอเชิญท่านขรัวตาช่วยแก้ไข
ได้เชียงใหม่พันทุกข์สุขสำราญ ฯ
ครั้นได้ทราบยุบลนุสนธิ์สาร
น้อยหรือหาญข่มเหงไม่เกรงใจ
แกล้วกล้าหากลัวผู้ใดไม่
จะเอามันไว้ไยอ้ายคนพาล
ควรหรือคิดทรลักษณ์ทำหักหาญ
เที่ยวรุกรานบ้านเมืองให้เคืองใจ
เวทมนตร์มันจะมีดีเพียงไหน
เข้าไปเล่าแจ้งแห่งสำคัญ
จะราญรอนชิงชัยไฉนนั่น
ศึกประชิดติดขัณฑะเสมา
เอ็งคิดเห็นอย่างไรจงเร่งว่า
เห็นพาราจะยับอัประมาณ ฯ

๏ ครานั้นจึงโฉมเณรพลาย
พอทราบเรื่องเค้องใจดั่งไฟกาล
พระบุรีมีเหตุเภทพาล
ผมขอลาขรัวตาไปชิงชัย
ช้าก่อนผ่อนคิดเถิดอ้ายเณร
การจะรบจะรอต่อศักดา
ปอกกล้วยใส่ปากยากเสียกว่า
ค่ำวันนี้ฤกษ์ดีอย่านอนใจ
ผลาญลาวชาวเวียงพวกเชียงใหม่
อ้ายพลายเพชรพลายบัวตัวกล้าดี
เอ็งเร่งคิดอ่านเรียนสารตอบ
ส่งให้ทนายที่ถือมา
รับเอาจดหมายมาคลี่อ่าน
ตราบบาทาอาจารย์ด้วยทันใด
จะรอท่าช้านานอย่างไรได้
ฆ่าลาวเชียงใหม่ให้มรณา
อย่าทำเช่นชายมุ่เตือดคุบ้า
ใครหวาฤทธีดีเพียงใด
อย่าโทสาเช่นนี้หาดีไม่
ท่ากระไรปล้นถ่ายดูสักที
เอาให้ย่อยยับลงกับที่
ครั้งนี้จะต้องยับอัปรา
ให้ชื่นชอบถ้อยคำที่ร่ำว่า
กลับไปพาราในวันนี้ ฯ

๏ ครานั้นเณรมาลัยครั้นได้ฟัง
จดหมายลายลักษณ์ตามภักดี
พอเสร็จสรรพแล้วพับผนึกพลัน
แล้วก็ซับทนายผันผายไป
สมหวังดังใจเข้าในที่
ถึงท้าวเจ้าบุรีด้วยร้อนใจ
ส่งให้ท่านเสนาไม่ช้าได้
อย่าให้ใครทราบสารการสำคัญ ฯ

๏ ครานั้นเพี้ยกวานขนานลาว
จากกุฎีรัวตาไม่ช้าพลัน
จากเวียงเชียงใหม่มิได้นาน
คืนยังรุ่งมุ่งมาพนาลัย
รีบเข้าไปเฝ้าอุปฮาต
แล้วถวายสาราไม่ช้าที
ก้มเกล้าแล้วรับหนังสือนั่น
พากันชันม้ารีบคลาไคล
รีบลัดตัดบ้านผ่านทุ่งใหญ่
พอสว่างแสงอโณทัยถึงบุรี
ทลบาทเจ้าเมืองผู้เรืองศรี
ตามที่เณรมอบจดหมายมา ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นจึงท่านอุปฮาด
รับหนังสือที่ถือเอาออกมา
ในสาราว่าท่านสมภารลาว
รีบรัดจัดแจงตกแต่งการ
จะคิดอ่านผลาญเจ้าลาวเชียงใหม่
คำวันน้อยตายอย่าปรารภ

๏ ครานั้นจึงท่านอุปฮาด
ครั้นได้ฟังสารศรีมีสำคัญ
จัดแจงแต่งเครื่องไว้สำหรับ
สั่งให้นายหมวดตรวจตรา

๏ ครานั้นจึงท่านอาจารย์
พอเบี่ยงบ่ายชายแสงอโณทัย
ทำปากอุบอิบกระซิบบอก
แล้วจัดแจงแต่งศาลชั้นเพียงตา

๏ ครานั้นสามเณรซึ่งเป็นศิษย์
รีบออกนอกกุฎีตะลีตะลาน
ผูกรัดแล้วมัดเป็นรูปคน
แล้วปลูกศาลเพียงตาไม่ช้าพลัน
บอกความตามสั่งได้ทั้งสิ้น
จัดแจงแต่งเสร็จสำเร็จการ

๏ ครานั้นพระอาจารย์ผู้ชาญเวท
รีบห่มทองจากห้องด้วยเร็วไว
กับนางนาฏแก่นจันทน์เสน่หา
คลี่สาราอ่านความไปตามการ
รู้ข่าวสิงหนาทอยู่ฉาดฉาน
คิดอ่านเตรียมตัวจนทั่วครบ
เสียให้สูญหายตายเป็นศพ
จะสมทบทัพมาไม่ช้าพลัน ฯ

กับนางนาฏผู้เป็นเมียหลวงนั้น
ก็พากันยินดีแสนปรีดา
คอยรับพระอาจารย์ฌานกล้า
พักผ่อนโยธาสำราญใจ ฯ

จะทำการหาญฮึกเป็นศึกใหญ่
ร้องเรียกเณรมาลัยนั้นเข้ามา
เอ็งรีบออกหลังวัดไปตัดหญ้า
เครื่องยำพล่าบัตรพลีพลีการ ฯ

พังกิจแสนสุขเกษมศานต์
ไม่ช้านานเกี่ยวหญ้าได้มาพลัน
ต่างคนถืออาวุธกำซับมั่น
เสร็จสรรพ์ตรงมาหาอาจารย์
เชิญจากถิ่นกุฎีที่สถาน
เชิญท่านอาจารย์รีบคลาไคล ฯ

พังเหตุเณรแจ้งแถลงไข
คลาไคลลงกุฎีแสนปรีดา

08/06/2565

ครั้นถึงซึ่งที่พลีการ
พอฤกษ์ดีถ้วนควรเวลา
สวดสัคเคสิ้นจบครบสามหน
ภูตพรายทั้งหลายมามากมี
ครั้นเสร็จสรรพแล้วจับข้าวสารขัด
กลับกลายคนเป็นคนถือศาสตรา
พอหุ่นวุ่นวิ่งเป็นสิงคลี
สมภารชัดข้าวสารกระหน่ำไป
หุ่นจังงังตั้งท่าง่าอาวุธ
ท่านสมภารชาญชัยใจอาจอง
เสกผ้าขาวเก้าคาบพระคาถา
บัดใจก็กลายเป็นพาชี
ท่านสมภารก็ทะยานเข้าจับม้า
หยิบเครื่องอานผ่านหน้าเอามาพลัน
บังเหียนหาวพู่ดาวระย้าโยน
ท่านสมภารวิ่งร่ามากุมี
ให้รีบรัดจัดแจงแต่งตน
แล้วปลุกเสกเลขยันต์ป้องกันภัย
เจ้าไปก่อนผ่อนคิดให้จงดี
พอพลบค่ำย่ำแสงสุริยา
ได้ฤกษ์แล้วจะเลิกเป็นกองโจร
ถึงมันจะรบรับไม่อับจน

ท่านอาจารย์แสนโสมนัสสา
จุดธูปเทียนบูชาแล้วบัตรพลี
อ่านมนตร์ม้วสุมประชุมผี
อึงมี่ยึกโห่เป็นโกลา
หุ่นที่มัดเรียงรายทั้งซ้ายขวา
แกล้วกล้าอาจองทะนงใจ
อึงมี่อุตลุดหาหยุดไม่
ให้ปลาบใจบิศาจที่อาจอง
แล้วก็ทรุดนั่งประนมสมประสงค์
นั่งง่วงงงอ่านเวทวิเศษดี
ขว้างไปไม่ช้าเสียงอึงมี่
วิ่งรี่เริงร้องลำพองครัน
อาชาเกรงกล้วจนตัวสั่น
รัดกระสันผูกม้าไม่ช้าที
ทั้งเบาะโกลนเสร็จทั้งมวลถ้วนดี
อึงมี่เรียกเณรด้วยทันใด
สอดสวมมงคลหวชำไม่
เสร็จแล้วสั่งให้เณรยาตรา
ตั้งค่ายชายธานีให้แน่นหนา
จะยาตราทัพผีเป็นรี้พล
โลดโผนเรียงรายล้อมค่ายปลัน
ฆ่าโยธารี้พลให้บรรลัย ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นจึงโฉมเข้าเณรน้อย
จับตาบเคยปราบอรินทร์ภัย
ครั้นถึงซึ่งศาลสูงเพียงตา
พลหุ่นวุ่นวึ่งเป็นสิงคลี
ตัดทุ่งมุ่งตรงเข้าดงรัง
รอนรอนอ่อนแสงสุริยัน
ให้หยุดยั้งตั้งค่ายรายทัพ
บ้างถือพลองกระบองสั้นเป็นหลั่นมา

๏ ครานั้นจึงท่านเจ้าบุรี
ลุกจากที่ดีใจใครจะปาน
รับเณรหลานสู่สถานบนแท่นรัตน์
เป็นไฉนไยอาจารย์ชาญศักดา
เจ้าเณรว่าเวลาพลบค่ำก่อน
มาพร้อมล้อมรุกเข้าคลุกคลี

๏ ครานั้นท่านเจ้าลำพูนลาว
ชวนหลานสำราญฤทัยครัน
ไพร่นายรายรอบทั่วขอบคัน
ครั้นพลบค่ำย่ำแสงพระสุริย์

๏ ครานั้นจึงท่านสมภารครู
พอมืดมัวทั่วท้องโพยมมาน
จัดแจงหมู่เหล่าเข้าป่าช้า
อีกทั้งข้าวตอกดอกมาลี

ครั้นฟังถ้อยพระอาจารย์ท่านขานไข
คลาไคลมุ่งตรงลงกุฎี
ขะขี่ม้าวิชาประเสริฐศรี
พอได้ฤกษ์เลิกโยธีจากวัดพลัน
มากระทั่งแนวป่าพนาสัณฑ์
ถึงเขตขัณฑ์ลำพูนพระพารา
ตั้งค่ายชุลมุนพลหุ่นหญ้า
พักทัพคอยท่าท่านอาจารย์ ฯ

แลเห็นโยธีของเณรหลาน
ลนลานมาประทับยังพลับพลา
แล้วเอื้อนอรรถไล่ความข้อความว่า
ท่านไม่มาดอกหรือหลานจนบ่านนี้
ท่านจะจรยาตราโยธาผี
คอยอยู่นี่เดิดไม่ช้าดงมาพลัน ฯ

พึงกล่าวปรีดิ์ปรมเกษมสันต์
ผายผันพักพลับพลาหน้าธานี
พลขันธ์ลาวล้วนถ้วนถี่
ยังมีตรวจพลประจำการ ฯ

นั่งอยู่นอกกุฎีหน้าวิหาร
ท่านสมภารสมเวิลแสนยินดี
ยำพล่าทั้งมวลถ้วนถี่
เครื่องบัตรพลีครบเสร็จสำเร็จพลัน

08/06/2565

แกร้องเรียกสานุศิษย์เคยชิดใช้
ให้จัดแจงแต่งที่บัตรพลีพลัน
จุดธูปเทียนชัยไหว้เทวา
ทุกห้วยผาป่ากว้างทางบุรี

๏ ครานั้นภูตพรายหลายชนิด
ร้อนรนต้องมนตร์ของหลวงตา
บ้างแลบลิ้นปลิ้นตาน่ากลัว
บ้างแหกอกเลือดตกออกแดงไป
กินเหล้าเมาอุตุโผง
ที่สำแดงแผลงฤทธิ์พิสดาร
อีกทั้งอารักษ์ที่ศักดิ์สิทธิ์
ครั้นต้องมนตร์ร้อนรนดังอัคคี
รับเครื่องสังเวยแล้วเลยไป
เลือกเอาที่ผีกล้าฤทธาครัน
ยังเหลือแต่บิศาจกล้าสักห้าพัน
กองหน้ากองหลังตั้งปีกกา
สองมือต่างถือเครื่องศาสตรา
พอพลบค่ำย่ำแสงพระสุริย์
ท่านสมภารโอมอ่านคาถา
กริ่งกริ่งที่กระบังดังกระไร
เอิกเกริกให้เลิกโยธาผี
จากวัดเวียงเชียงใหม่รีบไคลคลา
เฮ้ยอ้ายเป่กับอ้ายไป่ทั้งอ้ายบั้น
พร้อมกันเครื่องยำพล่าบรรดามี
แล้วโอมอ่านมนตราเรียกภูตผี
ให้มายังพิธีของขรัวตา ๆ
สิงสถิตโตรกตรอกตามซอกผา
ต่างวิ่งมาชุลมุนวุ่นวายไป
สยายหัวผมตกลงปกไหล่
เข้ามาในพิธีที่สำราญ
กระโดดโหยงทำท่ากล้าหาญ
สูงตระหง่านเทียมเท่าเขาคิรี
สิงสถิตรักษาทุกหน้าที่
ออกที่รับมาบำช้าพลัน
สมภารใหญ่ปรีดิ์เปรมเกษมสันต์
นอกนั้นขับไล่ให้ไคลคลา
จัดสรรค์เป็นกระบวนถ้วนหน้า
ซ้ายขวานายหมวดตรวจโยธี
แหลนหลาวปืนยาถ้วนถี่
ให้เลิกโยธีด้วยทันใด
ปลุกอาวุธเสร็จเจ็ดคาบใหญ่
แต่พอได้ฤกษ์พลันทันเวลา
อึงมี่แห่ห้อมพร้อมหน้า
ตัดทุ่งมุ่งมาด้วยเร็วพลัน

08/06/2565

ครั้นถึงชานหน้าริมธานี
ทัพผีหุ่นวุ่นวายเข้าปนกัน

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายบัว
กล้าหาญชาญเวทวิทยา
พร้องพร้อมล้อมรอบขอบคัน
พลบค่ำย่ำแสงพระสุรีย์

๏ ครานั้นลาวไพร่ที่ในเมือง
อุปชาคอาจองทรงศักดา
แลเห็นทัพเวียงเชียงใหม่
ตั้งค่ายรายทางห่างดงดาน
อัดอั้นงันงกตกประหม่า
ครั้นถึงยังซึ่งพระเวียงชัย
บัดนี้โยธีเชียงใหม่
ตั้งค่ายรายขวางทางดงดาน

ให้หยุดโยธีลงตั้งมั่น
พลขันธ์ขาดโห่เป็นโกลา ฯ
ตีครัวด่านยับจับคนฆ่า
รีบยกโยธาเข้าบุรี
ให้หยุดยั้งตั้งมั่นลงกับที่
โยธีทุกหมวดคอยตรวจตรา ฯ
คอยเรื่องฟังข่าวในราวป่า
ใช้ให้มาสอดแนมดูเหตุการณ์
ยกมาใกล้บุรินถิ่นสถาน
อสหม่านหวดลาวอ้อฉาวไป
วิ่งร่าบุกพงเข้าดงใหญ่
ก็เข้าไปแจ้งความตามเหตุการณ์
ยกมาถึงใกล้ราชฐาน
จะโปรดประการสถานใด ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๖๙

สมภารลาวกับสามเณรมาลัยกรองรบพลายบัว

๏ คราน้ันจึงท่านอุปยาต
บอกเณรหลานกับอาจารย์ผู้ร่วมใจ
เราจะออกรบรอต่อฤทธิ์
นิมนต์ครูผู้อาจารย์ชาญฤทธี

๏ คราน้ันอาจารย์สมภารลาว
ตอบว่าอาตมาจะชิงชัย
ธรรมดาโยธาสิ้นทั้งนั้น
ต้องตรึกตราหาฤกษ์ประเสริฐดี
ถ้าแม้นว่าพาราอันตราย
ข้อนั้นอย่าพรั่นในพระทัย

๏ คราน้ันท่านเจ้าเมืองลำพูน
ห่างหายคลายระทมตรมอุรา
แล้วเรียกบ่าวอ้ายเภาถับอ้ายพ่วง
นั่งรินกินพลางพอสร่างใจ

๏ คราน้ันท่านอาจารย์สมภารครู
จนดึกดื่นเดือนสว่างดังกลางวัน
เห็นเมฆฉายเป็นนารายณ์สี่กร
สมถวิลยินดีแสนปรีดา
กรีธราดพลายบัวหากลัวไม่
ว่าทัพใหญ่ยกมาถึงธานี
หรือจะคิดตั้งมั่นไว้ไฉนนี่
ตรึกตรองความตามที่จะชิงชัย ฯ

ได้ฟังกล่าวไม่พรั่นคิดหวั่นไหว
เจริญพรจะร้อนใจทำไมมี
จะผายผันรบสู้กู้กรุงศรี
จึงจะมีไชยะชนะภัย
อาตมายอมตายแทนก็ได้
จะชิงชัยไว้ชื่อให้ลือชา ฯ

ได้ฟังคุณตาลาวกล่าวว่า
นิมนต์ท่านฉันน้ำชาสำราญใจ
ให้ตักตวงเหล้าเข้ามาเติมให
เสนาลาวน้อยใหญ่เฝ้าพร้อมกัน ฯ

นั่งดูฤกษ์พาเวลานั้น
แสงจันทร์จับแจ้งกระจ่างตา
เข้าราญรอนรบยักษ์หนักหนา
เรียกเณรมาสั่งพลันมิทันนาน

08/06/2565

เอ็งยกทัพหุ่นหมุนประจัญ ผายผันไปติดทิศอิสาน
ตาจะยกโยธีเพศผีพาล คอยรอนราญรบรออยู่หรดี
แม้นเสียงปืนครืนครั่นยิงสัญญา ให้โห่สามคราขึ้นอึงมี่
พรั่งพร้อมล้อมรุกเข้าคลุกคลี โจมตีค่ายตั้งให้พังไป ฯ

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าเณรน้อย ได้ฟังถ้อยสมภารอาจารย์ใหญ่
ลุกกรากลงจากพลับพลาชัย อุปฮาดก็ให้พระพรพลัน
ขอให้ไชยะชนะพาล ไปเถิดหลานให้ถึงอย่าพรึงพรั่น
เณรรับพรจรลงบันไดพลัน ผายผันขึ้นม้ารีบคลาไคล
กระบวนหุ่นวุ่นวิ่งจะชิงแดน ถ่อหลาวแหลนไม้พลองกระบองใหญ่
จากลำพูนพารารีบคลาไคล ขรัวตาให้ยาตราจากธานินทร์
จับดาบเคยปราบพวกศัตรู แลดูฤกษ์วิถีก็ดีสิ้น
ยกทัพผีจรลีจากบุริน ไม่ผันผินหน้ากลับมาพลับพลา
เณรพลายผันผายทางอิสาน หยุดทวยหาญตั้งรายทั้งซ้ายขวา
ท่านสมภารขานโห่เป็นโกลา ยกโยธาตั้งรออยู่หรดี
พอเสร็จสรรพจับชุดจุดปืน ยิงสามครืนเป็นสัญญาโยธาผี
พลหุ่นหมุนวิ่งเป็นสิงคลี เข้าราวีพังค่ายวุ่นวายไป ฯ

๏ ครานั้นจึงท่านสมภาร ยกทวยหาญทัพผีรี่เข้าใส่
หุ่นหันฟันลาวชาวเวียงชัย พากันบรรลัยลงกว่าพัน
เณรพลายก็ป่ายด้วยอาวุธ อุตลุดโยธาโกลาลั่น
พวกลาวฉาววุ่นพัลวัน พากันตกใจทั้งไพร่นาย
ที่โงกงงงัวเงียเปลี้ยอ่อน มัวนอนเต็มที่ลุกหนีหาย
อ้ายพวกที่ยี้เซาทั้งบ่าวนาย ถูกฟันล้มตายวายชีวี ฯ

08/06/2565

๏ กรานั้นเพี้ยกล้ากับพลายบัว
ยังไม่หลับนอนผ่อนอินทรีย์
เห็นศัตรูจู่โจมเข้าตีปล้น
พลลาวฉาวิ่งเข้าชิงชัย
ตกใจคว้าได้ดาบโพรงแก้ว
เพี้ยกล้าคว้าหอกออกยืนยัน
แลเห็นพลหุ่นวุ่นวาย
พลหุ่นวุ่นวิ่งเป็นโกลา
แทงหุ่นหยุ่นหยุ่นหาเข้าไม่
หุ่นก็หันฟันฟอนบุกรอนราน
พวกลาวชาวเวียงเชียงใหม่
ได้สติยืนตริตรองปัญญา
ลาวหุ่นวุ่นวิ่งเป็นสิงคลี
หุ่นและคนปะปนปะปะทะกัน
เพี้ยกล้าเต้นร่าดังออกเชน
เณรจกยักชักม้าร่าเข้าไป
เพี้ยกล้าทำท่าจะวิ่งหนี
เหมือนฟันหินดาบบิ่นเบ็นไฟวับ
พลายบัวตัวดีรีเข้าสู้
สมภารลาวก้าวขยับเข้ารับรบ
เข้าแอบย่องมองซุ่มพุ่มไม้
เจ้าพลายบัวเผลอตัวมัวโรมรัน
กินเหล้าเมามัวบ่นอู้อี้
ปรึกษาความตามที่จะชิงชัย
ผู้คนตื่นแตกแหกค่ายใหญ่
ก็บรรลัยย่อยยับลงนับพัน
เคยผ่องแผ้วปราบศึกไม่นึกพรั่น
ทั้งสองนายผายผันวิ่งออกมา
เร็วรวดหวดซ้ายแล้วบ่ายขวา
เพี้ยกล้าก็ฟันประจัญบาน
หวั่นใจสะดุ้งอยู่ฟุ้งซ่าน
พระอาจารย์คุมผีรีเข้ามา
ตกใจหนีตัวกลัวสังขาร์
กลับหน้าสมทบสู้รบกัน
ทัพผีล้อมจับอยู่ขับขัน
ฟาดฟันอื้ออึงคะนึงไป
แทงเณรหอกหักหาเข้าไม่
ชิงชัยเพี้ยกล้าไม่ล่าทัพ
ได้ทีเณรหันเข้าฟันฉับ
เณรขยับลาวขยาดไม่อาจรบ
ฟันหมู่ผีพรายไล่ตลบ
พอแลพบพลายบัวตัวสำคัญ
หมายบ่ายให้พินาศขาดสะบั้น
สมภารฟันดังผางถูกกลางตัว

08/06/2565

เป็นไฟวับฉับเปล่าหาเข้าไม่
ฉาดเปล่าเดรเม่าไม่ไหวตัว
พอรุ่งแจ้งแสงทองส่องสว่าง
สมคิดเดรศิษย์กับอาจารย์
สั่งให้ตั้งค่ายรายทัพ
พระเดรก็เป็นที่เปรมปรีดิ์

๏ ครานั้นพลายบัวตัวยง
โมโหหุนฉุนโกรธพิโรธใจ
น้อยหรืออ้ายเมืองลำพูนไม่สูญสิ้น
ลอบเข้าปล้นฆ่าคนวายชีวี
ดีละจะได้เล่นให้เห็นกัน
กูจะจับสับเล่นดังเช่นปลา
ว่าพลางทางสั่งเพี้ยกล้า
ยกประดังเข้าพังธานี
จับท้าวเจ้าลำพูนในบุรี
ญาติวงศ์พงศาฆ่าให้ยับ

๏ ครานั้นเพี้ยกล้าพระยาลาว
รีบรัดมาจัดโยธาพลัน
แล้วทำผงลงเลขเสกว่าน
แจกไพร่ให้ทั่วตัวโยธา
สำเร็จเสร็จสรรพในพริบตา
กระโดดขึ้นหลังม้าไม่ช้าพลัน

พลายขัดใจฉวยดาบแล่นเข้าแพ่นหัว
ทั้งสองข้างต่างมัวประจัญบาน
ต่างคนต่างล่าทัพกลับสถาน
รบรานมีชัยแก่ไพรี
คอยรับอยู่หน้าบุรีศรี
ฉันหมูหมี่ขนมหวานสำราญใจ ฯ

กับเพี้ยกล้าจัตุรงค์เป็นนายใหญ่
เหตุภัยมีมารบราวี
ในแผ่นดินมีทหารชาญชัยศรี
แล้วหลบหนีเข้าไปในพารา
ใครนั้นเป็นตัวการอวดหาญกล้า
จอดูหน้าทรชนอ้ายคนดี
ให้สมทบโยธาทุกหน้าที่
ผลาญชีวีผู้คนให้ป่นยับ
ทั้งอีแก่นจันทน์มาพ่นสับ
อย่านับเลยว่าญาติเป็นขาดกัน ฯ

พังกล่าวอัญชลีขมีขมัน
กองหน้าห้าพันถือศาสตรา
เสร็จการเร็วพลันหรรษา
กินว่านยาอยู่ยงคงกระพัน
เพี้ยกล้าถืออาวุธมั่น
คุมทัพหน้าห้าพันจากค่ายมา

08/06/2565

พวกลาวโห่ฉาวเสียงลือกก้อง
พลายบัวตัวดีมีวิชา
แกว่งดาบโพรงแก้วแววววับ
ตัดทุ่งมุ่งมาไม่ช้านาน
ยิงปืนครืนครั่นสนั่นดล
ยัดปืนยืนยิงเป็นสิงคลี
ผู้คนบนกำแพงยืนแยงแย่
พวกเชียงใหม่เข้าใกล้ป้อมปราการ
บ้างหลอมตะกั่วคั่วทรายไว้ร้อนจัด
พวกลาวเวียงเชียงอินทร์กินว่านยา
ถูกดึงทิ้งโปกกะโหลกหัว
ว่าอ้ายสูงบ่ยั้นสิ่งอันใด
อ้ายบัดซบหลบไม่ทันไม้รันเปรี้ยง
ตกดินนอนดิ้นเหมือนดีปลา
กระโดดข้ามสามเตื่อเหนื่อยเหงื่อย้อย
ทั้งสองทัพรับรบสนั่นไป
เพียกล้าตั้งท่าจะแม่นโผน
พอตั้งท่ากล้าแข็งแรงไม่มี
พลายบัวตัวยงองอาจ
พอเข้าใกล้มันไล่เอาหินปา

๏ ครานั้นท่านอาจารย์สมภารเฒ่า
พอเสร็จสรรพตรวจทัพจัตุรงค์
โยธีตีฆ้องออกนำหน้า
ขี่ม้าดำนิลสีนเป็นบ่วน
ได้ฤกษ์เลิกทัพอลหม่าน
เข้าล้อมชานพาราไม่ช้าที
พลรบล้อมพาราทุกหน้าที่
สาวต่อสาวฉาวมี่ประจันบาน
ไม่ท้อแท้ถือศาสตราทุกหน้าด้าน
ลำพูนหาญเอาหินทิ้งลูกดิ่งปา
ลาวเข้าใกล้เอาทรายซัดเสียงฉาวฉ่า
หยักรั้งตั้งท่าร่าเข้าไป
ฟาดง่วมบวมหัวหาแตกไม่
ฉวยได้ไม้เขวี้ยงคนบนเสมา
หัวแตกสามเสี่ยงเลือดแดงจ้า
อ้ายเพื่อนกันมันว่าเหตุหยังใด
ช้าสักหน่อยก็ลุกกำขึ้นมาได้
ไม่มีใครเสียท่าลาวราวี
กระโดดโจนขึ้นฟันคนให้บ่นบี้
เต็มทีเหนื่อยหอบบอบอุรา
หมายพิฆาตชาวเวียงชัยด้วยใจกล้า
ต้องถอยล่าทัพห่างมาทางตรง ๆ
แกเข้าที่ชำระแล้วสระสรง
คิดจะตรงออกรอต่อศักดา

08/06/2565

กลางวันจะเห็นว่าเป็นสงฆ์
เณรศิษย์ก็ฤทธิ์เดชศักดา
อ้ายพลายบัวตัวครูมันรู้จัก
ทั้งเพียกล้าก็มาพูดจากัน
คิดพลางทางเรียกเข้าเณรมา
การที่คิดศิษย์เห็นอย่างไรดี

เราก็ครูผู้ทรงซึ่งสิกขา
เวทวิชาเรียนจบได้ครบครัน
ว่าเราอยู่สำนักเชียงใหม่นั้น
จะผ่อนผันฉันใดไฉนดี
ปรึกษาข้อความต้องตามที่
จงพาทีบอกเล่าให้เข้าใจ ฯ

๏ ครานั้นเจ้าเณรมาสยักรอง
ได้ฟังเรื่องเปลื้องปลดกำสรดใจ
การจะเข้ารบรอต่อตี
ไม่ลำบากยากใจไฉนนา
จะเป็นมอญหรือว่าพม่าแปลก
ยกพลชนึ่งเข้าชิงชัย

ไม่หม่นหมองใจตนกมลไหม้
คิดได้ด้วยไหวไวปัญญา
ไพรีให้ยับดับสังขาร์
ต้องปลอมแปลงกายาจากลาวไทย
หรือเป็นแขกทมิฬดำก็ทำได้
มันจะจำเราได้ไฉนนา ฯ

๏ ครานั้นจึงท่านสมภารเถร
สมถวิลยินดีแสนปรีดา
กูจะเป็นสมณะพระแขก
ว่ามาจากลังกาปรีชาชาญ
ตัวเณรเอ็งเป็นพม่า
ถึงมันถามชื่อแซ่พ่อแม่มี
คิดพลางแล้วทางท่านสมภาร
ธูปเทียนข้าวตอกทั้งดอกไม้
อ้ายพวกลาวข้าเจ้าอุปชาต
รีบรัดจัดแจงตกแต่งการ

ฟังเณรผู้สานุศิษย์ว่า
ตบมือเผาะหัวเราะร่าว่าเสร็จการ
แต่งตัวแปลกพูดจาให้น่าฉาน
ชำนาญการรบสู้กู้ธานี
บอกว่ามาแต่ยังกุ้งกรุงศรี
ก็พาทีลวงล่อให้พอใจ
ให้ปลูกศาลเพียงตาหาช้าไม่
หมูเป็ดไก่ยำพล่าสุราบาน
สามารถแกล้วกล้าทุกหน้าด้าน
ไม่ช้านานก็เสร็จสำเร็จพลัน

08/06/2565

เถรเฒ่าเข้านั่งยังพิธี
แล้วประชุมเทวาในอารัญ
แล้วอาจารย์อ่านเวทวิเศษสิทธิ์
ประมาณว่าห้าร้อยมากมี
แล้วสมภารอ่านมนตร์แปลงตนด้วย
เป็นสมณะพระแขกแปลกผิวพรรณ

◎ ครานั้นจึงโฉมเณรมาลัย
อ่านมนตร์แปลงตนไม่ช้านาน
หุ่นมนตร์แปลงตนเป็นพม่า
เกล้าผมสูงนุ่งผ้าตาท่าชิงชัย
เณรน้อยกลายร่างอย่างพม่า
ขันพาชีขับพลันวัน

◎ ครานั้นจึงท่านสมภารครู
กลายเป็นแขกแปลกภาษาทั้งกายี
เอิกเกริกให้เลิกโยธาผี
ทวยหาญขานโห่เป็นโกลา
ทัพเณรเป็นพม่าโยธาหุ่น
เป็นทัพหลวงล่วงออกนอกธานี

◎ ครานั้นจึงท่านสมภารเถร
เห็นเพียกล้าขึ้นหน้ากองทัพชัย
เณรขับหุ่นหมุนหันเข้ากันหน้า
เข้าขวางทางกางกั้นไว้ทันที

จุดธูปเทียนมาลีขมีขมัน
พร้อมกันมานั่งยังพิธี
เรียกฝูงผีมีฤทธิ์ทุกหน้าที่
ให้จัดแจงแปลงอินทรีย์เป็นแขกพลัน
สระสวยกายีดีชยัน
สำเร็จเสร็จพลันพอทันการ ฯ

เข้านั่งในพิธีที่สถาน
ชักข้าวสารต้องหุ่นวิ่งวุ่นไป
สองมือถือศาสตราหากลัวไม่
ผู้ใดเครไม่แจ้งแห่งสำคัญ
พูดจาส่งเสียงสำเนียงลั่น
พลทั้งนั้นวุ่นวิ่งเป็นสิงคลี ฯ

ผู้รู้มนตร์เวทวิเศษศรี
พอฤกษ์ดียามสายได้เวลา
อึงมี่ล้วนแขกแปลกภาษา
ยาตราทัพออกนอกบุรี
ชุลมุนไม่นึกออกวิ่งจี้
โยธีแยกย้ายรายกันไป ฯ

ยกทัพกับเณรเข้ามาใกล้
คุมไพร่จะประดังพังบุรี
เถรก็ขับโยธาบรรดาผี
ขรัวตามีวาจาร้องว่าไป

08/06/2565

ฮะเฮ้ยเหวยเจ้าลาวเชียงอินทร์ ยกโยธามาจากกรุงบุรินใหญ่
จะธุระประสงค์ตรงสิ่งไร หรืออยากใคร่ปล้นบุรีตะอาทรัพย์
อ้ายลาวบ่าหารู้จักกูไม่ จะรุกไล่ทะยานเอาขวานสับ
ทั้งบ่าวนายไม่ว่าฆ่าให้ยับ กูไม่นับว่าใครดีมีวิชา ฯ

◎ ครานั้นพลายบัวตัวยง ได้ฟังองค์อาจารย์สมภารว่า
ขัดแค้นแน่นใจในอุรา โกรธาร้องตวาดด้วยอาจใจ
สำคัญว่าพระมาจากเมืองแขก ด้วยเวทมนตร์ดลให้แปลกจำไม่ได้
แลดูเณรกลับเป็นพม่าไป พิโรธใจตอบความไปตามการ
เหม่เหม่ดูดู๋อ้ายหมู่แขก แต่งตัวแปลกเกเรเดรัจฉาน
อ้ายเณรน้อยก็กล่าวถ้อยอหังการ เป็นคนพาลทั้งเพเกเรเร็ง
สานุศิษย์อวดฤทธาทำหน้าด้าน ตัวอาจารย์หรือก็โกงมะโรงมะเส็ง
ยังยวดอวดป่อทำข้อเกริ่ง จะต้องเจ็งกูวันนี้ชีวี วาย
เฮ้ยเณรเถรทั้งสองไม่ต้องการ จะกล่าวสารถามไถ่ดังใจหมาย
ทั้งศิษย์ครูบอกกูตามแยบคาย เอ็งผันผายมาแต่แห่งตำแหน่งใด
ถิ่นที่อยู่ดูหาหรืออาวาส โยมญาติอยู่แห่งตำแหน่งไหน
ได้เรียนรู้กับครูอาจารย์ใด จงบอกให้เราฟังแต่หลังมา ฯ

◎ ครานั้นจึงท่านสมภารลาว พังกล่าวหุนหันด้นเกศา
เดือดใจดังไฟเผาอุรา จึงตรึกตราตอบความไปตามการ
ด้วกูผู้ชื่อมาลายู ตำแหน่งอยู่วัดลังกากล้าหาญ
เล่าเรียนเวทวิทยาปรีชาชาญ พระอาจารย์ชื่อว่ามังคลัง
แต่เดิมเธอเป็นเกลอกับเกวัต มัธยัสถ์เมืองมอญครูสอนสั่ง
อุปชาตเป็นญาติกันนั้นแต่ครั้ง เมื่อแรกตั้งลำพูนพระพารา ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าเณรมาลัย
รีบชักพาชีรีเข้ามา
มึงไถ่ถามความกูอยากรู้เรื่อง
จะเล่าความให้ตามแต่จริงใจ
ครูเราเจ้าพม่าเป็นน้าชาย
คือหลานท่านอุปฮาดเป็นญาติกา
กูหรือคือศิษย์ท่านสมภาร
มีฤทธิ์เดชเวทมนตร์เป็นคนดี
แม้นรักตัวกลัวตายเสียดายชาติ
รีบเลิกทัพกลับเชียงใหม่ไปเร็วพลัน

๏ ครานั้นพลายบัวตัวกล้น
โกรธใจดังไฟเผาอุรา
เอ็งพูดเล่นเจรจามาดูหมิ่น
กูหรือคือพลายบัวตัวชาญชัย
แต่เณรขวาดกับสังฆราชจิ๋ว
ถึงตัวมึงมีวิชากายาเพชร
ว่าพลางทางร้องสั่งโยธา
รบรับจับมัดอ้ายศัตรู

๏ ครานั้นจึงพวกชาวท้ายใหญ่
ได้ฟังนายท้ายรับบัญชา
หุ่นมนตร์วนวิ่งชุลมุน
ทั้งสองข้างต่างโถมเข้าโรมรัน
แปลงกายให้แลเห็นเป็นพม่า
ตาดว่าฮะเฮ้ยอ้ายลาวไพร
กูหาถือโทษโกรธเคืองสิ่งใดไม่
ข้าอยู่ในยังกุ้งพระพารา
มาได้กับลูกสาวพ่อลาวบ่า
เกี่ยวดองมาประมาณนานเต็มที
ชำนาญการพระเวทวิเศษศรี
ยกมานี่หมายจะจับมึงสับฟัน
อย่าหมายมาครบสู้เป็นคู่ขัน
ถ้าหาไม่จะพากันมรณา ฯ

ได้ฟังเณรน้อยนั้นรำพันว่า
ตาดว่าน้อยหรือช่างโอหังใจ
หารู้สิ้นว่าวงศ์วานทหารใหญ่
พี่กูครองเชียงใหม่ชื่อพลายเพชร
กูฟันฉิวต้องวินาศลงขาดเด็ด
ใครจะเย็ดบีสังยังบ่ฮู้
เฮ้ยเร็วหวาอย่างไรพวกอ้ายสู
ฟันให้ดูผีมือว่าลือชา ฯ

นายไพร่แวดล้อมอยู่พร้อมหน้า
สองมือถือศาสตราเข้าโรมรัน
ลาวก็หมุนรบรับอยู่ขับขัน
ฟาดฟันกันอึงคะนึงไป

08/06/2565

หุ่นมนตร์ชุกชนเข้าราวี
หุ่นกล้าถลาวิ่งเข้าชิงชัย
เพี้ยกล้าชักม้าเข้าพันหุ่น
พลรบสมทบเข้าราญรอน
กองทัพสมภารลาวฉาวโห่
หุ่นหันกันหน้าเข้าราวี

๏ ครานั้นพลายบัวตัวกล้า
เถรขยับขับอาชาร่าเข้าไป
พวกผีปีศาจที่อาจกล้า
ผีคนปนวิ่งชิงชัยชาญ
พวกลาวเวียงเชียงใหม่ใจสามารถ
พวกผีตีลาวรี่เข้าชิงชัย
หกล้มจมคว่ำนอนปล้ำกัน
หุ่นมนตร์ปนปะปะทะลาว
พวกลาวว่าบ่าบีสังหยังบ่ฮู้
บ้างร้องยั้นพรั่นกลัวจนตัวงอ
ทั้งสองข้างต่างรบสมทบทัพ
หุ่นหันพันลาวออกฉาวไป
ลาวตีหุ่นรี่เข้ารับรอง
ลาวทั้งสนว่านยาทาน้ำมัน

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายบัว
แกว่งดาบโพรงแก้วกล้าเข้าราวี
ลาวก็รี่รุกรบตลบไล่
พลายบัวพันหุ่นไล่ตะลุมบอน
หยุ่นหยุ่นต้องกายดังไม้ท่อน
ไม่หยุดหย่อนลาวพร้อมเข้าล้อมตี
คุมโยธาถ้วนล้วนแต่ผี
เสียงอึงมี่รบกันสนั่นไป ฯ
ชักม้าล้อมหลังประดังไล่
พิโรธใจหุนหันประจัญบาน
สมทบรบราทุกหน้าด้าน
รอนราญรับรองด้วยว่องไว
เข้าพันฟาดฟันร้ายทั้งนายไพร่
ผีโดดลั่มปะปะทะลาว
ลาวบ่ยั้นพวกผีร้องมี่ฉาว
ทำหน้าขาวแหกขาหลอกแล้วกลอกคอ
พิศดูน่ากลัวยืนหัวร่อ
บ่กูบ่ฮู้มันว่าอันใด
ผีก็รับหุ่นรบตลบไล่
ผีก็ไล่รุมรบประจบกัน
ผีเตาะต้องลาวเปรี้ยงถูกเพี้ยงหัน
ไม่พากันล้มตายวายชีวี ฯ
อาวุธถูกต้องตัวไม่บันยับ
พันผีหุ่นมนตร์ไม่บันยับ

08/06/2565

แต่รบรากันมาไม่ลดละ
เจ้อคาบบ่ายเป็นประกายอยู่วาบวับ
หลายทีไม่มีจะบรรลัย
แกว่งอาวุธหยุดม้าไม่ช้าพลัน
รู้เข้าใจในที่กิริยา
ทั้งทัพเถรก็เห็นถนัดใจ
อ่อเช่นนี้เจียวหรือนี่จึงหาญชิด
เราห้ำหั่นฟันฟาดด้วยศาสตรา
จำจะคิดการอ่านเวท
เรียกเพียกล้าเข้ามาด้วยทันใด
ทั้งสองทัพที่จับจู่ประจญ
ที่ชุลมุนวุ่นวิ่งเป็นสิงคลี
อย่าช้าเลยอะเจ้าเอาข้าวสาร
จะเสกซัดให้ชงัดไม่คึกคัก

๏ คราน้ันเพียกล้าพระยาแมน
ร้องสั่งลาวบ่าวข้าไม่ช้าพลัน
ขนานลาวบ่าวไพร่พี่งนายบอก
ไม่ช้านานเอาข้าวสารมาเร็ววรา
ครั้นถึงจึงส่งให้หลายบัว
แล้วก้มลงยกมือไหว้เป็นหลายที

๏ คราน้ันพลายบัวด้วยง
อ่านเวทด้วยเดชประเสริฐใจ
เวียนศีรษะอ่อนอารมณ์แทบลมจับ
ฉาดฉับพ้นหุ่นหมุนประจัญ
แค้นใจเคืองขุ่นอยู่หุนหัน
พลายบัวตัวกลั้นพิศดูไป
ว่าหุ่นยนต์มนตราของเพทไสย
ว่าภูตไพรกล้าแข็งแรงวิชา
สำแดงฤทธิ์รบรันประจันหน้า
เป็นหลายทีชีวาไม่บรรลัย
มนตร์วิเศษเรียนรู้พระครูให้
ชี้ให้ดูพลางทางพาที
ไม่ใช่คนดอกคือปีศาจผี
อ้ายพวกนี้หุ่นมนตร์ชอบกลนัก
ใส่พานมาคงได้ดูรู้ประจักษ์
อย่าช้านักเพียกล้าเอามาพลัน ฯ

ได้ฟังแสนปรีดิ์เปรมเกษมสันต์
ให้จัดสรรค์เอาข้าวสารใส่พานมา
ต่างคนออกจากทัพกลับไปหา
ออกวิ่งร่าพากันมาทันที
นึกหวั่นพรั่นกลัวปีศาจผี
ออกจากที่นั่งวิ่งเข้าชิงชัย ฯ

อาจองคึกคักศักดิ์ใหญ่
เสกข้าวสารหว่านไปด้วยทันที

08/06/2565

ด้วยเดชะพระเวทวิเศษสุด ต้องหุ่นหยุดจังงังอีกทั้งผี
แน่นิ่งไม่ติงชิ่งกายี พลายบัวตัวดีเบ่ามนตรา
ด้วยเดชะพระเวทวิเศษสุด หุ่นจังงังยังหยุดยืนเป็นหญ้า
ผีพรายก็หายวับไปกับตา อ้ายพวกลาวชาวบ่าหัวเราะงัน
บักอ้ายนี่สังเป็นหยังใด เข้าใกล้รำร่าว่าไม่พรั่น
ประเดี๋ยวมึงกับกูได้ดูกัน จะฟาดฟันเสียให้บรรลัยลาญ ฯ

๏ ครานั้นท่านอาจารย์สมภารเถร ครั้นแลเห็นมนตราแกล้วกล้าหาญ
หุ่นมนตร์กลายตนมิทันนาน ทั้งปีศาจอาจหาญก็หายไป
แค้นใจดังใครมาตีชก มุ่นหมกเนอุราเหมือนบ้าใบ้
แข็งใจร่ายเวทอันชาญชัย เสกผ้าขาวบางขว้างไปด้วยเร็วรา
กลายเป็นลิงวิ่งชนเข้ารนรบ ห้าร้อยครบน่าสยองพองเกศา
กระโดดพัดถัดลาวิ่งฉาวมา พวกโยราพรั่นตัวกลัวชีวี
ที่แกล้วกล้าไม่ล่าทัพเข้ารับรบ ตีตลบไล่ลิงออกวิ่งจี้
ทั้งสองมือถือศาสตราเข้าราวี ลาวตีลิงต่ายขึ้นไม้ไป
อ้ายพวกลิงกัดลาวออกฉาวฉาน ลาวทะยานเลี่ยวลัดสกัดไล่
เพียกล้าขับม้าเข้าชิงชัย ลาวไพร่ขบพันประจัญบาน ฯ

๏ ครานั้นพลายบัวตัวดี เห็นเธรมวิทยาแกล้วกล้าหาญ
อ่านมนตร์ให้พิกลเป็นลิงพาล เข้าทะยานล้อมไล่พวกไพร่นาย
พลายบัวตัวกล้าศักดาเดช จะล้างเพศลิงไพรเสียให้หาย
แล้วจะได้มั่วสุมคุมไพร่นาย เข้ามัดกายเธรเณรให้เห็นกัน
คิดพลางทางอ่านอาคม เกิดเป็นลมเพชรหึงเสียงดังลั่น
เป็นเสือร้ายหลายแสนแน่นอนันต์ วิ่งถลันกัดลิงชิงชัย

08/06/2565

ลิงเสือเหลือกล้าราวี
เสือโลดลิงโดดตรงเข้าไป
เสือฉบลิงหลบออกทางท้อง
เสือฟัดลิงกัดไว้ไม่วาง
พยัคฆีเสียทีลิงขี่หลัง
เสือโดดลิงโลดครรไลลา

อึงมี่เข้าบุกรุกไล่
ลิงไล่เสือหันเข้ากันกาง
เสือจ้องลิงร่าเข้าคว้าหาง
เสือแว้งหางลิงหันกันหน้าตา
เสือกำลังหมกมุ่นฉุนโทสา
เสือลิงวิ่งพากันหายไป ฯ

◎ ครานั้นจึงโฉมเจ้าเณรน้อย
เห็นพลายบัวตัวดีมีฤทธิไกร
คิดพลางทางอ่านพระเวท
ไล่พิฆาตฟาดลาวชาวบุรี
คิดพลางทางอ่านพระเวท
พอจบเวทของอาจารย์ชาญสงคราม
เป็นอสูรขุนมารชาญกล้า
สูงเท่าเขาใหญ่ในไพรวัน
ดึงดังดังลมเพชรหึง
เป็นกระบองหมายสองฤทธิรณ
อ้ายพวกลาวชาวตอนไม่รอนรบ
ไม่โรมรันพรันตัวกลัวชีวา
ที่พวกลาวชาวบ่าเข้าราวี
พลทัพยับบั่นลงบนดอน
เพียกล้าชักม้าเข้าโรมรัน
ยักษ์ตีลาวหนีเข้าบ่าไป

ไม่อ้อยสร้อยเสียเวลาอยู่ช้าได้
ขัดแค้นใจในอารมณ์ระทมทวี
จะแปลงเพศให้ประจักษ์เป็นยักษี
เห้ชีวีม้วยลงกลางสงคราม
มนต์วิเศษของอาจารย์ชาญสนาม
เจ้าเณรงามกลายกายาไม่ช้าพลัน
กายาโตดำดูล่ำสัน
ขบฟันแยกเขี้ยวจะกินคน
โลดทะลึ่งถอนยางเอาทั้งต้น
ร้องคำรนแล้วคำรามงุ่มง่ามมา
แลมาพบยักษีวิ่งหนีหน้า
ยักษ์ตีร่าไล่กลุ้มตะลุมบอน
ยักษีจับฟาดขาดสองท่อน
ไม่ราญรอนวิ่งร่าเข้าบ่าไป
ยักษ์หันเสี้ยวรบตลบไล่
ยักษ์ไล่ลาวหลีกเป็นปีกกา

08/06/2565

เพี้ยกล้าชักม้าเข้าแทงยักษ์ เสียงกักหอกบิ่นลงสั้นท่า
ยักษ์ร้ายไม่พ่ายแพ้ฤทธา ตรงเข้ามาพังค่ายาระจายไป
บ่นแหลกแตกยับลงกับที่ เอาอัคคีเผาบ่นไม่ทนได้
ชุลมุนวุ่นวายกระจายไป นายไพร่ชีวงเป็นผงคลี ฯ

๏ ครานั้นพลายบัวตัวกล้า เห็นยักษ์ร่าเข้ารบไม่หลบหนี
มันเผาค่ายไหม้บ่นคนไม่มี บ่นบี้ลงเป็นจุณทั้งมุลนาย
แค้นจิตดังพิษอัคคีพาล ยักษ์มันผลาญคนกินสิ้นทั้งหลาย
ต้องคิดการผลาญมันให้วอดวาย ให้ถึงตายลงด้วยกันไม่พรั่นกลัว
คิดพลางแล้วทางเข้าพลาย รำดาบกรายหมายขยับจะสับหัว
รู้แจ้งว่ามันแกล้งแปลงปลอมตัว ด้วยวิชากล้าไม่กลัวคมศาสตรา
จำจะเข้ารบรอต่อฤทธิ์เดช ถ้าไม่ไหวร่ายเวทพระคาถา
เข้ารบรอต่อสู้ดูสักครา เวทวิชาเครจะมีดีกว่าใคร
คิดพลางทางขับควบอาชา ชักดาบรำร่าเข้ามาใกล้
กั้นกางขวางทางไว้ทันใด ชิงชัยกับมารชาญศักดา
ยักษ์วิชากล้าแกล้วแกว่งกระบอง จดจ้องว่าจะตีทำทีท่า
พลายบัวตัวดีมีวิชา แกว่งศาสตรารับรองด้วยว่องไว
ยักษ์ตีพลายรีชักม้าหลบ เสียงดันยางผางกระทบภูเขาใหญ่
บ่นแหลกแตกมุ่นเป็นจุณไป ไม้ไหล้แหลกล้มเป็นโกลี
เจ้าพลายขยายท่าชักม้าหัน แกว่งดาบพันเสียงกักต้องยักษี
ฉาดเปล่าไม่เข้าเลยสักที แต่รอรีรบกันประจัญบาน
จนเบี่ยงบ่ายชายแสงสุริยา แกว่งศาสตรารบรอเข้าต่อต้าน
ชุลมุนหุนหันประจัญบาน ม้าทะยานยักษ์ไล่หวดป่ายมา ฯ

08/06/2565

◎ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายบัว ขับม้าสองตัวกับเพี้ยกล้า
เผ้ารุกรบตลบไล่อยู่ไปมา ยักษ์วิชาไม่หย่อนอ่อนกำลัง
เหนื่อยอ่อนผ่อนผันฉันใดดี คิดจะรี่รุกรบตลบหลัง
ก็เหนื่อยเหลือเหงื่อทรวงแทบจะพัง แค้นดั่งยักษ์วิชากล้าสำคัญ
จำจะคิดการอ่านพระเวท แปลงเพศเป็นคชาที่กล้ากลั่น
เข้ากั้นกางขวางหน้าบ้าน้ำมัน โรมรันรับรองด้วยว่องไว
คิดแล้วยกหัตถ์นมัสการ โอมอ่านพระเวททางเพทไสย
เสกแล้วเสกเล่าก็เบ่าไป บัดใจก็กลายกายาพลัน
กลับเป็นคชสารที่หาญกล้า กายาโตดำทั้งล่ำสัน
แกล้วกล้าเป็นบ้าด้วยกลัดมัน หุนหันชูงาเข้าราวี
ยักษ์แปลงก็แกว่งกระบองพลัน ช้างก็หันหน้ารบไม่หลบหนี
ช้างแทงยักษ์ทะแยงเข้าต่อตี ช้างหนียักษ์ไล่กระหน่ำมา
ครั้นถึงซึ่งทางที่หว่างเขา ช้างก็เข้าสู้รบไม่หลบหน้า
ช้างกับยักษ์ตักกันลั่นโลกา เพียงหินผาจะแยกแตกทำลาย
ยักษ์ร้ายได้ทีเข้าตีช้าง ด้วยต้นยางหักสะบั้นเหมือนมั่นหมาย
ต้องช้างมนตร์ตนมันไม่อันตราย กลับแทงพลายบัวนั้นแทบบรรลัย
ต้องกายาเจ้าพลายเป็นหลายหน ด้วยฤทธิ์เดชเวทมนตร์หาบ่นไม่
ทั้งสองข้างต่างชาญการชิงชัย รุกไล่รบรับไม่อับจน
ยักษ์ร้ายก็กลายเป็นเณรน้อย กระจ้อยร่อยรบรับเข้าสับสน
ผาดแผลงสำแดงฤทธิรณ ช้างก็กลายเป็นคนเห็นทันตา
เข้าสมทบรบตีกันบ้าบิ่น เพี้ยกล้าชักม้าต้นเข้าพันผ่า
เณรน้อยเจ้าต่อยรับรบรา อาวุธต้องกายาไม่เป็นไร ฯ

08/06/2565

◎ ครานั้นท่านอาจารย์สมภารครู
แค้นพลายบัวตัวดีมีฤทธิไกร
กูจะจับตัวกุดเอาหัวมัน
มารบรอต่อสู้ทำดูแคลน
จำจะอ่านคาถามหาจังงัง
ให้ต้องมนตร์เหมือนคนมรณา
คิดพลางทางท่านพระอาจารย์
เสกสามคาบปราบใจพวกไพรี
ด้วยเดชะพระเวทวิเศษสุด
แน่นิ่งไม่ติงชิงกายา
ท่านสมภารทะยานชักพาชี
นึกสมเพชเวทนาคิดว่าคน
เงื้อดาบว่าจะฟันขยันยัง
กูจะผูกรัดมัดกายี
คิดพลางทางแก้รัดประคด
ผูกมัดเพี้ยกล้าพาคลาไคล
เจ้าเณรพลายดีใจเบิ่นนักหนา
วิ่งเหย่าเข้าประตูพระบุรี

◎ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายบัว
พอเขามัดเพี้ยกล้าพาไคลคลา
สุดฤทธิ์ที่จะคิดตามไปแก้
หนีกระจายหายตรงเข้าพงพี
แลดูหุนหันนึกหมั่นไส้
กับอ้ายเพี้ยกล้าพระยาแมน
คงได้เล่นเห็นกันเบิ่นมันแม่น
จะชิงแดนปล้นทัพให้อัปรา
อย่าให้ตั้งตีต่อเข้ารอหน้า
จับผูกรัดมัดพาเข้าธานี
โอมอ่านพระเวทวิเศษศรี
ด้วยมนตร์ตีเรียนรู้ต่อครูมา
ต้องลาหยุดจังงังยืนตั้งท่า
เพี้ยกล้ามิได้ไหวตัวตน
วิ่งรี่ว่าจะฟันมันให้บั่น
ต้องมนตร์มิได้ไหวกายี
รอรั้งตรองความดูตามที
พาตัวมันเข้าบุรีสำราญใจ
ที่ปรากฏเวทวิชาจะหาไหน
ให้ล่าทัพกลับเข้าในพระบุรี
ก็รีบชักอาชาขมันขมี
ต่างคนมีไชยะชนะมา ฯ
ต้องคาถาตามัวให้มืดหน้า
สร่างมนตราอารมณ์ค่อยสมประดี
ครั้นผันแปรดูลาวทุกหน้าที่
มิได้มีใครหาญเข้าราญรอน

08/06/2565

อีกค่ายคูทั้งประตูและหอรบ
อ้ายฉิบหายเผาค่ายตะลุมบอน
ยังเหลืออยู่แต่ผู้ชาญพระเวท
ร่างกายคล้ายกับหินกินว่านยา
อ้ายพวกแขกพม่าร่านเข้าฟัน
ไม่หลบลี้หนีตัวคิดกลัวภัย
เมื่อเดรเม่านั้นเป่ามนตร์จังงัง
ให้มืนมัวตัวคนพ้นประมาณ
ครั้นมนตร์สร่างต่างคนอุตลุด
ไล่หุ่นมนตร์พลทัพกับเดรา
อ้ายพวกลาวชาวลำพูนไม่สูญชาติ
เข้ารบรานต้านต่อกันพอใจ
กระโดดพันหันหน้าวิ่งกราวกรู
ข้างพวกคนบนเสมาที่กล้าดี
เข้าไม่ได้วิ่งไพล่กลับออกมา
ตีฆ้องเพรียกเรียกคนอยู่สนลาน

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายบัว
อ่อนเพลียเสียทัพอัปรา
สุดรู้สุดฤทธิ์จะคิดอ่าน
กูผู้เดียวเที่ยวขับกองทัพชัย
คิดจะให้ใครถือหนังสือลับ
ให้เกณฑ์ลาวชาวเวียงเชียงใหม่มา
พังทบลงริมทางหว่างสิงขร
ไฟฟอนไหม้ยับอัปรา
กระเดื่องเดชฤทธิแรงแข็งกล้า
อาวุธมาต้องตัวไม่กลัวใคร
บ่ยั้นฉาดเปล่าหาเข้าไม่
ช่วยรุกไล่หุนหันประจัญบาน
ด้วยกำลังฤทธาแกล้วกล้าหาญ
ไม่ชักหาญยืนนิ่งดิ้งกายา
คว้าอาวุธเต้นบ้อหัวร่อร่า
เสียงเฮฮาอึงลั่นสนั่นไป
เก่งฉกาจเต้นรัวหากลัวไม่
มาจนใกล้ประตูพระบุรี
เข้าเมืองปิดประตูบุรีศรี
เอาไม้ตียิงปืนเสียงครืนคราน
หอบฮากปากอ้าทุกหน้าด้าน
ไม่ช้านานชาวทัพก็กลับมา ฯ
ใจตัวเดือดดาลดังขวานผ่า
เดรมัดเพี้ยกล้าพาเอาไป
ในทรวงปานกับไฟประลัยไหม้
เห็นไม่ไหวเดรดีมีวิชา
ไปแจ้งกับพี่ภูผู้หาญกล้า
ช่วยรบราโดยด่วนจึงควรการ

08/06/2565

คิดพลางทางเรียกขนานอ้าย
เราจะให้ถือหนังสือไปแจ้งการ
บอกพลางทางเขียนสารอักษร
พอเสร็จสรรพพับใส่ผนึกดี
แล้วกำชับกับท่านขนานลาว
จงขึ้นม้าพากันรีบครรไล

๏ ครานั้นเพียกวานขนานอ้าย
ป่าวนายผันผายด้วยเร็วรา

๏ ครานั้นจึงท่านสมภาร
มัดเพียกล้าพามาด้วยทันที
เข้าเฝ้าอุปฮาดราชวงศ์
ขอถวายพระพรมันรอนราญ
แทงฟันมันไม่เข้าเท่าเส้นขน
ออกรี่ม้าร่าหรับขับโยธี
อาตมาเต็มเปาต้องเบ่าม้นตร์
จึงจับมัดรัดมาไม่ช้านาน

๏ ครานั้นจึงท่านอุปฮาด
ได้ฟังข้อเค้ามูลเถรทูลมา
กระทืบบาทร้องตวาดว่าฮ้าเฮ้ย
ไยจึงไม่แผลงอิทธิฤทธิไกร
นี่หรือทหารใหญ่ในบุรี
มึงยกพลเข้าปล้นพระพารา
ที่ชาญชัยเวทวิชาแกล้วกล้าหาญ
กับผู้ผ่านเชียงใหม่ในวันนี้
เป็นสุนทรตามกระบวนถูกถ้วนดี
ส่งให้ลาวชาวบุรีด้วยทันใด
ทั้งนายบ่าวเร็วราอย่าช้าได้
เร็วไวให้ถึงซึ่งพารา ฯ

กราบไหว้คำนับรับเลขา
ขึ้นขี่ม้าควบห้อไม่รอรี ฯ

ผู้ชาญพระเวทวิเศษศรี
เข้าสู่ที่วังในมิได้นาน
ทูลความตามตรงว่ากล้าหาญ
เชี่ยวชาญพระเวทวิเศษดี
คงทนอาวุธเพียงสุดที่
อ้ายคนนี้พวกพลายบ้วเป็นตัวการ
ต้องตนกล้วงอไม่ต่อต้าน
จะลงโทษโปรดปรานไฉนนา ฯ

ขึ้นนั่งอาสน์ทองสุวรรณอันเลขา
แลดูเพียกล้าแค้นขัดใจ
มานั่งเฉยแช่ก้นเหมือนคนใบ้
เป็นบ้าสังหยังใดก็ว่ามา
ยกโยธีตีด่านชาญอาสา
คิดตรึกตราประสงค์ตรงสิ่งใด

08/06/2565

อ้ายพลายเพชรพลายบัวอ้ายตัวดี
แต่เดิมทีมีเหตุเกิดเภทภัย
ยกพลเข้าปล้นธานีกู
เหตุผลต้นปลายไฉนนา

๏ ครานั้นเพี้ยกล้าพระยาแมน
โมโหหุนฉุนโกรธพิโรธใจ
กูเสียทีพ่ายมันจับเอาตัวมา
ที่จะบอกออกความตามวาที
คิดพลางทางว่าข้าบ่ยั้น
ก็ไม่บอกออกความไปตามการ

๏ ครานั้นอุปฮาดเมืองลำพูน
ชักดาบพลันว่าจะฟันลงกลางตัว
จึงท่านสมภารสาวว่าเจ้าหัว
จะไถ่ถามเอาความกันครั้งนี้
ครั้นฮือฮ่าว่าแต่ปากก็ยากเต
เอาตรวนใส่ใช้หวายกับขื่อคา
เอาหยังชี้ห้าทีแล้วถามดู
แม้นไม่บอกออกความตามจริงไป

๏ ครานั้นอุปฮาดราชวงศ์
เรียกผู้คุมรีบกลุ้มกันเข้ามา
แล้วเรียกเหล่าอำมาตย์ราชมัล
อย่าช้านักเอาหลักคามาทันใด
ไล่ครอบครองบุรีเมืองเชียงใหม่
เป็นบ้านเมืองหยังใดจึงบอกมา
เหวยอ้ายสูทำบ่นจับคนฆ่า
จงเล่ามาให้แจ้งกูแคลงใจ ฯ

ครั้นพังแสนเดือดใจดังไฟไหม้
จะบรรลัยก็ไม่ว่าในคราวนี้
ยอมให้ผลาญชีวาลงเป็นผี
ข้อนี้เราไม่แจ้งแสดงการ
ถึงจะพ้นให้ชีวังม้วยสังขาร
อย่ามาพาลพูดจาข้าไม่กลัว ฯ

ได้พังสุนทรลาวแล้วเจ้าหัว
มันไม่กลัวอวดวิชาว่ากล้าดี
มาเฆี่ยมัวโทโสไม่พอที่
คงเป็นที่สำเร็จเจตนา
มันรวนเรเดือดดุกล่าวมุสา
แม้นพูดจาสอพลอไม่พอใจ
ตบหัวหูให้เพียงหันด้วยหมั้นไส้
อย่าปราศรัยดีซ้ำกระหน่ำมา ฯ

ได้พังองค์เดชเฆี่ยกล่าวบัญหา
เอาขื่อคาโซ่ล่ามจำมั่นไว้
พากันถามความตามสงสัย
เฆี่ยนถามไถ่มันดูให้รู้การ ฯ

08/06/2565

๏ คราน้นผู้คุมทำมะรง
ฉุดคร่าเพี้ยกล้ามาลนลาน
แก้มัดเอาตรวนยัดเข้าสองชั้น
เอาหัวขัดยัดคาไม่ช้าที
เบื่นบีสังหยังใดบอกให้ฮู้
ยกพลมาปล้นพระพารา
มึงไม่รับกูจะจับจิกเกศา
หรือเชื่อดีมีพระเวทวิเศษครัน

๏ คราน้นเพี้ยกล้าว่าตัวข้อย
ถึงจะเฆี่ยนเจียนตายไม่เสียดายตัว
ถึงถูกเฆี่ยนสองหวายจนลายหลัง
จะตายต้นให้สิ้นชื่อที่ลือชา
เราก็เบ็นชายชาญทหารกล้า
ได้รบรอต่อสู้กับหมู่ภัย
ครังนี้เบ็นที่ถึงอับจน
อยู่ไปก็ไม่พ้นคนนินทา

๏ คราน้นจึงท่านอุปฮาต
กระทืบบาทร้องตวาดไปทันใด
อย่าลดละเอาหวายฉะให้หลังปอก
อย่าปรานีดีให้ยับอัประมาณ
ราชมัลครันฟังรับสั่งว่า
ครบห้าทีบัญชาถามข้อความไป
ได้ฟังองค์อุปฮาตผู้อาจหาญ
ว่าคนพาลไว้มันไยอ้ายอัปรีย์
กุญแจล้นคอฉับอยู่กับที่
พูดไถ่ถามความคดีแต่หลังมา
เหวยอ้ายสูเจ้าเชียงใหม่ผู้ใจกล้า
แต่เดิมมาเหตุภัยอย่างไรกัน
เอากระลาตบเปรียงให้เพลียงหัน
จะบ้องกันฉันใดกูไม่กลัว ฯ

บ่สามารถกล่าวถ้อยถึงเจ้าหัว
เมินเสียเจ้าเราไม่กลัวพระอาญา
เราก็ยังไม่กลัวตัวนักหนา
อย่ากล่าวความถามหาไม่บอกใคร
มีเคซาลือเลื่องเมืองเชียงใหม่
เคยตีมีชัยทุกนัดมา
รี้พลชีวังดับสังขาร์
มึงอย่าช้าฆ่าเสียให้บรรลัย ฯ

ได้ฟังฉิวกริ้วกราดดังเพลิงไหม้
ว่าอย่างไรจึงอ้ายสูไม่รู้การ
แม้นไม่บอกก็ชีวังดับสังขาร
มันคิดการเช่นนี้ดีหรือไร
เอาหวายมาหวดลงไม่ปราศรัย
เสมียนให้คอยกำหนดจดบาญชี ฯ

08/06/2565

◎ ครานั้นเพี้ยกล้าศักดาหาญ
เขาผูกเมี่ยนเจียนตายวายชีวี
แข็งใจร่ายเวทวิเศษขลัง
คนทั้งนั้นพากันรำพึงคิด
อุปฮาคอาจองก็สงสาร
คุมไปขังไว้ยังห้องทิมใน
ครั้นสังเสร็จแล้วเสด็จลุกจากที่
อุปฮาคอาจองทรงศักดา
ทนทานด้วยมนตร์ไม่บ่นบี้
มิได้มีบาดแผลแต่สักนิด
เป็นกำลังอุปเท่ห์เสน่ห์จิต
กลัวชีวิตเพี้ยกล้านั้นจะบรรลัย
ว่างดการชำระก่อนเราผ่อนให้
แล้วจึงใคร่ซักถามตามสงกา
เสนีนอบน้อมอยู่พร้อมหน้า
ยาตราเข้ายังในวังพลัน ฯ

◎ ครานั้นผู้คุมเกลื่อนกลุ้มหน้า
ต่างก็คุมเพี้ยกล้าพาไปพลัน
ผลัดกันตีเกราะเคาะทุ่มยาม
เกณฑ์ไว้ให้นั่งระวังระไว
พวกผู้คุมก็รุมหันกัญชา
บ้างก็ร้องสักวาหากันนอน
ถอดคาเร็วรี่ขมีขมัน
จองจำมั่นแล้วขังยังทิมใน
ข้างนอกมาพากันตามตะเกียงไต้
ผู้ใดใครไม่เห็นแก่หลับนอน
ที่คนยาอิดออดลงกอดหมอน
บ้างโลดเต้นเล่นละคอนสำราญใจ ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๗๐

พลายเพชรยกทัพไปช่วยพลายบัวตีเมืองลำพูน

๏ ครั้นสว่างส่างแสงสุริยา ลาวที่ถือสารตราถึงเชียงใหม่
ไม่สำนักพักบ้านให้นานไป ตรงเข้าในประตูพระบุรี
ลงจากหลังอาชาแล้วพากัน ต้นตั้นเข้าในวังนรังศรี
ครั้นถึงพระโรงคัลด้วยทันที เจ้าบุรียังไม่ได้ออกมา
ขุนนางลาวฉาววุ่นหมกมุ่นใจ ถามไถ่ไปตามข้อความว่า
มีเหตุภัยอย่างไรไฉนหนา จึงตอบบอกเข้ามาในธานี
ไปชิงชัยได้เมืองลำพูนหรือ จงบอกความตามซื่อเถิดคุณพี่
หรือสมทบรบรอเข้าต่อตี จับไพรีได้มาดังหมายใจ ฯ

๏ ครานั้นจึงท่านขนานลาว พึ่งกล่าวเสนาไม่ช้าได้
ไม่ลวงหลอกบอกความตามจริงใจ ว่าพวกอ้ายเกรเณรทั้งสองรา
มันคุมพวกพลรบสมทบทัพ เข้ารบรับพลายบัวตัวกล้ากล้า
ล้วนชาญชัยในกิจวิทยา เวทวิชาประเสริฐเลิศไกร
แปลงกายได้สารพัดพร้อม จะแวดล้อมรบอย่างไรก็ไม่ไหว
เสียทัพแทบอัปราชัย มันจับได้เพียกล้าเข้าธานี
บัดนี้เจ้าพลายผู้นายทัพ ที่กำกับพลไกรชาญชัยศรี
ไม่สมทบรบรอออกต่อตี ให้ข้อยนี้รีบถือหนังสือมา ฯ

๏ ครานั้นแสนพระยาในธานี พึ่งคดีให้สยองพองเกศา
จะผ่อนผันฉันใดไฉนนา เราคอยนั่งฟังบัญชาดูสักที ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายเพชร ได้ว่าเสร็จเชียงอินทร์ทุกถิ่นที่
พอสายสามโมงกว่าไม่ช้าที ก็เข้าที่สรงน้ำตามสบาย
ครั้นเสร็จสรงสอดทรงเครื่องประดับ แวววับล้วนจินดาราคาหลาย
พร้อมเพริศเฉิดฉันพรรณราย ผันผายออกพระโรงรัตนา
ทุกบรรดาข้าเฝ้าเหล่าเสนี อัญชลีนอบน้อมอยู่พร้อมหน้า
รับสั่งถามตามเหตุเจตนา ว่าพาราลำพูนนั้นอย่างไร
พลายบัวเพี้ยกล้าจากธานี เจ็ดราตรีแล้วยังหารู้ข่าวไม่
ได้รบรับจับประจัญกันฉันใด จะเป็นใครแพ้ชนะหรือสะกัน ฯ

๏ ครานั้นเพี้ยกวานขนานอ้าย บังคมไหว้ทูลคดีชมีขมัน
ว่าข้อยน้อมยอมตัวกลัวชีวัน ขอทรงธรรม์จงทราบบทมาลย์
เมืองลำพูนไม่สูญสิ้นคนดี ทหารมีรบรอออกต่อต้าน
มีพระแขกแปลกภาษามาคิดการ คุมทวยหาญโพกผ้าเป็นท่าที
กับเณรหนึ่งอายุสักสิบห้า โสภางามเกินเจริญศรี
เป็นเชื้อเหล่าเจ้าพม่าวิชามี ชี้พาชีศึกหาญออกราญรอน
สำแดงฤทธิ์ทศทิศแทบหวั่นไหว แปลงได้สารพัดครูหัดสอน
เป็นยักษ์มารรายรบตะลุมบอน ครูก็รอนรบรับไม่อับจน
พวกลาวชาวทัพยับระยำ มันกระหน่ำไล่ตีเสียบ้บ่น
ท่านพลายบัวตัววิเศษอ่านเวทมนตร์ แก้หุ่นยนต์กลายกายาเป็นหญ้าไป
บัดนี้เสียทีลงหนักหนา ท่านเพี้ยกล้านายทัพมันจับได้
ขอพระองค์จงทรงทราบพระทัย จะผ่อนผันฉันใดอย่าช้าพลัน
ทูลพลางแล้วทางถวายสาร จะโปรดปรานอย่างไรไฉนนั่น
ถ้าแม้ว่าเนิ่นช้าทิวาวัน เห็นแม่นมั่นกองทัพจะอัปรา ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นพลายเพชรวิเศษดี ให้เป็นที่เคืองขุ่นฉุนโทสา
ฉีกผนึกตรึกการอ่านสารา ในสารว่าพลายบัวตัวสำคัญ
ยกโยธีตีด่านเมืองลำพูน ฆ่าคนบิ่นสูญชีพอาสัญ
จับครอบครัวลาวอื้อฉาวพลัน มันพากันหนีไปในบุรี
คอยยกโยธีตีพารา เณรพม่ามาแต่ไหนไม่รู้ที่
คุมโยธาล้วนพม่าออกมากมี เข้าราวีรบพุ่งกู้กรุงไกร
พระอาจารย์หาญกล้ามาแต่แขก แต่งกายแปลกเป็นพระหาละไม่
พูดลังกาเป็นภาษาวิกลใจ ยกพลไกรแขกพม่าออกราวี
ได้รบกันวันยังค่ำชำรัดพล ย่อยันย่นต้องอาวุธเพียงสุดที่
พวกอยู่ว่านหาญกล้าวิชามี ชีวีก็ไม่บรรลัยลง
ข้อยน้อยพลอยรบสมทบทัพ ย่อยยับคอแห้งเป็นแป้งผง
อ้ายพวกแขกแปลกภาษามาแต่ดง คือบีศาจอาจองทั้งนั้นไป
พวกพม่าก็เอาหญ้ามัดเป็นหุ่น ชุลมุนเลี่ยวรบตลบไล่
เจ้าพลายบัวตัวหาญผู้ชาญชัย เอาข้าวสารเสกใส่ซัดไปพลัน
พม่ามนตร์กลายตนกลับเป็นหญ้า พวกแขกมาลายูเป็นคู่ขัน
ก็หายวับไปกับตาไม่ช้าพลัน ทั้งสองราพากันขัดเคืองใจ
สำแดงเดชอ่านเวทสั้นทุกอย่าง แปลงร่างเป็นมารทะยานไล่
ได้สู้รบสมทบทัพกันฉับไว ทั้งสองข้างต่างไม่แพ้วิชา
เพียกล้าล่าทัพมันจับได้ มัดไพล่เข้าบุรีที่สุชา
ข้อยตามติดมิได้คิดแก่ชีวา มันเข้าในพาราบี่คประตู
แม้นพี่สั่งทราบสารเป็นการลับ รีบยกทัพมาประกวดเป็นหมวดหมู่
แม้นได้ทีเข้าบุรีพังประตู ให้มันดูฤทธิไกรว่าชัยชาญ ฯ

08/06/2565

◎ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายเพชร ครั้นทราบเสร็จยุบลนุสนธิ์สาร
แสนพิโรธโกรธใจดังไฟกาล ในทรวงปานจะแยกแตกออกไป
กระทืบบาทร้องตวาดเสียงกึกก้อง กูจะต้องจากเวียงเมืองเชียงใหม่
ยกทัพขับพลปล้นเวียงชัย ทำให้สาสมอารมณ์มัน
ตีละจะได้เล่นให้เห็นดี ฤทธีมันอย่างไรกูไม่พรั่น
จะสะกดพาราไม่ช้าพลัน เอาตัวมันเพี้ยกล้าคืนธานี
ว่าพลางทางส่งสิงหนาท ร้องตวาดเสนาทุกหน้าที่
เฮ้ยอย่างไรภัยมันรอออกต่อตี จะนิ่งอยู่ในบุรีหรืออย่างไร
พวกเอ็งเร่งรัดจัดนิกร การร้อนเจียวหวาอย่าช้าได้
ให้เสร็จทันวันนี้อย่านอนใจ จะยกไปปราบลำพูนให้สูญวงศ์ ฯ

◎ ครานั้นเสนาทุกหน้าที่ พึ่งคดีประหม่าใจให้ใหลหลง
บังคมพลางทางไม่ช้าลาพระองค์ รีบลงจากพระโรงพลันมิทันนาน
ออกนั่งหน้าศาลาเวรชาววัง แล้วสั่งโยธาทุกหน้าด้าน
เร่งให้เสมียนผู้รู้ชำนาญ จัดเขียนบาญชีคนพลรบ
พอสำเร็จเสร็จสรรพประทับตรา ให้ถือมาเกณฑ์กันเข้าบรรจบ
เกณฑ์นายไพร่ทั้งนั้นสามพันครบ พลรบอัดแออยู่แจจัน ฯ

◎ ครานั้นนายไพร่ฟังหมายบอก ว่าจะออกจากเชียงใหม่เร่งผายผัน
รีบจัดแจงแต่งตัวพลันทัน ครบครันเครื่องอาหารทั้งว่านยา
เบ็ดเสร็จเจ็ดร้อยทั้งน้อยใหญ่ พวกลาวไพร่สมทบกันสักพันกว่า
ถือแหลนหลาวง้าวทวนล้วนศาสตรา เสร็จแล้วอยู่คอยท่าหน้าธานี ฯ

◎ ครานั้นคำแมนแสนพระยา รีบรัดจัดโยธาทุกหน้าที่
เกณฑ์โคต่างช้างม้าบรรดามี ได้ถ้วนถี่พลรบก็ครบครัน

08/06/2565

ทวยหาญขานโห่เป็นโกลา โยธาอื้ออึงคะนึงสั่น
ตั้งบีกกาขวาซ้ายแล้วรายกัน คอยฟังบัญชาเจ้าคุณเป็นมุลนาย ฯ

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายเพชร ไม่สร่างเสร็จอาฆาตคิดมาดหมาย
เข้าที่สรงทรงเครื่องพรรณราย รีบผันผายไม่รอมาหอพระ
จุดธูปเทียนเครื่องตั้งสังเวยพร้อม แล้วนอบน้อมนบนิ้วเหนือศีรษะ
ชักยันต์บีดหัวลงตัวนะ ด้วยสาหะเวทมนตร์เป็นคนดี
ครั้นเสร็จพลางแล้วทางปลุกเครื่อง เสียงเปรื่องเปรื่องกล้าหาญชาญชัยศรี
ตะกรุดโทนโผนเผ่นขึ้นเด่นดี ด้วยหิธิไสยศาสตร์ที่อาจใจ
ครั้นสำเร็จเสร็จสรรพจับพ่าพัน ครั้นครื้นโห่ลั่นเสียงหวั่นไหว
ล้วนบีศวจอาจองทะนงใจ ที่เข้าไปรับสังเวยเลยสบาย
แล้วจึงจับมงคลที่ทนคง เสกลงด้วยเวทวิเศษหลาย
สอดสวมเครื่องประดับสำหรับกาย เสร็จพลันผันผายเข้าห้องใน
กล่าวสุนทรวอนว่ามณฑาทอง พี่จะลานวลน้องจากเชียงใหม่
ไปจับเจ้าลาวลำพูนผู้หาญใจ มาถามไถ่ให้ประหารผลาญชีวิต
อย่าโศกใจอาลัยถึงผัวรัก จงสำนักในสถานสำราญจิต
ถ้าแม้นพี่สิ้นสมอารมณ์คิด ไม่ห่างชิดน้องไปให้นานครัน ฯ

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้ามณฑา ฟังผัวว่าดังชีวิตจะอาสัญ
ด้วยจะห่างนางไปเสียหลายวัน คิดผ่อนผันอย่างไรไฉนดี
นึกจะห้ามตามเล่ห์เสน่ห์จิต แล้วหวนคิดแค้นใจดังไฟจี้
ว่าเมียเก่าเจ้ากระบวนสำนวนดี อยากจะผลาญชีวีให้มรณา
อีกพ่อแม่ของมันทั้งนั้นสิ้น กลับดูหมิ่นเชียงใหม่ใหญ่นักหนา
แม้นจับได้ให้สังหารผลาญชีวา ไปเบื้องหน้าเรานี้ไม่มีภัย

08/06/2565

คิดพลางแล้วทางทำยิ้มหัว ยุผัวว่าลำพูนหาตรงไม่
มันคิดร้ายเจ้านายเป็นพ้นใจ ควรต้องไปจับมาฆ่าเสียพลัน
คนแก่เก่าเหล่ากออย่าให้หลอหลง เผาเมืองส่งให้ไหม้ทั้งไอศวรรย์
ว่าพลางนางเอื้อนอรรถจำนรรจ์ ว่าให้ท่านไชยะชนะภัย ฯ

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายเพชร ครั้นฟังเสร็จงามงอนอวยพรให้
แล้วเยื้องย่องจากห้องด้วยทันใด รีบคลาไคลออกมาหน้าธานี
พร้อมเหล่าลาวเวียงเสียงโห่ลั่น อึงสนั่นพาราทุกหน้าที่
พอได้ฤกษ์จะเลิกซึ่งโยธี จากธานีเชียงใหม่รีบไคลคลา
แลดูเมฆฉายเห็นได้ฤกษ์ แล้วก็เบิกโขลนทวารด้วยหาญกล้า
สั่งทัพหลังให้ตั้งเป็นนาคา ปีกซ้ายขวาตั้งเป็นสุบรรณพาล
เอิกเกริกเบิกบายศรีแล้วตีฆ้อง ก็กก้องผู้คนอลหม่าน
เพี้ยคำแมนแสนกล้าปรีชาชาญ เผ่นทะยานขึ้นอาชาไม่ช้าที
ทั้งสองมือถือหอกออกท่างิ้ว ดังจะปลิวเหาะไปในวิถี
สวมมงคลทนอาวุธแสนสุดดี คุมโยธีลาวสำคัญถึงพันคน
ปีกขวาชื่อว่าท้าวคำอินทร์ ดังจะบินลอยเหาะขึ้นเวหน
ขึ้นขี่ม้าชื่อว่าผลาญประจญ ถือดาบกำกับพลถึงสองพัน
กองหลวงนั้นเล่าเจ้าพลายเพชร ฝีมือเด็ดรบรอไม่ท้อพรั่น
ถือฟ้าฟื้นยืนร่าตาเป็นมัน ว่าบ่ยั่นพวกเราเอาเถิดวา
ร้องสั่งพลางทางขึ้นอาชาชาญ ยกทวยหาญพร้อมพรักกันหนักหนา
ตีฆ้องหึ่งอึงลั่นสนั่นมา ออกจากพาราด้วยทันใด
ตัดทุ่งมุ่งตรงเข้าดงกว้าง ไม้สูงยูงยางแลไสว
ร่มรื่นในพื้นพนาลัย เสียงเรไรหริ่งร้องกึกก้องมา

08/06/2565

ไม้ดอกก็ออกบานระกะ
เป็นระยะแลพิลึกล้วนพฤกษา

แก้วประยงค์ชงโคตะโกนา
หวายหว้าปลิงปลวงมะม่วงปราง

สาวหยุดพุดบุหงาการะเกด
มะยมเทศปนปะแลสล้าง

ที่ชื่นเรียงเคียงคู่ล้วนหูกวาง
สองข้างทางร่มรื่นชื่นอุรา

เย็นพระพายชายเฉื่อยมาเรื่อยริน
หอมประทินซ่อนชู้ดอกบุหงา

พอเบี่ยงบ่ายชายแสงสุริยา
สาลิการ้องก้องสนั่นไพร

ฝูงนางนวลแนบนวลแล้วชวนพลอด
ขันจับเจ่าเผ้ายอดไม้เรียวไผ่

ฝูงนกเขาขับเขาไม่เศร้าใจ
เสียงคู่ล่นหวั่นไหวก้องวนา

เค้าโมงจับโมกชะโงกมอง
มันกู่ก้องฟังเสียงสำเนียงจ้า

นกกระลิงจับกิ่งกระดังงา
เสียงกระทาขันก้องคะนองไพร

นกยูงพาฝูงลงกินเหยื่อ
พบเสือลำพองมันป่องไล่

ฝูงลิงพาลิงวิ่งวนไป
ส่งเสียงร้องก้องในกลางวนา

อ้ายพวกลาวชาวเวียงเขี้ยงกระรอก
อ้ายเพื่อนบอกว่าถูกจริงวิ่งเข้าบ่า

เบิ่งดูหั้นมันตื้นเป็นดีปลา
เร็วราพวกเราเอาให้ยับ

บ้างแหกหนามฉุกลามเข้าเลี้ยวไล่
หนามเหน่เกี่ยวถนัดไม้ลัดบับ

เนื้อหนังเลิกเบิกปอกถลอกยับ
พวกกองทัพยากันสนั่นไป

สามวันตั้นเดินมากลางดอน
ข้ามห้วยสิงขรหุบเหวใหญ่

ตัดทุ่งกว้างทางมาริบคลาไคล
เข้าในเขตลำพูนพระพารา

ครันถึงยังชิงค่ายคู
ตรงประตูบุรีที่สุขา

เห็นค่ายตั้งพังยับอัปรา
โกรธาขัดแค้นแสนทวี

ให้หยุดทัพยับยั้งตั้งบัญชา
พวกโยธามาถึงก็องมี่

เสียงเชโลโห่ร้องเอาฆ้องตี
โยธียิงปืนเสียงครืนคราน ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายเพชร จัดทัพเสร็จเตรียมไว้ในสถาน
ขุดค่ายรายรอบแล้วมอบการ ให้กับท่านครูคร่ำท้าวคำอิน
ผู้จัดแจงแต่งตนพลรบ ให้ถ้วนครบพร้อมพรั่งหมดทั้งสิ้น
ค่ำวันนี้จะเข้าตีชิงธานินทร์ อย่าดูหมิ่นสงครามตามโบราณ
แล้วตั้งรายค่ายคูคูให้เหมาะ ช่องบึ้นเจาะไว้ท่าทุกหน้าด้าน
แม้นได้ทีแล้วจะรี่เข้ารบราญ เจ้าเตรียมการไว้ให้เสร็จลำเร็จพลัน ฯ

๏ ครานั้นจึงท่านท้าวคำอิน ได้ฟังสิ้นการศึกไม่นึกพรั่น
ว่าบีสังหยังใดก็ช่างมัน กูบ่ยั่นเวทมนตร์อ้ายคนดี
ผิดชอบคงจะลอบเข้ากุดหัว ใครจะกลัวใครหวาอ้ายหน้าผี
กูก็ชาญการพระเวทวิเศษดี ครั้งนี้จะได้เล่นให้เห็นกัน
ว่าพลางแล้วทางอ่านมนตร์ นั่งบ่นตั้งใจลงไว้มั่น
เสกว่านยาทาตัวจนทั่วครัน แล้วแจกให้คนทั้งนั้นในกองทัพ ฯ

๏ พวกนายไพร่ครั้นได้กินว่านยา ต่างคนลองวิชาเอาพร้าสับ
เสียงฉาดเปล่าไม่เข้าหวกลาวทัพ เต้นหรับอวดบ้อท้าข้อกาง
ที่กินเหล้าเมาอุมันดุด่า รำร่าลุกขึ้นเล่นเต้นโผงผาง
บ้างแอ่วลาวเว้าเล่นเต้นท่าทาง บ้างร้องคราวนอนเซาเมากัญชา ฯ

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายเพชร ครั้นสั่งเสร็จเห็นเหมาะหัวเราะร่า
กับพลายบัวตัวหาญชาญวิชา นั่งปรึกษาการจะรบสมทบทัพ
น้อยหรือเพี้ยกล้าวิชาดี เสียทีมันบ่นจนถูกจับ
เพราะไม่รู้ดูการชำนาญทัพ ต้องย่อยยับเสียรู้แก่หมู่พาล
จะคิดอ่านฉันใดไฉนน้อง เราจะต้องตรองตรึกด้วยชีกหาญ
ผันแปรแก้ไขให้ได้การ เอาทหารเราออกมาจากธานี

08/06/2565

ต่อรุ่งเช้าเราจึงเข้ารบรับ ยกทัพพังกำแพงบุรีศรี
ฆ่าคนปล้นให้ยับดับชีวี อ้ายเดรเณรตัวดีมีวิชา
มันหนังเหนียวเชี่ยวชาญชำนาญเวท กลั้นแกล้งแปลงเพศได้หนักหนา
กูจะจับจิกหัวเอาตัวมา เข่นฆ่าตัดศีรษะเสียบประจาน
ทั้งสองข้างต่างนั่งสนทนา จนสุริยาลับไม้ในไพรสาณฑ์
พลบค่ำย่ำฆ้องก้องกังวาน รีบสั่งการเสร็จพลันทันเวลา
พวกไพร่นายให้รายผู้คน รี้พลทั้งหลายบ๎กาซ้ายขวา
ทุกหมู่หมวดให้ตรวจชี้งโยธา ตั้งบ๎กากลัดกันบั้นทุ่มยาม
แม้นศัตรูจู่ประจญเข้าปล้นค่าย ฆ่าให้วายชีวิตไม่คิดขาม
ให้กองไฟจุดไต้ตะเกียงตาม การณรงค์สงครามอย่านอนใจ ฯ

◎ ครานั้นไพร่นายฝ่ายขุนหมื่น แต่ล้วนพื้นสงครามหาขามไม่
ล้วนชำนาญการสิ่งที่ชิงชัย ทั้งนายไพร่คำนับรับบัญชา
ที่เป็นนายหมวดก็กวดขัน จัดสรรค์ไพร่นายทั้งซ้ายขวา
ให้ตั้งค่ายรายหลีกเป็นบ๎กกา ตระเตรียมโยธาไว้พร้อมกัน
ทุกหน้าด่านขนานลาวล้วนชาวเวียง ส่งเสียงขานโห่สนั่นลั่น
ถืออาวุธจุดไฟเตรียมไว้พลัน เป็นสำคัญตั้งทัพคอยรับรบ
บ้างก็รีบรัดเข้ายัดปืน เสียงครึกครั้นพร้อมกันเข้าบรรจบ
รีบจัดแจงแต่งกระบวนไว้ถ้วนครบ พลรบรายหลีกตั้งบ๎กกา ฯ

◎ ครานั้นพวกลาวชาวลำพูน เข้าไปทูลพระเดชแจ้งเหตุว่า
บัดนี้เจ้าลาวเชียงใหม่รีบไคลคลา ยกทัพมาจะรบสมทบกัน
พร้อมพรั่งตั้งหลีกเป็นบ๎กกา กองหลังหน้ากำกับดูขับขัน
ทั้งสองทัพเข้าสมทบประจบกัน ขอพระองค์ทรงธรรม์ทราบบาทา ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นจึงท่านอุปฮาต
ครั้นได้ฟังเค้ามูลที่ทูลมา
กระทืบบาทร้องตวาดว่าบ่ยั้น
อ้ายพลายเพชรพลายบัวอวดตัวดี
กูจะออกรบสู้ดูฝีมือ
จะจริงจังดังคำเขาจำนรรจ์
กูก็เป็นชายชาญชำนาญกิจ
อ้ายพลายเพชรพลายบัวตัวชื่อดัง
คิดพลางแล้วทางอาราธนา
ว่าข้าเจ้าจะเล่าความให้รู้
ข้อยหมายใจจะใคร่ออกช่วยรบ
ไม่เชื่อข้อยคอยดูเถิดขรัวตา

๏ ครานั้นจึงท่านสมภารขัว
ตบมือผางว่าหยังชั่นพรั่นมันไย
ตัวข้อยจะคอยเข้ารบรับ
บักเณรน้อยให้คอยตั้งปีกกา
เมื่อพระองค์จะทรงออกรบรับ
เกณฑ์นายไพร่ไว้ให้ถ้วนล้วนดีดี

๏ ครานั้นจึงท่านอุปฮาต
ได้พากเพียรเรียนครูรู้ชำนาญ
พึ่งคารมสมภารท่านขานไข
สิงหนาทร้องประกาศกับเสนี
องอาจชาญชัยใจแกล้วกล้า
โกรธาขัดแค้นแสนทวี
ช่างหัวมันทั้งสองอ้ายน้องพี
วันพรุ่งนี้มันกับกูได้ดูกัน
ที่เขาลือว่าอย่างไรไฉนนั้น
เป็นแม่นมั่นหรือว่าหลอกดอกกระมัง
เคยประชิดรบรากันมามั่ง
ฝีมือมันเป็นปีสังอยากใคร่รู้
เณรน้อยกับขรัวตามานั่งอยู่
อ้ายพลายเพชรตัวครูยกทัพมา
เข้าสมทบท่านทั้งสองเป็นกองหน้า
เวทวิชาใครจะมีดีกว่าใคร ฯ

พึ่งเจ้าหัวกล่าวว่าไม่ช้าได้
ออกชิงชัยไว้ชื่อให้ลือชา
กำกับทัพตั้งหลักเป็นปีกขวา
เห็นเสียท่าแล้วช่วยรอออกต่อตี
กรีบรัดจัดทัพขมันขมี
วันพรุ่งนี้เสร็จพลันให้ทันการ ฯ

องอาจฤทธาแกล้วกล้าหาญ
จนเชี่ยวชาญพระเวทวิเศษดี
สำราญใจปรีดิ์เปรมเกษมศรี
จึงเร่งรีบรัดออกจัดทัพ

08/06/2565

กะเกณฑ์ไพร่นายให้ถ้วนครบ
พอวันรุ่งพรุ่งนี้จะกรีทัพ

๏ ครานั้นจึงท่านอำมาตย์ลาว
หมอบราบกราบงามลงสามครา
กะเกณฑ์ไพร่นายได้ทั้งนั้น
สำเร็จเสร็จพลันมิทันนาน
พลม้าขี่ม้าถืออาวุธ
ห้าร้อยถ้วนล้วนแต่สูพวกหมู่ลาว
ร้องเฮโลโห่ลั่นเสียงหวั่นไหว
บ้างถือเหล้าเมากัญชาล้วนกล้าดี
พวกควานช้างผูกช้างสับคับ
พรั่งพร้อมลาวฉาวลั่นสนั่นมา

๏ ครานั้นจึงท่านอุปฮาด
เยื้องย่องเข้าห้องตำหนักใน
ครั้นเสร็จสรงสอดทรงเครื่องประดับ
แล้วยาตรามาห้องแก้วมณี
ปลุกเครื่องศาสตราอาวุธ
เรียกผีพรายร้ายกล้ามาทันใด
อุปฮาดอาจหาญอ่านอาคม
เสกแล้วเสกเล่าแล้วเป่าลง
ครั้นเสร็จพลางทางปลุกคาบผีพราย
กริ่งกริ่งที่กระบังดังกระไร
พลรบให้สำเร็จสิ้นเสร็จสรรพ
ออกรบรับอ้ายพี่น้องทั้งสองรา ฯ

ได้พึ่งเจ้าสั่งความตามโทสา
รีบออกมาหน้าวังแล้วสั่งการ
ถ้วนสามพันพร้อมไว้ในสถาน
พร้อมเพี้ยกวานเสนาพระยาลาว
อุตลุดวิ่งโร่เสียงโห่ฉาว
เสียงเกรียวกราวกันมาไม่ช้าที
นายไพร่โห่ร้องก้องวิถี
เสียงอึงมี่หมู่ลาวอื้อฉาวมา
ออกตั้งรับเรียงรายทั้งซ้ายขวา
เสียงโยธาอื้ออึงคะนึงไป ฯ

องอาจการวิชาไม่ช้าได้
สำราญใจสรวงคงคาไม่ช้าที
แววว้าวาวามอร่ามศรี
ตั้งบัตรพลีรีบรุดจุดเทียนชัย
อุตลุดพร้อมกันเสียงหวั่นไหว
หมอบราบกราบไหว้แล้วนั่งลง
เสกเกลือประสมข้าวสารแล้วอ่านส่ง
ร่ายมนตร์ส่งมหาละลวยให้งวยไป
เสียงผีร้ายร้องลั่นสนั่นไหว
เวลาได้ฤกษ์พลันมิทันนาน

08/06/2565

สวมมงคลทนคงลงยันต์เลข
ถ้อนเหล็กไหลที่ได้จากอาจารย์
แบมือวางลงพลันมิทันช้า
ร้องเรียกเอาเข้ากายาไม่ช้าที
พอได้ฤกษ์ก็เบิกโขลนทวาร
หยิบเครื่องทัพสำหรับรุกรบรา
จับดาบเคยปราบซึ่งภัยพาล
ลงบันไดไม่รอราอยู่ช้าที
รีบรัดออกจัดซึ่งโยธา
ท่านสมภารอ่านมนตร์ให้ทนคง
ขึ้นขับขี่พาชีผ้าพยนต์
แล้วชักม้าเวียนวงตรงตำรา
แกว่งดาบกำซาบสายประกายวับ
เสกเป่าเหล่าโยธาอาชาชาญ
เณรมาล้ยใจหาญในการศึก
ขึ้นขี่ม้าของอาจารย์ชาญศักดา
คุมหุ่นวุ่นวิ่งเป็นโกลา
ที่พลแขกแปลกภาษาเป็นมลายู
อุปฮาดอาจหาญชาญวิชา
เป็นกองหลวงจะล่วงทัพครรไล

๏ ครานั้นจึงท่านสมภารลาว
พอได้ฤกษ์ให้เลิกซึ่งโยธี
ปลุกเสกเป่าบัดซัดข้าวสาร
แล้วโอมอ่านพระเวทวิเศษดี
อ่านมนตราตามเพศวิเศษศรี
สำเร็จดีจับยามตูสามตา
โอมอ่านมนตร์อาจารย์ผู้ชาญกล้า
ใส่ย่ามใหญ่ไม่ช้าด้วยทันที
ดังจะทะยานเหาะออกนอกกรุงศรี
พระสุรีย์ตกต่ำจะค่ำลง
ให้ตั้งหลักปักกาดังประสงค์
แล้วแปลงองค์เป็นแขกแปลกกายา
สำรวมตนอาจารย์อ่านคาถา
ตั้งเป็นเกลือนาคาตามโบราณ
ดังจะจับข้าศึกที่อึกหาญ
ให้สำราญอยู่ยงคงศาสตรา
ทำดักดึกแกว่งอาวุธเพียงสุดกล้า
ปลอมแปลงกายเป็นพม่าน่าเอ็นดู
ถือหยกทวนล้วนศาสตราเป็นหมู่หมู่
วิ่งเกรียวกรูโห่กันสนั่นไป
ออกชักม้าถอยห่างหนทางใหญ่
ออกจากในพาราไม่ช้าที ฯ

โห่ฉาวอึงลั่นสนั่นมี่
เอาฆ้องตียิงปืนเสียงครืนคราน

08/06/2565

กองหน้ากองหลวงก็ล่วงออก
ผีหุ่นวุ่นวิ่งกันลนลาน
ครั้นถึงยังชิ่งหน้าพารา
ตั้งค่ายรายบีกกาไม่ช้าที
จึงสั่งเหล่าท้าวพระยาแลเพี้ยกวาน
รีบเร่งรัดจัดแจงแต่งโยธา
วันนี้ฤกษ์ดีเป็นถี่ถ้วน
พอดึกสามยามกว่าจะคลาไคล

◎ ครานั้นท่านอำมาตย์ราชวงศ์
บังคมพลางแล้วทางรีบลนลาน
บีกซ้ายบีกขวากองหน้าหลัง
คนต่อคนปนกันสนั่นไป
บ้างออกแรงแข็งกล้าถืออาวุธ
ก็แล้วพลันทันเวลามิช้านาน

◎ ครานั้นจึงท่านอุปฮาต
อีกทั้งเณรเถรอาจารย์ชาญฤทธิ์
ปรึกษากิจที่จะคิดออกชิงชัย
คืนวันนี้ดีร้ายปล้นค่ายมัน

◎ ครานั้นจึงท่านสมภารลาว
ซึ่งว่ามหาบพิตรคิดราวี
อาตมาจะตรึกตรองดูก่อน
ว่าพลางทางองค์พระอาจารย์
แล้วลืมเนตรสังเกตภัยในกายา
รู้แจ้งความตามข้อคดีมี

ยังนอกพารามหาสถาน
สาวก็ชาญพระเวทวิเศษดี
สั่งให้หยุดโยธาขมันขมี
เจ้าบุรีขึ้นประทับบนพลับพลา
ให้จัดการทั้งมวลทุกถ้วนหน้า
ตรวจตราตั้งค่ายรายกันไป
เราควรจะเข้าปล้นค่ายใหญ่
สูเตรียมไว้ให้เสร็จสำเร็จการ ฯ

ได้พึ่งองค์อุปฮาตผู้อาจหาญ
มาสั่งการเกณฑ์กันสนั่นไป
พร้อมพรั่งผีหุ่นวุ่นไสว
ล้วนลาวไพร่ใจกล้าวิชาชาญ
เข้าขุดค่ายซ้ายขวาทุกหน้าด้าน
ตระเตรียมการสำเร็จเสร็จทันที ฯ

พร้อมอำมาตย์เสนาทุกหน้าที่
ขึ้นสู่ที่พลับพลาไม่ช้าพลัน
ท่านจะเห็นเบื้นอย่างไรไฉนนั่น
เอาให้ทันเวลาในราตรี ฯ

ครั้นฟังกล่าวตอบความไปตามที่
ค่ำวันนี้ชอบกลพ้นประมาณ
การราญรอนตามทำนองต้องบรรหาร
ก็เข้าฌานหลับตาไม่ช้าที
จับยามสามตาดูตามที่
เห็นถ้วนถี่เล่าความไปตามการ

08/06/2565

อ้ายพลายเพชรพลายบัวตัวยง
ได้พากเพียรเรียนครูรู้ชำนาญ
ตั้งค่ายรายหลีกเป็นปีกกา
แล้วอัญเชิญเทวาฝูงอารักษ์
ผูกหุ่นยนต์แต่งคนไว้ตั้งคับ
รูปนั่งนับจับยามตามโบราณ
ค่ำวันนั้นฤกษ์งามสามยามหย่อน
คุมหุ่นคนเข้าปล้นเอาธานี

◎ คราน้ันท่านเจ้าเมืองลำพูน
นิ่งนั่งฟังเรื่องนึกเคืองใจ
น้อยหรืออ้ายสองพลายใจร้ายกาจ
ได้พากเพียรเรียนมาต่ออาจารย์
กูจะลองต่อสู้ดูสักหน
ไม่ขยาดอาจหาญทำชาญชัย
ว่าพลางทางเรียกแสนคำแมน
บอกความตามคำท่านเถรา
เกณฑ์คนพลรบให้ครบถ้วน
ระวังภัยอย่าให้มีเหตุการณ์
จะคอยสมทบออกรบรับ
เจ้ารีบรัดจัดคนให้สัญจร
ถ้าแลเห็นศัตรูจู่เข้ามา
ยิงปืนสัญญาแล้วคลาไคล

ฤทธิรงค์สามารถมันอาจหาญ
มันคิดการกลศึกล้ำลึกนัก
เกณฑ์โยธาไว้ทุกแห่งแจ้งประจักษ์
มาสำนักยังที่พลีการ
จะออกรับรบศึกที่ฮึกหาญ
แลเห็นการกลศึกลึกเต็มที
มันจะกรีธาพลากรทุกหน้าที่
ระวังไว้ให้คอยย่านอนใจ ฯ

ฟังเค้ามูลเถรแจ้งแถลงไข
แล้วคิดใคร่ครวญความไปตามการ
องอาจการศึกทำฮึกหาญ
คิดทำการครั้งนี้เล่าเขาเข้าใจ
ฤทธิรณมันจะมีดีเพียงไหน
คงจะได้เห็นฝีมือที่ลือชา
เป็นผู้แทนแม่ทัพรับอาสา
สูอย่าช้ารีบรัดไปจัดการ
ตามจำนวนคอยรักษาทุกหน้าด่าน
กูกับอาจารย์ไม่หลับนอน
ฆ่าให้ยับล้มตายเป็นไม้ท่อน
เป็นกองซ่อนคอยตระเวนระวังไพร
อย่ารบราต่อฤทธิ์ทางทิศใต้
รีบเข้าในพาราอย่าช้าที

08/06/2565

กูจะสมทบออกรบรับ
ดูเล่นให้เห็นว่าใครดี

๏ ครานั้นจึงท่านแสนพระยา
รีบรัดออกมาจัดทัพทันใด
ยี่สิบห้าเข้าป่าเป็นกองซุ่ม
พร้อมศาสตราอาวุธชุดน้ำมัน
แล้วตีฆ้องป่าวร้องเรียกนายทัพ
ชุลมุนวุ่นวายเรียงรายไป
แล้วรีบรัดจัดแจงแต่งผู้คน
พอเสร็จพลันท่านเสนีมีปัญชา
แล้วผลัดกันหมั่นระวังนั่งยาม
เสียงหม่องหม่องตีฆ้องระวังภัย

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายเพชร
พร้อมเสนีมีวิชาปรึกษาการ
พวกเรายกพลเข้าปล้นค่าย
ทั้งเณรเถรสองราวิชาดี

๏ ครานั้นพวกลาวชาวเชียงอินทร์
เที่ยวหยุดยั้งระวังเหตุสังเกตการ
รี้พลผู้คนก็มากหน้า
แต่งกายแปลกแขกพม่าล้วนกล้าดี
พระอาจารย์นั้นเป็นแขกแปลกภาษา
พลทัพนับแสนออกแน่นไป

พันจับสองพลายไม่หน่ายหนี
อิทธิฤทธิ์มันจะมีสักเพียงไร ฯ

กราบงามสามลาไม่ช้าได้
ตามที่ได้รับบัญชาไม่ช้าพลัน
ให้ควบคุมกันทุกหมวดประกวดขัน
เสร็จพลันมีบัญชาให้คลาไคล
มาดั่งดับเซ็งแซ่แลไสว
พวกนายไพร่พร้อมกันทั้งนั้นมา
ด้วยฤทธิ์เดชเวทมนตร์พระคาถา
ให้รายหลีกปีกกาด้วยทันใด
มีได้ชุดจุดตามกันไสว
ไม่มีใครหลับนอนผ่อนสำราญ ฯ

ทำการเสร็จแล้วนั่งยังสถาน
จะรบราญโรมรันค่ำวันนี้
จับตัวนายอ้ายทหารชาญชัยศรี
ผลาญชีวีเสียให้บรรลัยลาญ ฯ

ออกจากถิ่นเดินไพรด้วยใจหาญ
เห็นทวยหาญยกออกนอกธานี
เฮฮาฉาวลั่นสนั่นมี
อาวุธมีครบตนทุกคนไป
แลเห็นเณรเป็นพม่าคิดสงสัย
เจ้าเมืองใหญ่เป็นกองหลวงล่วงออกมา

08/06/2565

ลาวเจ็ดคนขึ้นบนต้นไม้ตู หรุบรู่ไม่เห็นตัวมีดม้วหน้า
ความกล้วตัวสั่นดังตีปลา เสียวสยองพองโลมาทุกคนไป
พวกกองทัพสับตัวทั่วทุกคน ก็ได่กราดลงจากบนต้นไม้ใหญ่
ออกบุกป่าผ่าดงเข้าพงไพร หนามเหนี่ยวเกี่ยวเลือดไหลถลอกมา ฯ

๏ ครั้นถึงซึ่งค่ายเจ้าพลายเพชร เอามือเช็ดเลือดยุ่งแล้วนุ่งผ้า
พอสำเร็จเสร็จพลันทันเวลา ตรงเข้ามากราบงามลงสามที
ว่าเถรเณรที่เป็นพม่าแขก แต่งกายแปลกมีเคราเท่าปุ้งกี๋
คุมโยธาออกมาจากบุรี ประมาณสี่พันกว่าถืออาวุธ
พร้อมพรั่งตั้งหลีกเป็นบีกกา ไพร่นายซ้ายขวาอุตลุด
อุปชาตอาจองจะยงยุทธ์ ถืออาวุธขี่ม้าหาโยธี
เป็นกองหลวงล่วงออกนอกนิเวศน์ เข้าในเขตบ่าถว้างทางวิถี
ออกมาตั้งยังหน้าเขตธานี ขอภูมีจงทราบบทมาลย์ ฯ

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายเพชร ได้ฟังเสร็จยุบลนุสนธิ์สาร
แสนพิโรธโกรธใจดังไฟกาล จับฟ้าผีเยี่ยนทะยานจะราวี
เจ้าพลายบัวตัวกลั่นเข้ากั้นหน้า ร้องห้ามว่าอย่าใจร้อนช้าก่อนพี่
ค่อยรอรั้งฟังความให้งามดี คำวันนี้คงสำเร็จเจตนา ฯ

๏ ครานั้นจึงท่านเจ้าเชียงใหม่ ครั้นได้ฟังน้องชายคลายโทสา
เลยหยุดยั้งนั่งบ่นบนพลับพลา คิดตรึกตราเตรียมการจะราญรอน ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๗๑

พลายบัวเข้าไปแก้เพี้ยกล้าออกจากเมืองลำพูน

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายบัว
เป็นทุกข์ถึงเพี้ยกล้าให้อาวรณ์
บอกกับพี่ชายว่าช้าไว้ก่อน
ต้องแก้ไขทุกข์ร้อนให้ผ่อนคลาย
ข้าจะหายกายาเข้าธานี
คงจะพบเพี้ยกล้าผู้ร่วมใจ
ถ้าแม้นเรายกพลปล้นกองทัพ
มันแค้นใจคงให้ผลาญชีวัน
แค้นใจตัวดังจะเด็ดออกเจ็ดท่อน
อุระร้อนบ่วนใจไม่สบาย
ค่อยผันผ่อนคิดการประมาณหมาย
เพี้ยกล้านายกองทัพถูกจับไป
สอบเข้าที่ขังคนตำบลใหญ่
คิดแก้ไขให้ได้คืนมาพลัน
ให้ย่อยยับเข่นฆ่าคนอาสัญ
เพี้ยกล้านั้นก็จะม้วยมรณา ฯ

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายเพชร
คิดขึ้นได้ด้วยไวซึ่งปัญญา
อ้อลืมไปไม่ทันคิดพิศวง
ต้องเสียทัพอับจนบ่บันครัน
เป็นธุระน้องจะได้แก้ไข
เจ้าจะเข้าในวังในครั้งนี้
ตัวพี่จะยกพลยาตรา
ถ้าแม้นเจ้าทำเสร็จสำเร็จการ
ได้ฟังเสร็จน้องชายธิบายว่า
แล้วจึงมีวาจาตอบไปพลัน
ว่าณรงค์ครั้งก่อนนี้ผ่อนผัน
เพี้ยกล้านั้นมันจับไว้ในบุรี
ฟังคารมก็สมในใจของพี่
ดูให้ดีอย่าให้เกิดภัยพาล
คุมโยธารบรอออกต่อต้าน
รีบมาช่วยประจัญบานดูสักที ฯ

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายบัว
ค่อยห่างหายคลายโรคโศกทวี
ที่หมองม้วถำสรดสลดศรี
เข้าสู่ที่พิธีกระทำการ

08/06/2565

โอมอ่านคาถามหาเวท
ปลุกเสกเลขยันต์มิทันนาน
คาดประเจียดมงคลที่ทนคง
รีบรัดผัดหน้าไม่ช้าพลัน
จับตาบโพรงแก้วงามแวววับ
สักมือไว้หมายใจไม่ลดละ
ออกจากค่ายแล้วร่ายพระคาถา
อ้ายพวกลาวทั้งนั้นพากันมอง
ด้วยเดชะพระเวทวิเศษสุด
มิทันช้าถึงหน้าพระนคร
หม่องหม่องเสียงฆ้องกระแตตี
นั่งประชุมสุมไฟทั้งไพร่นาย
หยิบดินเขว้ายงเหวี่ยงราวถูกลาวโปก
อ้ายพวกนั้นหากันร้องเฮฮา
ต่างคนโกรธโทษกันสนั่นทัพ
เป็นปีสังหยังโดบ่ฮู้การ
ที่ใจกล้าร้องว่าข้อยบ่กลัว
บ้างก็ด่ายอกย้อนพูดค่อนแคะ

๏ ครานั้นพลายบัวตัวยง
เห็นเธรเณรนั่งเล่นสบายดี
คิดแค้นใจจะใคร่ฟันเกศา
อดโมโหโทสาไม่ฆ่าฟัน
มนตร์วิเศษเรียนรู้ครูบรรหาร
สวมเครื่องอานำหรับทัพเสร็จสรรพพลัน
แล้วแก้ผงดินสอจากห่อนั้น
เสร็จแล้วผายผันมาหอพระ
เดชโจนจับโรมรันพันศีรษะ
เสียงเอะอะโหงพรายร้ายคะนอง
หายกายาเสร็จแล้วดูแคล่วคล่อง
มิได้ต้องตาลาวพวกชาวคอน
มิได้หยุดสำนักพักผ่อน
แลเห็นลาวชาวคอนทั้งไพร่นาย
พร้อมโยธีอีอึงฉาวสาวทั้งหลาย
ข้างเจ้าพลายเดินมองย่องเข้ามา
แทบบักโกรกหัวบานตังขวานผ่า
ใครเขว้ายงข้าหัวบื้นแถบสิ้นปราณ
เสียงตั้งค้บร้องด่าทุกหน้าด้าน
เป็นช้านานเลือดแดงตะแดงแงะ
เจ้าพลายบัวโยกอีกเปาะหัวเราะแหะ
อ้ายหมาแป่ะนี่ใครเล่นไม่เห็นดี ๆ
มุ่งตรงเข้าค่ายไม่หน่ายหนี
กับเสนีอุปฮาดเหมือนญาติกัน
แล้วตรึกตราตั้งสัตย์ระมัดมั่น
เที่ยวเดินหมุนหุนหันมองไปมา

08/06/2565

แล้วเดินแอบย่องมองไป
เดินพลางทางนึกตรึกตรา
คิดพลางทางหมุนหุนหัน
ออกจากค่ายใหญ่มาไม่ช้าที
อ้ายพวกลาวชาวทัพเหมือนหลับตา
พลายบัวตัวกล้ารีบคลาไคล
เห็นผู้คนอลหม่านขนานหน้า
กำแพงรอบขอบคูพระบุรี

๏ บทนี้หยุดก่อนค่อยผ่อนพัก
ถึงพลายเพชรพี่ชายร้ายสำคัญ
พอเวลาสองยามตามตำรับ
กับเถรเณรขึ้นม้าพานิกาย
ตัดทุ่งมุ่งตรงเข้าดงกว้าง
ก็มาถึงซึ่งค่ายชายบุรี

๏ ครานั้นพวกไพร่ที่จรดล
เที่ยวตรวจตูศัตรูกลางอารัญ
แลดูคนนั้นสักพันก้วน
ทวยหาญไม่ขานเสียงโห่มา
พวกทั้งสิบห้าคนอลหม่าน
ทัพลาวเวียงเสียงมันไล่ทั้งไพร่นาย

๏ ครานั้นอุปฮาดราชวงศ์
ได้ยินเสียงบันสัญญาไม่ช้าพลัน
มิได้ประสบพบเพียกล้า
ว่ามันพาเอาไปในบุรี
ผายผันว่าจะไปในกรุงศรี
จรลีรีบร้อนไม่นอนใจ
ใครจะเห็นกายาก็หาไม่
ตรงเข้าในประตูพระบุรี
พวกโยธากองทัพอยู่กับที่
ขันรักษาหน้าที่ไว้ครบครัน ฯ

จะเยื้องยักกล่าวความตามเสกสรรค์
ยำสุริยันอยู่ในค่ายทั้งไพร่นาย
จะยกทัพพร้อมกันออกผันผาย
พวกไพร่นายพร้อมกันทั้งนั้นมี
พอพันถึนสิ้นทางพนาศรี
สั่งโยธีให้ล้อมเข้าพร้อมกัน ฯ

สิบห้าคนมาในทางไพรสัณฑ์
เห็นสำคัญทัพเชียงใหม่ยกไคลคลา
แต่กระบวนแต่งแปลกแขกพม่า
ก็รู้ว่าปลอมพลปล้นเจ้านาย
ยิงปืนครืนครานวิ่งมาค่าย
ลาวทั้งหลายข้อยขันไม่ทันมัน ฯ

กับองค์เถรเณรทั้งสองนั้น
ลุกถลันรุดรีบวิ่งออกมา

08/06/2565

อุปฮาดกับเดรเณรทั้งสอง
ต่างคนวิ่งชนขึ้นอาชา
พร้อมกระบวนล้วนลาวชาวลำพูน
ได้เรียนรู้ครูดีมีแยบคาย
เสียงโห่ฉาวดังกราวเขนละคอน
ออกจากค่ายเจ้าพลายเพชรยกมา
หลทัพคับคั่งชุลมุน
กองทัพเดรก็เป็นผีสำคัญ
ลาวเชียงใหม่เข้าใกล้ชุลมุน
ว่าตัวกูบ่ฮู้ว่าอันใด
แค้นขัดใจวางไม้เข้าตั้งหมัด
พวกลาวเวียงเชียงอินทร์ลงดิ้นชัก

๏ ครานั้นจึงท่านอุปฮาด
ชักม้าร่าวิ่งเข้าชิงชัย
แกว่งฟ้าฟันร่าเข้าผ่าฟัน
แต่ชิงชัยในสงครามถึงสามพัก

๏ ครานั้นจึงท่านสมภารลาว
แกว่งดาบฟันหันคลบเข้ารบรา

๏ ครานั้นอุปฮาดราชวงศ์
แกว่งดาบเคยปราบอรินทร์พาล
สมภารลาวว่าเอาข้อยบ่ยั้น
สัญชาติอ้ายใจคดพวกมดเท็จ

หมายปองมุ่งเขม้นจะเข่นฆ่า
ยกโยธาออกจากค่ายทั้งไพร่นาย
ไม่เสื่อมสูญฤทธิ์ก็มีหลาย
ชนทั้งหลายกล้วผีมือเลื่องลือชา
บ้างรำพื่อนย้มเยาะหัวเราะร่า
เข้าต้านหน้าโยธีประจัญ
กระบวนหุ่นวุ่นวิ่งเป็นกังหัน
เข้าโรมรันพวกลาวอื้ออึงไป
แทงหุ่นหยุ่นหยุ่นหาเข้าไม่
ผิดวิสัยผู้คนพิกลนัก
ผีรู้เท่าเอาเข่ายันเข้าอกอัก
เพื่อนกันว่ามันยักไม่เป็นไร ฯ

องอาจฤทธิ์จะมีไหน
พลายเพชรให้สุดแสนขัดแค้นนัก
ถูกเจ้าลำพูนนั้นเสียดังกัก
ใครไม่ยักพันใครเข้าเท่าโลมา ฯ
ไม่อื้อฉาวคุมบีศาจองอาจกล้า
เชี่ยวชาญการท่าประจัญบาน ฯ
อยู่คงศาสตราแกล้วกล้าหาญ
เข้ารบราญชิงชัยกับพลายเพชร
จะชักม้าผ่าฟันให้หัวเด็ด
มันจะเสียดีสังยังบ่ฮู้

08/06/2565

เวทวิชามันจะมีดีเพียงไหน
ครั้นว่าพลางทางท่านสมภารครู
อาชาโจนโผนเผ่นเต้นสามขา
แล้วถาโถมโรมรันพื้นกระบวน
พวกหุ่นหมุนวิ่งสาละวน
แยกหม่าพากันวิ่งเข้าชิงชัย
ผีพลาดท่าหุ่นปาด้วยกระบอง
ผีหุ่นหมุนหันถลันรบ
ที่อยู่ยงคงทนเคยปล้นควาย
ถูกตีผางกลางหลังดังกระไร
พวกบัศาจอาจหาญเอาขวานสับ
มันโลดโผนตะโกนด่าว่าอ้ายเงาะ
หุ่นพม่าตั้งท่าแล้วหลกหัน
เธอหยังใดก็ไม่ชีวาวาย
ผีทั้งผองร้องด่าว่าอ้ายเปรต
แล้วโมโหโกรธาทำตาลอย
สาวผีรี่ร่าคว้าอาวุธ
ทั้งสองข้างต่างวิ่งเข้าชิงชัย

๑ ครานั้นจึงโฉมเจ้าเณรพลาย
ยิ่งพิโรธโกรธแค้นแสนทวี
ขัดใจเข้าใกล้แล้วชักม้า
เพี้ยคำแหมนแสนโกรธพิโรธครัน
จะพันให้มรณาเหมือนฆ่าหมู
ชักม้าลุรำร่าเป็นท่าทวน
เธอออกท่ารำรบตลบหวน
สาวทั้งมวลแตกพรายกระจายไป
ทั้งผีคนเสียงลั่นสนั่นไหว
สาวเชียงใหม่ก็กลับมารับรบ
เลือดนองล้มกลิ้งนิ่งเป็นศพ
ศาสตราครบถ้วนทั่วทุกตัวไป
อาวุธถูกต้องกายหาเข้าไม่
ลุกขึ้นได้รำบ้อหัวร่อเยาะ
ถูกขมับลาวเวียงเสียงดังเปาะ
ประเดี๋ยวเคราะห์ของมึงจะถึงตาย
สาวทุกคนว่าอ้ายนี่มันดีหลาย
ทำแต่กายอัปรีย์อ้ายขี้ข้อย
ขากเสลษม์ถ่มไม่หยุดทุดอ้ายถ่อย
ไม่สะบอยพูดตอบตามชอบใจ
อุตลุดรบกันเสียงหวั่นไหว
พวกนายไพร่วุ่นวิ่งเป็นสิงคลี ฯ
ไม่เหือดหายร้อนใจดังไฟจี้
ว่าครั้งนี้มันกับกูได้ดูกัน
เข้าพันผ้าลาวฉาดขาดสะบั้น
วิ่งถลันชักม้าเข้าราวี

08/06/2565

ท้าวคำอินผินผันหันคลบ เข้ารุกรบโยธาไม่ล่าหนี
ทั้งสองทัพขับลาวชาวบุรี เข้าต่อตีกันยืงคะนึงไป ฯ

๏ คราน้ันจึงโฉมเจ้าพลายบัว หายตัวเข้าเมืองลำพูนได้
ด้วยเดชะพระเวทวิเศษใจ ไม่มีใครเห็นกายาทั้งธานี
เข้าประตูทางบูรพาทิศ สำราญจิตปรีดิ์เปรมเกษมศรี
ครันมาถึงที่ทิมริมบุรี ที่นั้นมีคุกใหญ่ใส่ผู้ร้าย
ผู้คนอลหม่านขนวนลาว เสียงอื้อฉาวเกรียวกรูเป็นหมู่หลาย
บ้างตีเกราะเคาะไม้ทั้งไพร่นาย เรียงรายผลัดกันนั่งระวังภัย
บ้างกองไฟจุดไต้ตะเกียงตาม สว่างวามอักคีแสงศรีใส
เสียงบักหนานขานยามกระหน่ำไป จวนอุทัยจะสว่างกระจ่างตา
เจ้าพลายบัวตัวดีว่านี่แล้ว เสียงแจ้วแจ้วคนคุกไม่สุขา
จำเราจะเข้าไปรีบโคลคลา ค้นตัวเพียกล้าให้พบกัน
แลดูผู้คุมก็กลุ้มหน้า ถือศาสตราทุกหมวดต่างกวดขัน
อยู่รักษาหน้าที่มีครบครัน กำแพงกั้นสูงยาวกว่าเก้าวา
ประตูใหญ่ปิดใส่กุญแจสั้น ชนทั้งนั้นเฝ้าแหนอยู่แน่นหนา
เจ้าพลายบัวตัวดีมีเดชา โอมอ่านมนตราด้วยทันใด
เสกแล้วสามคาบปราบเบ่าลง สะกดคนงวยงงให้หลับไหล
เสกพลางแล้วทางก็เบ่าไป ต้องนายไพร่อารมณ์ไม่สมประดี ฯ

๏ คราน้ันพวกลาวเหล่าผู้คุม เกลื่อนกลุ้มตรวจตราทุกหน้าที่
ครันต้องเวทเจ้าพลายร้ายฤทธี ไม่อึงมี่โงกหงับหาวหลับนอน

08/06/2565

ที่ตีฆ้องเป็นกองคอยตรวจตรา
ง่วงเหงาหาวหงับอยากหลับนอน
ม้วเดินเพลินไปไม่ตีฆ้อง
เป็นอย่างไรไปบ้างก็ช่างมัน
อ้ายพวกลาวที่เฝ้าประตูคุก
ที่เพลินหนักญาร้องพาชี
ใครเล่าแอบเอาลำโพงใส่
บ้างเอนกายลงสบายริมประตู
พวกคนโทษคนร้ายนายผู้คุม
ก็หลับนิ่งไม่ติงซึ่งกายี

๏ คราน้นเจ้าพลายบัวตัวยง
ฟังเงียบเสียงสำเนียงคนทั้งน้น
แล้วโอมอ่านคาถามหาสะเดาะ
เข้าเบิดบานทวารคุกไม่ทุกข์ใจ
ครั้นถึงยังซึ่งประตูใน
ทั้งนายไพร่ก็มิได้สมประดี
ที่ลางคนกี่บ่นเสียงพึมพำ
ขัดแค้นนักชักมีดประจุพราย
แล้วหวนจิตคิดหักโทโสดับ
จะเสื่อมมนตร์คลจิตฤทธิไกร
แล้วเดินเฉยเลยล่องเข้าห้องใน
ต้องจองจำกรรมกรณ์นอนเคียงชิด

ดังชีวาจะเด็ดออกเจ็ดท่อน
เพลียอ่อนเดินไปไม่ไกลครัน
ปากไม่ร้องหลับตาดูน่าขัน
จนหัวตันโดนกำแพงแรงไม่มี
ไอขลุกเมากัญชานั่งตาหรี่
ว่าวันนี้ชอบกลพ้นใจกู
เป็นหยังใดกูก็ยังบ่ฮู้
เสียงกรนพู่อารมณ์ไม่สมประดี
ที่เกลือนกลุ้มอยู่ในคุกไม่สุขี
เพราะวันนี้มีเหตุภัยขึ้นใหญ่ครัน ฯ
เสกส่งเบ่าคาถาเป็นจ้าละหวั่น
แน่สำคัญว่าหลับระงับใจ
ลิ่มกลอนถอนเผลาะไม่ทนได้
เดินเข้าไปในนั้นด้วยทันที
ผู้คุมใหญ่หลับนอนผ่อนสุขี
ทุกหน้าที่หลับนิ่งไม่ติงกาย
เหมือนผีอำปากอ้าเสือกหน้าหงาย
แทงให้ตายเสียกระมังอ้ายจังไร
โบราณว่าฆ่าคนหลับนั้นไม่ได้
ต้องจำใจงดก่อนค่อยผ่อนคิด
แลไปเห็นคนคุกน่าทุกข์จิต
มันร้อยติดไว้กับพรึงเหมือนตรึงตรา

08/06/2565

หมดด้วยถันทั้งนั้นสักพันเศษ
เผ้าเดินย่องมองดูอยู่ไปมา
หรือว่ามันคิดการผลาญชีพ
ถึงกระนั้นเราท่านคงแจ้งใจ
จำจะต้องเดินค้นถึงก้นห้อง
คิดพลางทางรีบจรจรัล
มาครู่หนึ่งก็ถึงห้องที่ลับ
กุญแจใหญ่ใส่ไว้ดังตรึงตรา
มีแหลนหลาวง้าวทวนล้วนศาสตรา
เจ้าพลายตูรู้แจ้งไม่แคลงใจ
เพี้ยกล้าตัวครูอยู่ในนั้น
จะสะเดาะลิ่มกลอนให้ถอนชัก
คิดพลางทางอ่านอาคม
สำรวมกิจตั้งจิตอ่านมนตรา
ลิ่มกลอนถอนเคลื่อนเหมือนคนชัก
สมถวิลสิ้นทุกข์เป็นสุขใจ
เห็นคนคุกทุกข์ร้อนต้องนอนจำ
ก็รู้ความตามจริงทุกสิ่งอัน
มองเขม้นแลเห็นท่านเพี้ยกล้า
โทษถึงฆ่าห้าประการร้าวรานใจ
เป็นบุญนักหากว่าเรามาทัน
อรุณรุ่งพรุ่งนี้ถึงเวลา

ไม่แจ้งเหตุว่าโทษภัยไฉนหนา
ไม่รู้ว่าเพี้ยกล้าอยู่แห่งใด
เสียให้รีบวิบัติถึงมัจจุราช
เพราะใช้ให้คนคอยดูอยู่ทุกวัน
คงจะต้องพบเห็นเป็นแม่นมั่น
สุริยันจวนสว่างกระจ่างตา
ประตูหับปิดอยู่ดูแน่นหนา
พวกผู้คุมถ้วนหน้าต่างหลับไป
ผู้คุมนั้นมันพากันหลับไหล
ว่าข้างในขังคนชอบกลนัก
เป็นแม่นมั่นจริงแท้แน่ประจักษ์
อยู่ช้านักจะสว่างกระจ่างตา
เสกประสมแปดคาบพระคาถา
แล้วเบ่าบานทวารลงทันใด
ประตูหักปับป่นไม่ทนได้
เดินเข้าในห้องลับด้วยฉับพลัน
มันทำขื่อคาใส่เอาไว้มั่น
คนเหล่านั้นโทษถึงซึ่งบรรลัย
มันจองจำขื่อคาโซ่ตรวนใส่
แล้วเอาชุดจุดไฟตามหัวคา
ถ้าหาไม่ชีวันสิ้นสังขาร์
คงสังหารเพี้ยกล้าม้วยบรรลัย

08/06/2565

เจ้าพลายเข้าใกล้ถูกต้องคน
ก็แจ้งเหตุว่าต้องเวทสะกดใจ

๏ จำจะแก้ไขเสียให้หาย
แล้วสะเดาะฉื่อคาบรรดามี
คิดพลางทางอ่านคาถา
แก้วิชามหาระงับที่ดับใจ

๏ ครานั้นเพียกล้าพระยาลาว
ลืมกายเหมือนวายชีวีวาง
ครั้นเวทมนตร์ต้องตนเข้าทันที
ลืมตาแลมาด้วยทันใด
มองเขม้นแลเห็นเจ้าพลายบ้า
ว่าครั้งนี้กูไม่ถึงชีวา
ว่าข้อยนี้เสียทีในการรบ
มันจับรัดมัดพาข้อยคลาไคล
แม้นรอดตัวแล้วไม่กลัวมันทั้งนั้น
ทั้งตัวอ้ายเดราวิชาดี
จะบอกให้ไม่ใช่พระลังกา
คือพระเวียงเชียงใหม่ใจฉกรรจ์
พลายบ้านั้นครั้นได้ฟังวาจา
ว่าตีละจะฆ่าเสียไม่เลี้ยง
ยินสำเนียงเสียงไก่กระชั้นขัน
สำรวมตนอ่านมนตร์ด้วยทันใด
สั่นปลุกหลายหนหาตื่นไม่
หลับไปไม่รู้สึกสมประดี ฯ
ให้เสื่อมคลายพระเวทวิเศษศรี
ให้หลุดจากอินทรีย์ลงทันใด
มนตราเรียนรู้ครูต่อให้
เสกแล้วเป่าไปด้วยทันที ฯ
นั่งหาวหลับไหลอยู่ในที่
ไม่รู้สึกอินทรีย์ดังบรรลัย
สมประดีพันกายาขึ้นมาได้
ยังทุกข์ใจหวาดหวั่นพรั่นวิญญาณ์
ดังหนึ่งตัวจะลอยเหาะขึ้นเวหา
แล้วยกมือวันทาขึ้นทันใด
ครั้นจะหลบหนีไปก็ไม่ไหว
ไม่มีคนแก้ไขเลยครั้งนี้
จะพิฆาตฟาดฟันให้เป็นผี
แปลงอินทรีย์เป็นแขกแปลกสำคัญ
มันควบคุมโยธาออกคับขัน
เกษมสันต์อยู่สบายวัดท้ายเวียง
ดังใครแพ่นเกศาสักแปดเสี่ยง
กูจะเสี่ยงหัวมันให้บรรลัย
สุริยันจะสางสว่างไสว
เป่าลงไปสามคราไม่ช้าที

08/06/2565

ด้วยเดชะพระเวทวิเศษศักดิ์ ชื่อคาหักกระเด็นออกจากที่
โซ่กุญแจแหห่างจากอินทรีย์ มิได้มีราคีติดกายา ฯ

๏ ครานั้นเพี้ยกล้าพระยาลาว ก้มเกล้ากราบงามลงสามท่า
ว่าพระคุณการุญช่วยชีวา มาช่วยข้าให้ปลอดรอดชีวี
จะอาสาฆ่าเจ้าเมืองลำพูน ให้สิ้นสูญชีวาตม์ขาดเป็นผี
ว่าพลางทางลุกขึ้นทันที ว่าวันนี้จะได้เล่นให้เห็นกัน
เจ้าพลายบัวนำหน้าคลาไคล เพี้ยกล้าให้เคืองขุ่นหุนหัน
เยื้องย่องออกจากคุกเป็นสุขครัน ผายผันรีบออกประตูมา
เห็นนายใหญ่กับอ้ายผู้คุมรอง ให้ขุ่นข้องแค้นขัดสหัสสา
มัวหลับนิ่งไม่ติงซึ่งกายา พอแลมาเห็นอาวุธสุดดีใจ
ฉวยได้ดาบต้องสู้ลู่เข้าฟัน ให้ผู้คุมชีวันถึงตักษัย
สิบห้าคนป่นไม่เหลือเป็นเยื่อใย แล้วแก้ไถ้พบเงินตราหยิบมาพลัน
เจ้าพลายบัวร้องว่าช้าไว้ก่อน คนหลับนอนอย่าเพ่อฆ่าให้อาสัญ
เราก็เป็นทหารชาญฉกรรจ์ ควรโรมรันไว้ชื่อให้ลือชา
เพี้ยกล้าว่าถึงข้อยจะถ่อยชั่ว ก็ไม่กลัวความอับอายขายหน้า
มันจองจำทำได้ไม่เมตตา สั่งให้ฆ่าตัวข้าถึงชีวัน
ขอแก้แค้นแทนทำให้ถึงที่ ละชีวีมันไว้ทำไมนั่น
ว่าพลางทางวิ่งเข้าฟาดฟัน พวกผู้คุมทั้งนั้นก็มรณา
พอแลเห็นแสงทองส่องสว่าง พื้นนภางค์จวนแจ้งทั่วแหล่งหล้า
ก็รีบออกจากนอกประตูมา ครั้นถึงหน้าพาราด้วยทันใด
เห็นกองทัพยังรับรบกัน พัลวันวุ่นวายทั้งนายไพร่
พลายบัวตัวหาญผู้ชาญชัย ตรงเข้าไปฟันกลุ้มตะลุมบอน

08/06/2565

เพี้ยกล้าร่ารับขับประจัญ
ทั้งสองข้างต่างกลุ้มตะลุมบอน

๏ ครานั้นจึงท่านอุปชาต
รบรับขี่ขับซึ่งอาชา
พอสายแสงสุริเยนขึ้นเด่นฟ้า
เป็นทุกข์จิตคิดพรั่นประหวั่นใจ
อ้ายพี่น้องสองคนมีมนตร์เวท
มันคงลอบเข้าไปในพารา
คิดพลางทางบอกท่านสมภาร
อ้ายเพี้ยกล้าที่จะฆ่าซึ่งชีวัน
เข้าห้ำหั่นฟันลาวฉาวฉ่า
จะคิดอ่านฉันใดไฉนดี
หรือว่าท่านอาจารย์จะหาญหัก
จับตัวมันฟาดฟันเสียเร็ววรา

๏ ครานั้นจึงท่านมหาเถร
ปรึกษาความตามสิ่งที่ชิงชัย
เจ้าตรึกตรองทำนองดูให้แน่
เรารบรามาจนแจ้งแสงตะวัน

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าเณรน้อย
ว่าเพี้ยกล้าหนีมาจากบุรี
แล้วมิหนำยังซ้ำฟันผู้คน
ต้องล่าทัพกลับหลังยังพารา
ฟอนฟันลาววินาศขาดสองท่อน
ทินกรพอสว่างกระจ่างตา ฯ

องอาจฤทธีดีนักหนา
ด้องศาสตราไม่เห็นเป็นอะไร
แลเห็นเพี้ยกล้าเข้ามาใกล้
เอะเหตุภัยคงมีในพารา
เรืองเดชเห็นประจักษ์เป็นนักหนา
แก้ไขเพี้ยกล้าออกมาพลัน
ว่าอาจารย์เป็นไฉนอย่างไรนั้น
เดี๋ยวนี้มันหนีมาจากธานี
ชีวาปลดปลงลงเป็นผี
ขืนต่อตีเราคงยับอัปรา
ด้วยฤทธิ์ศักดิ์พระเวทวิเศษกล้า
ชีวาอย่าให้รอดตลอดไป ฯ

เรียกเจ้าเณรพลายศิษย์มาชิดใกล้
ว่าอย่างไรเพี้ยกล้าหนีมาพลัน
จะไขแก้อย่างไรไฉนนั้น
ไม่แข็งขันมีชัยกับไพรี ฯ

ครั้นฟังถ้อยคอบความไปตามที่
มันต่อตีกองทัพแทบอัปรา
ตายเป็นยุบยิบกว่าสิบห้า
พักผ่อนโยธาให้คลายใจ ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นจึงท่านพระอาจารย์ ได้ฟังสารเณรน้อยแถลงไข
ค่อยเห็นดีเป็นที่สำราญใจ จึงสั่งให้ล่าทัพกลับธานี
อุปฮาดร้องประกาศให้ตีฆ้อง กึกก้องอึงลั่นสนั่นมี่
แล้วยิงปืนสัญญาขึ้นห้าที บีศาจผีขานโห่เย็นโกลา
ทั้งหุ่นผีก็มิได้รอรบ สมทบทวยหาญขนานหน้า
อีกพวกลาวชาวล้ำพูนพระพารา ออกหนีหน้าถอยทัพด้วยฉับพลัน
พอเข้าไปในประตูพระบุรี ให้โยธีปิดประตูเข้าไว้มั่น
ต้อนคนขึ้นบนป้อมพรักพร้อมครัน คอยป้องกันไพรีไม่บีฑา ฯ

๏ ครานั้นพลายเพชรกับพลายบัว ไม่หมองมัวสิ้นทุกข์เป็นสุขา
ได้ตัวเพี้ยกล้าออกนอกพารา คุมโยธารบรุกเข้าคลุกคลี
แลเห็นอุปฮาดใจอาจหาญ ผู้ชาญพระเวทวิเศษศรี
กับอ้ายเดรเณรกล้าวิชาดี ยกโยธีล่าทัพกลับนคร
ทั้งสองพลายกับนายเพี้ยกล้า ขับม้ารีบรุดไม่หยุดหย่อน
ไล่ตามมาจนหน้าพระนคร พวกนิกรบนกำแพงแกว่งศาสตรา
พร้องพร้อมหลอมตะกั่วคั่วทรายซัด บ้างก็ยิงปืนยิงปั่งประดังหน้า
ทั้งสองพลายที่ไล่รุกรบรา เลยไม่กล้ายกประดังพังบุรี
พอสายแสงสุริยาให้ล่าทัพ คืนกลับมาค่ายชายไพรศรี
หยุดสำนักผ่อนพักซึ่งโยธี เสียงอึงมี่อยู่ในค่ายทั้งไพร่นาย ฯ

๏ ครานั้นท่านทั้งแปดทำมะรง พอสุริยงสว่างกระจ่างฉาย
พร้อมเพรียงเรียงรายทั้งไพร่นาย ผันผายรีบร้อนไม่นอนใจ
จะรีบเข้าไปเอาตัวเพี้ยกล้า ออกไปตัดเกศายังวัดใหญ่
พากันมาถึงหน้าคุกทันใด ตรงเข้าข้างในประตูพลัน

08/06/2565

แลเห็นศพผู้คุมกลุ้มเกลื่อนกลาด
โลหิตกองนองไหลไปทั้งนั้น
บ้างตกใจไม่ไปยืนเหลียวหลัง
แล้วเดินเข้าไปในคุกทุกข์เต็มที
อีกผู้คุมทั้งสองรองลงไป
แลเห็นประตูห้องนั้นต้องมนตร์
คนทั้งคุกก็ซุกหัวนอน
แลดูเพียกล้าหายหน้าไป

๏ ครานั้นท่านทั้งแปดทำมะรง
กูตายแท้แน่ใจในวันนี้
อ้ายเพียกล้าฆ่าคนตายบ่นบ
แม้นช้าไปความใหญ่ดงฉาวครัน
เข้าบอกเล่ากับท้าวพระยาแมน
ว่าเกิดเหตุเภทภัยใหญ่เต็มที

๏ คิดหลวงทางแปดทำมะรง
ไม่รอรั้งเข้าวังด้วยเร็วไว
แล้วกั้มเกล้าเล่าความตามคดี
อ้ายเพียกล้าที่จับมาจากทัพนั้น
ได้จองจำขื่อคาห้าประการ
บัดนี้มันหนีปลอดรอดความตาย
พ้นผู้คุมใหญ่น้อยตายร้อยเศษ
บัดนี้มันหนีไปไกลพารา

รอยห้าหั่นพ้นฟาดขาดสะบั้น
ต่างพากันอารมณ์ไม่สมประดี
เลยจังงังหน้าขาวราวกับผี
เห็นผู้คุมใหญ่ในที่ห้องขังคน
บรรลัยอยู่ในที่ลงบ่บ่น
ร่วงหล่นลื่มกลอนถอนหลุดไป
ดังม้วยมรณ์ไม่เป็นสมประดีได้
ต่างตกใจอารมณ์ไม่สมประดี ฯ

งวยงงแลตะลึงร้องอึงมี่
เหตุมีขึ้นในเมืองเรืองสำคัญ
แล้วลอบหนีเร้นกายยอกผายผัน
ต้องผายผันรีบไปในวันนี้
เป็นผู้แทนเจ้าเมืองรุ่งเรืองศรี
โทษจะมีเป็นประการสถานใด ฯ

ต่างมุ่งตรงออกจากคุกไม่สุกใส
ตรงเข้าไปหาเสนาวันทาพลัน
ว่าเกิดมีเหตุภัยใหญ่มหันต์
พระทรงธรรม์สั่งให้ฆ่าชีวาวาย
จะประหารชีวาตม์ให้ขาดหาย
ฆ่าไพร่นายบ่นยับดับชีวา
ขอพระเดชจงโปรดโทษโทษา
จะตรึกตราคิดอ่านประการใด ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นท่านพระยายมราช
ได้ฟังความลามยุ่งในกรุงไกร
จัดแจงแต่งกายมิได้ช้า
ทูลแถลงแจ้งความตามคดี
อ้ายเพี้ยกล้าฆ่าพวกผู้คุมตาย
ขอพระองค์จงทราบบาทา

๏ ครานั้นท่านเจ้าเมืองลำพูน
ว่าเพี้ยกล้าฆ่าคนบ่นบรรลัย
ชะรอยอ้ายพลายบัวตัวดี
มันอ่านมนตร์หายตนลอบเข้ามา
แล้วมิหนำซ้ำฆ่าผู้คุมบ่น
เธอดังแค้นแสนโกรธพิโรธใจ
เมื่อตอนเช้ามันเข้าร่ารบรับ
กับอ้ายพลายบัวเจ้าตัวการ
ว่าพลางทางบอกท่านเถรครู
จะทำศึกตรึกภารสถานไร
อ้ายเพี้ยกล้าฆ่าคนลงบ่นยับ
ข่าวพึ่งเพื่องเลื่องชื่อถึงลือชา

๏ ครานั้นจึงท่านมหาเถร
ได้ฟังแสนแค้นคิดฉุนจิตพลัน
การครั้งนี้อย่ามีความทุกข์จิต
รูปจะนึกตรึกตรองทำนองใน
องอาจคึกคักศักดิ์ใหญ่
ตกใจอารมณ์ไม่สมประดี
รีบเข้ามาท้องพระโรงอันเรืองศรี
ว่าเหตุภัยใหญ่มีในพารา
แล้วหนีหายจากคุกไม่สุขา
จะตรึกตราโปรดปรานประการใด ฯ

พึ่งเค้ามูลเล่าแจ้งแถลงไข
ตกพระทัยนึ่งนึกแล้วตรึกตรา
มีฤทธิ์เรืองเดชเวทคาถา
ลักเอาเพี้ยกล้าได้ดังใจ
สิ้นทุกคนลงเป็นเบือหาเหลือไม่
แล้วท้าวไทตอบความไปตามการ
พันลาวชาวทัพดับสังขาร
ต้องคิดอ่านแทนทำให้หนำใจ
จะนึ่งอยู่อย่างนี้ก็มิได้
จึงจะได้สำเร็จเจตนา
มันฟันสับผู้คุมตายวายสังขาร์
ต้องตรึกตราหาแทนแก้แค้นมัน ฯ

นั่งอยู่กับเถรบนแท่นนั้น
หุนหันโกรธาร้องว่าไป
มหาบพิตรผ่อนทุกข์ให้สุขใส
แก้ไขให้เห็นกันทันเวลา

08/06/2565

ว่าพลางทางท่านเถรอาจารย์
ชวนเณรน้อยนาครีบยาตรา

๏ คราน้ันจึงโฉมเจ้าพลายบัว
เลิกกองทัพกลับค่ายสบายใจ
ปรึกษาความตามที่จะชิงชัย
ว่ากองทัพจับเอาเจ้าไปพลัน
เจ้าแลเห็นแยบคายหรือไม่เล่า
อ้ายเถรเณรดีเลิศประเสริฐฤทธิ์

๏ คราน้ันจึงท่านเพี้ยกล้า
แล้วเล่าความตามสิ่งที่จริงใจ
อันพระแขกที่แปลกเพศภาษา
เข้าสมทบรบรอต่อตี
คือสมภารอยู่สถานวัดท้ายเวียง
แต่เณรน้อยชื่อว่าพลายมาลัย
ทั้งสองคนแปลงตนให้ลาวแปลก
แม้นไม่จริงดังคำร่ำเจรจา

๏ คราน้ันพลายเพชรครั้นได้ฟัง
แสนพิโรธโกรธจิตดังพิษไฟ
เสียแรงกูการุญทำคุณไว้
ครั้นถึงบกเป็นที่อาราธนา
ครั้งนี้มันพากันทรยศ
ตัดศีรษะมันเสียจะไว้ไย

ลาท่านเจ้าเมืองเรืองยศถา
ตรงมายังที่พักสำนักใน ฯ

ครั้นเอาตัวเพี้ยกล้าออกมาได้
พร้อมบ่าวไพร่ทวยหาญสำราญครัน
แล้วถามไถ่เพี้ยกล้าเสนานั้น
พรรคพวกมันใครเป็นคนต้นความคิด
จงบอกเราโดยตรงจำนงจิต
มาจากทิศใดเล่าบอกเราไป ฯ

ครั้นฟังว่าดิรัถกีกขึ้นได้
ว่าข้อยได้ไปอยู่ในบุรี
ยกโยธาสั้นทั้งมังกะหลี
ใช่รูปสงฆ์องค์นี้มาแต่ไกล
ติดเคียงกับสถานย่านเชียงใหม่
อยู่เป็นศิษย์ชิดใช้แต่เดิมมา
พระเป็นแขกตัวเณรเป็นพม่า
จงประหารชีพข้าให้บรรลัย ฯ

ดังจะคลั่งโทสาเป็นบ้าใบ้
ไว้มันไยเถรเณรทั้งสองรา
ฝากใจเข้าเป็นญาติในศาสนา
ให้เข้ามาสู่วังทุกครั้งไป
คิดคดต่อเราเจ้าเชียงใหม่
ฆ่าเสียให้แหลกลงเป็นผงคลี

08/06/2565

ว่าพลางทางเรียกหาอำมาตย์ ที่องอาจการศึกไม่นึกหนี
มาพร้อมพรั่งสั่งความตามคดี ว่าวันนี้จัดคนพลรบ
ให้ได้ร้อยห้าสิบรีบคลาไคล ถึงวัดท้ายเวียงเชียงใหม่เข้าบรรจบ
พอค่ำลงเจ้าจงจุดไต้คบ อย่ารุกรบรีบเข้าเผาวัดวา
หมดทั้งเดรเณรพระอย่าละมัน ฟาดฟันให้ชีวังดับสังขาร์
ที่ไม่สู้เฮ้ยสูจับเป็นมา แล้วไถ่ถามกิจจาให้แจ้งใจ
พอสำเร็จเสร็จสรรพเรื่องจับพระ แล้วอย่าละบ้านชนตำบลใหญ่
ญาติโยมมันนั้นแฝงอยู่แห่งใด จับมาได้จองจำทำประจาน ฯ

๏ ครานั้นจึงท่านอำมาตย์สาว ก้มเกล้าคำนับรับบรรหาร
บังคมลาออกมารีบจัดการ เกณฑ์นายด้านจัดคนพลไกร
ไม่มากน้อยร้อยกว่าศาสตราครบ เข้าสมทบโห่กันเสียงหวั่นไหว
มีนายหมวดตรวจการทุกด้านไป จากค่ายใหญ่เดินกระบวนรีบด่วนจร
ครบเจ็ดวันตันตะบึงถึงเชียงใหม่ ความเหนื่อยเจ็บจักเจ็ดออกเจ็ดท่อน
พอพลบค่ำย่ำแสงทินกร ก็พักผ่อนไพร่นายรายบีกกา ฯ

๏ ครานั้นท่านแสนพระยาทัพ ผู้กำกับนิกายทั้งซ้ายขวา
ให้มัดคบครบตัวทั่วโยธา พอดึกสามยามกว่าจะเผาวัด
แล้วรีบรัดจัดไพร่สามสิบห้า เข้าชุ่มหน้ากุฏีคอยตีตัด
ถ้าประสบพบสงฆ์จงจับมัด ทั้งลูกวัดศิษย์หาไม่ว่าใคร
แม้นต่อสู้สูจงถองสักสองอัก เอาให้ชักเข็ดหลาบหาบาปไม่
พอเสร็จแล้วรีบร้อนอย่านอนใจ เร่งรีบไปจับญาติวงศ์เผ่าพงศ์พันธุ์
แม้นไม่ทำตามคำเจ้าบุรี โทษเราคงจะมีเป็นแม่นมั่น
พวกเราเร็วราอย่าช้าพลัน ตระเตรียมกันไว้เข้าเผากุฏี ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นไพร่นายได้ฟังว่า รีบออกมาเร็วพลันขมันขมี
เกี่ยวหญ้าครบมัดคบด้วยทันที เสร็จแล้วโยธีก็กลับมา ฯ

๏ ครานั้นท่านแสนพระยาลาว ไม่อื้อฉาวเป็นโมโหถือโทษา
พอล่วงเข้าสามยามตามตำรา ร้องสั่งโยธาด้วยทันใด
เหวยพวกเราเตรียมตัวทั่วทุกคน จะยกพลรีบรัดเผาวัดใหญ่
ครั้นสั่งไพร่นายพลันเสร็จทันใด เสนาใหญ่แต่งกายไม่ช้าการ
เสร็จแล้วขึ้นม้าถืออาวุธ อุตลุดโยธาทุกหน้าด้าน
พร้อมไพร่ครบจุดคบมิทันนาน เสียงทวยหาญฮึกโห่เป็นโกลา
ครั้นมาถึงซึ่งกุฎีหน้าวิหาร อลหม่านแวดล้อมกันพร้อมหน้า
แล้วยิงปืนครืนครั่นเป็นสัญญา ให้โยธาทิ้งคบตลบไป
ไหม้กุฎีวิหารสมภารครู แลดูไฟกระจ่างสว่างไสว
พวกกองทัพรีบสมทบทิ้งคบไฟ บ้างเข้าไปยื้อแย่งฟันแทงพระ
เครื่องกระฎิริถานสมภารแหลก บ้างก็แหกหีบหนังเอาอังสะ
ทั้งฬสอัฐบัจจัยมิได้ละ สมบัติพระแตกมุ่นเป็นจุณไป ฯ

๏ ครานั้นเถรสงฆ์ทรงสิกขา เมื่อไฟไหม้วัดวามัวหลับไหล
ได้ฟังเสียงอื้ออึงคะนึงไป ตื่นตกใจลุกออกนอกกุฎี
เห็นไฟไหม้อารามวิ่งตามกัน พลวันมาถึงก็อึงมี่
สำคัญว่าโจรป่าเข้าราวี ต่างวิ่งรี่ตั้งท่าออกร่ารับ
ไม่ลดละเลยปะทะหลวงชีล้ม ลาวระดมกันชกเข้าหกปับ
พระชีเต็มทีลงนอนพับ พวกกองทัพจับมัดรัดกายา
เณรวิ่งแร่เข้าแก้พระอาจารย์ ลาวทะยานหมุนหันเข้ากั้นหน้า
กระบวนลาวฉาวโห่เป็นโกลา เณรกล้าไม่รอเข้าต่อตี

08/06/2565

ลาวชกเณรวกเข้าต่อยปาก ลาวมากเณรน้อยไม่ถอยหนี
ลาวร่าเร้องว่ากระบองตี เณรดีรับรองไม่ต้องคน
พอลาวเพลี่ยงเณรเหวี่ยงเข้าแสกหน้า แตกอ้าเลือดย้อยตลอดสัน
หลวงพี่พระอุตสาหะเข้าบ่ระจญ ลาวก็ทนพระก็ทานไม่ยั้นใคร
ลาวพ้นพระหันเข้ารับรอง ตีด้วยพองหัวเหนียวหาแตกไม่
พระเณรเณรชีรี่เข้าไป ลาวก็ไล่รบรุกกันคลุกคลี
อ้ายพวกลาวพุงดำเต้นรำบ้อ พระก็ล่อรำบี่อยไม่ถอยหนี
ร้องเหวยสูกูบ่ยั้นพรั่นคนดี ใครจะมีวิทยาดีกว่าใคร
ข้อยบอกกล่าวเจ้าหัวไว้ด้วยหนา อ้ายโจรบ่าสาหะปล้นพระได้
บักลาวว่าบ่าโท้กูบ่ยั้นใคร มึงเว้าหลายปล้นหยังบีสังเด
พระร้องว่าฮ้าเฮ้ยอ้ายขี้ครอก ประเดี๋ยวตอกะเข้าที่หน้าให้ตาเข
ลาวตอบว่ามึงอย่าทำเกเร สมคะเนกูวันนี้จะตีรัน
ลาวพิโรธโกรธใจดังไฟไหม้ เข้าใกล้คุ้ดือถือโมหันธ์
เงื้อง่าราวีเข้าตีรัน ข้างพระนั้นน้อยกว่าออกร่ารับ
เข้าสมทบรบรับจับประจัญ พอพระหันราวีลาวตีจับ
ต่างมัดมือไพล่หลังอยู่ดังดับ แล้วยกทัพออกนอกวัดรีบลัดมา
ครั้นถึงซึ่งบ้านท่านสมภาร ให้ทวยหาญแวดล้อมอยู่พร้อมหน้า
สั่งให้โห่ตามกันถ้วนสามครา ขึ้นพื้นคนบนเคหาไม่ปรานี
ญาติโยมเณรที่เป็นคนผู้ใหญ่ พวกลาวไล่ผลาญชีวันไม่ทันหนี
ครั้นเสร็จไล่สังหารผลาญชีวี จุดอัคคีเผาเคหาด้วยทันใด
แล้วรีบรัดมัดพระไม่ละกัน ผายผันเดินเหย่าเข้าเชียงใหม่
ถึงคุกพลันพากันเข้าข้างใน มอบพระเณรเณรให้ผู้คุมพลัน

08/06/2565

ว่าท่านเจ้าธานีมีโองการ
ให้จองจำทำโทษพิโรธครัน

◎ ครานั้นผู้คุมเกลื่อนกลุ้มหน้า
รับพระเถรเณรไว้สมใจคิด
แล้วจดหมายลายลักษณ์เป็นอักษร
พอสำเร็จเสร็จพลันด้วยทันใด
ข้างพระเณรเถรนั้นพากันด่า
ต้องผ่ายผอมตรอมตรมระทมทุกข์

◎ ครานั้นจึงท่านแสนพระยา
รีบยกออกนอกพาราไม่ช้าที
จุดคบไฟให้แสงสว่างเรือง
ถึงลำพูนทันใดเข้าไปยัง

◎ ครานั้นสองพลายผู้นายทัพ
ว่าเรามีไชยะชนะมา

◎ ครานั้นญาติพระท่านสมภาร
พวกกองทัพจับมัดรัดเอาไป
ที่หนีได้ไพล่ออกนอกบุรี
เสียเงินทองของตนพ้นประมาณ
นี่เหตุภัยอย่างไรก็บ่รู้
จับพระเถรเณรชีเป็นนี่มา
จำจะใคร่รีบไปเมืองลำพูน
ให้ทราบความตามจริงทุกสิ่งอัน

จับพระพาลนี้คดขบถนั้น
ถ้าแม้นมันหลบหนีผลาญชีวิต ฯ

ครั้นพังว่าขนหัวลุกเป็นทุกข์จิต
อีกทั้งศิษย์พร้อมกันทั้งนั้นไป
ไถ่ถามนามตรตามสงสัย
แล้วสั่งให้ทำมะรงส่งเข้าคุก
อ้ายชาติข้ากูทั้งนี้ไม่มีสุข
นี้เกิดยุคเข็ญใหญ่สิ่งไรมี ฯ

เผาวัดวาเสร็จพลันขมันขมี
จรลีเดินทัพไม่ยับยั้ง
คนลือเลื่องว่ากองทัพมาคับคั่ง
ค่ายพลายเพชรยับยั้งทูลกิจจา ฯ

ครั้นสดับสั้นทุกข์เป็นสุขา
สั่งให้พักโยธาด้วยทันใด ฯ

เมื่อไฟเข้าเผาบ้านเป็นจุณไหม้
มีสาเหตุอย่างไรไม่แจ้งการ
ไม่ถึงมีพากันวิ่งทอดทิ้งบ้าน
วิ่งชมชานร้องไห้ฟายน้ำตา
กรรมของกูแน่ประจักษ์เป็นนักหนา
ญาติกากูนี้วายชีวัน
กราบทูลอุปราชกับเณรนั้น
จะผ่อนผันโปรดปรานประการใด

08/06/2565

คิดพลางแล้วทางชวนกัน
รีบลัดตัดทุ่งแล้วมุ่งไป
คิดขึ้นมาน่าแค้นแสนอดสู
จากถิ่นฐานบ้านช่องต้องลี้ลับ
ครั้นพลบค่ำย่ำแสงทินกร
ครั้นรุ่งแจ้งแสงศรีสุริยา
กินลูกไม้ในป่าเป็นอาหาร
แต่นับเสร็จเจ็ดวันครึ่งถึงสำนัก
ครั้นรุ่งเช้าเข้าเผ้าอุปฮาด
กับเถราอาจารย์ชาญฤทธี
แสนพระยาเสนาในเชียงใหม่
พากันเอาไฟเข้าเผาวัดวา
แล้วเลยเอาไฟเข้าเผาบ้านช่อง
เจ้าประคุณบุญปลอดข้อยรอดตาย

๏ ครานั้นจึงท่านเถรอาจารย์
ลุกขึ้นมาคว้าดาบเป็นโกลี
อุปฮาดจากอาสน์เข้ากางกั้น
ค่อยนึ่งนึกตรึกความให้งามใจ

๏ ครานั้นจึงท่านพระอาจารย์
ลงนั่งนึกตรึกความตามวาที
จำจะต้องทดแทนแก้แค้นคู
วันนี้หละจะได้เล่นให้เห็นกัน

ผายผันจากนิเวศน์เขตเชียงใหม่
ตรมตรอมใจอดอยากลำบากยับ
โอ้ตัวกูดั่งใครหาญเอาขวานสับ
ลำบากยับต้องเดินบนเนินมา
ก็พักนอนร่มไม้ริมชายป่า
เซซังมาเหนื่อยอ่อนก็ผ่อนพัก
ดงกันดารทางไปก็ไกลหนัก
เข้าผ่อนพักในลำพูนพระบุรี
กราบทูลบาทบงกชบทศรี
เล่าคดีให้ฟังแต่หลังมา
กุมไพร่ไม่น้อยสักร้อยกว่า
จับพระเถรเณรมาได้มากมาย
ฆ่าพวกพ้องแล้วริบเอาฉิบหาย
จึงผันผายหนีมาถึงธานี ฯ

ครั้นแจ้งการณ์โกรธใจดังไฟจี้
จะออกตีกองทัพให้ยับไป
ช้าก่อนท่านใจเร็วจะเหลวไหล
คิดแก้ไขกันก็ได้เป็นไรมี ฯ

ได้ฟังสารคลายหมองค่อยผ่องศรี
ว่าครั้งนี้เหตุภัยใหญ่สำคัญ
ให้มันรู้ว่าฤทธีดีขยัน
เป็นแม่นมั่นเหมือนว่าในตรานี้

08/06/2565

คิดพลางทางบอกเณรมาลัย
ทั้งวัตถาอาวาสสะอาดดี
ทั้งบู่ย่าตายายก็ตายบ่น
ญาติวงศ์พงศาชีวายับ

◎ คราน้ันจึงโฉมเจ้าเณรน้อย
ยิ่งพิโรธโกรธแค้นแสนทวี
คิดได้ด้วยไวซึ่งบัญญา
ว่าญาติวงศ์พงศ์พันธุ์ทั้งนั้นไป
เราจะใคร่แก้ไขพระเณรเถร
ให้เปล่าปลอดรอดตายวายชีวา
คำวันน้ีฤกษ์ดีเป็นนักหนา
ยกออกนอกพาราริบคลาไคล
ตัวข้าเจ้าจะเข้ารับอาสา
สะกดคุกทุกข์อะไรภัยไม่มี
ท่านจงรีบเข้าไปที่ในวัง
สะกดหลับแล้วจับนางมณฑา
สมน้ำหน้าสองพลายเป็นนายทัพ
ให้สาสมแก่ใจอ้ายคนพาล

◎ คราน้ันจึงท่านมหาเถร
ตบมือเปาะหัวเราะร่าว่าสมใจ
ว่าบ่าวไพร่ผู้คนเราบ้นปี้
อ้ายพวกน้ีเอาไฟเผาปล้นเอาทรัพย์
พระถูกปล้นสิ่งของแล้วต้องจับ
จะรบรับแก้ไขไฉนดี ฯ

ครั้นฟังถ้อยอาจารย์ใหญ่ชาญชัยครี
ตรึกตรองความตามที่จะชิงชัย
บอกกับเถราไม่ช้าได้
ถึงบรรลัยก็ไม่คืนชีวิตมา
ที่เขาเวนจำในคุกทุกข์หนักหนา
แล้วตรึกตราตามทำนองให้ต้องใจ
ท่านกรีธาหุ่นมนตร์พลไพร่
ไปล้อมเมืองเชียงใหม่อย่าช้าที
ยาตราเข้าเมืองให้เร็องศรี
แก้ไขเถรเณรชีให้ออกมา
คงสมหวังดังมาดปรารถนา
เอาตัวมาจองจำทำประจาน
ที่มันรับรบรอคิดต่อต้าน
ดูมันจะคิดอ่านประการใด ฯ
ได้ฟังเณรยินดีจะมีไหน
คงจะได้เห็นกันในวันน้ี

08/06/2565

ว่าพลางทางบอกอุปฮาด
เราจะลาพาเณรจากบุรี
จะผูกพยนต์มนตร์เวทประเสริฐสิทธิ์
ไว้แทนตัวอย่ากลัวซึ่งภัยพาล
ถึงศัตรูจู่มาสักห้าพัน
อย่าตรึกตราอาวรณ์ทำร้อนรน
ที่องอาจการศึกไม่นึกหนี
กลับไปตีเชียงใหม่ให้ทันการ
ให้เรืองฤทธิ์เดชาศักดาหาญ
ออกรบราญตีทัพไม่อับจน
ออกฟาดฟันพักเดียวประเดี๋ยวบั่น
แล้วสั่งคนให้รักษาในธานี ฯ

08/06/2565

08/06/2565

08/06/2565

คิดสำเร็จเสร็จสรรพด้วยฉับไว
แก้ไขให้พระเถรทั้งเณรชี
เดรเณรคิดกันในทันที
มีคมนผู้คนในเวียงชัย
ที่เป็นนายหมวดก็ตรวจตรา
เมื่อวันนั้นครั้นอาเพศมีเหตุการณ์
ต่างคนขนลุกเป็นทุกข์จิต
ว่าเหตุภัยอย่างไรไฉนนา
หรือว่าท้าวเจ้าหัวตัวสำคัญ
วิปริตผิดเภทเหตุหยังไร

๏ ครานั้นโฉมนางมณฑาทอง
เมื่อผัวนางห่างไกลไปลับตา
หวนคะนึงถึงผัวนางม้วหมอง
ให้ขนพองสยองเกล้าเศร้าอินทรีย์
ไม่แต่งตัวม้วตรอมจนผอมซูบ
นึกผิดทีว่าสามีของเรานะ
ยิ่งคิดคิดเพียงชีวิตจะจากร่าง
ไม่กินอยู่ดูวิตกในอกใจ
ให้แลเห็นเป็นลางอย่างประหลาด
เขม่นเนตรอยู่ไม่หายวายวัน
จึงจกตกลงจากหลังคา
นางตกใจให้ทุกข์ระทมทวี
ตรงเข้าในคุกพลันขมันขมี
ออกจากที่จำขังสมดังใจ
พอสุริย์เย็นพยับลับไศล
จุดไต้ไฟหลับนอนผ่อนสำราญ
อยู่รักษาเวียงชัยในสถาน
ให้เสียวซ่านแสนสยองพองโลมา
นึกพรั่นตัวกลัวชีวิตดับสังขาร์
นึงนึกตรึกตราไม่แจ้งใจ
ไปโรมรันแพ้ทัพมันจับได้
ต่างคนไม่สบายคลายอุรา ฯ

อยู่ในห้องตรอมทุกข์ไม่สุขา
เศร้าอุราอยู่ไม่ว่างสร่างโศกี
อยู่ในห้องร้อนใจดังไฟจี้
โรคทวีอยู่ด้วยรักหนักอุระ
ดูผิดรูปไปทุกสิ่งจริงจริงหละ
บ้านนี้จะเกิดเข็ญเป็นอย่างไร
สงสารนางเหงาหงอยละห้อยไห้
หวนอาลัยถึงผัวของตัวนั้น
นึกอนาถอยู่ในจิตคิดกระสัน
ให้อัดอั้นอารมณ์ไม่สมประดี
ชีวาสูญลับดับเป็นผี
สำคัญว่าสามีนั้นบรรลัย

08/06/2565

แมลงมุมก็รุมกันตีอก
นกแสกบินแถกบนต้นไทร
นางแลเห็นเป็นลางประหลาดนัก
หวนไห้ในอารมณ์ระทมทวี
คิดพลางทางถามความขรัวยาย
นี่เกิดเข็ญเป็นลางอย่างกระไร

๏ ครานั้นจึงท่านขรัวยาย
เห็นเป็นลางหลายอย่างประหลาดตา
อ่อเช่นนี้มีอยู่แต่บูรำ
จะสูญเวียงเชียงอินทร์สุดสิ้นปราณ
ครั้นจะบอกออกความไปตามตรง
ไม่ผาสุกทุกข์ยับเจียนดับใจ
แต่พอนางสร่างเศร้าบรรเทาร้อน
แม้นบอกความตามจริงสิ่งเหล่านี้
คิดพลางทางแกล้งกล่าววาที
ตำรานี้มีอยู่รู้เข้าใจ
แต่บางทีก็ดีมีลาภผล
อย่าทุกข์ใจไม่เป็นไรดอกแก้วตา
เชิญสำนักพักผ่อนอย่าร้อนจิต
เชิญหลับนอนผ่อนกายสบายครัน

๏ ครานั้นจึงโฉมนางมณฑา
สำคัญว่าจริงแท้ไม่แปรปรวน
แล้วก็ตกลงมาหาช้าไม่
แล้วบินไปทางทิศหรดี
ซบพักตร์เข้าห้องให้หมองศรี
มิรู้ที่จะดับร้อนให้ผ่อนใจ
ว่าเหตุร้ายเช่นนี้เห็นเป็นไฉน
แม้นเข้าใจเชิญแจ้งแห่งกิจจา ฯ

ฟังเจ้านายนิ่งนั่งนึกกังขา
คิดตรึกตราตรองความไปตามการณ์
ได้จดจำไว้ประจักษ์เป็นหลักฐาน
ตามตำนานแม่นแท้เป็นแน่ใจ
นวลอนงค์จะเศร้าสร้อยละห้อยไห้
จำจะใคร่กล่าวแกล้งแปลงคดี
ค่อยผันผ่อนความทุกข์ให้สุขี
เทวีคงจะช้ำระกำใจ
อย่าโศกีเลยหาเป็นไรไม่
เพราะเคยได้พบเห็นเช่นนั้นมา
ที่ลางคนก็เจ็บไข้ร้ายนักหนา
จะได้ข้าคนใช้อีกหลายพัน
การที่คิดสำเร็จจริงทุกสิ่งสรรพ์
อย่าโศกศัลย์พักตร์ผ่องจะหมองนวล ฯ

ได้ฟังขรัวยายว่ามาถี่ถ้วน
ทรามสงวนเจ้าค่อยห่างสร่างโศกี

08/06/2565

แล้วกินเอมโอชโภชนา
อยู่พักในตำหนักของเทวี

๏ ครานั้นจึงท่านมหาเถร
จับอยู่บนต้นไม้ไทรสำราญ
ค่อยบินตรงลงจากพฤกษาพลัน
อ่านเวทเรืองเดชประเสริฐดี
นกหายกลายเพศเป็นพระสงฆ์
ค่อยเดินต้นตามหนทางจรัล
แลดูผู้คนอลหม่าน
พร้อมสะพรั่งนั่งยามตามไต้ไฟ
ครั้นมาถึงยังชั่งประตูวัง
เหลือปัญญาที่จะร่าเข้ารบราน
ล่องหนต้นเข้าในวังพลาง
ศิษย์กับครูผู้ปรีชาปรึกษากัน
แล้วโอมอ่านคาถามหาระงับ
แล้วจะได้เข้าวังดังจินดา
คิดพลางทางเดรัจฉานวิเศษ
เสกพลางแล้วทางก็เบ่าไป

๏ ครานั้นไพร่นายรายรักษา
หมดทุกคนครั้นมนต์ต้องอินทรีย์
ทั้งนายไพร่มิได้สมประดี
ละเมอบ่นกรนพู่อยู่ทั้งนั้น
ในอุราคลายหมองค่อยผ่องศรี
พอราตรีหลับนอนผ่อนสำราญ ฯ
กับเณรเป็นปักษากล้าหาญ
คะเนการยามกว่าฤกษ์พาที
ผายผันรีบออกมานอกที่
แปลงอินทรีย์เสร็จสรรพด้วยฉับพลัน
กับองค์เณรน้อยรีบผายผัน
ไม่ช้าพลันถึงริมแถวทิมไน
ตีฆ้องขานตรวจตราบรรดาไพร่
ตัวนายใหญ่นอนเก้าอี้ที่สำราญ
หยุดนั่งดูคนพลทหาร
ต้องโอมอ่านมนต์เวทวิเศษครัน
ใครดีอย่างกระไรก็ไม่พรั่น
จนแสงจันทร์ส่องสว่างกระจ่างตา
สะกดคนให้หลับดับสังขาร์
จับอมณีมาทันใด
อ่านพระเวทเรียนรู้ของครู ให้
หวังมิให้คืนอารมณ์สมประดี ฯ
ประตูหน้าเวียงวังนรังศรี
ทุกหน้าที่โงกหลับลงฉับพลัน
เต็มทีนอนพับเหมือนกับขันธ์
ไม่ผายผันตรวจตราในราตรี ฯ

08/06/2565

◎ ครานั้นจึงท่านมหาเถร
เยื้องย่างเข้าทางหรดี
เห็นผีอยพับหลับเงียบสงัดอยู่
ใส่ลืมกลอนครั้นจะถอนก็เต็มทน
ล่องหนต้นเข้ายังวังใน
โมโหหุนฉุนใจอยู่ไปมา
อ้ายพวกนี้ถึงที่ตายทั้งสิ้น
ต้องยกโทษโปรดให้ไว้สักครั้ง
อ้ายนายบ่าวเหล่านี้หมดทุกคน
ประหารกายตายเปล่าไม่เข้ายา
ครั้นถึงซึ่งท้าวพระยาเวียง
เณรพิโรธโกรธจิตดังพิษไฟ
อาจารย์ว่าช้าก่อนอย่าร้อนใจ
เราเป็นสงฆ์ทรงสิกขาต้องช้าครัน
จะลองดูเสียให้รู้โดยอำนาจ
ว่าตัวเราลอบเข้าในเวียงชัย
สมน้ำหน้าแก่การที่หาญยึก
ว่าพลางทางหยิบเอาปูนพลัน
แล้วเณรเถรสองคนต้นเดินมา
ครั้นแลเห็นผู้คุมหลับเข้าดับไฟ
แล้วโอมอ่านคาถาไม่ช้าที
ก็เขยื้อนเคลื่อนหลุดด้วยเร็ววา
ชวนเณรเร็วพลันขมันขมี
ครั้นถึงที่ประตูผู้คน
แต่ประตูจะเข้าวังยังขัดสน
เลยอ่านมนตร์ตามรู้เรียนครูมา
เห็นนายประพรนอนละเมอเพ้อบ่นบ้า
เจ้องำดาบจะฟันขยันยิ่ง
เรามีศีลฆ่าไม่ได้เหมือนใจหวัง
เพราะมันยังไม่ถึงซึ่งชีวา
มิใช่ต้นเหตุภัยใหญ่นักหนา
แล้วรีบพาเณรน้อยดำเนินไป
เห็นเจ้าคุณนอนบนเตียงม้วหลับไหล
ชักดาบได้เจ้องว่าจะฟัน
เดินใกล้แล้วขวางเข้ากางกั้น
อย่าพิฆาตฆ่าตัดฟันให้บรรลัย
เอาปูนคาดคอหมายทั้งนายไพร่
แต่ว่าไว้ชีวาไม่ฆ่าฟัน
มันจะคิดรู้สึกหรือไม่นั้น
เข้าพากันคาดคอไม่รอใคร
มิทันช้าก็ถึงซึ่งคุกใหญ่
ไม่ไว้ใจกลัวคนดีจะมีมา
ลืมที่ใส่ประตูไว้แน่นหนา
เณรก็กล้าเณรก็ดีปรีชาชาญ

08/06/2565

เข้าในคุกไม่ทุกข์ระทมทับ
ศิษย์กับครูผู้กล้าเรียนอาจารย์
ครั้นถึงซึ่งที่เขาขังคน
เที่ยวเดินดั้นค้นหารีบคลาไคล
ทั้งเณรพระมันไม่ละเครื่องจองจำ
อนิจจามาทุเรศเวทนา
คิดพลางจึงทางท่านสมภาร
ว่าหยังไดจึงได้เสียท่วงที

๏ ครานั้นเณรสงฆ์ผู้ทรงศีล
สมถวิลยินดีแสนปรีดา
จะแก้แค้นแทนทำให้หนำจิต
ต่างดีใจดังได้สู่วิมาน
เหตุทั้งนี้รูปมิได้รู้เรื่อง
กำลังนอนผ่อนทุกข์เป็นสุขใจ
แล้วมิหนำซ้ำยังทำบังอาจ
ล้อมกันเข้าเผาบ้านชานพารา
ใครต่อสู้มันลู่เข้าเข่นฆ่า
แม้นเจ้าคุณการุญรูปครั้งนั้น

๏ ครานั้นจึงท่านมหาเถร
ฉุนพิโรธโกรธใจดังไฟกัลป์
จะแก้ไขให้จนพ้นโทษกรณ์
คิดแก้แค้นแทนมันเสียทันใด
มือขยับดาบรอไว้ต่อต้าน
เที่ยวสำราญคุในคุกเป็นสุขใจ
เดรกังวลอยู่ด้วยพระหาละไม่
พอมองไปก็พบประสบตา
ต้องตรากตรำอยู่ในคุกไม่สุขา
จะตรึกตราแก้ไขเป็นไรมี
กล่าวสารไถ่ถามไปตามที่
เล่าคดีให้ฟังแต่หลังมา ฯ

ได้ฟังสิ้นความทุกข์เป็นสุขา
ครั้งนี้หวากูไม่บรรลัยลาญ
คงสมคิดแน่ประจักษ์เป็นหลักฐาน
นมัสการเดราแล้วว่าไป
ว่าขุนเคืองเกิดเข็ญเป็นไฉน
ลาวเชียงใหม่เผาวัดมัดเอามา
ไปฆ่าญาติโยมคุณวุ่นนักหนา
เอาเสื้อผ้าเงินทองของดีดี
ญาติกาคุณฉิบหายตายเป็นผี
จะช่วยดีเชียงใหม่ให้ได้พลัน ฯ

พึงพระเณรแจ้งจริงทุกสิ่งสรรพ์
ว่าเช่นนั้นแล้วเราเห็นไม่เป็นไร
ออกราญรอนราวีดีเชียงใหม่
ครั้งนี้ได้ไว้ผีมือให้ลือชา

08/06/2565

ทั้งพระเณรต้องเวนจำสิบหกรูป
ยกมือไหว้ว่าถ้าได้โปรดเมตตา
ในคืนนี้จะตีเมืองเชียงใหม่
ดูใจข้าพระบ้ากินลำโพง
ถึงทัพหลวงจะล่วงเข้ารบรับ
จะกราบทูลเก้ามูลแต่เดิมมา
ที่วัดนี้มีอยู่แต่บูราณ
ได้สืบสร้างทางกุศลเบื้นต้นไป
ทำศึกกันแล้วหันมาเผาวัด
กระทำชั่วไม่กลัวซึ่งเวรา

๏ คราน้นท่านครูผู้เถรา
ว่าจริงแท้แน่ประจักษ์แล้วพักนี้
สัญชาติชายทรชนคนมุสา
แล้วฆ่าคนบ่นวุ่นเบื้นจุณไป
ตัวของเรากับเขาศัตรูกัน
แต่โยมญาติไม่วิวาทกันสักที
ท่านพูดจามานี้ก็ถูกต้อง
เราคิดอ่านหักหาญเข้าพารา
ไปมัดมือยื้อคร่าด่าประจาน
มันโมโหโกรธาคงราวี

๏ คราน้นจึงท่านพระกับเณร
ได้ฟังคำเถรร่ำเจรจา

ผอมซูบจวนชีวังจะสังขาร์
จะอาสาผ่าเท้าจนเข้าโลง
ฆ่านายไพร่ไม่ละโคตรโขยง
เอาให้โด่งดังสุดถึงอยุรยา
มาดั่งดับหลายแสนแน่นนักหนา
ให้แจ้งว่าใครไม่เกรงคุมเหงใคร
นมนานรูบกับครูอยู่อาศัย
อ้ายสองพลายสร้างไว้เมื่อไรนา
จับพระมัดมาจำคุกไม่สุขา
เราเช่นฆ่าคนหยาบบาปไม่มี ฯ

ฟังพระว่าตรองความไปตามที
เผากุฎีทำทุเรศด้วยเหตุไร
เอาไฟเผาวัดวาบรรลัยไหม้
มันทำให้เกิดเข็ญถึงเช่นนี้
ใครพลั้งพลาดฟาดฟันให้เบื้นผี
ไยจึงผลาญชีวีให้มรณา
ไม่ขัดข้องเหมือนคำที่ร่ำว่า
หมายจะจับนางมณฑาในราตรี
เหมือนก่อการให้โกรธใจดังไฟจี้
เราจะตีกองทัพให้อัปรา ฯ

ที่ต้องเวนจำในคุกไม่สุขา
จึงยกมือวันทาขึ้นทันใด

08/06/2565

ว่าข้าเจ้าขอเข้ารับอาสา
ศีลขาดไปก็ไม่ว่าแล้วบวชใหม่

จะขอปองสนองคุณการุญใจ
จนบรรลัยชีวาในคราวนี้ ฯ

๏ คราวนั้นจึงท่านสมภารลาว
ได้ฟังกล่าวคลายหมองค่อยผ่องศรี

ตบมือเปาะหัวเราะขึ้นทันที
ว่าครั้งนี้จะได้เล่นให้เห็นกัน

คิดพลางแล้วทางสำรวมตน
อ่านมนตร์กำจัดระมัดมั่น

เสกสามคาบปราบเบาะลงไปพลัน
เครื่องจองจำทำไว้มั่นก็หลุดไป

พระเณรเห็นจริงทุกสิ่งสรรพ์
ต่างพากันวันทาหาช้าไม่

เณรเณรนำหน้าพาคลาไคล
พระออกได้คึกคักนุ่งหยักรั้ง

ออกจากห้องมองเห็นผู้คุมหลับ
มือขยับคว้าดาบกับโล่ดั้ง

ถีบผู้คุมตกเตียงเสียงดังบั้ง
เพราะกำลังโกรธาเบ็นบ้าใจ

ที่บางองค์ตรงเข้าเอาดาบฟัน
ขาดสะบั้นสองท่อนไม่ทนได้

ผู้คุมนั้นหากันม้วยบรรลัย
สำราญใจพระเณรตามเดรมา

ออกประตูคุกใหญ่เข้าในวัง
ไม่รอรั้งกำลังวุ่นฉุนโทสา

ค่อยเยื้องย่องเข้าห้องท่านเสนา
เห็นพระยายมราชนอนผ่อนสำราญ

ไม่รอราคว้าดาบกำชาบสาย
เข้าฟันกายขาดชีวังดับสังขาร

ทั้งบ่าวนายตายบ็นไม่ทนทาน
สุขสำราญรีบะดินจนเกินมา

ครั้นถึงซึ่งท้องพระโรงใน
เห็นลาวทยนอนเรียงอยู่เคียงหน้า

ล้วนข้าขาวสาวผ่องรูปต้องตา
ผัดแต่หน้าไว้เบ็นนวลให้ยวนใจ

นุ่งซิ่นปักบ็นเกล้าเกล้าผม
น่าใคร่ชมนวลละอองไม่หมองไหม้

อัจกลับจับหน้าเบ็นนวลใย
เหมือนกับใครกลั้นแกล้งเอาแป้งทา

นึกนึกว่าจะสึกออกจากเดร
ฉันเพลเสียให้สมปรารถนา

เข้านั่งลงตรงนางสำอางตา
แล้วตรึกตราตรองความไม่งามใจ

08/06/2565

ตัวเราก็เป็นสงฆ์ทรงสิกขา
จะเสื่อมเวทเพศสงฆ์ทรงศีลชัย
ถ้าจะปลงลงไปในสังขาร
อนิจจังตั้งเรื่องเครื่องอาวรณ์
ความโลภหลงตรงนี้ไม่ดีละ
เห็นหญิงดีมีสะพรั่งอยู่คั่งค้บ
เธอหักห้ามความหวนเสน่หา
พอเวลาสองยามฤกษ์งามครัน
แลเห็นสาวสาวนางสาวเวียง
งามจริงยิ่งนักลักขณา
ท่านสมภารว่าการที่เราคิด
แล้วเย้องย่างขึ้นบนปรางค์พรรณราย
ขึ้นปราสาทราชฐานสำราญจิต
ชะนางงามห้ามแหนแสนสุดา
ล้วนงามสมเกล้าผมเหน็บดอกไม้
น่าถนอมหอมเนื้อดังเจือจันทน์
แล้วเมินเฉยเลยละชวนพระเดิน
ของขาวเหลืองเครื่องสุวรรณพรรณราย
โต๊ะเก้าอี้มีตั่งที่นั่งนอน
อัจกลับวับวามอร่ามตา
หยุดนั่งเล่นลมเย็นสบายนัก
ครั้นร่างกายหายร้อนผ่อนความทุกข์
ครั้นจะมาทำเช่นนี้หาดีไม่
ต้องตั้งใจทำการคิดราญรอน
ไม่แก่นสารทั้งกายสายสมร
หาทุกข์ร้อนใส่ตนให้ทนยับ
มันมักจะพาชีพให้รีบดับ
ถ้าจะนับคะเนดาก็กว่าพัน
เลยรีบด่วนชวนเณรมาขมีขมัน
ก็พากันเดินด่วนจวนเวลา
นอนเคียงแนบนวลเสนอหน้า
ต่างพากันหลับนิ่งไม่ติงกาย
คงสมจิตไม่คลาดเหมือนมาดหมาย
พระเถระเณรทั้งหลายก็ตามมา
เพ่งพิศดูนางแล้วพลางว่า
ช่างผัดหน้านวลอย่างวาดสะอาดครัน
รูปวิไลน่าชมดูคมสัน
หล่อนพากันหลับนิ่งไม่ติงกาย
ชมเพลินล้วนทองนวกมีมากหลาย
ดูงามคล้ายดังสถานพิมานฟ้า
สโมสรแสนสนุกเป็นสุขา
อีกโคมน้อยห้อยระย้าที่หน้ามุข
ผ่อนพักพออุราค่อยผ่าสุก
แสนสนุกชมปราสาทสะอาดตา

08/06/2565

บันไดแก้วแถวตั้งวางอาวุธ
พอดึกดื่นเตือนต่วนจวนเวลา
ดูสวยกรากฉากกั้นเป็นชั้นช่อง
เห็นลวดลายระบายทองเป็นยองใย
เป็นเขาไม้ลายทองงามล่องผุด
ลวดลายบักหลักโลกลออตา
มีแรดช้างกวางเสือเนื้อสมัน
ทั้งคัดเค้าสาวหยุดดอกพุดตาน
ที่ลายเขาก็เป็นเงาอุ้มชะโงก
เป็นหว่างเว้งเชิงผาศิลาชัน
ที่ผลิดอกชดอกออกระกะ
แก้วพิกุลบุหงาสารภี
มีทุกสิ่งลิงค่างบ่างชะนี
มีกินนรสัญจรพนาวา
นางนวลแอบแนบนวลแล้วชวนพลอด
ชมฉากชั้นกั้นห้องทองอำไพ
ครันชมนักชักจะเนิ่นเกินกำหนด
ค่อยเยื้องย่องสู่ห้องนางมณฑา
นี่หรืออีมณฑาตัวกะล้าดี
ครั้งนี้จะบรรลัย
ว่าพลางทางสั่งพระลูกวัด
จะอ่านมนตร์ดลจิตปิดบ่ากมัน

เถรเลยหยุดดูประมาณนานนักหนา
ยาตราเข้าห้องกลางสว่างไฟ
ประทีปส่องแสงกระจ่างสว่างไสว
เอะมือใครบักงามอร่ามตา
เถรก็หยุดยืนดูอยู่ตรงหน้า
เป็นพันป่าทางริมหิมพานต์
ลดาวัลย์แกมชมพูขึ้นชูก้าน
สุมามาลย์หลายอย่างต่างต่างกัน
มีตรอกโตรกทัศนาดูน่าขัน
สารพันมิ่งไม้บรรดามี
เป็นระยะสองแถวแนววิถี
มะลุลีชูช่อลออตา
จรลีขึ้นบนต้นพฤกษา
สาลิกาพาคู่บินสู่ไพร
บินขยับจับยอดไม้เรียวไผ่
แลวิไลผีมือบักชักเรื่องมา
เถรก็ลดเลี้ยวออกเดินซอกหา
เปิดมุ้งแลเห็นหน้าก็เคืองใจ
เวทมนตร์มีทำเสน่ห์เกเรใหญ่
ต้องทำให้สาสมอารมณ์มัน
ตรงเข้ามัดมือคร่าพาผายผัน
มิให้ทันร้องอึงคะนึงไป

08/06/2565

◎ ครานั้นจึงท่านพระลูกวัด
ได้ฟังคำช้ำแสนโกรธแค้นใจ
แก้ผ้าห่มเบี่ดนมอล่างฉ่าง
ท่านอาจารย์ชาญเวทวิเศษดี
เป่าเวทแก้คาถามหาสะกด
แล้วเป่ามนตร์จังงังให้คลั่งใจ

◎ ครานั้นจึงโฉมนางมณฑา
นางพลิกฟื้นคืนมาไม่ช้าที
ด้วยต้องมนตร์คลใจยังไม่สร่าง
เหมือนผีอำทำให้เพื่อนเซียนอุรา
ลุกงุ่มง่ามเดินตามสมภารพลัน
รีบพานางย่างเยื้องลงบันได

◎ ครานั้นพระเสือเมืองผู้เรืองฤทธิ์
เป็นบีศาจอาจหาญชาญศักดา
เห็นพระมัดฉุดคร่าพานงลักษณ์
จำเราจะเข้ารณรงค์
คิดพลางทางโกรธพิโรธจิต
พร้อมบีศาจอาจองตรงเข้ามา
บ้างแลบลิ้นออกยาวสักเก้าศอก
ถือศาสตราน่ากลัวทั่วกันไป

◎ ครานั้นพระเถรเณรที่มา
เห็นบีศาจสามารถทำยากวร

หากลัวว่าอาบัติจะกินไม่
ตรงเข้าใกล้นางมณฑาไม่ช้าที
เข้ามัดสองแขนนางไม่อึงมี่
ยืนสำรวมอินทรีย์ด้วยทันใด
ให้คลายหมดทั้งกายาไม่ช้าได้
เหมือนบ้าเบ้อารมณ์ไม่สมประดี ฯ
ต้องคาถาสมภารใหญ่ชาญชัยศรี
เชาผูกรัดมัดกายีไว้ตริงตรา
สงสารนางงามพักตร์เป็นนักหนา
จะพูดจาก็ไม่ได้ดังหมายใจ
พระเณรนั้นฉุดคร่าไม่ปราศรัย
อโณทัยจวนสว่างกระจ่างตา ฯ

สิงสถิตอยู่สำนักคอยรักษา
เที่ยวตรวจตราวังกษัตริย์ขัตติยวงศ์
ขัดแค้นนักโกรธจิตดังพิษสง
แก้ไขให้โฉมยงเจ้าคืนมา
สำแดงฤทธิ์หุนหันเข้ากั้นหน้า
เสียงเฮฮาโห่ลั่นสนั่นไป
นัยน์ตากลอกแต่ละข้างเท่าอ่างไห
เข้าลุกไล่แทงฟันประจัญบาน ฯ
กายาหวาดสะดุ้งอยู่พุ่งซ่าน
เข้ารบราญล้อมตัวทั่วกันไป

08/06/2565

ที่บางองค์ใจกล้าอ่านอาคม
พระที่กล้าพากันเข้าชิงชัย
พระชักผีผีวกเข้าต่อสู้
พระก็ตีผีหาญชาญศักดา
เณรโดดชกกกหูพระลู่พื้น
บีศาจกล้าร่าเข้าพันสนั่นไป
เต็มแย่ว่าบ่แพ้มึงสักหน
บ้างทรุดนั่งลงตั้งภาวนา
บีศาจกล้าว่ากูไม่กลัวตอก
พระขัดแค้นแสนโกรธพิโรธใจ

เป่าลมต้องตัวหากลัวไม่
ผีก็ไล่พันฟาดด้วยศาสตรา
พระลู่ผีหันเข้ากันหน้า
เสียงเฮฮาลั่นสนั่นไป
พระหันเตะเปรี้ยงเข้าเพียงไหล่
พระเณรอ่อนใจในอุรา
เหนื่อยใจคนจนเหงื่อลงโชมหน้า
เสกคาถาเป่าต้องได้คล่องใจ
แล้วหลอนหลอกแหกอกเอายกใหญ่
ตรงเข้าใกล้เตะซ้ำกระหน่ำมา ฯ

๏ คราน้นจึงท่านพระสมภาร
แม้นนิ่งไว้ให้บ่วยการนานเวลา
จำจะหักหาญอ่านพระเวท
พอคิดแล้วเท่านั้นด้วยทันที
โอมอ่านคาถามหาระงับ
เสกแล้วเป่าไปพลันมิทันนาน
แล้วเสกว่านกับข้าวสารหว่านซัดซ้ำ
ด้วยเดชะพระเวทเดชศักดา
เสือเมืองทั้งพระกาลท่านเจตตะคุก*
ไม่รอรับกลับหลังประดังรบ
ฝูงบีศาจอาจหาญที่ชาญฤทธิ์
ด้วยความกลัวตัวสั่นประหวั่นใจ

ดูอาการเกิดขึ้นเป็นหนักหนา
สุริยาจวนสว่างกลางเมฆี
ได้ปราบเพศผีร้ายให้หน่ายหนี
เณรผู้มีวิทยาปรีชาชาญ
หวังจะขับผีออกนอกสถาน
วิกลการเกิดเป็นลมระดมมา
ต้องผีล้มคว่ำลงตรงหน้า
บีศาจกล้าสยองเกล้าไม่เข้ารบ
เป็นทุกข์พาผีหนีตลบ
ให้ประพบกลัวตนวิ่งชนไป
ต้องมนต์คลจิตผิดวิสัย
อยู่ไม่ได้วิ่งออกนอกธานี

---

* ที่ถูกเป็นเจตสคุปต์ แต่ชาวบ้านมักเรียกกันว่าเจตตะคุก หรือเจตตะคุด

08/06/2565

อ้ายพวกที่เป็นผีปอบชะมบ
ครั้นแลเห็นเสื้อเมืองเรืองฤทธิ์
ปอบชะมบไม่รบทั้งอาวุธ
พากันรีบหนีออกนอกเวียงชัย
ทั้งพระภูมิเจ้าที่ก็หนีชุก
ไม่สมทบรบราญทำหาญกาย

◎ ศรานั้นจึงท่านมหาเถร
สมหวังดังเหตุเจตนา
ครั้นเดินออกนอกประตูพระบุรี
รีบรัดตัดทุ่งมุ่งไป
ครบเจ็ดวันดั้นตะบึงถึงลำพูน
เข้าประตูบูรพาไม่ช้านาน
เรียกอำมาตย์ราชมัลมาทันที
แล้วครูเถรเณรก็ไม่รอรั้ง
ขึ้นปราสาทอาจหาญสำราญจิต
รีบเข้าเฝ้าเจ้าลำพูนพระพารา
อาตมาหาเณรจากเวียงชัย
สะกดคนแล้วจนผลาญชีวิต
แก้ไขจนได้พระเณรเถร
กลับคืนออกนอกคุกสุขอุรา
ต่างพากันพ้นคนบ่นวินาศ
สะเดาะกลอนถอนดาลทวารพลัน
ที่รุกรบหาญจิตไม่คิดหนี
ออกวิ่งหนีกลัวมนต์เข้าดลใจ
วิ่งออกสุดแรงเหลือจนเหงื่อไหล
อยู่ไม่ได้ร้อนรนมนต์ร้อนกาย
เป็นทุกข์เสียกระไรจนใจหาย
ให้ดุร้ายกลัวฤทธิ์วิทยา ฯ

กับเจ้าเณรน้อยนั้นต่างหรรษา
พานางมณฑารีบคลาไคล
สุริย์ศรีก็กระจ่างสว่างไสว
พ้นนิเวศน์เขตเชียงใหม่มิทันนาน
ที่อาดูรคลายทุกข์เป็นสุขสานต์
บ่ายประมาณโมงหนึ่งถึงในวัง
ส่งมณฑานารีไปภักขัง
สงฆ์พร้อมพรั่งตามหลังประดังมา
อาจารย์ศิษย์สิ้นทุกข์เป็นสุขา
ทูลกิจจาตามที่สมอารมณ์คิด
ถึงเชียงใหม่ชื่นบานสำราญจิต
กระทำกิจเอิกเกริกตามฤกษ์พา
ที่ต้องเวนจำในคุกไม่สุขา
แล้วอาสาเข้าเวียงเชียงใหม่นั้น
ทั้งพระยายมราชก็อาสัญ
รีบพากันเข้าในวังไม่รั้งรา

08/06/2565

พบมณฑามัดคร่าออกจากเมือง
หากกลัวเป็นเวรกรรมติดตามมา
เที่ยวนี้ส่งกรมวังให้ขังมัน
เยาะอ้ายพลายให้วิตกอกเร่าร้อน

๏ ครานั้นอุปชาตกับแก่นจันทน์
ได้ฟังเถรเณรบอกออกจริงใจ
อีแสนกลมณฑานารี
เจ้าเสน่ห์เล่ห์กลอีคนพาล
ให้เขาคุมมารุมกันถามดู
แม้นสับปลับจับเฆี่ยนเขียนชีวัน

๏ ครานั้นจึงท่านเถรสมภาร
ว่าเต็มทีอีระยำทำหยาบคาย
ต้องจองจำทำโทษให้สาหัส
แม้นขืนเสียงะเถียงทะเลาะเห็นเหมาะใจ
แม้นผัวมันนั้นพิโรธกริ้วโกรธขึ้ง
สมน้ำหน้าทารกรรมทำให้ยับ
ว่าพลางแล้วทางสั่งเสนา
ค่อยปราศรัยไต่ถามความสำคัญ

๏ ครานั้นท่านแปดทำมะรง
ต่างตนกราบงามลงสามครา
คุมตัวนางมณฑานารี
บัดเดี๋ยวหนึ่งก็ถึงยังวังใน

ด้วยความเคืองหมายจะฟาดขาดเกศา
ถ้าหาไม่ก็จะฆ่าให้ม้วยมรณ์
จองจำทำทัณฑ์ไม่ผันผ่อน
มันจะคิดโอนอ่อนประการใด ฯ

คลายโศกศัลย์เศร้าหมองค่อยผ่องใส
จึงปราศรัยเถราว่าอาจารย์
ท่วงทีสารพัดคงจัดจ้าน
มันคิดอ่านทำความเล่นงามครัน
มันจะอดสูหรือไม่ไฉนนั่น
โทษของมันครั้งนี้ถึงที่ตาย ฯ

ได้ฟังสารฉุนใจมิใคร่หาย
มันคุร้ายเหลือตัวไม่กลัวใคร
ผูกมัดตีด่าอย่าปราศรัย
อีจัญไรบัดซบตบให้ยับ
คุมไปถึงก็ประจานเอาขวานสับ
อย่าได้นับว่าพวกพ้องพี่น้องกัน
ให้คุมตัวอีมณฑารีบผายผัน
จะผ่อนผันแก้ไขอย่างไรมา ฯ

ได้ฟังองค์เถรอาจารย์บรรหารว่า
ชวนกันมาแถวทิมริมเวียงชัย
จรลีรีบมาหาช้าไม่
ตรงเข้าไปหน้าตำหนักไม่ชักช้า

08/06/2565

ครั้นเสร็จพลันแล้วท่านเสนี
เฝ้าองค์ผู้ดำรงพระพารา
จรลีเข้าสู่ประตูหน้า
จะบัญชาไถ่ถามความอย่างไร ฯ

๏ ครานั้นอุปฮาดราชวงศ์
ครั้นแลเห็นมณฑาใจกับโฉมยงแก่นจันทน์นั้นผ่องใส
ร้องไถ่ถามความตรงโดยจงจิต
เจ้าสร้อยแก้วลูกกูอยู่ดีดี
แล้วมิหนำทำเสน่ห์เล่ห์กล
ขัดแค้นในอารมณ์ระทมทวี
ไยมีงคิดขุ่นข้องให้หมองศรี
ปั้นเป็นรูปกอดจูบแล้วตรึงตรา
ให้ผัวดีเมี่ยนขับให้อัปรา
ท่านเจ้านายพลายเพชรก็หลงงม
เวทมนตร์ยาแฝดแพศยา
กลับโง่เง่าเขลาบัญญากว่านารี
ไปผั่งไว้ในป่าช้าท้ายธานี
มีงทำจริงสิ่งนี้หรือไม่เล่า
เสียแรงมีอาคมประเสริฐศรี
แม้นเสแสร้งแกล้งประวิงไม่จริงใจ
พาลเมี่ยนตีลูกข้าเล่นสาใจ
อย่าโดยเดาบอกแจ้งแถลงไข
จะสั่งให้เมี่ยนถามตามสงกา ฯ

๏ ครานั้นโฉมนางมณฑาทอง
เศร้าหมองผิวพักตร์ลงหนักหนา
ดราวต้องมนตร์ลืมตนเหมือนหลับตา
มิรู้ว่าจะตอบสารประการใด
นางนึงจนมนตร์สร่างสว่างหน้า
ครั้นรู้สึกกายาก็จำได้
ว่าเราจากพรากพลัดกำจัดไกล
พระเวียงชัยแม่นมั่นจะอันตราย
เป็นไฉนมันจึงจับเรามา
พวกโยธาที่มีคงหนีหาย
ทั้งรี้พลผู้คนก็มากมาย
หรือล้มตายมันจึงรัดมัดเรามา
บ้านฉะนี้จะมิเสียเมืองแล้วหรือ
เขาคงลือทั่วตำแหน่งทุกแหล่งหล้า
ทำไฉนจะได้แจ้งแห่งกิจจา
สามีข้าทุกข์เข็ญเป็นอย่างไร
คิดพลางแล้วนางก็โศกา
กัลยาอารมณ์ระทมไหม้
คิดพลางทางซ้ำร่ำพิไร
โหยไห้อารมณ์ไม่สมประดี ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นท่านเจ้าเมืองลำพูน
ฉุนพิโรธโกรธนักดังอัคคี
ว่าชะเอ้ยเหวยอีเจ้ามารยา
เป็นไฉนไม่บอกออกความไป
ชะเอ้ยราชมัลตัวกลั่นกล้า
แม้นไม่บอกออกความตามว่าที
๏ ครานั้นท่านนายเวรตำรวจ
เอาหลักตามาพลันด้วยทันใด
อย่าสับปลับรับกันเสียโดยดี
เป็นไฉนจึงไม่จำนรรจา
๏ ครานั้นจึงโฉมนางสร้อยแก้ว
สโมสรผ่อนพักตำหนักใน
ครั้นทราบความโฉมงามคิดวิตก
ว่าเณรพลายกับท่านครูเรา
นางหวนจิตคิดสมเพชเวทนา
อันเวรกรรมที่ทำไว้ครั้งนี้
จำเราจะเข้าไปทูลขอ
รับนวลนางไว้ในปรางค์ปราสาทชัย
แต่สงครามครั้งนี้อย่าวิตก
ให้มณฑาที่มาอยู่ในบุรี
เราทั้งสองก็ต้องเป็นสุขี
เห็นเชียงใหม่กับลำพูนไม่สูญพันธุ์
เห็นนางไม่ใคร่ทูลพระทรงศรี
แล้วจึงมีสิงหนาทประภาษไป
กูไถ่ถามกิจจาไม่ปราศรัย
หรือว่าไม่เกรงกลัวอีตัวดี
เร็วอย่าช้าเฆี่ยนถามไปตามที
จงตบตีด้วยกะลาให้สาใจ ๆ
เร็วรวดวิ่งมาหาช้าไม่
แล้วถามไถ่ตั้งขู่กระทุ้มา
จะไม่ต้องเฆี่ยนตีให้หนักหนา
เอาผูกมือยื้อคร่าเข้าทันใด ๆ
ผ่องแผ้วฉลายทุกข์เป็นสุขใส
สำราญใจพี่เลี้ยงเคียงกายา
ร้อนในอกตรอมทุกข์ไม่สุขา
จับเอานางมณฑามาเฆี่ยนตี
กลัวชีวาเมียน้อยจะเป็นผี
คงจะติดกายีเมื่อตายไป
งอนง้อพูดจาอัชฌาสัย
เลี้ยงเอาไว้คอยท่าท่านสามี
ต่อให้ยกรบพุ่งถึงกรุงศรี
ออกพาทีพูดจาสัญญากัน
คงเป็นที่สิ้นศึกเข็นึกพรั่น
คงเป็นทองแผ่นเดียวกันจนวันตาย

08/06/2565

คิดพลางแล้วนางไม่รอรา
รีบเย้องย่างจากปรางค์พรรณราย
พอมาถึงนอกวังคนพรั่งพรู
นางเข้าห้ามด้วยความกรุณา
เพชฌฆาตทำมะรงพึ่งองค์นาง
โฉมยงเจ้าไม่ทรงพิโรธใจ
เหตุไฉนไยเล่าเจ้างามสรรพ
จงเล่าความตามสัตย์ให้ชัดชาญ

◎ คราน้ันจึงโฉมนางมณฑา
นางชื่นชอบตอบความพองามใจ
ฉันทำผิดคิดมิชอบประกอบจิต
ครั้งนี้ถึงทวายชวา
ตั้งแต่นี้ฉันมิทรยศ
แต่ผิดพลั้งครั้งนี้ขอชีวัน

◎ คราน้ันจึงโฉมนางสร้อยแก้ว
พึ่งกระแสแน่ชัดตามสัจจา
แล้วก้มเกล้าทูลท้าวผู้บิดา
ลูกขอโทษโปรดมณฑายอดยาใจ
เขาก็ดีมีคุณการุญหนัก
สุขเกษมเอมโอชโภชนา
มาครั้งนี้มีความเดือดร้อน
เป็นเคราะห์กรรมแล้วจะทำประการใด

ตบแต่งกายาแล้วผันผาย
พร้อมสาวใช้เฉิดฉายเดินตามมา
มาคอยดูนางมณฑาอยู่พร้อมหน้า
ว่าช้าช้าก่อนอย่าทำให้ช้ำใจ
เรื่องร้างหวายเปล่าหาหวดไม่
เข้าปราศรัยนางงามไปตามการ
เขาจึงจับพาพรากจากสถาน
จะคิดอ่านช่วยเจ้าอย่าเศร้าใจ ฯ
ได้ฟังเมียหลวงว่าน้ำตาไหล
เหมือนรักใคร่กันดังแต่หลังมา
ได้พลั้งผิดไปแน่แล้วแม่จ๋า
แม่นแก้วตาการุญกับบุญครน
คิดคดตอบแทนเป็นแม่นมั่น
อย่าฆ่าฟันให้ถึงซึ่งมรณา ฯ
ผ่องแผ้วสุขสวัสดิ์มนัสสา
กัลยาคลายโกรธพิโรธใจ
ได้เมตตาลูกรักอย่าผลักไส
ยกโทษภัยให้สักครั้งแต่หลังมา
เมื่อยังรักร่วมเรียงกันเคียงหน้า
ให้บ่าวข้าช่วงใช้สบายใจ
ต้องจำจรจากเวียงเมืองเชียงใหม่
เพราะทำไว้เมื่อครั้งแต่หลังมา

08/06/2565

แม้นทำกับมณฑานารี
จงทรงโปรดงดโทษกัลยา

๏ ครานั้นจึงโฉมนางแก่นจันทน์
พลอยเห็นจริงสิ่งสัตย์วัจนัง
นางชื่นชอบแล้วตอบท่านสามี
เขาเมียน้อยเมียหลวงเป็นห่วงใย

๏ ครานั้นท่านเจ้าเมืองลำพูน
นั่งนึกตรึกความตามกิจจา
การรบพุ่งยุ่งยิ่งกันสิ้นนี้
เป็นความผิดจริตชายเพราะสายใจ
ชายพกนุ่นหุนหันภูหมั่นไส้
ไม่ควรโกรธโทษว่าเพราะนารี
ซึ่งจะปลงให้ลงแต่โทษา
ควรงดโทษโปรดก่อนให้ผ่อนใจ
ดำริพลางทางตอบโฉมธิดา
จะปล่อยโปรดโทษให้ไปปรองดอง
ดำรัสพลางทางสั่งดำรวจว่า
ให้ลูกเรารับเข้าไปผ่อนพัก
แต่รบพุ่งยุ่งยิ่งกันสิ่งนี้
แล้วแต่ท่านอาจารย์ชาญปัญญา

๏ ครานั้นท่านพวกราชมัล
รีบถอดขื่อคาพลันด้วยทันใด
พึงจอมขวัญสร้อยแก้วเรื่องความหลัง
ที่แค้นคั่งเหือดหายค่อยคลายใจ
ลูกเราหามาดอาฆาตไม่
เคยรักใคร่วิงวอนกันก่อนมา ฯ
พึงเมียทูลค่อยหายคลายโทสา
เออเมียว่าก็ถูกต้องทำนองใน
เรื่องสตรีเกิดก่อเป็นข้อใหญ่
จึงทำให้รบรุกกันคลุกคลี
ความในใจไม่ตรองให้ต้องที่
ชายก็มีความตรองทำนองใน
อีมณฑาฝ่ายเดียวหาถูกไม่
ต้องเอาไว้เป็นจำนำเหมือนจำจอง
ว่าเจ้าอย่าทุกข์ระทมอารมณ์หมอง
ไม่ขัดข้องใจเจ้าลำเพาพักตร์
เร่งปล่อยนางมณฑาผู้มีศักดิ์
ยังตำหนักข้างในเคยไสยา
ต้องต่อตีละไว้ไม่ได้หวา
รีบตรึกตราราญรอนอย่านอนใจ ฯ
พึงทรงธรรม์บัญชาหาช้าไม่
ส่งตัวให้สร้อยแก้วผู้แววตา ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นจึงโฉมนางสร้อยแก้ว
ชลีกรลาบิดรกับมารดา
ทั้งสองข้างต่างเอาความสัญญา
รักสนิทชิดชมภิรมย์ใจ

๏ ครานั้นจึงท่านมหาเถร
เห็นท่านท้าวเจ้าลำพูนกรุณา
ครั้นจะขืนขัดพูดทัดทาน
ต้องนึ่งนั่งพึ่งความตามแต่ใจ
จะรบรอต่อฤทธิ์คิดไฉน
พอวันรุ่งพรุ่งนี้ตีตะบึง
คิดพลางทางชวนเจ้าเณรศิษย์
เยื้องย่องสู่ห้องพรรณราย
ค่อยผ่องแผ้วสุขสวัสดิ์มนัสสา
พามณฑาผ่อนพักตำหนักใน
หาโกรธากันเหมือนแต่ก่อนไม่
เหมือนพี่น้องร่วมไส้ด้วยกันมา ฯ
กับเจ้าเณรน้อยนั้นเป็นศิษย์หา
ปล่อยให้นางมณฑาพ้นโทษภัย
กลัวว่าการหาเสร็จสำเร็จไม่
คิดจะใคร่ครวญศึกที่ลึกซึ้ง
ต้องเข้าไปโรมรันพันให้ถึง
เอาให้ถึงคูค่ายพื้นไพร่นาย
สำราญจิตพากันรีบผันผาย
พักสบายหลับนอนผ่อนสำราญ ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๗๓

หมื่นพิชัยยกทัพโจรไปช่วยพลายเพชร

๏ ที่นี้จะกล่าวกลับไปจับเรื่อง ถึงบ้านเมืองเชียงใหม่ในสถาน
พอสายแสงขึ้นแดงโพยมมาน ต่างเกิดการกลียุคเป็นทุกข์ใจ
พระเถรเณรชีที่จำจอง พากันล่องหนหนีจากที่ได้
ฆ่าผู้คุมทำมะรงลงบรรลัย ทั้งนายไพร่ตายกลาดดาษดา
เครื่องศาสตราอาวุธก็สุดสิ้น เพราะดูหมิ่นแก่สงครามจึงงามหน้า
พวกพระเถรเณรชีหนีโคลคลา สะเดาะตรวนขื่อคาลงกองไว้
พบผู้คุมมันรุมกันพันยับ เอามีดสับหลายท่อนนอนเลือดไหล
ทั้งนายไพร่ไม่เหลือเป็นเยื่อเย่ ม้วยบรรลัยล้มกลิ้งลงนิ่งนอน ฯ

๏ คราน้นท่านพระหลวงกระทรวงเมือง ครั้นทราบเรื่องใจแทบเด็ดออกเจ็ดท่อน
สุริย์ฉายสายแสงทินกร พร้อมบ่าวข้าพากันจรเข้าวังใน
เห็นประตูเปิดอยู่ทั้งสองบาน ข้าหลวงเก่าเฝ้าทวารก็ตักษัย
ท่านเจ้าคุณยมราชผู้อาจใจ ม้วยบรรลัยเลือดนองต้องอาวุธ
พวกสาวสาวชาววังที่นั่งยาม ออกวิ่งตามกันปร่อยอไม่หยุด
หามณฑาโฉมยงอนงค์นุช ต่างไม่หยุดโศกศัลย์กลั้นน้ำตา
อยู่ในที่เทวีเจ้าหายไป ชาวข้างในติดตามเที่ยวถามหา
ไม่แจ้งเหตุเภทภัยไฉนนา ต่างออกมาแจ้งความไปตามการ ฯ

๏ คราน้นพระหลวงกระทรวงเมือง ครั้นทราบเรื่องร้อนใจดังไฟผลาญ
ตะโกนเพรียกเรียกคนละลนละลาน พร้อมทุกด้านคำแหนแสนพระยา
ต่างตรองตรึกปรึกษากันตามที ว่าเหตุมีในเวียงชัยใหญ่นักหนา
จะผันแปรแก้ไขไฉนนา แล้วตรึกตราตรองความไปตามการ

08/06/2565

จำจะให้ม้าใช้รีบไปทูล
พระที่จำทำยับอัประมาณ
แล้วห้ำหั่นฟันฆ่าด้วยสามารถ
มันรุมกันฟันสับดับชีวี
คิดพลางแล้วทางสั่งเสมียน
พอเสร็จสรรพแล้วพับผนึกใน

๏ ครานั้นลาวทุ่งสักพุงดำ
น้อมคำนับรับบอกแล้วออกมา
เบิดเสร็จเจ็ดคนไม่ย่นย่อ
ตัดทุ่งมุ่งตรงเข้าดงไป

๏ ครานั้นจะกล่าวถึงหมื่นพิชัย
มังมีทรัพย์เหลือนับอเนกนันต์
ตั้งเป็นช่องช่องทางหว่างสิงขร
คนไปมาผาสุกสนุกใจ
มีผู้คนบ่าวข้านับกว่าพัน
เที่ยวฆ่าคนปล้นควายด้วยใจพาล
มีทรัพย์สินเงินทองของใหม่เก่า
เลยมั่งมีเป็นเศรษฐีนมนานมา
มาวันนั้นนั่งหันกัญชาอยู่
ว่าพระเถรที่เวนจำเอาไว้
สะเดาะโซ่ตรวนขื่อไม่อื้อฉาว
พวกไพร่นายตายตับยับทั้งคุก

เค้ามูลทุกสิ่งสิ้นในถิ่นฐาน
มันฮึกหาญฆ่าคนปล้นธานี
ทั้งพระยายมราชก็บ่นบี้
จับนารีมณฑาพาเอาไป
ให้รีบเขียนสาราหาช้าไม่
ส่งสารให้ม้าใช้รีบไคลคลา ฯ
มันเคยชำนาญทางในกลางป่า
ขึ้นอาชารีบร้อนไม่นอนใจ
ชักม้าห้อออกจากเวียงเชียงใหม่
พออุทัยเย็นรอนรอนพักนอนพลัน ฯ
อย่าบ้านไร่ริมป่าพนาสัณฑ์
ทั้งสองผัวเมียนั้นสำราญใจ
เป็นทางตอนเวิ้งว้างที่กว้างใหญ่
พักอาศัยไม้ร่มเย็นสำราญ
แต่พวกนั้นเป็นโจรทโมนหาญ
หมื่นพิชัยแกสำราญบานอุรา
ล้วนปล้นเขามาไว้ได้หนักหนา
รับซื้อหาโคควายสบายใจ
แต่พอรู้ราวเรื่องเมืองเชียงใหม่
บัดนี้ไพล่หนีออกไปนอกคุก
พบพวกลาวพันเล่นเป็นสนุก
เลยเป็นทุกข์นั่งกอดเข่าเศร้าอุรา

08/06/2565

แต่พอรู้เรื่องราวข่าวในเวียง
ว่าพระยายมราชมรณา
แล้วเข้าผูกมัดรัดกายา
กรรมกรรมทำเข็ญเป็นอย่างไร
จำเราจะเข้าไปในเชียงใหม่
ให้รู้แท้แน่ถนัดแจ้งชัดชาญ
คิดพลางทางวางหม้อกัญชา
เฮ้ยอ้ายเปกับอ้ายป่าอย่าช้าไย
เร็วอย่าช้าผูกม้าจงฉับไว
พวกบ่าวไพร่พึ่งนายวิ่งไม่ละ
หมื่นพิชัยฉวยได้ขวานขึ้นเท่อ
เรียกอ้ายเปกับอ้ายบื่องอ้ายบ้องตัน
ตัดทุ่งมุ่งเดินบนเนินผา
ไม่หยุดหย่อนผ่อนกายให้คลายใจ
ลงจากม้าเข้าหาเจ้ากระทรวง
ตรงเข้าไปปราศรัยดูตามการ
ท่านรู้เรื่องอย่าเคืองระคางใจ
นี่อาเพศเหตุภัยสิ่งไรมี

๏ คราน้ันท่านพระยาแลพระหลวง
นิ่งนั่งฟังความถามกิจจา
ท่านชื่อเรียงเสียงไรมาไถ่ถาม
ไฉนจึงทราบเรื่องเคืองรำคาญ
แซ่สำเนียงโจษกันสนั่นจ้า
มันพ้นผ่าอกยับควักตับไต
จับมณฑาลูกกูนั้นไปได้
จริงหรือไม่ฟังดูให้รู้การ
ถามไถ่เสนาทุกหน้าด้าน
จึงคิดอ่านพยายามติดตามไป
ร้องเรียกพวกบ่าวข้าไม่ช้าได้
มึงเคยดีมีชัยลอกทองพระ
เป็นหยังใดเดี๋ยวกูเตะเตินเปะปะ
เสียงเอะอะผูกม้าจูงมาพลัน
วิ่งเร่อลงบันไดรีบผายผัน
รีบผายผันขึ้นอาชาตามคลาไคล
หอบฮากปากอ้าน้ำลายไหล
ควบตะบึงถึงเชียงใหม่มิทันนาน
เห็นพระหลวงนั่งเรียงเคียงขนาน
ได้ทราบสารว่าเกิดภัยในบุรี
จงเล่าให้พังทั้งมวลจงถ้วนถี่
ข้อยขอแจ้งแห่งคดีที่สงกา ฯ
นายกระทรวงเมืองใหญ่น้ำใจกล้า
ตกประหม่าถามความไปตามการ
จงไขความจริงแจ้งแถลงสาร
จงแจ้งการให้พังแต่หลังมา ฯ

08/06/2565

◎ ครานั้นจึงท่านหมื่นพิชัย
ตอบว่าท่านนั้นเป็นถึงเสนา
เราหรือคือว่าเป็นพ่อตา
นามข้าชื่อว่าหมื่นพิชัย

◎ ครานั้นฝ่ายท่านกระทรวงเมือง
รู้ว่าหมื่นพิชัยไม่คิดคด
แล้วเสนาพากันเล่าแจ้งเค้าความ
ตั้งแต่จับพระเถระเณรเอามา
พลายเพชรพลายบัวตัวยง
ไปรบรับจับท้าวเจ้าเวียงชัย
เพราะสมภารวัดใหญ่ที่ท้ายเมือง
ออกราวีศึกเชียงใหม่ด้วยชัยชาญ
มีวิชาอาคมสมคะเน
ผูกหุ่นมนตร์แปลงตนได้ตามใจ
ประเดี๋ยวนี้รี้รอยังต่อสู้
อันนวลนางมณฑาบุพาพักตร์

◎ ครานั้นจึงท่านหมื่นพิชัย
ไม่ปราศรัยให้เกินไปเนิ่นนาน
พร้อมเหล่าบ่าวไพร่ไม่รอรี
ครั้นมาถึงซึ่งประตูพารา
รีบออกไปนอกพระบุรี
ถึงถิ่นฐานบ้านป่าพนาลัย

ได้ฟังความถามไถ่ให้โทสา
ไม่รู้จักตัวข้าหรือว่าไร
เจ้าพาราครองเวียงเมืองเชียงใหม่
จำไม่ได้หรือเสนีผู้มียศ ฯ

ครั้นฟังเรื่องถ้วนถี่ที่ปรากฏ
จะมาทดแทนคุณกรุณา
พูดแต่ตามจริงใจไม่มุสา
จนนางมณฑาสูญกายลับหายไป
ผู้ดำรงลาวเวียงครองเชียงใหม่
จะฆ่าให้ลำพูนสูญวงศ์วาน
รู้เรื่องเป็นคนต้นคิดอ่าน
ทำอาจหาญเหลือตัวไม่กลัวใคร
กลเล่ห์แต่ละสิ่งมันยิ่งใหญ่
กับอ้ายเณรน้อยนั้นสำคัญนัก
แต่ไม่รู้ว่าใครแพ้แน่ประจักษ์
ใครจะลักไปไหนไม่แจ้งการ ฯ

ครั้นฟังไขหวาดสะดุ้งอยู่พุ่งซ่าน
พอรู้การหมื่นพิชัยลำไคลคลา
ออกจากที่วังเชียงใหม่ด้วยใจกล้า
ขึ้นขี่ม้าควบห้อไม่รอใคร
เข้าสู่ที่ดงยางสุดกว้างใหญ่
หมื่นพิชัยรีบตรงลงอาชา

08/06/2565

ไม่รอรั้งรีบสั่งให้ตีฆ้อง
ล้วนพวกลาวชาวดอนแต่ก่อนมา
ครบกระบวนล้วนแต่โจรเคยปล้นทรัพย์
ถือแหลนหลาวง้าวทวนทั้งนั้นไป
บ้างก็สวมมงคลเคยทนคง
ออกรบรัดกัดเขี้ยวแล้วคี่ยวกราม

๏ ครานั้นหมื่นพิชัยน้ำใจกล้า
บ้างสับไกไพ่พู่ดินหูวับ
หมื่นพิชัยใจหาญชาญฉกาจ
เห็นรี้พลคนมากดูหลากตา
ตั้งสังเวยแล้วเลยจุดเทียนชัย
น้ำมันมนต์ทาตนมิได้ละ
ครั้นเสร็จสิ้นกินว่านอ่านอาคม
ครั้นสำเร็จเสร็จทุกข์แล้วปลุกตัว
ครั้นเสร็จสรรพจับดาบสำหรับตน
รีบออกนอกทัพไปฉับไว
แม่แก้วตาจงรักษาบ้านเรือนไว้
อยู่รักษาเคหาให้จงดี

๏ ครั้นสั่งเมียเสร็จพลางทางขึ้นม้า
หมื่นพิชัยขี่ม้าอาชาชาญ
เสียงพวกลาวฉาวโห่ออกจากซ่อง
ปีกซ้ายขวาตาประดังอยู่คั่งคับ
บ้าวร้องทวยหาญชาญอาสา
แกล้วกล้าอาจองทะนงใจ
ถ้าจะนับพร้อมกันสักพันได้
เคยชิงชัยอาจองในสงคราม
รณรงค์รบศึกไม่นึกขาม
ผู้คนหลามหน้าซ่องเหมือนกองทัพ ฯ
จัดกองหน้าให้ยืนถือปืนคับ
พอสันฉับดังครืนปืนสัญญา
เป็นเชื้อชาติโจรลาวพวกชาวบ่า
รีบยาตราไม่รอมาหอพระ
กราบไหว้นบนิ้วเหนือศีรษะ
เสกคุณพระกำกับสำหรับตัว
ผงประสมยันต์คุณพระประสระหัว
กล้าไม่กลัวสงครามไม่ขามใคร
ที่เคยปล้นช้างม้าพ่อค้าใหญ่
ปราศรัยภรรยาไม่ช้าที
บ่าวไพร่นับจำนวนให้ถ้วนถี่
อย่าให้มีเหตุภัยสิ่งใดพาน ฯ
เสียงโยธาโห่ฉาวออกร้าวฉาน
ครั้นเห็นการได้ฤกษ์ให้เลิกทัพ
ตีฆ้องกลองครึกครื้นยิงปืนดับ
ล้วนเคยรับรบรอต่อศักดา

08/06/2565

หมื่นพิชัยนายทัพกำกับพล
ลูกสาวกูที่อยู่ในพารา
ล้องลดเลี้ยวเที่ยวคิดติดตาม
แม้นพบพวกพระเณรเดรัจฉาน
◎ ครั้นสั่งไพร่แล้วให้เร่งเดินพล
ข้ามลำเนาเขาเขินดำเนินมา
หมื่นพิชัยให้ยิงปืนสัญญา
เป็นที่กว้างทางป่าพนาดร
หมื่นพิชัยมิได้หยุดรอรา
สู่ร่มไม้ชายป่าพนาวัน
ลงปักกาขวาซ้ายรายเป็นช่อง
พวกลาวไทยครั้นได้หยุดสำนัก
พวกพหลพลลาวบ่าวไพร่
บ้างเริงร่าพาหมู่สู่ดงดาน
บ้างเที่ยววิ่งยิงเสือเนื้อสมัน
บ้างลงบึงจับเอี่ยงยางไพร
บ้างก็จัดหุงหากระยาหาร
พอพลบค่ำย่ำแสงสุริยา
ครั้นพวยพุ่งรุ่งแจ้งเห็นแสงทอง
หมื่นพิชัยไม่รอท่าอยู่ช้านาน
ว่าพวกเราได้ฤกษ์จงเลิกทัพ
แม้นพบปะจะละมันไว้ไย
ร้องสั่งคนว่าสูรู้ไหมหวา
โจรมันพาจากเวียงชัยเข้าไพรวัน
อย่าครั่นคร้ามว่าชีวาจะอาสัญ
ช่วยกันพันเสียให้ยับดับชีวา ฯ
ล่วงดำบลแถวทางมากลางป่า
พระสุริยาก็แย็นลงรอนรอน
ให้โยธาสำนักหยุดพักผ่อน
มีสิงขรล้อมรอบเหมือนขอบคัน
ลงจากหลังอาชาชะมีขมัน
พลทั้งนั้นเหนื่อยอ่อนก็ผ่อนพัก
ทุกหุบห้องเหวผาในป่าสัก
ต่างผ่อนพักกายาไม่ช้าการ
สำราญใจหายะเหนื่อยสนุกสนาน
เที่ยวสำราญหลีกลัดจับสัตว์ไพร
เสียงสนั่นทางมาในป่าใหญ่
สำราญใจพลทัพะแล้วกลับมา
แล้วเรียกขานแวดล้อมกินพร้อมหน้า
พวกโยธาพักนอนผ่อนสำราญ
สอดส่องป่าใหญ่แดนไพรสาณฑ์
ร้องสั่งทวยหาญด้วยทันใด
ออกตามจับพระเดรเณรให้ได้
พันเสียให้ยับลงเป็นผงคลี ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นนายไพร่ได้สดับ เสียงคั่งคับโยธาทุกหน้าที่
แล้วโห่ร้องตีฆ้องขึ้นสามที ออกจากที่ป่ากว้างเดินทางไป
หมื่นพิชัยใจกล้าถืออาวุธ เคยยงยุทธ์สงครามหาขามไม่
ขับม้าเดินจากเนินพนาลัย ลัดทางใหญ่ตัดทุ่งรีบมุ่งมา
แต่นับเสร็จสิบเอ็ดวันทางสัญจร พอทินกรส่องแสงขึ้นแดงจ้า
เข้าแว่นแคว้นแดนลำพูนพระพารา เร่งโยธาการร้อนไม่ผ่อนพัก
เข้าตำบลบ้านคนทำไร่นา สั่งโยธาว่าพวกเราเอาให้หนัก
จะยกพลรีบด่วนเข้าลำนัก ปล้นสักพักหนึ่งเห็นจะเป็นการ
เราแรมทางกลางป่าเพากันอด เจียนจะหมดข้าวปลากระยาหาร
ตำบลนี้ที่กว้างทางสำราญ เราควรการเร่งรี่เข้าตีชิง
เอาข้าวปลาอาหารทุกบ้านช่อง ฆ่าพวกพ้องมันให้ตายทั้งชายหญิง
ใครต่อสู้สุอย่าช้าฆ่าให้จริง สรรพสิ่งเงินทองเป็นของกู ฯ

๏ ครานั้นโจรลาวพวกชาวบ้า พังนายว่าเหมือนจะรวยถูกหวยหุ้
ในวันนี้กูจะต้องลองมันดู ว่าแล้ววิ่งกรูเข้าไปพลัน
พรั่งพร้อมล้อมบ้านชนบท แล้วเลยวลเข้าปล้นรีบด่วนด่วน
เสียงโห่ตามสามคราเข้าผ่าพ้น ชาวบ้านนั้นแตกตื่นหนีตื่นไป ฯ

๏ ครานั้นหมู่ลาวพวกชาวบ้าน เสียงสะท้านโห่ลั่นสนั่นไหว
ไม่แจ้งเหตุเภทพาลประการใด วิ่งออกไปแลดูอยู่ทุกคน
เห็นโจรร้ายมากมายอลหม่าน ยกเข้าปล้นชาวบ้านอยู่สับสน
ที่นักเลงเก่งกำกล้าประจญ ต่างคนต่างถือหอกวิ่งออกมา
บ้างก็ถือแหลนหลาวทั้งง้าวทวน นับคนถ้วนเบ็ดเสร็จเจ็ดสิบห้า
สมทบกันผายผันวิ่งเร็วรา เข้าขวางหน้าร้องถามเนื้อความไป

08/06/2565

ชะเอ้ยเหวยใครอยู่ไหนหวา
เข้าตีปล้นฆ่าคนม้วยบรรลัย

๏ ครานั้นจึงท่านหมื่นพิชัย
ใครรักตัวกลัวตายวายชีวา
ครั้นว่าพลางแล้วทางตะโกนก้อง
อ้ายเสือเถ้าเอามันอย่าพรั่นใคร
อ้ายคนไหนเป็นผู้ใหญ่ในบ้านนี้
จงรุมกันวันนี้ต่อยตีทุบ

๏ ครานั้นพวกท่านหมื่นพิชัย
ครั้นฟังนายรายกันเข้าทันที

๏ ครานั้นจึงท่านอำเภอลาว
เกิดวิบัติศัตรูจู่เข้ามา
ตัวสั่นงันงกตกประหม่า
ยืนชะแง้แลดูอยู่แต่ไกล
แกประหวั่นหรั่นตัวขนหัวพอง
สำคัญว่าโจรป่ามามากครัน
ต้องรบรับจับตัวกลัวมันไย
คิดแล้วพลางทางสั่งให้ตีฆ้อง
ตัวอำเภอเร่อร่านั่นตามอง
สวมเครื่องรางแล้วทางปลุกอาวุธ
ครั้นเสร็จสรรพกลับออกมานอกชาน
นายอำเภอเซ่อเซอะเหลวะเลอะไป
คุมบรรดาพลนิกายทั้งนายไพร่
จะประสงค์สิ่งไรเร่งว่ามา ฯ

ชักม้าไกล้พ่นผางว่าอย่าขวางหน้า
ส่งเงินทองเข้าของมาจะปล่อยไป
เรียกพวกพ้องบ่าวช้าหาช้าไม่
ตรงเข้าไปชิงทรัพย์ให้ยับยุบ
มัดกายมาจะถองสักสองอุบ
เอาให้ยุบยับลงเป็นผงคลี ฯ
ชำนาญใจไม่ย่อท้อถอยหนี
ต่อตีชาวบ้านชานพารา ฯ
เสียงอื้อฉาวในแขวงก็แจ้งว่า
เสียงโยธาโห่ลั่นสนั่นไป
วิ่งออกมานอกชานบนบ้านใหญ่
เห็นนายไพร่มากหน้ามีกว่าพัน
นั่งยองยองภาวนาว่าไม่พรั่น
เข้าโรมรันผู้คนปล้นเงินทอง
เข่นฆ่าให้สิ้นชีวังลงทั้งผอง
บ่าวร้องชาวบ้านชำนาญยุทธ์
เข้าในห้องเคยสำนักไม่พักหยุด
อุตลุดกริ่งกร่างดังกระไร
บ่าวลนลานผูกม้าหาช้าไม่
ลงบันไดพลาดล้มลงจมดิน

08/06/2565

เสียงร้องว่าป่าโท้อ้ายบักเปรต เต็มทุเรศเจ็บแสบหัวแทบบึ่น
กำลังโกรธลุกโลดเหมือนนกบิน บ่าวทั้งสิ้นพยุงนั่งหลังอาชา ฯ

๏ คราน้ันพวกลาวชาวบ้านนอก ทั้งชายหญิงวิ่งออกจากเคหา
ถือแหลนหลาวยาวสั้นพากันมา โห่สามคราจากบ้านชานดงดอน
พวกที่เคยเป็นพรานชำนาญมา บ้างก็ถือปืนยาถกผ้าผ่อน
กินว่านยาแล้วพากันรีบจร มิได้นอนใจนานการสำคัญ
เสียงเฮโลโห่ฉาวดังกราวเขน ทั้งพระเณรรีบรัดจากวัดนั่น
นายอำเภอเร่อร่าออกมาพลัน ทำผลุนผลันว่าจะวิ่งออกชิงชัย
แจ้วิ่งขึ้นนอกชานแลลานตา เห็นโยธาเรียงรายทั้งนายไพร่
เหลียวแลดูผู้คนมากพ้นใจ ผิดโจรไพรที่ในป่าพนาลี
เอะทัพหลวงล่วงออกจากเชียงใหม่ จะชิงชัยรบพุ่งเอากรุงศรี
เป็นแม่นแท้แน่ประจักษ์แล้วพักนี้ เราต่อตีเห็นจะย่ับอัปรา
จะผ่อนผันฉันใดไฉนดี เราทั้งนี้จึงจะไม่ม้วยสังขาร์
ทั้งถิ่นฐานบ้านเราชาวพนา เห็นจะพากันวุ่นเป็นจุณไป ฯ

๏ คราน้ันจึงท่านอำเภอลาว ยกห้าวหาญกล้าหากลัวไม่
รีบชักม้าออกหน้าพลไกร แกแลไปในทางกลางวนา
เห็นนายทัพขับม้าอาชาชาญ รู้ว่าท่านหมื่นพิชัยน้ำใจกล้า
อยู่บ้านช่องช่องทางกลางพนา เป็นโจรบ่าคอยปล้นคนทั้งนั่น
จับวัวควายขายชื่อออกอื้อฉาว พวกไทยลาวปรีดิ์เปรมเกษมสันต์
ตั้งบ้านช่องอยู่ในช่องริมไพรวัน ชนทั้งนั้นเลื่องชื่อออกลือชา
หมื่นพิชัยกับเราทั้งเผ่าพันธุ์ เป็นเกลอกันมาประมาณนานนักหนา
สิบห้าปีมานี่แล้วยกอา ไม่ประสบพบหน้ากันสักครั้ง
ดีละปะกันเข้าวันนี้ จะพาทีเสียให้สมอาฆาฒ์หวัง
ไถ่ถามดูให้รู้ชัดความสัจจัง เชิญไปนั่งสนทนาเคหาเรา

08/06/2565

คิดพลางทางร้องประกาศคน
การสมทบรบสู้อย่าดูเบา
ครั้นสั่งพลางแล้วทางนายอำเภอ
เออวันนี้นี่สหายไปไหนมา
เราวิบัติพลัดพรากจากกันไป
นี่เหตุการณ์ฉันใดนะเพื่อนรัก

๏ ครานั้นหมื่นพิชัยครั้นได้ฟัง
พินิจดูถี่รู้ประจักษ์ใจ
ความคิใจดังได้แก้วผลึก
จะได้ไถ่ถามความตามทำนอง
คิดพลางทางชักเชือกพาชี
ล่างคำนับรับรองด้วยว่องไว
ว่าเรานี้มีทุกข์ไม่สุขจิต
จึงยกพลตื้นตื้นอรัญมา
แต่เดิมทีเรานี้อยู่บ้านช่อง
เที่ยวฆ่าคนปล้นควายสบายใจ
เจ้าพลายเพชรพลายบัวตัวยง
ฆ่าพลายยงปลงชีวาลงช้านาน
กรมการทุกสถานเมืองใหญ่น้อย
ว่าพลายเพชรพลายบัวตัวสำคัญ
ต่างตรึกตราหาเครื่องบรรณาการ
ประนมมือถือน้ำตามกันไป
ตัวเราเป็นโจรป่าพนาลี
เร่าร้อนตัวกลัวยับอัประมาณ
อย่ารุกรันตรึกตราช้าก่อนเจ้า
ตัวของเราจะถามตามสงกา
ชักม้าเร่อเข้าไปใกล้ปราศรัยว่า
ยกโยธาผู้คนชอบกลนัก
นานกระไรแทบมองดูไม่รู้จัก
เชิญผ่อนพักเล่าความพองามใจ ฯ
หยุดยั้งรอม้าหาช้าไม่
มิใช่ใครสหายคร่ำแสนคำทอง
ว่าสมนึกใจเราคลายเศร้าหมอง
เรื่องธิดามณฑาทองคงแจ้งใจ
ไม่รอรีรีบตรงเข้าไปใกล้
หมื่นพิชัยแจ้งความตามกิจจา
ปานประหนึ่งชีวิตสิ้นสังขาร์
ตามนางมณฑาที่หายไป
คุมพวกพ้องโจรป่าพักอาศัย
ประมาณได้สิบปีกว่าก็ช้านาน
เอกองค์ชาญฤทธิ์น้ำจิตหาญ
ทุกถิ่นฐานเลื่องลือผีมือครัน
พังกล่าวถ้อยแล้วกลัวจนตัวสั่น
ฤทธีมันอาจองทะนงใจ
มากราบกรานแล้วนบเคารพไหว้
มันครอบครองเชียงใหม่สุขสำราญ
เที่ยวคุมคนปล้นตีพวกชาวบ้าน
จึงคิดการตรองความเห็นงามใจ

08/06/2565

แต่งมณฑาธิดางามสิ้นเสร็จ
เธอกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงเป็นเมียไม่เสียใจ
ตัวเรานี้ได้มีซึ่งความชอบ
ได้เป็นใหญ่ในบ้ามานานแล้ว
บัดนี้เขามีหนังสือบอก
อุปราชเมืองลำพูนอหังการ
ถึงสามปีแล้วไม่มีบรรณาการ
จึงยกทัพมาปราบปัจจามิตร
ต้นเหตุนี้เดิมทีจะเกิดการ
กับเณรน้อยหลานสร้อยแก้วผู้บ้านี้
พากันเข้าเฝ้าเจ้าลำพูน
ออกรบรับสัประยุทธ์เข้าชิงชัย
หมื่นพิชัยปราศรัยเล่าเรื่องความ
จนเผาวัดเผาบ้านเสียมากครัน
จะรอดกายหรือตายเป็นไม่เห็นหน
ท่านรู้บ้างอย่างไรไฉนนา

เข้าถวายพลายเพชรหาช้าไม่
ประมาณได้สักสามปีเข้านี่แล้ว
การลักลอบแคล่วคล่องแสนผ่องแผ้ว
คลาดแคล้วไพรีไม่มีพาน
ว่าทางนอกพารามหาสถาน
มันอาจหาญทรยศคดคิด
พระภูบาลกริ้วโกรธพิโรธจิต
จะผลาญชีวิตลำพูนให้สูญพันธุ์
เพราะสมภารวัดท้ายเวียงเชียงใหม่นั่น
ตัวสำคัญอาจองทะนงใจ
แล้วกราบทูลอาสาหาช้าไม่
ยังมิได้พ่ายแพ้ลงแก่กัน
เอาแต่ตามที่จริงทุกสิ่งสรรพ์
มณฑาลูกเรานั้นเธอจับมา
จึงได้กรีธาพลออกตามหา
เล่ากิจจาบอกให้แจ้งที่แคลงใจ ฯ

๏ ครานั้นจึงท่านแสะคำทอง
พอทราบเรื่องก็เคืองรำคาญใจ
ความเรื่องนี้อย่าเป็นที่ระทมทุกข์
ลูกสาวท่านนั้นไม่ถึงซึ่งชีวา
โบราณว่าช้าก่อนค่อยผ่อนคิด
เราจะบอกออกให้จริงสิ่งสำคัญ
หยุดพักผ่อนนอนเสียให้สุขา
เสียงพหลพลไพร่สบายดี

หม่นหมองฟังความที่ถามไถ่
จึงวอนว่าปราศรัยด้วยวาจา
ไฟมันลุกฝอยใหญ่จนไหม้บ้า
อีกไม่ช้าคอกคงพบประสบกัน
อย่าทำจิตเหลวไหลทำไมนั่น
แต่เชิญท่านไปเถหาเวลานี้
กินเหล้าสูบยากันตามที่
พักโยธีหลับนอนผ่อนสำราญ

08/06/2565

ครั้นว่าพลางแล้วทางแสนคำทอง
ว่าหยุดก่อนผ่อนใจให้สำราญ
หมื่นพิชัยกับกูผู้เป็นมิตร
ว่าพลางทางชักม้าขึ้นหน้าพลัน
พลทัพสองทัพก็ยับยั้ง
รีบผันผายตามนายหมื่นพิชัย

๏ คราน้ันจึงท่านแสนคำทอง
ครั้นถึงบ้านแสนสำราญในอุรา
แล้วเชิญนายหมื่นพิชัยไม่ร่อรั้ง
กับเมียหลวงท่วงทีดีกระไร
สั่นทั้งเอมโอชโภชนา
กระบวนทัพที่สำหรับมารบราน
ให้หุงข้าวเบ็ดเสร็จเจ็ดกะทะ
แกงฉู่ฉี่หมี่หมูหันสรรค์เอามา
รีบเร่งรัดจัดเกณฑ์เวรลูกบ้าน
ครั้นสั่งความเมียงามะเสร็จทันใด
ทั้งสองคนต่างสนทนากัน
ต่างพูดจาปราศรัยเป็นไมตรี

๏ คราน้ันบ่าวไพร่พี่งนายว่า
แกงฉู่ฉี่หมี่ทอดมันเสร็จทันใด
ยกสำรับกับข้าวเหล้าอาหนี
มาตั้งวางกลางย่านชานชลา
อ้ายพวกลาวพุงดำดูดร่ำคร่ำ
ต่างกินเหล้าเมามัวทั่วกันไป
บ่าวร้องโยธาทุกหน้าด่าน
พวกเราท่านกันเองอย่าเกรงกัน
ใช่จะคิดชิงชัยเมื่อไรนั่น
ต่างพากันรีบร้อนไม่นอนใจ
ค่อยประทังผ่อนทุกข์เป็นสุขใส
ต่างก็ไม่รบรอต่อศักดา ฯ
พวกพ้องแวดล้อมมาพร้อมหน้า
ขึ้นเคหานายด่านเบิกบานใจ
ขึ้นหอนั่งเรียกข้าหาช้าไม่
มาปราศรัยรีบรัดให้จัดการ
เหล้ายาแกงต้มขนมหวาน
คือพวกท่านหมื่นพิชัยที่ไคลคลา
อย่าลดละสิ่งของสำรองหา
ทั้งเหล้ายาให้สำเร็จเสร็จทันใด
ให้เสร็จการเร็วราอย่าช้าได้
สำราญในอารมณ์ค่อยสมประดี
แล้วใส่ถามความสำคัญไปตามที่
ข้อความที่ทุกข์ร้อนค่อยผ่อนใจ ฯ
จัดแจงเหล้าข้าวปลาหาช้าไม่
ทั้งชายหญิงวิ่งไขว่กันไปมา
หมูหมี่สารพัดล้วนจัดหา
เลี้ยงโยธาชื่นบานสำราญใจ
เป็นโจรป่ายินดีจะมีไหน
แสนสำราญบานใจในอุรา

08/06/2565

บ้างก็ทำหน้าบูดนั่งดูดอุ
ร้องแอ่วลาวกราวรำธรรมดา
ที่กินเหล้าเมาลำโพงโก้งโค้งค่า
บ้างขึ้นเสียงเถียงกันสนั่นดัง
อ้ายเพื่อนกันมันถองเข้าสองอัก
บ้างโผนเผ่นเต้นหรับแล้วขับเพลง

◎ ครานั้นจึงท่านแสนคำทอง
ชวนเพื่อนรักให้พักผ่อนสบาย
หมื่นพิชัยครั้นได้กินเหล้าเถื่อน
พูดจาเลอะเทอะเซอะเต็มที
ด้วยอารามตะกลามมากใส่ปากเคี้ยว
ทุบอกอักแทบชักลงทันใด
แสนคำทองจึงร้องว่าบ่าโห้
ช่างไม่ดูหมูไก่ใส่ทั้งอัน
หมื่นพิชัยได้ฟังนั่งหัวร่อ
ต่างสำรวลสรวลเสกันเยอา

◎ ครานั้นจึงท่านแสนคำทอง
จึงบอกความตามที่มีแยบคาย
อันข้อเค้าเราจะเล่าแสดงเรื่อง
บุตรีท่านนั้นคือนางมณฑา
พวกพระเถระเณรนั้นพากันจับ
อุปฮาดยาจหาญพาลโกรรใจ
นางสร้อยแก้วแววพักตร์เขารักกัน
แล้วทูลความตามจริงสิ่งสัจจา
ที่ใจดุกินเหล้าเมามักหนา
บ้างตั้งท่าคึกคักแล้วหยักรั้ง
แถมกัมชาอีกสามบ้องเลยร้องคลั่ง
ด้วยกำลังเมามัวไม่กลัวเกรง
กลับคึกคักขัดเขมนออกเต้นเหยง
ไม่กลัวเกรงกินเหล้าเมาสบาย ฯ
ยกสิ่งของมาถ้วนประมวลหลาย
สำราญกายะสพย์สุราไม่ช้าที
สติเพื่อนหน้าแดงเป็นแป้งจี่
หยิบหมูหมี่แต่ละคำเอาหนำใจ
สักประเดี๋ยวเกือบตายน้ำลายไหล
พวกบ่าวไพร่หัวร่ออยู่องอัน
นั่งมโง่อยู่หยังใดไฉนนั่น
ซ้ำทอดมันอีกเหล้าเติมเข้ามา
มันไม่พอใจกูสูอย่าว่า
แล้วพูดจากันตามความสบาย ฯ
ครั้นสมปองในจิตที่คิดหมาย
ว่าท่านนายหมื่นพิชัยอย่าไคลคลา
ไม่ควระคืองถึงพิโรธโทษโทสา
ที่พลายเพชรได้มาไว้เวียงชัย
จะฟันสับเสียให้ดับสันตักษัย
รับสั่งให้เฆี่ยนถามตามสงกา
อภิวันท์งอนง้อขอโทษา
ท่านบิดาเห็นจริงทุกสิ่งไป

08/06/2565

อุปฮาดกับนางนาฏแก่นจันทน์ เธอผ่อนผันทรงโปรดยกโทษให้
นางสร้อยแก้วได้แล้วก็ดีใจ พากันไปผ่อนกายสบายครัน
จงงดก่อนผ่อนใจไว้ให้ดี เหตุทั้งนี้จริงแท้เป็นแม่นมั่น
แม้นทำศึกยึกหาญการโรมรัน ลูกของท่านนั้นคงจะอันตราย
อย่าศึกคักหักพร้าด้วยหัวเข่า อยู่กับเราด้วยกันก่อนให้ผ่อนหาย
การสมทบรบสู้ดูแยบคาย ทำตุ๊ร้ายไปเบ่าเปล่าไม่เข้ายา
พวกท่านนั้นน้อยเท่านี้ จะเข้าตีลำพูนวุ่นหนักหนา
ค่อยตรึกตรองทำนองความตามปัญญา จะโกรธาเดือดใจทำไมมี
เราจะใช้ให้คนเข้าในวัง คอยฟังข่าวคราวดูให้รู้ที่
แม้นเกิดเหตุเภทภัยสิ่งใดมี จะพากันออกเล่าให้เข้าใจ ฯ

๏ ครานั้นหมื่นพิชัยน้ำใจกล้า ได้ฟังเพื่อนรักว่าค่อยผ่องใส
ค่อยสร้างเศร้าบรรเทาทุกข์เบาหายใจ หมื่นพิชัยชื่นชอบตอบวาจา
ว่าถ้าจริงอย่างนั้นเหมือนท่านบอก ไม่กลับกลอกแม่นแท้แน่หนักหนา
เราจะใคร่อาศัยพักโยธา อยู่สักห้าหกวันจึงครรไล
แล้วร้องสั่งนายหมวดที่ตรวจพล ให้ผ่อนพักพหลทั้งนายไพร่
ตัวกูกับสหายผู้ร่วมใจ ก็จะได้คิดอ่านการทั้งนี้
ถ้าได้ฤกษ์แล้วจะเลิกะยืนกองโจร เข้าตีปล้นดูสักหน่อยไม่ถอยหนี
เราก็ชาญหาญกล้าวิชามี สองต่อตีดูเล่นจะเป็นไร ฯ

๏ ครานั้นนายหมวดที่ตรวจตรา พังนายว่างั้นงกยกมือไหว้
มารีบรัดจัดคนพลไกร ให้นายไหร่พักผ่อนนอนสำราญ
แล้วตั้งค่ายรายหลีกเป็นปีกกา กำชับโยธาทุกหน้าด่าน
อย่าเกเรเฉโกโอหังการ ให้ชาวบ้านเดือดร้อนเหมือนก่อนมา
ใครฝ่าฝืนขืนทำให้ร่ำคาญ จะประหารชีวังสิ้นสังขาร์
ครั้นสั่งพลางแล้วทางกลับมา พักผ่อนกายาสุขสำราญ

ตอนที่ ๗๔

พลายเพชรกับเหมืนพิชัยลอบเข้าเมืองลำพูน

๏ คราน้ีจะกล่าวถึงม้าใช้ ออกจากเวียงเชียงใหม่เข้าไพรสาณฑ์
หลีกลัดรัดตรงเข้าดงดาน ควบขี่อาชาชาญไม่นอนใจ
เหนื่อยอ่อนผ่อนนั่งเนินคิรี ข้าวปลามีหุงกินหาสิ้นไม่
พอพลบค่ำย่ำแสงอโณทัย ผูกม้าไว้พากันนอนผ่อนสำราญ
ครั้นรุ่งเช้าเข้าไพรไม่หยุดหย่อน รีบสัญจรเลียบเดินเนินละหาน
หมายมุ่งข้ามทุ่งลัดท่าธาร คะเนการณ์มาเสร็จใต้เจ็ดวัน
เข้านิเวศน์เขตลำพูนธานี ต่างลงจากพาชีขมีขมัน
ถือสารที่บอกการสำคัญ ลายผันเข้าค่ายทั้งไพร่นาย
แลเห็นพลายเพชรกับพลายบัว ผู้เจ้าหัวเชียงใหม่แล้วใจหาย
ต่างก็หมอบนอบน้อมลงยอมกาย ว่าข้อยน้อยขอถวายซึ่งสารา
ท่านแสนท้าวเจ้ากระทรวงที่หลวงพระ อุตสาหะเขียนบอกออกมาหา
ในบุรีนั้นมีศัตรูมา จงทราบใต้บาทาฝ่าธุลี ฯ

๏ คราน้ันจึงโฉมเจ้าพลายเพชร ได้ฟังเสร็จร้อนใจดังไฟจี้
รับสารามาพลันด้วยทันที เจ้าพลายคลี่แล้วอ่านสารทันใด
ในสารตราว่าพระยาแลพระหลวง เพี้ยท้าวเจ้ากระทรวงเป็นผู้ใหญ่
ขอทูลความตามจริงทุกสิ่งไป ให้ทราบใต้บาทาฝ่าธุลี

08/06/2565

ไม่คลาดเคลื่อนเดือนสิบเอ็ดขึ้นเจ็ดค่ำ เวลาย่ำสามยามลงตามที่
บังเกิดเหตุเภทภัยใหญ่เต็มที พวกพระเถรเณรที่จำคุกไว้
มันสะเดาะขื่อคาแล้วฆ่าคน ผู้คุมตายป่นหาเหลือไม่
ม้วยชีวงลงพินาศเกลื่อนกลาดไป หนีออกได้จากคุกสุขสำราญ
แล้วสะเดาะประตูพระบุรี สะกดเหล่าชาวที่เหมือนสังขาร
เข้าวังในด้วยใจอหังการ เข่นฆ่าท่านยมราชชาตชีวัน
แล้วเข้าสะกดหลับจับกายา มัดนางมณฑาพาผายผัน
ไปทางใดไม่แจ้งแห่งสำคัญ ต่อสว่างแสงสุริยันจึงรู้การ
อันโทษข้อยน้อยนี้มีความผิด ควรประหารชีวิตสิ้นสังขาร
สุดแล้วแต่จะพิโรธหรือโปรดปราน ขอประทานโทษข้อยน้อยครั้งนี้ ฯ

◎ ครานั้นสองพลายฉันนายทัพ ครั้นสดับข้อความตามสารศรี
เสียน้ำใจในอารมณ์ไม่สมประดี ว่าครั้งนี้เสียกลอ้ายคนพาล
น้อยหรือแสนพระยาเสนาลาว ทำให้ข่าวลือสั้นทุกถิ่นฐาน
ไม่รักษาเวียงวังตั้งตรวจการ ให้ภัยพาลลอบเข้ามาในธานี
เข้าประจญปล้นบุรีมีความทุกข์ ฆ่าแหกคุกฆ่าคนตายป่นปี้
สะกดหลับจับเมียถูกครั้งนี้ มัดกายีไปทางไหนก็ไม่รู้
แสนพิโรธโกรธกริ้วฉุนฉิวจิต ผลาญชีวิตมันให้หมดเพราะอดสู
คิดถึงเมียเสียใจร้องไห้ฮู โอ้อกผู้ครั้งนี้ถึงที่ตาย
ทำไฉนจึงจะได้รู้เรื่อง เราแค้นเคืองอยู่แก่ใจมิใคร่หาย
แล้วหวนจิตคิดการด้วยหาญกาย เราก็ชายชาติทหารชาญศักดา
ต้องแก้แค้นแทนทำให้หนำจิต การที่คิดมุ่งมาดปรารถนา
คงจะสมที่อารมณ์เราตรึกตรา คิดขึ้นมาสร่างเศร้าค่อยเบาใจ

08/06/2565

คิดพลางทางบอกกลับพลายบัว
จงรีบคุมไพร่พลร้อยคนไป
ตรวจตูผู้คนและทรัพย์สิน
แล้วไถ่ถามข้อความตามกิจจา
แม้นได้ความดังประสงค์จำนงจิต
จับพระหลวงพวกกระทรวงเมืองนั้น
เมื่อสำเร็จเสร็จทัพจะปรับโทษ
ทั้งว่านเตรือมิให้เหลือเป็นเยื่อใย
พี่จะค่อยสืบข่าวกล่าวหา
เจ้าจักแจงแต่งพหลพลนิกาย
คอยกำจัดศัตรูอย่าให้จู่มา
ครั้งนี้เสียรู้แก่หมู่ภัย

◎ คราน้นจึงโฉมเจ้าพลายบัว
ในอุราเสียวซาบให้วาบวับ
แล้วหวนจิตคิดกลับดับโทโส
จึงเย้องย่องเข้าห้องเรือรา
ครั้นเสร็จพลางทางสวมเครื่องต้น
ยั้นเหน่งหน้าผากพรายร้ายเหลือใจ
สวมมงคลทนคงลงยันต์
จับดาบโพรงแก้วแล้วยาตรา
มากไม่น้อยร้อยถ้วนกระบวนรบ
เจ้าพลายบัวตัวหาญผู้ชาญชาย

ว่าเจ้าถล้ำหากลัวผู้ใดไม่
ให้ถึงซึ่งเชียงใหม่พระพารา
หมดทั้งสิ้นบ้อมคูประตูหน้า
ว่าเดิมมาเหตุภัยอย่างไรกัน
ไม่พลั้งผิดตามจริงทุกสิ่งสรรพ์
จำจองมันไว้ในคุกให้ทุกข์ใจ
ผลาญชีวาหาโปรดพวกนี้ไม่
ประหารให้ลงเป็นจุณทั้งมุสนาย
ถึงมณฑางามเลิศผู้เฉิดฉาย
รักษาค่ายคูเมืองให้เนื่องไป
กลับเข้าพวกเราอีกได้
เพราะไว้ใจกลศึกที่ลึกลับ ฯ
ให้หมองมัวในใจได้สดับ
ลมแทบจับใจคอดังมรณา
โมโหเหือดลงหน่อยค่อยสุขา
เสกว่านยากินพลันด้วยทันใด
เคยผจญของสำหรับแม่ทัพใหญ่
ของเคยได้ชนะทัพรบรับมา
ประเจียดพันคอพลันด้วยหรรษา
เดินออกมาหน้าค่ายพร้อมไพร่นาย
อาวุธครบมือกันจะผันผาย
ด้วยหาญกายแกล้วกล้าขันพาชี

08/06/2565

ม้าดำนิลลิ้นปานทะยานเต้น ดังจะเผ่นเหาะไปในวิถี
เต้นน้อยเผาะเหยาะย่างสำอางดี ดูท่าทีเริงร่าเป็นม้าทวน
พอได้ฤกษ์เลิกโห่ขึ้นสามที เสียงอึงมี่พลรบก็ครบถ้วน
พวกกองหน้ากองหลังตั้งกระบวน เร่งรีบด่วนจากค่ายทั้งไพร่นาย
ข้ามทุ่งมุ่งตรงเข้าดงยาง หมู่ไม้ต่างต่างมีมากหลาย
ต้นเต็งรังตั้งเคียงขึ้นเรียงราย ทางผันผายร่มรื่นพื้นสุธา
เสียงหริ่งหริ่งเรไรในพนัส ทั้งฝูงสัตว์เสือกวางแรดช้างป่า
เที่ยวเริงร้องคะนองไพรทางไปมา สาลิกาจับโมกชะโงกมอง
ฝูงนกแก้วจับแก้วแล้วบินจร นางนวลแนบนวลนอนเคียงคู่สอง
พลทัพจับปืนแล้วยืนมอง บ้างก็จ้องยิงนกยางที่กลางบึง
พอตรงหน้าทันใดลั่นไกฉับ เป็นไฟวับลั่นเปรี้ยงเสียงดังผึง
ผิดนกยางถูกช้างที่ริมบึง มันร้องอึงวิ่งแหวกคนแตกไป
บ้างวิ่งตรงลงบึงจับอึ่งอ่าง เสียงโผงผางเอาไม้แพ่นวิ่งแล่นไล่
พอพลบค่ำย่ำแสงอโณทัย สำราญใจพักนอนผ่อนอุรา ฯ

๏ ครานั้นพลายบัวตัวยง อาจองชาญชัยใจกล้า
พอสว่างส่างแสงสุริยา สั่งเยธารีบร้อนอย่านอนใจ
จงเร่งรัดจัดกันทันที วันนี้จะให้ถึงซึ่งเชียงใหม่
แม้นนานเนิ่นเกินเวลาให้ช้าไป เมืองเชียงใหม่แม่นมั่นจะอันตราย ฯ

๏ ครานั้นชาวทัพฟังรับสั่ง พร้อมพรั่งเตรียมกันจะผันผาย
บ้างหุงข้าวเผาปลาฆ่าโคควาย กินสบายเป็นอาหารสำราญครัน
พอเสร็จสรรพจับย่ามขึ้นพาดบ่า นายหมวดตรวจตรากันคับขัน
ตั้งปีกกาขวาซ้ายเรียงรายกัน ได้ฤกษ์ลั่นฆ้องหึ่งก้องอึงไป

08/06/2565

บ้างก็ยิงปืนเสียงครืนคราน
อลหม่านผู้คนพลไพร่
เจ้าพลายบัวตัวหาญผู้ชาญชัย
ร้องสั่งให้ยกโยธาไม่ช้าพลัน
พอเสร็จสั่งไพร่นายทั้งซ้ายขวา
ก็ขึ้นม้าเร็วรี่ขมีขมัน
คุมโยธามาทางกลางอรัญ
บ่ายลงพลันถึงบุรีที่สำราญ
ตรงเข้าวังนั่งในพระโรงหน้า
พร้อมเหล่าเสนาทุกหน้าด่าน
ต่างน้อมนอบหมอบราบกราบกราน
ขอประทานชีวาในคราวนี้
ข้อยน้อยนี้มีผิดคิดบ่ชอบ
ไม่รอบคอบระวังภัยในกรุงศรี
ให้เกิดเหตุเภทภัยใหญ่เต็มที
ครั้งนี้โทษข้อยน้อยถึงตาย ฯ

๏ ครานั้นเจ้าพลายบัวตัวกลั้นกล้า
พึ่งวาจาโกรธใจดังไฟไหม้
กระทืบบาทร้องตวาดไปทันใด
ว่าอย่างไรมึงจึงหมิ่นสงคราม
เสียแรงกูชุบเลี้ยงถึงเพียงนี้
มิได้มีน้ำจิตคิดเกรงขาม
การสิ่งใดก็ไม่พยายาม
ทำเอาตามใจคอเล่นพอดี
เมื่อกูจะยกทัพกำชับสั่ง
ให้เฝ้าวังจังหวัดกษัตริย์ศรี
เหตุไรมึงจึงให้พวกไพรี
ผลาญชีวีผู้คนตายบ่นยับ
ท่านพระยายมราชผู้อาจอง
ก็ปลดปลงด้วยศาสตราชีวาตับ
ผู้คุมคุกทุกด้านประหารยับ
ถ้าจะนับก็ไม่น้อยเกือบร้อยคน
แล้วมิหนำซ้ำพี่สะใภ้กู
มันพาจู่จากบุรีทำบิดบ่น
ต่อรุ่งแจ้งแสงศรีสุริยน
จึงว่าคนลอบมาในธานี
ได้รู้แต่เดรเดนรสิบห้าคน
นั่นเป็นต้นก่อเหตุวิเศษศรี
จับไม่ได้ไล่ไม่ทันมันสักที
การครั้งนี้โทษมึงถึงที่ตาย
แล้ววางบทกฎหมายครั้งพลายยง
ให้จำส่งคุกเสียเหมือนเพี้ยอ้าย
การรบสำเร็จเสร็จวุ่นวาย
ฆ่าให้ตายสิ้นโคตรไม่โปรดปราน

08/06/2565

แล้วส่งเสียงดังร้องสั่งว่า
อ้ายพวกนี้โทษมีพันประมาณ
รีบเอาไปจองจำทำโทษ
เอาให้สมน้ำหน้าสาแก่ใจ

๏ ครานั้นเพชฌฆาตผู้อาจใจ
จับหลวงกระทรวงใหญ่ไม่นิ่งนาน
พอมาถึงหน้าวังไม่รั้งรา
จำสำเร็จเสร็จพลันทันใด
ครั้นถึงจึงบอกทำมะรง
ว่าน้องท้าวเจ้าเมืองเรืองฤทธี
ส่งตัวนักโทษโปรดประหาร
จองจำไว้ให้ครบตามบัญชา

๏ ครานั้นแปดท่านทำมะรง
น้อมคำนับรับคำที่จำนรรจ์
แล้วสั่งให้คนผู้อยู่รักษา
ครั้นสั่งเสร็จแล้วพลันท่านมุลนาย

๏ ครานั้นพลายบัวตัวยง
ครั้นสั่งการเสร็จพลันด้วยทันที
พรักพร้อมเหล่าท้าวพระยาพวกพหล
ทุกหมู่หมวดกวดขันทั่วกันไว้

๏ ครานั้นจึงท่านหมื่นพิชัย
กับเพื่อนน้ำมิตรชิดชอบแต่เดิมมา
เฮ้ยอย่าช้าเพชฌฆาตผู้อาจหาญ
ต้องประหารชีวันให้บรรลัย
ครั้นจะโปรดปล่อยไว้ก็ไม่ได้
ที่มันได้หมื่นประมาทราชการ ฯ

เข้าใกล้คำนับรับบรรหาร
แล้วรีบออกนอกสถานพระโรงชัย
เอาขื่อคาครบถ้วนโซ่ตรวนใส่
พาตัวไปคุกหน้าไม่ช้าที
ผู้อาจองเคยรักษาในหน้าที่
บัดนี้มีรับสั่งใช้ให้เรามา
เพราะทำการนอกกิจผิดนักหนา
พอกลับมาจากทัพปรับโทษทัณฑ์ ฯ

อาจองกล้าหาญชาญชัยนัก
พาไปพลันจำไว้ทั้งไพร่นาย
ระวังอย่าให้หลบลี้หนีหาย
สำราญกายกลับมายังธานี ฯ

อาจองฤทธิไกรชาญชัยศรี
อยู่รักษาธานีไม่เกรงภัย
ตระเตรียมพลไว้เป็นหมู่อยู่ไสว
ระวังภัยมิให้จู่เข้ามา ฯ

อยู่บ้านไร่คลายทุกข์เป็นสุขา
มียศถาผ่ายอำเภอเป็นเกลอกัน

08/06/2565

เขาเลี้ยงดูอยู่เป็นสุขทุกทิวา
ทั้งโจรบ้ากองปล้นพลชันธ์

คอยฟังข่าวลูกสาวมานานครัน
สิบห้าวันแล้วจึงแจ้งแห่งกิจจา

เป็นแน่ครันดังท่านอำเภอบอก
ไม่หลอนหลอกกล่าวความงามนักหนา

ลุกเข้าห้องหมองใจในอุรา
แล้วตรึกตรองความไปตามการ

จำเราจะเข้าเขตลำพูน
รีบไปทูลพลายเพชรให้เสร็จสาร

ให้แจ้งจริงสิ่งสัตย์ที่ชัดชาญ
จะโปรดปรานฉันใดคงได้รู้

คำวันนี้มิให้ใครรู้แจ้ง
กลัวข่าวแพร่งออกแพร่เซ็งแซ่หู

อ้ายพวกนั้นมันอาจเป็นศัตรู
คอยสอบดูเหตุภัยในพารา

คิดพลางทางบอกแสนคำทอง
ว่าเราตรองความเห็นเป็นนักหนา

จะรีบลอบเข้าไปใกล้พารา
ทูลกิจจาพลายเพชรให้เสร็จการ

เรื่องมณฑาลูกข้าที่หายไป
จากเวียงเชียงใหม่ไม่สังขาร

ตามท่านเล่าเค้าคดีนี้เหตุการณ์
จะคิดอ่านผ่อนผันเป็นฉันใด ๆ

◎ ครานั้นจึงท่านแสนคำทอง
นั่งตรึกตรองอยู่เป็นครู่ก็รู้ใต้

ว่าเพื่อนคิดไม่ผิดแก่น้ำใจ
เราตรองไว้เช่นว่ามาช้าวัน

คำวันนี้ฤกษ์ดีแล้วอย่าช้า
รีบขึ้นม้าควรไสเข้าไพรสัณฑ์

ออกตัดทุ่งมุ่งไปในไพรวัน
ไม่ช้าพลันถึงลำพูนพระพารา

ทางไม่ไกลไปมาห้าโมงครึ่ง
ก็พอถึงค่ายคูประตูหน้า

คำวันนี้ฤกษ์ดีเชิญลีลา
ควบม้ารีบร้อนอย่านอนใจ ฯ

◎ ครานั้นหมื่นพิชัยได้ฟังว่า
ตอบวาจาตามตรงไม่สงสัย

เพื่อนคิดนี้ดีล้นเป็นพ้นใจ
ช้าไม่ได้ต้องไปให้ทันการ

พอเวลาสุริยนสนธยา
หมื่นพิชัยไคลคลาออกหน้าบ้าน

เรียกบ่าวข้าห้าคนมาลนลาน
แกสั่งการเสร็จพลันด้วยทันใด

08/06/2565

แล้วตัวท่านหมื่นพิชัยก็ไคลคลา เข้าในเคหาที่อาศัย
รีบชักแจงแต่งกายโดยเร็วไว แล้วสวมใส่เครื่องอานการครบครัน
ครั้นเสร็จสรรพจับดาบเคยปราบโจร ดังจะโผนเผ่นไปในสวรรค์
บ่าวทั้งห้าผูกอาชาด้วยเร็วพลัน เคยสำคัญอาจองในสงคราม
ข้างท่านหมื่นพิชัยไม่รอรา รีบขึ้นม้าเหยาะย่างกลางสนาม
บ่าวทั้งห้าขี่อาชาออกวิ่งตาม ตัดทุ่งมุ่งข้ามทิวไม้มา
ชักม้าห้อตะบันให้ทันการ ดึกประมาณสักสี่ทุ่มกว่า
ก็ถึงซึ่งลำพูนพระพารา ลงจากม้ารีบรุดไม่หยุดพัก
รีบผันผายเข้าค่ายพลายเพชรพลัน อภิวันท์แล้วแถลงแจ้งประจักษ์
ว่ามณฑาธิดาผู้งามพักตร์ เธอมันลักจับมาในธานี
อุปธาตพิฆาตโทษถึงชีวัง รับสั่งให้เฒ่ยนถามไปตามที
ทำเล่นเช่นบ่าวข้าไม่ปรานี แล้วจะผลาญชีวีให้บรรลัย
ประเดี๋ยวนั้นนารีชื่อสร้อยแก้ว ที่ตลาดแคล้วพลัดพรากจากเชียงใหม่
เข้าทูลขอต่อบิดาของยาใจ ประทานให้สร้อยแก้วแล้วเดี๋ยวนั้น
นางพาตัวไปไว้ในตำหนัก ร่วมรักเคียงประคองกันสองศรี
นางทรามวัยอยู่สบายในธานี ขอภูมีจงทราบบทมาลย์
จะผันแปรแก้ไขไฉนเล่า มณฑาเจ้าจึงจะได้คืนสถาน
ขอพระองค์จงจิตคิดตรองการ แก้ไขนงคราญให้คืนมา ฯ

๏ คราวนั้นจึงโฉมเจ้าพลายเพชร ครั้นฟังเสร็จคำหมื่นพิชัยว่า
ได้รู้แจ้งตามจริงสิ่งสัจจา ยิ่งโกรธาขัดแค้นแสนทวี
ดีละจะได้เล่นให้เห็นกัน ออคอยดูกับมันวันนี้นี่
จะต้องลอบเข้าไปในธานี ตัดเกศีเจ้าลำพูนให้สูญวงศ์

08/06/2565

ทั้งอีแก่นจันทน์ภรรยา พ้นเกศาลงให้ยุ่ยเป็นผุยผง
อ้ายเณรเดรเป็นทหารชาญณรงค์ ฆ่าให้ลงเป็นจุณวุ่นทั้งเมือง
แล้วยาตราพานางจากบุรี นั่นแหละที่กำสรดจะปลดเปลื้อง
ให้สาสมที่อารมณ์เราขุ่นเคือง ทั้งบ้านเมืองของมันให้อันตราย ฯ

๏ หมื่นพิชัยว่าผมไปด้วยขอรับ การรบทัพข้าศึกอย่านึกหมาย
จะขอปองสนองคุณท่านมุลนาย ไม่เสียดายแก่ชีวาในคราวนี้
ต้องแก้แค้นแทนมันให้ทันการ คิดล้างผลาญให้ปลดปลงลงเป็นผี
ไม่เกรงว่าวิทยาของใครดี เราก็มีเวทมนต์การทนคง
เจ้าพลายนั่งฟังท่านหมื่นพิชัย ตีใจสมหวังดังประสงค์
ครั้งนี้เรามิต้องรณรงค์ ให้ยิ่งยงเหนื่อยยากลำบากใจ
คิดพลางทางตอบว่าจริงหรือ การผีมือท่านอย่างไรหารู้ไม่
เห็นแต่ชาญการปล้นคนร่ำไป หรือเข้าใจในสงครามตามตำรา
หมื่นพิชัยว่าใต้เท้าอย่ากล่าว ให้ยืดยาวความประมาณนานนักหนา
ผมพากเพียรเรียนรู้ต่อครูมา ตำรับตำรามีฉมนมนานเน
แต่เดิมทีครูมีอยู่วัดดอน ชาวนครชื่อคุณแสงหน้าแข้งเป๋
ท่านบวชตนมาจนป่วยกาเย ฉันดังเมอยู่ทุกวันพันไม่มี
ไม่พอใจจะใคร่แต่งกายา กรองอังสะเหมือนพระบ้าหน้าเหมือนผี
เป็นผู้วิเศษเวทมนตร์ในตนมี ฉันเหล้าหมี่เช้าค่ำกระหน่ำไป
วันนั้นโจรเข้าปล้นหลังวิหาร เสกหม้อตาลครอบหัวหากลัวไม่
อยู่ยงคงทนเป็นพ้นใจ อาวุธไม่ต้องกายถึงวายปราณ
กระผมนี้มีความสาพิภักดิ์ อารมณ์รักเรียนวิชาที่กล้าหาญ
เสียเงินทองมาสักสองสามพาน บูชาท่านอาจารย์สอนวิชา

08/06/2565

ก็สมหวังได้ดังน้ำใจนึก
ไม่มีศึกก็ไม่อาจออกอาสา

การหากินสิ้นกระบิดคิดระอา
จึงตรึกตราเป็นขโมยเที่ยวโบยตี

ฆ่าคนปล้นทรัพย์เอายับเยิน
กระผมมั่งมีเกินเดียวนี้นี่

ครั้นทราบว่าเหตุภัยใหญ่เต็มที
จึงยกพลจรลีคิดตามมา

ขออาสาผ่าเท้าเป็นเจ้าเวียง
เข้าสับเสี่ยงหัวลาวพวกชาวบ่า

จะโปรดปรานฉันใดให้ว่ามา
ถ้าเนิ่นช้าเห็นไม่เป็นการ ฯ

◎ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายเพชร
ครั้นฟังเสร็จหมื่นพิชัยแก้ไขขาน

ค่อยห่างหายคลายทุกข์สุขสำราญ
เพราะเห็นการซื่อตรงคิดปลงใจ

จึงตอบว่าถ้ากระนั้นท่านอย่าช้า
จวนเวลาฤกษ์งามสองยามได้

แล้วจัดแจงแต่งกายารีบคลาไคล
ตรงเข้าในห้องหับด้วยฉับพลัน

ปลุกเสกเครื่องศาสตราอาวุธ
อุตลุดผางผึงอึงสนั่น

เรียกภูตผีอึงมี่พลันวัน
พอเสร็จพลันสวมเครื่องทั้งจับอาวุธ

หมื่นพิชัยใจหาญผู้ชาญชัย
อยากจะใคร่ยงยุทธ์อุตลุด

ออกเต้นร่ารำท่าเพลงอาวุธ
ไม่ยั้งหยุดรอราชันพาชี

เจ้าพลายเพชรเสร็จสรรพจับฝ่าฝืน
แล้วรีบขึ้นหลังม้าขมันขมี

ดูฤกษ์บนชอบกลแสนทวี
เห็นเป็นสีโลหิตติดนัยน์ตา

มีดาวหางขึ้นขวางทางทิศเหนือ
ตำราเหลือว่าร้ายแรงเห็นแข็งกล้า

แม้นผู้ใดใครจะยกโยธา
ต้องอัปราลงเป็นแน่ทั้งแม่ทัพ

ครั้นดูฤกษ์แล้วะบิกโขลนทวาร
ม้าทะยานที่จะเผ่นสิเต้นกลับ

ฝ่ายท่านนายหมื่นพิชัยใจหาญวับ
เอะจะยับเสียกระมังในครั้งนี้

ครั้นจะบอกพลายเพชรให้ะสร็จสาร
ก็กลัวท่านจะโกรธใจดังไฟจี้

ต้องจำใจไปด้วยกันในวันนี้
เห็นน่าที่จะอับจนพ้นประมาณ

08/06/2565

คิดแล้วตรองความตามตำรา
จะย่นแย่แพ้ทัพอัประมาณ

เหตุทั้งนี้มีมาเป็นหลักฐาน
วันนี้การไม่ต้องโชคโฉลกดี ฯ

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายเพชร
ว่าเรานี้ไม่มีโชคโฉลกดี
แต่เราชายชาติชาญทหารเอก
เมื่อเห็นผิดแล้วจิตตั้งตรึกตรา
ไม่ถอยหลังยั้งหยุดคิดกลับคืน
ถึงตายเป็นก็ให้เห็นฝีมือชาญ
คิดพลางแล้วทางควบขับม้า
แลเห็นคนถืออาวุธจุดกองไฟ
หม่องหม่องเสียงฆ้องกระแตตี
หมดทั้งสิ้นมิได้หมั่นซึ่งสงคราม
ผู้คนพลลาวคงฉาวฉ่า
ต้องล่องหนค้นเข้าในบุรี
คิดแล้วเรียกหมื่นพิชัยพลัน
แล้วโอมอ่านพระเวทวิเศษใจ
หมื่นพิชัยหายตัวไม่แลเห็น
พอเสร็จแล้วเจ้าพลายก็หายตน
ถึงประตูเมืองบิดสนิทครัน
ก็พากันล่องหนค้นค้นมา
พวกไพร่นายรายทัพกันนับแสน
ใครไม่แจ้งแห่งสำคัญทั้งนั้นไป

รู้เสร็จในกิจตามคิดดี
คงเสียทีกลางทัพอัปรา
ดังลอยเมฆลงจากพระเวหา
ตรองหาให้ชอบประกอบการ
จะผ่าฟันตามฤทธิ์ด้วยจิตหาญ
จะรบราญฟันคนให้บ่นไป
จนถึงหน้าพาราลำพูนใหญ่
มีนายไพร่ตรวจตราพยายาม
โยธีผู้คนออกล้นหลาม
จะลุกลามเข้าไปในบุรี
กองโยธาคงพากันอึงมี่
หายกายีฟันกองทัพให้ยับไป
ให้ชักอาชานั้นเข้ามาใกล้
เบ่าลงไปไม่ช้าต้องม้าคน
ม้าก็เต้นผันผยองแล้วล่องหน
ทั้งม้าคนต้นต้นตามกันมา
ช่องสำคัญแลเห็นเท่าเส้นเกศา
เข้าในพาราด้วยทันใด
อเนกแน่นพลนิกายทั้งนายไพร่
หมื่นพิชัยใจหาญชาญศักดา

08/06/2565

กัดเขี้ยวเคี้ยวกรามคำรามยือ
ให้พินาศขาดดิ้นสิ้นชีวา
เจ้าพลายเพชรพึ่งเสร็จก็โทโส
ชักฟ้าฟันแกว่งร่าว่าเอาชี
ครั้นว่าพลางทางชวนกันสองคน
พ้นผู้คนพลทัพย่อยยับไป
เสียงชายหญิงวิ่งฉาวทั้งลาวไทย
ที่แข็งแรงก็แกว่งอาวุธตน
ระเฮ้ยพวกเราเอาอ้ายสู
มาพร้อมล้อมกันเอามันชี
ข้างพวกลาวชาวทัพก็รับรอง
บ้างก็หันฟันอาวุธจดปืนยา
แกว่งง้าวทวนแล้วสวนเข้าฟันฉับ
เสียงลาวด่าว่าบักเปรตเศษมนุษย์
ทั้งสองคนต้นดิ้นเข้าฟันลาว
ลาวหลายคนบ่นยับลงทันใด
ที่เหลืออยู่น้อยคนไม่ทนได้
ต่างกราบบาทอุปฮาดกับเถรา
ว่าออือเอามันเข้าฟันฆ่า
คงลือชาดอกกระมังในครั้งนี้
ฉุนโมโหโกรธใจดังไฟจี้
ผลาญชีวีอย่าให้เหลือเป็นเยื่อใย
ชักม้าต้นวิ่งไม่เหลียวเข้าเลี้ยวไล่
ม้วยบรรลัยลงไม่น้อยสักร้อยคน
พลไกรย่นแยกแตกบ่บ่น
ว่าศัตรูจู่เข้าปล้นในธานี
ตัวของกูก็ไม่ย่อท้อถอยหนี
อ้ายนี่ผีหรืออะไรที่ไหนมา
พร้อมสะพรั่งตั้งกองประจันหน้า
ที่แกล้วกล้าอาจองเข้ายงยุทธ์
เจ้าพลายรับอาวุธอุตลุด
นี่ผีผุดจากสุธาหรือว่าไร
เสียงฮือฉาวเกรียวกรูเป็นหมู่ใหญ่
ม้วยบรรลัยลงพินาศกลาดสุธา
วิ่งเข้าไปยังท้องพระโรงหน้า
จะใคร่ทูลกิจจาให้แจ้งพลัน ฯ

08/06/2565

ตอนที่ ๗๕

อุปฮาดกับสมภารลาวจับพลายเพชรได้

๏ ครานั้นจึงท่านเถรสมภาร สุขสำราญปรีดิ์เปรมเกษมสันต์
กับเณรน้อยผู้หาญชาญฉกรรจ์ การโรมรันอาจองทะนงใจ
พร้อมทั้งพระเถระเณรที่มา พูดจาคุยกันเสียงหวั่นไหว
ฝ่ายท่านอุปฮาดผู้อาจใจ เห็นพลไพร่เข้ามาแจ้งแห่งสำคัญ
ไม่ทันจะไถ่ถามเนื้อความดู เสียงกราวกรูผู้คนอึงสนั่น
ท่านสมภารชาญชัยตกใจครัน ลุกขึ้นหมุนผลุนผลันวิ่งออกมา
ช้างพวกลาวชาวทัพไม่ยับยั้ง พร้อมสะพรั่งสู้รบบ้างหลบหน้า
เสียงครั่นครื่นดื่นเข้าวังไม่รั้งรา ที่แกล้วกล้วกล้าก็หันประจัญบาน
อุปฮาดอาจองทะนงจิต มิได้คิดกลัวชีวังสิ้นสังขาร
มือฉวยหอกออกมาไม่ช้านาน ขึ้นควบขี่อาชาชาญจากวังใน
พระเณรเถรตามกันหลามมา พวกเสนาโกรธใจดังไฟไหม้
ทั้งสองมือถืออาวุธกับชุดไฟ ไม่พรั่นใจรำร่ำขวางหน้าทัพ
ทั้งเถรเณรที่ออกมาจากคุก ไม่เป็นทุกข์โศกเผ่นออกเต้นหรับ
กำลังแรงแกว่งศาสตราเข้าร่ารับ สมทบทัพตั้งมั่นประจัญบาน
เจ้าพลายเพชรตั้งท่าชักม้าเผ่น ครั้นแลเห็นอุปฮาดผู้อาจหาญ
ฉุนพิโรธโกรธใจดังไฟกาล รีบทะยานชักม้าเข้าฝ่าฟัน
เสียงสนั่นฟ้นฟ่าดดังฉาดฉับ อุปฮาดอาจรับด้วยแข็งขัน
จนอ่อนเพลียเสียท่าพลายฝ่าฟัน พอถูกบั้นเอวผางโจนห่างไป

08/06/2565

อุปฮาดราชวงศ์แสนคงทน
ครั้นจะหันพันบ้างเหมือนตั้งใจ
แต่รบสู้กันอยู่จนสว่าง
ท่านเถราว่าขออีกพัก
ทำอย่างไรก็ไม่แลเห็นตัว
ไม่สามารถอาจโถมเข้าโรมรัน
ตรึกตรองความตามเหตุสังเกตดู
ว่าบ่าวนายมันหายซึ่งกายี
คิดพลางทางยืนนิ่งหลับตา
กับอ้ายพลายเพชรผู้ร่วมใจ
น้อยหรือทำเล่นถึงเช่นนี้
จะรบรับจับเป็นเล่นกับมัน
คิดพลางทางบอกอุปฮาด
ว่าพลายเพชรตัวดีมีวิชา
กับอ้ายหมื่นพิชัยผู้ใจหาญ
สองคนมันพ้นไพร่ในบุรี

๏ ครานั้นอุปฮาดเมืองลำพูน
ให้ขัดแค้นแน่นใจดังไฟสุม
ทำไฉนจะได้แก้ให้แลเห็น
คิดพลางทางบอกกับเถรา
ถ้านิ่งไว้ไหนเลยจะสงบ
จะถาโถมโจมจับเข้าฉับไว
พ้นหลายหนฉับเปล่าหาเข้าไม่
ก็แลไม่เห็นตนชอบกลนัก
แลสล้างไพร่นายล้มตายหนัก
แล้วก็ชักดาบร่ำเข้าฝ่าฟัน
เถรก็กลัวชีวาจะอาสัญ
แล้วเถรนั้นลงจากม้าไม่ช้าที
ก็พอรู้แจ้งจิตในดีถี
จะต่อตีคิดอ่านสถานใด
ก็รู้ว่าหมื่นพิชัยมันใจใหญ่
เข้าวังในหาญข่มเหงไม่เกรงกัน
เหมือนกูมีจิตใจไหวหวาดหวั่น
ต้องฟาดฟันให้ถึงซึ่งชีวา
ผู้องอาจฤทธิไกรน้ำใจกล้า
มันหายตัวลอบเข้ามาในธานี
เป็นโจรชาญชิงชัยในไพรศรี
ม้วยชีวีลงไม่น้อยหลายร้อยคน ฯ

ครั้นพังสารสมภารทูลึกฉงน
น้อยหรือกลคิดอ่านชาญปัญญา
จับเป็นอ้ายสองสูมาดูหน้า
ว่าท่านจะตรึกตราประการใด
มันคงรบฆ่าคนบ่นตักษัย
เราก็ไม่เห็นตัวมัวหน้าตา

08/06/2565

เวลานั้นเป็นที่ตกลงไป
เราคงถึงย่อยยับอัปรา

๏ ครานั้นจึงท่านอาจารย์ครู
ยิ้มพลางทางกล่าวพจมาน
จะรบรับจับตัวอ้ายสองนาย
ให้สำเร็จเสร็จประสงค์จำนงใน
คิดพลางทางแก้ราตคด
ภาวนาพระคาถาด้วยทันที
พอเสกพลางขว้างไปไม่รออยู่
เลิกพังพานลานแลดูเป็นมัน
เข้ารวบรัดมัดกายพลายเพชรไว้
จะแก้ไขก็ไม่หลุดสุดปัญญา
พวกพหลพลทหารที่ชาญรบ
ยังเหลือแต่พาชีที่ขี่ไว้
ออกเต้นเผาะเหยาะย่างกลางสนาม
อ้ายพวกลาวชาวทัพกลับรบรา

๏ ครานั้นจึงท่านหมื่นพิชัย
ครั้นเวทมนตร์เสื่อมหายคลายประทัง
ไหร่พลลาวชาวลำพูนต่างวุ่นวาย
หมื่นพิชัยใจหาญชาญศักดา
พวกลาวมันพ่นฟาดด้วยศาสตรา
มันต่อสู้สู้จงพ่นให้บรรลัย
ถ้ารอไว้ให้แสงทองขึ้นส่องหล้า
อย่าเนิ่นช้าคิดกันให้ทันการ ฯ
เป็นผู้รู้เรียนวิชาแสนกล้าหาญ
ว่าตัวท่านอย่าอาวรณ์ร้อนฤทัย
ที่หาญกายเวทวิชาจะหาไหน
ม่าเสียให้ชีวังเป็นผงคลี
ที่ปรากฏมนตร์เวทวิเศษศรี
อัญชลีเทวาในอารัญ
กลายเป็นงูโตดำตัวล่ำสัน
พันวันเลื้อยไล่ไพร่นายมา
มิทันได้รบรันประจันหน้า
ตกลงจากอาชาด้วยทันใด
วิ่งตลบเลี้ยวลัดสกัดไล่
มันรุกไล่กัดคนบีบั่นมา
ไม่ครั่นคร้ามขบกัดสะบัดหน้า
มันขับม้าจูงไปที่ในวัง ฯ
จนใจเห็นกองทัพออกคับคั่ง
ผู้คนทั้งนั้นเห็นซึ่งกายา
มันล้อมกายติดพันเข้ากั้นหน้า
เข้ารบราราญรอนจนอ่อนใจ
เถรร้องว่าพวกเราเอาให้ได้
ใครจับได้จะให้รางวัลพลัน ฯ

08/06/2565

๏ ครานั้นพวกชาวลาวทั้งหลาย ได้ฟังนายต่างตัวไม่กลัวพรั่น
เข้าสมทบรบรับจับประจัญ ลาวทั้งนั้นกลาดกลุ้มตะลุมบอน
หมื่นพิชัยใจดีเคยดีปล้น พันผู้คนอุตลุดไม่หยุดหย่อน
ลาวก็กลุ้มรุมกันเข้าพันฟอน ชาวเมืองเมื่อยเหนื่อยอ่อนบ้างผ่อนพัก
ที่แข็งแรงมันแทงหมื่นพิชัย ไม่หวาดไหวยุบยับหอกกลับหัก
แต่วุ่นวิ่งชิงชัยกันหลายพัก แกไม่ยักเหนื่อยอ่อนผ่อนอุรา
หมื่นพิชัยไล่รบตลบตี พระสุรีย์จวนสางสว่างหล้า
ตัวคนเดียวเดี่ยวขับรับรบรา พวกโยธาล้อมไว้ทั้งไพร่นาย
จำจะวิ่งทิ้งม้าเข้าฝ่าฟัน ผลุนผลันฆ่าคนให้บ่นหลาย
ให้พวกมันบรรลัยทั้งไพร่นาย เราคงปลอดรอดตายในวันนี้
คิดพลางทางโจนลงจากม้า ร่าตาบร่าเข้าฟันคนเจียนบ้นบี้
พวกพลทัพรบรับเข้าราวี เสียงโยธีโห่ลั่นสนั่นไป
หมื่นพิชัยใจกล้าทิ้งม้าวิ่ง ปะทะลาวล้มกลิ้งทั้งนายไพร่
พวกทองทัพไล่จับออกวุ่นไป บ้างเข้าใกล้แกว่งศาสตราราบราวี
หมื่นพิชัยใจหาญชำนาญศึก ออกหาญฮึกสู้รบพลางหลบหนี
สู้พลางหนีพลางทางราวี จนถึงที่เชิงเทินใหญ่ไยเสมา
รีบเผ่นโผนโจนผางลงกลางดิน สาวเอาหินขว้างเสียงอักหนักนักหนา
บ้างขว้างไม้ได้ดังทิ้งลงมา เสียงโยธาโห่ลั่นสนั่นไป
หมื่นพิชัยมิได้หยุดรอท่า รีบวิ่งร่าผันผายไปค่ายใหญ่
บอกเพียลาวว่าจ้าวนายเข้าไป ยังเวียงชัยลำพูนพระพารา
เข้าพันคนปล้นค่ายฆ่าไพร่นาย วางวายชีวาตม์ขาดสังขาร์
บัดนี้เจ้าบุรีกับเธรา มันแกล้วกล้าอาจองทะนงใจ

08/06/2565

เข้าสมทบรบรับจับได้ตัว มัดเจ้าหัวของเราเอาไปได้
เราเต็มที่จึงต้องหนีรีบคลาไคล จะคิดอ่านฉันใดให้ว่ามา
ตัวเรานี้อยู่มิได้ต้องไพล่หลบ ถ้ามันพบแล้วต้องมันจับฟันฆ่า
ท่านอย่าผ่อนนอนจิตคิดตรึกตรา แต่ตัวข้าจะต้องมุ่งไปกรุงไกร
รีบทูลสารแก่ท่านพลายบัว ว่าเจ้าหัวเสียทัพเขาจับได้
จะทำกิจคิดอ่านสถานใด รับสั่งใช้เราจะได้อาสามา ฯ

๏ ครั้นบอกพลางทางสาจรลี ม้าที่ขี่อยู่ในเมืองเคืองนักหนา
ต้องเดินดั้นซนเซไปเอ้กา ออกจากค่ายเจ้าพลายมาไม่ผ่อนพัก
รีบร้อนสัญจรลัดตัดเข้าทุ่ง หมายมุ่งทางมาเข้าป่าสัก
ครั้นรุ่งรางสร่างใจให้เหนื่อยนัก พอแดดร้อนผ่อนพักชายคีรี
ความหิวหอบบอบช้ำระกำจิต ปานประหนึ่งชีวิตจะเป็นผี
ค่อยแข็งขืนใจมาไม่ช้าที พอบ่ายแสงพระสุริย์ลงรอนรอน
ถึงถิ่นฐานบ้านอำเภอเป็นเกลอเก่า พอบรรเทาทุกข์หนักค่อยพักผ่อน
เข้าสู่ห้องหมองอุราคิดอาวรณ์ อนาถนอนเสียอารมณ์ไม่สมประดี ฯ

๏ คราน้นจึงท่านแสนคำทอง นั่งอยู่ในห้องไม่สุขี
เมียบอกว่าเพื่อนมาถึงเดี๋ยวนี้ เข้าสู่ที่ไสยาสน์อนาถใจ
เอะผิดที่ม้าที่ขี่ก็ไม่เห็น หรืออาเพศเหตุเป็นเรื่องไฉน
ต้องไถ่ถามข้อความให้แจ้งใจ คงมีภัยตอกกระมังในครั้งนี้
จำจะใคร่ไถ่ถามเนื้อความดู จะได้รู้ข้อความต้องตามที่
มาถึงเราไยไม่เล่าข้อคดี ไฉนนี่สงสัยในใจนัก
คิดพลางทางลุกออกจากห้อง ค่อยเดินย่องไม่อึกทึกเสียงกึกกัก
เห็นหมื่นพิรัยไม่สุขเป็นทุกข์นัก จึงถามทักข้อความตามสงสา

08/06/2565

อย่างไรนอนผ่อนกายก่ายหน้าผาก เออทุกข์ยากมาอย่างไรไฉนหนา
เชิญแถลงให้แจ้งซึ่งกิจจา ท่านไปในพาราถึงสองวัน
พบพลายเพชรผู้สำเร็จราชการ ได้ทูลสารอย่างไรหรือไม่นั้น
จงแจ้งความตามจริงทุกสิ่งอัน ให้เพื่อนกันฟังเล่นจะเป็นไร ฯ

◎ ศรานั้นหมื่นพิชัยน้ำใจกล้า นอนลืมตาก่ายหน้าผากน้ำหมากไหล
ได้ฟังเพื่อนเอื้อนตอบว่าขอบใจ ที่ถามไถ่ทุกข์ร้อนเมื่อจรมา
แล้วบอกความตามจริงทุกสิ่งสิ้น เราจากถิ่นบ้านใหญ่เข้าในป่า
จนถึงค่ายพลายเพชรเจ้าพารา เข้าพูดจาทูลตามข้อความใน
เรื่องมณฑานารีบุตรีเรา เธอรู้เข้าฉุนโกรธพิโรธใหญ่
เรากับท่านนั้นชวนกันคลาไคล ล่องหนค้นเข้าไปในพารา
แล้วหายตนพ้นคนในกองทัพ ตายยับลงไม่น้อยสักร้อยกว่า
อุปชาตอาจองทรงศักดา กับเถราผู้อาจารย์ที่ชาญชัย
มันคุมคนพรั่งพร้อมเข้าล้อมจับ ได้รบรับสู้กันเป็นการใหญ่
ถูกหน้าหันพันเสียยับเทบดับใจ แต่ว่าไม่ยักเข้าเท่าโลมา
มหาเถรอาจารย์ชาญฤทธี ถือกระบี่หุนหันเข้ากันหน้า
เจ้าพลายหันพันผางกลางกายา ต้องศาสตราไม่เข้าเท่ายองใย
เถรทะนงองอาจเสกราดคด เห็นปรากฏด้วยเดชทางเพทไสย
พอโยนลงเป็นงูวิ่งเข้าชิงชัย มัดกายเจ้าพลายได้สิ้นเสร็จพลัน
พลทัพรุมกันจับไม่คิดกลัว เลยเห็นตัวเจ้าพลายผู้นายนั้น
เราสุดฤทธิ์ที่จะคิดแก้ไขกัน คนทั้งนั้นมันก็ล้อมพรักพร้อมมา
ข้ารบราฆ่าคนเสียบ่นบี้ ทั้งพาชีวิ่งถลันเข้าพันฝ่า
แทบสิ้นแรงโดดกำแพงหนีมันมา หาไม่ข้าชีวันคงอันตราย ฯ

08/06/2565

๏ คราน้นจึงท่านแสนคำทอง
ตบอกบังว่าครั้งนี้ถึงที่ตาย
ลุกไปนอนถอนใจใหญ่ก่ายหน้าผาก
นึกพรั่นตัวกลัวตายน้ำลายฟู
พอได้สติตรึกตรองต้องอุรา
นั่งยองยองร้องบอกหมื่นพิชัย
เราจำเพาะเคราะห์ร้ายปลายบีนี้
จะรีรอข้อความคงลามลุก
ถ้าความรู้ถึงหูอุปฮาด
เพราะเพื่อนรักมาพักช่วยตรึกตรา
หมื่นพิชัยว่าไฮ้อย่าเป็นทุกข์
ท่านก็เพียรเรียนเวทวิเศษดี
แม้นสมหวังแล้วจะตั้งนำเสนอ
เป็นเสนีที่พระยาดีกว่าใคร
มาอยู่ไยในแดนเมืองลำพูน
อยู่ตึกกว้านบ้านช่องช่องพารา
แสนคำทองตรองความเห็นงามจริง
เข้าสู่เวียงเชียงใหม่ในวันนั้น
คิดพลางทางเรียกทองจันเมีย
ครั้งนี้มีภัยใหญ่หลวงมา
เราอยู่นี่คงมีเหตุตามมา
แม้นทราบเรื่องเคืองแค้นแน่นฤทัย
นั่งตรึกตรองพึ่งว่าน่าใจหาย
อันตรายมาถึงซึ่งตัวกู
เป็นทุกข์มากเต็มเปาเกาหัวหู
ยังบ่ฮู้เหตุการณ์สถานไร
ทะลึ่งลุกขึ้นมาหาช้าไม่
ว่าตั้งใจไว้ให้ดีอย่าเป็นทุกข์
ไม่ช้าทีดอกเห็นจะเป็นสุข
ถึงติดคุกก็บ่ยั่นช่างมันวา
คงพิฆาตชีวังกูสังขาร์
ได้พูดจาคิดอ่านการครั้งนี้
การติดคุกนั้นอย่าว่าเป็นบ้าจี้
ช่วยต่อตีลำพูนให้สูญไป
ที่ตรงเกลอจะประกอบความชอบให้
เงินเดือนได้ทั้งเบี้ยหวัดวัฒนา
เราจะทูลขอที่ให้มีหน้า
ปลันข้าวปลาโคควายสบายดี
คิดจะทั้งเคหาออกล่าหนี
ด้วยเห็นดีแก่ใจจะไคลคลา
มาไกล่เกลี่ยกล่าวคำแล้วร่ำว่า
จะตรึกตราคิดอ่านประการใด
เจ้าพาราลำพูนผู้เป็นใหญ่
เราครั้งนี้ที่ไหนจะเป็นการ

08/06/2565

คงจะออกรบรับจับเราฆ่า
เข้าอาศัยเชียงใหม่ให้สำราญ

๏ ครานั้นนางทองจันภรรยา
ไม่ผาสุกเป็นทุกข์กลัวเภทภัย
ตอบผัวว่าช้าไยไปเถิดเจ้า
รีบจัดแจงเงินทองของดีดี

๏ ครานั้นจึงท่านแสนคำทอง
แล้วรีบรัดจัดแจงแต่งกายา
เสร็จสั่งข้าไททั้งใหญ่น้อย
พอย่ำแสงสนธยาก็พากัน

๏ ครานั้นจึงท่านหมื่นพิชัย
รีบเร่งสนลานเป็นการร้อน
พอเวลานาฬิกาได้ทุ่มกว่า
ทั้งสองกองโห่ร้องแล้วพากัน

ดึกดื่นเดือนดกวิหคร้อง
เหนื่อยอ่อนก็ผ่อนพักกายา
เจ็ดวันต้นตะบึงถึงดงกว้าง
ถึงถิ่นฐานบ้านท่านหมื่นพิชัย

ต่างคนพักร้อนผ่อนพันทุกข์
เลี้ยงหมี่เหล้าข้าวปลาสุราหาร
หมื่นพิชัยสั่งให้พวกบ่าวข้า
ให้เลี้ยงดูผู้คนทั้งไพร่นาย

พี่จึงหมายจะพาจากสถาน
เยาวมาลย์แม่จะเห็นเป็นอย่างไร ฯ

พึ่งผัวว่าอกสั่นหวาดหวั่นไหว
นางเสียใจอารมณ์ไม่สมประดี
แม้อยู่เราชีวงคงเป็นผี
ค่ำวันนี้จะได้รีบไคลคลา ฯ

รีบขนทรัพย์สิ่งของทั้งเสื้อผ้า
ร้องเรียกบ่าวข้ามาพร้อมกัน
ไม่อ้อยสร้อยมุ่งหมายจะผายผัน
ออกดั้นดั้นมุ่งตรงเข้าดงดอน ฯ

จัดพลไกรมากนักไม่พักผ่อน
มิได้นอนใจนานการสำคัญ
ก็ละทิ้งเคหาออกผายผัน
ดั้นดั้นบุกพงพัดดงมา

เสนาะก้องแจจันสนั่นป่า
แสนสุขาสำราญเบิกบานใจ
หลีกลัดตัดทางเข้าเชียงใหม่
ก็เข้าไปในเคหาฝากระดาน

ค่อยผาสุกปรีดิ์เปรมเกษมสานต์
แสนสำราญอยู่ในห้องทั้งสองนาย
หาข้าวปลาเสร็จสมอารมณ์หมาย
สุขสบายพักนอนผ่อนอุรา ฯ

08/06/2565

๏ ครั้นสว่างส่างแสงสุริยัน
บอกแสนคำทองว่าจะต้องเข้าพารา
ที่สิทธิ์ขาดราชการในบ้านช่อง
เราจะพาเข้าเฝ้าเจ้าอย่ากลัว
แม้นได้ช่องแล้วลองทูลอาสา
รีบรัดตัดตรงเข้าพงไพร
เราสองคนต้องชนเข้ารบรับ
ชิงชัยไว้ชื่อให้ลือชา

๏ คราน้ันแสนคำทองได้ฟังว่า
ครั้งนี้เห็นทีสมความคิด
ไปสิเพื่อนจะเชือนช้าอยู่ไย
รีบรัดจัดแจงแต่งอินทรีย์
ทั้งดอกไม้ธูปเทียนใส่เชี่ยนขัน
บ้างก็ถือพานข้าวตอกแลดอกไม้
ต่างรีบรัดตัดทุ่งมุ่งทางตรง
พอบ่ายสักโมงครึ่งถึงพารา

๏ ครั้นถึงยังชิงพระโรงหน้า
พระหลวงกระทรวงวังทั้งนั้น
บ้างปราศรัยไถ่ถามตามไมตรี
เชิญแถลงให้แจ้งประจักษ์ใจ
ต่างคนปราศรัยพูดไถ่ถาม
หมื่นพิชัยไขแถลงแจ้งกิจจา
ข้างฝ่ายหมื่นพิชัยนั้นใจกล้า
ไปพูดจาฝากกายกับพลายบัว
เพราะเป็นน้องท่านท้าวผู้เจ้าหัว
จะดีชั่วก็คงรู้อยู่แก่ใจ
คุมโยธาจากเวียงเมืองเชียงใหม่
ตรงไปลำพูนพระพารา
พันจับเถรเณรมาเข่นฆ่า
ไม่ทันช้าก็คงสมอารมณ์คิด ฯ

ในอุราชื่นบานสำราญจิต
เพื่อนน้ำมิตรชักให้เราได้ดี
แล้วร้องเรียกบ่าวไพร่ขมันขมี
ไม่รอรีให้เวลาเนิ่นช้าไป
คนทั้งนั้นเดินหลามตามไสว
รีบครรไลจากช่องบ้านช่องมา
เข้าดงไม้ยางตามทางบ่า
ทั้งสองนายไคลคลาตรงไปพลัน ฯ

เห็นเสนาขนานลาวฉาวสั้น
ต่างพากันชมชื่นหมื่นพิชัย
ว่าท่านยกโยธีไปถึงไหน
เราอยากใคร่ฟังเรื่องเนื่องกันมา
ตามความมุ่งมาดปรารถนา
แต่ต้นมาจนเสียทัพยับระยำ

08/06/2565

เสนาพังต่างนั่งลงปรับทุกข์
บ้างตีอกชกอุราว่ากรรมกรรม
รอสักหน่อยคอยเผ้าเจ้าเหนือหัว
ว่าพลางแล้วต่างก็พากัน

๏ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายบัว
เป็นทุกข์ถึงพี่ชายไม่คลายใจ
พอเบี่ยงบ่ายชายแสงสุริย์ศรี
ออกนั่งยังท้องพระโรงธาร
มองเขม้นแลเห็นหมื่นพิชัย
แล้วเหามข่าวกล่าวเรื่องถึงเมืองลาว
ไปถึงยังซึ่งเมืองลำพูน
การรบรอต่อสู้กับหม่อมภัย
ที่มาด้วยกับท่านนั้นใครเล่า
ที่ถือพานข้าวตอกดอกมาลา
ดูรูปร่างหน้าตาทั้งท่าที
อยู่ตำบลหนแห่งตำแหน่งใด

๏ ครานั้นจึงท่านหมื่นพิชัย
แล้วทูลเล่าเค้าช้อต่อกันมา
พวกเถรเณรที่เวนจำจองไว้
พิฆาตคนบ่นยับลงนับพัน
มันจับได้นางมณฑาแล้วพาจร
พอเช้าตรู่ข้อยรู้แจ้งคดี
ไม่มีสุขโศกใจพิไรร่ำ
ไม่รู้ที่จะทำอย่างไรกัน
จะดีชั่วคงได้รู้สู่อย่าพรั่น
ผายผันสู่ท้องพระโรงชัย ฯ
ตั้งแต่มัวเศร้าสร้อยละห้อยไห้
อยากจะใคร่แจ้งเหตุเภทภัยพาล
แต่งกายีสวยกราดจากสถาน
พร้อมเพี้ยกวานพระยาเสนาลาว
ค่อยปราศรัยเรียกชื่อไม่อ้อฉาว
ท่านไปตามลูกสาวนั้นอย่างไร
ได้กราบทูลพี่ข้าหรือหาไม่
เป็นไฉนจงแจ้งแห่งกิจจา
เป็นเกลอเก่ากันหรือไรให้เร่งว่า
ถ้าจะมาฝากตนเป็นคนใช้
เป็นเผ่าพงศ์วงศ์ผู้ดีเศรษฐีใหญ่
อย่าช้าไยไขจริงสิ่งสัจจา ฯ

๏ บังคมไหว้กราบงามลงสามท่า
ว่าตัวข้ารู้แจ้งแห่งสำคัญ
มันไพล่หนีออกจากคุกนั่น
แล้วพากันรีบออกนอกบุรี
จากนครเชียงใหม่สู่ไพรศรี
จึงได้ลดลามาบุรีด้วยทันใด

08/06/2565

เห็นเจ้าคุณยมราชอนาถแท้ แลเห็นแผลมันฟันสำคัญใหญ่
ตัวข้อยน้อยนี้แสนแค้นขัดใจ จึงยกทัพตามไปจากพารา
ครั้นถึงยังชั่งเมืองลำพูน เข้าทูลแจ้งความตามโทสา
พระองค์ทรงทราบพจนา โกรธาขัดแค้นแสนเสียดาย
พอพลบค่ำย่ำแสงสุริยน ทั้งสองคนพากันรีบผันผาย
อ่านมนต์หายตัวไม่กลัวตาย ผันผายเข้าประตูพระบุรี
เที่ยวชักม้าฆ่าคนเสียบ่นยับ พันสับชีวาตม์ขาดเป็นผี
อ้ายเถรเณรด้วกล้าวิชาดี เข้าต่อตีรบรุดยุทธนา
บัดนี้มันจับได้ท่านพลายเพชร ชีวาแทบขาดเด็ดปลงสังขาร์
ข้อยจวนตัวมัวตลบเข้ารบรา มันฟันฝ่าสับกายแทบวายปราณ
ข้อยผู้เดียวเดี่ยวขับรบรับรอ เหลือจะต่อข้าศึกที่ฮึกหาญ
มันถองทบยบยับอัประมาณ ต้องเซซานหนีมันด้นดั้นมา
ข้ามโขดโดดกำแพงแยงแย่ เหนื่อยอ่อนล้มแผ่ลงคว่ำหน้า
ตะบึงวิ่งดิ่งออกนอกเมืองมา เสียท่าแพ้รู้หมู่พาลภัย
แต่นารีบุตรีของข้อยน้อย ที่ขาดลอยสูญลับทั้งหลับไหล
ประเดี๋ยวนี้เขามิเป็นอะไร เจ้าเมืองกลับรักใคร่กลัยา
คนนี้หรือชื่อว่าแสนคำทอง เป็นพวกพ้องรักกันนานนักหนา
เป็นนายด่านอยู่ชานพนาวา เขตพาราลำพูนระวังภัย
เมื่อข้อยน้อยจะไปรบสมทบทัพ ออกมารับพูดจาอัชฌาสัย
วิงวอนข้อยให้พากันคลาไคล มาเผ้าใต้บาทาผ่าธุลี
การวิชาปรากฏไม่คดคิด จะลองฤทธิ์รบศึกไม่นึกหนี
ครั้งนี้มาหมายอาสาผ่าธุลี ออกต่อตีลำพูนให้สูญไป ฯ

08/06/2565

๏ เจ้าพลายบัวด้วยครั้นทรงฟัง
กรรมกรรมทำเข็ญเป็นอย่างไร
คิดพลางทางเรียกแสนคำทอง
ปรึกษาความตามที่จะรบรา
ครั้งนี้เสียทัพออกยับสิ้น
ต้องแก้แค้นแทนทำให้หนำใจ
คิดแล้วเรียกหมื่นพิชัยไม่แชเชือน
เข้าไปใกล้ไถ่ถามตามสงกา

๏ หมื่นพิชัยใจกล้าว่าข้อยน้อย
เรื่องเถราอาจารย์ผู้ชาญชัย
มีฤทธิ์เดชเวทวิชากล้าหาญ
ถึงจะยกโยธาอีกห้าพัน
แต่เจ้านายพลายเพชรเด็ดแท้แท้
ถึงพระองค์จะทรงออกรบรา
ถ้าอย่างไรใคร่ครวญให้ถ้วนถี่
การครั้งนี้อย่าได้มีความทุกข์ใจ
แค้นคั่งเรื่องพี่ชายหาหายไม่
จึงจะได้รู้ความตามกิจจา
เป็นพวกพ้องหมื่นพิชัยที่ใจกล้า
เจ้าตรึกตราคิดเห็นเป็นอย่างไร
ข้าศึกมันจะหมื่นประมาทได้
ถึงบรรลัยไม่เสียดายซึ่งชีวา
กับแสนคำทองเพื่อนมาจากบ่า
ว่าจะคิดตรึกตราเป็นอย่างไร ฯ
ขอกล่าวถ้อยทูลแจ้งแถลงไข
กับอ้ายเณรมาลัยตัวสำคัญ
ใครไม่ทานผีมือลือสนั่น
เข้าโรมรันคงแพ้ฤทธิ์วิทยา
ยังย่นแย่ข้าศึกอึกน้กหนา
ต้องตรึกตราตรองความให้งามใจ
หาคนดีมาประกอบเห็นชอบได้
คงหาได้สมนึกดังตรึกตรา ฯ

หมดฉบับเพียงนี้

08/06/2565

พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศิวพร
๗๔ ซอยรัชฎาภัณฑ์ วงเวียนมักกะสัน พระนคร โทร. ๗๐๗๕๒
นายจรัส วันตนทวี ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา ๒๕๐๙

08/06/2565